

FERDÎ DİVANI

İNCELEME-METİN-DİZİN

DANIŞMAN

Yard. Doç. Dr. Hasan ALTINZENCİR

147022

Mehmet Bülent ERTAÇ

**K.S.Ü.
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**KAHRAMANMARAŞ
Eylül-2004**

KSÜ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**FERDÎ DİVANI
İNCELEME-METİN-DİZİN**

**MEHMET BÜLENT ERTAÇ
YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI**

**Bu tez/...../..... Tarihinde Aşağıdaki Jüri Üyeleri Tarafından
Oy Birliği/Oy Çokluğu ile Kabul Edilmiştir.**

İmza:.....
**İ. Doç. Dr. H. ALTINZENCİR
DANIŞMAN**

İmza:.....
**Doç. Dr. A. EYİCİL
ÜYE**

İmza:.....
**Yard. Doç. Dr. L. ALICI
ÜYE**

**Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.
Kod No:**

Prof. Dr. ONUR DENİZ

**Bu çalışma.....tarafından desteklenmiştir.
Proje No:**

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

FERDİ DİVANI İNCELEME-METİN-DİZİN

MEHMET BÜLENT ERTAÇ

KSÜ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

DANIŞMAN : Yard. Doç. Dr. HASAN ALTINZENCİR

Yıl : 2004, Sayfa: 413

Jüri : Yard. Doç. Dr. HASAN ALTINZENCİR
: Yard. Doç. Dr. LÜTFİ ALICI
: Doç. Dr. AHMET EYİCİL

Toplumları oluşturan temel değerler vardır. Bu değerlerin başında dil tarih ve kültür birliği gelmektedir. Bu temel değerleri yitiren toplumlar zamanla yok olmaya mahkum olmuştur. Bu sebeple bu değerlere sahip çıkmak ve bunları zenginleştirmek gerekmektedir.

Bu değerlerden kültürel öğeler içerisinde en önemli yeri kapsayan unsurlardan biri de edebiyattır. Tarihte yer alan değerli edebiyatçılarımızın nice değerli eseri incelenmeyi ve kültür dünyasına kazandırılmayı beklemektedir. Bunun yanı sıra divan şiirinin o özge dünyasına girmek için bu çalışma bir adım olmaktadır.

Bu amaçlarla yola çıkıldı. Önce şairin el yazması eseri elde edilip eser transkrip alfabesiyle tekrar yazıldı. Detaylı bir alfabetik dizin hazırlandı ve en son şiirler ve şair bir çok yönden incelendi.

Bu çalışmalarda Ferdî'de engin bir tasavvuf ahlakı , aşk ve şiir güzelliğinin yer aldığı görüldü. Tasavvuf ve aşk yüzyıllarca bu toplumun özünde yer alan ve toplumu en yücelere taşıyan değerlerden olmuştur. Bu çalışmayla bu değerlerin dünyasına bir adım atılmıştır.

Bu çalışmalar esnasında ve neticesinde görülmüştür ki daha nice şairlerin ve belki de diğer alanlarda eser vermiş kişilerin eserlerinde zengin bir kültürel birikim, geçmişin bugüne taşınması gereken ruh inceliği ve güzellikler keşfedilmeyi, ve günümüze sunulmayı beklemektedir.

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk Edebiyatı , Ferdî Divanı , şiir, 19. yy, Osmanlı

ABSTRACT

MA THESIS

**FERDİ'S DİVAN
EXAMINATION-TEXT-INDEX**

MEHMET BÜLENT ERTAÇ

DEPARTMENT OF TÜRKISH LANGUAGE AND LİTERATURE
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCE
UNIVERSITY OF KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM

Supervisor : Assist. Prof. Dr. HASAN ALTINZENCİR

Year : 2004, Pages: 413

Jury : Assist. Prof. Dr. HASAN ALTINZENCİR
: Assist. Prof. Dr. LÜTFİ ALICI
: Ass. Prof. Dr. AHMET EYİCİL

There are fundamental elements creating societies. The union of language, history and culture are the most important ones in these elements. The societies, losing these values, have been condemned to disappear gradually. So It's necessary to lay claim and enrich these elements.

Literature is the most important one in these elements. Many works of many honourable literateurs of us in the history have been waiting for being examined carefully and estimated cost, being studied and acquired to the other and wide world of classical school of poetry.

Those have been the aims of us to set off. Firstly It has been got the hand-writing work of the poet. Then it has been turned into Latin characters, transcribed and prepared an alphabetic order. In the end the poems and the poet, Ferdi, have been studied in many respects.

In these studies we've seen that Ferdi had a Sufism character, love and beauty of poem. Sufism and love have taken part in the own of the society, and they have been the values carrying the society to the highest. We have stepped into the beauty of this world with his this work.

It has seen during these studies that a rich backlog, in the works of people who gave works in other fields like Ferdi, the analysis of spirit and beauties that have to be carried today have waited for being discovered and presented.

**Keywords: Classical Turkish, Literature , Ferdi's Divan, Poetry, XIX.
Century, Ottoman**

ÖN SÖZ

İçinde yaşadığımız Anadolu coğrafyası birçok kültüre beşiklik etmiştir. Farklı din ve ırktan nice toplumlar bu coğrafyada bir birikim oluşturmuş ve bu birikim belki aynen belki de daha da artırılıp geliştirilerek bir sonraki topluluğa aktarılmıştır.

Anadolu'da 1071 Malazgirt zaferiyle hakimiyet kurmaya başlayan Türkler geçen zaman içinde bu topraklar üzerinde çeşitli yerlere kültür merkezleri kurmuşlardır. Bu gelişim ve kültürel zenginleşmenin en önemli unsurlarından biri de "tasavvuf" düşüncesidir. Hoca Ahmet Yesevî'nin başlattığı ve onun dervişleri tarafından öğretilmeye çalışılan Türk tasavvufu özünü ve sözüyle o günden bu güne hâlâ etkisini sürdürmektedir.

Türk tasavvufu bu toplumu sadece bir yaşam biçimi bir düşünce yolu olarak etkilememiş aynı zamanda Türk edebiyatı (Klasik Türk edebiyatı ve halk edebiyatı) sahasında da önemli bir şekillendirici olmuştur. Din ve tasavvuf düşüncesi ekseninde gelişen Türk tasavvuf edebiyatı özellikle 11 ve 19. yüzyıllar arasında Klasik Türk edebiyatı dünyasında önemli bir yere sahip olmuştur. Bu dönem içerisinde tasavvuf edebiyatı alanı içerisinde olmayan diğer edebi ürünlerde konu itibarıyla tasavvuftan etkilenmişlerdir.

Klasik Türk edebiyatı şairleri, tasavvuf ehli olmasalar bile divanlarında tasavvufla ilgili manzumlar kullanmaktan zevk almışlardır. Özellikle gazellerde beşerî aşk ile ilahî aşkın nerede ayrıldığını anlamak pek kolay olmamaktadır. Dolayısıyla bu dönemlerde her tür sevgi ve aşkı işleyen konular ele alınmıştır.

Özellikle Klasik Türk şiiri özünde şairin niteliğine bağlı olarak gerek tasavvufî aşk gerekse beşerî aşk konularının dokunduğunu görmekteyiz.

Bu çalışmam ile Klasik Türk şiiri dünyasının bir diğer kapısını açılmaya çalışıldı. Belki de kapıya dokunulamayıp eşikinde kalındı. Ama gördüm ki, Klasik Türk edebiyatı dünyasının eşikinde dolaşmak bile içinde yaşadığımız bugünkü edebiyat dünyasının merkezinden daha hoş, daha latif bir havayı teneffüs ettirmekte.

Kendi açımdan bu çalışma güzele, güzelliklere bir adım oldu.

Bu çalışma esnasında özellikle zaman noktasında tahammülün en güzel örneğini veren, hiçbir yardımı esirgemeyen saygıdeğer hocam Yrd. Doç. Dr. Hasan ALTINZENCİR ve çalışmalar boyunca hep yanımda yer alan, tüm konularda yardımını esirgemeyen ve beni cesaretlendiren Dr. Ahmet YENİKALE hocalarıma en içten teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	I
ABSTRACT.....	II
ÖNSÖZ.....	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
KISALTMALAR.....	V
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ.....	VI
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Genel Hatlar.....	1
1.2. 19. Yüzyılın Genel Özellikleri.....	1
1.3. 19. Yüzyılda Türk Edebiyatı.....	2
1.4. Ferdî Efendinin Hayatı.....	3
1.5. Eserleri.....	4
1.6. Edebî Kişiliği.....	5
2. İNCELEME.....	9
2.1. Dil ve Anlatım.....	9
2.2. Divandaki Deyimler.....	12
2.3. Başlıca Edebî Sanatlar.....	14
2.4. Etkilendiği Şairler.....	16
3. ŞEKİL ve MUHTEVA ÖZELLİKLERİ.....	18
3.1. Şekil Özellikleri.....	18
3.1.1. Divanda Yer Alan Nazım Şekilleri.....	18
3.1.2. Vezin.....	20
3.1.3. Kafiye ve Redif.....	20
3.2. Muhteva Özellikleri.....	21
3.2.1. Tasavvuf.....	21
3.2.2. Aşık , Maşuk, Rakip/Ağyar.....	26
3.2.3. Rind-Zahid.....	33
3.2.4. Peygamber Sevgisi.....	36
3.2.5. Divanda Geçen Önemli İsimler, Nehirler, Dağlar.....	39
3.2.5.1. Şahıslar.....	39
3.2.5.2. Efsanevî Şahsiyetler ve Varlıklar.....	40
3.2.5.3. Şehirler Ülkeler ve Diğer Mekanlar.....	42
3.2.5.4. Nehirler , Dağlar.....	43
4. METİN.....	44
5. DİZİN.....	216
6. SONUÇ.....	413
7. KAYNAKLAR.....	
8. ÖZGEÇMİŞ.....	

KISALTMALAR

- a. :Arapça
a.b.s. :Arapça birleşik sıfat
a.i. :Arapça isim
c. :cilt
f.b.s. :Farsça birleşik sıfat
f.e. :Farsça edat
f.i. :Farsça isim
G. :gazel
H. :hikayet
K. :kaside
M. :müstezad
MEB :Milli Eğitim Bakanlığı
o.i. :Osmanlıca isim
s. :sayfa
Tah. :tahmis
Tar :tarih
TDV :Türkiye Diyanet Vakfı
yy. :yüzyıl

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

1. İlmî eserlerde uygulanagelen transkripsiyon sistemi kullanılmıştır.
2. Farsçadaki vâv-ı ma'dule “ ˆ ” şeklinde gösterilmiştir.
2. Arapça ve Farsçadaki ön ekler ayrı , son ekler bitişik yazılmıştır.
4. Arapça ve Farsça birleşik kelimeler arasına bir çizgi konulmuştur.
5. Mısra başları ve özel isimler büyük harfle yazılmıştır.
6. Transkripsiyon işaretleri aşağıda gösterilmiştir.

ا (أ)	a, ā	ش	ş
ا (إ)	a, e, r, i, u, ü	ص	ş
ء	ˆ	ض	d, z
ب	b	ط	t
پ	p	ظ	z
ت	t	ع	ˆ
ث	s	غ	ğ
ج	c	ف	f
چ	ç	ق	k
ح	h	ك	k, g
خ	h	ك	ñ
د	d	ل	l
ذ	z	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v (o, ö, u, ü, ū)
ژ	j	ه	h (a, e)
س	s	ی	y (i, i, ī)

1.GİRİŞ

1.1. Genel Hatlar

Bir toplum tarihiyle , diliyle sosyal birliğiyle ve kültürüyle yaşar. Dil ve buna bağlı olarak gelişen ve kültürel öğeleri oluşturan edebiyat ise toplumları etkileyen, toplumlardan etkilenen ve toplumun ufuklarını açmada etkin olan bir daldır. Toplumun sevinçleri, kaygıları, sosyal ilişkileri, yaşam kaynakları, ruh dünyasının derinlikleri edebiyatın malzemesidir. Dolayısıyla edebiyatın aktardığı geçmişin ve toplumun kendisidir. Fakat edebiyat bunu bir tarihci şuuruyla değil, sözün kullanım sınırlarının en üst düzeyinde latif ve sanatlı bir anlatımla yapar.

İşte bu geçmişin bir kültürel miras olarak bırakılması ve gelecek nesillere aktarılması toplumların kaderinde, varlık sahasında önemli bir yer tutmaktadır.

Ayrıca tasavvufun ve buna bağlı olarak aşk ile ruh inceliğinin ya da “öz”ü keşfetme çabasının insanın insan olma vasfi açısından önemi büyüktür. Bu yüzden bu dünyaya girilmeli en azından bu yolda bir adım atılmalıdır.

Bu düşüncelerle bu çalışmalara başlandı. 19.yy.da yaşayan divan şairi Ferdî'nin hayatı ve eseri konu alındı. Şairin divanın İstanbul Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmut Efendi bölümünde bulunan tek nüshası üzerinde çalışıldı.

Divan üzerindeki incelemelere ise el yazması metnin Latin alfabesin dönüştürülmesiyle başlandı. Daha sonra şiirler esas divana bağlı kalınarak düzenlendi. Arapça ve Farsça metinler sırasına göre yerleştirildi.

Ardından şiirlerin incelemesine geçildi. Üç temel başlıkta inceleme yapıldı. 19.yüzyılın edebî ve genel özelliklerini içeren 1. bölüm oluşturuldu. Hayatı sanatı ve eserleri şeklinde ikinci bölüm ve en son da divanda şekil ve muhteva başlıklı bir bölüm oluşturuldu.

Birinci bölümde 19.yüzyılda görülen ve toplumu etkileyen sosyal olaylar ve bunların edebiyata etkisi ve batının Türk Edebiyatı üzerine etkisi ve Türk edebiyatında 19. yüzyılda meydana gelen değişiklikler ele alındı. İkinci bölümde şairin hayatı şahsiyeti, edebi şahsiyeti kullandığı dil, deyimler, anlatım özellikleri, etkilendiği şairler ve başlıca kullandığı edebi sanatlar ele alındı.

Üçüncü bölümde divan şekil ve muhteva açısından incelendi. Divanda kullanılan nazım şekilleri , vezinler , kafiye ve redifler tespit edilip , incelendi.

Muhteva açısından beş başlıkta inceleme yapıldı. Tasavvuf; aşk , aşık , maşuk ve rakip; rind-zahid; peygamber sevgisi ve divanda geçen önemli isimler şeklinde bir bölümlendirmeye gidilerek buna uygun muhteva çalışması yapıldı.

Daha sonra alfabetik bir dizin oluşturuldu. Dizin çalışması sırasında numaralandırmaya bağlı olarak nazım şekillerinin kısaltması yapıldı.

Bu çalışma neticesinde hedeflenenlerin Ferdî'nin şiirinde de mevcut olduğu görüldü. Daha nice eserlerin aynı güzellikleri ihtiva ettiği kanısına varıldı. Yeni çalışmaların gerekliliği ve önemi bir kez daha anlaşıldı.

1.2. 19. Yüzyılın Genel Özellikleri

Önceki yüzyılda başlamış olan Osmanlı İmparatorluğunun çöküşü bu yüzyılda da olanca hızıyla sürmektedir. Gerileme bir türlü durdurulamamış devleti yönetenler bu kötü gidişe dur diyebilmek için çareler aramayı sürdürmüşler; bu arada batı dünyası ile iletişim kurmanın ve batının tekniğinden yararlanmanın gereğine iyiden iyiye inanmışlardır. İmparatorluğun 19.yy. başındaki padişahı III. Selim'dir. Yüzyılın diğer

padişahları ise IV.Mustafa II.Mahmut , Abdülmecid, Abdülaziz, V.Murat ve II. Abdülhamit'tir. Bu yüzyılda dış güçlerin Osmanlı İmparatorluğu üzerindeki saldırgan emelleri sürdüğünden imparatorluk başta Rusya olmak üzere batılı devletlerin tehdidi altında bulunmaktadır.

19. yy.da Orta Asya Türk toprakları Rusların yönetimine geçmiştir. Kafkasya ve Azerbaycan yörelerinde ise siyasi kargaşa yaşanmaktadır. Yüzyılın başında söz konusu yöreler Ruslar tarafından istila edilmiştir. Azerbaycan hanlıkları arasındaki egemenlik mücadelesi hanlıkların siyasi ve askeri bakımdan zayıflamaları nedeniyle Rus istilasını kolaylaştırmıştır. Ayrıca bir önceki yüzyılda başlamış olan hanlıklar arasındaki çekişme ve çatışmalar Azerbaycan'ın uzun süre İran nüfuzu altında kalmasına neden olmuştur.

Öte yandan Osmanlı İmparatorluğu içte de ciddi sorunlarla yüz yüzedir. Bu sorunların en önemlilerinden birisi, 1789 Fransa İhtilali'nden sonra imparatorluğu meydana getiren farklı etnik gruplar içerisinde "milliyetçilik" akımının güçlenerek toplum bütünlüğünü tehdit eder duruma gelmesidir. 19.yy'da söz konusu farklı topluluklar imparatorluktan kopmak istemekte bu amaçla Mısır'da olduğu gibi bazı valiler merkezi idareye karşı isyan ederek içerideki bunalımın artmasına neden olmaktadır. Kısacası 19. yy.da Osmanlı İmparatorluğu her zamankinden daha ciddi dağılma tehlikesiyle karşı karşıya gelmektedir.

18. yy.da çeşitli alanlarda başlatılan yenileşme hareketleri zaman içinde iki önemli engelle karşılaşmıştır. Söz konusu iki önemli engel yeniçeriler ve medresedir. Yeniçeriler bu yüzyılda kaba kuvvet olarak her yeniliğe karşı çıkmaya başlamış , medreseler ise köhne , kemikleşmiş yapılarıyla yenilikler karşısında hemen her zaman olumsuz tavır takınmışlardır. Böylece asker ve ulema imparatorluğun varlığı ve sürekliliği için yararlı olmaktan çıkıp zararlı güçler haline gelmişlerdir. Bu yüzyıl içinde uygulanmasında güçlük çekilen ıslahat hareketlerinin ilki II. Mahmud döneminde 1826 tarihinde yeniçeriliğin kaldırılmasıyla gerçekleştirilmiştir. Böylece yenileşme hareketlerinin karşısındaki önemli engellerden biri yüzyılın ilk yarısında ortadan kalkmıştır. Öte yandan 19.yy.da eğitim alanında da bazı yenileşme girişimlerinde bulunulduğuna tanık olmaktayız. Bu girişimler çerçevesinde yeni okulların açıldığı, eğitim ve öğretim işlerini yürütmesi için yeni bir bakanlığın kurulduğu bilinmektedir.

1. 3. 19. Yüzyıl Türk Edebiyatı

19.yy.ın edebî yapısıyla ilgili görünümünü de kısaca şöyle özetleyebiliriz. Toplumda çeşitli alanlarda yapılmaya çalışılan yenilik hareketlerine paralel olarak 19. yy.da edebiyatta da edebi türler ve içerik açısından yeni bir edebî anlayışın ortaya çıkmaya başladığı görülmektedir. Ancak yeni ortaya çıkan edebiyat eskiden tamamıyla kopmamış özellikle şiirde eskiyle yeni arasında önemli bir fark olmamıştır. Dil vezin ve nazım şekilleri büyük ölçüde aynıdır. Ayrıca yeni edebiyatın önde gelen isimleri eskiyi öğrenerek yetişmiş olduklarından eski tarzda yazmayı sürdürmüşlerdir. Bununla birlikte devlet idaresinden toplum hayatına kadar her alanda görülen eski yeni ikiliği edebiyatta da ortaya çıkmış ancak edebiyat alanındaki değişiklikler yavaş olmuştur.

Bilindiği gibi 19.yy.a gelinceye kadar Osmanlı padişahlarının çoğu genellikle şiir ve edebiyatla ilgilenmişler hatta kendileri şiir yazmışlardır. Ancak 19.yy.da yüzyılın başında padişah olan ve İlhamî mahlasıyla şiir yazan III. Selim dışındaki padişahlar şiir ve edebiyatla hemen hiç ilgilenmemişler ; böylece sarayın edebiyatla uğraşma geleneği dönem içindeki ömrünü tamamlamıştır.

19.yy.da divan şiiri yeni edebiyat karşısında gücünü kaybetmiş hatta kendi geleneği içinde bile değerini koruyamaz duruma düşmüştür. Yüzyılın şairlerinin çoğu

18.yy.da Nedim'le başlayan mahallileşme akımını sürdürme eğilimindedir. Bu tarzda yazan şairlerin en önemli özellikleri halk söyleyişlerini şiire sokmada aşırılığa kaçmaları şiirlerinin duygu derinliği ve hayal zenginliğinden yoksun olması ve vezne uydurulmuş kafiyeli sözler izlenimi vermeleridir.

Eski edebiyatımızın kuruluş döneminde olduğu gibi çöküş döneminde de dini tasavvufi şiire ilgi artmıştır. Bu dönem şairleri arasında herhangi bir tarikata mensup olmayan şair hemen hemen yok gibidir. Dolayısıyla her şairin divanında tasavvufi şiire rastlanabilir. Öte yandan tasavvufla ilgisi olmayan şairler de tasavvufun alışagelmış telmih ve mecazlarından bolca yararlanmışlardır. Ancak bu dönemde ne mutasavvıf şairler ne de öteki şairler tasavvuftan yararlanma ve tasavvuf terimlerini kullanma konusunda kendilerinden önceki şairlere ulaşamamışlardır.

Batı edebiyatını örnek alarak yeni bir edebiyat anlayışı getirme arayışlarının yanı sıra, eski usta şairlere özellikle 17.yy.ın büyük ustalarını örnek alarak şiire yeniden can verme çabaları bu yüzyılın divan şiiri açısından dönemin en başarılı hareketidir. Bu amaçla 1861 yılında kurularak çalışmalarını bir yıl aksatmadan sürdüren ve adına "Encümen-i Şuara" denilen şairler topluluğu içinde Leskofçalı Galip Bey , Hersekli Arif Hikmet Bey , Osman Şems Efendi , Koniçeli Kazım Paşa , Manastırlı Hoca Naili Efendi , Halet Bey , Recaizade Celal Bey , Yenişehirli Avni Bey vardır. Daha sonraları "Encümen-i Şuara" toplantılarına Namık Kemal ile Ziya Paşa da katılmışlardır. Bu toplantılara katılan şairler kendi aralarında şiirler okuyarak şiirle ilgili eleştiriler ve tartışmalar yaparlardı. 19.yy. divan şiirinin bazı önemli temsilcileri "Encümen-i Şuara" da yer alan şairler arasından yetişmiştir. "Encümen-i Şuara" şairleri klasik dil ve eski şiir anlayışını devam ettirmeye çalışmışlardır.

19.yy.da kullanılan Nazım şekilleri eskiye göre farklı olmamakla birlikte bazılarında belli bir azalma , bazı nazım şekillerinin kullanılmasında da artış görülmektedir. Bu dönemde en az kullanılan nazım şekli mesnevidir. Daha önceki yüzyıllarda beyit sayıları binlerce olan mesneviler artık bu yüzyılda yazılmaz olmuştur. Sanatçılar mesnevi yazsalar da bunlar kısa mesnevilerdir.

Dönemin revaçta olan nazım şekilleri terkib-i bend ve terci-i bend ile şarkı ve tarih kıtalarıdır..

1. 4. Ferdî Efendi'nin Hayatı

Ferdî'nin hayatıyla ilgili kaynaklarda çok da fazla bilgi bulunamamakla birlikte ana hatlarıyla kendisine ait bir takım bilgileri o dönemi içine alan birkaç tezkirede bulabilmekteyiz.

Mevcut tezkirelerden sadece Mehmet Nail'in Tuhfe-i Nailî'sinde Ferdî Efendi'nin Turgutlu'lu olduğu belirtilmiştir. Fakat bu bilgi kesin değildir. "Osmanlı müellifleri Turgutlu'lu olduğunu yazıyordu." diyerek kendisi de bu durumu okuyucuların idrakine bırakmıştır. (Tuman, 2001, s. 765)

Bursalı Mehmet Tahir ise Osmanlı Müellifleri adlı eserinde "Tarikat-ı Nakşiye fuzalasından bir zat olup Manisa (Kasaba) mülahakatındandır diyerek onun bugün Turgutlu olarak bilinen "Kasaba" adlı yerden olduğunu bildirir.(Tahir, hicri 1333,s. 142)

Şairin doğum tarihi ise hiçbir kaynakta yer almamaktadır. Ölüm tarihi konusunda tüm kaynaklarda bir birlik olsa da doğum tarihine ulaşılmamaktadır.

Şairin iyi bir medrese eğitimi aldığını tüm kaynaklar bildirmektedir. Osmanlı Müellifleri'nde Mehmet Tahir "İstanbul'da ikmal-i tahsilden sonra (Kasaba) müftülüğünde bulunarak neşr-i ilm eyledi." der. (Tahir, hicri 1333,s. 142)

Fatin ise tezkiresinde “Der-sa’adetde pā-nihāye-i saha-i vücūd olup taḥṣil-i ‘ulūm-ı ‘aliyye tekmi’l-i nesh-i ‘aliyye eyledikten sonra Aydın eyaletinde vaḳı‘ Kasaba nām mahalliñ müftiliği hizmetine me’ mūr ve ta’yīn kılınıp maḥall-i mezk’ura tavattun eylemişdir.” diyerek onun eğitimi ile ilgili bilgileri doğrulamıştır. (Fatin, s. 328)

İbnü’l Emin Son Asır Türk Şairleri adlı eserinde yaklaşık cümlelerle “Tahsil-i ilm ettikten sonra Manisa sancağı dahilindeki Kasaba müftiliğine tayin olundu. Orada uzun süre iftā ve tedris ile meşgul oldu.” diyerek onun eğitim durumunu bildirmiştir. (İnal, 1988, 394)

Ayrıca şairin divanında yer alan Arapça ve Farsça yazılmış kaside , manzum mektup ve gazeller onun iyi bir eğitim aldığını göstermektedir. Şair medrese eğitimini İstanbul’da yapmıştır.

Şair daha sonra o zaman Aydın iline bağlı Kasaba (Turgutlu)’ya müftü olarak atanır. Buranın bugünkü Manisa’ya bağlı Turgutlu kazası olduğu söylenmektedir.

Şair Ferdî Nakşibendî tarikatına mensup olup Nakşiye fuzalası içerisinde sayılmaktadır. Hicaz’a gittiğinde Mekke-i Mükerrerme’de Nakşibendî şeyhlerinin önde gelenlerinden Hindî Muhammed Can Efendi’ye intisap eder ve oradan hilafet alarak memleketine döner. Ferdî dönemin Şeyhülislamı Arif Hikmet Bey’in onayıyla İstanbul’da Fatih civarındaki Emir Buhari dergahına tayin olunur.

Osmanlı Müellifleri adlı eserinde Bursalı Mehmet Tahir bu bilgiyi bize şu şekilde bildirir. “Hicaza azimetinde Mekke-i Mükerrerme’de ekābir-i Nakşiye’den (Hindî Muhammed Can Efendi) hazretlerine intisab ederek ahz-ı hilafetle memleketine avdet etti ve Şeyhülislam (Arif Hikmet Bey) in delalet-i kadr-i şinasanesiyle (İstanbul) da Fatih civarındaki Emir Buhari dergahı meşihetine ta’yin olundu.” . (Tahir, hicri 1333,s. 142)

İbnül Emin Mahmut Kemal ise “Hicaza azimetinde Mekke-i Mükerrerme’de mukim meşayih Nakşibendiye’den Hintli Mehmet Can Efendi’den müstehlef oldu. Avahırı hayatında Kasaba’dan İstanbul’a avdet eyledi. Şeyhülislam Arif Hikmet Bey’in tensibiyle Fatih civarında Emir-Buhari dergahı meşihetine nasb edildi.” diyerek bu bilgileri teyid etmektedir. (İnal, 1988, 394)

Ferdî Efendi, Emir Buhari dergahındaki görevine devam ederken H. 1374, M. 1857 yılında İstanbul’da vefat eder. Aynı tekkeye defnolunur.

Şair yaşadığı mekanlardan sadece Aydın ilinin ismini şiirlerinde zikretmiş diğer yaşadığı yerlerden şiirlerinde bahsetmemiştir.

1. 5. Eserleri

Şairin divanı dışında bugün elimizde bulunan başka bir eseri mevcut değildir. Bu şairin başka eser yazmadığı anlamına gelmez. Kaynaklar onun Celaleddin Suyûti’nin ayet-i mensuhe hakkındaki manzumesini tercüme ve şerh ettiğini bildirir. Bursalı Mehmet Tahir Osmanlı Müellifleri adlı eserinde bunu şöyle bildirir.

“Kasabada Paşa Camii havlusında erbab-ı hayr ve yesardan Hacı Hüseyin Ağa tarafından 1257’de bina olunan kütüphanede asarı ilmiye ve irfaniyesinden olmak üzere 1259’da hattı dest ile muharrer bir mecmuada şerhi ile Celaleddin Suyûti’nin ayat-ı mensuha hakkındaki manzumesinin nazmen terceme ve şerhlerini havi mucibe istifade asarı menzur-ı acizi oldu.” (Tahir, hicri 1333,s. 142)

Ayrıca Hüseyin Ağa Kütüphanesine yazdığı manzum tarih kütüphane kapısına kazanmıştır.

“Kasaba’da ashab-ı hayrattan (Hüseyin Ağa) kütüphanesine yazdığı manzum tarih kütüphane kapısında mahkukdur. “

Şairin bir de Kaside-i Bür'e şerhi olduğunun rivayet edildiğini kaynaklar bildirirse de elimizde bu kaside mevcut değildir

“El-sene-i selasede inşād-ı nazma muktedir olduğu dergahda mahfuz divanından anlaşılmalıdır. Fatin tezkiresinde (kadeh) redifli bir gazeli münderiçtir. Bir de kaside-i bür'e şerhi olduğu mervidir.”

“Asarından bu kütüphanede 1209 tarihinde hatt-ı dest ile muharrer bir mecmu'ada (salat-ı meşişe) şerhi ile İmam Suyûtî'nin (âyât-ı mansuha) risalesinin nazmen tercüme ve şerhi vardır.”

Şairin daha fazla eser vermesi muhtemeldir. Fakat şairin devam ettiği dergahta çıkan yangın neticesinde şairin yazdığı muhtemel eser ya da eserlerde muhtemel olarak yanmıştır. Şairin elimizdeki tek eseri divanıdır.

1. 6. Edebî Kişiliği

Ferdî Abdullah Efendi mutasavvıf bir insandır. Nakşibendiye tarikatına mensuptur. Osmanlı Müellifleri adlı eserinde Mehmet Tahir onun Nakşibendi fuzelâsından olduğunu bildirir. (Tahir, hicri 1333,s. 142)

Ferdî'nin tasavvuf eğilimi hiçbir zaman bir tarikat fanatizmi şeklinde olmamıştır. Şair tasavvufî ekoller ya da yollar arasında bir ayırım yapmamış hepsini bir görmüştür. Bunun en güzel örneğini divanında Nakşibendîlerin yanı sıra hem Mevlevîlere, hem Halidîlere, hem de Bektaşîlere ve bunların şeyhlerine yazdığı şiirler de görebiliriz.

Şairin divanında kasideler kısmında Allah ve peygambere yazılan dört manzumdan sonra gelen tüm kasideler ya tarikatlere ya da tarikat şeyhlerine yazılmıştır. Bu kasidelerde tüm tarikatlar bunun içerisinde yer almıştır.

Şair tasavvufa bağlı olarak bir mutasavvıf gibi yaşamıştır. Yani şairin fikri ile zikri arasında uygunluk söz konusudur. Şair bu hayatı mamur etmek ve iki cihan saadetine ulaşmak için tasavvuf ehli olup bir mürşid-i kamile ram olmayı elzem görür.

“Damenin tutdum senin ey kân-ı irşād-ı kerem

Kaldı pek biçare Ferdî senden imdād ey dirig” (G136/5)

Yine bu düşünceye bağlı olarak şair vahdet yolunun yolcusudur kesretten yüz çevirir.

“Keşret-i iskāt iden vahdetle bulur imtiyāz

Yek şadefde dürr-i Ferdî gevher-i yektā olur” (G82/6)

Ferdî Abdullah Efendi ilme önem veren bir insandır. Arapça ve Farsça gazel ve manzum mektup yazacak kadar ilim tahsil etmiş ve bu ilmini yayma gayreti içinde olmuştur. Mekke'ye gittiğinde Nakşibendî şeyhi Muhammed Can Efendi'den istifade edip O'ndan hilafet alarak İstanbul'a gelmiş ve Emir Buhari Dergahında ilmini neşretmek ve talebe yetiştirmekle meşgul olmuştur.

Şairde içtenlik , özü sözü doğruluk ve riyasızlık ve tevazu en çok dikkati çeken özelliklerdendir.

“Boyansın büriyāsı zāhidiñ bü-yı riyāsından

Özün hāliş tut ey Ferdî o kār-ı pür-halelden geç” (G47/7)

“Çünkü benlikdür iden şahşını mağrūr u za'ım

Ehl-i taḥkīk olsa da ‘ālemde menşūr istemez” (G118/4)

“Ferdiyā ḥāk-i der-i dildāre yüz sürmek gerek
Dāmen-i eflāke ref‘-i dest-i maḡrūr istemez” (G118/7)

Ferdî mutasavvıf bir şairdir ve bu özelliği de şiirlerine yansımıştır. Şiirlerinde muhtevayla ilgili öne çıkan en önemli özellik tasavvufudur. Tasavvufa bağlı olarak aşk ve peygamber sevgisi dikkat çeker.

Şairin yazmaktan maksadı Hakk’ı sunmak ve Hakk’a götürmektir. O Hakk’a vasıl olmaya araç görmüştür şiirini.

“Maḡlabım şun‘-ı bedī‘-i ḥaḡḡı i‘lān eylemek
Nüşḥa-yı Kübra-yı istikāne etdim ibtidā

Enfūs-ı afaḡıñ oldum tercümān-ı eblāḡı
Ḥoş-beyān-ı âyet-i ‘irfāne etdim ibtidā

‘Arş-ı a‘zamdır sözüm olmuş muḡıḡ-i kâ‘ināt
‘Ālem-i bālāda bir kâşāne etdim ibtidā

Kürsi-i bend-i ḥaḡıḡatdır benim her beytimiñ
Mısrāımda levḥa-i im‘āne etdim ibtidā

Ḥāne-i endişem olmuş bism-i yâḡutü’l-ḡelām
Mācerā-yı ‘ālem-i imkāne etdim ibtidā

Her kelāmı ḡaşr-ı ‘irfāndır sipihr-i nazmımiñ
Bī-sütün ref‘ eyleyüp devrāne etdim ibtidā

Şi‘irimiñ her noḡtası şāh-ı ḡidāyetdir ki ben
Rāh-ı vaşlı gösterüp seyrāne etdim ibtidā

Rūḡ-ı Ḳudsı nefḡ idüp ḡab‘-ı zamīr-i pākime
Mu‘ciz-i ḡoş-leḡḡe-i Ḥıbyāne etdim ibtidā”

(K1/5-12)

Şair rind-meşrebtir ve zahidi hiç sevmez ve aşk onun esas mayasıdır.

“Dā’imī mest-i ḡarābāt ehl-i rindānız bizim
Göñlümüz meyḡānedür andan gelür şahbā-yı ‘aşḡ”

(G139/4)

Şair meşreb-i rindane olmak için riya elbisesini yakar.

“Bu günlerde boyanmış la‘l-i nāb-ı dilber-i Ferdī
Riyā-yı ḡuşki yaḡmış meşreb-i rindāne olmuşdur”

(G100/5)

Şair tasavvufa uygun olarak vahdete raḡbet etmektedir. Kesreti iskat ederek sadeifte inci olmak arzusundadır.

“Kesret-i iskāt iden vaḡdetle bulur imtiyāz
Yek şadefde dürr-i Ferdī gevher-i yektā olur”

(G82/6)

Şair aşk ehlidir ve bu yolda derdini derman bilir. Bu derde derman olacak bu derdi iyileştirecek tabip ise yoktur.

“Sen muķīm ol Ferdiyā hizmetle dīvānhānede
Bendesin elbet efendi vaķt olur ki yād ider”

(G98/5)

Tasavvufta en önde gelen özellik aşkın cefaya talebkar olmasıdır. Ferdî burada tasavvufi yolun yolcusu olduğunu ortaya koyar.

“Būy-ı lütf ümmīd edersen kıl cefāya itibār
Gül dedim ben hārdan āzār geldi ibtidā”

(G2/3)

Şair bir mutasavvıfa yakışır şekilde gam yolunun yolcusudur. Gönlü de gam ehline konaktır.

“Ferdiyā yol üzeri tekyeye beñzer göñlüm
Her gece vādī-i gamdan nice miħmān gelür “

(G78/8)

Ferdî tasavvuf ehli olunca onun vasıflarından biri de güzel ahlak sahibi olmak olmalıdır. Şair laubaliliğin karşısında aşk yolunda giden aşığın incelik nezahat ve latif bir insan olmasını ister bu yolda laubaliliği ar sayar.

“Rāh-ı ‘aşk içre nezāhet mesleğīn elzem tūtup
Lāubālī meşreb olmak ‘ār geldi ibtidā”

(G3/4)

Şair benlik illetinin insan olanı gönül ehli olanı bitireceğini bilir. O yüzden benlik hırkasından gururdan soyunup mütevazı bir şahsiyeti benimser. Ancak gönül kapsının toprağına yüz sürmeli ki yücelmeli insan olma vasfına erişilmelidir.

“Çünkü benlikdür iden şahşını mağrūr u za‘īm
Ehl-i taħķīķ olsa da ‘ālemde menşūr istemez”

(G118/4)

Masivaya meyl şairin yüz çevirmek gayretinde olduğu bir duygudur. Ferdî masivaya tenezzül etmeyen bir şairdir. Ferdî bilir ki masivadan elini eteğini çekince her şey ona ayan olacak ve o alını açık yüzü ak olarak var olacaktır.

“Ferdiyā kes māsivāya ta‘alluķdan dili
Himmeti-i ‘ālī dilerseñ eyle ‘ulviyet budur”

(G87/5)

“Māsivānīñ perdesiñ çāk eyle tā zāhir ola
Meh cebinem Ferdiyā alnı küşāde yüzü ağ”

(G135/5)

Şair kimi yerde tevazuda öyle bir noktaya gelir ki kendini cehennem içinde görecektir kadar alçaltır.

“Cennet-i firķatde müstağriķdır erbāb-ı şu‘ūr
Ben cehālet nārına düşdüm ‘azāb-ender-‘azāb”

(G31/4)

Fakat nazım söz konusu olduğunda ise kendinden o kadar emin ve bu meydana o kadar iddialıdır ki aleme velvele verir, meydan okur.

“Būy-ı hayret mest ider nazmında Ferdî dilleri

Bu revîşde var ise ‘Aṭṭār geldi ibtidā’

(G2/7)

“Aṣḥāb-ı maḳāmāt okuyup eylesün

Ferdî bu revîş nazmımızıñ velvelesidir”

(G70/7)

“Resm-i ādāb-ı ṭarîḳ-i ‘aşkı Ferdî öğrenür

Çeşm diḳḳat-i bîñ ile eş‘ār-ı dîvānıñ gören”

(G181/5)

Peygamber sevgisi de öne çıkan özelliklerindedir. Birçok kaside ve gazelde peygamber efendimizi ve dolaylı olarak sahabe-i kiramı överken kendini bir tevazunun içine atar ve

“Ferdî-i zārda yoḳdur aña lâyıḳ bir şey

İde bîñ cān ile özün o da dildāre fedā” (G4/1) diyerek aslında sevgili yolunda verilecek en değerli şeylerden canını ve ruhunu kapsayacak bir kelimeyi kullanarak “öz” ünü o sevgiliye feda edeceğini bildirir.

Ferdî dünyanın hay huyundan , kavgasından rahatsızdır ve buna bir anlam da veremez.

“Ḥane-ḳāh-ı dehri hāy u hūyla ṭoldurdular

Ferdiyā bilmem nedir bî-hūde gavḡādan ḡarāz”

(G129/5)

Şair gönül sarayına girmiştir ve bu hal içinde başka bir mekan istemez de, başka bir mekanı tanımaz da, bilmez de. O orada ulaşabileceğinin en iyisine ulaşmıştır.

“Şu denlü pertev-endāz oldu ḥüsnüñ dil serāyında

Bu dār içünde Ferdî ḡayrı diyār olduḡın bilmez”

(G109/9)

Görüldüğü gibi şairin edebi şahsiyeti de normal şahsiyetinden ayrılmaz. O tasavvufa bağlı olarak bir aşk ve güzellik şairi olarak karşımıza çıkar

2. İNCELEME

2. 1. Dil ve Anlatım

Ferdî divanında Türkçe kelimelerin yanı sıra yoğun olarak Arapça kelimeleri kullanmıştır. Ayrıca Farsça ve nadir olarak da diğer dillerden kelimeler divanında yer alır. Özellikle fiillerin neredeyse tamamı Türkçe'dir. Teşbihlerde ve tasvirlerde ise Divan Edebiyatının mazmunlarına bağlı olarak haliyle Arapça ve Farsça kelimeler yoğundur.

Ferdî'de orta derecede bir terkip kurma oranı göze çarpar ve terkipler genelde iki kelimelidir. Kısmen üç kelimeli terkiplere rastlansa da dört ve beş kelimeli terkip istisna derecesinde kurulmuştur.

19.yy'ın özellikle ikinci yarısında divan şiirinde ciddi bir gerileme göze çarpar. Özellikle Tanzimat'ın oluşturduğu batı eksensli değişim dilde ve edebiyatta da kendini gösterir. Bu değişime bağlı olarak dil sadeleşmeye ve muhteva açısından divan edebiyatının içeriğinden uzaklaşmaya başlar. Edebî eserlerde biraz daha toplumsal meseleler güncel dille işlenir hale gelir ve sanat topluma hizmette bir araç olarak görülür. Amaç topluma hizmet, toplumu eğitmek olunca da topluma edebî bir dilden ziyade eğitici bir dil sunmak gerekir. Bunun sonucunda da dilde ister istemez bir sadeleşme görülür. Divan şairleri bütünüyle bu değişime uymasalar da onlar da bu değişimden etkilenmişlerdir.

Ferdî'de kimi zaman divanında bu sadeleşmeyi yansıtır. Hatta bazen sanki halk edebiyatı ürünüymiş gibi şiirinde sokak ağzını kullanacak derecede toplumsal bir dil özelliği gösterir.

“O güzel süd kızusudur aña yoğurtlanamam
Koynuma alsam anı ‘aklıma çobân gelür

Sukkerin leblerini şorsam akıtmağ niyetim
Haste dil cân çekinür hatıra ‘ayran gelür”

(G79/6-7)

Hatta burada şair belki bugün argoya bile girecek derecede “yoğurtlanmak” kelimesi ile dilde çok önemli bir sadeleşmeyi ve sosyalleşmeyi ortaya koyar.

Kimi zaman da dil sanki bir mahalle kahvesinde bir olay anlatırmışçasına doğal ve cemiyet eksenslidir.

“Geçen gün sufi meclisde ‘aceb cam-ı kadeh kırmış.” (G99/2)

Kimi yerde külhanbeyi ağzı ve halk dili kullanılır.

“Girmeyüp süd kızusuyum böyle koyuna
Kıymağın ele verip şatma baña bu ağzı”

(G255/4)

Genelde divan edebiyatında sevgilinin vasıfları ve tasviri söz konusu olunca hemen ağır , ağdalı ve bol Arapça Farsça tamlamalı bir dil öne çıkar. Fakat Ferdî bazen o kadar sade ve terkipten uzak bir dil kullanır ki bu dil ile bile sevgiliyi tasvir etmede çok başarılı olur. Aşağıdaki gazelde şair sekiz beyit içinde sadece üç yerde eski dille terkip kurmuştur.

“Eli kânlı dili kânlı kılıcı kânlı güzel
Nigehi kânlı harâmî deli ormanlı güzel

Nevresim cāme ile yoşma kıyāfet giymüş
Egdirince fesini perçemi reygānlı güzel

Nice cānlar aşılır setresiniñ dāmenine
Ayak aldıqça uşülüyle o erkānlı güzel

Kişver-i dīnine āşüb şalar ‘āşıkıñ
O Frengāne edā şive ‘Osmānlı güzel

Çondurur kundurasından dil-i cāna güller
Ne Frenk yağılı dāğlar açar ihsānlı güzel

Mülk-i ‘aşk içre müşīr oldu sipah-ı çemene
İmtiyāzına ‘alāmetleri ‘ünvānlı güzel

İftihārāne nişān kıldı kırup ‘uşşākı
Nedür ol kıt‘a-i elmas gibi şānlı güzel

Ferdiyā kışlāk u yaylāğı gezüp dehrīñ
Gördüm böyle zarīf nükteli ‘irfānlı güzel”

(G159)

Her ne kadar divan da yer alan sadeliklere dikkat çeksek de yukarda da değindiğimiz gibi bu değişim kısmi olarak görülür. Yoksa divan şiirinin dil özelliği Ferdī’ nin divanında da aynı şekilde devam etmektedir.

Ferdī kelimelere hakim olan ve onları geniş olarak kullanabilen bir şairdir. Şair bazen kelimelere o kadar hakimdir ki bir kelimeyi bir beyit içinde dört farklı çekimde kullanır. Aşağıdaki beyitte “kendi” kelimesini dört farklı çekimde kullanmıştır.

“Ferdiyā bilmek dilerseñ kendiñi kendin ara
Kendiliksiz kendini bulmaqda zıddiyet nedür”

(G95/7)

Ferdī’ de alışılmışın dışında yansıma seslerse ve kelime içi aliterasyonlarla sağlanan bir ahenk göze çarpar. Şair bu yansıma seslerle ses tekrarları yapıp aynı zamanda bir vurgu ve ahenk de yakalar.

“Gir meykede-i nāza şehā bir iki çāk çūķ
Bu hūsn-i cihān-süz ile ‘uşşākımı yāk yıķ

Gül bister-i nāz içre uyur ol şeh-i mümtāz
Sessizce varup koynuna eyleme tāk tūķ

Ğaddāredür ol kāse-siyāh anda tūrulmaz
Dünyā eviniñ ziyetine cüz‘ice baķ bıķ

Gördükde o gül-gonceniñ ardınca rakıbi
Ur ensesine şan'at ile silleyi şāk şuk

Ferdî gezelim cümle şafâ yerlerini hep
Seyrâne gidilmez de olur olsa yasāk şık”

(G141)

Kimi yerde ise nüktedan ve latifeli bir anlatım göze çarpar.

“Bir iki şeftâlû ile el ider ‘uşşākına
Neyleyim vaqt ile virmez verse kāmı hām virtür”

(G62/2)

“Rāzıyım şimdi vürüp naqd-i zekāt-ı hüsni
Bir iki buse ile soñra ne māni' başa kaķ “

(G144/4)

“O şūhıñ la'f-i nābı gül müdür şeker midür bilmem
Emerken giddü ‘aklım neş'e-i sāğar mıdür bilmem”

(G165/1)

“Kurulmuş meclis-i ‘ālī oturmuş sāķı-i devrān
Yañılıp mest iken ‘aşık yine bir iki dem çekdi”

(G258/3)

Ferdî' de kimi zamanda Nabi'yi andırır nitelikte hikemî söyleyişlere rastlanır.

“Sa'ı eyleyelim rāh-ı Hüdāda yorulunca
Tā mürşid-i kāmil denilen zātı bulunca

Desti saña elbette anıñ dest-i Hüdādır
Pekçe yapuşup seyr ü sülük eyle yolunca

Ādāb ile pek rābıtalı olmağa sa'ı et
Hām meyve gibi kayma şaķın tā ki olunca

Ahvāl-i sülükıñ şaķınup söyleme gayre
Senden gider ol hāl vaķitsiz tıyulunca

Hām dest eline gir amān nādim olursun
Bir daħi durulmaz bu uşüller bozulunca

Eşbāh-ı rüsümüñ sözüne aşma kulāğıñ
Bektāşılık efkārı budur şāğ u şolunca

Soñra bozulup ‘asker-i İslām kaçarlar
Kāfir çerisi kal'a-yı kalbe koyulunca”

(G204)

“ Hürde-bın ol şürete kıлма nazar seyri gözet

Nice biñ qallāş vardır ırıka-i peşminede”

(G219/4)

Ferdî bazen bu hikemîlik içinde felsefeci edasıyla çıkar karşımıza.

“Sen seni işbât edersen sende var ‘âlemde var
Nefy olursa bilinür aşlı ne zılliyyet nedür

Ferdiyâ bilmek dilerseñ kendiñi kendin ara
Kendiliksiz kendini bulmağda zıddiyet nedür”

(G95/6-7)

Şair sevgilinin tasvirinde ise özellikle tabiat unsurlarından yararlanır. Tabiat ile ilgili teşbihler yapar.

“Bahâr irdi tarab eyyâmıdır zevk-i çemen geldi
Gül ü mülde toluş peymâneler peymân-şiken geldi

Çuruldu bezm zerrîn-kaðeðler tutdı etrâfı
Şürâhî-i lâle elde sâkî ğonce-dehen geldi

Hevâsın buldurup bülbül hezâr âhın ider şimdi
Gülistânlar yeñi hil‘at geyüp peygâm-ı şen geldi

İçüp şebnem şerâbın cümle-i mest oldu nergisler
Dolaşdı sünbül ğiysüler üste yâsemen geldi

Desin teşrifini gördük de aħbâbım mübârek bād [78a]
Benim ağuşıma bir simîn gül-pîrehan geldi

Temâm oldu bu meclis bu elvân-ı muħabbetle
Ğidâ-yı rûh buldu cân-ı ‘uşşâka semen geldi

Teberkün vâdî-i ğamda tek ü tenhâ ‘aceb Ferdî
Kenâr-ı cüybâr-ı sîneme serv-i çemen geldi”

(G242)

2. 2. DİVANDA YER ALAN DEYİMLER

benzine kan gel-	:G79/1
tevekkül göster-	:G80/3
çile çek-	:G81/5
kulb tak-	:G80/6
can çekiş-	:G79/7
koynuna al-	:G79/6
dirhem dirhem sat-	:G79/2
su gibi okut-	:G183/3
aceb eyle-	:G211/3

ak et-	:G35/4
akd ol-	:G37/4
aks et-	:G175/4
al al et-	:G153/1
alā eyle-	:G153/5
armağan eyle-	:G32/3
armağan ol-	:G162/4
arızı hal et-	:G48/4
arzu eyle-	:G198/1
aşiyān eyle-	:G251/3
azat et-	:G180/6
azm eyle-	:G140/1
cer et-	:G183/5
dem vur-	:G246/3
denk eyle-	:G68/2
ders et-	:G143/2
devr eyle-	:G156/2
dil bağla-	:G87/1
dümen tut-	:G205/4
düstur eyle-	:Tar6/11
el sun-	:G205/2
el ver-	:G260/2
el etek tut-	:G51/5
el çek-	:G196/4
emin ol-	:G152/2
feryat et-	:G180/5
gül gül et-	:G240/1
gül gül ol-	:TahII/1/1
gıpta et-	:G213/6
gına gel-	:G9/1
halas ol-	:G87/3
halas eyle-	:G225/3
hail eyle-	:G213/5
harap et-	:G232/1
hayret kıl-	:G163/5
hayret gel-	:G29/7
hayran ol-	:G154/5
hicab et-	:G38/5
ilham ol-	:G210/4
itiraf et-	G221/4
zabt eyle-	:G123/2
lutf eyle-	:G170/4
mahv et-	:G113/3
mahv ol-	:Tar6/3
mahzun eyle-	:G236/3
sabr et-	:M/4
yüz tut-	:Tar7/2
yüz bul-	:G236/4

yüz ver-	:G66/2
bus et-	:G183/3
karar eyle-	:G240/1
bend et-	:G125/5
bende eyle-	:G45/3
bend ol-	:G151/4
başa kak-	:G144/4
bahş eyle-	:G232/2
bahs et-	:G246/3
uruc et-	:G192/6
kar et-	:GTar6/6
kar eyle-	:G14/5
kat kat ol-	:G241/2
kayd et-	:G199/5
kayd ol-	:G229/7
kebab et-	:G38/2
keyf et-	:G111/6
keşf et-	:G179/2
keşf ol-	:G218/3
kıyam et-	:Tar8/3
kitap et-	:G38/7
saye sal-	:G209/2
selametle	:K3/86
serkeşlik et-	:G256/4
serkeşte eyle-	:G140/7
serap ol-	:G185/6
seyr et-	:Tar4/5
seyr ol-	:G148/1
sır et-	:G221/3
sohbet et-	:G89/3
şād ol-	:G115/3
şāyān ol-	:G37/5
şen tut-	:G205/3
şeyda ol-	:G82/5

2. 3. BAŞLICA EDEBİ SANATLAR

Edebi sanatlar açısından bakıldığında Ferdî divanında çeşitliliğin olduğu görülmekle birlikte daha çok teşbih ve tenasüb sanatını kullanır. Sevgili ile ilgili benzetmelerde daha çok tabiattan yararlanır.

TEŞBİH :

“O gülün rüyı kamer-tāb degildir de nedir

Sāye-i zülfi de mehtāb degüldür de nedir “ (G75/1)

Sevgilinin yüzü kamer-tabā , zülfü mehtaba benzetilmiş.

İHĀM :

“Ferdiyā saht olmada cevr-i kemān ebrūsunuñ

Kim çekerse çillesin meydâne şâhib-şâst olur” (G81/5)

Kim çekerse çilesin derken burada çille kelimesi hem çile hem de yay kirişi manasında kullanılmıştır.

“Girmeyüp süd kuzusuyum böyle koyuna

Kaymağın ele verip şatma baña bu ağızı” (G255/4)

Burada ise “ağız” kelimesi hem yeni doğan hayvandan alınan ağız manasında hem de argoya kaçarak ağız yapmak yani kuru , boş , samimiyetsiz laf söylemek manasında kullanılmıştır.

İSTİKAK:

“Ferdiyâ mâyesi ‘aşk olduğına şâhiddir

Dil-i ‘uşşâkda cānān ile cān ikisi bir” (G90/5)

Burada can ile canan kelimeleri arasında kök birliği vardır.

“Şūfī-i şāfī nihādīñ vecdini taḥrīk için

Ez-revān-ı üstüḥ’ān bāl-ı Hümāyı oynadır” (G76/3)

Burada sufi ve safi saf kökünden gelmektedir.

TEZAD:

“Çār ebrūlarda kaldım Ferdiyâ bend ü esir

Ben gibi āzāde mi yā ‘ālemde nā-çārīñ mıdır” (G67/5)

Burada esir ile azade arasında tezad vardır.

“Derd-i ‘aşka Ferdiyâ hiç çāre itmez bir ṭabīb

Derd-i bī-dermān-ı cāmīñ devāyı oynadur”(G76/5)

Derd ile derman arasında tezad var.

MÜBALAĞA:

“Ferdī o perī bir kıl ile ‘ālemi bağlar

Gördüm ānı zūlfün ṭarayup şānede kalmış”(G125/7)

Burada sevgilinin bir kıl ile alemleri bağlayacak kadar kuvvetli olduğu şeklinde bir abartı var.

“Yeter āhım böyle ser-menzīl-i maḫşūda vuşul

Eşk-i çeşmüm dökülüp çöllere Ceyhūn olsun” (G192/4)

Burada aşkın göz yaşı çölleri Ceyhun edecek kadar fazladır.

İSTİFAM:

“Gönül āyīnesi bir āfitāb ister mi ister yā

Ḳıbāb-ı şun‘-ı ḥikmetden niḳāb ister mi ister yā” (G12/1)

Şairin derdi soru sormak ve karşılığında da sorusuna cevap almak değildir.

İKTİBAS:

“Maḫrem-i esrār olan varlık ḥicābından geçer

“Len terāni” peykeriniñ yüz-i niḳābından geçer” (G105/1)

Burada Kur’an-ı Kerim’den bir ayet iktibas edilmiştir.

İSTİARE:

“Cem‘ edüp cümle mürīdi yāreli dergāhına

Halkada devrān eder şeyḥāne meşrebdir ḳadeḥ” (G49/2)

Burada kadeh içki meclisinde devran eden sakiye benzetilmiş. Fakat saki söylenmemiş.

TEVRİYE:

“Ferdī-i zāre virür tuhfesini yārān
 Tarḥ edüp bu gazeli şā‘ir-i hoş-gūcasına” (G227/5)

Tarḥ kelimesinin bir manası dağıtmak , bölmek iken diğer manası düzenlemektir. Burada uzak mana düzenleme kastediliyor.

NİDA:

“Lütfiña maẓhar düşürdüñ kullarıñ ey pâdişāh
 İltifātıñ Ferdī-i nā-şādı memnūn eyledi”(G236/5)

Buradaki ey nidasının yanı sıra şair birçok yerde Ferdiyâ şeklinde nidada bulunmuştur.

TENASÜB:

“Cihān bahr u cevāb üzre ḥabāb-ı pür ḥatardır hep
 Kef-i sāḫil zebūn-ı seyli mevc-i kâderdir hep” (G28/1)

Burada bahr , habab sahil, seyl, mevc, cihan arasında tenasüb vardır.

TELMİH:

“Semīr-i bezm-i aḫdes olduğın leyle-i İsrāda
 Gürūh-ı enbiyānıñ esmerisin yā Resūlallāh” (G223/3)

Burada İsrâ gecesine telmih yapılmış.

TECRİD:

“Ferdiyâ bu şaḫv u maḫviñ aḫiri ḥayret gelür
 Kendi kendime bu bābda infī‘âl etdim bu şeb” (G29/7)

Şair burada kendi Ferdī değilmiş de başka bir Ferdī varmış gibi bir nidada bulunmuş.

TESHİS:

“Cüş eder gāḫī müselsel bir kızıl zencīriyle
 Elde zabt olmaz olur dīvāne meşrebdır kadeḥ” (G49/3)

Kadeh sanki zabt olunmaz bir divaneymiş gibi kişileştirilmiş.

HÜSN-İ TA’LİL:

“Ālem-i ekvānı pür-nūr eyleyen cānım gibi
 Şems-i tābānıñ mı dīdār-ı be-dīdārıñ mıdır” (G67/4)

Alemin nurlanması sevgilinin güzelliğine bağlanmış.

MECAZ:

“Vādī-i birūnda gezme yārımı bulsam deyū
 Cān evinde yār ile cānān olandan şor da bul” (G154/3)

Burada can evi gönül manasında mecaz olarak kullanılmış

2. 4. ETKİLENDİĞİ ŞAİRLER

Şairin etkilediği ve etkilendiği şairler hakkında kaynaklar da hiç malumat yoktur. Fakat şairin yazdığı nazireler bizim için bir ipucu olmaktadır. Şairin divanında aşağıdaki şairlere nazire yapılmıştır.

Ama özellikle Nedim’in şair üzerindeki etkisi çok fazla dikkat çeker. Zaten divanındaki üç tahmisten biri Nedim’in gazelinesidir. Nedim’in yanı sıra Rızâî ve Molla Veli-i Rumi’ye tahmis yapmıştır.

Şiirine nazire yazdığı şairler şunlardır:

Neşet Efendi

Kerimî Rumî

Hazret-i Mısrî

Baba Kemal-i Hocendi

Vahik Enderunî

Siruzî Yusuf Muhlis Paşa

Fasih Dede (Şeyh-i Mevlevî)

3. ŞEKİL ve MUHTEVA ÖZELLİKLERİ

3. 1. Şekil Özellikleri

3. .1. 1. Divan'da Yer Alan Nazım Şekilleri

Divan'da 14 kaside, 262 gazel, 8 tarih, 3 tahmis bir hikayet ve müstezadlar mevcuttur. Ayrıca Arapça ve Farsça yazılmış birer manzum mektup bulunmaktadır.

1-Kasideler

Divanda biri Farsça biri Arapça olmak üzere 14 kaside vardır. İlk kaside giriş mahiyetinde "ibtida" redifli kasidedir. Bu kasidede kendi şiirlerinin özelliklerine değinir ve bir bakıma da kendi divanının bir sunumunu bir takdimini yapar ve divanın muhtevasını bize sunar:

“ Halka izhâr itmege böyle belâgat ma‘denin
Tîşe-i efkârı urdum kâne etdim ibtidâ

Matlabım şun‘-ı bedî‘-i haqqı i‘lân eylemek
Nüşa-ı Kübra-yı istikâne etdim ibtidâ

Enfûs-ı afağın oldum tercümân-ı eblâğı
Hoş-beyân-ı âyet-i ‘irfâne etdim ibtidâ

‘Arş-ı a‘zamdır sözüm olmuş muhî‘-i kâ‘inât
‘Âlem-i bâlâda bir kâşâne etdim ibtidâ

Kürsi-i bend-i haqîkatdir benim her beytimiñ
Mısrâ‘ımda levha-i im‘âne etdim ibtidâ

Hâne-i endişem olmuş bism-i yâkutü'l-‘elâm
Mâcerâ-yı ‘âlem-i imkâne etdim ibtidâ

Her kelâmı kaşr-ı ‘irfândır sipihr-i nazmımıñ
Bî-sütün ref‘ eyleyüp devrâne etdim ibtidâ

Şi‘irimiñ her noktası şâh-ı hidâyetdir ki ben
Râh-ı vaşlı gösterüp seyrâne etdim ibtidâ

Rûh-ı Kudsı nefh idüp tab‘-ı zamîr-i pâkime
Mu‘ciz-i hoş-lehçe-i Tıbyâne etdim ibtidâ

Tû‘î-i tab‘ım edüp sâz-ı derûna âşinâ
Sırr-ı mir‘ât-ı dilim i‘lâne etdim ibtidâ

Baħr-ı ma'na sāhil-i endişeme tuġyān idüp
Mevc urup bir lüce-i 'ummāne etdim ibtidā

'Aql-ı kül řākird-i dest-i müřkülāt-ı şab'ımın
Böyle bir āřara üřtādāne etdim ibtidā"

(K1/4-15)

Bu ilk kasidenin ardından peygamber efendimize yazılmış dört kaside gelir. Ardından önde gelen tarikatler ve tasavvuf büyüklerine yazılmış kasideler yer alır. Der-Sitayış-i Mevleviyan , ardından Der-Sitayış-i Nakşibendiyan, adlı kasidelerden sonra Abdülkadir Geylani'yi öven bir kaside gelir. Bundan sonra Der-Na't-i Evliyā-yı İzam adlı genel olarak evliyaları öven iki kaside yer alır. Ve en son Muhammed Bahaeddin'e yazılan bir kaside ile kasideler kısmı bitirilir.

2-Gazeller

Divanda 262 gazel yer alır. Bunlardan 27'si Arapça ve Farsça gazelken 235 gazel Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır.

Gazellerde özellikle tasavvuf işlenmiş ve en çok fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün kalıbı kullanılmıştır.

3-TARİHLER:

Divanda sekiz tarih yer almaktadır. Bunların ilki Sultan Mahmut Han Gazi'ye yazılmış bir viladettir. Ardından yine Sultan Mahmud'un zamanını öven bir tarihten sonra Abdülmecid Han için yazılmış dört tarih gelir.

Daha sonra Kaptan Sabık Tahir Paşa ve en sonda şeyh Yunus Efendi'nin vefat eden zevcesi için bir tarih yazılmıştır.

4-Hikayet

Divanda yer alan mefā'ilün mefā'ilün fe'ülün kalıbıyla yazılmış tek hikaye de şair bir Hintli kalenderin dünyadan vazgeçerek rindane bir yaşama yönelmesini anlatır.

5-Tahmis

Divanda üç tahmis yer almaktadır. Bunlardan birincisi Veli Mollā-yı Rum'un gazeline tahmistir. İkincisi Rızā'ye üçünsü de Nedim'in şiirine tahmistir. Tahmislerden ikisi fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün kalıbıyla biri de mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün kalıbıyla yazılmıştır.

Tüm tahmisler beşer bentten oluşmuştur. Üç tahmis içerisinde beş bentte kelime halinde redif bulunmaktadır.

6-Müstezadlar

Çok sade bir dilin göze çarpar. 19. yüzyılda görülen sadeleşmenin etkisi Ferdi'nin şiirinde en çok bu kısımda kendini göstermektedir.

3. 1. 2. Vezin

Şair divanında 12 farklı vezin kullanmıştır. Şairin en çok tercih ettiği vezin fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlün veznidir. Şair 113 gazel , 4 tarih 2 Tahmis olmak üzere 124 şiirde bu vezni kullanmıştır.

Şair muhteva yönünden başarılı bir şair olsa da divan da kimi zaman vezin eksikliklerine rastlanmakta. Ama bunlar divanın yazımı sırasında ortaya çıkan yanlışlıklar olabilir.

Buna rağmen dönemin özelliğine bağlı olarak kullanılan vezin çeşitliliğinde bir azalma göz önüne alınırsa Ferdî divanında yine de zengin bir vezin farklılığı yakalamıştır denilebilir.

Divanda kullanılan vezinler şunlardır:

fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlün	:113G , 5K, 4Tar 2 Tah
fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlün	:1G
fe'îlâtün mefâ'îlün fe'îlün	:1G
fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlün	:43G , 1Tar
mef'ûlü mefâ'îlü mefâ'îlü mef'ûlün	:27G , 1K , 1Müs
mef'ûlü fâ'îlâtü mefâ'îlü fâ'îlün	:1G
mef'ûlü fâ'îlâtün mef'ûlü fâ'îlâtün	:1G
mefâ'îlün fe'îlâtün mefâ'îlün fe'îlün	:6G, 1Tah
mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün	:41G, 6K, 2Tar
mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ulün	:1G
mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ulün	:1Hik
müstef'îlün müstef'îlün müstef'îlün müstef'îlün	:1Tar

3. 1. 3. Kafiye ve Redif

Ferdî Divanında kafiye ve redif açısından dikkatimizi en çok çeken özellik kafiye sonrası kelime halinde rediflerin bir hayli fazla olmasıdır. Şair sadece divanın ancak beşte biri edecek kısımda redif kullanmaz onun dışında tüm şiirleri rediflidir.

Redifler ise genelde Türkçe kelimelerden oluşmakla birlikte divanın diziminde harf sistemi takip edildiği için kimi zaman Türkçe'de sonda yer almayan seslerle bitirilmesi gereken şiirler Türkçe olmayan kelimelerle rediflendirilmiştir. Bunun yanı sıra bu özelliğe bağlı olmadan da kullanılan Türkçe olmayan rediflerde vardır. En çok kullanılan redifler “ibtidâ , saña, baña, istemez” gibi çoğu Türkçe olan rediflerdir.

Divanda yer alan kelime halindeki redifler şunlardır :

“İbtidâ, olsun, Mevleri, Nakşibendîler, geldi, ‘Abdülkadirin, evliyalar, nedir, ancak, Nakşibend, buldu, eyledi, fedâ, yana, baña saña, ister mi ister ya, ‘aşık bu ya , oldu hep, hayal ü hab, yap, hep, bu şeb, eder mehtap, oldu hep, harabat , tut, muhabbet, et, gözet, ‘abes , geç, ister mi hiç, kadeh, melih , mesih, ferâh, şay , leziz, verir, olsun da gör, eylerler, mıdır, eyler, düşer, değildir de nedir, oynadır, oynar, gelir , gösterir, olur, iledir, olandan sor, iş görür, budur, ikisi bir, göz diker, yoktur, eyleyen kimdir, arar, isterler, eder, olmuştur, geliyor, üstünedir, geçer, saklar, açmaz, olduğun bilmez, istemez, gerekmez, olmaz, değiliz, gönlümüz, o biziz, göstermiş, kalmış, halas, feyz, garaz, hatt, hazz, elveda, şem, nafi, dirig, ‘aşk, firak, yok, bak gerek , olsa gerek , olmak gerek, bir kimsenin, senin, olduğın gördük, ettin, olandan sor da bul, gönül, layık

değil, değil, güzel, neydüğün bilmem, eyleyelim, olan gönlüm, gönülceğizim, edelim, düşürdüm, mürtesim, nedir bilmem, benim, edelim, neye lazım, perçen, istemem, ben, olur ayineden, gelsin, etmesin, gören, olsun, aldanma sakın, sen, etmez misin, bağlandın mı sen, senin olsun, şimden gerü, n'olsun bu, arzû, eyler arzû, olmasa, gelir hatırıma, tutma, sanma, üstüne, bu gece, bağışla, olsa, nefisten nefise, isteme, süzünce, yâ Resulallâh, tevhid ile, düştükçe, üzre, arasında, olsa da, gibi, eyledi, halasım, yenilendi, eyler beni, gülgülü, ili, ,yandırdı, kodu, dolaştı, Mevlevî, Halidî, sünbülî, çekti.”

Divanda iki kaside, altı tarih hikayet , tahmisler ve müstezadların yanı sıra elli bir gazel kelime redifsiz olarak kafiyelenmiştir.

Ferdî genellikle zengin kafiye kullanmış, zengin kafiyeye yakın bir oranda da tam kafiye kullanmış fakat neredeyse yok denecek kadar az da yarım kafiye kullanmıştır. Divanda cinash kafiye kullanılmamıştır.

Yukarda verilen rediflerin bazıları birden fazla şiirde de redif olarak karşımıza çıkar.

Sonuç olarak Ferdî şiirlerinde çoğunlukla redifi tercih etmiştir.

3. 2. Muhteva Özellikleri

3. 2. 1. Tasavvuf

Ferdî divanında muhteva açısından en dikkati çeken konu tasavvuftur.

Mutasavvıf bir şair olan Ferdî şiirlerinde bu kişiliğini ortaya koymuş yüzyıllardır gelen tasavvuf geleneğinin özelliklerini ve zenginliğini şiirine taşımıştır.

Tasavvuf divanda pek çok yönüyle işlenmiştir. Ama özellikle dünyadan el etek çekme, gönlü masivadan temizleme , bir mürşide bağlanma , ve tasavvuf ahlakı en çok işlenen yön olarak karşımıza çıkar.

Şair bir mutasavvıfa vasf olan şekliyle dünyadan elini eteğini çekmiş bir insandır.

“Pertev-i dîdâr ile tâb-ı derûnum maḥv edüp
Gönlümü kestim sivâdan kâḡm-yâb etdim bu şeb”
(G33/4)

“Tevsen-i ‘aşkı sürüp bir cezbe ile şavbına
Âh-ı âteş-bâra varım hem rikâb etdim bu şeb”
(G33/5)

Tasavvuf yolunda yol almak bu yolda can ile seferde bulunmakla mümkündür. Yoksa menzile dünya sevgisi ve maddi sebeplerle ulaşamaz.

“Kaḡ olmaz imiş çeşm-i keşif ile menâzil
Şeh-râh-ı vişâl içre olan cân seferîdir”
(G71/3)

Masivaya meyl tasavvuf ehlinin kaçması mücadele etmesi nefisini temizlemesi gereken kötü bir duygudur. bunun ilacına ise ancak Hakk’ın tecellisine ulaşarak ulaşır ehl-i tasavvuf. ve buna ulaştığı an güneşin yıldızların ışığını gereksiz kılması gibi masivada gönülde yok olur.

“Mâsivâyı Ḥaḡḡ tecellîsi ider maḥv u tebâh
Şems toğduḡda nücümüñ nûru nâ-peydâ olur”

(G82/5)

Eğer gönül sıhhati ve zenginliği isteniyorsa aşk ile öz halis tutulmalı dünyanın ahkamından nizamından yüz çevirmelidir.

“Geç bu ahkâm-ı tabî’atden hâlâş ol ‘aşk ile
Tıbb-ı rûhânîde her dem mu’teber şihhât budur”

(G87/3)

Kişi bu yolda önce kendine bir mürşid-i kamil bulmalı sonra kendini mahvetmeli ve öyle sübhan aramalıdır. Ve bu arayışı doğru yerde ve doğru şekilde yapmalıdır.

“Bulmamış insân-ı kâmil hâzret-i subhân arar
Katresin mahv etmemiş hem lâf ile ‘ummân arar”

“Silmemiş nakş-ı sivâyı şafha-yı evrâkden
Hâne-i endîşesinde hem daği ‘irfân arar”

“Virmemiş cânı yolunda nakş ile turmuş yine
Hâne-i agyârda cevân eyleyüp cânân arar”

(G94/1-3)

Tasavvuf ehli her ne kadar dünyadan elini eteğini çekse de yine de bu dünya içinde yaşar ama bu dünyayı içinde yaşatmaz. Onun gönül beyti Allah’a açıktır , gayriya kapalı.

“Ferdî ne kadar halk ile mecnûn daği olsağ
Leylâya degil hâzret-i Mevlâ ile hoşuz”

(G110/5)

Tasavvuf ehli dünyayı bir misafirhane olarak görür ve burayı vatan tutmaz. Gönül ise Hüda’nın makamıdır, oraya başka sevgi ve sevgili giremez.

“Misâfir-hânedir dünyâ şağın anda vağan tutma
Göñül beyt-i Hudâdır anda dîv ü ehrimen tutma”

(G205/1)

Şair için esas olan tasavvuf yolunda gönlü hoş edecek güzelliklere ulaşmaktır. Zahid gibi söze iltifat etmez.

“Ey göñül mir’ât-ı la’l-i leb-i cânâne tut
Nâşihîñ boş sözlerin tutma tolu peymâne tut”

“Mudde’iler sözleri efsânedir tutma kulâğ
Güş-ı hüşîñ luğf edüp bir dem dil-i nâlâne tut”

(G36/1-2)

Tasavvuf ehli kanaatkardır. Dünya malı, başarısı, övüncü onun amacı olamaz. Bundan yüz çevirmelidir. Salık bu yolda tamahkarlığa karşı kanaat zırhını kuşanmalıdır.

“Ol muvaffak Ferdiyâ gezme cihân ma’müresin
Genc-i ‘aşka mâlik iseñ güşe-i vîrâne tut”

(G36/5)

Tasavvuf yolunun yolcusu bu yolda sebatkar olmak zorundadır.

“Tariğ-i şâh-ı râh-ı müstakîm üzre sebât eyle
Kec ü nâ-refte-i ehl-i Hudâ râh-ı hîyelden geç”

(G47/5)

Şair “kadeh redifli şiirinde tasavvuf ehlinin ve tasavvuf yolunun tasvirini yapar.
 “Gerçi ehl-i zevk ile rindâne meşrebirdir kadeh
 Pek açılmaz zâhide bîgâne meşrebirdir kadeh”

“Cem’ edüp cümle mürîdi yâreli dergâhına
 Halkada devrân eder şeyhâne meşrebirdir kadeh”

“Cüş eder gâhî müselsel bir kızıl zencîriyle
 Elde zabt olmaz olur dîvâne meşrebirdir kadeh”

“Meclis-i Cemde olur sultân-ı ‘aşkıñ hemdemi
 Taht-ı fağfûrı çıkar şâhâne meşrebirdir kadeh”

“Herkesiñ Ferdî eder izhâr maḥfî müşteri
 Bilmediñ mâhiyetin ammâ ne meşrebirdir kadeh”
 (G49/1-5)

Salik ya da derviş tasavvuf yolunda muvafık olmak ve canana vasıl olmak istiyorsa öncelikle gözünü kendine çevirmeli ve hemen terk-i can etmelidir. İzzet adına gurur ve kibri bir tarafa itmeli, gönül beytini mamur eylemek için virana girmelidir. Dünya ile alışverişi kesmelidir.

Bu yolun yolcusu şân şöret istemez, nadan zahidi istemez, şeytanı istemez, nefse hoş gelen lezzeti yemeyi içmeyi istemez.

“‘Aşkıñ ey şâh-ı ḥübân şöret ü şân istemez
 Şâh-ı mülk-i ma‘nevî ‘ünvân-ı dîvân istemez”
 (G111/1)

“Cennet-i kūyında gör bendeyi ağlar raḳîb
 Âdem-i ḳurb-ı civâr-ı Hakkda şeytân istemez”
 (G111/3)

“İmtihândan maḳsadiñ ‘uşşâka itmekse bekâm
 Ezkiyâlar bellüdüdür baḥş-ı Firāvân istemez”
 (G111/5)

“Ekl ü şurb ile geçer evḳâtları ḥayvân gibi
 Keyfe dâ’ir şöḥbeti zühhâd-ı nâdân istemez”
 (G111/6)

Tasavvuf yolunun bir diğeri özelliği bu yolda seyr edenlerin muhabbet erbabı olmasıdır.

“Erbâb-ı muḥabbet bu yoluñ kāfilesidir
 Teverrüh-i dil-dâr anıñ meş‘âlesidir”
 (G70/1)

Mutasavvıf bugünün işini yarına bırakmaz. Çünkü bugünün yarını olmayabilir. Maksada bugünden erilmelidir.

“Bunda ire gör maḳşada ferdâya bırakma
 Dünyâ eviniñ mâni‘ olan meşgâlesidir”
 (G70/3)

Tasavvuf ehli kesrette vahdeti bulur. Allah'a yakın olan kişinin kendini salıvermişliği onun çilesini oluşturur.

“Kesretde bulur vahdetiyān vech-i terakķī
Derviřiñ o ğisū-yi periřān çilesidir”

(G70/6)

Tasavvuf yolunda en gerekli şeylerden biri de teslimiyettir. Bunun dışında her şey ancak gönül karalığıdır.

“Reh-i teslīmedir fā‘ide-i seyr-i sülūk
Ne dalālet var ise cümle süveydādandır”

(G74/4)

Tasavvuf yolunda şeyhin ya da şahın vasılasının kesilmesi ihsanın kesilmesidir.

“Sıla‘-yı vāřılañı kesme efendim benden
Şāhdan usta olan dervişe ihsān gelir”

(G78/4)

Bu yolun asıl sahibi bu yolun çilesini çekendir.

“Ferdiyā saħt olmada cevr-i kemān ebrūsunuñ
Kim çekerse çillesin meydāne şāhib-şaşt olur

(G81/5)

Münzevi seyyahın gönlü öyle saftır ki o gönül aynasının saflığı ile halka baksa bu aynaya gözü çarpan herkesin dili tutulur.

“Ehl-i dil mir‘at-ı şāfın eylese halka ‘ayān
Her kim ihlās ile baksa tūñ-i ğüyā olur”

(G82/4)

Bu yolun güzelliği ve nice olduğunu ancak bu yoldan gidenden öğrenebilirsin. Diğer kimseler bunu bilemezler.

“Tariķ-i ehl-i ‘aşkı cān ile seyyār olandan şor
Hevā-yı dil-rübāyı şevķ ile tayyār olandan şor”

(G84/1)

Bu yola gark olmak öze varmak için tevhid dalgasına kapılmak yine de yeterli değildir. Kişiye Hakk'ın feyzi ulaşmalı ki gönlünde umman peyda olsun.

“Baħr-i ‘aşka tałga-yı tevħidde ğark olmaz kiři
Mevc urursa feyż-i Haķķ ğöñülde ‘ummān iř ğörür”

(G86/4)

Sohbet ve gönül ehli olanlar daima pirine gönül vermeli ki vuslat ancak budur. Gönlün şerbeti ise sakinin yani şeyhin sunduğu güzellikleri gönle dolan feyizleri içeren kadehtir.

“Pirine dil bağla her dem dā‘imī soħbet budur
İttiħād-ı bātın eyle şeyħ ile vuşlat budur”

(G87/1)

“Cām-ı şāfī dest-i sākīden içüp mest ola ki
Şüfiyā ehl-i tariķātde saña şerbet budur

(G87/2)

Bu yolun cesurları her şeyiyle şeytana karşı duranlardır. Bu meydanın yiğitleri şeytanı ya da nefsinı yenenlerdir.

“Nefs ü şeytāna muħālif eyle ğavl u fi‘lini
İşte meydān-ı şecā‘atde ere cür‘et budur”

(G87/4)

Gönül ehli ilkin bu bahre irfan incisi için dalar. Yani kendini bilmek kendini bulmak için. Fakat o bu bahre bir dalınca ne kendini ne de nerde olduğunu bilir.

“Dürr-i ʿirfân için tecrîd edüp ʿalmışdu bu bahre

Geçüb deryâ-yı ʿaşkı kânde seyyâr olduğın bilmez”

(G108/3)

Mutasavvıfın hanesi kendiliğinden bir coşkunculuk bir eğlence taşır. Onun meclisinin çalgısı, eğlencesi gönül iniltisidir. Onun saza söze ihtiyacı yoktur.

“Nâlem yetüşüb firqatiyle nağmeler eyler

Meclisde gönül eylemeye sâz gerekmez”

(G112/2)

Gönül ehli ahbine sadakat gösterir. Onun muhabbet meydanında hileye hurdaya, oyuna oyunbazlığa ihtiyacı yoktur. Onun vasfı ahbine vefa gösterir olmaktadır.

“Ferdî arayub ʿahdine merdâne vefâ et

Meydân-ı muhabbetde oyun-bâz gerekmez”

(G112/5)

Tasavvuf ehli zahirin değil batının peşindedir. Onun içinde onun gönlü batına meftundur.

“Ferdiyâ ol laʿl-i nâbiñ serr-i güyâsı ʿadem

Kalb-i deryâsındaki esrâra düşdü gönülümüz”

(G116/5)

Tasavvuf bağı muhabbet bağıdır. Eğer muhabbet ehli değilse bir kimsenin ülfeti ve lokması sufiye layık değildir. Tasavvuf yolunun yolcusu dostunu gönül ehlinde seçer. Masivaya kapılmış kişiyi dost tutmaz o. Kur'an'da bir çok yerde salihlerle beraber olmanın öneminden bahsedilir. Buna uygun olarak ehl-i tasavvuf gönül ehliyle beraberdir.

“Yoğ ise mezâkıñda eger şehd-i muhabbet

Olma bir gürühîñ şeb-i helvâsına tami”

(G134/4)

“Nisbet-i dildir baña vahdetde hoş ins ü enîs

Mâsivâdan dost tutmam gam-güsârı istemem”

(G176/3)

Eğer kişi Allah'a varırsa onun her işi asan olur ve Allah'ın bir küçük himmetiyle bile nice müşkil yok olur gider.

“Ferdîye erişsin kerem-i hâzret-i Monla

Yek himmetle ola nice müşkili dâfi”

(G134/5)

İrfan incisine ulaşılacak isteniyorsa aşk bahrine dalınmalıdır.

“Dürr-i ʿirfân hâşıl olmaz eyleseñ bîñ yıl sülük

ʿAşk deryâsında kalbiñ olmayınca tâ şâdef”

(G137/3)

Muhabbet yolu insanı güzelin güzelliklerin yoluna ulaştırır bu yoldan asla inhiraf olmaz.

“İrtibâ-ı hüsni zât-ı menzile işâl ider

Cadde-i şer‘-i muhabbetde bulunmaz inhirâf”

(G138/6)

Eğer aşk yolunun susuzu isen yönünü bir de çevir sahralara bak. Ve aşk yolunda yan kavrul. Dikkat et ki nice taşların içinden sular fişkırmaktadır. Eğer bu yolda ibtida edersen sen de maksadına varırsın.

“Teşne-i ‘aşk olduñ ise şahrâdan al ‘ibreti
Mübtedî sâlik gibi sen de dil-i sengine bak”

(G146/5)

Aşk şarabı içen salik dünya tacından azade olur.

“Bâde’-i ‘aşkı içenler kâse-i fanbûrdan
Kurtulup âzâde oldu mülket-i fağfûrdan

(G182/1)

Eğer vahdet kapısı istiyorsa gönül ehli onu hiç halim selim göremezsin. O daim bu yol içinde çöşkunluk halindedir.

“Der-i vahdet isteyen Ferdî gezer mi hilmî
Cânı ıaldır baır-i ‘aşka kum‘a-yı tevhid ile”

(G226/5)

Görüldüğü Ferdî’de tasavvuf bütün yönleriyle ele alınır. Tasavvuf’un mahiyeti , bu yolun yolcusuna gereken vasıflar , bu yol içinde çekilecek çileler , mücadele edilecekler ve bu yolun nihayeti gibi pek çok tasavvufa ait özelliği şair nazmı içerisinde eritir.

3. 2. 2. Aşık, Maşuk, Rakip/Ağyar

Divanda temel muhteva tasavvuf olunca da tasavvufun kendisi olan aşk da doğal olarak öne çıkmaktadır. Şair divanda klasik edebiyatın özelliklerine uygun olarak aşık , sevgili ve rakibi geniş olarak ele almıştır. En çok aşığın özellikleri ile sevgilinin vasıflarını dile getiren şair aşkı esas gaye olarak görmüştür.

Kimi yerde şair kendini aşk konusunda ehil görür. Öyle ki aşkın kitabını en iyi kendisinin yazacağı konusunda iddialıdır.

“Metn-i şerh-i hüsn-i yâre Ferdiyâ dikkat edüp
Ders-i ‘aşkı muhtaşarca bir kitâb etdim bu şeb”

(G33/7)

“Müsveddeñi temyîz edegör kalbde Ferdî
Mecmû‘at-i hüsn-i varak-ı ‘aşka kitâb et “

(G38/7)

Gönül ehlinin mesleği aşkıktır. Onun derdi aşktır. O varsa aşkla vardır. Yoksa aşksızlıktan yoktur. Bu yüzden bir bile bu aşktan halas olmak istemez.

“Olmasun lütfuñla gönlüm zülf-i dilberden halâş
İtme yâ Rabb bendeñi ol ‘aşk-ı esmerden halâş”

(G127/1)

Aşık için sevgili de can da birdir. Sevgiliyi kaybetmenin canı kaybetmekten farkı yoktur.

“Ferdiyâ mâyesi ‘aşk olduğına şâhiddir
Dil-i ‘uşşâkda cânân ile cân ikisi bir”

(G90/5)

Aşık eğer her haliyle aşkını gizlese bile yine de gözleri onun gammazı olur onu ele verir.

“Dil gözüñle söyle sūr-ı mey maḥrem-i rāz olmasa
Kim bilürdü ḥālimi ol çeşm-i gammāz olmasa “

(G200/1)

Aşık olan kişi bu aşk ile o kadar kendinden geçer ki aşk coşkununun en yüksek makamı olan hayret makamına erişir kendini bilmez olur.

“Cām-ı ‘aşkı nūş edelden Ferdiyā ḥayretdeyim
Bilmez oldum kendimi bilmem ne ḥāl olmuş baña”

(G10/7)

Aşkın derdinin asıl dermanı olması ise aşkın başka bir özelliğidir. O derdi ile var olduğu için hep çaresizliği tercih eder.

“Çāresizlik olduğundan derd-i ‘aşkın çāresi
Her işinde dā’imā nā-çār olur ‘aşık bu yā”

(G14/2)

“Ferdiyā hicr āteşi kār eylemişken cānına
Vaşl-ı bī-hengāmından pervāz olur ‘aşık bu yā”

(G14/5)

Aşık sevgilinin yüzünün güzelliği ile her şeyden vazgeçmiş her şeyden yüz çevirmiştir.

“Pertev-i dīdār ile tāb-ı derūnum maḥv edüp
Gönlümü kestim sivādan kām-yāb etdim bu şeb”

(G33/4)

Aşık aşk yolunda her şeyini feda etmeli yakıp yıkmalıdır.

“Aşık āteşine ḥar u ḥasıñ eyle firūzān
Dil murgını mihmān-ı ğama tāze kebāb et”

(G38/2)

Aşık akla fikre ihtiyaç duymaz. Onun için bu yolda akılla hareket etmek kadar mantıksızca bir şey olmaz. Bu çölde bağbana ihtiyaç duymaya benzer ancak. Akıl bu yolda bu kadar gereksizdir. Cünün olmuş aşıkla akıl bir arada bulunmaz.

“Neylesin tedbīr-i ‘aklı dest-peymā-yı cünün
Devḥā-yı şahrā-yı pehnā bāġbān ister mi ḥiç”

(G48/2)

Aşık ehli gönlünü bir sevdaya kaptırınca akıl esaret zincirini alıp çılgına döner.

“Zūlf-i müşkīn-i ‘izārīñ ‘āşıka sevdālanır
‘Aql-ı dildir bend-i zincīri alıp şeydālanur”

(G64/1)

Aşık koyulduğu bu yolda sadağına sadece aşkını koymalı öyle yola çıkmalıdır. Bu aşk , menzile varmada ona kanat olacaktır. Böyle kanadı olanın ne kervana ne de başka bir refike ihtiyacı vardır.

“Rāh-ı ‘aşık içre saña perriñ yeter ancak refīk
Seyr-i kālbi ma‘nevīde kār-bān ister mi ḥiç”

(G48/3)

Aşk yoluna girmiş kişinin kendisi yoktur. Ve onun halini anlatmak için lisana gerek yoktur.

“Āşık-ı şūrīdeniñ yokdur bilinmez nesnesi
‘Arz-ı hāle hāl entākdır lisāñ ister mi hiç”

(G48/4)

Aşık aşk ateşine yanmaya alışıktır. Rüyalari da gönül verdiklerinden beri karışıktır. O hakikat yolunda doğru gitmektedir. Onun işi rast gitmektedir. Çünkü sevgilinin yolundadır. Her ne kadar bu yol sevgilinin zülfünün eğriliği ile dolaşık olsa da.

“Āşk āteşine yanmağa cānım alışıktır
Ko tekye-i dilde anı ki eski ışıktır”

(G72/1)

“Dil bağlayalı zülfüne üftādeler ey meh
Rü’ yāları sevdāñ ile her şeb karışıktır”

(G72/2)

“Şeh-rāh-ı hāķikatde sülūkuñ rehi rastdır
Zülf-i hām ile rāh-ı mecāzī tolaşıktır”

(G72/3)

Şair aşık olan kişiye nasihatte bulunur. Sen bu yolun kanunlarıyla yoluna devam et ve bu kanunlara aşına ol. El ne demiş ne dememiş hiç önemi yok.

“Ālüfte olup[sen de] şerī‘atle zühür it
Ter-dāmen olanlar ko disünler bulaşıktır “

(G72/5)

Aşık olan kişi her şartta karlı olan kişidir. Onun kayıp gibi görünen halleri bile aslında kazancın kendisidir.

“Bu lu‘betgehde sūd u būda şarf-ı naqd-i vaķt itme
Kumār-ı ‘aşk ile yāre yutulmaķ da kazanmaķdır”

(G63/3)

Sevgilinin gamzesine düşen aşık bütün varını bu yolda yağma eder.

“Gamze-i tātār-ı çeşm-i fitnesinde var ikeñ
‘Āşıkñ varı bu yolda ‘āķibet yağmālanur “

(G64/4)

Aşıkın gönlü sevgiliden başkasına itibar etmez. Önüne dünyanın tüm güzelliklerini dökseler o yine de sevgiliyi ister. Gönlünü ona çevirir.

“Niğāristān-ı gerdün ‘arz olunsa iltifāt itmez
Göñül āyīnesin bir āfet-i devrān için şaķlar”

(G106/2)

Aşık gönlünü ağyarın düşüncesinden bile beri kılar onun asıl derdi veli bir şehsuvarın terkisine binmektir.

“Müberrā kıldı sīnem sāhasın ağyārden ammā
Velī bir şehsuvārñ raķşına cevlan için şaķlar”

(G106/4)

Aşık aslında surete değil batındaki esrara meftundur.

“Cāme giydürdük melāmet hırķasın seyyāh olup
Yine hayretde gezüp āvāre düşdü göñlümüz

(G116/5)

Aşıkın ve gönlünün mekanı viranedir. Aşık saray yerine viraneyi tercih eder. Zaten gönlünü sevgiliye saray kılmış kişi için kaşane de birdir, virane de. Maşuk aşığı arıyorsa ancak virane de bulabilir.

“Pek nâdim olup yakdığına gönlümü ol şüh
Yapmak diledi yokladı vîrâne de kalmış”

(G125/4)

“Zülfün teline bend edeli hâli siyâhın
Yapmak diledi buldu vîrâne de kalmış”

(G125/5)

Aşık için firak her zaman vuslattan daha kıymetlidir. Aşık bu firakı nerde yaşıyorsa orayı da vatan bilmiştir.

“Bulunmaz anda baña hiç enîs ü hem-sâye
Girer serde vaţanım hükümüne diyâr-ı firāk”

(G140/3)

Aşık aşk yolunda o kadar kendini kaybeder ve sevgiliye o kadar kıymet verir ki sevgilinin iki kaşı arasını kible kabul eder.

“Seb‘a-ı etvâr-ı kalbi Ferdîyâ etdüm sülük
Tâlisimdür encüm-ı seyyâresi bir kimseniñ”

(G150/4)

Aşık aslında firakat derdinin kendine çare olmadığını vuslatı getirmeyeceğini bilir. Aynı zamanda bilir ki vuslatı kast etse , vuslata niyetlense de o zaman çöllerden başka yer mekanı olmayacaktır.

“Derd-i firakatden baña bir çâre yokdur bilirim
Vuşlatı kaçd eylesem yolum beyâbândır benim”

(G174/2)

Aşık şahlığı şaha kullukta bulur. Onun aşığı azad etmemesi en büyük rahmettir aşika.

“Ferdî-i âzâde rıkkıyyetde bulsun şahlığı
Eski kuldur bu deyü rahm ile âzâd itmesün”

(G180/6)

Sevgilinin boyunu gördükten sonra kıyamet kopsa aşika hoş gelir.

“Dâmeniñ eyler girîbân ile dâ’im âşinâ
Göz ucuyla gâhice çâk-ı girîbânın gören”

(G181/2)

Aşığın gönlü aşk hazinesinin yeridir. Bu yer viranedir. Hazine ise genelde viranelerin altında saklıdır.

“Aynıma gelmez cihân ma‘müresi zerre kadar
Genc-i ‘aşkın cândadur gönlüm anıñ vîrânesi”

(G245/5)

Ferdi aşk yolunda her şeyi güzel görmektedir. Ölmek, dirilmek, yok olmak v.s. bunların hiçbiri aşk yolunda Ferdî için bir anlam ifade etmez. Aksine bunlar bile bu sevgiye bağlı olarak bir nimete dönüşmektedir.

“Ben firāk-ı yâr ile öldüm dirildim rûh olup
Mehd-i ‘aşk içre gıdâlar şîr-i Meryemdir baña”

(G8/4)

Yine gönülde sevgili misafir iken gam gelmiş gitmiş Ferdî için hiç önemli değildir. Önemli olan gönülde sevgilinin mihman olmasıdır.

“Ne keder olmasan âmed-şad-ı gamdan hâlî

Tekye-yi dildeki mihmān şafā geldi baña”

(G9/2)

Ferdi aşk elinde yanmaktan şikayetçi değildir.

“Ferdiyā ‘aşk âteşi yaçar beni mâni’ degil

Âh edince her taraf nālân-ı sūzân oldu hep”

(G32/5)

Aşk ehli billur kadeh istemez. O aşk şarabını içmektedir. Muhabbet iklimine şah olmuş iken en ala tacı istemez. Bunlar riyadan uzaktır. Dostu da muhabbeti de ayandır. Onların gururla kibirle işi olmaz.

“Mest-i ‘aşk olan elinde cām-ı billūr istemez

Şāh-ı iqlīm-i muhabbet tāk-ı fağfūr istemez

Zāhir ü bātında birdür maṭlab-ı ehl-i diliñ

Gizli dutmaz dostu bunlar yāri mestūr istemez

Kenz ü vardır hāne insān ile vākıfdur bular

Ol sebebden dār u dīvārında ma‘mūr istemez

Çünkü benlikdür iden şahşını mağrūr u za‘īm

Ehl-i taḥkīk olsa da ‘ālemde menşūr istemez

Hāne-kāh-ı ‘aşka bī-pervā girer meyhāneveş

Lāubālī rind-i abdālān-ı destūr istemez

‘Aşkıñ keşkül-i ḳalbiñ pūr ḳılar gencūr-i ‘aşk

Şarf-ı hırşı melā’at sāçār u mecrūr istemez

Ferdiyā ḥāk-i der-i dildāre yüz sürmek gerek

Dāmen-i eflāke ref‘-i dest-i mağrūr istemez”

(G118/1-7)

Aşık öyle bir noktadır ki hiç kimseye özellikle feleğe eyvallah etmez. Çünkü işi ahu efgān olanı ah u efgānla korkutmak pek akıllıca değildir.

“Görelim beni taşdan taşa çalsın felek

Kār u bār zikrim a Ferdī āḥ u efgāndır benim”

(G174/5)

Divan’da sevgili de çeşitli yönleriyle ele alınır. Sevgili o kadar güzeldir ki onun bu güzelliğinden bir güzellik olan ebrularını görmek bile aşıkı şükür secdesine götürür.

“Tāk-ı mihrāb-ı cemālindeki ebrūlarımı

Göricek secde-i şükrāne gelür ḥātırıma”

(G203/5)

Maşuk her seferinde tatlı dili ile aşığı kandırır.

“Aldanır mıydı dilim her dem dirīğ-i va‘dine

Nazlı nazlı söyleşüp tā böyle dil-bāz olmasa”

(G200/3)

Sevgili Ferdî'nin her şeyidir. Bir kuş olsa onun tuzağı yine sevgilinin güzelliği zülfü ve perçemi olacaktır.

“Ferdî-i ‘zâdeyim ‘âli hümâ pervâz-ı ‘aşk
Dâm-ı müstagnî-i ‘âlem zülf ü perçemdir baña”

(G8/5)

Sevgilinin her şeyi bir sevinç bir sürûr kaynağıdır. Sevgilinin ismi de gönül çoşkunluğunu artıran bir gıdadır.

“Nâminı yâd iderek hâzret-i zü’nnün gibi
Şikem-i mâhî-i nistîde gîdâ geldi baña”

(G9/6)

Sevgilinin ayrılığı dahi bir güzellik taşımakta visali tasavvur etme güzelliğini bu firkat getirmektedir. Bu yüzden aşık bu halden pek de şikayetçi değildir.

“Fırkatîñ kim mâye-i zevk-i vişâl olmuş baña
Ol geçen günler hayâl-ender-hayâl olmuş baña”

(G10/19)

Maşuk sadece o muhitin değil bütün alemin kendisine ulaşamayacağı bir güzelliكتedir.

“Bu ‘aşk-ı Ferdî-i zâr bulunmayınca ‘âdil
Bu hüsünle bulunur mu cihânda deng saña”

(G11/5)

Aşık sevgilinin yüzünü görelî pek gözü kamaşıktır. Bu hal içinde onun ağıyare bakışını ağıyare meyl sanmayın.

“Ağıyâre te‘âzım dime şarf-ı nazar itsem
Vechîñ görelî dîde-i dil pek kamaşıktır”

(G72/6)

Maşuk aşık için adeta can bahşeder. Aşığın can bulması için maşukun herhangi bir güzelliğini yad etmek yeterlidir. Ölü canlar bu yad ile canlanır.

“Lebleriñ yâd iderek mürde dile cân gelir
Nuḡ-ı cân-bahşıñ ile mâye-i ‘irfân gelir “

(G78/1)

Maşukun bir özelliği de iltifatta da yüz çevirmede de eşit davranmasıdır. Ki böylece aşık hep kendisine bend olacak hep kendisine bağlı kalacaktır. Çünkü aşığın küçük veya büyük hep bir umudu olacaktır.

“Lütf u ḡahrı birbirine dâ’imâ peyvestedür
‘Aşıkân mazhar-ı ma‘nâ-yı nist u hest olur”

(G81/4)

Maşuk aynı zamanda bir fitne-saz ve bir ayyardır. Onun hilesi ve fitnessi aşığın gönlü üstünedir. Ve maşuğun zülfü de bu hilenin aracıdır.

“Göñül ḡapmaḡda zülfüñ böyle ḡarrâr olduğın bilmez
O çeşm-i fitnessâziñ nice ‘ayyâr olduğın bilmez

(G108/1)

Maşuk o derece kudretlidir ki saçının bir teliyle alemleri bağlar kendine meftun eder.

“Ferdî o perî bir kıl ile ‘âlemi bağlar
Gördüm ânı zülfün ḡarayup şânedede ḡalmış”

(G125/7)

Aşık bu alemde şeref kazanıyor ise şeref kazanıyor ise ancak sevgilinin sayesinde onun didarı sayesinde şeref kazanıyordur. Yoksa onun bir itibarı yoktur.

“Virdi dīdārīñ bu şeb ‘uşşāka cāna hep şeref
Gelmeseydiñ iftirākīñla olurduñ hep telef”

(G137/1)

Maşukun hilal kaşu bayram etmek için vesiledir. Maşukun ahu gözü aşığı çöllere düşürmeye yetecek kadar tesirlidir.

“Beyābāne düşürdü gözü āhū beni şimdi
Gezer gurbetde dā’im tārik-i evṫān olan göñlüm”

(G163/2)

Maşukun kokusu da görüntüsü kadar aşık üzerinde tesirlidir. Aşığı kendinden geçirir.

“Ol zūlf-i dil-āvīzini h’āhişle tarardım
Mest eyledi būyū beni çok şāne düşürdüm”

(G167/3)

Sevgilinin bir vasfı da vefasız oluşudur. Onun haline aldanmamalıdır.

“Bī-vefādır o perī ḫāline aldanma şaķın
Rengiñden reng-i aline aldanma şaķın”

(G187/1)

Aşık ağyare karşı tahammülsüzlüğün en üst noktasında yer almaktadır. Maşuku ağyar ile görmek en parlak bayram gününü bile haram aya çevirecek kadar talihsizliktir aşık için. Aşığın zerre miktar ağyare tahammülü yoktur.

“Yarı ağyār ile görmek özge mātemdir baña
Ṭal’at-ı ‘ıyd olsa da māh-ı muḫarremdir baña”

(G8/1)

“Bir kuru şıķı ile def’ edüp ağyārı tağıt
Sāķiyā baş ayāğı ṫoluyū bir mehveşe çāk”

(G144/3)

Aşığın en büyük zevki ise rakibin canan eliyle ve diliyle azar edilmesidir.

“Raķibi meclisimden şimdi sürsünler demiş cānān
Bize lūṫf eyleñdikçe kāfire varsun ‘azāb olsun”

(G185/3)

En zoruna giden şey ise maşukun rakibe, ağyare iltifat etmesi , ihsanda bulunmasıdır.

“Ellere ḫoḫladarak gül ruḫūñ ey ḡonce-dehān
Çekülür mü bu ḫadar cev-r-i cefā n’olsun bu”

(G197/2)

Aşık maşukunu diğer aşıklar gibi gözünden sakınır yeter ki ağyar ile bir mecliste olmasın.

“Ferdī gibi gözden şaķınurlar seni ‘uşşāk
Ağyār ile hem meclis olup cānım oturma”

(G201/5)

Görüldüğü gibi Ferdī’de aşk, aşık, maşuk ve ağyar geniş bir yelpazede alınmış dar bir çerçevede birkaç vasıfla yetinilmemiştir.

3. 2. 3. Rind - Zahid

Ferdî rind-meşreb bir şairdir. Tasavvuf yolunda rindane bir seyir izlemektedir. Ve bu konuda da oldukça iddialıdır. Rind-meşreb olmak onun şiirlerinde tasavvuf yolu kadar öne çıkar.

“Bir şürâh-ı kıdd ile hem meşreb-i rindân olup
Reng-i rüy-ı sāğarı hep al al etdim bu şeb”
(G29/2)

Bu yolda rakip tanımaz. Ethem’in hırkası ne denli şöhretli ise onun rindliği de o denli şöhret taşır. Bu alemin, bu meclisin sakisi ancak rind- meşreb olanlardır. Zahidin işi ise ancak hırkayla, libasla şöhret elde etmeye çalışmaktır. Rindin şöhreti gönlünün güzelliğinden gelir.

“Şöyle bir rind-i harâbâtım ki yokdur hem-demim
Olamaz âyıneme hem-renk cām-ı Cem benim”
(G170/2)

“Terk ü tecrîdim olur zâhirde reng ü ihtişâm
İltibâs-ı şöhretimdir hırka-i Edhem benim”
(G170/3)

Rind olan kişi ibadetin riyasından süsünden uzakken zahid zühd ve ibadetin süsüyle gamsızlık peşindedir. Oysaki gam sarhoşluğunun ilacı seher vakti içilen içkidir.

“Ne zühd ü ne âlâyiş-i fâ‘atle yeter bu
Maḥmūr-ı gama çäre şabūḥ-ı seherîdir “
(G71/4)

Rindin bir özelliği de özünü halis tutması içi ile dışının bir olmasıdır. Rind-meşreb olanlar içlerindeki kötü de olsa onu açığa vururlar. Onlar için riya daha büyük bir kusurdur.

“Boyansın büriyâsı zâhidiñ bü-y-ı riyâsından
Özün hâliş tüt ey Ferdî o kâr-ı pür-ḥalelden geç”
(G47/7)

Şair “kadeh” redifli şiirinde kadeh kelimesi ile tasavvuf yolunu ve yolcusunu tasvir eder. Ve orada bu yolun yolcusunun rindane-meşreb olduğunu bildirir.

“Gerçi ehl-i zevk ile rindâne meşrebdir kadeḥ
Pek açılmaz zâhide bigâne meşrebdir kadeḥ”
(G49/1)

Rindanın kanaatkarlığı karşısında zahid gözü doymazlık içinde, olmayacak emeller peşindedir.

“Zâhid esbâb-ı riya ile bezenmiş ammâ
Ḥilyesi fâş olıcak tama‘-ı hâme düşer”
(G69/5)

Aslında rind olan aynı zamanda arif olandır. Çünkü gönlü genişliği aynı zamanda ufuk genişliğinden gelir. Zahid ise bu yolda kendi önünü aydınlatamayan ancak dikkat çeken bir ateşböceğidir.

“‘Ârifiñ gönlü gülîstân-ı tecellî olmuş
Zâhidiñ kalbi de şeb-tâb degildür de nedir”
(G75/5)

Şair özellikle 80. gazelde adeta zahidi eksik bırakmadan ve özellikle de riya vasfını öne çıkararak tasvir eder.

Zahidin en önde gelen vasfı riyakar olmasıdır. Zahidin içi ile dışı bir değildir. Bunun yanı sıra öze ait şeylerle meşgul olmaz. Keramet göstermeyi adeta takva sayar. Oysaki rind olanlar için gönlün kendisi olması en büyük keramettir. O yüzden zahid gibi ikiyüzlü olmaya esastan uzak olan sebeplere dayanmaya gerek yoktur.

“Zāhid esbāb-ı riyā ile teveġgöl gösterür

Baġ kerāmāta deyü ħayli taĥayyöl gösterür”

(G80/1)

Zahidin bir diġer özelliġi güzelliġi surette göstermesidir. Oysaki ruh güzelliġi yahut gönöl beytinin güzelliġi rindin en büyük vasıflarındandır. Zahidin sığındığı suret ise gelip geçicidir. O yüzden suretin güzelliġi deġil özün güzelliġi esas olmalıdır.

“Māyesi ser-māye-i tamġā-yı kālā-yı riyā

Ĥüsn-i şüretle nazāfetle tecemmöl gösterür”

(G80/2)

İstiġna sahibi olması yani kibir taşınması ve kendini bir şey zannetmesi zahidin bir diġer özelliġidir. Surete bakılırsa zahid bu vasıfları sabra tevekköl göstermiş gibi perdelemek ister. Oysa rind olanın gönlü yerededir. Kibirden ve dünyaya meyletmekten uzaktır. Bu yüzden de riya perdesine ihtiyacı yoktur. Bu ancak ikiyüzlü zahidin gereci olabilir.

“Uydurup ħayd-ı mu‘āşir ħalkā istignālanur

Şüret-i lāħaydda şabra tevekköl gösterür”

(G80/3)

Zahide sorulsa derdi taattir. Fakat yeme içme ile taata devam etmek diler. bu taata bilgisizce devam eder. Yaptığı işin güzelliġinin farkında deġildir. Çünkü onun ameli gönölünden deġildir.

“Ekl ü şurb ile virür tārāta dā’im taĥviyet

Bārī teklife cehāletle taĥammöl gösterür”

(G80/4)

Rind-meşreb kimseler tevazu sahibi kimseler iken zahid kendini dev aynasında görür. Nefsine esir olarak aslında en büyük zillete düştüğünün farkında deġildir.

“İzzet-i nefsi hevāsında sürerken yā ‘aziz

Meslek-i ehl-i tevāzu‘da tezellöl gösterür”

(G80/5)

Kanaat rindan için en büyük zenginliktir. Çünkü o zaten dünyaya meyletmez. Var olan ona yeter. Zahid ise bir başka özelliġiyle açgözlülüğüyle çıkar karşımıza. Bu açgözlülüğü ya da tamahkarlığı onu en yüce daġda ey yüce bir kuş iken dünya bataklığı içerisinde bir böceġe dönüştürür.

“Ehl-i irşadı begenmez herkese bir ħulb taĥar

Derd-i ‘indiyyād ile Ĥaħħa tevessöl gösterür”

(G80/7)

Zahid her ne kadar kendine taati vasfı olarak saysa da aslında onun yönü hiç de günele ve güzel ahlaka dönük deġildir. O dünyanın alavere dalaveresi içinde fesada gark olmuştur.

“Eylemez tebdil-i aĥlāka eder şarf-ı nazar

‘Ālem-i kevn ü fesād içre tebeddöl gösterür”

(G80/8)

Zahide bakarsan türlü ibadetle zevk aldığımı safa bulduğunu söyler. Oysa şeklin ötesinde özde yer alan ve göze görülmeyen batında ise zahid tembeldir. Eşyanın ötesinde yer alan derinliğe dalamayacak kadar sığ ve üşengeçtir zahid.

“Zāhirā dürlü ‘ibādetle bulur zevk ü şafā
Ferdiyā eşgāl-i bātında tekāsül gösterür”

(G80/9)

Rindanın kulağı zahid gibi zahirde yer alan sözle kanmaz. O kulağın asıl ihtiyacı çenk ve rebabı ister. Rindin mesleği eğlencedir, laf ise zahidin.

“Dinlemez va‘zını şeyhîñ kulağı rindānıñ
Bezm-i meyde açılıp çeng ü rübāb isterler”

(G97/3)

Zahid ise tezvîrle yani ikiyüzlülükle yüzünü gözünü karartıp sevap ister. Oysaki olduğu gibi görünmek ikiyüzlülüğten daima daha üst bir davranıştır.

“Renk-i tezvîr ile zühhād-ı zemān ālūdedür
Göz qarardup nice bir ecr-i şevāb isterler”

(G97/4)

Zahid küçük insandır. Onun dünyası da küçüktür, hedefi de küçüktür, gönlü de küçüktür. Bu yüzden küçücük şeylerle teselli olur. Çünkü o gönlüyle değil akıyla ölçer biçer. Oysaki gönlüne kulak verse her daim güzele ulaşacak , güzelle bir olacaktır.

“Riyā-yı hüşk ile bir dem teselli mî bulur cāna
Vişāliñ böyle zāhid dilde her bār olduğın bilmez”

(G109/8)

Rindin gönlü meyhanedir ve aşk şarabı ondan dolar. Zahid gibi madde ve taata dayanan boş lafın yerine gönlü dolduran güzelliklerin mekanıdır. Rindin dünyasına giren de bu güzellik kadehinden içer.

“Dā’imî mest-i harābāt ehl-i rindānız bizim
Gönlümüz meyhānedür andan gelür şahbā-yı ‘aşk”

(G139/4)

Rindin gönlü o derece önemlidir ki gönül hanesini mamur etmek ve böylece varlık meclisinin sakisi olmak onun için en büyük zenginliktir. Bu zenginlik onun için Ethem’in saltanatından kat kat yucedir.

“Bezm-i eleste sāgar-ı cemdir cihānı gösterürür
Rāh-ı abdālān-ı ‘aşka tēc-ı Edhemdir gönül”

(G155/2)

Rindin meclisini neşelendirmeye bir kadeh yeter onun ruhunun gıdası meydır. Meye vasıl oldu mu artık rindin çöşkünüğünün önüne geçecek yoktur. Mey ile şenlenen rindin meclisinde her şey güzeldir. Sazdan elbiseye, ayineden kadehe. Yalnız bu güzelliği anlayamayacak zahid nasibini hiç te kulağa hoş gelmeyen sözlerle alır.

“Şu‘lelendi mey ile meclis-i rindān bu gece
Döndü āteş gibi ol sākî-yi devrān bu gece

Kıldı ‘āyîn-i Cem’iñ şeklini dilde taşvîr
Bir iki cām şunup nergis-i mestān bu gece

Şiñne-veş başdı ayāğın çıkarup hubb-ı zeri

Mey perestāna ‘aceb eyledi dīvān bu gece

Cenk ile sīnesini eyledi ruḥları mecrūh
Ney delūp baḡrın ider nāle vü efgān bu gece

Eyleyüp cāmesini nāz ile istiḡnādan
Çarḡ urup rak̄şa girer ol meh-i tābān bu gece

Zāhid-i ḡār şıfatı çekmiş idim ıştābıla
Çözülüb köstegi Ferdī yine ḡayvān bu gece

Ferdī-i tīre-diliñ āyinesin şāff itdü
Bir cām ḡürmetine bāde-i ‘irfān bu gece”
(G211/1-7)

Görüldüğü gibi şair rind-meşreb olmasına bağlı olarak zahidi yerden yere vurmuş. Ve zahid gibi riyakarlığın karşısında özün ve sözün birliğini ve gönül ikliminin güzelleştirilmesini esas tutmuştur.

3. 2. 4. Peygamber Sevgisi

Ferdī divanında dikkati çeken özelliklerden biri de onun peygamberimize olan sevgisidir. Şair ilk dört kasidede ve 10’a yakın gazelde peygamberimizi konu alır. Onun vasıflarının güzelliğini , onun alemlere rahmet oluşunu, peygamberlerin peygamberi oluşunu, miraç mucizesini, sahabesini lirik bir dille anlatır. Genellikle de bu şiirleri ondan şefaata dilenerek bitirir.

“Şems-i ruḡsārīñ gören dīdāra müştāk oldu hep
Zülfüñe dil baḡlayan dūnyādan itlāk oldu hep

Ḥaḡḡ Te‘ālāñ ḡabībi olduğundan dil virüp
Ḥubbuñā mazḡār olan ol yāre ‘uşşāk oldu hep

Sen ebu’l-Ḳāsımsın ‘uşşākıñ ezel-i der-yüzedir
Bāb-ı lütḡuñdan seniñ taḡsīm-i erzāk oldu hep

Nuḡḡ-ı cān-baḡşıñ zülālindendir el-īmān yemān
Nefḡa-i raḡmān andan neşr-i āfāk oldu hep

Āb-ı lütḡiñla yetiş Ferdī-i zāre ol şeffī‘
Cümle yüz ḡaraları tesvīd-i evrāk oldu hep”
(G25/1-5)

“Ya Resulallāh”redifli arka arkaya gelen üç gazelin ilkinde peygamberimizi dünyanın ziyneti oluşu , dünyanın yaratılış sebebi oluşu, ilahī feyzin kevseri oluşu, enbiyanın serveri oluşu, şefaata vesilesi oluşu yönleriyle överken diğer iki gazelde bireyselliğe dönerek kendi halinin ve ahvalinin naçarlığını dile getirir ve

peygamberimizden şefa'at dilenir. Tabii bunu yaparken yine peygamberimizi çaresizlerin çaresi oluşu yönüyle över.

“Ser-şāh-ı vücūdın efserisin yā Resūlallāh
Ne efser ziyet-i efzā gevherisin yā Resūlallāh

Cinān-ı ma'rifetde 'ārifān sende kanar ancak
Fuyūzāt-ı Hūdānıñ kevşerisin yā Resūlallāh

Semīr-i bezm-i akdes olduğın leyle-i İsrāda
Gürūh-ı enbiyānıñ esmerisin yā Resūlallāh

Ferīde eylemiş Hakk aferīde eylemiş baħr-i lütfından
Vesā'it-i 'uzviyyetiñ pür-zīverisin yā Resūlallāh

Umar Ferdī tulū'ıñ hāne-i dilde kemāl üzre
Fezā'il mihriniñ en enverisin yā Resūlallāh”

(G223/1-5)

“Tekāsüldür bu 'işyānıñ belası yā Resūlallāh
Huķūkun farz-ı 'ayn iken edāsi yā Resūlallāh

Meṭā'-ı ṭā'ati deryā-yı cürmümde düşürmüşdüm
Benim sermāyemin yoķdur nemāsi yā Resūlallāh

Mizācım oldı muhtell-i mekş idelden illet-i 'işyān
Şifā-hāneñde hazır oldu devāsi yā Resūlallāh

Re'is-i kātibānı sağ yānımda görmedim aşlā
O yüzden yoķdur anıñ iştikāsi yā Resūlallāh

Mu'ciz-i sā'il ma'zūr kim kovsañ daħi gitmem
Bu dergāhın benim maṭ'ad-ı kübrası yā Resūlallāh

Tükendi zād-ı rāh-ı cān hayātımdan ramaķ kaldı
Seniñ hānıñdadır rūhıñ gıdāsı yā Resūlallāh

Kerem kıl Ferdi-i zārı mühibbānıñla haşreyle
Ki sensin bu murādın mültecāsı yā Resūlallāh

(G224/1-7)

Eger ermezse senden bir şefā'at yā Resūlallāh
Benim hālim yamān olur be-gāyet yā Resūlallāh

Yüzüm käre dilim yāre vücūdım oldı bıñ pāre
Eger ermezse bir çāre fezāhāt yā Resūlallāh

Esîr oldum hâlâş eyle kerr ü nefis ü şeytâne
Kâıurdı böyle hâlim pek dalâlet yâ Resûlallâh

Hüdânın lütfı bî-pâyân-ı seng baña şâyân
Benimde baır-i cürmüm bî-nihâyet yâ Resûlallâh

Şefâat devhası sâye şalınca rûz-ı maşşerde
Bu Ferdîye ere zıll-ı himâyet yâ Resûlallâh”

(G225/1-5)

Şair peygamberimizin vefatı ve ondan duyduğu üzüntüyü peygamberimizi öven sözlerle “elveda” redifli gazelinde dile getirir.

Gam ehlinin kaşifi , aşıkların derdinin merhemi alemin muhtarı, mahrem sırların mahzarı şeklinde bir takım medihlerle peygamberi öven şair son beyitte ise kendisi için bir istekte bulunuyor ve kendisine lütf ile cömertlikte bulunmasını diliyor.

“Elvedâ ey Aşmed-i muhtâr-ı âlem elvedâ
Maşhar kân-ı hükm-i esrâra maşremü'l vedâ

Ey gubâr-ı ravzası çeşiminde enver tütüyâ
Veyl heme aşıkların derdine merhem elvedâ

Hâk-i pâyîñ iftirâkı gönüme şaldı gumüm
Ey cihân fâricü'l-hem kâşifü'l gam elvedâ

Eylemişdüm nice demler asitânîñ büse-gâh
İşte geldi bendeñe eyyâm-ı mâtem elvedâ

Ey şefâat kânı her dem iltifâtıñ isterem
Ferdî-i zârîñ olalütfuña mükrem elvedâ”

(G132/1-5)

Şair 145. gazelde sanki “biz seni alemlere rahmet olarak gönderdik” mealindeki ayete ve peygamberimizin kainatın varlık sebebi oluşu inancına uygun olarak peygamberimizi eşsizliği ve mükemmelliği yönüyle metheder ve yine rahmet talebiyle gazelini bitirir.

“Bu mevcüdâta künh-i zâtıñ olmuştur esâs ancak
Deger cümle ta'ayyündür merâtibde libâs ancak

Hâbibiñ hubb-i zâtiden ta'ayyün etdi bâlâda
Merâtib âşirinde andan oldu hayr-ı nâs ancak

Aña kurbiyetindendür ta'ayyünde tekâvüd bes
Bu yüzden andan eyler enbiyâlar iktibâs ancak

Kemâlâtı anıñ zâhir u bātında mükemmeldür
Diger bir kimseye bir vech ile olmaz kıyâs ancak

Bes andan evliyālar her biri bābında sâ'ildir
Verilmiş h'ân-ı ihsānında eyler sipās ancak

Diger mūminleri cümle tufeylī bil o da'vetde
Kālānda var ise nesnās ile pūr iltibās ancak

Bu Ferdī-i ḥaḳīri neş'eyāb et feyz-i raḥmetle
Vücūd-ı var ise ḥubbuñda bulsun indirās ancak"
(G145/1-7)

Sonuç olarak Ferdī peygamber sevgisini de yoğun olarak işleyerek tasavvufa ait her değeri divanında ele almış olduğunu gösteriyor.

3. 2. 5. Divanda Geçen Önemli İsimler

3.2.5.1. Şahıslar

İbn-i Sina (Ali Sina):

"İllet-i aşka devā bu 'Alī Sīnā ne bilür
Arama öyle şifā defter-i kânūnunda" G212/4

Sadi :

"Kimi bāzīce-i āteşle rufā'ī görünüñ
Kimi Sa'dī geçinür sālīki toñdurarak" G143/5

Hazret-i Hasan :

"Ḥasandır askeridir bu bu diniñ serveridir bu
Mariz-i ehl-i aşka hoş ilac olup devā geldi" K7/12

Ka'b ve Hassan

"Nice şehbān-ı 'ālem na't-ı küyüñ oldu 'aşrında
Bu devriñ olmasın mı bendeñiz de Ka'b u Ḥassānı" K3/100

Hazret-i Hüseyin:

"Muḥabbet mülkünüñ şāhı kerāmet burcunuñ māhı
Ḥüseyn-i 'alem-i 'adl ü şehīd-i Kerbelā geldi" K7/4

Rızâi:

"Redif-i şîr-i Rızâyı-i mişāl-i gül gül olur" TahII/2/5/5

Abdülkadir Geylanī:

"Feyz-i cāndan himmeti sultān 'Abdü'lqādiriñ
Geldi gālib devleti sultān 'Abdü'lqādiriñ" K8/1

Abdülmecid:

“Ferdī bi-ilhāmü’ş-şamed tārīh yaz tāmü’l-‘aded
Babadan oldı ced-be-ced ‘Abdü’lmeccid Hân pâdişâh” Tar3/7

Sultan Mahmud:

“Şahensâh-ı cihân sultân Maḥmūd Hân-ı Gâziniñ
Zamân-ı devletinde çeşm-i ‘âlem incilâ buldu” Tar1/1

Muhammed Bakır:

“İmâm-ı zâhir ü bâtın emîn-i muḳtedâ-yı dîn
Kerîm-i Ca’fer-i şâdık göñüllerde şafâ geldi” K7/6

M.Mehdi-i Kaim:

“Muḥammed Mehdî-i kâ’im imâmet nâmesin ḫâtim
Şafâ-yı feyz ile dâ’im bize şemsü’ d-düḫâ geldi” K7/13

İmam Ca’fer:

“İmâm-ı zâhir ü bâtın emîn-i muḳtedâ-yı dîn
Kerîm-i Ca’fer-i şâdık göñüllerde şafâ geldi”

3. 2. 5. 2 Efsânevi Şahsiyetler ve Varlıklar

Adem:

“Nübüvvetle mükerrrem ibtidâda câh-ı ‘izzetle
Henüz ḫalk olmadan Âdem şafîniñ çâr-erkânı” K3/28

Cem:

“Bezm-i aḫbâb içre şâkî nûş virdirmez şafâ
Sâğar-ı Cem bâ’iş-i tekdîrdir sensiz baña” G7/3

Cibril:

“Ḥazret-i Cibrîl anı kerrât ile şerḫ itmese
Añlamazdı ‘alemiñ ‘allâme-i nûr-âveri” K2/11

Edhem :

“Terk ü tecrîdim olur zâhirde reng ü ihtîşâm
İltibâs-ı şöhretimdir ḫırқа-i Edhem benim” G170/3

Felatun :

“Sevdâ-yı cunûn eyledi terkîb-i derûnu
Tıb-ḫâne-i ‘aşḫ içre Felâtûn neye lâzım” G173/2

Ferhat - Şirin :

“Velîkin tâğlar yeter kûh-ı girân-ı ḫalbden
Bu ilin Ferhâtı iseñ ey cân leb-i Şirîne bak” G146/2

Firavan

“Sürüne tāk-ı zerden ebr-i giryān
Döker āşār-ı rahmetden firāvān” H/12

Hızır:

“Ezelde Hızr-ı haķkī dil içdi āb-ı hayāt
Gelip bir zulmete Ferdī revān olan göñlüm” G162/7

İsa - Meryem :

“Tıfl-ı nevreste de olsa yine ‘İsī-i dem olur
Şīr-i Meryemle anı besler ise māder-i feyz” G128/6

Karun :

“Düşer iksīr-i hikmetle gözünden māl-ı Kārūnı
Medār-ı āferīnişdir cihānda yār-ı ferruḥ” G52/4

Kisra- Kayser:

“Şevket ü salṭanatıñ gālīb olup a‘dāya
Urdu Kisra yere tācı verdi Kaysere ḥarāc” G46/2

Mecnun – Leyla:

“Gerçi Mecnūn dā‘imā Leylā arar
Haķka dil-beste olan Mevlā arar “ G103/1

Nemrud – Halilullah :

“Nār-ı Nemrūdı Ḥalīlullaha gülşen eylemiş
Nār iden sensiz Ḥalīl-i ‘aşka nūr-ı gülşeni” G238/4

Nuh :

“Nübüvvet-i ḥandānıñ keşti-i Nūḥ oldu dünyā hem
Gürūh-ı ehl-i dil mellāḥvārī hep ‘ābīd olsun” K4/13

Rıdvan :

“Nübüvvet-i ḥandānıñ keşti-i Nūḥ oldu dünyā hem
Gürūh-ı ehl-i dil mellāḥvārī hep ‘ābīd olsun” K4/13

Rüstem – Dara:

“Gamze-i pür-çīn gażab geldin şehā dīvān edüp
Tīr-i Rüstem mi ‘aceb bu ḥançer-i Dārā mıdur” G88/2

Simurg:

“Sīmurğ gibi bir iki eyledi mihmān
Kāf-ı dilime kōnduđı va‘de sefer itdi” G235/7

Şeytan :

“Cennet-i küyında gör bendeyi ağlar raķīb
Ādem-i kurb-ı civār-ı Haķka şeytān istemez” G111/3

Yakup:

“Yākūbdur āteş-i ruhsār-ı gül bülbüllerin bālin
Şafā-yı şem'-i handān āfet-i pervāne olmuşdur” G99/4

Yusuf :

“İder mi nefsimiz ‘avniyyetin mülk-i vücūdumda
Göñül tahtında böyle Yūsufin var olduğın bilmez” G109/7

Zeliha :

“Açılmazsa bu dünyā-yı deniye bu Yūsuf-ı ‘işmet
Naşibin şakķ ider bir āhen-i ‘iffet Zelihādan” G186/3

3. 2. 5. 3.Şehirler, Ülkeler ve Diğer Mekanlar

Aydın:

“Tirenāk olmağa yüz tutmaķ iken Aydın ili
Eyledin her tarafın maṭla'-ı envār-ı hüdā” Tar7/2

Bağdat :

“Mālik-i kişver-i irşād ki dirler o biziz
Bende-i mürşid-i Bağdat ki dirler o biziz” G117/1

Dagıstan :

“Āh u nālim ‘aks idüp te’sir itmez Ferdiyā
Qalbidir ol dilberin var ise Dāğıstān ili” G243/5

Frenkistan :

“Çeşm ü hāl ü zülfü toblamuş o şūhuñ bir yere
Fitne şalmuş mülk-i hüsne Frenğistān ili” G243/2

Gürcistan - Türkistan :

“Hüsni mümtāzān ile meşhūr Gürcistān ili
Līk ‘aql u şabrı yağmā itdü Türkistān ili” G243/1

Huneyn:

“Huneyn etdi anin hicriyle ‘ud-i Yābīs-i nālān
İşiddim ben rivāyet eylemişdi ibn-i Habbānī” K3/78

Irak- İsfahan - Hicaz :

“Eylesün dā'im İraq u İsfahān üzre maķām
Mütribiñ bu demde aḥengi Hicāz olmaķ gerek” G147/3

Kabe :

“K̄o tursun ‘arīfānīn yeter āhī Kā‘be kavından
Benim de hep āhım “kurb-1 ev ednā”yı yandırdı” G246/6

3. 2. 5. 4.Nehirler , Dağlar

Ceyhun - Seyhun :

“Karar eyyāmı kılsam hūn-1 çeşm-i mevce Ceyhūn
Seyāhat ‘āleminde vādī-i Seyhūn olur göñlüm” G172/3

Kaf :

“Sīmurg-şifat-1 Kāf-1 istignāda emek çek
Ālāyişi hasret-keş-i ümmīdi harāb et” G38/4

Save :

“Çekildi baħr-1 Sāve ka‘r-1 nāre vāsıl olmuşdur
Yerinde yellər esdi hep mecūsūñ söndü nīrānı” K3/32

Tur :

“Zāhidīñ nūr-1 tecellī yıkmadı serdārılığın
Ferdiyā ehven degüldür kühsār-1 Tūrdān” G182/5

4. METİN

[FERDİ DİVANI]

Bismillahirrahmanirrahim

[KASİDELER]

1

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- 1 Zıkr-i nām-ı hazret-i cānāne etdim ibtidā [1-b]
Ziver-i ser-levha-i dīvāne etdim ibtidā
- 2 Naqş edip taşvır-i hüsnüñ hāme-i gül-destde
Neşr için eltāfını ihşāne etdim ibtidā
- 3 Mālik oldum māye-i iksirine ol cevherüñ
Bezl için gevherleriñ dükkāne etdim ibtidā
- 4 Halka izhār itmege böyle belāgat ma'denin
Tışe-i efkārı urdum kāne etdim ibtidā
- 5 Maṭlabım şun'ı bedī'ı hakķı i'fān eylemek
Nüşa-ı Kübra-yı istikāne etdim ibtidā
- 6 Enfüs-ı afaķıñ oldum tercümān-ı eblāğı
Hoş-beyān-ı âyet-i 'irfāne etdim ibtidā
- 7 'Arş-ı a'zamdır sözüm olmuş muhīṭ-ı kâ'ināt
'Ālem-i bālāda bir kâşāne etdim ibtidā
- 8 Kürsi-i bend-i hakīkatdır benim her beytimiñ
Mışra'ımda levha-i im'āne etdim ibtidā
- 9 Hāne-i endişem olmuş bism-i yāķutü'l-ķelām
Mācerā-yı 'ālem-i imkāne etdim ibtidā
- 10 Her kelāmı kaşr-ı 'irfāndır sipihr-i nazmımıñ [2a]
Bī-sütün ref' eyleyüp devrāne etdim ibtidā
- 11 Şiirimiñ her noktası şāh-ı hidāyetdir ki ben
Rāh-ı vaşlı gösterüp seyrāne etdim ibtidā

- 12 Rûh-ı Kudsı nefh idüp tab'ı-zamir-i pâkime
Mu'ciz-i hoş-lehçe-i Tıbyâne etdim ibtidâ
- 13 Tûfî-i tab'ım edüp sâz-ı derûna âşinâ
Sırr-ı mir'ât-ı dilim i'âne etdim ibtidâ
- 14 Bahr-ı ma'nâ sâhil-i endişeme tuğyân idüp
Mevc urup bir lücce-i 'ummâne etdim ibtidâ
- 15 'Akl-ı küll şäkird-i dest-i müşkülât-ı tab'ımın
Böyle bir âsâra üstädâne etdim ibtidâ
- 16 Na't-ı pâki hazret-i sultân-ı fahrü'l-mürselin
Hilkatinden mebde-i ikvâne etdim ibtidâ
- 17 Cevher-i nür-ı Hudâdır mâye-i aşliyyesi
Ol abu'l-ervâh olan sultâne etdim ibtidâ
- 18 'Alem-i nâsûta geldi enbiyâdan sonra lîk
Zikr-i vaşf-ı eşref-i insâne etdim ibtidâ
- 19 Gülşen-i hüsnünde güyâ gönülüm oldu 'andelîb
Hilye-i pâkiyle hoş-elhâne etdim ibtidâ
- 20 Kâmet-i serv-i sehî ammâ ki gâyet mu'tedil
Şun'ı pâk-i hazret-i sultâne etdim ibtidâ
- 21 Bu cesîm endâm ile nür-ı mücessem görmedim
Resm-i hüsn-i şüret-i Rahmâne etdim ibtidâ
- 22 Ca'd-ı müşkîninde hadd-i itidâl-i dil-şikâr
Ol kemendiñ bendini bu câne etdim ibtidâ
- 23 Cephe-i pâk-i vasî'i bahtına olmuş küşâd
Ehl-i diller kıblesin bünyâne etdim ibtidâ
- 24 Ol kemân-ebrû hilâl-âsâsına nür-ı dakîk [2b]
Tîr-i müjgânuñ dil-i süzâne etdim ibtidâ
- 25 "Kâbe kavseyn" sırrına eyler hikâyet dâ'imâ
"Kurb-ı ev-ednâ"yı da izhâne etdim ibtidâ
- 26 Çeşminiñ nür-ı sevâdı olduğı gâyet şedîd
Fitne şaldı gönülüne efgâne etdim ibtidâ

- 27 Hem riyâzî şâf-eşkel cā-be-cā hamretlüce
Şeklini yād eyleyüp mestāne etdim ibtidā
- 28 Kuḥl-i “māzağa'l-başar”dan müktehildir ez-ḳadīm
Sayd içün ebrūları cevlāne etdim ibtidā
- 29 Bīnī-i pāki-i münevver göründür rıf'atlüce
Şem'ci mihrāb-ı cemāl ü āne etdim ibtidā
- 30 Ruḥlarınıñ arasında ol münevver enf-i pāk
Māhu şakḳ etmiş şanup mestāne etdim ibtidā
- 31 Ruḥları gül gül idi ammā ki pek etlü degül
Verd-i ḥandāmñ görüp nālāne etdim ibtidā
- 32 Dürr-i dendām teremmül ḥoḳḳa-i gevher dehān
Nazm-ı şīriniñ añup Ḳur'āne etdim ibtidā
- 33 La'li nābı ḡonce-i terdir olur gāhī küşād
Jāle dürr-i ma'deni mercāne etdim ibtidā
- 34 Rūy-ı zībāsı anıñ tedvire mā'il bedr-i tam
Bedre fā'ik bir ruḥ-ı raḥşāne etdim ibtidā
- 35 Vechi gül renk idi simāsı anıñ reşk-i melek
Ezherü'l-levn elṭaf-ı elvāne etdim ibtidā
- 36 Liḫyesi tūb-ı siyeh-mū müşk-būy-ı bī-mişāl
Şīr-i pāk-i ḡonce-i 'adnāne etdim ibtidā
- 37 Çār-deh yāḫūd yigirmiye ḳadar nūr-ı veḳār
Zāhir oldu şible-i pāyāne etdim ibtidā
- 38 Müydan 'ārī dedi simin teniñ ehl-i ḥadīs
Ol sözü ḡuş eyleyüp ityāne etdim ibtidā
- 39 Var idi bir ḥaṭṭ-ı müsteşnā çekilmiş müydan [3a]
Sineden tā nāfe dek ikāne etdim ibtidā
- 40 Aḫsen-i taḳvīm ile mümtāz iken nev'ci beşer
İmtiyāz-ı cümleden şāyāne etdim ibtidā

- 41 Hilyesi vaşfin kemāl üzre edā mümkün degil
Dikkat etdikçe dahı nokşāne etdim ibtidā
- 42 Hüsn-ı evşāfı şayılmaz biñde bir zıkr eylesem
Ben henüz na'tinde çok nisyāne etdim ibtidā
- 43 Ya Resūlallāh meded bir bende-i muhtāc kim
Ta şabāvetden berü işyāne etdim ibtidā
- 44 Ger ulaşmazsa şefā'at şübhesiz oldum helāk
Ömrüm āhir oldu ben tuğyāne etdim ibtidā
- 45 İtirāf etdim bütün bābında takşirātımı
Geçdim andan maḥlab-ı gufrāne etdim ibtidā
- 46 El-amān ey nāzı maḥbūl ü niyāzı müstecāb
Nādim oldum destimi dāmāne etdim ibtidā
- 47 Ey ṭabīb-i cān şilācım nuḥḥ-ı cān-baḥşinīdadır
Derdime dermān olur bir şāne etdim ibtidā
- 48 Eski 'ahdım tazelendi ḥilyeñi inşād ile
Bir yeñi 'ahd eyleyüp peymāne etdim ibtidā
- 49 Hüsn-i evşāfında yokdur ibtidā vü intiḥā
Haḥḥa tefvīz eyleyüp pāyāne etdim ibtidā

2

Der Na't-i Nebevī sallallahu 'aleyhi ve sellem

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Sāḳı-i bezm-i İlahī devr iderken sāğarı
Sundı bir cām-ı maḥabbet serseri kıldı seri

2 Doladı üftāde bir şāh-ı sa'adet aḥteri
Mihr ü meh çarḥ içre 'aşḳ ile ider cevḷāngeri

3 Şāh-ı evreñg-i ḥaḳıḳat kim anıñ diḥimīdir
Zāt-ı esmā-yı şifāt zerrin-külāh-ı mazharı

4 Kudret-i Haḥḥ cāmī'-i ekvāne urduḳda esās
İsmine vaz' eylediler 'Arş u Kürsī minberi

[3b]

- 5 Mübtedâdır zâtı sâ'ir enbiyâ andan haber
Anıñ için kıldılar ümmetlere peygamberi
- 6 Dest-i kudret nâmına yazdı nübüvvet hâtemiñ
Enbiyânıñ nâmesin hatm eyledi engüsteri
- 7 Efdâl-i ins ü melek arāyiş-i dünyâ vü dîn
Zümre-i aşhâb-ı şer'in server-i din-dâveri
- 8 Ziver-i ser-levha-i 'ilm-i ledünn-i kâ'inât
Mekteb-i 'irfân-ı haqqıñ h'âce-i ser-defteri
- 9 Lehçesiyle şadrınıñ bir resmidir levh-i kalem
Ol debistân-ı İlahiñiñ debir-i ekberi
- 10 Cümle menşür-ı 'ulüm andan tağıldı 'äleme
Nuşa-i kübrâsıdır zât-ı ma'ârif perveri
- 11 Hâzret-i Cibrîl anı kerrât ile şerh itnese
Añlamazdı 'alemiñ 'allâme-i nür-âveri
- 12 Mürsel-i ümmî laqab olmuş bu 'ilmiyle meger
İns ü cinne ders ider ümmü'l-kitâb-ı ezberi
- 13 Ümmete olmuş vücūdu 'ayn-ı gülzâr-ı na'îm
Lüle-i engüşt-i sîmînden aqıtdı kevşeri
- 14 Sîne-i mehde kelef şanma o dâğ-ı esvedî
Cünbiş-i engüştî mecrûh eylemiş hâlâ yeri
- 15 Dest-i cüduñ kaldırınca 'aks-i kevkebe şehâb
Berr ü bahre etdi mebzül sîm ü zerle gevheri
- 16 Tıyb-ı hulkun geşt edüp neşr itse afâkâ nesîm
Döndürür şahrâları âhû-ı Çîne serseri
- 17 Çîn-i zülfünden çözüp dest-i şabâ 'uşşâkına
Armağân eyler dimâğ-ı câna büy-ı 'anberi
- 18 Böyle iken seng-i hurda yağdırup siccîl-ves
Revzen-i düzâhdır kâfirde çeşm ü menhârı

- 19 Kayşere cāh rıf'atinden verdi kāhinler haber [4a]
Çatladı reşkiyle Kısranıñ revāk-ı mihteri
- 20 Şāh-baz-ı himmetiñ irsāl edince şayd için
Āşiyān-ı dūzaħa şayr etdi rūħ-ı Kayşeri
- 21 Hüzni ile āħir nefesde ah çeküp nār-ı mecūs
İntifā edip şavurdu göklere ħākisteri
- 22 Tırelendi gözleri mecrāsını görmez firāt
Ĥayretinden baş çeküp bīdāya gitdi serseri
- 23 Derz-i ġarķ etdi bahīre sāde ehlin ġür edip
Hep perīşān oldu etrāfındaki dār u deri
- 24 İstirāķe yer mi ķor şeytān recm eyler şehāb
Yandıġından şayħa eyler devr edüp baħr ü beri
- 25 Zāħir olmaķda ʿālā'im bīset-i peyġambere
Gün gibi zāħir olup peyġamberiñ nūr u ferī
- 26 Bıkr o tersā-müşrikīn bu şubħa vü envārda
Göre ger ħayrān olup oldu şefā'at mazħārı
- 27 Redd için ħalb-i ħaķāyık mütteni'dir ħavlını
Bār-ı ʿurcun verdi şıfat-ı āhengeri
- 28 ʿAzm-i rāħ itse ħazāya düşmānān-ı dīn için
Bīñ ederdī leşkere bād-ı şabā-yı şarşarı
- 29 Sürse meydān-ı vegāya esb-i erder şavletīñ
Bāl u perrinden şunar ħayli melā'ik şeşperi
- 30 Ĥazret-i Şiddīķ ile mestāne ħılsa iltifāt
Bāde-i ʿaşķa ħūm eyler zümre-i bıkrīleri
- 31 Cünbiş-i iksīr-i emʿānı anıñ Fārūk ile
Māye-i tiryāk ederdī semʿ-i mār-ı ekferi
- 32 Ĥazret-i Oşman ile ħılsa nazar müşriklere
Menbaʿ-ı ħilm ü ħayā olur ʿunūd-ı Āzeri
- 33 Şayħa ħılsa dūrdan cemʿ-i kilāb-ı düşmana
Zehrelerini çāk ederdī bīm-i ħahr-ı Ĥaydarı

- 34 Hakk te'ālādan ola yüz biñ şalāt ile durūd [4b]
 'Askeriñ çekdikçe şāh-ı Cem sipāh-ı hāveri
- 35 Hem daḥiyārān-ı çār erkān-ı dīn-i devletiñ
 Haşşaten olsun rızā-yı Hakkā mazhar her biri
- 36 Āl-i aşhāb-ı güzin her birine bit-tabi'
 Eylesün hakk feyz ü nūr u rahmet-i bālāteri
- 37 Ferdī-i pür-'aczi takşire ide rabbim şefi'
 Her biri rüz-ı kıyāmetde olalar yāveri

3

Eyzān fi-na'tü'nnebi' aleyhişşalātü vesselām

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

- 1 Bihamdillah yolunda yāver oldu 'avn-ı rabbānī
 Göründü nāgehān bir kubb-i bālā-yı nūrānī
- 2 Ki ser çekmişti 'arş-ı a'zama altun sütün-āsā
 Anıñ şevkiyle germ oldu olup çarḥ üzre devrānī
- 3 Mu'tāf-ı kudsiyāndır beyt-i ma'müre tebāhiyla
 Nazargāh-ı ḥudādır Ka'be-i haccāc-ı rūḥānī
- 4 Şafā-baḥş-ı kulüb-ı 'āşıkāndır nūr u dīdārı
 Bulurlar teşne-diller anda 'ayn-ı feyz-i subḥānī
- 5 O bir gülzār-ı bāğ-ı istifādır 'andelīb olmuş
 Urur nāmūs-ı ekber her nefesde āh u efgānī
- 6 Tutarlar bār-gāh-ı rıf'atin züvvar saf-der-saf
 Unutturdu cihāne resm-i dīvān-ı Süleymānı
- 7 Dem-i 'İsā gibi ihyā eder her mürde-i 'aşkı
 Verir cāna nesīmi her seher enfās-ı rahmānī
- 8 Şu rütbe eylemiş baḥş-ı tarāvet feyz etrāfa
 Gül-i sünbül göründü çeşmime ḥār-ı muğaylānı

- 9 Dönerler hiddetinde mihr ü meh zerrin kemer-beste
Şeb ü rüz etdiler nevbet-be-nevbet anda püyânı
- 10 Bilirse fazlını ferş-i zemîn tāk-ı ‘arş üzre
İder çārüb añā ‘āşık mu‘anber zülf-i hübānı
- 11 Görür nekķād olanlar cevher-i hākinde te‘şiri [5a]
Bulur seng-i siyeh hasiyyet-i la‘l-i bedahşanı
- 12 O bir sulţān-ı ‘ālidir ki anıñ āsitānında
Mu‘azzam pādişāhlar oldular fersüde pīşanı
- 13 Bu rütbe haşmet ü dārāt ile ez-cümle sulţānım
Añā hizmetle fahr eyler mülük-ı ‘al-i ‘Osmānı
- 14 Yazarken midhatin levh-i dile geldi perişānlık
Anıñ medhinde lāl olmuş bulup her bir suhendānı
- 15 Bütün vaşf-ı kemālinde füşūna i‘tirāf etmiş
Cihānıñ ser-te-ser erbāb-ı fazlı kān-ı ‘irfānı
- 16 Belī fehminde ‘acz izhār ider cümle kemāl ehli
Yine tırmazlar anda hep ururlar lāf-ı nādānı
- 17 Yazılmış zer kalemle kubbesi etrāfına gördüm
Hüdā vaşfetdigi āyetleri yā haţt-ı reyhānı
- 18 Ceħalet geldi bu küstaşlıktan medhe iķdāmım
Ne cür’etdir deyü nefsimde buldum peşimānı
- 19 Nice tevbīh ile teşdīd edüp şöyle hiţāb etdim
Füzūnterdir benim vaşfımdan anıñ kadr-i ‘ünvānı
- 20 Dili tırmaz dilim cüş eyleyüp deryā-yı tab‘ımdan
Kenār-ı nazma tarh eyler nice biñ dürr-i galţanı
- 21 Çeküp haylice dizgin tevsen-i tab‘ımla uğratdım
Cumūh oldu itā‘atden çeküp gösterdi cevlnı
- 22 Tıtuş semt-i Hicāzı menziline eyledi āhenk
Maķāmıñ buldu dem çekdi şahil urdu küheylānı
- 23 O demde nūr-ı pāk-i Aħmed-i muhtārı gördüm kim
Firūzān eylemiş Hakk ravzasında şem‘-i imānı

- 24 Enīs-i li-ma'a'llah bülbül-i gülzâr-ı "ma-evhâ"
Celīs-i bezm-i vaḥdet sâkı-i feyz-i ḥüdāvānī
- 25 Serīr-i ḳaḫrı nola ki çeküp tâc-ı lem'â güle [5b]
O bir şâh-ı risâletdir anıñ fermānı Ḳur'anī
- 26 Çekilmiş kühl-i mâzâğa'l başar çeşm-i siyâhında
Nazargâhı demâ-dem andan olmuş vech-i Yezdānī
- 27 Medâr-ı âferînişdir vücūdın merkezi zâtı
Degildir anıñ her dem olanlar ḳuṭb-ı devrānı
- 28 Nübüvvetle mükerrerrem ibtidâda câh-ı 'izzetle
Henüz ḫalk olmadan Âdem şafîniñ çâr-erkānı
- 29 Kemâlâtında vâhiddir eḫaddir ḫadd-i zâtında
Teveffük eylemişdir cümleden efrād-ı insānı
- 30 Şeb-i mîlâdını seyr eyle kim nice 'alâmetdir
Zemīn-i asmāniñ gulğuluyla ṭoldu her yanı
- 31 Şafâsından olup raḳs-âveri ḫudâ andan
Yarıldı ṭâkı Kisrāniñ kadîmi muḫkem eyvānı
- 32 Çekildi baḫr-ı Sâve ḳa'r-ı nâre vâsıl olmuşdur
Yerinde yeller esdi hep mecûsuñ söndü nîrānı
- 33 Şānemler ser-nigün oldu mezellet geldi garrāya
Âsâf ü tâb ile Lât dahil hep buldu ḫüsrānı
- 34 Perīler şayḫasından dehşet olurdu münādîre
Ḳureyş eşrâfınıñ ḫayrân olup 'aql-ı perişānı
- 35 Ḥiyelle-i asmāndan istirâḳ-ı şem' iderlermiş
Şiḫble virdiler kurşunlara aḫbâr-ı şeyṭānı
- 36 Semāniñ yolları mirşād olup beklendi ebvābı
Müheyvâ her ṭarafdan vâḳıfa gözler nigeḫbānı
- 37 Ṭarīḳ-ı vahy ola maḫfûz şerr-i ecnebîlerden
Ola zâhir bütün kāhinlerin âşâr-ı bütlānı

- 38 Haķıķatde donanma oldu ol mevlūd-i ŧāhiyye [6a]
Hevā'iler atıldı yandı meħtāb-ı ŧebistānī
- 39 Toĝup burc-ı ŧerefden āfitāb  alem-i ārāyı
Gurūba vardı ŧayd-ı ħüsn ile meħtāb-ı Ken'ānī
- 40 Mūnezzir pāk-mevlūd olduĝundan  alem-i ķudsi
ŧeref-baħŧ oldu didāriyla ol mūmtāz-ı  adnānī
- 41 Zūlālin görmemiŧken  eŧm-i  alem pek  acebdir bu
Bulurlar sāyesinde emn-i rāħat tābi' ü ħānī
- 42 Bu ħāletle yine ebr-i kerāmet sāyebān olmak
ŧu'ā-ı miħri teķrīr mi nedir bu ħūkm-i Rabbanī
- 43 Bulup ĝünden ĝüne neŧv ü nemā ĝülzār-ı deħr i re
Nübüvvet bāĝımnī eflāke ser  ekdi ħurāmānı
- 44 Girtüp bir vaķt-i es'ad leyle-i ķadr-ı sa'id i re
Burāķ üstünde berķ urdı ge üp birden beyābānı
- 45 Varınca mescid-i Akŧāya ser-bend-i Burāķ etdi
Ķavuŧdu enbiyā ervāħı bildi hep o sultānı
- 46 ĝürüh-ı enbiyā anda ķudūmn intizār etmiŧ
İmām oldu cema'at oldular cümle ŧenāħānī
- 47 İki re at nemāz-ı bī-niyāzı ķıldılar tekmil
Veda' edüp murād etdik ĝice  arħ-ı ĝerdānı
- 48  Urūc etdi semāda süllem-i nūr üzre ol demde
 eküp ĝitdi Burāķın ħāzret-i Cibril olup sānī
- 49 ĝötürdü āsumāndan āsumāna sidreye erdi
Erince mūnteħāya eyledi  özr-i firāvānī
- 50 Ki bundan öte ĝitsem zerrece miķdārı ey cānān
İcāzet yok yanar bāl u perrim zerk eylerim cānı
- 51 Veda' etdi Resūlullāha andan baŧ olup Refref
Sūvār oldu āña rıf'atle ķoydu dār-ı imkānı
- 52 Fenāyı terk edüp vardı bekāya buldu bākīyi
Bulunmazmıŧ beķā terk olmayınca  alem-i fānī

- 53 Nice esrār-ı “mā-evhā” maḳām-ı “ḳurb-ı ev-ednā” [6b]
Lıḳā-ı ruḳyetiyle ḥāşıl oldu anda ḥandānı
- 54 Budur taşvır icmālen bu ifcāz üzre mırāciñ
Ḥaḳıḳatden ḥaber gelmez idem tafşıl-i tıbyānı
- 55 Ḥulāsa yeryüzünüñ teşrīf edüp ʿūd eyledi bezmi
Zemīne indi gūyā bāğ-ı Rıdvānıñ gülistānı
- 56 Risālet bahri çoştu çıktı yebbuʿ-ı maʿāriften
Yağup emtār-ı ḥikmetler ʿulūmuñ başdı tufānı
- 57 Ḥavāriḳ zāhir oldu gün-be-gün aşār-ı ḳudretde
Ki ʿālem ḥalḳı cemʿ olsa ne mümḳün mişlin ityānı
- 58 ʿAcebdır ki şadeften dürr-i manzūm ola nev-peydā
Nazīrin bulmasın ins ü perī ma’naş-ı furḳānı
- 59 Bu güne ʿakd-i cevher muḥkem-i ḥable’l-metīn
Bulunsun iʿtiʿām ile anıñ firdevs bostānı
- 60 İçünde bahr-i ḥikmet mevc urunca ola cevher-dür
Aña nisbet fer ü māye ola şehvār-ı ʿummānı
- 61 Ola gülzārı cennet mü’minīn-i mü’mināt üzre
Meşām-ı cāna ersin bŷy-ı gül yā bŷy-ı reyḥānı
- 62 Derŷn-ı āb-ı Kevşer menbaʿı dillerde pāyānı
Tilāvet eyledikçe cŷş ider der-pāy-ı gufrānı
- 63 Muḥaşşal sebk olunca ḳāleb-i tecrīd-i iḥsānı
Mühŷr-i mŷr ola hem ḳıymet-i ḥudām-ı vildānı
- 64 Ḥudānıñ ḥʿān-ı inʿāmı ki bir ʿirfān-ı ḥakimānı
Ser-a-ser seyr ider cemʿiyyet-i erbāb-ı iḳānı
- 65 Ğınā-yı ḳalb ile fetḥ eylesŷn bir kenz-i “lā-yefnā”¹
Biḥār-ı dükkānıñ olsun cŷ dürer baş efşāmı
- 66 Kemān-ebrŷ-ı dildāre işāret ḳābe-i ḳavseyni
Berāt-ı ḥŷsnŷñ āyātıdır tuğra-ı nişānı

¹ “Yok yok, ölmez” anlamında Arapça bir söz

- 67 Sevād-ı kākülünden şemmedür velley-i ‘anber-büy [7a]
Şu‘ā‘-ı ‘arızından zerre derd-veş şems-i raşşānī
- 68 Furūğ-ı sīnesi nūru’s-semāvātīde zāhirdir
Durūğ-ı mihr-i ‘ālem-tāb olur lāf-ı diraşşānı
- 69 Diyār-ı Kum u Kānderden elinde rak-ı menşūrı
Yürüdü sū-be-sū şāh u gedāya emr ü fermānı
- 70 Nişān-ı rāyet-i “naşru’n-minallah”²dan beşāretdir
Surūş-ı şīr-i nerdır cümdi ruḥānī vü cismānī
- 71 Yed‘ullāhında bāhır kuvvet-i kudsī kemāl üzre
Ne mümkin pençeleşmek ‘ālemiñ Sām u Nerīmānı
- 72 Sürüp şebdīz-i himmet destinde fāşīd ü bimā‘ tevmer
Muraşşā‘ seyf-i şārem kesi aldı ra‘d-ı meydānı
- 73 Ğazālar eyledi küffār ile ceng ü cidāl etdi
Gerek Kayser gerek sā‘ir mülük-ı ‘āl-i Sāsānī
- 74 Mu‘ ānidler münāfıklar zarūrī ser-furū etdi
Uzatdı gerdeni cümle geçirdi tavḫ-ı revḡānı
- 75 Revān etdi cihāne sūtün üzre ‘āb-ı şimşīri
Nizā‘ı kaç‘ edüp söndürdü nār-ı şirk-i ‘udvānı
- 76 Edüp itmām-ı ni‘met eyledi ikmāl bu dīni
Furūğ-ı şevket-i İslām maḡlūb etdi edyānı
- 77 Helāl-i menba‘-ı āb-ı revāndır teşnegān üzre
Hilāl-engüşt ile şakḫ etdi şadr-ı māh-ı tābānı
- 78 Hüneyn etdi anıñ hicriyle ‘ud-i Yābīs-i nālān
İşiddim ben rivāyet eylemişdi ibn-i Habbānī
- 79 Ne yalnız eyledi taşdıḫ āhū-yı sitem-dīde
Bu bābda dinledik vāfir nizā‘-i kürk-i çobānı
- 80 Hüşün-ı resm-i ādāb üzre vardı ‘arz-ı ḫāl etdi
Başır sā-ḫürde naḫl edüp cevri-i şuturbānı

² “Allah’tan yardım” manasında Feth 48/3

- 81 Türeb-ı rîkî müsteskiye şâfî-i gürüh u bîkr [7b]
Kef-i cüdından oldu in'ikâs-ı ebr-i bārânı
- 82 Mücellâ nür olur çeşm-i remed-dîde rızâsıyla
Münevver menba'-ı feyz eyledi 'ayn ibn-i Nur'mânı
- 83 Usûl-i güş bîşe 'ömrümle i'lâm edüp imza
Mübârek râhe senden râhat oldu derdi îmânı
- 84 Dıraht-ı sebt i'tâat gösterüp hizmet ile bâhir
Mişâl-i zabb-ı vahşî virdi i'râbîye hayrânı
- 85 Viçâye eyledi Haqq gâr içinde virdi temkîni
Habîbullâh andanda sekînet buldu hem şânı
- 86 Kebüter hâris oldu lâne yaptı 'ankebût-âsâ
Demürden perdeler çekmiş ref' etdi 'ummânı
- 87 Nice aşhâb-ı 'âhânı benân etdi selâmetle
Nice bîmâra dest-i hikmetinden virdi dermânı
- 88 Guyübâtı peyâmından haber virsem şadâkatle
Gelür taş olsa da kalbiñ saña taşdîk-i haqqânı
- 89 Şu rütbe zâhir oldu mu'cizâtı hâric ez-pâyân
Ki me'yûs itmedi el'tâf-ı aşlâ müstemendânı
- 90 Hezârân nehr-i cârî böyle bahr-i mevcine şıgmaz
Şifâ virsün halîl-i şadrına fi'l-cümle Rabbânı
- 91 Bahâristân-ı vaşfında gül-i ruhsâr-ı şevkiyle
Yanar dil bülbülü feryâd ile 'izz-i nahımdânı
- 92 Esîr oldum görüp bir dilber-i kâkül-perişânı
Beni mest etdi yek şemmeyle zülf-i 'anber-efşânı
- 93 Leb-i gevher-feşânından kadeh-rîz-i kelâm olsa
Döner la'f-i medâr-ı şerm ile yâkût-ı rummânı
- 94 Mişâliñ nakşına ermek dile şöyle heves verdim
Yarılısın gayretinden hâne-i şüret-ger-i ma'nî
- 95 Seniñ ey lâle-ruh hâl-i siyâhiñ iştiyâkıdan [8a]

Süveydâda yanar her demde yüz biñ dâğ-ı hicrânı

- 96 Şikâf-ı sînesinden seyr edüp mirât-ı Hakk-biñ
Erişdirsem gerek dâmâne hep çâk-ı girîbanı
- 97 Hiţâbıyla götürse büy-ı zülfünden şabâ-Çin'e
DÜşürür nâfesinden hasretiñle misk-i ceyrânı
- 98 Zemîni eskidir her gülşeniñ ammâ hezârı nev
Verir Ferdî şafâ güyân olunca taze destânı
- 99 Eyâ sultân-ı mürsel şâhbâz-ı evc-i istiğnâ
Baña sâyen gerekdir başıma zer-tâc-ı hâkânı
- 100 Nice sehbân-ı âlem na't-ı küyüñ oldu aşırında
Bu devriñ olmasın mı bendeñiz de Ka'b u Hassânı
- 101 Bürünsün Bürde-i lütfuñ nice insi cevâ'izle
Saña âdetdir etmek şâ'ire in'âm-ı ihsânı
- 102 Münâcât dū'âya geldi söz ma'zûr tut cânâ
Seniñ na'tinde gâyet yok kasîde buldı pâyânı
- 103 Hudâyâ yârgârâ ey hatâpûş-ı atâ-bahşâ
Habîbiñ başı için afv edüp hep cürm ü işyânı
- 104 Şafâ-bahş ol kudüret ber-ţaraf mir'ât-ı sînemde
Görünsüñ hüsn-i aşkıñ vâridât-ı vecd-i in'âmı
- 105 Muhabbet nakdi sermâyem ola kesb-i sa'âdâta
İki âlemde virme bendeñe hüsrân vü hirmânı
- 106 Taḥiyyât-ı durûd-ı bî-nihâye dâ'imâ vâşıl
Ola bir rûḥ-ı pâk ḥazret-i maḥbûb-ı Rabbânı
- 107 Daḥi âl-i 'ibâd u şahbına envâ'-ı ta'zîmi
Dürer-bâr eylesün lütfiñ hemîşe ebr-i Rıdvânı

- Gecem zülfüñle kâdr u gündüzüm rüyuñla ʻıyd olsun
- 2 Erüştün dem-be-dem enfâs-ı rûhânî vücûduñdan
Dil-i pür-şür-ı ʻâşık vâcid-i rızk-ı cedîd olsun
- 3 Sen ol şeyhü'ş-şuyûh-ı ʻârifân u ʻâşıkân oldun
Göñüller şohbet-i hâşîñla meşrebce mürîd olsun
- 4 Sehâ vü cüd-ı keffiñ kân-ı deryâya muʻallemdir
Bu rütbe ʻâc u muhtâcîñla varsun müstefîd olsun
- 5 Mübârek ravzaña yüzler sürüp ferşin câh etdim
Ğubâr-ı hâk-ı pâyiñ çeşmime kuhl-i ümîd olsun
- 6 Dürer-bâr-ı kelâmın güşuma taşnîf etdim her bâr
Haķâyık fehmine ʻaklım selâmetle reşîd olsun
- 7 Derûnum levhî zeyn ola ahâdis-i şerîfiñle
Zebânım kıl-k-i nev-ma'nâ-yı Kur'ân -ı mecîd olsun
- 8 Zebânım vakf olup vakfiyye-i dânişle lütfuñla
Muʻalim-hâne-i ʻilmindür bir vakf-ı şenîd olsun
- 9 Şalâtuñ gevheriñ nazm eyleyem hep silk-i taʻzîme
Çekilsün kubbe-i bâlâ-yı ʻarş üzre medîd olsun
- 10 Sürüş-ı ins ü cinni kim mesânetlü vürüduñ var
Mużâʻaf eyleyüp haķ şaʻf-ı izʻâf-ı mezîd olsun
- 11 Anı şad-berg gülzâr-ı şalâtuñ eyleyüp her dem
Açılsın gülsitân-ı hâk-ı luţfuñla be-dîd olsun
- 12 Neşât-efzâ olup ʻaks eyleyüp bü-y-ı ʻanberden
Şafâ bulsun göñüller dem-be-dem ğamlar baʻîd olsun
- 13 Nübüvvet-i ğandâniñ keşt-i Nûh oldu dünyâ hem
Gürüh-ı ehl-i dil mellâhvârî hep ʻâbîd olsun
- 14 Dağı âl-i müseffâ bâl-i aşhâb ü müşâhibler
Riyâz-ı gülbîn rıdvâne hep bir bir resîd olsun
- 15 Şefâʻat keşt-i zâr-ı ibn olup bir hoşte nâ'il
Siyeh-rû Ferdî-i zâr âb-ı kevşerle sefîd olsun

قصیده فارسی

ان بار نودست زمار روی جسم را همت بر بند کشتی را بهوت قدم را
 ارز زودت زهد بیاید دل ما را ملک تخمیم نخبه جان زلف الم را
 فقرم زجمله بر دمر اوج سفنا در خواب نمی بیستم از آن جای صبح
 فیض از کالج و لم شست ز مهرش خطم کشیدست غلم روی دریم را
 این باکی دل ز شرف نسبت پران خیزاب درم نرم کرم جز زنده سلیم را
 هر چند که درش باشم حمد و چغت بس با خود ساکت ره محضم را
 تا حاصل مقصود شود از در نایاب شش چو شش شد بجز خدم را
 ان روز بدایت که شدی فرد و بجا : تحقیق نمودند راضیتم جسم را
 زان علم تو شرم است هم بر بسیاری احسب تو کم نیم شمر و علم و جسم را
 زانست که فیض تو برداند دل از نکت صفوح آینه زنده صیقل نم را
 این فضل و شرف سبکی تو نشین بزرگی از کوه خدم این بود مامون عدم را
 بیاخت زان تو درین صفحه ز علم زمان قدر ریخت بسی قطره رقم را
 سباده قضا از کرم خود پسندید در جستش بیندین مرغ قدم را
 این باوه ز کین که راوق طوبی باوه در جام چراغ دار خجالت می جسم را

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fā'ilün

1 Seçdi begendi bār-ı Hüdā Mevlevîleri
Kıldı vişâl-i yâre sezâ Mevlevîleri

2 Bilmez fenâ-yı 'aşk nedir kıyl u kâl ile
Görmezse kişi ehl-i fenâ Mevlevîleri

3 Terk eylemiş vücûdda varlık libâsını
Gördüm 'ibâd-ı terk-i kabâ Mevlevîleri

4 Te'sîr ider mi nây gibi canda başka sâz
Gış etdi nürda o şadâ Mevlevîleri

5 Kâmûş-ı lebi gör yerim bezm-i şoḥbete
Bâtın yüzünde hep nudemâ Mevlevîleri

6 Mollâ-yı Rûm mâh-ı hidâyet degil midir
Şems-i şafâda kıldı hep Mevlevîleri

7 Vermez külâh ü kerbin tâc-ı devlete
Sultân-ı aşka cânı fedâ Mevlevîleri

8 Giyse tehî bilirim genc ü rast-bin
Hakkıñ ganîsidir fuqarâ Mevlevîleri

9 Kavs-ı kazâda tîr-i rızâdur bu cümle hep [10a]
Nice atar yabâne belâ Mevlevîleri

10 Olur kân-ı aşka giriş çille-leşkeri
Meydâna olsa sehm-i kaza Mevlevîleri

11 Meclislerini sâde görüp şanma bî-meze
Şoḥbetleri hep rûḥa gıdâ Mevlevîleri

12 Aşk âteşinde murğ-ı semender şanur gören
Çarḥ içre olsa pây-i rızâ Mevlevîleri

13 Böyle libâs-ı fakr-ı fenâda görüp bütün
Ne zannedersin acebâ Mevlevîleri

14 Mest-i ḥarâb-ı şîve-i ḥubb-ı vaṭan bilür
Hücre-nişîn-i bezm-i serâ Mevlevîleri

15 Sönmez çerâğ-ı tekye-i aşk olsalar ne var
Şemsin ḥakîkî nür u ziyâ Mevlevîleri

16 Aşkın cezâsı rûz-ı vişâl imiş eylesün
Hakk âb-ı rüy-ı rûz-ı cezâ Mevlevîleri

17 Ferdî-i merâm bundadır aşka intisâb et
Mollâ-yı Rûm ola şefa'â Mevlevîleri

Der Şitāyiş-i Nakşibendiyān

mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

1 Mücellā feyz-i Hakk ile cemāl-i Nakşibendiler
Bidāyetde nihāyetdir kemāl-i Nakşibendiler

2 Mülük-ı aşk olur dergāhlarına intisāb eden
Hümā-āsā mübārekdir zalāl-i Nakşibendiler

3 Olursan rābıt-ı bend-i hakikat bātınī yere [10b]
Hudāyı andırır Hakkā hayāl-i Nakşibendiler

4 Tolaşdı ālem-i nāsūtı tutdı bezm-i lāhūtī
Unuttu sehv ile mahvī mişāl-i Nakşibendiler

5 Netice verdiler aḥir şafā-yı vaşl-ı uryāne
Me'aric ile varlıktan vişāl-i Nakşibendiler

6 Sulūkunda mürür etmiş şıfat ü itibār anı
Vişāl-i baht-ı zāt olmuş nevāl-i Nakşibendiler

7 Vücūdiler şuhūdiler bu hāle kaldılar hayrān
Maḳām-ı diğerān mıdır yā hāl-i Nakşibendiler

8 Nedir revhālarıñ şāfī buña nisbetle fehm eyle
Dikilmiş bāğ-ı vahdetde nihāl-i Nakşibendiler

9 İder ihyā-yı sünnetle kemālāta terakkī hep
Resüle ettibā' ancak māl-i Nakşibendiler

10 Şerī'atde hele takvā libāsıyla müzeyyendir
Kıyāmetden ālāmetdir zevāl-i Nakşibendiler

11 Toğunma ehl-i diller gönlüne beytū'l-İlahīdir
Şakın hā gayretu'llahadır celāl-i Nakşibendiler

12 Bakup da zāhire şanma bularda aşk şevk olmaz
Fenā-ender-fenādır hep melāl-i Nakşibendiler

13 Bu nisbet ḥazret-i şıddık-ı ekberden silsiledir
Ne menba'dan olur fa'iz zülāl-i Nakşibendiler

- 14 Müzehhepdır mücellâdır ‘aceb dürr-i cevâhırle
Gırân-ıqadr ü bahâ ‘ağd-i le’âl-i Nakşibendîler
- 15 Suvâr-ı esb-i temkındır huzûr-ı dâ’ime mazhar
Beğâ-billâh destidir mecâl-i Nakşibendîler
- 16 Vücûd-ı sūd-ı bûdîdir cihânda hârik-i ‘adât
Kerâmetden dem urmazlar ricâl-i Nakşibendîler
- 17 Kûlûbı etmede teşhîr ezvâğ-ı ma‘ârifle
Hemân-ı iksirdir sihr-i helâl-i Nakşibendîler
- 18 Kelâma başlasa ikbâl ile herkes semâ‘ eyler [11a]
Mecâlis-i şadîdir şaff-ı ni‘âl-i Nakşibendîler
- 19 Şev’âb-ı ins ü cinni etmede ahrâz her demde
Hemîşe baş-ı enfâsdir hışâl-i Nakşibendîler
- 20 İderler himmet-i ‘âlî maqâmı itmege mahmûd
Añınçün olunur ihyâ leyâl-i Nakşibendîler
- 21 Bu şeh-râhiñ kubâr-ı iklîm- hakîkatdir
Huşûsâ kûtb-ı aqtâb ricâl-i Nakşibendîler
- 22 Ki ya’ni pir-i mâ Hâlid Efendi kerem-pîşe
Vücûd-ı kümmel-i ziyetde hâl-i Nakşibendîler
- 23 Dürr-i deryâ-yı ‘ırfân hatm-i tûmâr-ı velâyetdir
Olur h’ân-ı na‘iminden sū’âl-i Nakşibendîler
- 24 Ola sır-âb-ı elţâfı gürüh-ı ‘aşıkân bir bir
Budur Hakkdan niyâz u ibtihâl-i Nakşibendîler
- 25 Bu Ferdî hak-pây-ı sâyedârı kıla pürvâye
Hümâ-yı himmetinden perr ü bâl-i Nakşibendîler

7

Der na‘t-i e’imme-i işnâ aşar rağıya’llâhü‘anhüm

mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

1 Cihâne hayr-ı halku’llah resül-i kibriyâ geldi
Habîb-i Hakğ şeh-i mutlak Muhammed Mustafâ geldi

- 2 İmāmü'l-evliyā kuṭb-ı delālet Ḥayder-i kerrār
Vaṣī-i Aḥmed-i muḥtār 'Alīyyü'l-Mürtezā geldi
- 3 Necil-i ḥazret-i Zehrā muṣṭī-i gevher-i ğarrā
Ḥasendür ḥulḳ-I ḥilkatde ṣebḥ-i müctebā geldi
- 4 Muḥabbet mülkünün ṣāhı kerāmet burcunuñ māhı
Ḥüseyn-i 'alem-i 'adl ü ṣehīd-i Kerbelā geldi
- 5 'Alī-i ḥazret-i seccād kemāl-i 'ilimle neḳḳād
Bunuñla zeyn olup 'acebā ola bedrū'd-düca geldi
- 6 Muḥammed Bākır-ı 'ālī mefāḥir mülküne vālī [11b]
Ḥābīr-i 'ālem-i ḥālī dü çeşm-i incilā geldi
- 7 İmām-ı zāhir ü bāṭın emīn-i muḳtedā-yı dīn
Kerīm-i Cafer-i ṣādık gönüllerde ṣafā geldi
- 8 İmām-ı Mūsī-i Kāzım umūr-ı dīnimi nāzım
Serīr-i 'ilm ü 'irfāna çıkup ṣāhib-vefā geldi
- 9 Kerāmet baḥriniñ kānı dürr-i ṣehvār-ı 'ummānī
'Alī-i ḥazret-i 'ālī-neseb ṣāh-ı rızā geldi
- 10 Muḥammedir Taḳī ehl-i imān ḥazret-i efḳā
Gurūh-ı ehl-i İslāma 'aceb mecīd ü 'alā geldi
- 11 'Alī pāk eclīdir Taḳī zāt-ı velāyetdir
Nezāfet mülküne sultān-ı ṣafī-yi müḳtedā geldi
- 12 Ḥasandır 'askeridir bu bu dīniñ serveridir bu
Marīz-i ehl-i 'aşḳa ḥoş 'ilāc olup devā geldi
- 13 Muḥammed Mehdī-i ḳā'im imāmet nāmesin ḥātim
Ṣafā-yı feyz ile dā'im bize ṣemsü'd-düḥā geldi
- 14 Şeri'atde tāriḳatde imām-ı müctehid bunlar
Ḥudādan 'ayn-ı iḥsān her biri bir müḳtedā geldi
- 15 Bular ki kābirā 'an kābir ṣāhib-emānetdir
Anıñcün silk-i vāhidde niżāmü'l-evliyā geldi
- 16 İki 'ālemde istimdād ider bāb-ı ṣefā'atde
Ṭurup bir Ferdī-i aḥḳar gedālardan gedā geldi

Der Na't-ı gavsü'l-a'zâm şeyh 'Abdü'l-kâdir Geylânî

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Feyz-i cāndan himmeti sultān 'Abdü'l-kâdirîñ
Geldi gālib devleti sultān 'Abdü'l-kâdirîñ
- 2 Medfeni Bağdād ammā münbesi'dir āşikār
Her tarafda nisbeti sultān 'Abdü'l-kâdirîñ
- 3 Bezl ider 'a'şāne 'ayn-ı kalbden āb-ı hayāt [12a]
'Āşikāne şerbeti sultān 'Abdü'l-kâdirîñ
- 4 Ehl-i tevbe her 'aşırda nev-be-nev tebdīl olur
Dā'imīdir nevbeti sultān 'Abdü'l-kâdirîñ
- 5 Bî-va'kit geldim deme her va'kt hāzır himmeti
Rūh iledir şöhbeti sultān 'Abdü'l-kâdirîñ
- 6 Kūtb-ı a'ktāb ile vaşf itme cānda var iken
Ġavs-ı a'zām şöhreti sultān 'Abdü'l-kâdirîñ
- 7 Ola bu Ferdī hemān yā evliyāullah meded
Bende-i bî-minneti sultān 'Abdü'l-kâdirîñ

Der na't-i evliyā-yı 'izām

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

- 1 Hūdānıñ kâ'ināt içre nişānı evliyālardır
Hemīşe hālkına nuşret-resāmı evliyālardır
- 2 Ki kūtüb kavş bunlardan da'hi efrādla evlād
Taşarruf eyleyen mülk-i cihānı evliyālardır
- 3 'Ulüm-ı zāhir ü bātında hem farzan ü ta'şiben
Gurūh-ı enbiyānıñ vārişanı evliyālardır

- 4 Haqîkat ʿilmine keşfen şuhûden bildirir bunlar
İdenler şüpheden ʿarî beyânı evliyâlardır
- 5 Mevâfıqdan mekâsıddan geçüp maflûba ermişler
Vişâl-i yâr ile hem-dem nihâmı evliyâlardır
- 6 Edüp miʿrâc-ı rûhânî namâz-ı pür -niyâz içre
Maqâm idenler ihsânı ʿayânî evliyâlardır
- 7 Senâsı dildedir her bâr lisânı eylerim tekrâr
Bu Ferdî-i dil-i zârîñ civânı evliyâlardır

10

[12b]

fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün

- 1 Şüfiyâ gel istikâmet eyle bil vahdet nedir
İnbisâţât-ı vücûd-ı ʿâlem-i hayret nedir
- 2 Âb-ı deryâ görünürse şüret-i mevc-i habâb
Afitâba nisbet ol ezvâ-ı bî-tâkat nedir
- 3 Hadd-i zâtında vücûdı müdrik-i ehl-i hicâb
Aña nisbetle vücûdı bulduğı şüret nedir
- 4 Vâr ise anıñla var oldı vücûdı mâsivâ
Yoksa ancak ʿitibârât ile bu keşret nedir
- 5 Bir zühûr ise de ʿâlem rütbe-i hadde hemân
ʿAql için bu müddeʿâya şahid ü hüccet nedir
- 6 Sen seni işbât edersen sende var ʿâlemde var
Nefy olursa bilünür aşlı ne zılliyyet nedir
- 7 Ferdiyâ bilmek dilersen kendini kendin ile
Kendiliksiz kendini bulmağda zıddiyet nedir

11

Eyzan der taşavvuf

mefâʿilün mefâʿilün mefâʿilün mefâʿilün

- 1 Bu mevcūdāta kūnh-i zātīñ olmuşdur esās ancağ
Diger cümle ta‘ayyündür merātibde libās ancağ
- 2 Ḥabībīñ ḥubb-ı zātīden ta‘ayyün etdi bālā da
Merātib āḥirinde andan oldu ḥayr-ı nās ancağ
- 3 Aña ḳurbıyyetdendir ta‘ayyünde teḳāvūt bes
Bu yüzden eyler andan enbiyālar iḳtibās ancağ
- 4 Kemālātı anıñ zāhirde bātında mükemmeldir
Diger bir kimseye bir vech ile olmaz ḳıyās ancağ
- 5 Bes andan evliyālar her biri yanında sālımdır
Dizilmiş ḥ‘ān-ı iḥsānında eylerler sipās ancağ
- 6 Diger müminleri tufeylī bil o da‘vetde
Ḳalān da var ise nesnās ile bir iltibās ancağ
- 7 Bu Ferdī-aḥḳarı neş’e-yāb et feyz-i lütfuñ ile
Vücüdi var ise ḥubbuñda bulsun indirās ancağ

[13a]

مقبول عربی

احسرت فزادی بالوج	بامرئالظلمن سبج
بغزوب اغانیک الهنج	والحنق العفل مستطرب
فی روفنة حدیک المرج	وجول الطرف سرحت
مدافان العند البهج	وجینت ش . ابالعنة
حسنى جنجا جسد بالاج	فاذا حاجت شمات سهری
بشدر بشباثر الفرج	بوا مسفت ثم ابرمت
فاذهب بجاظ القلب سوج	ونفر جساما دمی سترها
فتال بدمس نهج	واور کاک بملوحترها
ودروق بحب المسنج	حسنى نینت الدنیا سبروا
سب العنبا فون السنج	فاطلب اذ ذاک عن قرب
سح سنج مدقی السنج	مدبدر حروب النفس کذا

فوق العقباب له كالرهب	وشفاها عه مقوم
فأعد كما خلفنا سنج	وإذا فاطمت ما فتها
وولال سجب إذا سنج	وذهب بالراو القوس
لا طمة عند البسج	بسفينة في امواج
وبلك من قطع الودج	وإذا خبت الاعداد فبا
فأعد إذا ذاك مه العنرج	وإذا برت بجزيرة
سدا في الرمل مه اللج	بل عند سواحه فاطلع
كس العرجاء مع الهج	فإذا لجزع المتزوج فندا
صواخ سباه ممنرج	فأذا بان الشبان على
وجوه سبه كثر المهج	فهمان فراند حمت
وانفت بها خلق الراج	ومفاسحه بسيد عبدا
أذعيت عي في الراج	فعلبت بها جد انشطا
مرج كسباج منبج	وإذا برت ثم انظمت
وإذا افنت لا نخسج	لا تفرح بالباد سن بطرا
ان يطلع قيت ابو الترج	وإذا ب بالاحباب تفرز

ونفقد اشته ما شتر من قد صا زيباه بالحلج
 قسم نحو جبارك مني وناولها بالمنتج
 ولديك معادنها اجتمعت ونفنن بهاس في المنذج
 ومفالك محمود فيها ان تمت على صبر النهج
 بصفتك العنوصي اذ اسرت ملبه بالارج
 تقوه بالبر سيرة لبك الاسفار مع الطرج
 ونفيم لديك مسخرة لكل الامال بلا مسرج
 صل اللهم على الهادى بالنور قد بسا في الحج
 واسبى بكم روفافه في الغار وفي الصدق الصبح
 والى حوض ومد السد وشهادته بيد الفلج
 وعلى ذي النورين الازك وهو المظنوم لدى الارج
 واسبى الحسن وسره وكن نبر بين الدرج

و جميع الال و مر صعبا

مع في الدين بلا عوج

Der na'î-i şeyh Muhammed Bahâeddîn şâh-ı naqşibend kudûs-ı sirruh

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1 Kuşbu'l-aqtâb-ı cihândır şeyh-i şâh-ı Naqşibend [14b]
Kühl-i çeşm-i sâlikândır hâk-i râh-ı Naqşibend

2 Melce-i me'vâsıdır ehl-i Hudânî dâ'imâ
Âsitân-ı hâzret-i devlet-penâh-ı Naqşibend

3 Zînet-i ruhsâr-ı maḥbûbân Hâkḥdır ez-ḳadîm
Pertev-endâz-ı cihân nûr-ı siyâh-ı Naqşibend

4 Nisbet-i bî-renk ile bir âlem-i temkînedir
Böyle bedr oldu semâu'llâha mâh-ı Naqşibend

5 Râbıtam ol mürşid-i a'zamla bulur intizâm
Dîde vü dildir hemîşe tekye-gâh-ı Naqşibend

6 Bu sa'îd bü'l-ḥayırda ḳalma bir âşâr idi
İntikâ-yı ayn oldu şâh-râh-ı Naqşibend

7 Ferdî-i kemter ḳapûnda bende-i dîrînedir
İltifâtından umar bir nîm nigâh-ı Naqşibend

ماتوب منقول و سب

الحمد لله الذي من احسن	سبحان عو من شين وانقصت
ثم الصلاة على خير البرية	اشرف قوم و اولاد نبينا
والتم الامسى بعلية ام و مر	فوقنا يوم الم يوم احسن
لا سيما السادة الاعلى نور افان	ما دار الافلاك اولم الجدي بران
وبعد ذلك على خذني مستدي	مرهم الاخلاق فردين افران
تحت و ستم لها سمت	نسبتة الروح مع روح و جلاله

أشار لأحوال مريض ووجوه	وأنعت في برافير لخب مزهره
لبش الحقايق اودو ساج عوفا	قد البساح مر الطاف حمد
ذوق المعاني كل زمان	مريد ما زانه الاصف رجل
حکمت ودعا کلا احيان	انا الفقير مضيم عند باکم
لا استغاضه مريد وقرابا	لکن الا خلاص شرط في طربنا
هم الوساخ في تقریبنا	مع المحبته لا شایخ کلهم
على العزائم في سرود اهلان	والاستغاضه ايضا مريدنا
خير الخلق محبب لدايان	مع تمنى كى احيانا
لى بفتح الباب مر الطافنا	وشرة الشغل بالار لارنا
سوره رابط مريد ارجنا	بالربط الشيخ زغب اهلنا
عبدالواسر مريد شرفنا	مع الوفاء لبب الغنا
وفا بلانجب الابرارنا	صلى يكون حصو الغنا
تطابره العسل مع النحل برنا	قد انطوى الخبر في الدررنا
وعدا خير هذا المصلحنا	ثم الوصيه لعلنا فابلنا
مع التدفيع مريد وفضلنا	قد وفقنا لابلان حامنا

مکملہ بلائی بین عقیان	قد جاء امک کتاب فیکونه
اؤبال بو صا عبد مهران	نضوح امک من جین مارثه
به القوا و بتخیر و تبیان	قد شرف بادى الاما بمتبها
در صفت احسوا اهل عدوان	اعاؤک و شرفی المذربن کبره
ما دام بشوہ شوفا اهل العز ان	فیرحم مره عیطلی ویرسها

مکتوب منظوم فاجی

وم فرشتہ جیکد یکیم ادا بیت	ای نعم کل اولد فر ادا بیت
دایما جیکد یکیم عذاب صروت	وروم اخرون انشم افزون
سیرچو و عسویت انسدور	الضمیم برب خا اوق جنسدور
اول صاحب طبیعت حیوان	نر و اولر حنیف انسان
بیل اولر لیب نزارع وزغن	طو لثم زیت سابه دکن
حق تعالی به ایلوم نفویض	پو امور کی لیمه ایوم خرفیض
حالی بلده نقاشیدر	به شقایب دکلر حیوانیدر
لازم دست ایمنش اولر صو	بلد اهل شمال ویدی دصو
اول نور می خلافت سبجناو	قائل اولدی بولدی اسفوان

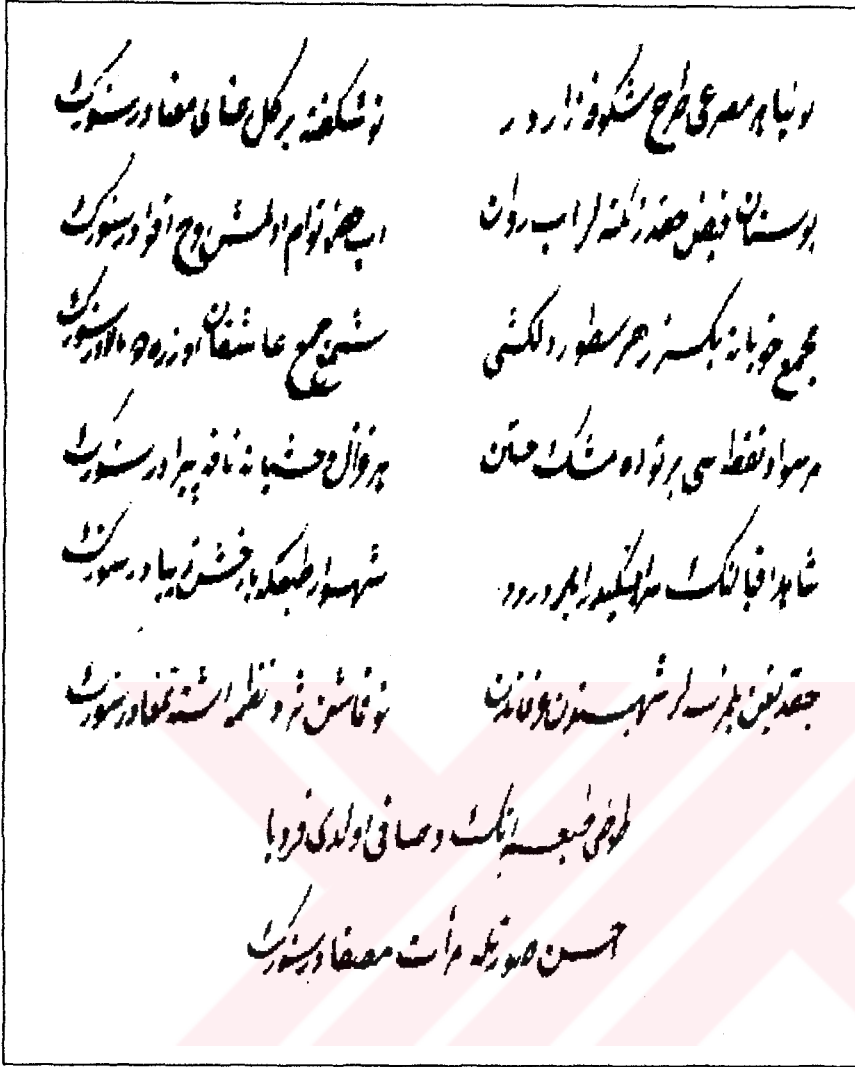
صبر ایدہ لم نوزل ذہاب محمود	نیر اولدی مقالہ بی سورد
حال معلوم سنہ کجاست	بعده ذواوضی از حاجت نہ
حال ظاہر بہر پیمائش ابدی	جہی احمدیہ ملکش ابدی
صورت حال بہت نوزل نمود	ابدرا نگر جانہ تقسیم
اہلہم سو و وجہ اورانی	انتظار اولسون دیوبانی
خاطر از رویہ نہ بنی جود	اولدی عرضہ لابن کاتبہ
برہمی سعادت بلکتر	نامہ لڑ علی نظم بر اوہ
لوہ بلم و مد صورت حال	باشمہ قندی حالت اقبال

بہر حضرت محمد جان

خبرین و بردی ابدی شادان

لرچہ جو لو موعدہ چوقیدی	عوضی رسالہ بوغدی
بسط و تفصیل اید او لو غریز	بوسنہ ایسم گرت کھر
بھی جان کلدی جسم صائم	فاصدت کلدنہ چوشدم
تذاتی التلیب الملوب	جسم ایتہ فاصد المجہب
دخی جمیلہ ربہ منتہا	انتظار آقا ایدہ باشا

وقوب سؤدنی تهای قرار	تند فرمت استرم صبار
اه ایوی موانع کردون	عش برفت مومن
بعد صوری اولک سزوانع	اینگل و عزیز نرفناج
دخی فرزه نوبه و نایب	اولیلیر قیض حفا بایب
عاقل اولمن دغل روجبنا	اول اول قیضت اولک بران
حاقی بوشن اولدی سناد	اولدی نایب سلا اولک
حال صاهر ایز ایستدک	ایلدی جوق خید لاریک
حاجی عارف اولک فاضل	بو بیز نایب اولدی قبال
دیری دفعه تصور ایستدک	نایب بادیوم نایب
دایمن عطف ایله بایب سناد	عطف ایله محمد زنی عطف
بدرم جمله محمد صادم	جوق و عارف نایب خیر
ایستد بیزک لوطدان جرم	بهم و عارف اولک لوط
عطف اولدی علم و نایب	حمید بره جمله جوق خیر
ای حال نایب عارف و نایب	رایجان اولسن کاهنورد و نایب
ایستد نایب عارف و نایب	نایب نایب عارف و نایب

[TARİHLER]

1

Tārīḥ-i Vilādet

[17a]

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Şahenshāh-ı cihān sultān Maḥmūd Ḥān-ı Gāziniñ
Zamān-ı devletinde çeşm-i 'ālem incilā buldu

2 Yine bir necm-i ṭābān toğdı ol burc-ı sa'ādetden
Ziyāsiyla cihān pür-nūr olup zevk ü şafā buldu

- 3 Donanmā-yı hümāyūnı meşābih-i şefā'atden
Zebānıñ pertevi safk-ı semāya i'tilā buldu
- 4 Nizām-ı dīn ü devlet olduğı vaşfiyle tev'emdir
Ki bunlar zāt-ı vālāsıyla çok neşv ü nemā buldı
- 5 Hudā pir olduğın göstere sin ihvānıyla ol şāha
Bu resm üzre du'ā-yı devlete ehl-i vefā buldu
- 6 Nesīm-i i'tibārı esdi gülzār-ı belāğatde
Anıñcün bülbül-i diltab'ına enseb-hevā buldu
- 7 Cevāhir neşr edüp tārīh-i mīlādıñ didüm Ferdī
Zemīn sultān Nizāmeddin kudūmiyle bahā buldu

[17b]

2

- 1 Tā ki nev-sāl ile tecdīd oluna dünyā evi
Ber-murād ola kamū aḥbāb-ı şūrī ma'nevī
- 2 Bā-ḥuşuş ola müşīr-i a'zāma ey men bu sal
Her reside devlet-i iqbāl o peyrevī
- 3 Āl ü evlādı ile dā'im mesned-i iclālde
Her birini lütf-ı ḥaqq etsün hemişe muḥtevē
- 4 Hātif-i gayb eyledi tebşīr tārīhin dedim
Pek mübārekdir tefe'ül eyledim sāl-ı nevī
- 5 Nice emsāliyle teşrīf eyleyüp Rabb-i mu'īn
Söylesün tārīhini Ferdī-i 'abd-i münzevī

3

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

- 1 Bir rüz-ı ferrūḥ şubḥgāh olmuş ziyā-ı mihr ü māh
Eylerdim etrāfa nigāh nūr oldu her bir şāh-rāh
- 2 Gördüm cihānı ser-te-ser müstağrak-ı feyz-i seḥer
Nā-gāh erişdi bir ḥaber gūş eyledim bī-istibāh
- 3 Şāh-ı cihān oldu cedīd Cem-cāh ḥān 'Abdü'lmeccīd
Her vakti bir 'ıyd-ı sa'īd oldu deri 'ālem-penāh

- 4 Zıll-ı hü mā-yı şevketi pür rāhat etdi mülketi
Bāy u serīr-i devleti şāhāna oldu kıblegāh³
- 5 Pirāye-baḥş-ı ‘adl u dād mirāt-ı İskender-fu’ād
Re’y kavī ‘azmi reşād rāyet-keşi ‘avn-i İlāh
- 6 Her peyki bir tevfiḳ ola serhengi bir taḥkik ola
Himmetleri tedkik ola mihr-i müşir-i encüm-sipāh
- 7 Ferdī bi-ilhāmü’ş-şamed tārīḫ yaz tāmü’l-‘aded
Babadan oldı ced-be-ced ‘Abdü’lme‘cīd Ḥān pādīşāh

4

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

- 1 Esir oldum görüp bir dilber-i kākül-perişānı [18a]
Yeter mest etdi biñ şem‘ ile zülf-i ‘anber-efşānı
- 2 Leb-i gevher-feşānından ḳadeḫ-rīz-i kelām olsa
Döner la‘l-i müzāba şerm ile yāḳūt-ı rummānī
- 3 Misāliñ naḳşına ertenk-i dilde böyle söz verdim
Yarılısın gayretinden ḫāme-i şüret-kerīmānī
- 4 Seniñ ey lāle-ruḫ ḫāl-i siyāhıñ iştiyāḳından
Süveydāda yatar her demde yüz biñ dāḡ-ı ḫicrānı
- 5 Şikāf-ı sīnesinden seyr edüp mirāt-ı ḫaḳ-biniñ
Erişdirsem gerek dāmāne hep çāk-ı girībānı
- 6 Ḥiṭābı ile getürse pür-lütfuñdan cenāhına
Düşürür nāfesinden ḫasretiñle teng-i ḫayrānī
- 7 Zemīni eskidir her gülşeniñ ammā hezārı nev
Virdi Ferdī şafā-güyān olunca tāze destānı
- 8 Eyā sultānım mürsel-i şāhbāz-ı evc-i istiḡnā
Baña sāyeñ gerekdir başıma zer-tāc-ı ḫāḳānī

³ Buradan itibaren bu kısma ait olan aşağıdaki üç beyit Varak 18b'nin başında yer almaktadır

- 9 Nice sencân-ı âlem-i na'at-gü oldu aşırında
Bu devriñ olmasın mı bendeñizde lu'b-ı ihsânı
- 10 Bürünsün perde-i lütfuñ nice esnâ cevâhirlle
Saña 'âdetdir etmek şâ'ire in'âm u ihsânı
- 11 Münâcât u du'â geldî sözü ma'zûr tut câna
Seniñ na'tında gâyet yok kaşidem buldu pâyânı
- 12 Hudâyâ merzkârâ vü haţâ-puş u 'atâ-bağşâ
Habîbiñ başı için 'afv edüp hep cürm ü 'işyânı
- 13 Şafâ bağş ol kudüret ber-ţaraf mir'ât-ı sînemde
Görünsüñ hüsn-i 'aşkıñ vâridâtı vech-i im'ânı
- 14 Muhabbet nakdı sermâyem ola kesb-i sa'âdetde
İki 'âlemde virme bendeñe hüsrân u hirmânı
- 15 Tahıyyât u durûd-ı bî-nihâye dâ'imâ vâsıl
Ola bir rûh-ı pâk-i hazret-i mağbûb-ı Rabbânî
- 16 Dağı âl ü 'iyâl-i şoğbete envâ'-ı ta'zîmi
Dürer-bâr eylesün lütfuñ hemîşe ebr-i nîsânı

5

Tarih-i Vilâdet

[18b]

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Hazret-i şâh-ı beşer 'Abdü'lmeçîd Hân kim odur
Sudde-i iclâline şâhân-ı âlem istinâd
- 2 Zâtıdır kuţb-ı medâr-ı dîn ü devlet dâ'imâ
Reşk ider nev-ţâlî'-i iqbâline seb'-i şedâd
- 3 Hâmî-i şer'-i mübîn hazret-i peygamberi
Müsteşâr-ı re'yidir Cibril-i 'aql-ı müstefâd
- 4 Eyledi tecdîd-i dîn-i devleti biñ himmeti
Mâlik-i 'azm-ı kavî hem sâlik-i nehc-i reşâd
- 5 Eyledi mir'ât-ı tab'ı 'âleme rüşengeri
İn'ikâs itdikçe etrâfa furûğ-ı 'adl u dâd

- 6 Böyle emniyet cihānda görmemiştir rūzigār
Eyledi āhū-yı märe şīr-i nerle ittiḥād
- 7 Şöyle mesrūr oldu lütfuyla memālik ḥalkı kim
Şerḥ-i şadr ile duʿāya eylediler iʿtiyād
- 8 Bā-ḥūşuş bir böyle eyyām-ı ferāḥ-encāmda
Cümle şehrāyin ile meşgūl idi ehl-i bilād
- 9 Kim cihāne geldi bir şehzāde-i ʿālī-nijād
Müjdesiyle ʿıyd-ı şādī eyledi cümle ʿibād
- 10 İşte ez-cümle bu ʿıyd-ı aḥḳer-i kemter daḥī [19a]
Şevḳe geldi ṭabʿıma virdim kuşūrumla küşād
- 11 Tā ki devr itdikçe ʿālemde fuşūl-ı erbaʿa
Çār-ʿunşur eyledikçe ḥalka terkīb-i mevād
- 12 Rabbim ol şāhı nice evlād ile kılsın bekām
Ola şevketle serīrinde ʿālā vakfūʿl-murād
- 13 Muntāzırdım Ferdıyā tāriḥ-i tāmin nazmına
Devlete sultān Muḥammed maḳdemi ʿayn-ı murād

6

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

- 1 Ḥazret-i ʿAbdüʿlmeccid Ḥān-ı kerāmet-pişe kim
Az zamānda himmeti iḳlīmi maʿmūr eyledi
- 2 Neşr edüp etrāfa fermān-ı celīlūʿş-şānlar
Dest-i fermā berde yanmış şemʿ-i kāfūr eyledi
- 3 Maḥv olup āyende deycūr-ı şebistān-ı sitem
Feyz-i ʿadlin öglesinde çeşme-i ḥūr eyledi
- 4 Tıtdı efkārıyla tanzīmāt-ı ḥayriye uşūl
Müntiç-i maṭlūb olur çok bezl-i maḳdūr eyledi
- 5 Kaʿbe -i āmālını kılsa nola her dem ṭavāf

- Müttek-i rāh-ı şafāda sa'y-i meşkūr eyledi
- 6 Fitne baş göstermez oldu çeşm-i dilberden daħi
Gamzeler kār etmeyüp uşşākı mağrūr eyledi
- 7 Zīr-i destān-ı meserret geldi bu evzā ile
Cāy-ı esb-i şehde gūyā her biri sūr eyledi
- 8 Hem huşuşā böyle hengām-ı şafā-eyyāmda
Müjde-i peyk-i vilādet mülkü pūr-nūr eyledi
- 9 Cümle şehrayīn ile meşgūl olup ehl-i bilād
Gūşe vü bāzārı reşk-i gerdiş-i tūr eyledi
- 10 Hakk te'ālā nice evlād ile kılsun ber-murād [19b]
Nitekim bu necl-i pāki aña manzūr eyledi
- 11 Ömrünü müzdād ile her dem seririnde be-kām
Hikmeti icrā içün emrini düstūr eyledi
- 12 Şevke geldi tab'-ı pākim cūş edüp deryā gibi
Midhat-ı evşāf-ı nazmun dürr-menşūr eyledi
- 13 Ferdiyā tārīh-i tāmı arşa ta'līka sezā
Mağdemi sultān Murādīñ kevnı mesrūr eyledi

7

Tārīh-i Kapūdān Sābık Tāhir Paşa⁴

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

- 1 Aferīn ey mihr-i ferhunde likā-yı vü iqbāl
Birc-ı tevfiķü'l-İlahiden olup cilve-nümā
- 2 Tirenāk olmağa yüz tutmak iken Aydın ili
Eylediñ her tarafın maṭla'-ı envār-ı hüdā
- 3 Ya'ni şahenşeh-i devrān-ı kerāmet-pişe
Şimdi bir aşaf-ı vālā-yı müşir etdi aña
- 4 Öyle aşaf ki anıñ himmetine dehr olamaz

⁴ bu tarihin ilk 9 beyti varak 20a da son 4 beyti ise Varak 20b de mükerrer yazılmıştır

Kān-1 baħr olsa iki keff ü ‘aṭāsı hempā

5 Küberā içre benām u vūzerā içre hümām
Rāy-1 tedbīrine dem-beste gurūh-1 ‘uḳalā

6 Şan‘at-1 ħarbde her vech ile Ṭāhir māhir
Münḫaşır oldu sezā zātına fenn-i deryā

7 Bir zamān Rūm hucūmuna gelip deryādan
Sāḳızı çiynege diş bilemişdi iḥdā

8 Yetüşüp Hızır gibi eyledi imdād-1 ‘azm
Kāfirin zehrelerin eyledi ṭobdan be-hevā

9 Bī-şumār oldığı evşāf-1 ḥıdıvānesini
Bilir erbāb-1 teḫācet idelim bir iṭrā

10 Mā-ḫaşal şimdi ḥüdāvend-i mu‘īn-i ‘ālem [20a]
İde tevfiḳini pīşinde hemān-rā hemtā

11 Şāh-rāhı ola yā Rabb ṭarīk-i aḳdem
Sāyesinde gece rāḫatla zamān-1 fuḳarā

12 Padişāhına bağışlaya Ḥudā-yı müte‘āl
Ḥarekāt-1 sekenātı ola ber-vefḳ-i rızā

13 Cāh-1 vālāsına Ferdī didi tārīḫini tām
Aydına oldu müşir dād ile Ṭāhir Paşa

8

Tārīḫ-i Vefāt

[20b]

fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1 Hāzret-i Yūnus Efendi zevcesi nice zamān
Eyledi taḫşīl-i zād-ı uḫrevīde ihtimām

2 Ehl-i ‘iffet ma‘den-i ‘işmet idi vālā-nijād
Dāmenin çekdi fenādan etdi ‘uḳbāya ḫırām

3 ‘Ālem-i aḳdesden erdikde ḫiṭāb “irci”⁵

Güş edince imtişāl-i emre gösterdi kıyām

4 Cennet-i firdevsi me'va eylestün Haqq rūhuna
Hizmet-i Qur'an ile evkātına virdi hitām

5 Katre-i eşkimle yazdım rihleti tārīhini
Kıldı gülzār-ı bekāyı 'Aişe hāce-maḳām

Hikāyet

mefā'ülün mefā'ülün fe'ülün

1 Zihī güş eyle bir hindī ḳalender
Seyāhat 'ālemi añā müyesser

2 Gezüp çār-ı 'anāşırla temāmı
Uşülde seyr ile bulmuş hitāmı

3 Çü Adem neş'esi cennetde anıñ
Cehennemde şutar āḫir meḳānıñ

[21a]

4 Nice dem seyr edüp ehl-i turābı
Kesildi ḫalḳdan oldu ḫarābı

5 Temām oldukça seyr-i 'ālem-i āb
Bu terkīb 'ālemine etdi per-tāb

6 Gezüp dünyāda her şehr-i ḳarāyı
Refīk-i rind olup kāh u serāyı

7 'Aceb fāsıḳlar ile ülfet eyler
Nice zāhidler anı da'vet eyler

8 Ḳatı ālūdelik anıñ mizācı
İder herkesle bir hoş imtizācı

9 Girer līkin bu meclis içre pinhān
Bulununca dögerler anı yārān

10 Kimi urur bıçaḳ añā kimi tāş
Ne baş beyni ḳalır anda ne göz ḳāş

11 Olur cevr āteşinde bābı sūzān
Uçar gider semāya zār u giryān

- 12 Sürüne tāk-ı zerden ebr-i giryān
Döker āşār-ı rahmetden firāvān
- 13 Hevā'ī meşrebi zevki anıñ bu
Akıdır çeşm u müttehizden acı şu
- 14 Olur el-cüz bu üç senden mürekkeb
Helāk oldukça artar kâmusı hep
- 15 Biri āsüdedir eşçār içünde
Biri ālüdedir ezhār içünde
- 16 Biri peymüdedir enhār içünde
Gezerler ekşeri ağıyār içünde
- 17 Dekālelbirrü irşāleke kâbī
Derünü muğlibā rıdfü'l-makâbī

[TAHMİSLER]

1

[21b]

fâ'ılâtün fâ'ılâtün fâ'ılâtün fâ'ılün

I

- 1 Tā ezelden meclisinde hāzur u āmādeyim
2 Mest-i cānım aşkıyam elţāfına dil-dādeyim
3 Tavk-ı hükm-i gerdenimde gayrīden āzādeyim
4 Bend-i pür hasr-ı abā vü hem esīr-i bādeyim
5 Kāş ki ben dā'imā gavvāş olaydım bādeyim

II

- 1 Şāhid-i mülk-i vücūdın aşık-ı dīdāriyem
2 Cān u dilden "künt-i kenz"⁶ın maḥzen-i esrāriyem
3 Ālem-i tecrīde şemsem zerrelerde sārīyem
4 Neng ü nāmūs veķār u ārden men ārīyem
5 Zerķ-i sālūs-ı riyā ālāyişinden sādeyem

III

⁶ "Ben gizli bir hazineyim" manasında bir hadis-i kudsi

- 1 Pek şogutmağda bu gönülümü tavîl-i kıyl u kâl
- 2 Zabt-ı kânûn u kavâ'id cümlesi vehm-i hayâl
- 3 Dâniş-i 'irfân u hikmet sâde lafz-ı bî-me'al
- 4 'İlm ü fazl u zühd ü taqvâ 'ârifeye oldu 'iğâl
- 5 'Âşık-ı şürîdeyim men fâriğam u âzâdeyim

IV

- 1 'Avn ü haqla mürşidiñ ehl-i kemâliñ bulmuşam
- 2 Himmet ile ibn-i vaqtım naqd-i hâliñ bulmuşam
- 3 Mâzi vü müstağbeliñ 'ayn-ı zevâliñ bulmuşam
- 4 Ben bugün ma'sûk-ı bâkîniñ vişâliñ bulmuşam
- 5 Şanma ey zâhid beni kim va'de-i ferdâdeyim

V

- 1 Ferdî-i bî-çâreyem dergâh-ı Hâkîmîñ aḥkeri
- 2 Naḫşibendiyem Velî Mollâ-yı Rûmîñ çâkeri
- 3 Hep nüḫûş-ı mâsivâdan sînemi kıldım beri
- 4 Şâhidî vü Mevlevî vü 'ârifem gelsün beri
- 5 İsteyen sırr-ı Hüdâyı men Hüdâyî-zâdeyim

[22a]

2

mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

Taḥmîs-i ber gazel-i Rızâyî

I

- 1 Bulunca ol gülü biz vişâl-i gül gül olur
- 2 Tolar şîrâhi-i zerrîn mişâl-i gül gül olur
- 3 Piyâleler kızırır bâğ kemâl-i gül gül olur
- 4 İçer şarâbı o yûsuf-cemâl-i gül gül olur
- 5 Görünce pertev-i mihri nihâl-i gül gül olur

II

- 1 Hevâ-yı 'aşk ile her demde zârım ey dilber
- 2 Şu rütbe ḥûn-ı dü çeşmim revân olur bir bir
- 3 Gören kırıldı şanur şîşe-i emel aḥmer
- 4 Yüzümü ala boyar eşk-i dîde çün gül-i ter
- 5 Hemân elimde olan dest-mâl gül gül olur

III

- 1 Şafâsı revnağ-ı naḫş-ı hayâl olur ruḫunuñ
- 2 Bu renk ü bû ile hâli ne hâl olur ruḫunuñ
- 3 Kızıl dîvânesi olmaz muḫâl olur ruḫunuñ

- 4 Şarāb-ı keyfi ile alı al olur ruḥunuñ
5 Cemāl-i şu'le şalar cām-ı al gül gül olur

IV

- 1 Şerīf-i pāk-neseb ʿörf-i devleti Tāhir
2 Tirāz-ı ḥüsn ü edeb zīb-i ḥāme-i fāḥir
3 Ḥayāsı gālib u maḥcūbı ʿiṣvede māhir
4 Görünce ʿāşıkı āsar-ı şerm olur zāhir
5 Zamān-ı feyz-i bahārı nihāl gül gül olur

V

- 1 Erince bülbul-i şeydā mişāl-i peyk-i revān
2 Peyām maḥdem-i gülden derince nām u nişān
3 Benim gibi oda Ferdī edince āh u fiḡān
4 Gelince faşl-ı bahāra kenār-ı cūy-ı revān
5 Redīf-i şi'ir-i Rızāy-ı mişāl-i gül gül olur

[22b]

3

Taḥmis-i Ber Gazel-i Nedīm

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

I

- 1 Akıdup şular gibi dolab ile devrān⁷ bizi
2 Da'vet etdi va'de-i ferdā ile cānān bizi
3 Güşe-i meyḥānesinde eyleyüp mihmān bizi
4 Eyledi bir iki peymāneyle ser-gerdān bizi
5 Ah o şahbā şatıcı ʿaql alıcı kāfir kıızı

II

- 1 Bī-bedel dilber olursa böyle olur itme lāf
2 Cümle eṭvārı müselleme nāz u istiḡnā mu'āf
3 Mū-be-mū kıldım nazar başdan ayağa tābe-nāf
4 Sīnesi destindeki peymānesinden berrāk u şāf
5 Ruḥları cāmındaki şahbā-yı terden kırmızı

III

- 1 Āşinā oldukların aḡyāre inkār eylemiş
2 Cāygır-i ḥātırın ʿuşşāka izhār eylemiş
3 Dün kızında çignedi ey pīr-i muḡ o sākızı

IV

- 1 ʿĀlem-i ʿaḡyārden ḥālī müheyyā ola bezm

⁷ devrān:revān M.

- 2 Ber-ṭarāf olmaz mı ‘aşıqdan ḥicāb-ı bār-ı şerm
 3 Nāz ile reftār edüp kılsa o şūḥum bezme ‘azm
 4 Ḥāne tenhā elde sāgar gelme germ ü yā rezm
 5 Āh ey şabr u taḥammül ba‘d ez-in yā hū sizi

V

- 1 ‘Ahdini ḥıfz eyle dilde Ferdiyā cāniñ gibi [23a]
 2 Zümre-i ḥübāni teftiṣ eyle im‘āniñ gibi
 3 Söyle gördünse güzeller içre cānāniñ gibi
 4 Var mıdır bilmem Nedīmā bir daḥi anıñ gibi
 5 Deyn-i dil-ḥaşm-ı riyā cellādı taḫvā ḥırsızı

[MÜSTEZADLAR]

mef‘ülü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ülün

- 1 Bir rüz-ı dil-i efrūzda bir ḥelvacı üstād
 Ḥübān ile mur‘ād
 Yandırdı ocāğı dili şākirdine peydā
 Ḥaḫḫ eylesün imdād
- 2 Gülzār-ı cemāl içre açılmış gül-i ḥandān
 Nergisleri mestān
 ‘Uşşākına rahm etmeyici āfet-i devrān
 ‘Ālem aña ḥayrān
- 3 Pekmez diyeniñ ağızı kurur misk gibi mālđır
 Ġāyet ḳaba bāldır
 Bālāsına ḳaymaḳ dememek ‘ayn-ı vebāldır
 Yā düş yā ḥayāldır
- 4 Aḥşāmdır ‘uşaḳ müşterī geldi şunu ḳaldır
 Başında bu ḥāldır
 Ḳazgān-ı vişāle açucaḳ kefçeyi daldır
 Şabr etme muḥāldır
- 5 Ḥelvā pişirirken şarılır müy-ı miyāne
 Hep yandı meyāne
 Çıkdı ḳoḳusu üstelere oldu bahāne
 Çoḳ geldi lisāne
- 6 Kimde bulunur yoşma ḳıyāfetle bu cāme
 İllāki ‘imāme [23b]
 Çalḳa eliñi aḡdaya baḳ geldi ḳıvāme

Başladı kıvāme

- 7 Peşmāne çeküp soñra peşimān olur ‘aşık
Zür etme ne lāyık
Andırsa köpük helvāsını tab‘a muvāfık
Olmaz mı mutābık
- 8 Böyle muttemin lokmasını hürdeli dökme
Pek kıddimi bükme
Düşmānlarınñ öñlerine göz göre çökme
Benden kaçup ürkme
- 9 Yārān geliñiz zevk idelim vaqt ü zamāndır
Koltuqda nihāndır
Maħfī gidelim duymasun ustam hicrāndır
Bĩñ mushire cāndır
- 10 Üstündeki şu peykde oturan gecelikli
Bir ağzı çelikli
Ardında durup satdığı helvā mı delikli
Dükkānda gedikli
- 11 Hoş-āb ile teskīn ola böyle harāret
Hiç kalmadı tākāt
Emmezsem eger la‘lını gelmez cāna rahāt
Tā rüz-ı kıyāmet
- 12 Gel gayrete nisbeti ko ‘aşk ile yandım
Cānımdan uşandım
Sevdāñ ile zenciri kırıp işte boşandım
Al kāna boyandım
- 13 İşte saña bu eylediğim cümle neşāhat
Hep oldu kabāhat
‘Āħir başıma geldi benim böyle fezāhat
Ne ħāb ü ne rahāt
- 14 Şeytān karışup beynimizi eyledi ifsād [24a]
Bir zālīm-i bīdād
Āhımla benim bir gün olur ol daħi berbād
Ger olsa dīvlād
- 15 Yā leytebihil vaşfil yevmilmerāmī
El şedde garāñi

Bil-fırkâti kadd-i vaqt mine'l-‘aşk-ı hummânî
 Kaddemme kelâmi

[GAZELLER]

Bismillahirrahmanirrahîm

[24b]

1

Harfû'l-elif

fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1 Bâde-i la‘l-i leb-i dildâre etdim ibtidâ
 Neş‘elendim şevk ile⁸ güftâre etdim ibtidâ

2 Pir-i cāmîñ himmetiyle feyz alup güller gibi
 Renk ü büyüm neşrini izhâre etdim ibtidâ

3 Çeşm-i bülbülden içirdi sâkî-i feyz-i ezel
 Câm-ı ‘aşkı bir gül-i ruhsâra etdim ibtidâ

4 Nağme-i elhân ile vaşında bir şevk ü tarab
 Çok nevâlar eyleyüp esrâra etdim ibtidâ

5 Bir şabâ refât olup ‘aqlım hevâlandı yine
 Ugrayup semt-i Hicâza [târe] etdim ibtidâ

2

fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1 ‘Âlem-i kevne hemân bir var geldi ibtidâ
 Mażhar-ı hüsn-i ezel ol yâr geldi ibtidâ

2 Ravza-i hüsnün temâşâ edicek bî-intihâ
 Ruĥlarından çeşme-i gülzâr geldi ibtidâ

3 Bûy-ı lütf ümmîd edersen kıl cefâya istibâr
 Gül dedim ben ĥardan âzâr geldi ibtidâ

⁸ şevk ile : şevkiñle M

4 Terk edüp dârı diyârı eyledim geşt ü güzâr
Dârı buldum karşıma yâr geldi ibtidâ

5 Mehd-i çarh içre nedir h'âbide tıfl-ı fitratı
İntihâ bî-dâr olan bîdâr geldi ibtidâ

[25a]

6 Vâkıf olmaz tekyeye vakf olsa da bîmârlar
Vâkıf olan maḥzen-i esrar geldi ibtidâ

7 Bûy-ı ḥayret mest ider nazmında Ferdî dilleri
Bu revîşde var ise 'Aṭṭâr geldi ibtidâ

3

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1 Bezm-i aşka bâde-i ser-şâr geldi ibtidâ
Neş'elendim ḥâtıra dildâr geldi ibtidâ

2 Âh o âhû dîdeniñ aldı nigâhı 'aqlımı
Deşt-i iklîm-i cünûn pek târ geldi ibtidâ

3 Düşmeyince hizmet-i mürşide gönülüm cezbeye
Emr-i teklîf-i sülûkîñ bâr geldi ibtidâ

4 Râh-ı aşk içre nezâhet mesleğiñ elzem tutup
Lâubâlî meşreb olmak 'âr geldi ibtidâ

5 Dost elinden 'âlem-i aḡyâre etdik de nüzûl
Her yaña bakdımsa bir inkâr geldi ibtidâ

6 Şoñra deryâ-dil olup nazm eyledim çok dâsitân
Şey'-i endek ḥaylice bisyâr geldi ibtidâ

7 İntihâda Ferdiyâ hep bâde oldu her ne var
Allah Allah dostlar aḡyâr geldi ibtidâ

4

Fî natı'n-nebî şallallâhu 'aleyhi ve sellem

fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

1 Rūḥum evvel şāh-i ḳudsī-i vefādāra fedā
Hāşimī vü Ḳureyşī minşār-ı esrāra fedā

2 Hāne-i ehl-i ḳulūb andan olur hep rūşen
Āsumān-ı kerem ü maṭla^c-ı envāra fedā

3 Ehl-i Hāḳḳ bildi şahābe-i kirāmīñ ḳadrin [25b]
İtdiler cān ile baş Aḥmed-i muḥtāre fedā

4 Çıkdı hep kevn-i mekāndan şeb-i miṭrācında
Gıtdi āgyār aralıḳdan olup ol yāre fedā

5 Ferdī-i zārda yokdur aña lāyık bir şey
İde bñ cān ile özün o da dildāre fedā

5

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 “Şemme vechullāh” dedim döndüm yüzüm senden yaña
Ben garīb [bir] zerreyim ḥāşıl nedir benden yaña

2 “Lī-mā'a'llāh” ʿāleminden olıcaḳ dilde nasīb
Rūḥ-baḥş-ı rahātü'l-ervāḥ olur tenden yaña

3 Hüsünüñ mir'ātına bulsa teḳābül vech-i cān
Baḳmaz idi ʿālem-i fānīde reh-zen yaña

4 Gül cemālin çeşm-i cāne açsa baḳmaz Ferdiyā
Naḳş-ı gün-ā-gün olan fettān-ı evrenden yaña

6

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Vech-i Hāḳḳı görmege āyīne-i ādemdir baña
Anda seyrān olunan ma'nā müsellemdir baña

2 Geceniñ gündüzden⁹ aşlā farkı olmazsa ne var
Zülf [ü] ʿarız remziniñ esrārı maḥremdir baña

⁹ gündüzden : gündüzünden M.

- 3 Bāspān etmiş beni Hakk genc-i enfāsa bugün
 ʿİyd-ı ekber eylemek ʿālemdede her demdir baña
- 4 Zülfüne bend olalı her geceler kadr olmada
 Vech-i yār-ı kiz-nazar bir ʿİyd-ı aʿzāmdır baña
- 5 Rūhımı āyine kıldı vechine Ferdī-i dili
 Sırrıma keşfettiği bir sırr-ı mübhemdir baña

7

[26a]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

- 1 Gülsitānlar āteşin taşvirdir sensiz baña
¹⁰ muttaşıl zencirdir sensiz baña
- 2 Ey kemān-ebrū hayālîñde olup kaddim dü-tā
 Tende mular her biri bir türdir sensiz baña
- 3 Bezm-i aḥbāb içre şākî nüş virdirmez şafā
 Sāgar-ı Cem bāʿiṣ-i tekdirdir sensiz baña
- 4 Virmez ünsiyet hele meclisde esbāb-ı tarab
 Dürlü dürlü ālet-i tenfirdir sensiz baña
- 5 Ferdī-i zārım firākıñla ṭabībim hasteyim
 Terk-i cānım aḥsen-i tedbirdir sensiz baña

8

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

- 1 Yārı agyār ile görmek özge mātendir baña
 Ṭalʿat-ı ʿİyd olsa da mäh-ı muḥarremdir baña
- 2 Kaʿbe-i ruḥsār-ı perçem püş-ı esved ḥālîniñ
 Karşısında iki dīdem çāh-ı zemzendir baña
- 3 Sāyesinde rüz-ı ḥaṣr ol sākî-i kevşer-femiñ
 Cām-ı āteş-bār-ı düzah sāgar-i Cemdir baña
- 4 Ben firāk-ı yār ile öldüm dirildim rüh olup
 Mehd-i aşk içre gıdalar şir-i Meryemdir baña

¹⁰ Kelime okunamadı

5 Ferdî-i 'zâdeyim 'âli hümâ pervâz-ı 'aşk
Dâm-ı müstağnî-i 'âlem zülf ü perçemdir baña

9

fâ'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

1 Zevk-i meyden leb-i la'liñle ğınâ geldi baña
Zühd-i yâriden o hâletle 'abâ geldi baña

2 Ne keder olmasan âmed-şad-ı ğamdan hâlî
Tekye-yi dildeki mihmân şafâ geldi baña

3 Felekiñ cevrine baş egmeme çäre mi var [26b]
Perveriş nâ-fete-i hüküm-i kazâ geldi baña

4 Dil perîşânlığıla râh-ı hevâya gitmiş
Çin-i zülfünde tolaşdıqça hañâ geldi baña

5 Mâverâsından [olup] âb-ı beķâya nazârı
Hesti-i vâdi-i şüret ne fenâ geldi baña

6 Nâmını yâd iderek hazret-i zü'nnün gibi
Şikem-i mâhî-i nistide ğidâ geldi baña

7 Yâd-ı eşneble olan Ferdî-i nâ-kâm gibi
Yâd olur olsa da yâr ile nidâ geldi baña

10

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1 Firkañ kim mâye-i zevk-i vişâl olmuş baña
Ol geçen ğünler hayâl-ender-hayâl olmuş baña

2 Muşhaf-ı hüsnünden ol şühûñ tefe''ül eyledim
Hayr ola nürânı taş ile fâl olmuş baña

3 Yâri her yüzden tecellî eylemiş 'uşşâķına
Ol sebeb her zerre mir'ât-ı cemâl olmuş baña

4 Her kişi bir hâl ile kesb-i kemâl itmek diler
Her kemâliñ şirki bir özge kemâl olmuş baña

- 5 Eylemiş sırr-ı dehānıñ bahşını dil-sādeler
Noқта-i mevhümüñ işbātı muhāl olmuş baña
- 6 Lebleriñ şehd ü şeker zevki verirse hoş velī
Çeşme-i āb-ı hayātından zülāl olmuş baña
- 7 Cām-ı aşkı nüş edelden Ferdiyā hayretdeyim
Bilmez oldum kendimi bilmem ne hāl olmuş baña

11

mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

- 1 Kabā-yı nār verir gül şerābı renk saña
Çü berg-i gül bedeniñdir kabā-yı neng saña
- 2 Hezār perde-i nāmūs gül gül etdi virüp [27a]
Mukūs-ı dilde bülbül hicāb-ı neng saña
- 3 Ferāgat eyledi aşık ümīd-i vuşlatdan
Taқınca perr-i hümā kākülün çeleng saña
- 4 Ol ebruvān ile şayd eyledik cihānı bütün
Virüp sihām-ı kazā gamzeden hadeng saña
- 5 Bu aşk-ı Ferdī-i zār bulunmayınca ādil
Bu hüsünle bulunur mu cihānda deng saña

12

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

- 1 Göñül āyinesi bir āfitāb ister mi ister yā
Kıbāb-ı şun-ı hikmetden niķāb ister mi ister yā
- 2 Eger dirlerse hatta leb-be-leb dilberle māl-ā-māl
Göñül bir nev-civān-ı intihāb ister mi ister yā
- 3 Bu rütbe sākīyān nev-civānān ile ülfetden
Bu derde ey tabīb eski şarāb ister mi ister yā
- 4 Yine seyr-i cemālinden bu şeb devr eyledi cānān
Ne çäre görmege rü'yāda h'āb ister mi ister yā

5 Ruḥ-ı pür-tâb için Ferdî ilet-di zülfüne gönlüm
Haṭâdan geçmege rāh-ı şavâb ister mi ister yâ

13

mef'ülü mefā'îlü mefā'îlü fe'ülün

1 Taşviriñ aşup dilde yine bir üt-i tersâ
Kim görse şanur şevk ile şandili kenîsâ

2 Uşşâkını uğratmaz iken bâb-ı niyâza
Ağyârı görünce gülerek der Elemîsâ

3 Hüsnü o kadar oldu ki âşüb-ı kıyâmet
Bir fitneye elbette iner Hâzret-i 'Îsâ

4 Meftûnını düz dîde nazâr görse ol âfet
Zülfündeki zünnâre eder 'aşk ile sâ

5 Ferdî anı râm itmemek olmaz bize ammâ
Rüz-nâme-i kîsemde bu yıl geldi kebîsâ

[27b]

14

fā'îlâtün fā'îlâtün fā'îlâtün fā'îlün

1 Mest görse dilber-i huşyâr olur 'aşık bu yâ
Çeşm-i h'âb-ı âlûdden bîdâr olur 'aşık bu yâ

2 Çâresizlik olduğundan derd-i 'aşkın çâresi
Her işinde dâ'imâ nâ-çâr olur 'aşık bu yâ

3 Ser-firâz-ı 'ahd u ikrâr iken ağyârı görüp
Ser-be-ceyb-i hırka-i inkâr olur 'aşık bu yâ

4 Âşinâ-yı vâkıf-ı râz etmege h'âhişlenir
Yâr ile bîgâne-i esrâr olur 'aşık bu yâ

5 Ferdiyâ hicr âteşi kâr eylemişken cânına
Vaşl-ı bî-hengâmından pervâz olur 'aşık bu yâ

15

شست زارست که بسیراج چو دریا
 دل صد جاکت باید عجبی صد برکت ما
 علی سینه بن چاه و وقت خل سینه صدید
 لرحیق صد برکت انداختن راج نرکت
 در زمین او اسس بر زنی با جاکت اول
 لرحیط صدید شده او او کرب دونان تو شتا
 لرحیط کونید نیست در راه اجوی برکت
 در زمین صدید شده براید برکت ما
 لرحیط کونید نماید روی نعلین برکت
 صدید زاران زودست و برادر و ملا صدید

16

[28a]

ای که عشق تو است بن زود آید روی ما
 دل سوادت این با این سواد
 و برای حاله کانی برادر سر زود
 بیج کس دست خبر تو اب قطع
 بنست و جاکت جاکت برکت و با روی ما
 جوش از زود زود شتا روی ما
 نوح سینه با لوطا تیرا بر جاکت و سوز
 زجاست جاکت و کانی اول و کانی
 زود با برکت و حسن علی بر روی نعل
 از این برکت سنا و مالک هم بقدر روی ما

17

چو شتا بر روی دلبر نقش و ای جوی کلم
 بسایم سو من از زود تیری شتا
 بود عا من نعلین تو جسته بریم از طار
 زود شتا بر روی و دلبر دست نرما
 بر ایندیم صای روح لا هوست انقضا
 سوای لا شتا به سسای اشکام را
 لرحیط صدید علی است و لسه صدید
 با شتا عا شتا شتا شتا شتا شتا
 نعلین عا شتا شتا شتا شتا شتا
 نعلین عا شتا شتا شتا شتا شتا

موسم گل شد تا شکر روی بستن را بشد از بیل جان نصیرد اله را
 ملک خود بر اسم شد عبتان نظر علم فرما بسپاه عاشقان خود را
 فردا دل ویران شد از دجنگ و لبران که با لطف عمارت این خرابای بران را
 جستجو کردم ز موهبه در صحنه آگاهیت در برادرم بصدق جان دلانت را

فردا داشت دل از پر مهر فانون عشق

لار نقشش به سادم صخره دیوان را

خلی از خون آید بدل از ملک را عجب نفعی اجل خوشد ازین آب بر لب ما
 همان روز قیامت جا بود در عالم خوانا به شود از ملک بی سرور از ما
 پرسن از ما صفای این ملک چه فتنم نفع نبرد پیش از جادو میزد از ما
 است جا از خبا ببار بلیست بر ما نشد قوت این دقیقه بر دل روی شما ما

چه مطلوب ازت ز نایبانشانی بار بار فزولی

بگردانند روی دل ازین جان و جگر ما را

او ب صحبت مازن کلام است ایجا
 با مشرب با عرض برام است ایجا
 بر در میبکده ام منتظر جسمه است
 در بی حشره مدخله جام است ایجا
 بیج اغوش مه آن بر چه پازانک است
 نقص این ماه نوم عین نام است ایجا
 شده سه بدالم وانه دام زلفت
 چلم حال زار دارانه کلام است ایجا
 کردم از قصر اهل سف و جوارش کناه
 هستی طاق ولم رفت بام است ایجا
 با جگر دار و اثر غسره ز خوا پند چشم
 نیز زخیر جاننا بنیام است ایجا

فرود بر لب زندان اهل سکن
 محبت حرمت و عمل محض است ایجا

شبنم پرنه بعلت جام را
 دره نجات با دره حاتم را
 مبرور پیر جام سبک کنتم
 ترو شنج خانقاه آرام را
 در خیابان سقا مستقرم
 ما بعد انیم صبح شام را
 پارس سینه چندی است غر
 نیست در اشغال با جام را
 سق نازه پادشاه بر نقال
 سارا نقاش زلف نام را
 بر سر جبار زاب آشنین
 تابش بوم زوق زهد حاتم را
 از طیب بک پر سپیدم لغت
 چاره می شود در دنا فرجام را
 بر داند بر موای شب ز
 جان فواید روتار دام را

فرود دارم امیدار رضی حق

باز بنشیند در اسلام را

نوحیتم بار افند بر دل مہجور را سحرہ بازی میلند اقا و کان کور را
 این بخت سب ہم این زمانیدارند بعد ازین عجز باشد نور صین عور را
 ساقی زندان شود از دیر غم غنیمت ششہ ای غنیمت خم دل دادہ المور را
 چون شراب کھنڈم نمی شدمم کو بزین پرسنگ است افسر فقور را
 ناز مرشش بر کشم بر کجہ کلمنور دل سہ کاری بزمم بر نفسم نامور را
 عاقلا او بزہ شد بر کسبہ بالای عشق خندہ زدو دیوانہ خان بر چیش منور را

رہبنا خور پرستی کردیم ادا

برفتم فرد با خاک سپردم اورا

این چہا از عالم دانا ظہور اید مرا دل لرزفتن با صد عین غور اید مرا
 تا بد بود سنج و غنایارث جان بہارت قمار این دیرہ دانش ز غور اید مرا
 خافدہ لایین رہ با خطر پر ریکشت بانک وامسکت در استور اید مرا
 زادوہ این سفار خون دل لرون بخت بار بار مانا لفتہ خور اید مرا
 نغوز جہ زانفاس عزیزان جو صیانت وز دم مل بسوم اہل رسوم اید مرا
 چنا بر سبہ برینا از پر تو بنیای عشق محبتش پہ پای ہے سرور اید مرا

لبت نامبری نازہ فرد با کثرت بدل

بروم ازور ہی سوچ نور اید مرا

Harfî'l-bâ

[29b]

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Nür-i ruhsârîñ görenler ehl-i İmân oldu hep
Güş iden sırr-ı dehâniñ ehl-i 'irfân oldu hep
- 2 Bendegâniñ defterine kayd edüp ehl-i kerem [30a]
Kulluğîñ minnet bilen 'âlemde sulţân oldu hep
- 3 Yâ Resûlallâh saña dildâre der hep ehl-i dil
Ayrılan senden cihânda ehl-i tuğyân oldu hep
- 4 Hazretinden rûz-ı mahşerde şefâ'at isteriz
İltifâtîñ bulmayanlar ehl-i hüsrân oldu hep
- 5 Ferdî-i bî-çâreyi ümmetlige eyle kabûl
Bu emelde herkesiñ hâli perişân oldu hep

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Şems-i ruhsârîñ gören dîdâra müştâk oldu hep
Zülfüñe dil bağlayan dünyâdan iţlâk oldu hep
- 2 Hakk Te'âlâniñ habîbi olduğundan dil virüp
Hubbuña mazhâr olan ol yâre 'uşşâk oldu hep
- 3 Sen ebu'l-Kâsımsın 'uşşâkıñ ezel-i der-yüzedir
Bâb-ı lütfüñdan seniñ taqsîm-i erzâk oldu hep
- 4 Nutq-ı cân-bağşîñ zülâlındendir el-İmân yemân
Nefha-i rahmân andan neşr-i âfâk oldu hep
- 5 Âb-ı lütfiñla yetiş Ferdî-i zâre ol şeffîc
Cümle yüz qaraları tesvîd-i evrâk oldu hep

mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

1 Nür-ı siyâh dīde-i vuşlat hayāl ü h̄'āb
Pek nīm-nigāh nisbeti hayret hayāl ü h̄āb

2 Nazm-ı selīs-i feyz-i İlahī revāndır
Vārid olan me'āni diğkat hayāl ü h̄āb

3 'Āşık hemīşe zulmet-i dilde serāb-keş
Āb-ı hayāt-ı hazret-i meşiyet hayāl ü h̄āb

4 Mestānelerle ülfet edüp huşyār olan
Fehm eylesün kim 'ālem-i vahdet hayāl ü h̄āb

5 Vahdet serāb-ı 'ayn şuhūd-ı esir Ferdiyā [30b]
Çeşm-i murād-bīne de keşret hayāl ü h̄'āb

27

mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

1 Perī şuret gören 'uşşāka sīretde meleklik yā
Bize mūnis olup agyāre ammā ki böleklük yāp

2 Hevāyīdir o şūh-ı āteşin meşreb bilürseñ çün
Dem-ā-dem sen de āh-ı āteşinle fişeklik yāp

3 Bu ülfetlerle cāna tarh-ı mükfit etmek istersin
Benefşe-zār-ı hüsne çin-i zülfüñden çiçeklik yāp

4 Gel ol va'de-i vuşlatda vāki'i olmağa sa'y et
Ne māni' cāme-h̄'āb-ı sinede soñra döneklük yāp

5 Düşürme 'āşıkı bengāle-i hüsñünde bāzāra
Kumāş-ı vuşlata tamgā-yı hāliñle beneklik yāp

28

mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

1 Cihān baħr u cevāb üzre habāb-ı pür hatardır hep
Kef-i sāhil zebün-ı seyli mevc-i kadedir hep

2 Nüküş-ı māsivāñın mücmeli var kalb-i 'ārifde
Tefāşili berāy-ı amed ü reft-i nazardır hep

- 3 Eger nüş etmeseydi bādesin olmazdı ʿāşık mest
Ezel bezminde her dürlü levāzım mā-ḥazardır hep
- 4 Felek meşreb deyü taʿn itme her keç-ṭabʿa ey dānā
Felekle gālibā nādān elinden şekvegerdir hep
- 5 Şürūḥ-ı sīne-i ʿāşık güzel teşriḥdir Ferdī
Mütün-ı ṭıbb-ı zāhid nusḥa-i nā-muʿteberdir hep

29

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

- 1 ʿĀlem-i maʿnāda yār ile vişāl etdim bu şeb
Ḥüsn-i taʿbīrinde çok fikr-i muḥāl etdim bu şeb
- 2 Bir şürāḥ-ı ḳadd ile hem meşreb-i rindān olup [31a]
Reng-i rüy-ı sāğarı hep al al etdim bu şeb
- 3 Ülfetiñ germiyyeti dāğ-ı peleng-i ʿaşk açup
Ḥāb-ı nāzı sürme-i çeşm-i gazāl etdim bu şeb
- 4 Bezm-i meyde verdi sāḳī neş'eme ḥüsn-i ḥitām
Sāğarım bir naḥl-i güلزāre sifāl etdim bu şeb
- 5 Sen maşnūʿāte gāfil dil garīb olmaz deyü
Şüret-i bedri taşavvurla hilāl etdim bu şeb
- 6 Şām-ı gurbetde başınca zulmet-i ceyš-i celāl
Şeb-beḥīz-i şāh Ḥürşid-i cemāl etdim bu şeb
- 7 Ferdiyā bu şahv u maḥvıñ ahiri ḥayret gelür
Kendi kendime bu bābda infiʿāl etdim bu şeb

30

mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün

- 1 Şuʿā-ı ḥüsnüñ itmeme gece takrīr eder mehtāb
Dil-i türemde güyā peykeriñ taşvīr eder mehtāb
- 2 Cemāl-i bā kemālin āyet-i nūru'l-İlahīdir
Çıkup kürsī-i eflāke güzel tefsīr eder mehtāb

3 Bu süz-ı tâbla ʿaşıq seni şarmaqdır efkârı
Der-agüş itmege şemsi ʿaceb tedbîr eder mehtâb

4 Debîr-i şunʿ-ı Hakkdır zer kalemle mekteb-i çerhde
Kemâlin atlas-ı baır ü bere tahrîr eder mehtâb

5 Şebîh olmak dilerse vech-i pâk-i pâre ey Ferdî
Şebât-ı yokdur anîñ raʿvî-i tezvîr eder mehtâb

31

fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün

1 Nâr-ı hecrinden şehâ oldum kebâb-ender-kebâb
Eşk-i çeşmim tûl-i firqatden şarâb-ender -şarâb

2 Feyz-i ʿaşkıñ ile olup sîr-âb ehl-i şöbetîñ
Yine haşretle nazargâhım serâb-ender-serâb

3 Baır-ı vuşlatda olup gavvâş-ı ihtîşâş [31b]
Bir firqat şularında ben habâb-ender-habâb

4 Cennet-i firqatde müstagrîkdır erbâb-ı şuʿür
Ben cehâlet nârına düşdüm ʿazâb-ender-ʿazâb

5 Ferdiyâ maʿmûrdur günden güne ehl-i kulüb
Sen de nefsiñle kalıp oldun harâb-ender-harâb

32

fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün

1 Kûy-ı dilberde bu şeb ʿuşşâk mihmân oldu hep
Kendiler cemʿ oldular diller perişân oldu hep

2 Cevr ile âzâr edip zâr etdi ammâ neyleyim
Eşk-i çeşmim cüş edip ʿâlemde tûfân oldu hep

3 Armağan etdi bize hoş-büy-ı zülfünden şabâ
Dest urunca şânesin kâkül perişân oldu hep

4 Gerçi ruhsârîñ bize keşf etdi ol mâh-ı temâm
Mâr u agyâr kaldı bil-cümle tâbân oldu hep

5 Ferdiyā ‘aşk âteşi yaqar beni māni’ degil
 Āh edince her taraf nālān-ı sūzān oldu hep

33

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- 1 Sīnemi ol mest-i nāza cām-ı hāb etdim bu şeb
 Reşk ile sūz-ı derūnum māh-tāb etdim bu şeb
- 2 Mest iken kıldım nazar gül-rūyına dil-sūz olup
 Eşk-i çeşmānımla taqṭir-i gül-āb etdim bu şeb
- 3 La‘l-i nābiñ pür-melāḥat çeşmiñi mey-gūn görüp
 Meclise murğ-ı dili tāze kebāb etdim bu şeb
- 4 Pertev-i dīdār ile tāb-ı derūnum maḥv edüp
 Göñlümü kestim sivādan kām-yāb etdim bu şeb
- 5 Tevsen-i ‘aşkı sürüp bir cezbe ile şavbına
 Āh-ı âteş-bāra varım hem rikāb etdim bu şeb
- 6 Bezm-i germ-ā-germde gördü bizi tenhā raķib [32a]
 Kāfir-i dilgīr edip ḥayli ‘azāb etdim bu şeb
- 7 Metn-i şerḥ-i ḥüsn-i yāre Ferdiyā diķkat edüp
 Ders-i ‘aşkı muḥtaşarca bir kitāb etdim bu şeb

34

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- 1 Yāriñ tenhā avladım çok ḥaşb-i ḥāl etdim bu şeb
 ‘Uķde-i mā-fi’z-zamīrim hep su’āl etdim bu şeb
- 2 Müşkil idi iltifātı yāriñ agyār ile hep
 Tīğ-i ebrūdan cevāba intikāl etdim bu şeb
- 3 Zevķ-i mehtābı vesīle eyleyüp dil-dār ile
 Zevraķ-ı şāla binip seyr-i cemāl etdim bu şeb
- 4 Meclisinde âteş-i ‘aşkı bulup sūz-ı güdāz
 Şem‘i-veş noķşānımı ‘aynü’l-kemāl etdim bu şeb

5 Ruḥṣāt-ı tāmı verüp küstāhī eşk-i çeşmıme
Dāmenin ol mest-i nāzıñ dest-māl etdim bu şeb

6 Başıma hıç gelmemiştir böyle bir hāl-i garīb
Yār ile vuşlat huşuşında cidāl etdim bu şeb

7 Gerçi rāzıdır derūnum Ferdiyā her vaz'ına
Şüret-i zāhirde ammā infi'āl etdim bu şeb

35

Ḥarfü'l tā'

mef'ülü mefā'ülü mefā'ülü feülün

1 Her dem kurulur sinede dīvān-ı ḥarābāt
Devr itmededir sāķi-i devrān-ı ḥarābāt

2 Başını ḳodu der-meykede de pāyine piriñ baş
Ḳaldırmaya tā ḥaşr ola mestān-ı ḥarābāt

3 Bī-lafz u ḥurūf itmededir şoḫbeti dilde
Meclisde ḥamūş olsa nedīmān-ı ḥarābāt

4 Sarıyı kızılla bu rengi aḳ edemezsiñ [32b]
Bī-renk olur bāde-i 'irfān-ı ḥarābāt

5 Terk etdi tekāpū sefer-i der-vatan eyler
Ferdī olıcaḳ bir gece mihmān-ı ḥarābāt

36

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Ey gönül mir'āt-ı la'ı-i leb-i cānāne tüt
Nāşihıñ boş sözlerin tütme tolu peymāne tüt

2 Mudde'iler sözleri efsānedir tütme ḳulāk
Güş-ı hüşıñ luḫf edüp bir dem dil-i nālāne tüt

3 Hüsnüñe denk olmasın da aşḳınıñ varına eşk
Al terāzūyı efendim al ele yān yāne tüt

4 Bir gedā-yı hāsisiñ devrinde dervīşān var
Sīneniñ keşkülünü oldur bir ihsāne tüt

5 Ol muvaffak Ferdiyā gezme cihān maʿmüresin
Genc-i ʿaşka mālīk iseñ güşe-i vīrāne tüt

37

mefʿülü mefāʿilü mefāʿilü feʿülün

1 Evrāk-ı dile şebt idi menşür-ı muhabbet
Verildi baña mülket-i maʿmür-ı muhabbet

2 Vaḥdetle iden varid-i işbāt-ı vücūdı
Kāndilin aşar ʿarşa çü maşşür-ı muhabbet

3 Mişkāt-ı diliñde yağa gör şemʿ-i vişāli
Ekvānda ta zāhir ola nūr-ı muhabbet

4 ʿAkd olalı bülbüllere ebkār-ı gülistān
Her mevsim-i gülde quruluk sūr-ı muhabbet

5 Şāyān olamaz her kişi ol meclise sākī
Çeşminden eder ʿālemi maḥmür-ı muhabbet

6 Tā olmayıcağ ʿāleme rüsvāy cihānda
Olmaz ḥarem-i yārda mestür-ı muhabbet

7 Mihriñle ider böyle maqāmāt-ı nağme [33a]
Kānūndan alan güşe-i māhūr-ı muhabbet

8 Mihriñ uramı ağızıma hiç mihr-i sukūtı
Tā giricek destime memhūr-ı muhabbet

9 Bezmiñde şehā tel mi kırar Ferdī-i dil sūz
ʿAşkına düzer telleri tanbūr-ı muhabbet

38

mefʿülü mefāʿilü mefāʿilü feʿülün

1 Gül dīdeleriñ eşk-i nedāmetle ḥabāb et
Ver sele neng şehriñi hep ḥāne-i ḥarāb et

- 2 ‘Aşk âteşine ħar u ħasîñ eyle firūzān
Dil murgını miħmān-1 ħama tāze kebāb et
- 3 Aġyārı ħümā-sāye-i lütfundan tıtarlar
Ey ‘āşık-1 şeydā ki sen āhı şihāb et
- 4 Sîmurġ-şıfat-1 Kāf-1 istiġnāda emek çek
Ālāyişi ħasret-keş-i ümmîdi ħarāb et
- 5 Envā‘-1 münakkaşla olan perdeyi çāk et
Pür-renk olan bādī-i çeşmiñde ħicāb et
- 6 Çek gül arakı bāde ile ‘ārız-1 yāre
Mehtāba çıkup mevc-zen-i āteş ü āb et
- 7 Mūsveddeñi temyîz edegör ħalbde Ferdī
Mecmū‘at-i ħüsn-i varak-1 ‘aşka kitāb et

39

فردی در بادیه عشق می نیست
خبر خیرت دل با مصلمه خیر نمیست

این رهزن و وزوان در بیکده اچیت
در طاعت مرادات مگر پادشاهی نیست

اسبی که در دربی این بی بگزدان
این راه ناز می ست از در پیش اچیت

نابلی دل از پیورین صومعه کو با
در قبه افلاک شب مهر و صحنی نیست

از قطب زمانم که شد دعوی خشنش
در روی معرفت بدین اکلان نمیست

اری ز سگس غنچین بزوی استنش
در شعبه با پیش ز بوجر کلای نمیست

فردی نمیشد دست ز دوغان تو اجد دست

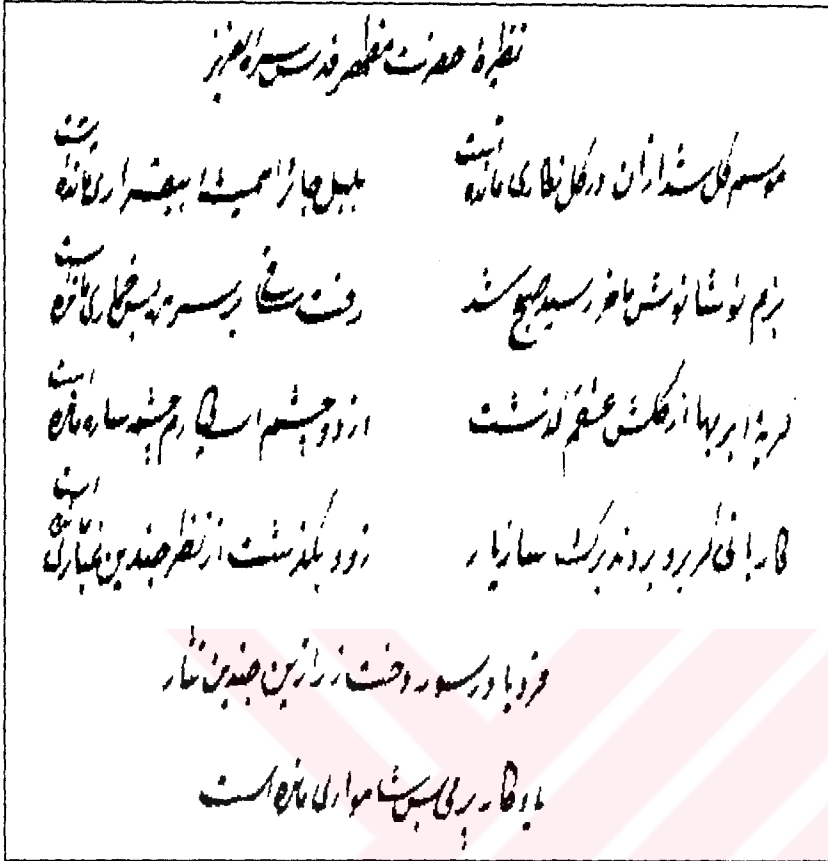
دفاع و نما اسپج چنین سر و سومی نیست

40

ما و غرض از مجامع صحبت باست	در منشی و در کس در بوسه کنار است
ز ندین که از آن عالم در بهوت شناسند	الوجه و الاثر از این ناسوت نزار است
از نخل وجود بار معارف خود عارف	چون طریده چو ز نخل بر سر در است
سبب چه بر آید و ز ناله دار در	بر روح روان افهمه لایبش با است

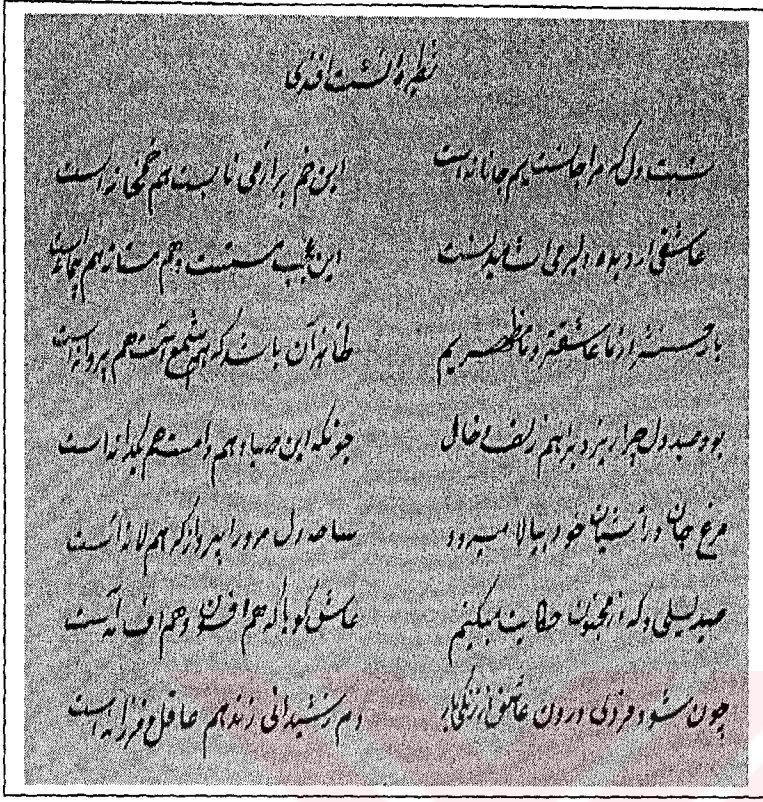
خردی نشود در بدر ملک بلاغ
پوسته با است گشته در بار است

صلوت دل با دست بر جلوت جناب است	غنیچه صد برکت بنظر آن گلشن است
خروش چنان سر زمین که برود و آری میماند	پیشاب و مسلت جانان جلوت است
قد مویش و نر و فرزندش از آن گلشن است	سالکانه چون سلیمان همین است
مشت عاشق بر آنجا خوب با می رود	پای در زنجیر و کردن بسته افلاک است
مجمع عشاق را نسبد و در او چیست	استخوان پر سیره باشد حاجت گوازی است
بجز وحدت پیش آید به محابا فونشند	اصغر از از موج بالا ایم از کرا است
فرودیا کرباب دل از این کشت برود با	بر در منشی زاهد الا هیچ آوازی است

fa'īlātūn fā'īlātūn fā'īlātūn fā'īlūn

- 1 Cebhesi nūr-ı mübîn-i levh-i a'fâdan gözet
Kaşları haqq-ı siyâhın kıl-k-i bālâdan gözet
- 2 Ruḥlarınıñ arasında bîñ-i simînini
Mâhı şakq iden ser-i engüşt-i zîbâdan gözet
- 3 Kâmet-i bālâsına serv-i revân üftâdedir
Sidreden müntehâya qadd-i tûbâdan gözet
- 4 Bezm-i meyde meyleri nuḥk-ı şafâ-baḥşâsını
Râh-ı rûḥ-efzâ olan yâqût-ı mîñâdan gözet
- 5 Feyz ider çâh-ı zekandan Ferdîyâ 'aynû'l-hayât
Ḥubb-ı Yûsufdan çıkan âb-ı müşaffâdan gözet

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- 1 Dilber-i hicr āşināya āşinā olmak 'abes
Şem'-i sūzān ile ey dil rūşenā olmak 'abes
- 2 Sāhil-i şafvetde gūyān ile 'āşık gönlünü
Māhī-i deryā-yı ekdāre ğidā olmak 'abes
- 3 Ol vefādār-ı diliñ bend eyleyüp ol bendeyi
Her muhālif dilbere cāniñ fedā olmak 'abes
- 4 Pādişāh-ı mülk-i 'aşq ol hıdmet-i mir'āt ile
Rāh-ı süfliyyetde ey dānā gedā olmak 'abes
- 5 Bār-gāh-ı sıdık u teslīm içre kıyl u kāl u qarār
Ferdiyā ser-geşte-i çün ü çirā olmak 'abes

Harfû'l Cîm

[35a]

fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

- 1 Nâm-ı pâkiñle şehâ sikke-i dîn buldu revâc
Oldu hep memleket-i küfr-i dalâlet târâc
- 2 Şevket ü salţanatıñ gâlib olup a'ďāya
Urdu Kisra yere tâcı verdi Kayşere ĥarâc
- 3 Zulmet-i cehl ile ƙalmıřdı cihân ĥayretde
Yandı envârı nübüvvetle göñüllerde sîrâc
- 4 Dökülüp sâhil-i imkâne vücûdıñ baĥri
Dürr-i ĥikmet-i 'ırfân ile oldu mevâc
- 5 Ferdiyâ ƙalmıřdıñ cümle ĥummâr-ı ģamda
Verdi la'f-i lebiniñ teşnesi her derde 'ilâc

47

mefâ'ılün mefâ'ılün mefâ'ılün mefâ'ılün

- 1 Hevâ-yı maţlab-ı dünyâ ile tül-i emelden geĥ
Müheyyâ eyle zâd-ı râhı ĥayr-ı bî-temelden geĥ
- 2 Ƙanâ'atdir cihâñda kâr-ı iksîr-i ģinâ dilde
Ƙuru elfâz ile tedbîr-i kimyâ-yı bî-'amelden geĥ
- 3 Sözünde âdemiñ mîzânı bâzâr-ı ma'ârifde
Ĥilâf-ı dâb-ı meclis bâde-i nuţĥ-ı bî-maĥallden geĥ
- 4 Berüz-ı niş-e-i himmet erince "sırr-ı mütü" ya
Delüp küh-ı girân-ı aşĥı sūrâh-ı ecelden geĥ
- 5 Tarîĥ-i şâh-ı râh-ı müstaĥîm üzre ģebât eyle
Kec ü nâ-refte-i ehl-i Ĥüdâ râh-ı ĥiyelden geĥ
- 6 Yine derdiñ olur tıb-ĥâne-i aşĥ içre dermânıñ
Tabîb-i rûĥa teslîm ol müdâm-ı bî-'alelden geĥ
- 7 Boyansın büriyâsı zâhidiñ bü-y-ı riyâsımdan
Özün ĥâlîř tut ey Ferdî o kâr-ı pür-ĥalelden geĥ

fā'īlātūn fā'īlātūn fā'īlātūn fā'īlūn

- 1 Çeşm-i şūhuñ ey peri-rū dīde-bān ister mi hīç
Bağ gazālān-ı herem ra'y-ı şebān ister mi hīç
- 2 Neylesin tedbīr-i 'aqlı dest-peymā-yı cünūn
Devhā-yı şahrā-yı pehnā bāgbān ister mi hīç
- 3 Rāh-ı 'aşk içre saña perrīñ yeter ancak refīk
Seyr-i kalb-i ma'nevīde kār-bān ister mi hīç
- 4 'Āşık-ı şūrīdeniñ yokdur bilinmez nesnesi
'Arz-ı hāle hāl entākıdır lisāñ ister mi hīç
- 5 Feyz-i dil şād-āb ider gülzār-ı tab'-ı pākimi
Ferdiyā böyle rehīn āb-ı revān ister mi hīç

Harfū'l Hā'

fā'īlātūn fā'īlātūn fā'īlātūn fā'īlūn

- 1 Gerçi ehl-i zevk ile rindāne meşrebdır kadeh
Pek açılmaz zāhide bīgāne meşrebdır kadeh
- 2 Cem' edüp cümle mürīdi yāreli dergāhına
Halkada devrān eder şeyhāne meşrebdır kadeh
- 3 Cüş eder gāhī müselsel bir kızıl zencīriyle
Elde zabt olmaz olur dīvāne meşrebdır kadeh
- 4 Meclis-i Cemde olur sultān-ı 'aşkıñ hemdemi
Taht-ı fağfūrı çıkar şāhāne meşrebdır kadeh
- 5 Herkesiñ Ferdī eder izhār mahfī müşterī
Bilmediñ māhiyetin ammā ne meşrebdır kadeh

fā'īlātūn fā'īlātūn fā'īlātūn fā'īlūn

- 1 Mest-i ‘aşk eyler cihāmı la‘l-i dilcū-yı melîh
‘Ālemi hayretde koydu çeşm-i āhū-yı melîh
- 2 Būstān-ı dehri gezdim görmedim hiç böylesin
‘Ārızı gül-ter hūdāyī zülfi şebbūy-ı melîh
- 3 Hāsta-ı ‘aşkı ider elbette taşhîh-i mizāc
Tıbb-ı rūhānīcedir te’sîr-i dārū-yı melîh
- 4 Ceyş-i a‘dā’i rakībāndan taşaşşün etmege
Melce-i üftādekāndır burc u bārū-yı melîh
- 5 Bāğ-ı nazmımda açılmaz böyle ezhār-ı laţîf
Ferdiyā tab‘ımda fāyîz olmasa cūy-ı melîh

[36a]

51

fa‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- 1 Dürr-i la‘linde tarāvet buldu eyyām-ı Mesîh
Yār olup enfās-ı cān-bahşı ki çok nām-ı Mesîh
- 2 Şevk ile bu tārem-i nüh-tāka pāyım başdığı
Hidmetinde olmasaydı hātmi-ı encām-ı Mesîh
- 3 Verdigi hāşiyet-i la‘lîñ lebinde hātme
Bir yüzün kıldı Süleymān-veş bütün rām-ı Mesîh
- 4 Nesl-i pākinden gelip aħirde hātmi’l-evliyā
Muḳtedī-i ümmet eyler anı ilhām-ı Mesîh
- 5 Ferdiyā çek sende dūnyā-yı denīden el etek
Bi’t-tecerrüd oldu gerdün cāy-ı ārām-ı Mesîh

52

Harfū’l-hā

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün feülün

- 1 Mübārek bād ey dil gülşen-i dīdār-ı ferruḡ
Hezārān-ı bülbül ü nālān eder gülzār-ı ferruḡ

- 2 Şıklılmaz āşināsi şıklet-i endiŕŕe-i dehre
Virür şalbe küŕāyiŕ zevķ ile inkār-ı ferruķ
- 3 Ederse ‘āŕıķıñ āyİne-dār-ı ħüsnü ŕafvetle
Ġidā-yı rüķ olur tütİye her güftār-ı ferruķ
- 4 Düŕer iksİR-i ħikmetle gözünden māl-ı Kārūnı
Medār-ı āferİniŕdir cihānda yār-ı ferruķ
- 5 Dem-ā-dem çeŕm ü ebrüdan rumūzuñ ħall ider
Dil ü dİdemde pinhāndır hezār esrār-ı ferruķ

53

[36b]

fa‘ilātün fa‘ilātün fa‘ilātün fa‘ilün

- 1 Yaķtı dillerde çerāĝın pertev-i ruĖsār-ı ŕüķ
‘Aleme verdi žiyā mehtāb-ı pür-envār-ı ŕüķ
- 2 Gāĥİ “erini” gāĥ “ene’l-ĥaķķ” oldu küyında nidā
Verdi ĥayret zümre-i ‘uŕŕāķına dİdār-ı ŕüķ
- 3 Mestiyā ŕeydā göründü dİde-i āĝyāre
Ziyet-i ŕadr İhyā-yı ‘ākİl ü müŕbār-ı ŕüķ
- 4 Faĥr edersende libās-ı faķr ile ŕāyestedir
ŕervet-i ‘ömr-i girāndır ‘āŕıķa dİdār-ı ŕüķ
- 5 Çār-ı ‘uñŕurdan ĝubārıñ olmasun āyİnede
Ferdiyā olmaķ gerekdir dā’imā nāçār-ı ŕüķ

Ĥarfü’l Dāl

54

حرف الدال

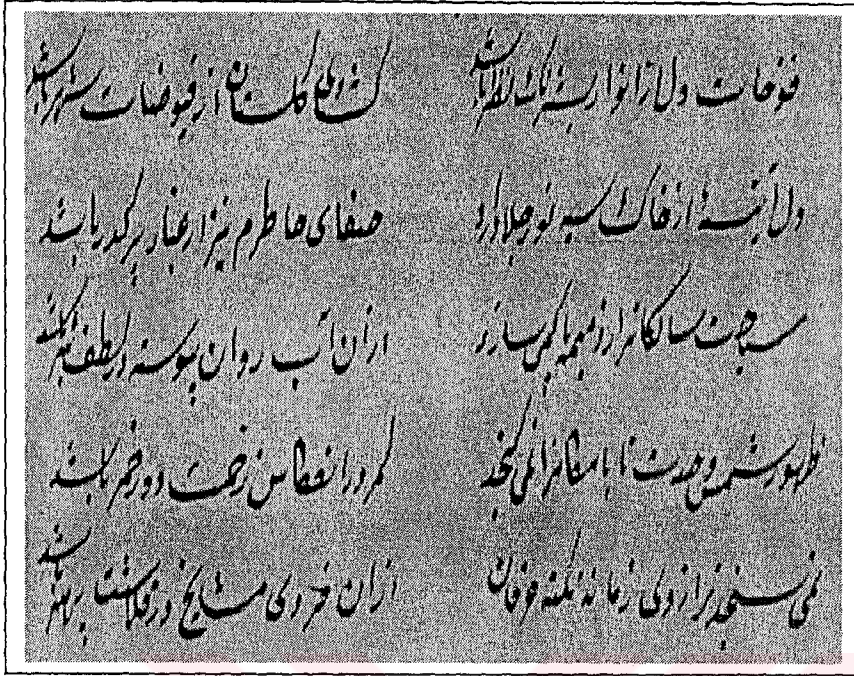
دی دایم بر شکیلا که در زین بر کله کشته	مراجعت خاطر در این زینت کشته
که در خطن سماشین عکاشی سنگین کشته	نظر بر کمان سنا و قهوان اصل کشته
بر بر قانسب در راه نظر بازی کله کشته	مزان کشید بر دست رسمه و کمان و لاله
که نصرت بر با طراکت در اختر کله کشته	میوه کمانه و کمانه کشته دولت با بد
سردار است این حکاکه بنر بر پایه کشته	مراجعت سنا با رقص و صای هزار کشته
که هر دم در محال است محال کله کشته	عجب در بوجبه دم عجب کله کشته
ساز و وصل دایم دایم داری صمت بر است	
که در کس است کمانه صراحت و در نگاه و کله کشته	

نغمه‌ها را شنیدم که آن استاده بود
 سینه‌هایم را محاسن آن افکار بود
 حال در لطف و اندوهم سینه‌ها در آن
 این نفس را که در سینه‌ها نشاند بود
 روی نمود و بوی تو در سینه‌ها کردی و در حقیقت
 ساهمی بود این در سینه‌ها نشاند بود
 الصفا کردند سینه‌ها و سحرندان را
 این بریت در ره پریشان افتاد بود
 پر تو اندازد در غسل یکسوی در سینه‌ها
 حالت سنی بخشیم عاشق افکار بود
 لغز و این سینه‌ها را ایان و دین
 سینه‌ها پریشان برزاید آن افکار بود
 فرود با اندر ز غم الوار او بدیم بسیار
 نفس‌های عشق با سینه‌ها نشاند بود

دل ز رنگ و خلقت میوه‌م روشن می‌شود
 آفتاب عشق را هر ذره روزن می‌شود
 بی‌صفت بدست او جها و نفی که
 نقد و فایده‌ها بسین این فضا که سوزن می‌شود
 کلبه بر عقل معطر از جمله فنون حیوان
 عاشقانه در سینه‌ها اهل حال که درن می‌شود
 هر که دارد در خضاب اهل دل جای قرار
 فرود با در اوج رفعتش در این می‌شود

مست ای ساقی در آن که جهانمنا و نوباد
 جهانمنا مست می دیده بیدار نوباد
 چون طلب در دل خنده از اصفیاست نماند
 در ره سالک بسی گمراه زمین بسواد
 تا یکی نمانم ازین در رسد از حصار
 سرمه از بار کبر استنش و سدا از او نوباد
 لیف اعلت لیس سراسر باقی نیست
 ز ملک بودیش بر روان من نماند نوباد
 بدختم کشته الفتوی شوم از بار کمران
 بعد ازین دین و دل از عشق تو بر باد نوباد
 فریادم که رسد دست بدانها مراد
 ز فلک است زده درشت فریاد نوباد

شمع حصار نوباد در دل چه درخت کز کند
 هر که ایسم از آن صورت جهانان کردند
 بانو غوغا با هر کس در شانند
 روح را نخت و دلم عرصه دیوان کردند
 جام حبه از بلم و عجم که هر یکی نیست
 مهر تو زوری این و می تابان کردند
 دلم از مهر رخت مسج نشد ماهی م
 که چه مرده ز شب از مهر تو دران کردند
 هر سو مرغ دلست از خیمه برادر فریاد
 بر دیبا عشق امید تو خندان کردند

Harfü'l Zāl

60

[38a]

fa'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- 1 Lezzet-i dīdār için çekdiklerim hicrān lezīz
Şihhat ümīdiyle cāna telhī-i dermān lezīz
- 2 Ol gülün gūş eyleyüp elṭāfa ihsānın güzel
Ol sebebden 'andelīb-i nāle-i efgān lezīz
- 3 Alması lezzetlüdür bir müftekā-yı celb ü selb
Şol kerīmü'l-tab'ı aşlı himmete ihsān lezīz
- 4 Cāna minnet bildiginden yār tekliḫin anīn
İsticāya bī-tekellūf şiklet-i mihmān lezīz
- 5 Feyz-i ebkārıyla zāhid cennete ḫāhişlenür
Bilmez ammā Ferdiyā ehl-i dile 'irfān lezīz

Harfü'l-rā

61

fa'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlün

- 1 Sen ıraklarda ararsın maqşad-ı dil cāndadur
Terk-i cān idenleriñ cānı hemān cānāndadur
- 2 Sen huzūr ile muqayyed ben kuşūra mübtelā
Gel huzūrundan kuşūra kaşr-ı 'îrfān andadur
- 3 Ey 'azîz 'izzetde gezme zillate gel genc-i cān
Zillet içre bulunur ki dahmeler vîrāndadur
- 4 Dervîş iseñ halk ile hîç ne alış var ne veriş
Münkerin bāzār-ı dehr içre işi hüsrāndadur
- 5 Ferdiyā kandan saña bu müptelālık halk ile
Hakk budur ki genc-i 'îrfān mür ile mārāndadur

62

fa'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlün

- 1 Āferin ol sākî-i gül-çehreye kim cām virür
La'l-i nābından kirās u dīdeden bādām virür
- 2 Bir iki şeftālū ile el ider 'uşşākına
Neyleyim vaqt ile virmez verse kāmı hām virür
- 3 Başımız ser-geştedür dolāb-ı çarh-ı şüm ile [38b]
Ni'metin nā-dāne dā'im 'ārife ālām virür
- 4 Çeşm-i hasret istese başdan virür nīm-i nigāh
Kādir olmaz ara malı cān atup ārām virür
- 5 Hall olunca 'ukde-i şalvāri kal'a fetholur
Kār-zār-ı maşlahatla hayli çok ibrām virür
- 6 Gün yüzü şevkiyle virmez 'āşika bān-ı kerem
H'ān-ı vaşlın virür ammā neyleyim aḥşām virür
- 7 Ferdiyā 'aşk-ı hakīkiye nihāyet yok dili
'Āşık-ı hubb-ı mecāzī kārına encām virür

63¹²

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Bu kārīñ ibtidāsı nuṭḡ-ı pīrāna inanmaktır
Bes andan beste-gerden tīḡ-i taḡdīre ṭayanmaḡdır
- 2 Şeb-i zulmetde ḡāb-ı ḡaflete çār-ı ḡaḡīmāne
Şadā-yı şūr-ı yāhū ile erkenden uyanmaḡdır
- 3 Bu lu'betgehde sūd u būda şarf-ı naḡd-i vaḡt itme
Ḳumār-ı aşḡ ile yāre yutulmaḡ da ḡazanmaḡdır
- 4 Aceb sermāyedir leb-teşne olmaḡ yine ḡayretde
Ḡülistān-ı emelde şanma ḡāşıl feyz ḡazanmaḡdır
- 5 Ne yek rengi ne pūr rengi saña ḡāl olamaz Ferdī
Ḥarābāt ehli añlar ḡālimiz reñge boyanmaḡdır

64

fa'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

- 1 Zülf-i müşḡīn-i 'izārīñ aşıḡa sevdālanır
'Aḡl-ı dildir bend-i zinciri alıp şeydālanır
- 2 Ḳandesin ey gevher-i yek-dāne-i 'ömr-i 'azīz
Eşḡ-i çeşmim ḡasretiñle dīdede deryālanır
- 3 Böyle serv-i ḡadd u ḡāmetle ḡīrām etdikçe sen
Şāye-i lüṭfuñda her dem himmetim bālālanır
- 4 Ḡamze-i tātār-ı çeşm-i fitnesinde var ikeñ [39a]
'Aşıḡıñ varı bu yolda 'aḡibet yaḡmālanır
- 5 Ferdiyā cübār-ı elṭāf ile şād-āb olalı
Ḡonce-i dil ḡülsitān-ı nazmda zībālanır

65

fa'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

- 1 Ol büt-i 'işve-peresti neş'e-yāb olsun da gör

¹² Bu gazel aynı haliyle varak 46a'da mükerrerdır.

- Cünbişün germiyyet-i çeng ü rebāb olsun da gör
- 2 Nīm-keyf olsa gelür ol nīm-neş'e meclise
Müntehā-yı hāletin mest ü harāb olsun da gör
- 3 Rüy-ı ālından gül-i ter renk ü büy-ı zevkını
Büy-ı zülfünden ʿaraqlar müşk-yāb olsun da gör
- 4 ʿĀşıkıñ fikr ü telāşı şimdi āhū mertebe
Çın-i zülfüñ ey perī pür-piç u tāb olsun da gör
- 5 Nev-resīde bir hilāl-ebrūdur ammā Ferdiyā
Pertev-i rüyu o şūhuñ māh-tāb olsunda gör

66

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

- 1 Dīdeler nāz ile taʿlīm-i füsün eylerler
Mektebimde niceler meşk-i cünün eylerler
- 2 Lāle-ruḥlar açılıp¹² yüz virelü ağıyāre
ʿĀşıkān ḳahr iderek dāğ-ı derün eylerler
- 3 Böyledir semm-i muḥabbet ezeli gālīb olup
Ḥüblar ʿāşıkını zār u zebün eylerler
- 4 Derd-i ʿaşkı ne bilür şimdi eṭibbā-yı zamān
Gün-be-gün derd-i dilim böyle füzün eylerler
- 5 Baḥş-ı ʿaşka viremez her kişi tāb-ı revnaḳ
Ferdiyā gerçi ki izhār-ı fünün eylerler

67

[39b]

faʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

- 1 ʿĀşıkı dil-ḥaste iden çeşm-i bīmārıñ mıdır
Yohsa gayretle çekilen derd ağıyārıñ mıdır
- 2 Ḥırmen-i şabrı yakup yandırmada şām u seḫer
Āteş-i firḳat mi āyā fikr-i ruḥsārıñ mıdır

¹² açılıp: açıp M.

- 3 Dîn ü İmânın musahhar eyleyen cânım gibi
Küfr-i zülfüñ tārımı yâ bend-i zünnârıñ mıdır
- 4 ʿĀlem-i ekvānı pür-nür eyleyen cânım gibi
Şems-i tábānıñ mı dīdār-ı be-dīdārıñ mıdır
- 5 Çār ebrûlarda kaldım Ferdiyâ bend ü esîr
Ben gibi âzâde mi yâ ʿâlemde nâ-çārıñ mıdır

68

mefâʿilün mefâʿilün mefâʿilün mefâʿilün

- 1 Açılmaz ol büt-i tennâz meclislerde teng eyler
Dil-i tenhâ açup ruhsârını ʿuşşâka renk eyler
- 2 Tezâyüd eyledikçe ʿaşkıñ artar revnağ-ı hüsñü
Terâzû-yı muhabbet meyl ederse anı denk eyler
- 3 Olunca mâder-i tabında nâz-ı şîveler nev-zâd
Donanmâ eyleyüp üftâdeler ahıñ fişenk eyler
- 4 Serîr-i hüsne çıkmış tâc-ı istiʿnâ geyüp ol şâh
Hümâ-yı kâkülün şehperlerin serde çelenk eyler
- 5 Kümeyt-i hâmeñi ol şehsuvâra toğrı oynatma
Sürerse esb-i nâzı Ferdiyâ meydânı teng eyler

69

feʿilâtün feʿilâtün feʿilâtün feʿilün

- 1 ʿAks-i laʿl-i lebiñ ey şüh nedem câme düşer
ʿĀşıkānıñ hevesi bâde-i gül-fâme düşer
- 2 Halka-i zülf-i siyâhında görüp hâl-i ruhuñ
Murg-ı dil cân uçurup dâne ile dâme düşer
- 3 ʿĀrız-ı yâr nigâh ile kanâʿat gelmez
ʿAşka yüz bulıcağ da çok tamʿ-ı hâme düşer
- 4 Gerçi ağıyar yanında idemez şakğ-ı şife
Halvet olsa o perî-peykere ibrâme düşer

[40a]

- 5 Zâhid esbâb-ı riyâ ile bezenmiş ammâ
Hilyesi fâş olıcağ tama^c-ı hâme düşer
- 6 Pîç ü tâb eylemez ol zülf-i siyâh kâmetde
‘Ukde-i bend meyânında elif lâme düşer
- 7 Rûze-i hecri hattı örmege mevşül ider
Ferdiyâ şanma ki iftârda ahşâm düşer

70

mef‘ülü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ülün

- 1 Erbâb-ı muhabbet bu yoluñ kâfilesidir
Tevrüh-i dil-dâr anıñ meş‘alesidir
- 2 Ey geşt-i İlahiye vukûf itmege tâlib
Şu kalb-i şanavber denilen sünbülesidir
- 3 Bunda ire gör maşşada ferdâya bırakma
Dünyâ eviniñ mâni^c olan meşgâlesidir
- 4 Rûz u şeb-i ‘uşşâk degül mü gam u şadî
Her biri be-rûz eylese ahir bilesidir
- 5 Çarhıñ siteminden şakin âzâde-dil olma
Nüh-çetr ile penbe-i cânıñ silesidir
- 6 Keşretde bulur vahdetiyân vech-i terakkî
Dervişiñ o gisû-yi perişân çilesidir
- 7 Aşhâb-ı makâmât okuyup eylesün
Ferdî bu reviş nazmımızıñ velvelesidir

71

mef‘ülü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ülün

- 1 Âdemde taleb cilve-i ‘aşkın eşeridir
Ol kenz-i hafîniñ dil-i âgâh yeridir
- 2 Bedr olsa nola sine-i ‘uşşâk dem-â-dem
Eflâk-ı muhabbetle bu devr-i kamerîdir

3 Kaş olmaz imiş çeşm-i keşif ile menâzil
Şeh-râh-ı vişâl içre olan cân seferîdir

[40b]

4 Ne zühd ü ne âlâyiş-i tãratle yeter bu
Maħmür-ı gama çãre şabũh-ı seħerîdir

5 Bî-illet olan nesneye esbãb eğer itmez
Ferdî bu kerem cünbiş-i kaderîdir

72

mef'ülü mefâ'îlü mefâ'îlü fe'ülün

1 Āşķ âteşine yanmağa cânım alışıkdır
Ko tekye-i dilde anı ki eski ışıkdır

2 Dil bağlayalı zülfüne üftâdeler ey meh
Rü'yaları sevdân ile her şeb karışıkdır

3 Şeh-râh-ı haķikatde sülukuñ rehi rastdır
Zülf-i ħam ile rãh-ı mecãzî tolaşıkdır

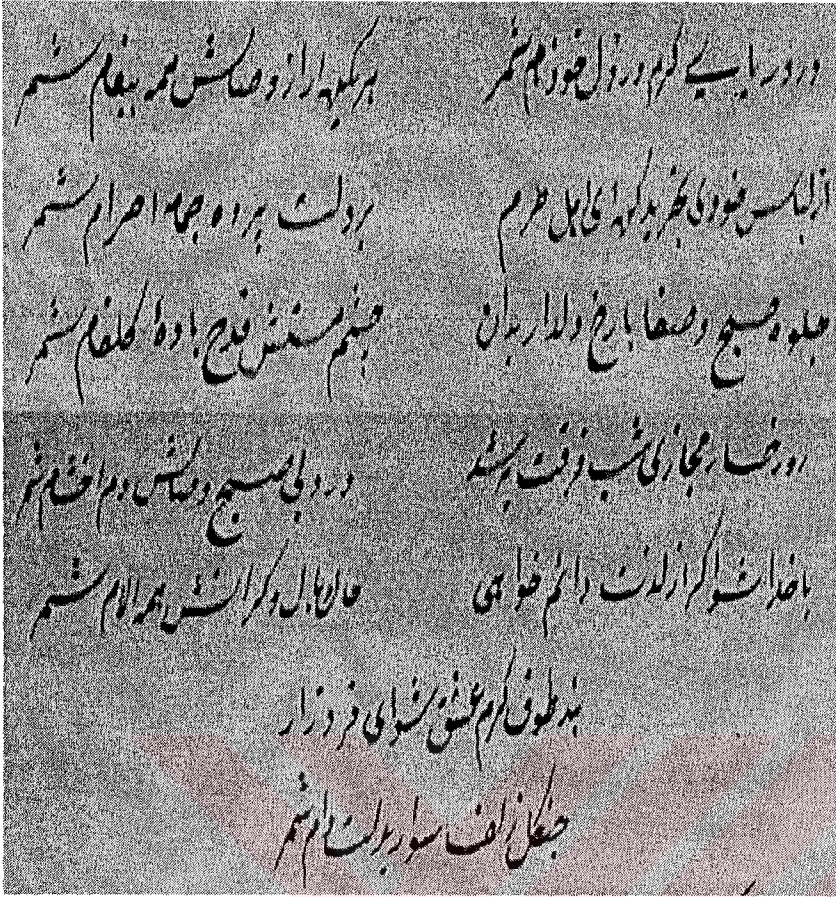
4 Āşķ ehli nola itmez ise ceng [ü] cidãli
Sultãn-ı velã cümle düvelle barışıkdır

5 Ālüfte olup[sen de] şeriatle zühür it
Ter-dãmen olanlar ko disünler bulaşıkdır

6 Ağyãre te'ãzım dime şarf-ı nazãr itsem
Vechiñ görelî dide-i dil pek kamaşıkdır

7 Ārãste kıl cãme-i zîb ile Ferdî
Mecmũ'a-ı nazmında telebbüs yanaşıkdır

73

74

[41a]

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

- 1 Täbiş-i rüy-ı felek 'âlem-i bälâdandır
İhtilâfât-ı cihan gerdiş-i dünyâdandır
- 2 Lütf u kahr ile zühür oldu sebab keş-me-keşe
Nîk ü bed her ne ise cünbiş-i esmâdandır
- 3 İrtibât ile şarâhat bulunmaz gavgâda
Hâll u işkâl ile hep nükte-i İmâdandır
- 4 Reh-i teslîmdedir fâ'ide-i seyr-i sülûk
Ne dalâlet var ise cümle süveydâdandır
- 5 Ferdiyâ kâle-i varında ola hatme-i kerem
Eşer-i hüsn-i kabûl şîve-i tamgâdandır

75

fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlün

- 1 O gülüñ rüyı kamer-tâb degildir de nedir
Sâye-i zülfi de mehtâb degüldür de nedir
- 2 Hüsn-i deryâsına emvâc 'arağ mı bilmem
Halka-i perçemi gird-âb degüldür de nedir
- 3 Habbe-i hâline cem' olalı murgân-ı kulüb
Ruhları mecmu'-ı aḥbâb degildir de nedir
- 4 Cebhesi kıble-i 'uşşâk u maḳâmı maḥmūd
Tâk-ı ebrûları mihrâb degüldür de nedir
- 5 'Arifiñ göñlü gülistân-ı tecellî olmuş
Zâhidiñ ḳalbi de şeb-tâb degildir de nedir
- 6 Devr ider kâse-i zerrîn elinde sâkî [41b]
Ma'rifet anda¹³ degildir de nedir
- 7 Ferdiyâ ḥikmetini añladı âzâde olan
Hükemâ bende-i aḫḫâb degüldür de nedir

76

fa'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlün

- 1 Cezbe-i ḥüsnü ki ḳalb-i bî-nevâyı oynadur
Şevḳ-i Ka'be güyyiâ kıble-nümâyı oynadur
- 2 Tab'-ı pâki rûzgâr-ı 'aşḳı ser-gerdân ider
Büy-ı zülfü şemmesi bâdı şabâyı oynadır
- 3 Şüfi-i şâfi nihâdiñ vecdini taḫrîk için
Ez-revân-ı üstüḫ'ân bâl-ı Hümâyı oynadır
- 4 "Men anâ acısına" cilve-i sırr olur 'ayân
Ḳaḫl-i 'uşşâk-ı cemâliñ ḥün behâyı oynadur
- 5 Derd-i 'aşḳa Ferdiyâ hiç çâre itmez bir ḫabîb
Derd-i bî-dermân-ı cânîñ devâyı oynadur

77

¹³ Kelime okunamadı

Nazire-i Gazel-i Kerîm-i Rûmî

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

- 1 Rağs-ı nigehiñ hâtır-ı aḥbâb ile oynar
Ebrûları çevgân dil-i bî-tâb ile oynar
- 2 Tâ tıfl iken olmuş aña ikvânı müsteḥir
Gehvârede engüştî kamer-tâb ile oynar
- 3 Çeşmim yaşı garq-âb eder fülk-i vücûdı
Dîdelerim ḥûnda gird-âb ile oynar
- 4 Uşşâkıñ uşûl ile duyup nâlesin ol şûḥ
Rağs ider olup cünbiş-i dolâb ile oynar
- 5 Ferdî edüp ıskât-ı izâfet ile teslîm
Zühhâd-ı zemâne daḡi esbâb ile oynar

78

[42a]

fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

- 1 Lebleriñ yâd iderek mürde dile cân gelir
Nuḡ-ı cân-baḡşıñ ile mâye-i ırfân gelir
- 2 Baḡr-i aşk üzre eser gâhî nesîm-i vuşlat
Fülk-i dil öyle hevâyı bulıcağ yan gelir
- 3 Pîrimiz ḡalledeli uḡde-i zülfüñ eyme
Fülk-i dil öyle hevâyı bulıcağ yan gelir
- 4 Sıla-yı vâşılañı kesme efendim benden
Şâhdan usta olan dervişe iḡsân gelir
- 5 Nâzdan çeşm-i süḡen-gûlarıñ olsa ḡâmûş
Bendeñi ḡayret alup ḡâtıra seyrân gelür
- 6 ḡâli sevdâsı ile kâfile tutsa uşşâk
Çeşm-i ser-kâfileye kevkeb-i keyvân gelir
- 7 Şân bulur kesret-i uşşâk ile ḡubân elbet
Devlet ü ḡaşmet-i etbâc ile ün-vân gelir

8 Ferdiyā yol üzeri tekyeye beñzer gönlüm
Her gece vādī-i ğamdan nice mihmān gelür

79

fe'ılātün fe'ılātün fe'ılātün fe'ilün

- 1 La'ı-i nābīñ emerek beñzimize kân gelür
Öperək ruĥlarıñı mürdemize cān gelür
- 2 Āşıka şatmak için kendimi dirhem dirhem
Nāz ile tartılacak göñlüme batman gelür
- 3 Meclisiñ çarĥını bozsa biri ser-ĥoşluk ile
Düzmege elde kadeĥ āfet-i devrān gelür
- 4 Kıpudan-zāde yemm-i vuşlata şaldı gemisin
Kıçına binsem anıñ çeşmime 'ummān gelür
- 5 Süd-limānlık iken olsa sīne deryā-yı sefid
Geşti-i vuşlatı şalsam katı tūfān gelür
- 6 O güzel süd kuzusudur aña yoğurtlanamam
Koynuma alsam anı 'aqlıma çobān gelür
- 7 Sukkerīn leblerini şorsam akitmak niyetim
Ĥaste dil cān çekinür ĥatıra 'ayran gelür

[42b]

80

fā'ılātün fā'ılātün fā'ılātün fā'ilün

- 1 Zāhid esbāb-ı riyā ile tevegğül gösterür
Bağ kerāmāta deyü ĥayli taĥayyül gösterür
- 2 Māyesi ser-māye-i tamgā-yı kālā-yı riyā
Ĥüsn-i şüretle nazāfetle tecemmül gösterür
- 3 Uydurup kayd-ı mu'āşir ĥalka istignālanur
Şüret-i lākaydda şabra tevekkül gösterür
- 4 Ekl ü şurb ile virür řā'ata dā'im taĥviyet

Bārī teklife cehāletle taḥammül gösterür

5 ʿİzzet-i nefis-i hevāsında sürerken yā ʿazīz
Meslek-i ehl-i tevāzuʿda tezellül gösterür

6 Ehl-i irşādı begenmez herkese bir kulb taḫar
Derd-i ʿindiyyād ile Ḥaḫka tevessül gösterür

7 Zırve-i kāf-ı kanāʿatde yeri ʿankā iken
Cīfe-yi dünyāya gāhice tenezzül gösterür

8 Eylemez tebdīl-i aḫlāka eder şarf-ı nazar
ʿĀlem-i kevn ü fesād içre tebeddül gösterür

9 Zāhirā dürlü ʿibādetle bulur zevk ü şafā
Ferdiyā eşgāl-i bāında tekāsül gösterür

81

faʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Bezm-i nüş-ā-nüşda yārim kadeḫ der-dest olur
Kendi meyden ʿāşıkān da nergisinden mest olur

2 Berg ü bār ile çerezlendirmez ammā ʿāşıkı
Kāmet-i mevzūnuna serv-i şanavber pest olur

3 Böyle bir leyli-tabīʿat görmemiş Mecnūn daḫi [43a]
Zülfüne dil bağlayan ʿālemde ḡam-peyvest olur

4 Lütf u ḫahrı birbirine dāʿimā peyvestedür
ʿĀşıkān mazhar-ı maʿnā-yı nist u hest olur

5 Ferdiyā saḫt olmada cevri-i kemān ebrūsunuñ
Kim çekerse çillesin meydāne şāhib-şaşt olur

82

faʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Münzevī seyyāḫ dest-i ʿālem-i bālā olur
Ser-be-ceyb-i ḫırka-i dil āsumān-peymā olur

2 Tütüyā-yı çeşm-i cihān-ı ḡubār dergehın

Dīde pūş olup cihāndan ser-te-ser bīnā olur

3 Gūş-i māhī-i derūna kaçre-i feyziñ düşer
Kaçresi deryā vü deryālar aña şeydā olur

4 Ehl-i dil mir'āt-ı şāfın eylese halka 'ayān
Her kim ihlās ile baksa tūfī-i gūyā olur

5 Māsivāyı Hakk tecellīsi ider mahv u tebāh
Şems toğdukda nücūmıñ nūru nā-peydā olur

6 Keşret-i iskāf iden vahdetle bulur imtiyāz
Yek şadefde dürr-i Ferdī gevher-i yektā olur

83

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1 Zevk-i mey taze bahār üzre gül-endām iledür
Būseniñ şevki de gāyet de leb-i cām iledür

2 Meylimiz artdığı nuql-i meye bu demlerde
H'āhiş-i piste-leb ü şeker ü bādām iledür

3 Verdigi dāğ-ı dile hūn u ciger ile tāb
Lāleye renk veren bir leb-i gül-fām iledür

4 Meyde vuşlata bu mevsimi hoş gördü hekim
Mev'ad-ı bāğ-ı emelde şama'-ı hām iledür

5 Sālikiñ olduğu şeh-rāh-ı vişāle pūyān
Ferdiyā dost eline nāme vü peygām iledür

[43b]

84

Nāzire-i licenaba hazret-i Mışrī

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

1 Tarīk-i ehl-i 'aşkı cān ile seyyār olandan şor
Hevā-yı dil-rübāyı şevk ile tayyār olandan şor

2 Mey-i lāl-i lebi keyfiyetiñ ebrār olanlar [hep]
Der-i pīr-i muğāne baş koyup huşyār olandan şor

3 Ne bilsün baş şaş içre menzil-i ‘ankā-yı zībāyı
Yedi deryāyı geçmiş hüdhüd-i ‘ayyār olandan şor

4 Şadef esrārını sâhil-nişîn-i fark bilmezler
Yem-i ‘ummân-ı cem‘e gevher-i şevvâr olandan şor

5 Bükülmez Hakkā āb u gilden geçmeyen Ferdī
O dergāhı dilersen ka‘betü’l-ahbār olandan şor

85

fa‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1 Nāz ile reftār urup ol serv kāmēt gösterür
Āşıkā rüz-ı kıyāmetden ‘alāmet gösterür

2 Muşhaf-ı hüsnünden ol şūhuñ tefe’’ül eyledim
Āyet-i vuşlat çıkup hayra beşāret gösterür

3 Āfitāb-ı hüsnünüñ semt-i furūya meylini
İrtifā‘ından bilüp ‘uşşāka tal‘at gösterür

4 Lebleri nān ü nemek hakkıñ şayar itmez ‘itāb
Kalb-i mecrūha tebessümle melāhat gösterür

5 Tekyeyi nūrlandırıp ehl-i kulūbu celb ider
Bir iki maħbūb ile şeyhim kerāmet gösterür

6 Hüsn ü ān-ı şīvede lāzımdur ammā ekşeri
Dilber-i şirīn-edā yoşma kıyāfet gösterür

7 Böyle ma‘nādār şi‘ir-i gevher-i nā-yāb ile
Ferdī-i şūrīde ehl-i zevke şan‘at gösterür

86

fa‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1 Halkada devrān edüp şeyhim firāvān iş görür
Hep tolandırmağdadır yārānı devrān iş görür

2 Elde zencirli kópuz ol āfete şokmak diler
Şerbetiyle eylemiş izhār-ı biryān iş görür

- 3 Hılvete koymuş o şüh hurdeler telkîn ider
 ʿĀlem-i tecrîde varmış anda pinhân iş görür
- 4 Bahr-i ʿaşka talğa-yı tevhidle garğ olmaz kişi [44a]
 Mevc urursa feyz-i Hakk göñülde ʿummân iş görür
- 5 Ehl-i Hakkı Ferdiyâ fark itmez ebnâ-yı zemân
 Ehl-i dünyâ celbine meşrebce ʿirfân iş görür

87

faʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün

- 1 Pîrine dil bağla her dem dâ'imî sohbet budur
 İttihād-ı bāṭın eyle şeyh ile vuşlat budur
- 2 Cām-ı şāfi dest-i sākiden içüp mest ola ki
 Şüfiyâ ehl-i tarîkâde saña şerbet budur
- 3 Geç bu aḥkâm-ı tabîʿatden ḥalâş ol ʿaşk ile
 Tıbb-ı rûḥânide her dem muʿteber şihhât budur
- 4 Nefs ü şeytâna muḥâlif eyle kavlı u fiʿlini
 İşte meydân-ı şecâʿatde ere cür'et budur
- 5 Ferdiyâ kes mâsivâya taʿalluḡdan dili
 Himmeti-i ʿālî dilerseñ eyle ʿulviyet budur

88

faʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün

- 1 Ey perî müşgîn zülfün sünbül-i şahrâ mıdur
 Sîm inbîkden çekilmiş ʿanber-i sārâ mıdur
- 2 Gamze-i pür-çîn gâzab geldin şehâ dîvân edüp
 Tîr-i Rüstem mi ʿaceb bu ḥaçer-i Dārâ mıdur
- 3 Böyle çeşm ü böyle ebrü var mıdur ʿâlemde ḡod
 Revnâḡ-ı dîbâce-i ḡüsnüñ olan bālâ mıdur
- 4 Gerdanında çifte beñler sînesinde zer-nişân
 Şafḡa-i evrâḡ-ı ḡüsne nokḡa-i zîbâ mıdur

5 Naḥl-i āteş-bār virmez böyle cünbiş ʿāleme
Kāmetiñ baḥr-i vücūda sīm ü serv-āsā mıdur

6 Dā'imā ehl-i ḥaḳīkat kūymı eyler tavāf
Mes-vücūda ḥāk-ı rāhiñ bilmezem kimyā mıdur

89¹⁴

faʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1¹⁵ tevfiḳ ancak himmet-i merdānedir
şadefde māye-i dürr-dānedir

2 ü suveydāyı gönülden sildiler
Bildiler kim bā'is-i ḡaflet nigār-ı ḥānedir

3 şoḫbet idenler bildi ḳadr-i ʿizzeti
Bulduran genc-i ḥuzūru ḡuşe-i vīrānedir

4 Himmeti isterseñ ağla sūz-ı dilde ḫāline
Şemʿi bī-arām iden gerdiyye-i tıflānedir

5 Ferdiyā sen bu edāyı kimden öğrendiñ ʿaceb
Āşinā iden bu lafzı maʿnī-i bīḡānedir

90

faʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Seyrde ʿömr-i girān āb-ı revān ikisi bir
Ḥāb-ı ḡafletde geçen vaḳt-i zemān ikisi bir

2 Mihr-i maḳşūd-ı ḫicāb evvelde ber vaḳf-ı hevā
Başda sevdā-yı çiçek dāḡda duḫān ikisi bir

3 Nevk-i müjgān-ı siyeh ebrūlar ile siḫr olup
Zaḫm-ı dilde çille-i tır ü kemān ikisi bir

4 Seyelān itmede her sūya hevā-ālūde
Bulanıḳ āb-ı bahār ṭabʿ-ı civān ikisi bir

¹⁴ 89, 90, 91 ve 92. gazeller varak 43b'nin kenarında yer alıyor

¹⁵ muhtemelen cilt tamiri sırasında beyitlerin ilk kelimeleri kesilmiştir.

5 Ferdîyâ mâyesi ʿaşk olduğına şâhiddir
Dil-i ʿuşşâkıda cānān ile cān ikisi bir

91

faʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Zîr-i müjgānda dīdeñ kalb-i cāna göz diker
Böyle tîr-endāzlar seng-i nişāne göz diker

2 Ebr-i zülfüñ dīde-düz-i intizār etdi beni
Raḥmet-i ümmīdle mürgān āsmāne göz diker

3 Maʿşer-i ʿuşşāka eyler zîr-ği ebrūdan nigāh
Düzd-i reh-zen maḥfi yerden kârbān göz diker

4 Şevk-i ḥālîñ zülfünü göstermedi murg-ı dile
Rāmı görmez dāne-i pür-imtināna göz diker

5 Ruʿyet-i asbāb Ferdî maḥşada māniʿ degil
Bād-ı keştîbān görenler bād-bāna göz diker

92

mefʿülü mefāʿilü mefāʿilü feʿülün

1¹⁶ emeli bu dil-i dîvānede yoḫdur
Aḥbāb-ı tarab gūşe-i ğām-ḥānede yoḫdur

2 Her dem getürür dest-i şabā şemme-i zülfüñ
Ol bûy-ı vefā müşğîn şānede yoḫdur

3 Māhiyyeti ʿaşkıñ mey-i zāhirle bulunmaz
Nāyıñ eşeri nāle-i mestānede yoḫdur

4 Şebbāz-ı dili sāye-i lāhūta uçurdum
Baḫma ḫafes-i tende degil laʿnede yoḫdur

5 ʿUşşākıñ arasında seni bulmada derseñ
..... o perî peykeri meyḥānede yoḫdur

6 Ferdî bu ḫavātırıla nazımda siḥr-i revnāk
Şemşîrde degil şāʿir-i ferzānede yoḫdur

¹⁶ Cilt tamiri sırasında muhtemelen bu kelimeler kesilmiştir

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

- 1 Beni bu hizmet-i 'uşşāka ta'yyin eyleyen kimdür
Bilirsen ki bu yolda vaz'-ı āyīn eyleyen kimdür
- 2 Şu'unāt-ı kesir ile zühür eylerken 'ālemde
Derün-ı 'ārif-i billāhı temkīn eyleyen kimdür
- 3 Göñül āyīnesi bir ıztırāb-ı cilve-i Hakkın
Bu itminān ile bir demde teşkīn eyleyen kimdür
- 4 Hakkatde mudill ü hādiniñ āyīnesi birdür
Bu şüretde müsāvī kārı tezyin eyleyen kimdür
- 5 Necāt-ı şamta merbūt eylemişken şādık u maşdüğ
Zülāl-i nuḡ Ferdī böyle şirīn eyleyen kimdür

fa'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- 1 Bulmamış insān-ı kāmīl hazret-i subhān arar
Kātesin maḡv etmemiş hem lāf ile 'ummān arar
- 2 Silmemiş naḡs-ı sivāyı şafḡa-yı evrākden
Hāne-i endişesinde hem daḡi 'irfān arar
- 3 Virmemiş cānı yolunda naḡs ile tırmuş yine
Hāne-i āgyārda cevlan eyleyüp cānān arar
- 4 Vācib iken çāk kılmak perde-i imkānını
Girmek için bargāh-ı hazrete imkān arar
- 5 Zāhiri bātında bulmuş Ferdī-i zārı özin
Māverā-yı perdede pinhāndır pinhān arar

fa'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- 1 Şüfiyā gel istikāmet eyle bil vahdet nedür
İnbisāḡāt-ı vücūd-ı 'ālem-i hayret nedür

- 2 Āb-ı deryā görünürse şüret-i mevc ü habāb
Āfitāba nisbet ol azvā-yı bī-ḫākat nedür
- 3 Hadd-i zātında vücūd-ı müdrik-i ehl-i hicāb [45a]
Aña nisbetle vücūdı bulduğı şüret nedür
- 4 Var ise anıñla var oldu vücūd-ı māsivā
Yoksa ancak itibārāt ile bu keşret nedür
- 5 Ber-zuhūr ise dü ʿālem rütbe-i hadden hemān
ʿAql için bu müddeāya şahit ü hüccet nedür
- 6 Sen seni işbāt edersen sende var ʿālemde var
Nefy olursa bilinür aşlı ne zılliyet nedür
- 7 Ferdiyā bilmek dilerseñ kendiñi kendin ara
Kendiliksiz kendini bulmağda zıddiyet nedür

96

faʿilātün faʿilātün faʿilātün faʿilün

- 1 Çeşm-i maḥmūruñ şikest-i mest-i ḫāb-ı dīdedür
Gerdiş-i nīm-i bār-ı zülfüñ piç-tāb-ı dīdedür
- 2 Ben ki ser-gerdān-ı ḫayrānım saña deryā gibi
Nūr-ı ḫüsnüñ intizārı afitāb-ı dīdedür
- 3 Şerm-i gonce baş çıkartmaz zīr-i perden bülbulü
Renk-i istiḫyā-yı ruḫsārıñ hicāb-ı dīdedür
- 4 Şāgar-ı mestīden eyler ḫāl-i maḫviyyet zuhūr
Renk-i ḫün-ālūd-ı çeşmiñde şerāb-ı dīdedür
- 5 Oldu Ferdīniñ sirişk-i çeşm deryā-yı ḫayāl
Ḫāne-i billūr-ı taşvīriñ ḫabāb-ı dīdedür

97

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

- 1 Sākıyā mey getir ʿuşşāka şitāb isterler
Sürmege deyü gamı elde şehāb isterler

- 2 Diñleyüp meclis ile eski yeñi kânûm
Ehl-i dil tâze civân köhne şerâb isterler
- 3 Diñlemez va'zını şeyhiñ kulağı rindâniñ
Bezm-i meyde açılıp çeng ü rûbâb isterler
- 4 Renk-i tezvîr ile zühhâd-ı zemân âlûdedür [45b]
Göz kararup nice bir ecr-i şevâb isterler
- 5 İtmez Ferdî gibi uşşâkıña cevriñ efzûn
Senden ey h'âce-i cân şoñra hesâb isterler

98

fa'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlün

- 1 Nev-bahârîñ rûzgârı 'aqlımı berbâd ider
Tevbeniñ kaşr-ı refi'îñ pest ü bî-bünyâd ider
- 2 La'l-i nâb-ı dilber ile mezc olup la'l-i müzâb
Gonce dil gûyâ kadehler 'âşıkı dil-şâd ider
- 3 Reşk edüp 'âşıkların feryâdına cem'-i hezâr
Gülsitânda germ olup çok nağmeler icâd ider
- 4 Kulluğı devlet başımda istemem âzâdelik
Dil-rubâlar gerçi kim üftâdesin âzâd ider
- 5 Sen muķîm ol Ferdiyâ hizmetle dîvânhânedede
Bendesin elbet efendi vakt olur ki yâd ider

99

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Şarâb-ı 'aşk-ı dilberle gönül meyhâne olmuşdur
Vişâliñ 'ahd u peymân ile hem peymâne olmuşdur
- 2 Geçen gün şüfî meclisde 'aceb câm-ı kadeh kırmış
Bu gün bir câm-ı meyle 'âkil-i ferzâne olmuşdur
- 3 O şüh-ı derd-i takvânîñ uzakdan geçdigiñ gördüm
Kadîmî âşinâ iken neden bî-gâne olmuşdur

4 Yākūbdur âteş-i ruhsâr-ı gül bülbüllerin bālîñ
Şafâ-yı şem^c-i handân âfet-i pervâne olmuşdur

5 Oğunmuş nergis-i sākîden âyât-ı füsünlarıñ
Bizim de derdümüz bu halkada efsâne olmuşdur

[46a]

100

mefâ^cîlün mefâ^cîlün mefâ^cîlün mefâ^cîlün

1 Kıpundâ ^caql-ı kül bir çâker-i dîvâne olmuşdur
Yākūb bāl u perin sūzıñla bî-pervâne olmuşdur

2 Surūr-ı sūr-ı vaşlıñla ^caceb memnün idim evvel
Fırâkıñ mâtemiyle şimdi dil gam-hâne olmuşdur

3 Yem-i ^caşkıñda gönlüm bir şadef vârı derününde
Dür-i şehvâr-ı vaḥdet beslenüp bir dâne olmuşdur

4 O şüh-âyin ise ^cuşşâka dikkatle nigâh etmiş
Derün-ı dîdeden ^caşkın görüp mestâne olmuşdur

5 Bu günlerde boyanmış la^c-i nâb-ı dilber-i Ferdî
Riyâ-yı huşki yakmış meşreb-i rindâne olmuşdur

[aşağıdaki gazel varak 38a da da aynı şekliyle geçmiştir.]

mefâ^cîlün mefâ^cîlün mefâ^cîlün mefâ^cîlün

1 Bu kârın ibtidâsı nuḫ-ı pîrâne inanmaktır
Bes andan beste gerden-i tîğ-i taḫdîre tayanmaḫdır

2 Şeb-i zulmetde ḫâb-ı gaflete çâr-ı ḫaḫîmâne
Şadâ-yı şür yâ hū ile erkenden uyanmaḫdır

3 Bu lu^cbetgehde sūd u bûda şarf-ı naḫd-i vaḫt itme
Kumâr-ı ^caşkıle yâre yutulmaḫ da ḫazanmaḫdır

4 ^cAceb sermâyedir leb-teşne olmaḫ yine ḫayretde
Gülistân-ı emelde şanma ḫâşıl feyz ḫazanmaḫdır

5 Ne yek rengi ne pür rengi saña ḫâl olamaz Ferdî
ḫarâbât ehli añlar ḫâlimiz renge boyanmaḫdır

fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlün

- 1 Ayrıldan o perîniñ ne selâmı geliyor
Ne kelâmı işidildi ne peyâmı geliyor
- 2 Râh-ı hayretle gezer murğ-ı dilim şubḥ u mesâ [46b]
Ne o şahbâz göründü ne de dâmi geliyor
- 3 Bir zamân vaşlına sînemde kanâ'at yogıdı
Şimdicek sâmi'a-yı hūşuma nâmı geliyor
- 4 Ğamzeler mest-i müdâm nîze vü hañçer çekmiş
Şanki bir yol kesici kanlı harâmî geliyor
- 5 Hâk-i pâyına yüzüm sürmege gelsem Ferdî
Deyeler ki o şehin eski gulâmı geliyor

mef'ülü mefâ'îlü mefâ'îlü fe'ülün

- 1 Mestâneleriz çeşm-i Hudâ meskenimizdür
Ol ğamze-i fettân bizim me'menimizdür
- 2 Bir küh-ı melâmetde gezer şol ũkâlâyız
Zencîr-i cünün zülf-i ter-i gerdenimizdür
- 3 Zulmet-kede-i mülket-i nâsütta olsağ
Lâhüt-ı cinân qarına dil revzenimizdür
- 4 Ağyârı gözünden hele mestür-ı libâsız
Hep cümle tekâpü olunan dâmenimizdür
- 5 Varlık yüzüne saymağa hâcet ne ki bunda
Hep zâhir ü bâtında gezen tevsenimizdür
- 6 Gel dâ'ire-i vahdete çikzinme kenâre
Hergiz dilemez ğayrıyı pirâhenimizdür
- 7 Münkir nola bilmezse bizi hayf aña Ferdî
Qahr ile mezâhirde bizim kevrenimizdür

fā'īlātūn fā'īlātūn fā'īlūn

1 Gerçi Mecnūn dā'imā Leylā arar
Hakka dil-beste olan Mevlā arar

2 Āfitāb-ı zātı bulsa perde-dil
Gökde bir şems-i cihān-ārā arar

3 Şemme vechullah görmek isteyen [47a]
Ka'be-i maqşūdda bir şehra arar

4 Vāşıldır kelām-ı Hak olan
Hiç-i yemmde lü'lü-i lālā arar

5 Bülbül-i derhār gamdan añlamaz
Sinesinde bir gül-i zībā arar

6 Murg-ı dil āvāre oldu lāneden
Hüd hüd-i aşka uyub anka arar

7 Ferdī-i āvāre düşdü ardına
İzini gözler nişān arar

fe'īlātūn fe'īlātūn fe'īlātūn fe'īlūn

1 Naqşıñ ey rüh-ı revān tā dil ü cān üstünedür
Deşt-i hayretde sözüm serv-i çemān üstünedür

2 Çeşmini fark idemem rüh-ı mücemmim mi nedür
Çeşm-i bātında ayān olsa nihān üstünedür

3 Āfitāb üzre mey-i nev viremez tāb-ı kūsūf
Gāyet-i aqđ-i süreyyā ya kırān üstünedür

4 Cān bağışlar yoluna bunca nūfūs-ı dil-i pāk
Sen ser-i kāfilesin cümle revān üstünedür

5 Nā-tuvānlık eşeridür ki sözüm oldu hayāl
Ferdiyā bend-i suhan müy-ı miyān üstünedür

105

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- 1 Mahrem-i esrār olan varlık hicābından geçer
"Len terāni"¹⁷ peykeriniñ yüz-i nikābından geçer
- 2 Seb'ā'-i seyyāre kalbi tolanup neyler ol
"Ālem-i imkān çarhıñ nüħ-ķıbābından geçer
- 3 Halkā-i zihgirine zülf-i siyāhıñ tolanub
Māsivānıñ perçeminiñ piç u tábından geçer
- 4 Raħmeti deryāsına ğavvās olan "aşık bugün
Hüzni-i kuvvet maķşad-ı ħavf-ı "azābından geçer [47b]
- 5 Meclis-i "unşurda kalmaz Ferdī-i āvāreveş
Vāşıl-ı Hāķķ bād u ħāk u nār u ābından geçer

106

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

- 1 Kulübıñ ehl-i diller tābiş-i "irfān için şaķlar
Misāfir-ħānesin ehl-i kerem miħmān için şaķlar
- 2 Niġāristān-ı gerdün "arz olunsa iltifāt itmez
Göñül āyīnesin bir āfet-i devrān için şaķlar
- 3 Oturmuş taħtgāh-ı dilde sulţān-ı sipāh-ı "aşķ
Serīr-i sırrını müsteşhir-i cānān için şaķlar
- 4 Müberrā kıldı sīnem sāħasın aġyārden ammā
Velī bir şehsuvārıñ raħşına cevlan için şaķlar
- 5 Felek ehl-i dili Ferdī çerāġ itmez te"annümle
Elinde tutsa da nān-pāresin nādān için şaķlar

107

Harfū'l Zā

¹⁷ "Rabb'im bana kendini göster" Araf 7/43

mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

- 1 O şüh-ı gönce-leb bezm içre sāgarveş dehān açmaz
Ruḥ-ı gülgüntünü keyf-i şerāb-ı erguvān açmaz
- 2 Kapūdan becceniñ dā'im işi sandal-ı aşk içre
Kürekdür aşıkā semt-i vişāle bād-bān açmaz
- 3 Semāhatkār olan ihsānını cāne bilür minnet
Le'im-i şād-ı nev devletçe-i ümmet-sitān açmaz
- 4 Ğurūr itme felekde naḥ-ı şatranc-ı cihān üzre
Kurur menşūbesin hem kullanur gāhī nihān açmaz
- 5 Zemīn-i nūra Ferdī şimdi tervīc eyledi nazmı
Kumaş-ı köhneden sük-i ma'ārifde dükkān açmaz

108

[48a]

mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

- 1 Göñül kapmakda zülfün böyle tarrār olduğın bilmez
O çeşm-i fitnesāzıñ nice ayyār olduğın bilmez
- 2 Şerāb-ı la'ı-i nābıñdan mezākı yok şanur kendin
Bu rütbe ālem-i mestīde huşyār olduğın bilmez
- 3 Dürr-i ırfān için tecrīd edüp talmışdu bu bahre
Geçüb deryā-yı aşkı kande seyyār olduğın bilmez
- 4 Hümā-yı dil-bülend pervāz olup tırmaz kazālarda
Hevā-yı vādī-i ebnā hayretde tayyār olduğın bilmez
- 5 Serāy-ı cismini a'lā görür mü rüh-ı sulṭānī
Turup hoşnūd olup ḥālinde hem var olduğın bilmez
- 6 Nedür niyyet etibbā-yı zemānıñ ḥāl ü şānından
Cihān-kāse sipāhın şanki gaddār olduğın bilmez
- 7 Ne derde vardığın cāna etibbā itmedi teşhīş
Sorarlar Ferdī-i nāşāda bīmār olduğın bilmez

109

mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

- 1 Gönüller ol perî şüretle hep yâr olduğın bilmez
Anıñ aşkıyla her 'âlemde nâçâr olduğın bilmez
- 2 Alıp hayret beni hergiz şalsam o dildäre
Görür her yüzden ammâ hiç bedîdâr olduğın bilmez
- 3 Heyyülâ-yı cihân müştâk-ı timsâl ü vefâdârıñ
Dili ol şürete hayretle dîvâr olduğın bilmez
- 4 Gezer dâ'im sa'adetlü başınla hiç ayrılmaz
Sîne-i bahtımda zülfüñle kâfâdâr olduğın bilmez
- 5 Semim-i ef'î-yi zülf-i siyâhıñdır bütün 'âlem
Leb-i la'liñde tiryâkın hevâdâr olduğın bilmez
- 6 Taşur cism-i belâsı hamdini gerdende bu cânım
Nedendür böyle bir derde giriftâr olduğın bilmez
- 7 İder mi nefsimiz 'avniyyetin mülk-i vücūdumda
Gönül tahtında böyle Yūsufıñ var olduğın bilmez
- 8 Riyâ-yı hüşk ile bir dem teselli mî bulur câna
Vişâliñ böyle zâhid dilde her bâr olduğın bilmez
- 9 Şu denlü pertev-endâz oldu hüsnuñ dil serâyında
Bu dâr içünde Ferdî gayrı diyâr olduğın bilmez

[48b]

110

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

- 1 Biz hâk-i reh-i mu'beçe-i bâde furüşuz
Hem cür'akeş ü mest-i harâbât-ı sürüşuz
- 2 Nuḡka gelicek tütî güyâ bize hayrân
Pervâne-i şıfat âteş-i aşk içre hamüşuz
- 3 Şüfî oturup şavm'ada halvetin eyler
Biz yine taḡayyürde gezer hırka-be-düşuz
- 4 Hafî işidüp gördüğümüz Haḡka 'ayândur
Zâhirde vü bâtında hemân dîde-güşuz

5 Ferdî ne kadar halk ile mecnûn daği olsağ
Leylāya degil hazret-i Mevlā ile hoşuz

111

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 'Aşıkıñ ey şāh-ı hūbān şöhet ü şān istemez
Şāh-ı mülk-i ma'nevī 'üvān-ı dīvān istemez

2 Mısr-ı dil şāhlığıñ ey Yūsuf-ı vaqtım seniñ
Bilmem ammā tuysalar bilcümle ihvān istemez

3 Cennet-i küyında gör bendeyi ağlar rakīb
Ādem-i kurb-ı civār-ı Hakkda şeytān istemez

4 İstirāhat virmez ehl-i 'aşka dünyā-yı denī
Himmet ehli hānesinden gece mihmān istemez

5 İmtihāndan maqsadıñ 'uşşāka itmekse bekām
Ezkiyālar bellüdüz bağs-ı Firāvān istemez

6 Ekl ü şurb ile geçer evkātı hayvān gibi
Keyfe dā'ir şöhetü zühhād-ı nādān istemez

[49a]

7 Hazret ola himmetde Ferdî zulmet-sitān açmağa
Lezzet-i āb-ı hayātı tab'-ı hayvān istemez

112

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

1 Sākī bu huşuşuñda tehī nāz gerekmez
Pür şun pīre peymāneleri az gerekmez

2 Nālem yetüşüb firqatiyle nağmeler eyler
Meclisde gönül eylemeye sāz gerekmez

3 Fāş itme muhāl oldu hele sırrım açılmaz
Ahvāl-i derūñi ile ibrāz gerekmez

4 Bu dām ile 'ankāyı şikār eylemek olmaz
Ey dil bu hevāda saña bir pervāz gerekmez

5 Ferdî arayub ‘ahdine merdâne vefâ et
Meydân-ı muhâbbetde oyun-bâz gerekmez

113

fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

- 1 Sâkiyâ zencîr-i zülfüñ tavkına serdâdeyüz
Pây-i hunda cây tutdık hep esîr-i bâdeyüz
- 2 Şu‘lelendür germ olup dillerde nür-ı bâdeyi
Gel kerem kıl cümlemiz eltafiña âmâdeyüz
- 3 Nağş ederse şüret-i hüsnuñ nola âyîne
Hep nukûş-ı gayrı mağv itdük o gamdan sâdeyüz
- 4 Kadd-i mevzûnuñ görüp reşk eyledi serv-i revân
Sâye-i lütfiñda biz ol kaydden âzâdeyüz
- 5 Gerçi kendin hâk ile yeksân tutar bîgâneler
Ferdiyâ şaff-ı nazarda haylice bâlâdeyüz

114

[49b]

mef‘ülü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ülün

- 1 Dil bahriniñ emvâcına hiç fâsıla olmaz
‘Aşk ‘âlemine bundan eyü kâfile olmaz
- 2 Vech-i dili ‘ârifle olur diqqatine merhûn
Her vaqt u her an sâmirde zelzele olmaz
- 3 Hâlî göremem gerdenini zülf-i bütândan
Mecnûn-ı muhâbbetle neden silsile olmaz
- 4 Gülçîn olamaz yiş heme ben hârdan âzâde
Ter dâmen olan pâyda hiç ile olmaz
- 5 Elden mi çıkardı ser-i zülfü sühân ammâ
Ferdî âni hazm itmege her havşala olmaz

115

fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlün

- 1 Fitne-i dîde-i dünyâ ile meftûn degiliz
Zülf-i Leylâ-yı siyekâr ile Mecnûn degiliz
- 2 Mâsivâyı hele bir noқта-yı hâle virdük
Bilürüz ki bu bâzârlıqda magbûn degiliz
- 3 Şâd olup dilde küşâd oldığı dem ruhsârîñ
Dâ'imâ setr-i hicâbâtla maḥzûn degiliz
- 4 Kût-ı dünyâ bize takşîm-i ezeldendür hep
Felegîñ böylece ihsâna memnûn degiliz
- 5 Göñlümüz sâhâ-i lütfiñda perişân olmaz
Ferdiyâ tefriqa-âlûde mādûn degiliz

116

fe'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlâtün fe'îlün

- 1 La'îni gördük mey-i ser-şâre düşdü göñlümüz
Mest olup bir gamzesi hun-hâre düşdü göñlümüz
- 2 Şems ü vahdet kıldı eflâk-ı mezâhirden şürük
Ḥayret ile şüret-i dîvâre düşdü göñlümüz
- 3 Zühd ile ehl-i selâmetden iderdük ihtirâz
Şimdi bu ṭavr-ı 'aceb inkâra düşdü göñlümüz
- 4 Câme giydürdük melâmet hırkasın seyyâḥ olup [50a]
Yine ḥayretde gezüp âvâre düşdü göñlümüz
- 5 Ferdiyâ ol la'î-i nâbîñ serr-i güyâsı 'adem
Ḳalb-i deryâsındaki esrâra düşdü göñlümüz

117

fâ'îlâtün fe'îlâtün fe'îlâtün fâ'îlün

- 1 Mâlik-i kişver-i irşâd ki dirler o biziz
Bende-i mürşid-i Bağdad ki dirler o biziz

- 2 Āşinā olmuş iken merkez-i cānda mezkūr
Halka-i zikre giren yād ki dirler o biziz
- 3 Zāhir iken yiñe her zerrede şems-i maşşūd
Kaş-i imdād ile nāşād ki dirler o biziz
- 4 Bezm-i vuşlatda anıñ bulmuş iken cem'iyet
Zülf-i tefrīk ile bir bāde ki dirler o biziz
- 5 Kayd-ı hestīyi çözüp Ferdī-i nāşād gibi
Bende-i muṭlaķū'l-āzād ki dirler o biziz

118

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- 1 Mest-i aşk olan elinde cām-ı billūr istemez
Şāh-ı iklīm-i muḥabbet tāt-ı fağfūr istemez
- 2 Zāhir ü bātında birdür maṭlab-ı ehl-i diliñ
Gizli dutmaz dostu bunlar yāri mestūr istemez
- 3 Kenz ü vardır ḥāne insān ile vākıfdur bular
Ol sebebdan dār u dīvārında ma'mūr istemez
- 4 Çünkü benlikdür iden şahşını mağrūr u za'ım
Ehl-i taḥkīk olsa da 'ālemde menşūr istemez
- 5 Ḥāne-ķāh-ı aşka bī-pervā girer meyhāneveş
Lāubāli rind-i abdālān-ı destūr istemez
- 6 'Āşıkıñ keşkül-i ḳalbiñ pür kılar gencūr-i aşk
Şarf-ı hırşı melā'at sāçār u mecrūr istemez
- 7 Ferdiyā ḥāk-i der-i dildāre yüz sürmek gerek
Dāmen-i eflāke ref'i dest-i mağrūr istemez

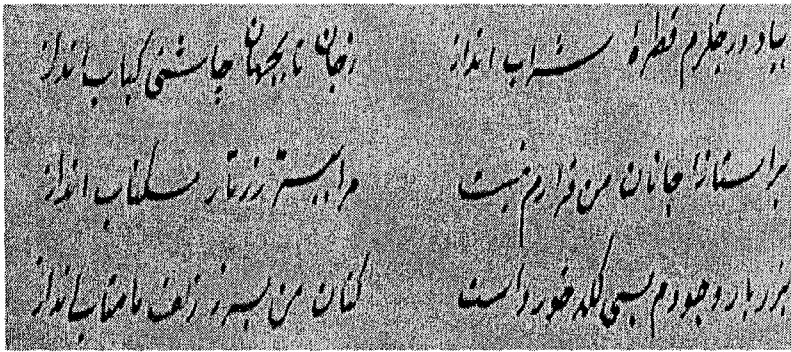
[50b]

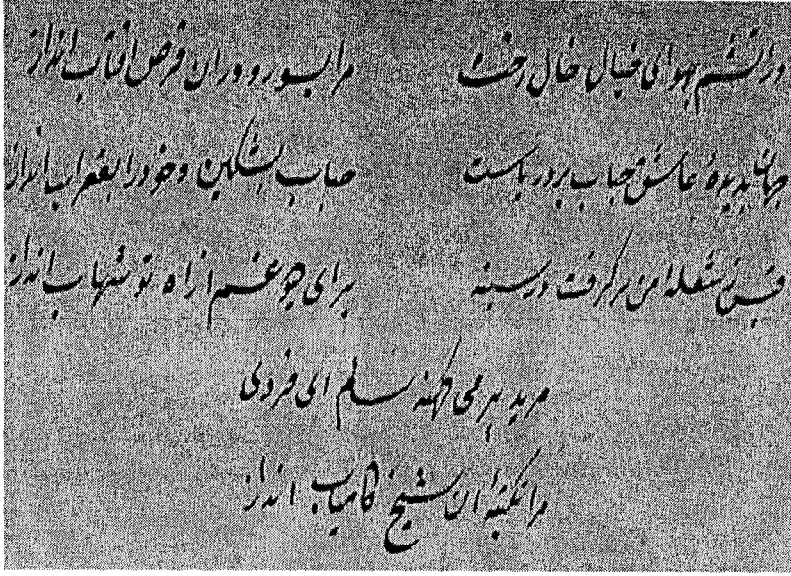
119

اهدم بزم السّم رطل کردالم هموز
 عشدا بجا سبتم و در عهد و بزم هموز
 لستی غم شد کرسی فراسم در کنار
 موج در کرداب و همه در عین طوفان هموز
 جالبک از بیضه اول ارمع لاجمان
 من اسیر و ام این زلف پرشتم هموز
 غمزه آغاز نواز در دلم فاش کرد
 سرسبز است همه در دین پنهان هموز
 نیک رازم میدند از طین جام جسم
 همه در افاز ترکم است و مالالم هموز

نیست سیرانی ز بحر عشق فردی مصحت
 زین سبب من در سراب به عطشتم هموز

- 1 Râh-ı ʿaşk içre şehâ-şüretde biz pesmāndeyiz
Lîk müfide huzûra garķ olup dīvāndayız
- 2 Cān-ı pākī dürr-i nāyāb eyledi bahre vücüb
Ten şadefdārı atıldı sāhil-i imkāndayız
- 3 Dīde-i peykāne şöyle çeşm-i ʿirfāndan daķı
Mühtefīyiz cümleden pinhān-der-pinhāndayız
- 4 Eylese dād ü sited taķşīl-i zād u uhrevī
ʿAşķ bāzārında sūd u būd ile hüsrandayız
- 5 Yoksa perr-i hümādan mevlevī tennüremüz
Evc-i istignāda zerre-i şemsle cevlandıayız
- 6-Cevher-i bī-hiddetiz seyf ü sinānda gözleme
Zahr-i cānından adūnıñ berķ uran yalmandayız
- 7-Bozamaz ķadri bezm-i dünyādan iħrāz itmege
Küfrü zühhād aldı biz rindānla İmāndayız
- 8-Künt-i kenziñ sırrıdır ki gönlümüz itmiş ħarāb
Daķme-i ʿaşķıñ anıñçün gūşe-i vīrandayız
- 9-Biz ħarābāt eyleyen Ferdī yıķaldan bādeden
Ĥün-ı çeşm-i ʿāşķānız nergis-i mestāndayız

123

Ḥarfü'l-Sın

[51b]

fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlün

- 1 Meded ey pür hîred pürdür cān-bağş-ı nefîs
Bezm-i erbâb-ı muḥabbetde beni eyle celîs
- 2 Zülf-i Leylâ dil-i dîvânemi zabt eyleyemez
Beni zann itme olur sevdicegim Kaysa mukîs
- 3 Gel seni sâhil-i maqşûduna îşâl idelim
Fülk-i aşk içre bu şularda benim şimdi re'is
- 4 İnzivâ eyleye gör hâne-kaḥ-ı dehr içre
Güşe-i vaḥdet-i dilde bulunur ḥayrı enîs
- 5 Ferdiyâ aḥsen-i tertîble gelmez dilime
Pirlar silsilesi Ka'ıbı güzel nazm-ı selîs

124

Ḥarfü'l Şîn

mefā'îlün mefā'îlün mefā'îlün mefā'îlün

- 1 Ne devletdür ḥayâlin dîdedir ḥ'âb göstermiş
Nihâl-i arzû-yı pür bir şādâb göstermiş

2 İşāret eyleyüp kalble yemīnullah fī-arzıhi
Şikāf-ı sīnesin ʿuşşāka mihrāb göstermiş

3 Şalıp deryā-yı feyz-i vahdete geştī-i āmālī
Gönül hayret serāyında özrün garķ-āb göstermiş

[52a]

4 Cemāl-i nūruna neng eyleyüp arz u semāvātı
Furūğın āsumān-ı sīnede mehtāb göstermiş

5 Açup dükkānçe-i nazm-ı belġiğın sūk-i ʿirfānda
Kelāmın Ferdiyā bir gevher-i nāyāb göstermiş

125

mefʿülü mefāʿilü mefāʿilü feʿülün

1 Laʿl-i lebinin neşʿesi peymānede kalmış
Keyfiyyet-i ʿaşkıñ ser-i mestānede kalmış

2 Meclis kurup ey sākī-i devrān bize yandır
Şol şemʿ ki sūz-ı dil-i pervānede kalmış

3 Bahtık yola çok bir harābāt görünmez
Mestlikle düşüp küşe-i meyhānede kalmış

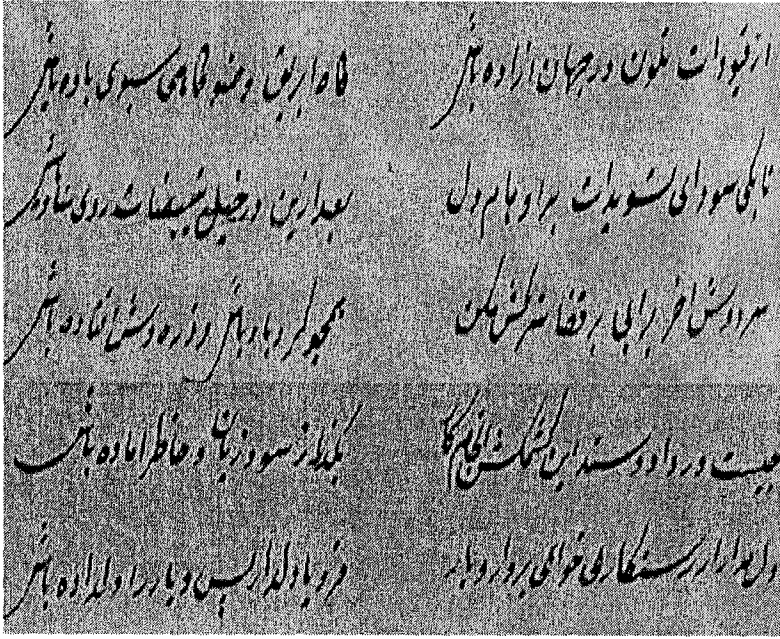
4 Pek nādım olup yaqdığına gönülümü ol şūh
Yapmak diledi yoqladı vīrānede kalmış

5 Zülfün teline bend edeli hāli siyāhın
Yapmak diledi buldu vīrānede kalmış

6 Bī-ħad midir aşı ʿacebā vaʿiz-i kürsī
Yazmış okumuş şūret-i şeyhānede kalmış

7 Ferdī o perī bir kıl ile ʿālemi bağlar
Gördüm ānı zülfün tarayup şānede kalmış

126

127

[52b]

Harfû'l-Şād

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- 1 Olmasun lütfuñla göñlüm zülf-i dilberden ħalāş
İtme yā Rabb bendeñi ol 'aşk-ı esmerden ħalāş
- 2 Tāb-ı ruħsarıyla yak ħāl ü şuħı-veş göñlüümü
Micmer-i dil olmaya ol bŷy-ı 'anberden ħalāş
- 3 Rŷy-ı bŷy-ı şevķine dönmeķtedir her rŷz u şeb
Mihr ü meh olmaz kef-i nŷh-tāķ-ı çenberden ħalāş
- 4 Şems-i 'aşkıñ āsumān-ı dilde devr itdi temām
Tā tılınca bahre oldu mevt-i aħmerden ħalāş
- 5 Ferdiyā olmaz cihānda sırr-ı 'aşkıyla bekām
Olmayınca bir kişi sevdāi-i serden ħalāş

128

Harfû'l Žād

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

- 1 Olalı himmet-i pīrān ile dil mazhar-ı feyż
Ne ‘aceb şāh-ı şanavberde biter güller-i feyż
- 2 Bezm-i ‘ālī kurulup sīnede cem‘iyyet ile
Devr ider anda gönülden gönüle sāgar-ı feyż
- 3 Nevbahāra irdi yine esdi nesīm-i vuşlat
Çağlayup geldi behişt-i ‘ademe kevşer-i feyż
- 4 Mâyil-i būs-ı leb-i cām olana ‘aşk olsun
İçürürse mey-i Bākīden aña rehber-i feyż
- 5 Zülemāt içre gezüp hazra müdārā itmez
Kandırır teşnesin āb-ı hayāt āver-i feyż
- 6 Tıfl-ı nevreste de olsa yine ‘İsī-i dem olur
Şīr-i Meryemle anı besler ise māder-i feyż
- 7 Ferdiyā bezm-i muhabbetde olup mest-i müdām [53a]
Geceyi gündüz ider mihr-i ziyā-güster-i feyż

129

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- 1 Çāşnı la‘l-i lebiñdür keyf-i şahbādan gāraż
Başka bir ‘ālemdür ancak bāde-peymādan gāraż
- 2 Zülfü eftīmün ile itmez müdāvātı kabül
İncikās-ı gönüldür başında sevdādan gāraż
- 3 Olmadı bir ‘aşıkıñ konmağ müyesser dāmına
Vuşlatındur var ise dünyāda ‘uqbādan gāraż
- 4 İrtikāb-ı zillet olmaz ülfetim ağıyar ile
Küşe-i cāy-ı selāmetdür mudārādan gāraż
- 5 Hane-kāh-ı dehri hāy u hüyla toldurdular
Ferdiyā bilmem nedir bī-hüde gavgādan gāraż

130

Harfū'l Tā'

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- 1 Düşse bāzār-ı muḥabbette dile sevdā-yı ḥaṭṭ
Pek revāciñ bulmaz artık 'anber-i sārā-yı ḥaṭṭ
- 2 Mülket-i ḥüsnü olur elbette tārāçe sebab
Zengibār-ı kişver-i gamdan çıkan gavgā-yı ḥaṭṭ
- 3 Ser-te-ser 'asker çeküp yazmış o şāha nāmesin
Almak ister ḳal'a'-yı bālā-yı miralāy-ı ḥaṭṭ
- 4 Destine mir'atıñ aldıkça bulunsun ḥüsniniñ
Fevtine mātemler itsün geydi çün kālā-yı ḥaṭṭ
- 5 Olduğundan Ferdiyā imlāsı her yüzden gelaṭ
Defter-i 'uşşāḳı ibṭāl eyledi imzā-yı ḥaṭṭ

131

Harf'ül Zā'

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- 1 Gönlüm ayrılmaz o şūḥ-ı dilerübādan aldı ḥazz
Ruḥlarından ḳıldı çeşm-i incilādan aldı ḥazz
- 2 Māsivādan eyleyüp perḥiz her dem ḥaste-dil [53b]
Ḥesb-i zātıñ derdi şıḥḥāt bu devādan aldı ḥazz
- 3 Feyz-i 'aşḳıñ maḥv edüp virde fenāya varımı
Şāḥve geldi nūr-ı sultān-ı bekādan aldı ḥazz
- 4 Ekl ü şurb ile gelürse māder-i ṭab'a kıvā
Şir-i 'ırfān ile dil tıfl u gıdādan aldı ḥazz
- 5 'Andelip -i dil ḳalıp gülzār-ı ḥayretde ḥamüş
Ferdiyā dem-bestedir seyr-i nevādan aldı ḥazz

132

Fī na'atü'nnebiyyü 'aleyḥisselāt u vesselām der harf-'ayn

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- 1 Elvedā ey Ahmed-i muhtār-ı ‘ālem elvedā
Mazhar kân-ı hüküm-i esrâra mahremü'l vedā
- 2 Ey gubâr-ı ravzası çeşmimde enver tütüyâ
Veyl heme ‘âşıkların derdine merhem elvedā
- 3 Hâk-i pâyîñ iftirâkı gönülüne şaldı gumüm
Ey cihân fâricü'l-hem kâşifü'l gam elvedā
- 4 Eylemişdüm nice demler asitâniñ büse-gâh
İşte geldi bendeñe eyyâm-ı mâtem elvedā
- 5 Ey şefâat kânı her dem iltifâtıñ isterem
Ferdî-i zârıñ olalütüfuña mükrem elvedā

133

fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

- 1 Pertev-i bidâr ile yaqdı dil-i süzân-ı şem^c
Eşk-i çeşmiñ ah-ı zâr ile edüp hep ceryân-ı şem^c
- 2 Sûd-ı ‘aşka geldi germiyetle dilde izdiyâd
Çekdi sertâbâ zebân bulduqda hep noqşân-ı şem^c
- 3 Yaqdı tâb la‘l-i nâbından çerâğ-ı gönülümü
Dindi fânûs-ı hayâle âfet-i devrân-ı şem^c
- 4 Ey gönül bir mûm ile çok ararsın sū-be-sū
Her gice tâ şubh olunca bizdedür mihmân-ı şem^c
- 5 Ferdiyâ biz hâne-i dilde anı çok görmedik
Geldi bir kaç günde geçti çün meh-i tâbân-ı şem^c

[54a]

134

mef‘ülü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ülün

- 1 Dillerde olup şems-i hüdâ-pertevi tâli^c
Oldu şeb-i firqatde nice zülm etdi râfi^c
- 2 Bulmazsa suver âyet-i vahdetle vücühât
Bir kimseniñ olmaz o maħalde sözü nâfi^c
- 3 Bilmez ne imiş şür-ı serâfil-i kıyâmet

Şol cān ki elestiñ ıssını olmaya sāmīc

4 Yoğ ise mezākıñda eger şehd-i muhabbet
Olma bir gürühñ şeb-i helvāsına tāmīc

5 Ferdīye erişsin kerem-i hazret-i Monla
Yek himmetle ola nice müşkili dāfiç

135

Fī harfū'l-ğayn

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Āb-ı dīdārıñ firuzān eyledi dilde çerāğ
Sürdü ağıyarı çıkardı itdi zulmetden ferāç

2 Lāle-veş elde şürāhī geldik ammā meclise
Şunmadan bir nīm-peymāne göñülde bitdi tığ

3 Her ne yerde gezsem ey şāhım seniñ aşkıñ ile
Manzarımda resm ider dīdārını tığ üstü bāğ

4 Büy-ı lütf-i aşıkıñdan görme ağıyare revā
Hayfdür bu nihāl-i gülşene kondurma zāğ

5 Māsivānıñ perdesiñ çāk eyle tā zāhir ola
Meh cebinem Ferdiyā alını küşāde yüzü ağ

136

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Zülf-i hūbān ile ömrüm oldu berbād ey dirīğ
Fehm edüp baht-ı siyāhım itmedüm yād ey dirīğ

2 Bağş-ı cām-ı mül dilimde elde tār-ı zülf-i yār
Olmadum devr-i teselsülden ben āzād ey dirīğ

[54b]

3 Şavdı gül devrinde mül hep geçti eyyām-ı şebāb
Cürm ü isyān ile kaldım zār u nāşād ey dirīğ

4 Kār u bārım ber-hevā oldu şabāvetden berü

Kaşr-ı âmālım edüp āb üzre bünyād ey dirîğ

5 Dāmeniñ tutdum seniñ ey kân-ı irşād-ı kerem
Kaldı pek biçāre Ferdī senden imdād ey dirîğ

137

Harfû'l Fâ'

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Virdi dîdârîñ bu şeb 'uşşāka cāna hep şeref
Gelmeseydiñ iftirākıñla olurduğ hep telef
- 2 Ol kemān ebrū nigāhıñ bakmasun bigāneye
Sîne-i 'āşıkdır ancak tîr-i müjgāne hedef
- 3 Dürr-i 'irfān hāşıl olmaz eyleseñ biñ yıl sülük
'Aşğ deryāsında kalbiñ olmayınca tā şadef
- 4 Yandırıp sākî çerāğ-ı rindi nūr-bādeden
Zāhid-i har meşrebinde başına tağsın 'alef
- 5 Ferdiyā nābındır 'irfānda tanzîm eyledim
Bezm-i yārāne hediyemdir tenimde bu tuhaf

138

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Şüret inkārıyla düşme tarîk-i itisāf
'Ahdiñi ikrār ile eyle kuşūra itirāf
- 2 Mürşid-i rāh-ı Hüdāya iktidā et şıdğ ile
İzine tābi' olup git eyleme bir dem 'arāf
- 3 'Aşğ mîkātında tecrîd et libās-ı nefsin
Māsivādan eyle ihrām beyt-i Hakkı kıl tavāf
- 4 Hāciyān-ı Ka'betü'l-'uşşāk olanlar rüz--ı şeb
Dā'im eyler mescide cān u gönülde itikāf
- 5 Sa'y edüp seyr ü sülükîñde şafāya vāşıl ol
Eyle yārān-ı Hüdā ile kemākān itilāf

[55a]

6 İrtibât-ı hüsn-i zât-ı menzile İşâl ider
Cadde-i şer'-i muhabbetde bulunmaz inhirâf

7 Mevķıf-ı 'irfâna vardıkda huzûra vâķıf ol
Ferdiyâ şüfî olandur göñlü pāk cānı şāf

139

Harfû'l Kāf

fā'îlâtün fā'îlâtün fā'îlâtün fā'îlün

1 Dest-i kudretle çekildi alınma tuğrâ-yı 'aşķ
Mālikānımdır benim bu mülket-i sevdâ-yı 'aşķ

2 İstedigim yerde at oynatmağa ben kādirim
Şimdiki halde müsellemdir baña bîdâ-yı 'aşķ

3 Kākül-i hoşbularıñ yağmā edüp dest-i şabâ
Eksik olmaz başımızda dem-be-dem gavğâ-yı 'aşķ

4 Dâ'imî mest-i ħarâbât ehl-i rindānız bizim
Göñlümüz meyĥānedür andan gelür şahbâ-yı 'aşķ

5 Şevķle bezm-i semâ'a ĥāzur ol kim Ferdiyâ
Añdırır 'ahd-ı elesti dem urup şehnâ-yı 'aşķ

140

mefā'îlün fe'îlâtün mefā'îlün fe'îlün

1 Açıldı sînede ezhâr-ı nevbahâr-ı firāk
Nevâlar itmege 'azm eylesün hezâr-ı firāk

2 Tabîb çäre-i nevâzım 'îlâc ider mi 'aceb
Helāk ider beni aĥır bu āh u zâr-ı firāk

3 Bulunmaz anda baña ĥiç enîs ü hem-sāye
Girer serde vaţanım ĥükmüne diyâr-ı firāk

4 Çıkar bu âteş ile dūd-ı āhım eflâke
Geçerse böyle felâketle rüzigâr-ı firāk

5 Tulumba çekdi gibi oldu baħr-i mālîhden
Sirişk-i çeşm ile sönmez gönülde nār-ı firāk

6 Ne hāl olur o perī peykere görünse baña
Hayāl ider mi vişāli ‘aceb nigār-ı firāk

[55b]

7 Hezār-ı ‘āşıkı serkeşte eyledi Ferdī
Bilinmedi yine mebnī idi medār-ı firāk

141

mef‘ülü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ülün

1 Gir meykede-i nāza şehā bir iki çāk çūk
Bu hüsni-i cihān-süz ile ‘uşşākını yāk yıķ

2 Gül bister-i nāz içre uyur ol şeh-i mümtāz
Sessizce varup koynuna eyleme tāk tūk

3 Gaddāredür ol kāse-siyāh anda tırulmaz
Dünyā eviniñ ziyetine cüz‘ice bak bık

4 Gördükde o gül-gonceniñ ardınca rakībi
Ur ensesine şan‘at ile silleyi şāk şūk

5 Ferdī gezelim cümle şafā yerlerini hep
Seyrāne gidilmez de olur olsa yasāk şık

142

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1 Bir ‘aceb derde giriftār olmuşum dermānı yok
Mübtelāyım bir civāne zerrece ĩmānı yok

2 Fikr-i zülfüñle perīşān olmuşum tülü’lleyāl
Bir teselsülde baña kırtulmanıñ imkānı yok

3 Vuşlatıñ ‘ıydinden artık kaç‘-i ümīd eylerim
Bilürüm bu rüz-ı hicrānıñ şehā pāyānı yok

4 Āteş-i ‘aşkla yansun bu gönüller cism ü cān
Neylesün ‘āşık vücūdu kim anıñ cānānı yok

5 Bu maḳām-ı yāsdan yoḳdur bize ğayrı rücū
 Ḳaldı dil ḫayretde Ferdī zevḳi vü vicdānı yoḳ

143

[56a]

fe'ılātün fe'ılātün fe'ılātün fe'ılün

- 1 'Āḳıbet 'aşıḳıñ oldum deli göñlü yorarak
 'Aḳlım aldıldım uzun boylu vişāli ḳurarak
- 2 Ders ider mekteb-i 'irfānda kitāb-ı 'aḣḳı
 Diliñi döndürür üstād ḳulāğıñ yorarak
- 3 Tıynetıñ māye-i 'aḣḳıyle olunca taḫmır
 Ḥum mey gibi çoḣarsıñ çileni töldurarak
- 4 Avunursuñ ḳuş u mûş ile alınca adını
 Murg-ı şahbāz-ı vişāli ḳoluna ḳondurarak
- 5 Kimi bāzıçe-i āteşle rufā'ı görünür
 Kimi Sa'dı geçinür sāliki tondurarak
- 6 Būy-ı maḳşūdı 'aceb gülşen-i dehr içre ere
 Gül-i amālını perverde ede şoldurarak
- 7 İçürürler saña da āb-ı beḳāyı bir şeb
 Ferdiyā ḫaymeñi şahrā-yı fenāda ḳurarak

144

fe'ılātün fe'ılātün fe'ılātün fe'ılün

- 1 Şūfiyā zerḳ u riyāyı ḳo bîğışa baḳ
 Terk ü tecrīd edip hırḳacığıñ āteşe yaḳ
- 2 Nīk ü bed herkesiñ ayāğına bir ip taḳma
 Sen añı nefis-i dağal-bāzıñ olan ser-keşe taḳ
- 3 Bir ḳuru şıḳı ile def' edüp aḳyārı tağıt
 Sāḳiyā baş ayāğı töluyı bir mehveşe çāḳ
- 4 Rāzıyım şimdi vürüp naḳd-i zekāt-ı ḫüsni
 Bir iki buse ile soñra ne mānı' başa ḳaḳ

5 Tîğ-i cevrine rakı̄b zülfüne dil-düş olsun
Ferdiyā k̄anlı t̄uzāk kur da göñül k̄uşuna fāk

145

mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

1 Bu mevcūdāta k̄unh-i zātın olmuştur esās ancak
Deger cümle ta'ayyüdüdür merātibde libās ancak

2 H̄abı̄bın h̄ubb-i zātiden ta'ayyün etdi bālāda
Merātib āhirinde andan oldu h̄ayr-ı nās ancak

[56b]

3 Aña k̄urbiyetindendir ta'ayyünde teķāvüd bes
Bu yüzden andan eyler enbiyālar iķtibās ancak

4 Kemālātı anın zāhir u bātında mükemmeldür
Diger bir kimseye bir vech ile olmaz kıyās ancak

5 Bes andan evliyālar her biri bābında sā'ildir
Verilmiş h̄'ān-ı ihsānında eyler sipās ancak

6 Diger mūminleri cümle t̄ufeylī bil o da'vetde
Kālānda var ise nesnās ile pür iltibās ancak

7 Bu Ferdī-i h̄akīri neş'eyāb et feyz-i rahmetle
Vücūd-ı var ise h̄ubbuñda bulsun indirās ancak

146

fā'ılātün fā'ılātün fā'ılātün fā'ılün

1-Cevher-i ayīnede şol şüret-i h̄odbīne bak
Putperesti az virür bir nev nümā ayīne bak

2-Velikin t̄ağlar yeter k̄uh-ı girān-ı kalbden
Bu ilin Ferhātı iseñ ey cān leb-i Şirīne bak

3-Nuķ-ı cān-bağş-ı h̄abīb etmiş muh̄abbetle z̄uhūr
La'ı-i yāre tev'em olmuş bāde-i rengine bak

4-Nefs-i emmāre ile kalma seb'a-ı seyyāreden
Müşterī ol zāhidā gel h̄uşe-i pervīne bak

5-Teşne-i aşk olduñ ise şahrādan al ʿibreti
Mübtedī sālik gibi sen de dil-i sengine bak

6-Ferdiyā hāk-i mezellet refʿ ider ālāyişi
Huftegān-ı kür-ı aşka pister ü bāline bak

147

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Fī Harfū'l-Kāf

1 Yār gerçi nāz-perver ʿişve-bāz olmak gerek
ʿĀşıkñ göñlünde de sūz-ı niyāz olmak gerek

2 Reng ü büy gülşen-i dehrñ müdām olmazsa da
ʿAndelibñ nağmesi dūr-ı dırāz olmak gerek

[57a]

3 Eylesün dā'im ʿİraq u İşfahān üzre maķām
Mütribñ bu demde aķengi Hicāz olmak gerek

4 Açmak isterseñ dehān bir dilsiz¹⁸
İbtidādan zāhidā ʿaşk-ı mecāz olmak gerek

5 Vaʿzñ gördüm cemāʿat dest-i būs itdüler
Ferdiyā fehm eyledüm ki kār-sāz olmak gerek

148

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

1 Haşrde ehl-i ref'e tır-i revān olsa gerek
Aķşāmı seyr olanñ şubħı girān olsa gerek

2 Gonce veş nāz ile ser-beste tertīb-i bahār
Dest-i dehr ile perişān ü hāzān olsa gerek

3 Bātını seyr-i maķāmāt ile ser-beste olan
Nāy gibi zāhirin beste-miyān olsa gerek

4 Dilberin bālā-yı mevzūnıyla ebrū-yı keçi
ʿĀşıkñ sīnesine yeter tır-i kemān olsa gerek

¹⁸ Metinde eksiklik var

5 Mübtelâsına ʿâyân olduğu demde Ferdiyâ
Zâhidiñ bildicegi vehm ü gümân olsa gerek

149

fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün

1 Âteş-i ʿaşk ile diller sūz-i nâk olmak gerek
Tâbiş-i ruḥsâr-ı yâr ile helâk olmak gerek

2 Zülfekârü'l lâ İlahe ve seyf-i illallah ile
Sîne-i ehl-i tarîkat çāk çāk olmak gerek

3 Ey talebkâr-ı vişâl-i şâhid-i mülk-i vücūd
Mâsivâdan şeh-nişîn-i sîne-pâk olmak gerek

4 İsteyen ehl-i ḥaḳîkat çeşmine kuḥl olmağı
Âsitân-ı ḥazret-i mürşide ḥâk olmak gerek

5 Ferdiyâ gördüm o dervîş-i felâset pîşeyi [57b]
Neş'e-yâb-ı âb-ı telḥ-i şâḥ-ı nâk olmak gerek

150

fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün

1 Aldı gâyetle beni nezzâresi bir kimseniñ
Oldu gönlüm ʿaşık-ı âvâresi bir kimseniñ

2 Ḥançer-i müşgîn ebrüsüyla imâ eyledi
Ol zemânda kaldı dilde yâresi bir kimseniñ

3 Zehr-i firkat-i nûş edelden eyledim vird-i zebân
Sîneden dūr olmasın cân-pâresi bir kimseniñ

4 Mâsivâdan yüz dönüp eyledim vird-i zebân
Oldı kıblem iki kâşî arası bir kimseniñ

5 Sebʿa-ı etvâr-ı ḳalbi Ferdiyâ etdüm sülük
Ṭâlîʿimdür encüm-ı seyyâresi bir kimseniñ

151

fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün

- 1 Şāh-ı hūbānsıñ güzellig izz ü cāhıñdır seniñ
Nāz-ı istignā vü şīve hep sipāhıñdır seniñ
- 2 Dil esīr-i zūlfūñ olmuş beste bir dīvānedür
Cān fedā şīve-i çeşm-i siyāhıñdır seniñ
- 3 Mekteb-i hūsn içre nāz u şīveyi taʿlīm için
Ġamze-i bir allāme-i bī-iştihāhıñdır seniñ
- 4 Çeşm ü ebrūlarda bend olmuş kazā vü kader ¹⁹
Fitne bir mevķūf emr-i nīm-i nigāhıñdır seniñ
- 5 Bir nişānıñdır kalem destifide gūyā Ferdiyā
Kūnc-i maʿnā tūde-i dūrc-i şifāhıñdır seniñ

152

mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün

- 1 Göñüller hañçer-i ğamzeñle müşġin olduġın gördük
Dil-i senginiñ yāķūt rengin olduġın gördük
- 2 Ķadīmi cevr-i ʿādet eylemişken zümre-i hūbān [58a]
Bu devriñ dilberinde lūtfiñ emīn olduġın gördük
- 3 O şūhin sīnesi ġül-bister-i nāz oldu ʿuşşāķa
Siyeh ġiysūlarında anda bālīñ olduġın gördük
- 4 Nevāzişle mükerrer būselerle zevķ ġün-ā-ġün
Vücūd-ı nāzeniniñ böyle tezyīn olduġın gördük
- 5 Göñül hummā-yı ġamdan Ferdiyā lerzende olmuşdu
Lebinden şerbet aldık şimdi tesķin olduġın gördük

153

mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün

- 1 Ķızardup ruhların bigānelerle āl āl itdūñ
Beni ġülşen-serā-yı hūsne maħrūmü'l-vişāl itdūñ

¹⁹ bu beiyit metinde bir sonraki gazelin içinde geçmektedir. Ancak vezni ve kafiyesi yönünden üsteki gazele aittir.

- 2 Varub taşvîr-i hüsnüñ gerden-i ağıyāre mi ‘aşdıñ
Beni ey şem‘-i hūbān bezme fānūs-ı hayāl itdüñ
- 3 Tururken sîne-i ‘āşık sañā şafvetle sultānım
Varub bir şüret ugrısı bulup ‘arz-ı cemāl itdüñ
- 4 Mey-i la‘liñ kadeh-rîz tekellüm itmedüñ ammā
Yine sermest edüp gönülüm baña bilmem ne hāl itdüñ
- 5 Hümā-yı tab‘-ı Ferdī böyle olmazdı bülend-pervāz
Ne a‘lā eyledüñ hüsn ü ‘aşkıñ perr ü bāl itdüñ

154

Fî Harfü'l-Lām

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- 1 Nār-ı şevki zevkle biryān olandan şor da bul
Bahır-i ‘aşkı ğarķ olup ‘üryān olandan şor da bul
- 2 Ehl-i hikmet ehl-i dāniş çāre bilmez derdine
Derdine derdi yine dermān olandan şor da bul
- 3 Vādī-i birūnda gezme yārımı bulsam deyū
Cān evinde yār ile cānān olandan şor da bul
- 4 Söylemez ‘azb-i ferāset dilce-i melḥ-i ‘icāc
Gevher-i maķşūdını ‘irfān olandan şor da bul
- 5 Maḥvı şahvı terk edüp nābūde būddan ol ḥalās [58b]
Māverāyı Ferdiyā ḥayrān olandan şor da bul

155

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- 1 Sırr-ı ‘aşkı dildedür dildāra mahremdir gönül
Rūh-ı kuds ile dem-ā-dem tıfl-ı hem-demdir gönül
- 2 Bezm-i eleste sāğar-ı cemdir cihānı gösterürür
Rāh-ı abdālān-ı ‘aşka tāc-ı Edhemdir gönül

- 3 Zât-ı müstağnîdir ancak şûret-i timsâlden
Ahsen-i takvîmle bālâda mükremdir gönül
- 4 Meşrebi gâyat tevâzu'dur turâba meyli var
‘Âlem üzre bâ‘iş-i teşrîf-i âdemdir gönül
- 5 Bil hakîkate anıdır sâhe-i seyr-i sülûk
Ferdiyâ her rütbede seyyâh-ı ‘âlemdir gönül

156

fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

- 1 Ey gönül gül mevsiminde terk-i mey lâyıķ degil
‘Aql-ı da‘vâsıyla her dem öyle şey lâyıķ degil
- 2 Āsumân-ı cām-ı Cem böyle tehî devr eylemez
Tutmamaķ ol tal‘at-ı ferhundeysi lâyıķ degil
- 3 Böyle eyyâm-ı rebî‘ül-evvele mahrem hayf hayf
Bi-mey-i dilber şadâ-yı çenk ü ney lâyıķ degil
- 4 Bunca ezhâr-ı laţîfi açdı elţâf-ı nesîm
Nâme-i pür-şevķ-i vuşlat ola tay lâyıķ degil
- 5 Vaşıl ikeñ ‘âleme âşâr-ı rahmetden hayât
Olmaya Ferdî-i zârîñ kalbi hay lâyıķ degil

157

fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

- 1 Ten fenâ iline vardı gönül âsûde degil
Mest-i ‘aşķ-ı ezel oldu seri zânûde degil
- 2 Göñlüm ihvân-ı refâķatle edüp seyr-i çemen
Gerek Yûsuf gibi oldu dehen âlûde degil
- 3 Ğarķ olup mevc-i yem-i vuşlata dil oldu habâb
Yelkeni zevraķ-ı vaşl-ı emeliñ şûda degil
- 4 Terk-i varîñ edeniñ hâline bak ey zâhid
Bu kadar ni‘meti terk itmesi bey-hûde degil

[59a]

5 Ferdî-i zârı bütün tutmuş ikeñ mülk-i ‘adem
Çeşm-i agyâr ile baksa dañi fersüde degil

158

fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1 Haste-i ‘aşka hazâkatle tabîbimdür gönül
Mücmel-i terkîb-i ‘âlemden naşîbimdür gönül

2 Niyyetim bälâdür elbet hândân-ı ‘aşkında
Bıkr-i mazmûn-ı İlahiye nesîbimdür gönül

3 Her dil ‘isî-pereste dâğ açarak cilvesi
Deyr-i cânda nokta-i şekl-i şalîbimdür gönül

4 Dest-i kudret eyleyüp yağmâ getirdü berg-i ter
Genc-i şâh-ı ‘aşkıdan çıkma nehîbimdür gönül

5 Eylemem taşîl-i âdâb-ı fûnûnı gayrîden
Ferdiyâ her fende üstâd-ı edîbimdür gönül

159

fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

1 Eli kânlı dili kânlı kılıcı kânlı güzel
Nigehi kânlı harâmî deli ormanlı güzel

2 Nevresim câme ile yoşma kıyâfet giymiş
Egdirince fesini perçemi reygânlı güzel

3 Nice cânlar aşılır setresiniñ dâmenine
Ayak aldıçça uşülüyle o erkânlı güzel

4 Kışver-i dînine âşüb şalar ‘aşıkıñ
O Fregâne edâ şive ‘Osmânlı güzel

5 Kondurur kundurasından dil-i câna güller
Ne Frenk yağlı dâğlar açar ihsânlı güzel

[59b]

6 Mülk-i ‘aşk içre müşîr oldu sipah-ı çemene
İmtiyâzına ‘alâmetleri ‘ünvânlı güzel

- 7 İftihārāne nişān kıldı kırup ʿuşşākı
Nedür ol kıṭʿa-i elmas gibi şānlı güzel
- 8 Ferdiyā kışlāk u yaylāğı gezüp dehrīñ
Gördüm böyle zarīf nükteli ʿirfānlı güzel

160

Fī Harfū'l-Mim

feʿilātün mefāʿilün feʿilün

- 1 Teşneyim āb neydüğün bilmem
Dilde bu tāb neydüğün bilmem
- 2 Çeşmimin yāşın eyledim ceyhūn
Ġayrı hūnāb neydüğün bilmem
- 3 Baħr-i ʿaşkıñda eski kavāşım
Dürr-i nā-yāb neydüğün bilmem
- 4 Ġonce-i laʿline nigāh edeli
Gül-i şādāb neydüğün bilmem
- 5 Zülf-i yāre ilüştüğüm bilirim
Başka kullāb neydüğüm bilmem
- 6 Mey-i ʿaşkıñla neş'e-yāb olalı
Bāde-i nāb neydüğün bilmem
- 7 Mest-i dīvāneyim huzūrında
Resm ü adāb neydüğün bilmem
- 8 Bende-i şādıkım bu çarħ içre
Öyle dolāb neydüğün bilmem
- 9 Āfitāb göñüldedür Ferdī
Zevk-i mehtāb neydüğün bilmem

161

[60a]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

- 1 Köhnelendi o güzel kaṭʿ-i ümmīd eyleyelim

Tāze dilber sevelim zevk-i cedīd eyleyelim

2 Rūz-ı hicrānı temām oldı deyü hāz geldi
Bir hilāl kaşlı ile ʿıyd-ı saʿīd eyleyelim

3 Muhtesib-i becce ile hayli nizāc etmişdük
Defter-i cevri hesāb oldı resīd eyleyelim

4 Oldu çün maṭlaʿ-ı hūrşīd cemāl-i sīnem
Dilden aşār-ı gam-ı gayr-ı baʿīd eyleyelim

5 Ferdiyā kurbet-i yār ile gönül oldı bekām
Şükr edüp luṭf-ı İlahiye mezīd eyleyelim

162

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

1 Ne devlete ulaşur kāmran olan gönlüm
Hümā-yı aşka kadīm-i āşiyān olan gönlüm

2 Lisān-ı gaybī beyān etmeye olur hāzur
O şāh ile orda tercümān olan gönlüm

3 Bilür meylin ne bizi zād-ı şüret-i olmuşdur
O şāh ile arada tercümān olan gönlüm

4 Ol āşinā baña gönderdi yādigāridur
Bir garīb ilde gelip armağān olan gönlüm

5 Açulmazdı baña olmasa derūnumda
Bu kenz-i mahfī-i cāne nişān olan gönlüm

6 Mecāz-ı mürsel olup geldi bunda nükte var
Haḳīkat üzre özü cāvidān olan gönlüm

7 Ezelde Hızr-ı haḳīkī dil içdi āb-ı hayāt
Gelip bir zulmete Ferdī revān olan gönlüm

163

mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün

1 Bu günlerde ʿumūma uğradı şādān olan gönlüm

- Baňa ünsiyyet etdi nice dem handân olan gönlüm
- 2 Beyâbâne düşürdü gözü âhû beni şimdi [60b]
Gezer gurbetde dâ'im târik-i evtân olan gönlüm
- 3 Yanar pervânedür bilmez firâk-ı yâr şem'inde
Gülistân-ı cemâl bülbül-i nâlân olan gönlüm
- 4 Yem-i cem'inde istiğrâk ile ülfet olmuşdu
Atladı sâhil-i farka dürr-i galâtân olan gönlüm
- 5 Nice tûfîleri dem-beste hayret kıılır Ferdî
Beni güyân eden âyîne-i 'îrfân olan gönlüm

164

mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

- 1 Hezâr-ı gülşen-i didâr olan gönülcegizim
Cefâ-yı hâr ile âzâd olan gönülcegizim
- 2 Unutdu 'ahd-i elesti gelip bu 'âlemde
Ezelden mazhâr-ı ikrâr olan gönülcegizim
- 3 Cemâl-i yâr ile her dem bekâm idi evvel
Nezîl-i hâne-i âgyâr olan gönülcegizim
- 4 Şerâr-ı nâsla kaldı diyâr-ı gurbetde
Çarîn-i şohbet-i âgyâr olan gönülcegizim
- 5 Būd-ı imkânda belâdan halâş olur mı 'aceb
Esîr-i kâkül-i dildâr olan gönülcegizim
- 6 Şatıldı bir pula bazar-ı mihr-i dilberde
Metâ'-ı vaşle harîdâr olan gönülcegizim
- 7 Berây-ı bād-ı muhâlif hevâya şavruıldı
Bu yolda hâk-ı şeh-i yâr olan gönülcegizim
- 8 Şerâb-ı aşk ile mest ü harâb olup gitdi
Muķim-i hâne-i hummâr olan gönülcegizim
- 9 Cihâd-ı nefis ile pesmânde olup kalmaz
Sipâh-ı şevk ile salar olan gönülcegizim

10 Kesildi táb u tuvānı erince menziline
Diyār-ı ‘aşqda seyyār olan gönülcegizim

11 Görünce sine-i ayınesin hamüş oldu
Şafada tūṭı-i güftār olan gönülcegizim

[61a]

12 Vişāl-i yār ile Ferdī olur mu hiç medhüş
Ḥabır-i ‘ālem-i esrār olan gönülcegizim

165

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

1 O şūḫıñ la‘l-i nābı gül müdür şeker midür bilmem
Emerken gıtdü ‘aqlım neş’e-i sāgar midür bilmem

2 Nedür bu hāller mey-i zır-i zülf-i müşk-bārında
‘Araqlar mı dökülmüş kıṭ‘a-i ‘anber midür bilmem

3 Görünce vādī-i ḫayretde tenhā kendim aldırdım
Perizād-ı ḫayālīñ mi diger dilber midür bilmem

4 Derün-ı ‘aşık-ı zārı firüzān eylemiş ‘aşkıñ
Şu‘ā‘-ı mihr-i ruḫsārıñ mı bir aḫker midür bilmem

5 Nedür bu rütbe almak gönlünü ehl-i diliñ Ferdī
‘Aceb fāmıñ seniñ cādū-yı efsün-kār midür bilmem

166

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

1 Ateş-i ‘aşık-ı derün-ı dili pür-tāb idelim
Cānı deryā-yı fuyüzād ile garḫ-āb idelim

2 Çardeh-sāle civān eyleyim vuşlatda
Zevraḫ-ı zevke binüp bir gece mehtāb idelim

3 Tāḫ-ı ebrüya şalıp cāmī‘-i ḫüsnünde nazār
Külbe-i zāviyemiz küşe-i miḫrāb idelüm

4 Dil-i beytü’l-ḫazeni Yūsuf-ı gümgeşte ile
Şād edüp şekve-i ḫatır-ı aḫbāb idelim

5 Ferdiyā nāle-i şeb-kîr ile her şām u seher
Dil-i bünyânımızı ah ile pür-tâb idelim

167

mef'ülü mefâ'îlü mefâ'îlü feülün

1 Dil Yūsufını cāh-ı zenahdāne düşürdüm
Şeyhü'l-ḥarem-i sīnemi aḥzāne düşürdüm

2 Bilsin ki müneccim ne imiş tāli'-i mes'ūd
Bir necm-i dıraḥşānı bu şeb yāne düşürdüm

3 Ol zülf-i dil-āvīzini ḥāhişle tarardım
Mest eyledi büyı beni çok şāne düşürdüm

4 Müjgānlarımı şāne kılıp diḳḳat ederken
Murg-ı hevesi zülf-i perişāne düşürdüm

5 Bāzār-ı muḥabbetde gezüp dā'im arardım
Ferdī saña enseb ānı bir dāne düşürdüm

168

fā'îlātün fā'îlātün fā'îlātün fā'îlün

1 La'î-i nābından o şūḥuñ şūret-i cān mürtesim
Bā'is-i iḥyā-yı 'āşık āb-ı ḥayvān mürtesim

2 Nuḳḳ-ı cān-baḥşın virür uşşāḳına kat kat cān
Āb-ı elṭāfında güyā feyz-i Raḥman mürtesim

3 Āşık-ı nān-pāre-i vaşlıñla eyle ber-murād
Olmadan menşūr ḥüsnüne ḥaṭṭ-ı bütłān mürtesim

4 Mü-miyānıñ zülfüne görsem müselsel vehmine
Bu teselsülde olur bir ḥadd-i imkān mürtesim

5 Resm olup evşāf-ı ḥüsniyle nigāristān-ı ÇİN
Oldu her beytimde Ferdī naḳş-ı dīvān mürtesim

169

mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

- 1 Firāk-ı yār ile cāna şafā nedir bilmem
Şu deñlü hayrete taldım cefā nedir bilmem
- 2 Düşürdü dil beni bir rütbe aşk-ı müzlime ki
Şabāh-ı 'arız u zülf-i mesā nedir bilmem
- 3 Revā mı baħr-i gam içre bu deñlü mevc-i sitem
Bu rütbe cevr-i Firāvān baña nedir bilmem
- 4 Kerem-güşā olıcağ Çin-i turre gibi şabā [62a]
'Abir-i nāfeye nisbet Hıta nedir bilmem
- 5 Bu Ferdī-i dil-zāre açılmaz ol gonce
Bahārda bülbüle bu ibtilā nedir bilmem

170

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- 1 Derdimi bilse acırdı hālime 'ālem benim
Sine-i kâfūr olur yāreme merhem benim
- 2 Şöyle bir rind-i ħarābātım ki yokdur hem-demim
Olamaz āyīneme hem-renk cām-ı Cem benim
- 3 Terk ü tecrīdim olur zāhirde reng ü ihtişām
İltibās-ı şöhretimdir ħırka-i Edhem benim
- 4 Başım üzre ayağın luṭf eyleyüp kıoyuñ şehā
Gözlerim yaşı olurdu çeşmine zemzem benim
- 5 Gel seniñle edelim taḫsīm-i zuhūrātı daħi
Ferdiyā her dem seniñ olsun sürür gam benim

171

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

- 1 Şanma biz gam-ı aşkıñ ile ne tedbīr edelim
Ĥasretiñle nice bir nāle-i şebkīr edelim
- 2 Ol dīvāneye bu derd ile dermān mı olur

Meger ol zülf-i siyeh-fām ile zencir edelim

3 Meded baħr-i firākıñda neler çekmiş idik
Hadd u pāyān mı var idi takrİR edelim

4 Mest ü medhüş kılar müşk-i ‘anber-i zülfün
Anı bir müşk-i mu‘anber deyü ta‘bİR edelim

5 Āyet-i ħüsnünü cān muşhafına yazmış idim
Şimdi evrāk-ı dil ü dīdede tefsİR edelim

6 O tecelli-i cemāli çekemez levh ü kalem
Şüret-i ħüsnünü gül sinede taşvİR edelim

7 Kayd-ı tedbire düşen çok yorulur ey Ferdİ
‘Aklıñ aħkāmı serdāde-i taķdİR edelim

[62b]

172

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

1 Bu evzā‘ıñla cāna dā’ima maħzūndur göñlüm
Ĥāyal-i leyle-i zülfünle bir Mecnūn olur göñlüm

2 Baña bir rüy-ı dil göster açıl ey gonce-i ümmİd
Seniñ yek iltifatından hezār-memnūn olur göñlüm

3 Karar eyyāmı kılsam ħün-ı çeşm-i mevce Ceyħūn
Seyāhat ‘āleminde vādİ-i Seyħūn olur göñlüm

4 Perişān eyleme cem‘iyyetim zülfün kayırmazdım²⁰
Ĥazer çeşm-i siyāhıñdan aña meftūn olur göñlüm

5 Sipehsālar tātār-ı gāmıñ her şeb aķın eyler
Ĥücüm-ı leşker-i cevriñle hep şeb-ħūn olur göñlüm

6 Demişsek āb-ı lütfum şāh-ı ümİdin eder sİRāb
‘Acebdir ki karİb-i va‘de-i kemmūn olur göñlüm

7 Yazarsam Ferdiyā etdikleriñ ol şāh-ı ħübāniñ
Cefādır cevrine bir defter-i kånūn olur göñlüm

173

²⁰ Bu beyit kenara sonradan eklenmiştir.

mef'ülü mefā'îlü mefā'îlü fe'ülün

- 1 'Aşk âteşine yanmağa Mecnûn neye lâzım
Çeşmim yaşı söndürmege Ceyhûn neye lâzım
- 2 Sevdâ-yı cunûn eyledi terkîb-i derûnu
Tıb-hâne-i 'aşk içre Felâtûn neye lâzım
- 3 Ol şâh-ı muhabbet bize bildirdi duruşlar
İklîm-i cünûn içre bu kânûn neye lâzım
- 4 'Aşk âteşini yakdım ebed dilde söyünmez
Ser-mâye-i 'adüvv olsa da kânun neye lâzım
- 5 Bir gamzesi fettân düşüp fitneye gönlüm
Ferdî aña bir 'aşık-ı meftûn neye lâzım

174

[63a]

fā'îlātün fā'îlātün fā'îlātün fā'îlün

- 1 Mübtelâyım kuvvet-i cânım zehr-i hicrândır benim
La'l-i nâbîñ firkatıyla yutduğum kandır benim
- 2 Derd-i firkatden baña bir çäre yokdur bilirim
Vuşlatı kaçd eyleşem yolum beyâbândır benim
- 3 Şunda bir hayretdeyim ki kâfir ağlar hâlîme
Derdime dermân dilersem 'ayn-ı hüsrandır benim
- 4 Hâşılı baħr-i belâ emvâcına şaldım dili
Çarķ-ı gird-âb olma taħlîş ki beyândır benim
- 5 Görelim beni taşdan taşa çalsın felek
Kâr u bār zikrim a Ferdî âh u efgândır benim

175

fe'îlātün fe'îlātün fe'îlātün fe'îlün

- 1 Āsumāna çıkarır düde-i âhı perçem
H'âb-ı nâze götürür baħt-ı siyâhı perçem

- 2 Ehl-i sevdāya olaldan ʿilm-i efrāz-ı cünün
Kişver-i cānda çeker reng-i sipāhı perçem
- 3 Gāhi ednāya tenezzül edip ʿuşşākı alur
Gāhi aʿlāde kapar efser-i şāhı perçem
- 4 Āsumān-ı dile ʿaks idelü ol bedr-i münîr
Resm ider āyīnede hāle māhi perçem
- 5 Şāh-ı hūbāna şalar sāye-i şebāl-i hümā
Ferdiyā zeyn iderek ʿarf-ı külāhı perçem

176

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

- 1 Bir dıraht-ı köhneyim ben berk-i bārı istemem
Pür-gül-i pejmürdeyim büy-ı bahārı istemem
- 2 Lāle-āsā sīneden pür dāğ-ı elvānım yeter
Seyr-i ezhār itmek için kühsārı istemem
- 3 Nisbet-i dildir baña vaḥdetde hoş ins ü enîs
Māsivādan dost tutmam gam-güsārı istemem
- 4 Hʿān-ı ʿaşkıñdan yeter hūn-ı cigerden mā-ḥazar
Nîʿmet-i nā-kerdeye çok intizārı istemem
- 5 Külbe-i ahzān yeter maḥzūn olan üftādeye
Ferdiyā dünyā evinde kaşr-ı rüzgār istemem

177

Fî Harfû'l-Nûn

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

- 1 İltiyām olur derūnuñ çāk çāk olduğça ben
Cān bağışlar lebleriñ her-dem helāk olduğça ben
- 2 Reşk ile aʿdā-yı dūnuñ dilleri zülmetlüdür
Nūr-ı didārıñla cānā tāb-nāk olduğça ben

3 Ol biri kūy-ı fenāda olur ‘uṣṣākıñ ħarāb
Mevce-i seyl-ābı çeṣmānımla pāk olduḡça ben

4 ‘Arṣ-ı a‘lāya baṣar ſebdīz-i himmet pāyını
Şehsuvārim pāyına yollarda ħāk olduḡça ben

5 Mest ider cām-ı tecellī kūṣe-gīr-i vaĥdeti
Ferdiyā güṣe-niṣīn-i bāḡ-ı tāk olduḡça ben

178

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1 La‘l-i na‘bıñ sāķiyā rengin olur āyīneden
Cām-ı cemden ḡalma bir āyīn olur āyīneden

2 Nīm-i mest olsa düşürmez ħ‘āb-ı ħüsne ol perī
‘Arız-ı mestāneye bālīn olur āyīneden

3 Arturur günden güne ‘uṣṣāķa istiḡnāsını
Nāz u ṣīve dem-be-dem telķin olur āyīneden

4 Cünbüṣ-i tımṣāline olmaz o ṣūĥum muṣṭarib
Tīzdür sīmāb-ı pür-temķin olur āyīneden

5 Ḳalb-i ‘āṣıķda zuhūruñ başķa ħālet gösterir
Ĥüsni endāmıñ ‘aceb tezyīn olur āyīneden

[64a]

6 Dilde tekṣīri vesā’iṭ menzili taķrīb ider
‘Ālem-i bālāda bir dūrbīn olur āyīneden

7 Ĥod-peresti ‘aybına vāķıf kıłarsak tünd olur
Reṣṭ-i ṣūret Ferdiyā pür-ķīn olur āyīneden

179

fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

1 Ehl-i ‘aṣķa dīñ ṣabūĥ gelsün
Safra-i tevbe-i naṣūĥ gelsün

2 Göñlümüz açdı ol perī çoķdan
Keṣf idüb vechini fütūĥ gelsün

3 Nüşa-ı dilde çıkmadı maşşūd
Sine-i vaz'a şurūh gelsün

4 Cānımız leblerinde kalmışdur
Kaleb-i köhnemizde rūh gelsün

5 Garķ olup baħr-i aşka talmış dil
Yetüşüp keştiyān-ı Nūh gelsün

6 Vaşl ile zevke oldu dil hāzır
Ferdiyā bāde-i şabūh gelsün

180

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Söyleyün dil-ħasteme ol yāre imdād etmesün
La'l-i nābindan baña kām gösterüp şād itmesün

2 Gönlümüzde şaldığı fitne yeter gitmez ebed
Çeşm-i fettānı yeñiden fitne icād itmesün

3 Bāde'-i dil-ħurmenimle yeter şavrulduğum
Kākülün bāda virüp bir daħi berbād itmesün

4 Nāme'-i ħicrimiz yazıldı bütün²¹
Tab' için ħātim-i bedūh etmesün

5 Geçdi güller mevsimi gül-rūylar oldu ħazān
Söyleyin bülbüllere yoķ yere feryād itmesün

[64b]

6 Ferdī-i āzāde rıķkıyyetde bulsun şāhlığı
Eski ķuldur bu deyū rahm ile āzād itmesün

181

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Ülfet itmez aķıl ile zülf-i perīşānıñ gören
Āteş-i aşķ içre oynar şem'-i ħandānıñ gören

2 Dāmeniñ eyler girībān ile dā'im āşinā
Göz ucuyla gāħice çāk-ı girībānıñ gören

²¹ Bu beyitin vezni farklı alınmıştır.

- 3 Rağs idüp gelse sezā rūz-ı kıyāmet-i mahşer
Bāğda reftār ile serv-i hırāmānıñ gören
- 4 Sīnesin seh̄m-i kazāya eyler elbette nişān
Ol kemān ebrūlarında tīr-i müjgānıñ gören
- 5 Resm-i ādāb-ı tarīk-i ʿaşkı Ferdī ögrenür
Çeşm diğkat-i bīn ile eşʿār-ı dīvānıñ gören

182

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

- 1 Bāde'-i ʿaşkı içenler kāse-i tanbūrdan
Kurtulup āzāde oldu mülket-i fağfūrdan
- 2 Müsteʿid olan semāʿa sırr-ı vahdet neydüğün
Aldı ikrār-ı irādet bir şāh-ı manşūrdan
- 3 Urmasın mızrāb-ı cevriñ hışm ile çok tel kırar
Farqı yokdur mūsikī-i sīnemiñ sanşūrdan
- 4 Nev-resīde bir figānsın tutma yer rüy-ı hazān
Āh-ı serdi almadı kim hasta-i mehcūrdan
- 5 Zāhidiñ nūr-ı tecellī yıkmadı serdārılığın
Ferdiyā ehven degüldür kühsār-ı Tūrdān

183

[65a]

mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün

- 1 Şebistān-ı dilim rüşenlenür māh-ı münevverden
Dimāğ-ı cān muʿatferdir hevā-yı hāl-i ahterden
- 2 Yağar tāb-ı ruḥı elbette ol şems-i hoş-āver tek
Eger düşmezse sāye üstüme serv-i ziverden
- 3 Varup parmağınıñ destini būs etdi dil tıflı
Okutdı ḥatt-ı sāğar dersini şu gibi ezberden
- 4 Döküp eşk-i riyā-ālüdesin şavm-ı niyāzına
Nükūd-ı ʿaşkıñı cer itme mümkün mi kalenderden

5 Yeñi bir şākī-i devrān zuhūr itmiş yine Ferdī
Şerāb-ı köhneyi iç ādet üzre tāze dilberden

184

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Kīne-i ehl-i Hüdāyı ibtidā sil sīneden
Şoñra gör vech-i sīne-i bīkīneden

2 Olmayınca dü cihāndan müflis vü hem bī-murād
Sen nice āgāh olursun dildeki gencīneden

3 Kālbini ceşş-i kerāhat kılmış iken zāhidiñ
Gösterür dest-i irādet hırka-i peşmineden

4 Maşkal-ı tevḥīd ile eyle mücellā göñlünü
Tā göresin şüret-i şāhid nedür āyīneden

5 Sen hemān yār ile ol ḫalvet-sezā-yı sīneden
Ĝam degül taş yağa Ferdī künbet-i dīrīneden

185

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

1 Elinde sākī-i gül-çehreniñ şarāb olsun
Göñülde bülbül-āsā nağmeler çeng ü rebāb olsun

2 O şūḫum bezm-i teşrifle tenvīr eylesün
Ḥarābāt ehline gāhī nigāhı bir 'itāb olsun

3 Raķībi meclisimden şimdi sürsünler demiş cānān
Bize lütf eyleñdikçe kāfire varsun 'azāb olsun

4 Bize daḫl itmesinde zāhid-i nādān kayırmazdım
Elinde defter-i ecr-i mu'azzam bir kitāb olsun

[65b]

5 Demişki lütfum artık cevrimde ol muhtesib-becce
Görülsün lütf-i cevri defteri bir de ḫesāb olsun

6 Bize seyr-āb-ı la'l-i na'ıbı kaldıkça meserretle
O ḫasretle ki çekdük vādī-i gamda serāb olsun

7 Elinden düşmesün ol sākī-i pür-ıışvenīñ minā
Kayırmam Ferdīyā ben hırkayı rehn-i ŧerāb olsun

186

mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

1 Gel oğlum dest-i haqqānī tütup bir pir-i dānādan
Ne öğrendik mücerred lāfla ikrā-yı babadan

2 Dil-i sengiñ ile feyz-i hudādan nā-ümīd olma
İşitdük çektiği āb-ı hayātı seng-i hārādan

3 Açılmazsa bu dünyā-yı denīye bu Yūsuf-ı ıışmet
Naşbin ŧaqq ider bir āhen-i ıiffet Zeliḥādan

4 Ḥamūş ol hikmet-āmiz olmayınca tarz-ı giriftārīñ
Ne ḥāşıl derd-i serden gayrı hāy-hūy-ı gavḡādan

5 Semen buldukça tıfl-ı ŧīr-i ḥūn-āşāmı añlarsın
Bu gerek terk-i ebnā-yı zemānıñ ḥālī yağmadan

6 Ne güne nān-ı ni'metle vücūdīñ perveriş kılsañ
İderler bister-i bālīni seng-i muşallādan

7 Sivādan geçmeyince vāşıl-ı Haqq olmağa yol yok
Bu remzi aldın Ferdī ehl-i ıırfān ile vālādan

187

fe'ılātün fe'ılātün fe'ılātün fe'ılün

1 Bī-vefādır o perī ḥālīne aldanma ŧaқın
Rengiñden reng-i aline aldanma ŧaқın

2 Ḥama'ı hāme düşüp mīve-i vaşlın umma
Müşmir olmaz kadd-i meyyāline aldanma ŧaқın

3 Murḡ-ı cānıñ düşürür dām-ı belāya son ucu
Ser-i zülfünde tıran ḥālīne aldanma ŧaқın

[66a]

4 Ḥali'ıñ her ne kadar olsa cihānda mes'ūd
Köhne sālīde zeng-i ḥālīne aldanma ŧaқın

- 5 Nokta-i mār-ı münakkaş gibidir zīb u ferī
Naqş-ı bengāle-i çākālına aldanma şaķın
- 6 Zād-ı bākīdedür ancak eşer-i neşv ü nemā
Zühre-i fāniyenīñ mālına aldanma şaķın
- 7 Yan yakıl hāne-i aşķda kendin kāl olur
Hı̄āce-i medreseniñ kālīne aldanma şaķın
- 8 Mütelevvin görünür hālīne uymaz kālī
Ferdiyā şā'iriñ aķvālına aldanma şaķın

188

mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

- 1 Şehā insān içünde hüsni-i sīretle meleksin sen
Veli 'uşşāķına hem meşreb-i çarḥ-ı feleksin sen
- 2 Zuyūf-ı rāyici bilmez saña baş urmayan kimse
Kulūbum ma'denin temyiz için a'lā meḥeksin sen
- 3 Haber ver ey gönül āhen daḥi olsa erir bunda
Seni aşķ āteşi yumşatmadı bilmen ne peksin sen
- 4 Vücūdun nūru sā'ir a'dād-ı ekvāne
Mezāhir 'āleminde 'ayn-ı 'irfān içre yeksin sen
- 5 Dü 'ālem sensiz itmez Ferdī-i nāşadı lezzet-yāb
Melāḥat meclisinde zevķ-i 'uşşāķa nemeksin sen

189

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- 1 Sākiyā 'uşşāķına bezm-i nevāl itmez misin
Bezm-i teşrīfiñ ile 'arz-ı cemāl itmez misin
- 2 Bister-i ğamda helāk etdi beni renc-i ḥumār
Bir piyāle ile gelüp ḥātır su'āl itmez misin
- 3 Şişe'-i dil münkesir oldu gönül beyti ḥarāb
Dest-i lütfiñla yapup ta'mir-i ḥall itmez misin

[66b]

4 Fırkatiñle başdı şehr-i kalbimi ceyş-i gumüm
Rağş-ı meyle gam-ı sipāhın pāy-i māl itmez misin

5 Cān seniñ cānān seniñdür biz arada perdeyiz
Perdeyi refi' eyleyüp Ferdī vişāl itmez misin

190

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Ey gönül sen ol perī-mekkāre bağlandın mı sen
Bir görüşde turre-i tarrāre bağlandın mı sen

2 Vakt ile mū-yı miyānın şöyle kim hayretdesün
Göz dikersin 'uğde-i şal-vāre bağlandın mı sen

3 Ol but-i tersā ile urduñ artık cilveni
Tākıluپ zülfündeki zünnāre bağlandın mı sen

4 Gezmez oldun sū-be-sū şahrāları eşkiñ gibi
'Ahd idüp hable'l-metīn yāre bağlandın mı sen

5 Dönderür çarḡ-ı felek āzād ile dā'im neden
Ferdiyā bu künbed-i devvāre bağlandın mı sen

191

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Perçemiñ şīvelerinden bend bend itmez misin
Bu dil-i dīvāneye andan kemend itmez misin

2 Micmer-i dil yanarken āteş-i cānsüz-ı 'aşḡ
Hal-i 'anber-i büydan anda sipend itmez misin

3 Meclise teşrīf edermiş gāhī ol meh-vā'izā
'Aşıka rām ola deyü hıç nuşḡ-ı pend itmez misin

4 Böyle ḡüsñ ü böyle endām ile diḡkat eylesen
Zāhidā adem olsañ da pesend itmez misin

5 Nāz ile reftār ider ol serv-i bālā bāḡda
Sen de Ferdī himmeti anda bülend itmez misin

192

[67a]

fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlün

- 1 Kâpulan çeşm-i füsûn sâzıña meftûn olsun
Bağlanan zülf-i siyehkâr ile Mecnûn olsun
- 2 Sâkiyâ meclise teşrîf buyur kâse-i ser
Renkden renge girüp ruğları gülgün olsun
- 3 Çekemem la'li lebiñle mey-i câm-ı aşkı
Gayretinden dil-i bîgânelerine hûn olsun
- 4 Yeter âhım böyle ser-menzîl-i maqşûda vuşul
Eşk-i çeşmüm dökülüp çöllere Ceyhûn olsun
- 5 Ol habîb-i Arabîniñ yoluna cümle fedâ
Aşıkıñ ömrü dimem gün-be-gün efzûn olsun
- 6 Ehl-i tecrîd urûc itmede İsâ olmuş
Ehl-i dünyâ tama'ı hâlîme Kârûn olsun
- 7 Gam-ı ağıyar ile geldiyse rekâbet Ferdî
Kâmet-i yâr ile tab'ıñ yine mevzûn olsun

193

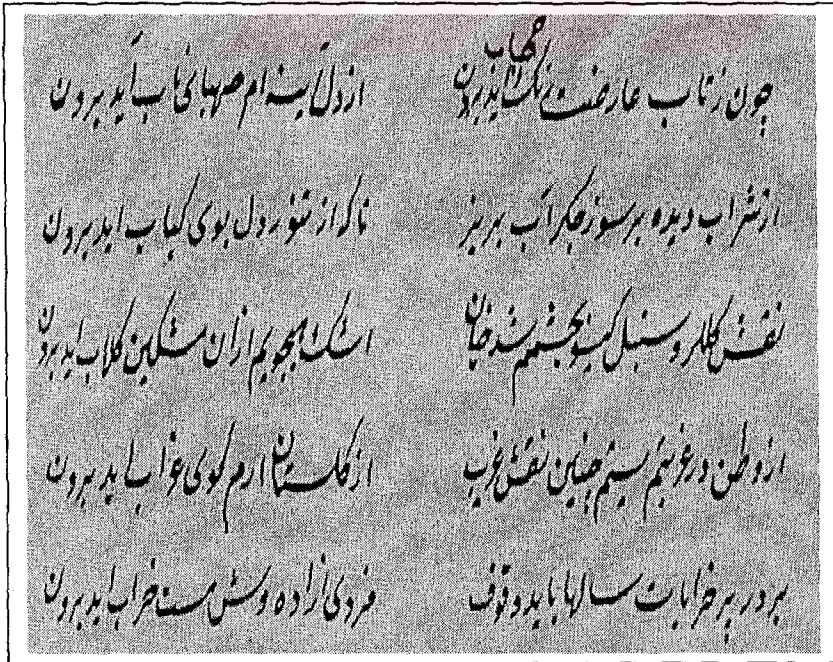
fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlün

- 1 Tefrika virme gönül mülküne gîsûlarla sen
Cem gibi cem' olup ol leb-i la'li-i sühan-gûlarla sen
- 2 Deşt-i hayret başka vâdîdir ki Mecnûn uğramaz
Gezme beyhûde cihânda vahşi âhûlarla sen
- 3 Vech-i tâbânıñla vir tâb-ı derûna incilâ
Bâna aındırma husûd-ı mâhı ebrûlarla sen
- 4 Derdiniñ dermânı ancak ol civân-ı tâzedir
Ey tabîp aldanma cânım köhne-dârûlarla sen
- 5 Eşk-i çeşmim Ferdiyâ çağlatma var mı murâd
İmtihân olmak diler var ise cûlarla sen

fā'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ülün

- 1 Vuşlat-ı yâri benim firkat-i zârı seniñ olsun
Neş'e-i cām benim renc-i ħummârı seniñ olsun
- 2 Gülşen-i ħüsnü taqsîm idelim ol güzeliñ
Gül-i ruhsârı benim miñnet-i ħârı seniñ olsun
- 3 Zâhid gel ikimiz mülk-i aşkı tütalım
Ĥâşıl-ı kıarı benim bâr-ı tîmârı seniñ olsun
- 4 İyd-gâh eyleyelüm küyını ol âhünuñ
Terkîde şaydı benim tâğda şikârı seniñ olsun
- 5 Ferdiyâ ben çekemem bâr-ı gam-ı ħicrânı
Vuşlat-ı yâr benim firkat ü zârı seniñ olsun

Nazîre'-i Baba Kemâl-i Hocendi Ķuddise sirrühü

196

Fî Harfü'l-Vāv

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- 1 Ey şabībim derdime devā şimdengerü
İstemem görme beni lütf ile revā şimden gerü
- 2 Gam degil bîgānelerle kerem-i ülfet oldığıñ
Kim gerek olsun seniñle āşinā şimden gerü
- 3 Çekmedik mi cām-ı vaşlı leb-be-leb ağıyar ile [68a]
Her kimiñle ister isen sür şafā şimden gerü
- 4 Minnet itme h'ān-ı ihsānıñdan el çekdim şehā
Hūn-ı dilden eylerem ğayr-ı ğidā şimdeng erü
- 5 Ferdī-i āzādeyim nüh-tāke egmem başımı
Bulmadım mı kayd-ı zülfüñden rehā şimden gerü

197

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- 1 Zülfüñden dest alalı bād-ı şabā n'olsun bu
Esmedi semtimize bŷy-ı vefā n'olsun bu
- 2 Ellere koqladarağ gül ruħuñ ey gonce-dehān
Çekülür mü bu kadar cevri-cefā n'olsun bu
- 3 Hāl-i 'anber şemmine misk-i Hoten demişdim
Tevbe tevbe var ise bunda Hāfā n'olsun bu
- 4 Nāfeden çāk-ı ğirībānına dek şemm itdüm
Cānıma cān kıatarak verdi ğidā n'olsun bu
- 5 Misk-i 'anberle yazar nazmı 'ālem Ferdī
Bŷy-ı cānān gibi var bunda şafā n'olsun bu

198

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- 1 Bu gönül dīvānesi cānānīñ eyler arzū
Şūfī-i şāfī gibi İmānīñ eyler arzū
- 2 Tekye-i dilde semāt-ı ʿaşkı ihzār eyledik
Hāndān-ı cānımız mihmānīñ eyler arzū
- 3 İstemez dūnyā serāyın mülket-i dār-ı beķā
Yevm-i bedel hāne-i vīrānīñ eyler arzū
- 4 Üns ile ülfet-i ʿāşık ķalsa bī-süz-ı nāz
Cā-be-cā hengāmeyi hicrānīñ eyler arzū
- 5 Gül ruķuñ vaşfindan olsa Ferdī zārīñ hoş
Bāğ-ı ʿaşkıñ bülbül-i nālānīñ eyler arzū

199

Nāzire'-i Vaḥīd Enderūnī

[68b]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

- 1 Gösterince ol gül-i nevreste rüy-ı arzū
Çeşm-i dilde buldu revnāk reng ü büy-ı arzū
- 2 Refʿ olup kūh-ı girān-ı hicrān ol şirin lebin
Tīşe-i himmetle aķdı anda cūy-ı arzū
- 3 Bezm-i ʿaşķ içre gelince neş'e-i kāmīl temām
Gāhi bes-gāhi tehī olur sebūy-ı arzū
- 4 ʿĀlem-i ins içre taldım ʿayn-ı baḥr-i vaḥdete
Kalmadı gavāş-ı dilde cüst-cūy-ı arzū
- 5 Ferdī-i āzāde bende ḥamūş olmaz kayd idüb
Ber-ṭarāf olsun dilinden arzū-yı arzū

200

Fī ḥarfū'l-he

Gazel-i raʿna güfte-i ḥazret-i pīr

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

- 1 Dil gözüñle söyle sūr-ı mey maḥrem-i rāz olmasa
Kim bilürdü ḥālimi ol çeşm-i gammāz olmasa
- 2 Oynamazdı dil derūnumda enīsim duymasa
Raşş ider mi bir perīveş nağme-i sāz olmasa
- 3 Aldanır mıydı dilim her dem dirīğ-i vaʿdine
Nazlı nazlı söyleşüp tā böyle dil-bāz olmasa
- 4 Bakmazdı murğ-ı dili bītāb olup bāl u perrin
Tāk-ı evc-i lā-mekānda yüce berdār olmasa
- 5 Gūş dutmazdı lāl-i kilkime ehl-i sūḥan
Ferdiyā nazm-ı laṭīfim nükte-per-dāz olmasa

201

mefʿülü mefāʿilü mefāʿilü feʿülün

- 1 Laʿlīñ umup ey ʿāşık-ı cān gānzesi şorma
Ol ṭamīğ-i kazāya şakınup ağızıñı urma
- 2 Tırkeşlik ider kūşe-i sīnem saña ammā
Ol çifte kemānı çekemem ḥışm ile kırma
- 3 Gāḥice biri düşünse laṭīfe olur ammā
Şāyed ki kılūba tokunur ḥadden aşurma
- 4 Şeytān gibi çarpar seni bir nīm-i nigehle
Ol sürmeli şeyḫi göricek orda tırma
- 5 Ferdī gibi gözden şakınurlar seni ʿuşşāk
Ağyār ile hem meclis olup cānım oturma

[69a]

202

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

- 1 Gül-ruḥuñ vaşfıyla bülbül şaldı bāğa gul-gule
Kim deyü bu gonce-i nevreste sordu gül güle
- 2 Bāğda dest-i şabā urdukça şāne şubḫ-ı dem
Reşk-i verdī çīn-i zülfüñ tıybi bñy-ı sünbñle

- 3 Bezm-i meyde la'î-i nâbîñla şereflendi şarâb
Mevc urdu imtizâc itdükçe reng-i yem güle
- 4 Virmiş iken destime ka'î-i metâ' zülfünü
Çaldı sâz baht-ı nâ-sâzım muhayyer nisb ile
- 5 Şordu şavletde meydân-ı belâgatde dutub
Ferdiyâ destimde hâmem 'ayn-ı düldüle

203

Nazîre' -i Sîrûzî Yûsuf Muhlîş Pâşâ

fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlün

- 1 İntisâb-ı der-i meyhâne gelir hâtırına
Anda çok meclis-i şâhâne gelir hâtırına
- 2 Yâr-ı sâkıyi alıp la'î-i lebi câm-ı şarâb
Kurduğun bezm-i mülükâne gelir hâtırına
- 3 Haste-i derd ü gamız çâre ger itmezse tabîb
Lâ 'ilâcî bir iki peymâne gelür hâtırına
- 4 Halvet olsam o perîzâd-ı niyâz-ı alüde
Açamam râzını bîgâne gelir hâtırına
- 5 Tâk-ı mihrâb-ı cemâlindeki ebrûlarını
Göricek secde-i şükrâne gelür hâtırına
- 6 Ka'riyle yıksa gönül hânesini lu'f eyle
Oradan nice kâşâne gülür hâtırına
- 7 Künt-i kenzi okuyup 'ârif olunca dâñâ
Şu hârâbatla vîrâne gelür hâtırına
- 8 Kulzümü vahdete şalıp nazarım hayret olup
Sadef-i dildeki dür-dâne gelir hâtırına
- 9 Ferdiyâ bilmem olur mu zürafâ'-yi tenzîr
Bu gazel-i mülk-i şeb-hâne gelir hâtırına

[69b]

204

mef'ülü mefā'îlü mefā'îlü fe'ülün

- 1 Sa'y eyleyelim rāh-ı Hudāda yorulunca
Tā mürşid-i kāmil denilen zātı bulunca
- 2 Desti saña elbette anıñ dest-i Hudādır
Pekçe yapuşup seyr ü sülük eyle yolunca
- 3 Ādāb ile pek rābıtalı olmağa sa'y et
Hām meyve gibi kayma şağın tā ki olunca
- 4 Ahvāl-i sülükıñ şağınup söyleme gayre
Senden gider ol hāl vaqıtsız tıyulunca
- 5 Hām dest eline gir amān nādım olursun
Bir daği durulmaz bu uşüller bozulunca
- 6 Eşbāh-ı rüsümüñ sözüne aşma kulāğın
Bektāşılık efkārı budur şāğ u şolunca
- 7 Soñra bozulup asker-i İslām kaçarlar
Kāfir çerisi kal'a-yı kalbe koyulunca

205

mefā'îlün mefā'îlün mefā'îlün mefā'îlün

- 1 Misāfir-hānedir dünyā şağın anda vañan tıtma
Göñül beyt-i Hudādır anda dīv ü ehrimen tıtma
- 2 Bu hār u haşda renk ü büy-ı gün-ā-güne aldanma [70a]
Gülistāna ciñāna el şunup mār u diken tıtma
- 3 Kanı dünyālara mālİK kanı uq̄bālara sālİK
Bu mātem-gāh-ı firkatdır bu bābda göñül şen tıtma
- 4 Şalıp fülk-i dili başdan kesİf-i bahr-i aşğ içre
Re'İs olmağ dilerseñ her bād u dümen
- 5 Seni yer aq̄ibet şİr-i zebān-ı mürg ey Ferdİ
Sebeb-kār ol yolunda ten-perest esās-ı men tıtma

206

Nazire-i 'işmet 'aleyhi'r-raħmete

mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

- 1 Aķan cūy-ı eřk kūyunadır āb-ı revān řanma
Çemenzār-ı teħassürdür biten sen büstān şanma
- 2 Nice demler derūn-ı dilde maħfūz iken esrārīñ
Cefā-yı 'aşķla fāř oldu ol rāzı nihān şanma
- 3 Bükülmüş cevr ü emrād ile ĥayli çileler çekmiş
Atsa tır-i āhı ķadd-i 'uřřāķı kemān şanma
- 4 Oķutsa mācerāmız defteri şular gibi dilde
Seniñ itdükleriñdür başķa dürlü destān şanma
- 5 Giriftār olmaķa dām-ı belādır perçemi Ferdī
Hümā-yı himmetle ser üzre ķonmuş āřiyān şanma

207

fā'ılātün fā'ılātün fā'ılātün fā'ılün

- 1 Tā řabāvetden berü ziynet virdüñ düşüme
Gelmedin ey dil-rübā çoķdan berü aķūřıma
- 2 şimdi aķyār ile oldun dem-ā-dem āřinā
Ĥayret-efzar oldu bu vařıñ dil-i medħūřıma
- 3 Sensiz ey sākī gül-çehre neřāt olmaz yine
Gel ķadīm rencide eyle bezm-i nūř-ā-nūřıma
- 4 Girmeyelden saķa-ı çeşmimde raķřa ey perī
Girmez oldu nāle-i cenk ü senālar gūřıma
- 5 Gül ruķumdan Ferdiyā açma niķāb-ı kākülü
Virmesün beyhüde efgān bülbul-i ĥāmūřıma

[70b]

208

mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

- 1 O gonce nāzlandı eşk-i terle zülallendikçe
Derün-ı pür-dâg oldu ol gül lâlelendikçe
- 2 Gül-i terdür düşer nāze itdükçe bülbüller
İñler gonce-i ümmîd-i göñlüm nālelendikçe
- 3 Olunca dūd-ı āhım halka halka zülfüne tev'em
Çıkar eflāke göñlüm şu'lesi hevālandıkça
- 4 Dökünce gisūvanın gird-i ruhsāre virdü revnāk
Şafā-gūster olup māhıñ şu'ası hālelendikçe
- 5 Şarāb-ı aşk ile Ferdī nedür bātında keyfiyet
Derün-ı şışede yāķūt olur sīmālelendikçe

209

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- 1 Kākülün itmiş perīşān verd-i handān üstüne
Ebr-i bahtım perde çekdi māh-ı tābān üstüne
- 2 Şanma oynar iki hūnlu tīg geçmez müşkīne
Sāye şalmış ebruvānı çeşm-i fettān üstüne
- 3 Fāris-i meydān-ı hūsnüñ hāli gird-i zülfüne
Güy-ı sevdā-yı süveydā geldi çevgān üstüne
- 4 Āfitāb-ı ālem-ārā kūyunun serkeştesi
Nüh-felek dönmedür ol kuṭb-ı devrān üstüne
- 5 Bendesiyim Ferdiyā ol şāh-ı hūsnüñ ez-ķadīm
Dest-i ķudret piç-nākim yazdı dil-cān üstüne

210

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

- 1 Hāneme geldi o meh-peyker-i raḥşān bu gece
Hāle-i sīnede ķıldım anı mihmān bu gece
- 2 Şeb-i ķadr idi meger şöyle tecellī ķıldı
Nola ğarķ eyledi her yanımı cānān bu gece

- 3 Ol melek haşlet ile oldu mekân-ı akdes [71a]
Beyt-i ma'mûre dönüp hâne-i vîrân bu gece
- 4 Güft-gû cümle işâretle ilhâm oldu
Olmadı 'âşık-ı zârın dili nâlân bu gece
- 5 İstirâk itmege esrârı mı gelmişdi rakîb
Recm ehliyle sürüldü koca şeytân bu gece
- 6 Nuḡk-ı cân-baḡşına reşk eyler idi âb-ı hayât ²²
Hızra peyrev mi olurdu dil-i sūzân bu gece
- 7 Leyle-i 'ıyd-ı mübâhât iderek şādî eyle
Buldu eltâf-ı İlâhî ile pâyân bu gece
- 8 Şu'le-i vuşlata pervâne iderek şubḡa kadar
Şekl-i fânûsu hayâl oldu şebistân bu gece
- 9 Ferdiyâ 'azm edicek gül-çemeni sînemde
Lâl iken oldu gönül bülbül-i nâlân bu gece

211

fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

- 1 Şu'lelendi mey ile meclis-i rindân bu gece
Döndü âteş gibi ol sâkî-yi devrân bu gece
- 2 Kıldı 'âyîn-i Cem'in şeklîni dilde taşvîr
Bir iki câm şunup nergis-i mestân bu gece
- 3 Şiḡne-veş başdı ayâğın çıkarup ḡubb-ı zeri
Mey perestâna 'aceb eyledi dîvân bu gece
- 4 Cenk ile sînesini eyledi ruḡları mecrūḡ
Ney delüp bağrın ider nâle vü efgân bu gece
- 5 Eyleyüp câmesini nâz ile istignâdan
Çarḡ urup rakşa girer ol meh-i tâbân bu gece
- 6 Zâhid-i ḡâr şıfatı çekmiş idim iştâbila
Çözülüb köstegi Ferdî yine ḡayvân bu gece

²² Bu beyit der-kenâren yazılmıştır.

7 Ferdî-i tîre-diliñ âyinesin şâff itdü
Bir cām hürmetine bâde-i ʿirfān bu gece

212

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

1 Mevc urup ʿanber-i haṭṭ ʿarız-ı gülgününde
Mest olur bâde-i gül nergis-i pür-hünında

2 Vaḥşet-âmuz olur âhûlara çeşm-i siyehi [71b]
Nice mûnis ola Mecnûnları hāmünında

3 Şekân hün-ı müleldür yeri mâtem-zedeniñ
Meh-i ʿıyd olsa bile ʿâlî -i vārünında

4 ʿillet-i ʿaşka devā bu ʿÂlî Sînā ne bilür
Arama öyle şifā defter-i kânünında

5 Mülk-i hüsne olan şāh-ı velāyet cāhiñ
Naşş-ı Yûsuf görünür mihr-i hümâyünında

6 Mihr-i nisbet olamaz mâhire noşşān-ı furûğ
Kâmilān naşş aramaz dîde-i mādünında

7 Ferdiyā diğkat iden şāhid-i maʿnāyı bulur
Şûret-i nazma giren sîret-i mazmünında

213

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

1 Reşk ider bezm-i muḥabbet dil-i dîvānemize
Naşşedelden o perî-zādı perîḥānemize

2 Geşt-i çarḥ bilür bād-ı murādı minnet
Nāle-i bî-hūdî vü naʿr-i mestānemize

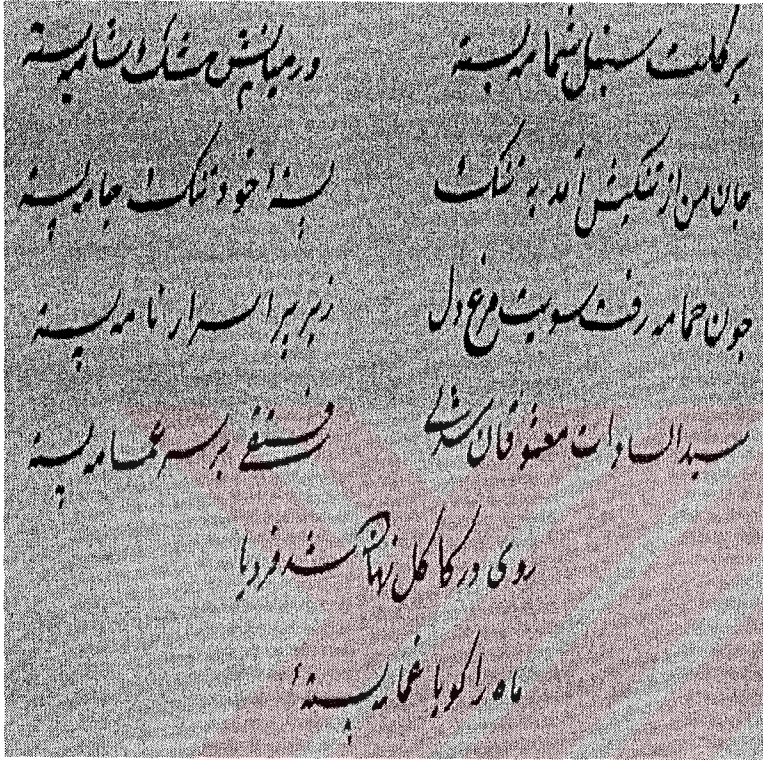
3 Dil-i sevdā-zedeye itme ḥaḳāretle nigāh
Rûkn-i aʿzāmdır o erkān-ı sebeḥānemize

4 Bezm-i hüsünde ʿaceb şemʿa tarāvet gelmez
Girye-i şādî ile suḥte-i pervānemize

5 ‘Akd-i zünnârımı hâll eylemedi zâhid-i huşk
Ta’ne ağâz ideli sübḥa-yı şad-dânemize

6 Biz o ḥayret-keş-i me’mûn-ı fenâyız Ferdî
Âşinâ gıbta ider cünbiş-i bîgânemize

214

[72a]

215

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

1 Şüfî bize yâr ol seni ağyâre bağışla
Yokluğuma gül ol vârlığını ḥâre bağışla

2 Düşûnda girân hırka ile yol alamazsın
‘Aşk âteşine yak varımı nâre bağışla

3 Bend oldu saña ‘ucb riyâ vuşlât-ı Hakkdan
Şat dilber ile mey yoluna kâre bağışla

4 Rûyînda neden reng-i ḥayâdan eşeri yok
Çeşmiñdeki kemlik kâresin âre bağışla

5 Ferdī açagör bāb-ı cünün içre niyāzı
 ‘Aqlın var ise yalvara gör zāre bağışla

216

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

1 Niyāz itdükçe süs virdü o şūhum şüret-i nāze
 Açıldı dāğ-ı diller lāle-asā tāzedden tāze

2 Biçimsiz kesdi istignā-yı libās kıadd-i ‘uşşāka
 Sitemler boydan aşdı yokdur işlāha endāze

3 Hevālandı gönüller tellenüp evza‘-ı dilberden
 Gelince bezme nāz ile elinde telli yelpāze

4 İder çeşm-i aşinālık dā‘imā her yerde ağıyāre
 Ne mümkün açmak esrār-ı derdini çeşm-i gammāze

5 Kebüter-bīm olsa vü ter-dil ‘uşşāk ey Ferdī
 Açup bāl u perin şāhīn-i gamze gelse pervāze

[72b]

217

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

1 Kāse-i serde nidem āb-ı tarab-nāk olsa
 Gam degüldür ser-i sevdā-zedemiz hāk olsa

2 Veche-i maşşūda nazar-bāz olusar dīde-i dil
 Beyt-i ma‘mūrda ayīne-i idrāk olsa

3 Açamaz niyāzı yog iken dilde huzūr
 Na‘ralar tañtana-i kıbbe-i eflāk olsa

4 Nice güller açılır sīnede dāğ-ı dilden
 O kilik-i pür-himmeti lāle gibi çāk olsa

5 Genc-i hüsntündeki mārān ser-i zülf-i siyāh
 Hāne-i tābşır ide bādede tiryāk olsa

6 Ferdiyā ol harem-i vuşlata irerdi diller
 Eşk-i çeşmiyle bu evsāh-ı gönül pāk olsa

218

fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlün

- 1 Çıkarır derd-i dilim âh nefisden nefise
Kurulur süllem-i cân-gâh nefisden nefise
- 2 Sırr-ı telkîni mürîdân kam-ı şeyhinden alur
Feyz ider hâzret-i Allah nefisden nefise
- 3 Keşf olur veche-i terkîble merâtib bir bir
Açılır şubh-ı sehergâh nefisden nefise
- 4 Gerçi yol var deyü meşhûr gönülden gönüle
Var imiş bunda bir râh nefisden nefise
- 5 Tatalım ki nefes evlâdı dökülsün yere
Ferdiyâ yeter tîz-âgâh nefisden nefise

219

fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlün

- 1 'Aks-i rüyıñ koyduñ eyne sine-i bîkînde
Âteşi hâbs eylediñ cādū gibi âyînde
- 2 Âteş-i 'aşkıñla dâ'im çarh urup dönmehtedir
Mihr-i meh ser-keşte oldı künbet-i dîrînde
- 3 Zevk-i dünyâ telh-kâm eyler seni etfâl-veş
'Âkıbet vardır nedâmet cünbiş-i âzînde
- 4 Hürde-bîñ ol şürete kılma nazar seyri gözet
Nice bîñ kallâş vardır hırka-i peşmînde
- 5 Yeter gamzen Ferdîyi âvâre itmüş nişân
Şun elin bir kez nice peykân bulursun sînde

[73a]

220

fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlün

- 1 Bak da ol şem'î gülün cünbiş-i pervânesine
Gül irer taş yerine sine-i dîvânesine

- 2 Mevrid-i hüsn-i ezel mecma^c-ı aşnāmına bak
 Kıl olur nice muvaḥḥid der-i büt-hānesine
- 3 Bāğ-ı rıdvān ‘aceb ki reg-i tākiñ her dem
 Virdü ḥāşiyet-i mey na‘ra-i mestānesine
- 4 Kakül altında anıñ ḥaylice sırr-ı maḥfıdır
 Murg-ı dil dām ile gāfil urulur dānesine
- 5 Ferdiyā pir-i ḥarābātına ḥalet bu imiş
 Reşk ider tāk-ı felek kirdiş-i peymānesine

221

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- 1 Cismini terk itmedikçe gevher-i cān isteme
 Kellede kalmış buḥarıñ āb-ı nisyān isteme
- 2 Hevāḥiş-i nefis ü hevāda yok ḥayāt-ı cāvidān
 Ebrū-yı cem^c itmeyince āb-ı ḥayvān isteme
- 3 Kisve-i hüsn içre ‘aşkı sır iden pervāneden
 Perde-i fānūs içinde şem^c-i pinhān isteme
- 4 Ferdiyā ma‘şūm olanlar şabittir ol pāk-bāz
 Sen kuşūra itirāf et aşuru şān isteme

222

mef‘ülü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ülün

- 1 Sākī gülerek çeşmini mestāne süzünce
 ‘Aklım gidiyor bāde-i yārāne süzünce
- 2 Şerbet virmem beñzine ol ḥaste mizācıñ
 Tā’ edviye-i vaşlı ḥekīmāne süzünce
- 3 Çok çile çeker içmege ‘aşk mey-i vaşlı
 Zevk-i muḥabbetde zarifāne süzünce
- 4 ‘Aşk ehliniñ aḥvāline götürmez bulanıklık
 Çok taşfiye ister dil-i dīvāne süzünce

[73b]

5 Mest eyledi beni Ferdî berhem-i nigehle
Sākî gülerek çeşmini mestâne süzünce

6 Kayd itdügünü bendelige itmedi İmā
Tā defter-i ‘uşşākını cānāne süzünce
223

Der Na‘at-i Nebi Şallallahu Aleyhivesellem

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

1 Ser-şāh-ı vücūdın efserisin yā Resūlallāh
Ne efser ziyet-i efzā gevherisin yā Resūlallāh

2 Cinān-ı ma‘rifetde ‘ārifān sende kanar ancak
Fuyūzāt-ı Hūdāniñ kevşerisin yā Resūlallāh

3 Semīr-i bezm-i aqdes olduğın leyle-i İsrāda
Gürūh-ı enbiyāniñ esmerisin yā Resūlallāh

4 Ferīde eylemiş Hakk aferīde eylemiş baħr-i lütfından
Vesā’it-i ‘uzviyyetiñ pür-zīverisin yā Resūlallāh

5 Umar Ferdī tülū‘iñ hāne-i dilde kemāl üzre
Fezā’il mihriniñ en enverisin yā Resūlallāh

224

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

1 Tekāsüldür bu ‘işyāniñ belāsı yā Resūlallāh
Hukūķun farz-ı ‘ayn iken edāsı yā Resūlallāh

2 Meṭā‘-ı ṭā‘ati deryā-yı cürmümde düşürmüşdüm
Benim sermāyemin yokdur nemāsı yā Resūlallāh

3 Mizācım oldu muhtell-i meķş idelden ‘illet-i ‘işyān
Şifā-hāneñde hazır oldu devāsı yā Resūlallāh

4 Re’is-i kātibānı sağ yanımda görmedim aşlā
O yüzden yokdur anıñ iştikāsı yā Resūlallāh

[74a]

5 Mu‘ciz-i sā’il ma‘zūr kim kovsañ daħi gitmem
Bu dergāhın benim maķ‘ad-ı kübrāsı yā Resūlallāh

6 Tükendi zād-ı rāh-ı cān hayātımdan ramak kaldı
Seniñ hānıñdadır rühiñ gıdāsı yā Resūlallāh

7 Kerem kıl Ferdi-i zārı mühibbānıñla haşreyle
Ki sensin bu murādın mültecāsı yā Resūlallāh

225

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

1 Eger ermezse senden bir şefā'at yā Resūlallāh
Benim hālim yamān olur be-gāyet yā Resūlallāh

2 Yüzüm käre dilim yāre vücūdım oldı bñ päre
Eger ermezse bir çäre fezāhāt yā Resūlallāh

3 Esir oldum halāş eyle kerr ü nefis ü şeytāne
Kalurdı böyle hālim pek dalālet yā Resūlallāh

4 Hüdānın lütfi bī-pāyān-ı seng baña şāyān
Benimde baħr-i cürmüm bī-nihāyet yā Resūlallāh

5 Şefā'at devhası sāye şalınca rüz-ı maşşerde
Bu Ferdīye ere zıll-ı himāyet yā Resūlallāh

226

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Gel hidāyet yoluna gir şem'a-yı tevħid ile
Bir tecellī kıl vücūdıñ lem'a-yı tevħid ile

2 Sil süpür çārüb-ı zıkr eyle derūnıñ hānesin
Şula çeşmiñden tozutma dem'a-yı tevħid ile

3 Dilde kıl dā'im nemāzı tutma tavr-ı zāhidi
Bu ribā-yı mescid üzre şem'a-yı tevħid ile

4 İyd-ı vaşle irişüp nefsiñi kurbān idesin
Tavr-ı cemā'atle dīvāne cem'a-yı tevħid ile

5 Der-i vaħdet isteyen Ferdī gezer mi hilmī
Cānı taldir baħr-i aşka kum'a-yı tevħid ile

[74b]

227

fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlâtün feilün

- 1 Göz süzer haşyet ile ışfa âhücasına
Sihr ider gibi alur 'aqlımı cādūcasına
- 2 Dünkü gün 'arī idi ruhları güyā hattden
Şöyle geldi ki görünmezdi perestūcasına
- 3 Çimenistānda görünce gider ol serv-i revān
Akdı arduca gönüller acele şūcasına
- 4 Zîr-i fesden çıkarup perçemini neşim etdim
Nedir ol rayha-i tayyîbe şebbūcasına
- 5 Ferdî-i zāre virür tuhfesini yārān
Tarḥ edüp bu gazeli şā'ir-i hoş-gūcasına

228

mefā'îlün mefā'îlün mefā'îlün mefā'îlün

- 1 Şorar mı hâtır-ı üftādesin cānāne düşdükçe
Siler mi eşk-i çeşmin küşe-i dāmāne düşdükçe
- 2 Çeker dārü'ş-şifā-yı vuşlata vādî-i firkatden
Sürer zencir-i zülfüyle dili dīvāne düştükçe
- 3 Gelür Mısr-ı dilimde bārekallah müjdesi güşe
Dem-â-dem Nîl-i feyziñ merkez-i 'irfāne düştükçe
- 4 Yağar cān u dil-i 'uşşākı elbette aḥker-i 'aşkıñ
Vücübıñ furretinden noқта-i imkāne düştükçe
- 5 Şorarsan Ferdi-i zārı zülāl-i la'î-i nābından
Hayāl-i 'arızıyla āteş-i sūzāne düştükçe

229

mefā'îlün mefā'îlün mefā'îlün mefā'îlün

- 1 Görünce berg ü bār-ı ḥüsnuñü kıdd-i nihāl üzre
Şarıldı boyuna dil-i meyve-çini vişāl üzre

[75a]

- 2 Peder manî degildir zevk-i vaşl-ı yâre koçlarlar
Gül-i nevres fidânı kónsa da köhne sifâl üzre
- 3 Görenler tāk-ı ebrusun didüler şemme vechullah
Yazılmış şafha-ı hüsnünde mihrāb-ı cemāl üzre
- 4 Billūr-ı hāl-i ruhsārīñ edenler mū-be-mū diğkat
Cihān bir noktadır kónmuş cemāl ü şimāl üzre
- 5 Sevādü'l-veche fi'd-dāreyn olan imkān imiş añla
Gubār-ı ʿarızīñ pāk eyleyen timsāl-i bāl üzre
- 6 Yazanlar bahşını o şāf hüsnüñ çīn-i zülfüñle
Nigāristān-ı Çīni nakş ider ebrū-yı āl üzre
- 7 Mehārīñdır başıñda kayd olan bu bildigiñ bir bir
Kalışsam vāh saña ey zāhid hırsın bu hāl üzre
- 8 Hekīm inkār ederse cevher Ferdī haber alsun
Dehānından o sırr-ı mübhem-i söyler hayāl üzre

230

mefʿülü mefāʿilü mefāʿilü feʿülün

- 1 Hālīñ görelî zülf-i perişān arasında
Şayd oldu gönül dāmīña hūbān arasında
- 2 Her gördüğün ülfete dil bağlama cānā
ʿİzzet bulmaz keşret-i mihmān arasında
- 3 Gamzeñ çekicek hañçerini ʿāşık-ı zāre
Cānı görünür çāk-ı girībān arasında
- 4 Seyrāne çıkıp zümre-i hūbān ile ol şāh
Āzāde gezer serv-i hırāmān arasında
- 5 Ferdī ne kadar sāde ise şīveli sözdür
Kalsun bu gāzel şafha-ı dīvān arasında

231

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Kūşe-i gām bes baña her yer gülistān olsa da
Mātemiñle ağlarım ağyār ḥandān olsa da

2 Hāceyān-ı Kaʿbe-i kūyıñ olanlar rüz u şeb
Yüz sürerler yollara ḥār-ı müğaylān olsa da

[75b]

3 Sā'ir fillah olanıñ rāhı ancak müstaķım
Yol şaşırmas tih içünde gezse ḥayrān olsa da

4 Mazhar-ı inkār olanlar vuşlatıñ daʿvāsına
Sıreti memsūḥdur şüretde insān olsa da

5 Vāʿiziñ nuşhı baña te'şīr itmez Ferdiyā
Ḥalkı idlāl itmede mağrūr-ı şeytān olsa da

Fī Ḥarfü'l Yā'

232

mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

1 Göñül mülkün ḥarāb etsün o şūḥuñ çeşm-i cengizi
Ya şulḥa rağbet edersün bu ʿaşq-ı fitne-engizi

2 Tecellī gülistānıñ çeşmine bahş eyleyen ʿārif
Alur mı ʿaynına bir dem bu dünyā gibi nāçizi

3 Bulup bu kimyāger buna ʿaşk içre kāl olsun
Ḥulāşa itsünler mess-i vücūdı şāf-ebrizi

4 Girince ḥaste-dil bāğ-ı vişāle ihtirāz itmez
Kirās-ı abdāndan gözü ḥāhişle perhizi

5 Bu meydān-ı muḥabbetle merāmiñ kūy almaḡsa
Çal esb-i serkeşe Ferdī hemān ḡayretle mahmūzi

233

fā'ılātün fā'ılātün fā'ılātün fā'ılün

1 Tāb-ı ruḡsārıñla yakdıñ göñlümü micmer gibi
Düşdü naqş-ı ḥāl rüyıñ kaḡ'a-yı ʿanber gibi

- 2 Derdi āhım çıqđı eflāke melāyīk bezmini
Hep mu'atţar eyledi enfās-ı cān minber gibi
- 3 Mest-i hayretde istiğrāka vardı 'āşıkān
Çeşm-i 'ibretde muşavver haşyet-i dilber gibi
- 4 Şāh-ı hüsni taht-gāh-ı dilde iclās eyledin
Cümlemiz cem' olduk da anda arşa-i maşşer gibi
- 5 Böyle bir rengin ma'nidār şi'r-i dilkeşi [76a]
Söyleyen var ise gelsün Ferdī-i kemter gibi

234

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- 1 Çün ezel gönlüm benim zülfüñ perişān eyledi
Kāfirān hālim görüp küfründe İmān eyledi
- 2 Vuşlatıñ gavğāsında cevri tolandırđı²³
Kūy-ı vaşlıñda ānıñçün gice kān eyledi
- 3 Görmek için rūyıñ eyime kākül elinde göñül
Dün gece meh hālesinde hayli cevlan eyledi
- 4 Bil baña dostdan gelen hiç kimseden gelmiş degil
Şehr-i gönlüm lütfiñ a'lāsın nālān eyledi
- 5 Çün ezel taqđır olunmuş başa gelse mülk degil
Ferdiyā dostdan gelen hālim perişān eyledi

235

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

- 1 Dīdār-ı cemāliñ beni bī-bāl u per itdi
Zülfüñ görelü gönlümü pek der-be-der itdi
- 2 Zülfüñden umardım gele hattıñla hālāşım
Hattıñ gelicek dāhi giriftār-ı ter itdi
- 3 Eyvāh ki ol nergis mestāne-i bī-mār
Dil-ħaste edüp kendi gibi tebcir itdi

²³ Bu beytün vezni bozuk.

4 Mümkün mü ʿıtabıñla ola telḥ-i zebānım
Deryā-yı nuṭḡda beni pür-güher itdi

5 Pirāhen-i Yūsuf gibi dībāce-i ḥüsñüñ
Çün bād-ı şabā cān u dili derbeder itdi

6 Sîrāb-ı nazar olmadı reftārıña çeşmim
Ol āb-ı revān cān-ı dili teşne-ter itdi

7 Sîmurḡ gibi bir iki eyledi mihmān
Ḳāf-ı dilime ḳonduḡı vaʿde sefer itdi

8 Sen görmedeñ ey nā-bekār-ı zümre-i aḡyār [76b]
Zülmetiñe firḳatde cefādan neyler itdi

9 Ferdī daḡı sen mevʿaid-i vaşl üzre ḡursan
Ferdā diyerek geldi öñümnden güzār itdi

236

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Lebleriñ vaşfı ruḡ-ı gülzārı meygün eyledi
Gül şarābı keyf-i ʿuşşāḳı diḡer gün eyledi

2 Ḳüsñüñüñ ʿaksinde teng oldu gülîstān-ı cihān
Raḡne-i sūra nice gelür deyü bî-rün eyledi

3 Şîve-i ḡüsñünde ḡayet buldu üftādeler
Bu revişler dilleri ḡāyetle maḡzün eyledi

4 Āyet-i ḡüsñünde yüz bulmadu ḡurūf-ı ʿāliyāt
Tūr-ı meyde ḡaḡḡ ile dünyāyı meftün eyledi

5 Lüṭfiña mazḡar düşürdüñ ḳullarıñ ey pādîşāḡ
İltifātüñ Ferdī-i nā-şādı memnün eyledi

237

mefʿülü mefāʿilü mefāʿilü feʿülün

1 Devr itdü felek devlet-i sulṡān yeñilendi
Nevresme girüp heyʿet-i ḡübān yeñilendi

2 Tecrîd eyle düşümde olan sevb-i mecâzı
Tahkîke girüp câme-i ‘irfân yeñilendi

3 Zâhidler ise dalk-ı riyâyı ederek çâk
Peymâneye düşdü hele hemyân yeñilendi

4 Bir iki güzel tâze mürîd eyledi şeyhim
Sevdâ-yı kerâmet ile bürhân yeñilendi

5 Dün gece hesâb itdü baña cevriñi cânân
Ferdî yine bağ ki saña hicrân yeñilendi

238

[77a]

fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1 Açdı şimşîr-i nigâhın sîñede revzeni
Oldu seyrân-gâhı kalbiñ bir kızâ-yı rüşeni

2 Hâk-i hûn kûyda görüp reftâre gel
Geştân-ı ‘aşqdan çek reh-güzer dâmeni

3 Pirehen püş eyledi insân-ı ‘ayn-ı ‘âşıkı
Almasın dest-i şabâ pervî edüp pirâheni

4 Nâr-ı Nemrûdı Halîlullahâ gülşen eylemiş
Nâr iden sensiz Halîl-i ‘aşqa nûr-ı gülşeni

5 Ferdiyâ renc ü belâ çekmekdür ‘uşşâka hüner
Kânlı bayrâm şaydı bunlar şîvegâh-ı şîveni

239

mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

1 Göñül ‘aks-i rûh-ı dildârıyla gerçi şafâlandı
Görüp dîdârını çeşm-i çerezle az gîdâlandı

2 Hemân dil-mekân itmüşdü zülfüñ lâne-i ‘aşqa
Tağıtdı bād-ı âhım şimdi işretde hevâlandı

3 Getirmüş ‘âşıkın cân nağdini ağzı hoş ammâ
Metâ‘-ı vaşlı bâzâr-ı muhabbetde bahâlandı

4 Zekât-ı hüsnünü ıfâyâ ruḥşat yok mu dervîşe
Seniñ ey ḥāce-i cān re's mâliñ pek nemālandı

5 Ferāgat ʿāleminde Ferdiyā vaḥdet-nişin olduk
Gönül beytinde maḥbūbuñla sırrıñ inzivālandı

240

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Firḳatiñ ey nev-nihālim bî-karār eyler beni
Külbe-i ḥasretde dā'im ḥāksār eyler beni

2 İltifāt-ı ʿayn-ı iḥsānıñla aḡyār oldu pür
Nīm ü nigāhıñ ḥaste-i derd-i ḥummār eyler beni

3 Ğamze-i tātār ile yağmā idersiñ ʿaklı
Nār-ı zülfüñ her taraḑdan tārumār eyler beni

4 Ol kemān ebrü ile ḳaddim kemān olmaḳtadur [77b]
Çeşm-i vaḥşî-i ğazālātıñ şikār eyler beni

5 Ferdî-i avāre-veş baḳsam cinān-ı hüsnüne
Fikr-i ḥāl-i lālezārıñ dāḡdār eyler beni

241

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Devr-i gülde nüş edip sākî şerāb-ı gülgülü
Gül gül itmüş reng-i rüyınıñ laʿl-i nāb-ı gülgülü

2 Şerm edüp ḥuy-kerde görse reng ü büyüñdan gülāb
Ḳat ḳat olmuş reng-i rüyında ḥicāb-ı gülgülü

3 Āteş-i ruḥsār-ı āliñle firūzān olsa dil
Dūd-ı āhden tutar gönüller seḫāb-ı gülgülü

4 Eşḳ-bār olsa da çeşm-i āteş-nīm sūzıyla
Dūd-ı āhden tutar gökler seḫāb-ı gülgülü

5 Penbe-ḥār-ı simten gül pirehen sīmīn ḳabā
Heyet-i gülden dükā virmüş şebāb-ı gülgülü

- 6 Zevrak-ı vuşlatda ol meh-rüya olsa hem-nişîn
Zevk olur ʿuşşâka seyr-i mâh-tâb-ı gülgülü
- 7 Ferdîyâ ol gül ruhın ben bülbül-i nâlânıyım
Berg-i gülden çeşmime çekdim nikâb-ı gülgülü

242

mefâʿilün mefâʿilün mefâʿilün mefâʿilün

- 1 Bahâr irdi tarab eyyâmıdır zevk-i çemen geldi
Gül ü mülde toplu peymâneler peymân-şiken geldi
- 2 Kuruldu bezm zerrîn-kadehler tutdı etrâfı
Şürâhî-i lâle elde sâkî gonce-dehen geldi
- 3 Hevâsın buldurup bülbül hezâr âhıñ ider şimdi
Gülistânlar yeñi hilʿat geyüp peygâm-ı şen geldi
- 4 İçüp şebnem şerâbıñ cümle-i mest oldu nergisler
Dolaşdı sünbül giysüler üste yâsemen geldi
- 5 Desin teşrîfini gördük de aḥbâbım mübârek bād
Benim ağuşıma bir simîn gül-pîrehan geldi
- 6 Temâm oldu bu meclis bu elvân-ı muḥabbetle
Gidâ-yı rûḥ buldu cân-ı ʿuşşâka semen geldi
- 7 Teberkün vâdî-i gâmda tek ü tenhâ ʿaceb Ferdî
Kenâr-ı cüybâr-ı sîneme serv-i çemen geldi

[78a]

243

fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün

- 1 Hüsni mümtâzân ile meşhûr Gürcistân ili
Lîk ʿaql u şabrı yağmâ itdü Türkistân ili
- 2 Çeşm ü hâl ü zülfü toblamuş o şüḥuñ bir yere
Fitne şalmış mülk-i hüsne Frengistân ili
- 3 Ceyş-i kâküller çeküp birden sevâd-ı aʿzamı

İttifâkı cümle baş kaldırdı Zengistân ili

4 Rüzgâr-ı nev-bahâr açdı dehân-ı gonceyi
Bülbüle güllerle ziynetlendi bâgistân ili

5 Âh u nâlim ‘aks idüp te’şir itmez Ferdiyâ
Kalbidir ol dilberin var ise Dâgıstân ili

244

fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1 Zevk-i meyle ‘aşk-ı dilberden gönül olsa tehi
İstemem rüz-ı şebinger olsa pek mihr ü meyi

2 Şehsuvâr-ı nâz u istignâ sipâh oldu o şüh
Sâhe-i çeşmim olaldan rahşınıñ cevân-gehî

3 Zâhidâ taklîd ile şanma bizi mestânelik
Olmayınca meclis-i dilde huzûr-ı âgehî

4 Kadd-i şimşâdı hırâmında naşîbi yok anîñ
Kâmet-i tûbâdan olmuş himmetinde kûtehi

5 Vâ‘izi kürsîde gördüm bî-muhâbâ raqs ider
Ferdiyâ almış şu‘urun neş’e-i mâ-teştehi

245

[78b]

fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1 Ehl-i diller gönülüdür ‘aşk ehliniñ meyhânesi
Çeşm-i mest-i yârdır ‘âşıklarıñ peymânesi

2 Sen sen ol ser-ğalka-i bezm-i İlahi ki seniñ
Şem‘ine cem‘ oldu ehl-i vaḫdetiñ pervânesi

3 Meclis-i rûhânîde sâkî aradasın²⁴
Zümre-i hür-ı melek hep çeşminiñ mestânesi

4 Her kemâl-i zâtını ḫakḫ kıldı mirât-ı etem
Âşinâ-yı mâsivâdır zâtınıñ bî-gânesi

²⁴ Bu beytin vezni bozuk, eksik mısra

5 ‘Aynıma gelmez cihân ma‘müresi zerre kadar
Genc-i ‘aşkın cāndadur göñlüm anıñ vîrānesi

6 Zātın ol baħr-i haķıķatdır ki gāhi mevc urur
Güher-i ‘irfān-ı Haķdır lütfunıñ dürdānesi

7 Ferdī-i āvāre dā’im zülfüne dil-bestedir
Halka-i zencirinin olmuş ezel dīvānesi

246

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

1 Leb-i sākī toķandı neşve-i şahbāyı yandırdı
İçüp ‘aşıklar andan hep dil-i şeydāyı yandırdı

2 Güzeller şem‘ine pervāne diller oldu bî-pervā
Benim de göñlüm ol şem‘e bir mürāyı yandırdı

3 Yanarsın sırr-ı Haķdan dem urursan zāhidā sen de
Kaderden bahş iderken ‘ālim ü dānāyı yandırdı

4 Nice şüret nice derviş şoyundu tekve-i ‘aşka
Sürerken zıkrını dilde dönüp esmāyı yandırdı

5 Bu dil ‘aşk āteşinden oldu kaķnüs-ı muħabbetde
Şalınca bāl u perrin cümle eşyāyı yandırdı

6 Kõ tursun ‘ārifānıñ yeter āhı Kā‘be kavşından
Benim de hep āhım “ķurb-ı ev ednā”²⁵yı yandırdı

7 Sevād-ı kākülün nūr-ı siyāhı oldu çün perrin
Süveydādan sivāyı sürdü hep sevdāyı yandırdı

[79a]

8 Seniñ emsāliniñ ey pādişāh-ı mülk-i istiğnā
Temennā āteşine nice bîñ mevtāyı yandırdı

9 Derūnımda yanar Ferdī o şūhıñ āteş-i ‘aşkı
Ne hāletde tecellisi bütün meclāyı yandırdı

247

mef‘ülü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ülün

²⁵ “Yakınlık iki yay arasından daha az kaldı.” İsrā 17/1

- 1 Bu bādiniñ gāyet irākdır serabı
Azdırdı yolun gül-i bey-ā-bāne serābı
- 2 Günden güne pek zāhir iken tābiş-i rüyñ
Ey şahid-i kudsi saña kim çekdi niķābı
- 3 Tā böyle Kāflarda kalınca tek ü tenhā
Kim virdü ayağ murg-i irem dāne vü ābı
- 4 Bu fikri çeker sözüyle tā şubha ulaşdım
Kim oldu bu şeb asāyiş ü ħarābı
- 5 ‘Āşıklar urdu yolunu çeşm-i hummārı
Mest eyledi bu şebde eyle keşf-i şarābı
- 6 Hiç nāle vü efgānım aña itmedü te’şir
Zāhireñ anıñ ‘ālem-i bālāda cenābı
- 7 Bir fitnedir aldırma şaķın kendini Ferdī
Çokdur o ħarāmī-nigehiñ mest ü ħarābı

248

fā‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ülün

- 1 Çin-i zülfünde gelüp müşg-i Ħuṭen kâfilesi
Tolanur gerden-i ‘uşşāka cünün silsilesi
- 2 Degme ‘āşık olamaz tekye tekyesiniñ ebdāli
Suḫtedür ol kâşı yayıñ çekülür mü çillesi
- 3 Mihr-i ruḫsārıñ edüp ḫāneķah-ı dehre tulū‘
Toldu meczūbların ‘aşkıñ ile gulgulesi
- 4 Gülşen-i ḫüsnüne ziynet vericek zülf-i siyāh
Bülbülüñ böyle ḫuseyniye çıkar sünbülesi
- 5 İktidā eyle gör āşārına anıñ Ferdī
Ka‘be-i ‘aşka gider ehl-i diliñ rāhilesi

[79b]

249

fā‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- 1 Şive-i çeşmini Hakk sâye-i ebrûda kodu
Zîr-i şimşirde her fitneyi âsûde kodu
- 2 Bestedir kâr-ı cihân gamze-i pür-hûnında
Bu kadar bâr-ı girân hâlini yek müde kodu
- 3 Kimse peymânesini döndürmez bu felegîñ
Bu tecellîyi Hudâ sâķi-yi meh-rûda kodu
- 4 Kâkülün tarh ideli zîr-i benefşe-zâre
Serdarda mey-i cünbiş zânûde kodu
- 5 Her biriñ bir kıl ile yedigi içün âlemde
Bu kadar ehl-i diliñ göñlünü giysüde kodu
- 6 Bülbül-i cân vaţanıñ kıymetini bilmek içün
Kâfes-i tende anı şanma ki beyhûde kodu
- 7 Ferdî şimdi bu şilm oldu cihânda merfûc
Sihr ü efsûmı zebân-ı kilik-i sühen-gûda kodu

250

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

- 1 Zülfüñ girihi şâne-i mürgâna dolaşdı
Zencir-i cünûna dil-i dîvâne dolaşdı
- 2 Gördüm o perî-peyker ile div rakîbi
Efsûn okudum üstene bîgâne dolaşdı
- 3 Bezm içre gelince bize nevbet nüdemâdan
Elden ele gezdi nice bî-câne dolaşdı
- 4 Ol mihr-i dıraşşân bulunca dil-i süzân
Küyında bu şeb şubha degin hâne dolaşdı
- 5 Ferdî gezüp ol sâķi-i devrânı bulunca
Çok meclise girdi nice meyhâne dolaşdı

[80a]

251

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Ol kemān ebrū neden kadd-i kemān eyler beni
Nāvek-i müjgānına her dem nişān eyler beni
- 2 Hāk-i pāyına düşüp yüzler sürsem ben nola
Dāmen zannıyla bir gün dermiyān eyler beni
- 3 Başım üzre gezse de bilmem humā-yı devleti
Murg-ı ʿaşkım sīnem içre āşiyān eyler beni
- 4 ʿĀlem-i şüretde olsam da vücūdı āşikār
Satvet-i ʿaşkıñ hāķīkatde nihān eyler beni
- 5 Kendisi şunmazsa cām-ı mey baña olur hārām
Meclis-i meyde anıñcün imtihān eyler beni
- 6 Böyle rengin şiʿr ile maʿnā-yı taʿbīr itmege
Ser-lisān-ı maʿnevīden tercümān eyler beni
- 7 Himmet-i gīrān niyāzı nev-civān-ı taleb
Gāhi pür ʿaşk vü gāhi nev-civān eyler beni
- 8 Ferdiyā ilhām-semīr-i tabʿ-ı pāk-i rüşenim²⁶
Rūh-ı kudsīyle dem-ā-dem hem-zebān eyler beni

252

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

- 1 Dūd-mān-ı ehl-i himmetdir külāh-ı mevlevī
Meşʿāl-i rāh-ı hidāyetdir külāh-ı mevlevi
- 2 Seyr ider ehl-i başiret anda yüz bīñ ʿālemi
Dūrbīn-i ʿayn-ı ʿusretdir külāh-ı mevlevī
- 3 Mess-i vücūdıñ kāl edüp anda buluruz şaf
Pute-i iksīr-i himmetdir külāh-ı mevlevi
- 4 Altına giren irer şemʿ-i vücūdıñ ʿayn-ı nūr
Resm-i fānūsın hāķīkatdir külāh-ı mevlevi
- 5 Naķşibendīyem hāķīkatde līkin Ferdiyā
Başıma tāk-ı saʿadet külāh-ı Mevlevi

[80b]

²⁶ Vezin bozuk.

Der Sītāyiş-i Ğavş-ı Ekber Mevlānā Şeyh Hālid Kuddüse Sirruh

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- 1 Mülk-i ehl-i hidāyetdir tarīk-i Hālidī
Cümle-i erbāb-ı nihāyetdir farīk-i Hālidī
- 2 Zerre-i tevhīd ile tezyīn eder bātını
Baħr-i 'ırfānda şināverdir garīk-i Hālidī
- 3 Meş'al-i nūr-ı muħabbetle münevver ser-te-ser
Ka'be-i Haħķa gider hacc-ı 'amīk-i Hālidī
- 4 Hālvet ü celvetde gönlüñ olmadıysa neş'e-yāb
Mest-i 'aşķ etsün seni cām-ı raħīk-i Hālidī
- 5 Bulduysa bendeleriñ būs-ı pāy ile şeref
Ferdıyā āzādedir 'abd-ı 'atīk-i Hālidī

Nazire-i Gazel-i Hāfız 'Aleyhi'r Raħman

mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün

- 1 Ya turre-i tehākī sevdā mine'l-leyālī
Zīr-i şehāba girmiş şan aħter ü hilālī
- 2 Firķatdır ne müşkil işdir selb oldu cümle rāħat
Her dem göñül evinde miħmān olur hayālī
- 3 Zabt eylemek ne mümkün dīvāne oldu göñlüm
Lil'aşķ vāridāt-ı kadd-i tāķati mecālī
- 4 Firķatle geçdi vaķtim pāyāne erdi 'ömrüm
Ya leyteni illāki yevmen mine'l-vişālī
- 5 Ey sākī kerāmet oldum ħummār-ı ğamdan
Min ħayk-ı a'f-ı cāmen min ħamruke'l-ħelālī
- 6 Üftāde ğanı kāniñ dilber ħelāl edermiş

Ve hakezā yekūnū'l-fetva mine'l-mevālī

7 Gülzār-ı nazma Ferdī verdiñ 'aceb tarāvet
Ecriyyet-i fihi tehrā āşāfī mine'l-zülālī

255

[81a]

fe'īlātūn fe'īlātūn feilātūn fe'īlūn

- 1 Veririz bu gececik vuşlatına varımızı
Eylesek yok ne zarar çıksa bile soñramızı
- 2 Leb-i meygūnunu şahbā yerinür el eyler
Almalı sīb-i zeķāndan aña uygūn çerezi
- 3 Yok yere tār-ı būd 'ömrünüñü iñlāf etme
Arşuña göre virmez saña cānān bezi
- 4 Girmeyüp süd kuzusuyum böyle koyuna
Kıymağın ele verip şatma baña bu ağızı
- 5 Ferdiyā kātib-i kudret yine çaldı kalemı
Ne ise gelse gerek başımıza yazı çizi

256

fā'īlātūn fā'īlātūn fā'īlātūn fā'īlūn

- 1 Aldı başdan 'aqlımı zülf-i siyāh sūnbülī
Tutdı eñrāfı hevā-yı dūd-ı āh-ı sūnbülī
- 2 Urdu ezhār içünde hayli baş kesmiş imiş
Şāh-ı gönül başdırdı gülşende sipāh-ı sūnbülī
- 3 Nüş edüp şāhbā-yı feyz oldu gök aqđı yine
Gamz eder eñrāfa mestāne nigāh-ı sūnbülī
- 4 Bunlar üzre nice ser-keşlik ederken bağda
Tob-ı benefşe kesdi aldı şāh-rāh-ı sūnbülī
- 5 Kākül-i müşgīni dökdü kurutdu reşk ile
Ferdiyā hüsn-i harāretle siyāh-ı sūnbülī

257

fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

- 1 Hāle-i āgūşuma aldıkça ol meh-ṭal'ati
Yağmada eflāk her şeb dilde dāğ-ı ḥasreti
- 2 Haste-i 'aşkın bulmasa nīm iltifāt²⁷
Çeşm-i bīmārīñ gibi görmezse rüy-ı şıḥhati
- 3 Zıkr-i yār ile geçen demler riyāz-ı üns olur [81b]
Terk eder mi ādem olan böyle a'lā şoḥbeti
- 4 Zāhidi ağırlamaz huffet verir rıtl-ı girān
Vermesin rindāne bari bezme bār-ı şıḳleti
- 5 Ferdiyā hoş gelse de ṭab'a 'aṭāya felek
Ṭāğlar ister çekmege bār-ı girān-ı minneti

258

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Sevād-ı kākülün çeyş-i qarālarda 'alem çekdi
Ḥaṭṭıñ āzādelikte defter-i 'aşka raqam çekdi
- 2 Siyāh ebrü-yı resmedārına resm eyleyüp bahtım
Kazā-yı cebhe levḫa-i kazāsından kalem çekdi
- 3 Kurulmuş meclis-i 'ālī oturmuş sāḳī-i devrān
Yañılıp mest iken 'āşık yine bir iki dem çekdi
- 4 Gezerken nice raḳīb 'aşkıñdan āzāde²⁸
Muḥabbet bārını ḥāmil olup ḫayli elem çekdi
- 5 O şāh-ı mülk-i 'aşkıñ bezmine daḫil olup gön'lüm
Ḥuzūra vardı Ferdī himmetiñ ile çeçem çekdi

259

fe'īlātün fe'īlātün fe'īlātün fe'īlün

²⁷ Bu beytin vezni bozuk²⁸ Bu beytin vezni bozuk

1 O kadar t̄ab-ı ʃarāvetde ki anıñ bedeni
Tağılur lütf-ı nesim ile anıñ pireheni

2 Sühandan dökülür bāl virür t̄üt̄i-i sırra
Laʃ-ı nābın edicek Ńıve-Ńikeni²⁹

3 Çāk eder h̄üde çeŃm-i dili Yaʃk̄üb āsā
Yūsufum dest-i Ńabāya viricek pireheni

4 GūŃıma geldiği demlerde eder bağŃ-ı hayat
Büselikden gezerek nāʃme-i sār-ı deheni

5 Sebze-i haʃt̄ıñ eder cānı Ńafā-yı viŃāl
Ömrümün āb-ı revānı nide seyr-i çemeni

6 Bu reviş geŃt̄i-i āmālımı te'hır etdi
Taraf-ı digere ʃaʃf eyledim aħır dümeni

[82a]

7 Ferdiyā ben reh-i vuŃlatda tekāsül etdim
Baña pā-bend olamaz kayd-ı sivā mādeheni

260

Naẓıre-i ğazel-i FaŃıh Dede Ńeyh-i Mevlevi

fāʃilātün fāʃilātün fāʃilātün fāʃilün

1 Ol biriniñ üns ile k̄ābil degildir ülfeti
Āh bilmem ki ne hāl üzre olur cemʃiyyeti

2 Ğayret el verdi bu keŃret üzre ünsiyet baña
Bā'ıŃ-i vağŃetdir ol āhū nigāhıñ vağdeti

3 Farğdan kaldı baŃiret diğkat olmaz h̄üsnüne
Cemʃ olur mu neylesin mir'āt ile ünsiyeti

4 Dām-ı ümidim düşer mi Ńaydına k̄āniʃ iken
BaŃım üzre sāyesin Ńalsa h̄ümā-yı devleti

5 Her ne deñlü k̄āmeti mevzün vü bālā olsa da
Ferdiyā h̄ālī kıl ol rütbe nigāh-ı himmeti

261

²⁹ Bu beytin vezni bozuk

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1 Şadme-i bād-ı ecelle yıkılıp dil-i küvmesi
Beccehā-yı emeliñ uçdu tağıldı kümesi

2 Ey heveskār-ı taleb zühd ile yetmez kārıñ
Āteş-i aşğdan al cān u göñülden kubbesi

3 Evc-i himmetde hümā kışi-i kana'atkār ol
Çeşmiñe alma denā'atle merām-ı megesi

4 Pās-ı enfās ile hūn olsa da dil nāfe şıfat
Yoğ yere etme telef nefha-i şirin nefesi

5 Ehl-i dil kâfilesiyle olamazsıñ hempā
Güşına gāhı gire bārı şadāyı ceresi

6 Zü'l-cenāheyn ola gör uçmağa varsa himmet
Gayret ey tütü-i cān terk edelim bu kafesi

7 Mülket-i aşğda ben bende-i şāhım Ferdī
Başıma teng gelir verse kader mülk-i fesi

[82b]

263

1 Devāma dāl olan hāl-i reçend-i Nağşibend anıñ
Anıñün Hālidiler mazhar-ı hüsni müdām oldu

Nāmeñā-yı e'imme-i işnā aşar radıyallāhu 'anhüm

1 Dört 'Alī iki Hasanla üç Muhammed bir Hüseyn
Cafer-i Musā bāl-ı sürür-ı ehl-i Hüneyn

Hatmet-i dīvānū'l-Ferdī qudduse sirruhu'l-Bārī fī gurreti'l-mimharremi'l-haram
³⁰sene ahdā ve semāneyn ve mieteyn ve elf qarre hū bıqalemü'l-
fağır Muñiddin Efendi-zāde hafidī es-seyyid
Feyzullah Hilmī ğufire'l-lehüma setr-i
'uyübiha

³⁰ istinsah tarihi H.1281 tarih düşülmüştür.

5. DİZİN

a (ha) :şaşkınlık bildirir:G174/5

‘a.+in:G109/7

ā (a.) :iki kelimenin arasın sıkışarak sözün manasını kuvvetlendirir

ā (dem-ā-dem): K3/26, G155/1,
G228/3, G251/8, G27/2,
G52/5, G71/2

ā (gün-ā-gün):G152/4, G205/2,
G5/4

ā (māl-ā-māl):G12/2

ā (nüş-ā-nüş):G207/3, G81/1

ā (ser-ā-ser):K3/64

āb (f.i.) :su

ā. :G136/4, G160/1

a.-dān :G232/4

ā. (hoş-ā.):M/11

ā. (hün-ā.):G160/2

ā. (ā. u gil)G84/5

ā. (āteş ü ā.):G38/6

ā. (çeşme-i ā.-i hayāt):G10/6

ā. (derün-i ā.-i kevşer):K3/62

ā. (gird-ā.):G75/2, G77/3

ā. (gül-ā.):G33/2

ā. (helāl-i menba‘-i ā.-i revān):K3/77

ā. (lezzet-i ā.-i hayāt):G111/7

ā. (seyr-ā.):G185/6

ā. (seyr-i ‘ālem-i ā.):H/5

ā. (sir-ā.):G31/2

ā. (şād-ā.):G64/5, G48/5

ā. (ğark-ā. et-):G166/1

ā. (ğark-ā.):G124/3

ā. (ğark-ı gird-ā.):G174/4

ā.+ı (dāne vü ā.):G247/3

ā.+ı (seyl-ā.):G177/3

ā.+ından (hār u ā.):G105/5

ā.-i beķā:G9/5, G143/7

ā.-i hayvān:G221/2, G168/1

ā.-i hayāt:G128/5, G162/7,
G186/2,G210/6, G26/3,
K8/3

ā.-ı tarab-nāk :G217/1

ā.-ı bahār :G90/4

ā.-ı dīdār :G135/1

ā.-ı deryā :G95/2 , K10/2

ā.-ı elţāf:G168/2

ā.-ı kevşer:K415

ā.-ı lütf:G172/6, G25/5

ā.-ı muşaffā:G43/5

ā.-ı nisyān:G221/1

ā.-ı revān:259/5, G206/1, G235/6,
G48/5, G90/1

ā.-ı rüy:K5/16

ā.-ı şimşir:K3/75

āb-ı telh:G149/5

‘abā (a.) :yünden yapılmış kaba kumaş; bu kumaştan yapılmış bol, geniş giyecek

‘a. :G9/1

‘ā. (hasr-ı ā.):TahI/1/4

‘abd (a.) :köle, kul

‘a. (Ferdī-i ‘a.-i münzevī):Tar2/5

‘a.-ı ‘atīķ-i Hālidī:G253/5

‘abdālān (a.) :abdallar

‘a. (rāh-ı ‘a.-ı ‘aşķ):G155/2

‘a.(rind-i a.-ı destür):G118/5

‘Abdülkādir

‘A.+iñ:K8/1 , K8/2, K8/3,
K8/4, K8/5 , K8 /6 , K8/7

‘Abdülmecīd Hān:Tar3/7, Tar5/1, Tar6/1

‘ābeş (a.) :boş, saçma

‘ā. :G45/1, G45/2, G45/3,
G45/4, G45/5

‘ābid (a.) :ibādet eden , tapınan

‘ā. :K4/13

‘ābir (a.) :bir yerden geçen, geçici

‘ā.-i nāfe:G169/4acele

:çabuk çabukluk ; birişi çabuk yapmaya ve çabuk bitirmeye çalışma

a. :227/3

‘āc (a.) :fildişi

‘ā. :K4/4

‘aceb (a.) :garib, şaşılacak şey ;acaba

‘a. :G220/3, :G99/2, G100/2,
G88/2, G89/5, G128/1,
G140/2, G140/6, G142/1,
G143/6, G164/5, G165/5,
G178/5, G213/4, G242/7,
G254/7, G30/3, G63/4, H/7,
K6/14, K7/10,

- ʿa.+dir :G172/6, K3/41, K3/58
 ʿa. eyle-:G211/3
 ʿa. (tavr-ı ʿa.):G116/3
 ʿacebā (a.) :şüphe ve tereddüd bildiren edat, acaba
 ʿa. :G125/6, K5/13, K7/5
 acı- :acımak
 a. :H/13
 a.+rdı :G170/1
 ʿacz (a.) :acizlik, güçsüzlük, beceriksizlik
 ʿa. :K3/16
 ʿa.+i (pür-a.):K2/37
 aç- :açmak
 a.+a gör-:G215/5
 a.+acak:M/4
 a.+amam:G203/4
 a.+amaz:G217/3
 a.+ar :G159/5
 a.+araç:G158/3
 a.+dı :G156/4, G179/2, G238/1,
 a.+ıl :G172/2
 a.+ıldı :G140/1, G216/1
 a.+ılıp :G66/1, G97/3
 a.+ılır :G217/4, G218/3
 a.+ılmaz:G112/3, G169/5, G49/1,
 G50/5, G68/1
 a.+ılmazdı:G162/5
 a.+ılmazsa:G186/3
 a.+ıp :G124/5, G216/5, G68/1
 a.+ma :G207/5
 a.+mak:G147/4, G216/4
 a.+maz:G107/1, G107/2, G107/3,
 G107/4, G107/5
 a.+mağa:G11/7
 a.+sa :G5/4, G243/4
 a.+ılmış:M/2
 a.+ılsın:K4/11
 ad :isim şan şöhret itibar
 a.+ımı :G143/4
 aʿdā' (a.i.) :düşmanlar
 a.+i (ceyş-i a.):G50/4
 aʿdā (a.s.):çok zalim , gaddar
 a.+ya :M/6, G46/2
 a.-yı dün :G177/2
 ādāb (a.i.) :edebler , usuller, yöntemler
 ā. :G204/3
 ā. (resm ü ā.):G160/7,
 G181/5, K3/80
 ā. (tahsil-i ā.-ı fünūn):G158/5
 aʿdād (a.i.) :sayılar
 a.-ı ekvān :G188/4
 ʿādāt (a.) :adetler, görenekler, usüller,
 tabiatler , alışkanlıklar
 ʿā. (ḥarīk-i ʿā) :K6/16
 ʿaded (a.) :sayı
 ʿa. (tāmü'l-ʿa.):Tar3/7
 ādem (a.i.) :insan ; ilk insan ve peygamber.
 ā. H/3, G191/4, G257/3
 ā.+de :G71/1
 ā.+dir :G6/1
 ā.+in :G47/3
 ā. (ā.-şaffī):K3/28
 ā.+dir (bāʿiṣ-i teşrīf-i ā.):G155/4
 ʿadem (a.) :yokluk, bulunmama
 ʿa. :G116/5
 ʿa.+e (behişt-i ʿa.):G128/3
 ʿa. (mülk-i ʿa.):G157/4
 ādemi (a.i.) :insanlardan olan
 ā. :G111/3
 ʿādet (a.) :görenek , usül, tabiat, alışkanlık
 ʿā. :G183/5
 ʿā.+dir :K3/100, Tar4/10
 ʿā. (cevr-i ā.):G152/2
 ʿādil (a.) :eşit, eş , müsāvi
 ʿā. :G11/5
 ʿādī (a.) :doğruluk
 ʿa.+in (feyz-i ʿa.):Tar6/3
 ʿā. (ʿa. ü dād):Tar3/5, Tar5/5
 ʿa. (Hüseyn-i ʿālem-i ʿa.):K7/4
 ʿadnān (a.i.) :cennetler
 ʿa.+e(şif-i ḡonce-i pāk-i ʿa.):K1/36
 ʿadnānī (a.s.): cennete ait olan
 ʿa. (mümtāz-ı ʿa.):K3/40
 ādū (a.i.): düşman
 ā.+nıñ :G121/6
 ʿadüvv (a.) :düşman, yagı, hasım
 ʿa.(sermāye-i ʿa.):G173/4
 āfāk (a.i.) :ufuklar ;yerle göğün
 birleşir gibi görüldüğü uzak
 çizgi

- ā. :K1/6
 ā.+a :K2/16
 ā. (neşr-i ā.):G25/4
 āferīde (fi.): yaratılmış , mahluk
 a. eyle- :G223/4
 āferīn (f.) :beğenmek, alkış, yaşa
 varol; yatan, yaatıcı
 ā. :Tar7/1, G62/1
 āferīniş (f.i.): yaratma yaratılış ; bütün
 mahluklar
 ā.+dir (medār-ı ā.):G52/4, K327
 āfet (a.) :bela, musibet, büyük felaket; son
 derece güzel
 ā. :G13/4
 ā.+e :G86/2
 ā.-i devrān:G106/2, G79/3, M/2
 ā.-i devrān-ı şemc:G133/3
 āfitāb (fi.) :güneş; pek güzel, çok güzel
 yüz
 ā. :G104/3, G12/, G160/9,
 G95/2
 ā.+a :K10/2
 ā.-ı ʿālem-ārā:G209/4
 ā.-ı ʿālem-i ārā:K3/39
 ā.-ı hüsn :G85/3
 ā.-ı zāt :G103/2
 ā.-ı dīde:G96/2
 āgah(fi.):haberdar; uyanık, kalbi uyanık;
 malumathı, basiretli; vakıf, bilen
 ā. (dil-i ā.):G71/1
 ā. (tiz-ā.):G218/5
 ā. ol- :G184/2
 āgehī (huzūr-ı ā.):G244/3
 āğ :ak
 a. :G135/5
 āğaz (i.):başlama
 a. et- :G213/5
 āğırla-:ağırlamaz
 a.+maz:G257/4
 āğız :ağız
 a.+ı :G239/3, G255/4, M/3,
 M/10
 a.+ıma :G37/8
 a.+ım :G201/1
 āğla- :ağlamak
 a. :G89/4
 a.+r :G111/3
 a.+r :G174/3
 a.+rım :G231/1
 āğūş (f.i.): kucak
 ā.+ıma :G207/1, G242/5
 ā. (der-ā. et-):G30/3
 ā.+ıma (hāle-i ā.):G257/1
 āgyār (a.i.):yabancılar, gayrılar
 a. (karīn-i şoḥbet-i a.):G164/4
 a. (eşm-i a.):G157/5
 a. (mār u a.):G32/4
 a. (nezīl-i ḥāne-i a.):G164/3
 a. (zümre-i a.):G235/8
 a. (gam-ı a.):G192/7
 a. :G207/2, G129/4, G135/1,
 G196/3, :G201/5, G231/1,
 G240/2, G3/7, G4/4, G8/8,
 G34/2, G69/4, H/16
 a.+de (ḥāne-i a.):G94/3
 a.+den (ʿālem-i a.):TahIII/4/1
 a.+den:G106/4
 a.+e (ʿālem-i a.):G3/5
 a.+e (dīde-i a.):G53/3
 a.+e (gerden-i a.):G153/2
 a.+e :G135/4, G215/1, G216/4,
 G27/1, G66/2, G72/6,
 TahIII/3/1
 a.+ı :G102/4, G13/2, G14/3,
 G144/3, G38/3
 a.+ıñ:G67/1
 āh (f.) :maddi veya manevi bir acı
 hissölunduğunda kullanılır ,
 nedamet , pişmanlık ve
 teessüf beyan eder ; keder
 ve esef edildiğine delalet
 eder
 ā. :G166/5, G218/1, G260/1,
 G3/2, K2/21, K3/5,
 TahIII/1/5, TahIII/4/5,
 ā.+ımla:M/14
 ā.+ın:G242/3
 ā.+ıñ:G68/3
 ā.+ı:G246/6, G38/3
 āh(hevā-yı dūd-ı ā.):G256/1
 ā. et- :G32/5
 ā. u efgān:G174/5, TahII/5/3

- ā. u nāl:G243/5
 ā. u zār:G140/2
 a.+den (dūd-ı ā.):G241/3, G241/4
 ā.+ı (dūde-i ā.):G175/1
 ā.+ı (tīr-i ā.) :G206/3
 ā.+ım (bād-ı ā.):G239/2
 ā.+ım (dūd-ı ā.):G140/4, G208/3
 ā.-ı âteşin:G27/2
 ā.-ı âteş-bâr:G33/5
 ā.-ı serd:G182/4
 ā.-ı sünbülî:G256/1
 ā.-ı zâr:G133/1
 ā.+ım:G192/4, G233/2, G246/6
- ahādīs (a.i.)** :hadisler ; peygamber efendimizin sözleri
 a.-i şerîf:K4/7
- aḥbâb (a.i.)** :dost , bildik , tanıdık
 a.+ım :G242/5
 a.-ı ṭarab:G92/1
 a. (ḥâtır-ı a.):G77/1
 a. (bezm-i a.):G7/3
 a. (mecmu^c-ı a.):G75/3
 a. (şekve-i ḥâtır-ı a.):G166/4
 a.-ı sūr-ı ma^cnevîTar2/1
- aḥbâr (a.i.)** :haber, ortada dönen söylentiler ; Yahudi bilginleri ,hahamları ; meserretler , iyilikler ;yazı mürekkepleri
 a. (Ka^cbetü'l-a.):G84/5
 a.-ı şeytân :K3/35
- ahd (a.)** :söz verme ;and yemin ; devir zaman gün
 a. :K1/48
 a.+ım :K1/48
 a.+ın :G138/1, TahIII/5/1
 a.+ine :G112/5
 a. et- :G190/4
 a.-i elest:G164/2
 a. (a. u peymân):G99/1
 a. (a. u ikrâr) :G14/3
 a.İşe:Tar8/5
- âhen (a.i.)** :demir; sert kılıç , zencir
 ā. :G188/3
 ā.-i aiffet:G186/3
- âhen-ger (f.i.)** :demircilik
- a.+ı (şifât-ı ā.):K2/27
 Ahmed (vaşî-i A.-i muḥtâr):K7/2
- aḥeng (f.i.)** :uygunluk, düzen ; çalıp çağırıp eğlenme , cünbüş etme
 a. :K3/22
 a+i :G147/3
- aḥîr (a.s.)** :son, sonraki, en sonra
 ā. :K6/5, G140/2, G259/6, G70/4, H/3, K1/44, K2/21, M/13,
 ā.+de :G51/4
 ā.+i :G29/7
 ā.+inde:G145/2, K11/2
- aḥkâm (a.i.)** :emirler hükümler
 a.+ım :G171/7
 a.-ı tabîat:G87/3
 Aḥmed (nūr-ı pāk-i A. muḥtâr):K3/23
 Aḥmed-i muḥtâr:G4/3
 Aḥmed-i muḥtâr-ı âlem:G132/1
- aḥkâr (a.s.)** :hakir olan
 a. (Ferdî-i a.):K7/16
 a.+ı (Ferdî-i a.):K1/17
- aḥker (a.i.)** :ateş kuru
 a.-i aşq:G228/4
 a. (ıyd-ı a.-i kemter):Tar5/10
 a :G165/4
 a+i :Tah1/5/1
- aḥlâk (a.i.)** :insanda bulunan ruhî ve zihnî haller ;iyilik etmek ve fenalıktan çekinmek için takibi lazımgelen usul ve kaideleri öğreten ilim
 a.+a (tebdîl-i a.):G80/8
- aḥmer (a.s.)** :kırmızı, kızıl
 a.+den (mevt-i a.):G127/4
- aḥrâz (a.s.)** :kirpikleri dökülmüş çipil gözlü adam
 a. :K6/19
- aḥsen (a.s.)** :pek güzel
 a.-i taḫvîm:G155/3, K1/40
 a.-i tedbîr:G7/5
 a.-i tertîb :G123/5
- aḥşâm (a.i.)** :bir büyük adamın maiyeti erkânı
 a. :G62/6, G69/7
 a.+dır :M/4

- a.+ı: G148/1
ahter (f.i.) :yıldız
 a. ü hilâl:G254/1
 a.+den (hevâ-yı hâl-i a.):G183/1
 a.+i :K2/2
âhû (f.i.) :ceylan ; gözleri çok güzel olan; gazâl
 â. :G163/2, G260/2, G3/2, G65/4,
 â.+casına:G227/1
 â.+lara :G212/2
 â.+larla:G193/2
 â.+nuñ :G194/4
 â. (çeşm-i â-yı melih):G50/1
 â.-yı İn :K2/16
 â.-yı mâr :Tar5/6
 â.-yı sitem-dîde:K3/79
ahvâl (a.i.) :oluşlar , bulunuşlar , durumlar
 a.+ine :G222/4
 a.-i derûnî:G112/3
 a.-i sülûk:G204/4
aHzân (a.i.) :kederler , sıkıntılar
 a.+e :G167/1
 a. (külbe-i a.):G176/5
aķ :ak ,beyaz
 a. et- :G35/4
aķ- :akmak
 a.+an :G206/1
 a.+dı :G199/2, G227/3, G256/3
 a.+ıtdı :K2/113
 a.+ıp :TahIII/1/1
 Aķşâ+ya (mescid-i A.):K3/45
‘aķd (a.) : baĝ , baĝlama, düĝümleme; sözleşme, kararlaştırma ; kurma ,düzme ;nikah ;nesri nazma çevirme
 ‘a. ol- :G37/4
 ‘a. (ĝâyet-i ‘a.-i süreyyâ):G104/3
 ‘a.-i lâl-i Naķşibendî:K6/14
 ‘a.-i zünnâr:G213/5
aķdem (a.s.) :ilk önce önceki daha önce
 a. (tarîķ-i a.):Tar7/11
aķdes (a.s.) :en kutlu, en kutsal
 a. (mekân-ı a.):G210/3
 a. (semir-i bezm-i a.):G223/3
 a.+den (‘âlem-i a.):Tar8/3
‘aķıbet (a.) :nihâyet, son
 ‘â. :G143/1, G205/5, G219/3, G64/4
aķın :bir yere yönelmek ; sefer
 a. eyle- :G172/5
akıt- :akıtmak
 a.+mak:G79/7
 a.+ır :H/13
‘aķıl (a.) :akıllı uslu
 ‘â. ü huşyâr-ı şüh:G53/3
 ‘â.-i ferzâne :G99/2
‘aķl (a.) :akıl ,us
 ‘a.: K10/5, G181/1
 ‘a.+ı :G240/3
 ‘a.+ım : K4/6, G1/5, G143/1, G165/2, G222/1, G98/1,
 ‘a.+ıma:G79/6
 ‘a.+ımı : G3/2, G256/1
 ‘a.+ıñ :G171/7, G215/5
 ‘a.+ımı :G227/1
 ‘a.-ı küll:G100/1
 ‘a.-ı da‘vâ:G156/1
 ‘a.-ı küll :K1/15
 ‘a.-ı perîşân:K3/34
 ‘a.-ı dil:G64/1
 ‘a. u şabr:G243/1
 ‘a. (Cibrîl-i ‘a.-ı müstefâd:Tar5/3
 ‘a.+ı (tedbîr-i ‘a.):G48/2
‘aks (a.) :çarpma , çarpıp geri dönme
 ‘a. :K4/12
 ‘a. et- :G175/4
 ‘a.+in :G100/4
 ‘a.+inde:G236/2
 ‘a.-i kevkeb:K2/15
 ‘a.-i la‘l-i leb:G69/1
 ‘a.-i ruĝ-ı dîldâr:G239/1
 ‘a.-i rûy:G219/1
‘aķtâb (a.) :sahipler, efendiler, azizler , ulular , tarikat kurucuları
 ‘a. (ķuţb-ı ‘a.) :K6/21, :K8/6
 a. (ķuţbu’l-a.-ı cihân):K12/1
aķvâl (a.i.) :sözler , lakırdılar
 a.+ına :G187/8
âl (a.i.) :sülale , soy

- ā. ü evlād:Tar2/3
 ā.+ine:G187/1
 āl (a.i.) :beyaz
 a.- :G36/3
 a. al et-:G153/1, G29/2
 ā. (ebrū-yı ā.) :G229/6
 a. (kırmızı):M/12
 ā.+ifñle (āteş-i ruhsār-ı ā.):G241/3
 al- :almak
 a.- :G146/5, G261/2, TahII/3/4
 ā.+a :TahII/2/4
 a.+alı :G197/1
 a.+amazsın:G215/2
 a.+an :G37/7
 a.+dı :G121/7, G131/1, G131/2,
 G131/3, G131/4, G131/5,
 G150/1, G182/2, G256/1,
 G256/4, G3/2, K3/72,
 a.+dık :G257/1, G152/5, G130/4
 G159/3
 a.+dın :G186/7
 a+dırdım:165/3, G143/1
 ā.+ı :TahII/3/4
 a.+ınca:G143/4
 ā.+ından (rüy-ı ā.):G65/3
 a.+ıp :G1/2, G109/2,
 G203/2, G64/1,
 G78/5
 a.+ır :G175/3, G218/2,
 G227/1, G232/2
 a.+ma :G261/3
 a.+mağ:G130/3, G165/5
 a.+mağsa:G232/5
 a.+madı:G182/4
 a.+malı:G255/2
 a.+ması:G60/3
 a.+masın:G238/3
 a.+mış :G244/5
 a.+sam:G79/6
 a.+sın :G229/6
 āl (a.) :yüce yüksek
 ā.+i :G8/5
 ā.-i ābād:K3/107
 ā.-i aşhāb-ı güzīn:K2/36
 ā.-i museffā:K4/14
 ā. (ā. ü āiyāl-i şöhet)Tar4/16
 ā. (mülük-ı ā.-i Ősmanī):K3/13
 ā. (mülük-ı ā.-i Sāsānī):K373
 ālā (a.) :rütbece büyüklük yükseklik
 şan
 ā. :Tar5/12
 ālā (a.s.) :yükseklik , büyüklük şeref
 ā.+ım :K2/25
 ālā (a.s.) : (daha , pek , en)yüksek
 a. (levh-i ā.) :G43/1
 a. eyle- :G153/5
 a. :G108/5
 a.: G188/2
 a.+sın :G234/4
 a.+ya (āarş-ı a.):G177/4
 a.+da :G175/3
 ālāl (a.i.) :hastalıklar ; sebebler
 a. :G257/3
 ālām (a.i.) :kederler , sıkıntılar
 ā. :G63/3
 ālāmet (a.i.) :iz , işaret, nişān
 ā. :G85/1
 ā.+dir:K3/30, K6/10
 ā.+leri:G159/6
 ālāyiş (f.i.) :bulaşıklık bulaşma
 ā.+i :G146/6, G38/4
 ā.+inden :Tah1/2/5
 ā.-i ũat :G71/4
 aldan- :aldanmak
 a.+ır :G200/3
 a.+ma :G187/1, G187/2,
 G187/3, G187/4, G187/5,
 G187/6, G187/7, G193/4,
 G205/2
 aldir- :aldırmak
 a.+ma :G247/7
 āle (a.) :sığınak ; fakirlik
 ā. (bī-ā.):G47/6
 alef (a.i.) :cana yakın
 a. :G137/4
 ālem (a.) :dünya , cihan
 ā. :K1/7 , K3/57, M/2, G109/5,
 G155/4, G170/1, G188/5,
 G197/5, G258/1,
 ā.+e : K2/10, Tar5/5, G156/5,
 G37/6, G53/1, G88/5,

- ʿā+i :G125/7, G252/2, G37/5,
 G50/1, H/1
 ā.+de: K7/16 G24/5, G32/2, G6/3 ,
 G67/5, G81/3, G88/3,
 G93/2, G95/6, K10/6,
 K3/105, Tar4/14, Tar5/11,
 G109/1, G118/4, G164/2,
 G249/5
 ʿā.+dir :G129/1
 ʿā.(Aḥmed-i muhtār-ı ʿā.):G132/1
 ʿā. (āfitāb-ı ʿā.-ārā):G209/4, K3/39
 ʿā. (çeşm-i ʿa.):K3/41, Tar1/1
 ʿā. (dām-ı müstağnī-i ʿā.):G8/5
 ʿā. (dest-i ʿā.-i bālā):G82/1
 ʿā. (seḥbān-ı ʿā.):K3/100
 ʿā. (sencām-ı ʿā.):Tar4/9
 ʿā. (seyr-i ʿa.-i āb):H/5
 ʿā. (şāhān-ı ʿā.):Tar5/1
 ʿā.+den (mücmel-i terkīb-i ʿa.):G158/1
 ʿā.+dir (seyyāh-ı ʿā.):G155/5
ālet (a.i.) :bir işte , bir sanatta kullanılan
 vasıta
 ā.-i tenfīr:G7/4
alış- :alışmak
 a.- :G61/4
 a.+ıkdır:G72/1
 Allah (Ḥazret-i A.):G218/2
 Allah:G3/7
ʿālī (a.s.) :üstün , yüce
 ʿā. (bezm-i ā.):G128/2
 ʿā. (sultān-ı ā.):K3/12
 ʿā. (ʿā.-neseb):K7/9
 ʿā. (ʿā.-nijād:Tar5/9
 ʿā. (himmet-i ʿā):K6/20
 ʿā. (meclis-i ā.):G258/3
 ʿAlī (ʿAliyyü'l-mürtezā):K7/2
 ʿAlī (Muḥammed Bākır-ı ʿA.):K7/6
 ʿĀlī Sīnā :G212/4
 ʿAlī-i ḥazret-i ʿālī-neseb:K7/9
 ʿAlī-i ḥazret-i seccād:K7/5
 ʿAlī-i pāk-i eclī :K7/11
ʿālim (a.) :çok okumuş bilgin
 ʿā. ü dānā :G246/3
ʿallāme (a.i.) :çok büyük alim
 ʿa.-i bī-iştīyāh:G151/3
 ʿa.-i nūr-āver:K2/11
aln :alın
 a.+1 :G135/5
 a.+ıma :G139/1
alt : bir şeyin aşağı kısmı
 a.+ına:G252/4
 a.+ında:G220/4
altun :altın
 a.:K3/2
ālūd (f.s.):bulaşmış bulaşık
 ā. (ḥūn-ā.):G96/4
 ā. (perizād-ı niyāz-ı ā.):G203/4
 āl.+den (.eşm-i ḥāb-ı ā.):G14/1
 ālūde (tefrikā-ā.):G115/5
ālūde (fs.):bulaşmış , bulaşık
 ā.:G157/2
 ā.+dir:G97/4, H/15
 ā.+sin:G183/4
 ā.+lik:H/8
 ā. (hevā-ā.):G90/4
āmāde (f.s.) :hazır , hazırlanmış
 ā.+yim:TahI/1/1
 ā.+yiz:G113/4
āmāl (a.i.) :işler ameller
 ā.+1 (geşti-i ā.):G124/3
 ā.+ım (kaşr-ı ā.):G136/4
 ā.+ım (geşti-i ā.):G259/6
 ā.+ini (gül-i ā.):G143/6
 ā.+ini (Kaʿbe-i ā.):Tar6/5
amān (a.i.) :emin , eminlik ;korkusuzluk
 a. :G204/5
 a. (el-amān) :K1/46
amed (f.i.) :gelme , geliş
 a. (berāy-ı a.):G28/2
ʿāmed (f.) :gelme geliş
 ʿā. (ʿā.-şād-ı ğam):G9/2
ʿamel (a.) :iş ; niyet; sürgün; içsürmesi
 ʿa. (bī-ʿa.) :G47/2
āmiz (f.s.) :.. ye karışık ; ..yı içine alan
 ā. (ḥikmet-ā.):G186/4
ammā (a.e) :ama, fakat, lakin; çokluk
 bildirir
 a. :G106/4, G109/2, G111/2,
 G13/5, G27/1, G135/2,
 G153/4, G201/2 ,G201/3,
 G239/3, G32/2, G34/7,

G49/5, G60/5, G62/6,
G65/5, G69/5, G81/2,
G85/6, K1/20, K1/31,
K3/98, K8/2, Tar4/7

‘an (a.e) :-den, -dan

‘a. (kābirā ‘a.-kābir):K7/15

ān (f.i.) :güzellik cazibesi , alım

ā. :G114/2

ā. (hüsn ü ā.):G85/6

ā.+e:K1/29

an- :anmak

an- :K1/32

an+ıp :K1/32

añ+dırma:G193/3

andı+rır:K6/3

añdır+ır:G139/5

andır+sa:M/7

‘anāşır (a.i.) :unsurlar, öğeler

‘a.+la (‘ālem-i ‘a.):H/2

‘anber (a.s.) :ada balığının

bağırsaklarında toplanan
yumuşak , yapışkan ve misk
kokulu kokan kül renginde
bir madde; güzel koku ;
güzellerin saçı

‘a.-büy :K3/67, G191/2

‘a.-i hāṭṭ:G212/1

‘a.-i sārā:G88/1

‘a. (hāl-i ‘a.):G197/3

‘a. (kıt‘a-i ‘a.):G165/2

‘a. (büy-ı ‘a.):K4/12

‘a. (müşg-i ‘a.-i zülf):G171/4

‘a. (zülf-i ‘a.-efşān:Tar4/1

‘a. (‘a.-efşān):K3/92

‘a.+den (büy-ı ‘a.):G127/2

‘a.+i (büy-ı ‘a.):K2/17

‘a.+le (misk-i ‘a.):G197/5

‘a.-i sārā-yı hāṭṭ:G130/1

ancağ akin fakat yalnız; sadece

a. :G137/2, G145/1, G145/2,
G145/3, G145/4, G145/5,
G145/6, G145/7, G155/3,
G187/6, G193/4, G231/3,
G48/3, G89/1, G95/4,

K10/4, K11/1, K11/2,
K11/3, K11/4, K11/5,
K11/6, K11/7, K6/9, G129/1

‘andelīb (a.i.) :bülbul

‘a. :K1/19, K3/5

‘a.+iñ :G147/2

‘a.-i dil:G131/5

‘a.-i nāle-i efgān:G60/2

‘anqā (a.i.) :ismi olup cismi olmayan bir
kuş ; ismi olup cismi
olmayan nesne

‘a.:G103/6, G80/7

‘a.+yı:G112/4

‘a. (menzil-i ‘a-yı zībā):G84/3

‘ankebut (a.i.) :örümcek

‘a.-āsā :K3/86

añla- :anlamak

a.- :G229/5

a.+dı :G75/7

a.+mazdı:K2/11

a.+r :G63/5

a.+rsın:G186/5

añlat :anlatmak

a.+maz:G103/5

‘ār (a.i.) :utanma

‘ā. :G3/4

ā.+e :G215/4

‘a.+den (veķār u ‘a.):TahI/2/4

ara :ara , arasında

a.- :G95/7

a.:G62/4

ara:K1/30

a.+da:G162/3, G189/5

a.+sı:G150/4

a.+sında:G230/1, G43/2, G92/5,
K1/30

a.+lıqdan:G4/4

a+dasın:G245/3

ara - :aramak

a+ma:G212/4

a+maz:G212/5

ara+r :G103/1, G103/2, G103/3,
G103/4, G103/5, G103/6,
G103/7, G94/1, G94/2,
G94/3, G94/4, G94/5

ara+rsın:G133/4

- ara+rsın:G60/1
a.+yıp :G112/5
ara+rdım:G167/5
- ārā (f.s.) :süsleyen , bezeyen
ā. (āfitāb-ı ālem-ā.):G209/4
ā.+yı (āfitāb-ı ālem-i ā.):K3/39
ārā (cihān-ā.):G103/2
- ‘arābī (a.i.) : arab olan
‘a.+niñ (ḥabīb-i ‘a.):G192/5
- a‘rāf (a.i.) :cennet ile cehennem
arasındaki bir yer; adetler
usüller itiyadlar ; sırt tepe
‘a. :G138/2
- ‘arāk (a.i.) :rakı , içki
‘a. :G75/2
‘a.+lar : G65/3, G165/2
‘a.+ı :G38/6
- ārām (f.i.) :durma eğlenme ,dinlenme ;
yerleşme istirahat etme
karar verme
ā. (cāy-ı ā.-ı mesīh):G51/5
ā.: G62/4
- ārāste (f.s.) :bezenmiş , süslenmiş
ā. kııl- :G72/7
- ārāyiş (f.i.) :süs , bezek , ziynet ;süsleme ,
süsleyiş
ā.-i dünya:K2/7
- ard :arka ,peş
a.+ına:G103/7
a.+ınca:G141/4, G227/3
a.+ında:M/10
- ‘arīz (a.s.) :gelen ; tesādūfī vaka ; dağ
bulut v.s. gibi görmeye
engel olan her şey ;
(a.i.)yanak
‘a.+ı:G50/2
‘ā. (zülfi ü ‘a.):G6/2
‘ā. u zülfi :G169/2
‘ā+iñ (gubār-ı ‘ā.):G229/5
‘a.+ından (şu‘ā-ı ‘a.):K3/67
‘ā+iyla (ḥayāl-i ‘a.):G228/5
‘ā.-ı gülgün:G212/1
‘ā.-ı mestāne:G178/2
‘ā.-ı yār:G38/6, G69/3
- ‘arī (a.s.) :çıplak ; hür ; -sız
‘ā. :G227/2, K9/4
- ‘ā.+yem:TahI/2/4
- ‘arīf (a.s.) :bilen bilgili irfān sahibi
‘ā. :G232/2
‘ā.+e :G63/3, TahI/3/4
‘ā.+em :TahI/5/4
‘ā.+iñ :G75/5
‘ā.+le :G114/2
‘ā. ol- :G203/7
‘ā.+de (kalb-i ‘ā.):G28/2
‘ā. (derün-ı ‘ā.-i billāh):G93/2
- ‘arīfān (a.i.) :arifler bilgililer
‘ā. :G223/2
‘ā.+iñ :G246/6
‘ā.-ı ‘āşıkān:K4/3
- ārī (a.i.):yalın , hür
ā.:K1/38
- armağan :hediye
a. :K2/17
a. et- :G32/3
a. ol- :G162/4
- ‘arşa (a.i.) :yer, toprak
‘a.-ı maḥşer :G233/4
- ‘arş (a.i.) :çardak , çadır; cumba ,
kafes ; çatı dam ; dokuzuncu
gök ;taht
‘a. :K2/4
‘a.+a :G37/2, Tar6/13
‘a.+iña :G255/3
‘a.-ı a‘zām:K3/2, K1/7
‘a.-ı a‘lā:G177/4
‘a (tāk-ı ‘a.):K3/10
‘a. (kubbe-i bālā-yı ‘a.):K4/9
- art- :artmak
a.+ar:G68/2, H/14
a.+dığı:G83/2
a.+ırır:G178/3
- artık :bundan sonra , gayri
a. :G130/1, G142/3, G185/5
G190/3,
- ‘arż (a.i.) :bir büyüğe sunma,
gösterme bildirme öntüne
koyma
‘a. ol- :G106/2
‘a.-ı ḥāl:G48/4, K3/80
a. u semāvāt:G124/4
‘a.-ı cemāl et-: 153/3, G189/1

arzū (f.i.): istek

- a. eyle- :G198/1, G198/2, G198/3,
G198/4, G198/5
a. (cūy-1 a.):G199/2
a. (cüst-cūy-1 a.):G199/4
a. (nihāl-i a.-y1 pür):G124/1
a. (rūy-1 a.):G199/1
a.-y1 arzū:G199/5

aş- : asmak

- a.+ar :G37/2
a.+dın :G153/2
a.+ılır :G159/3
a.+ma :G204/6

āsā (f.i.): süs, bezek; esneme; vakar,
ciddilik

- ā. :G259/3
ā. :K1/24
ā.+sına (hilāl-ā.):K1/24
ā. (ʿankebut-ā.):K3/86
ā. (būlbūl-ā.):G185/1
ā. (hümā-ā.):K6/2
ā. (lāle-ā.):G176/2
ā. (lāle-ā.):G216/1
ā. (serv-ā.):G88/5
ā. (sütün-ā.):K3/2

Āsāf (a.h.i.): Süleyman peygamberin veziri
; vezir

- ā.:K3/33, Tar7/4
a.-1 vālā-y1 müşīr:Tar7/3

āşār (a.i.) : izler , işaretler, alametler ;
ābideler ; hikayeler
anʿaneler ;

- ā.- kıdret :K3/57
ā. :K12/6
ā.+a :K1/15
ā.+ına :G248/5
ā.-1 bütłān :K3/37
ā.-1 rahmet :G156/5
ā.-1 rahmet :H/12
ā.-1 şerm :TahIII/4/4
ā.-1 ğam :G161/4

āsāyiş (f.i.): rahat huzur ; güvenlik

- ā.-i ħarāb:G247/4

asbāb (a.i.): sebebler

- a. (ruʿyet-i a.):G91/5

aşhāb (a.s.) : sahipler , malik ve
mutasarrıf olanlar ;
peygamberimizi görmek ve
sohbetine ermek şerefi
kazanmış olanlar

- a. (āl-i a.-1 güzīn):K2/36
a. (bāl-i a.):K414
a. (bende-i a.):G75/2
a. ʿāhān:K3/87
a. (zümre-i a.-1 şer):K2/7
a.-1 makāmāt:G70/7

asitān (f.i.): eşik

- a.+ıñ :G132/4
ā.+ıñda:K3/12
ā.-1 ħazret:K12/2
ā.-1 ħazret-i mürşid:G149/4

ʿasker (f.i.) : er, cünd, leşker

- ʿa. :G130/3
ʿa.+ıñ :K2/34
ʿa.-i İslām:G204/7

aşl (a.) : asıl, temel, kök ; yaratılış

- a.+1 :G125/6

ʿAttar:G2/7

aşl (a.i.)

: asıl kök dip temel kaide
kural; soy ; bir şeyin belli
başlı kısmı ; başlangıç ;
hakiki esaslı halis safi

- a.+a(eltāf-1 a.):K3/89

a.+1 :G60/3

a.+1 :G95/6

a.+1 :K10/6

aşlā (a.zf.) : hiçbir vakit

- a. :G224/4, G6/2

aşliyye (a.s.) : aslı

- a. (māye-i a):K1/17

asmān (f.i.): gök , sema

- a.+dan:K3/35

ā.+e :G91/2

a.+ın (zemīn-i a.):K3/30

aşnām (a.i.) : putlar , sevgililer

- a.+ına (mevlid-i a.):G220/2

ʿaşr (a.) : asır, yüzyıl, çağ

- ʿa.+da:K8/4

ʿa.+ında:Tar4/9, K3/100

āsūde (f.s.): rahat, gairesiz dinç olan

- ā. :G157/1, G249/1

- ā.+dir :H/15
 āsumān (f.i.):gök
 ā.+a :G175/1, K3/49
 ā+dan :K3/46
 ā.-1 cām-1 Cem:G156/2
 ā.-1 dil :G127/4, G175/4
 ā.-1 kerem:G4/2
 ā.-1 sīne:124/4
 ʿā. (ā.-peymā) :G82/1
 aş- :aşmak
 a.+dı :G216/2
 a.+ıp :G13/1
 a.+ırma:G201/3
 a.+ırnı :G221/4
 āşām (f.s.): içen içici
 ā.+ı (hūn-ā.):G186/5
 āşikār (f.s.):açık, belli meydanda olan
 ā. :G251/4, K8/2
 āşinā (f.s.):bildik , tanıdık ; bilen tanıyan
 ā. et- :G89/5
 ā. ol- :G117/2, G45/1
 ā. :G162/4, G181/2, G196/2,
 G207/2, G213/6, G99/3,
 K1/13, TahIII/3/1
 ā.+lık (.eşm-i ā.):G216/4
 ā.+sı :G52/2
 ā.+ya :G45/1
 ā.-y1 vākıf-1 rāz:G14/4
 ā.-y1 māsivā:G245/4
 āşiyān (f.i.):kuş yuvası ; mesken ev
 ā. (kādīm-i ā.):G162/1
 ā. eyle- :G251/3
 ā. :G206/5
 ā.-düzāh:K2/20
 ʿaşk (a.i.) :sevgi
 ʿa. :K5/12 , K5/15, G114/1,
 G121/4, G137/3, G138/3,
 G173/1, G173/4, G188/3,
 G222/4, G232/3, G245/1,
 G246/5, G251/7, G32/5,
 G38/2, G72/1, G72/4,
 G90/5, K2/2, K6/12, M/12,
 G215/2, G87/3
 ʿa.+a :K5/17
 ʿa.+ı :G13/4, G221/3
 ʿa.+ım :G68/2
 ʿa.+ın :G135/3, G165/4,
 G92/3, K5/16
 ʿa.+ına :G37/9
 ʿa.+ını :G248/3
 ʿa.+ınıñ:G36/3
 ʿa. (şahbā-yı ʿa.):G139/4
 ʿa. (tıb-hāne-i ʿa.):G173/2
 ʿa. (tuğrā-yı ʿa.):G139/1
 ʿa. (kumar-ı ʿa.):G63/3
 ʿa. (āteş-i ʿa.) :G110/2, G149/1,
 G166/1, G181/1
 ʿa. (āteş-i cānsüz-ı ʿa.):G191/2
 ʿa. (bīdā-yı ʿa.):G139/2
 ʿa. (baħr-i ʿa.) :G78/2
 ʿa. (bezm-i ʿa.):G199/3
 ʿa. (çerāğ-ı tekve-i ʿa.):K5/15
 ʿa. (dāğ-ı peleng-i ʿa.):G29/3
 ʿa. (fenā-yı ʿa.):K5/2
 ʿa. (fūlk-i ʿa.) :G123/3
 ʿa. (gencūr-i ʿa.):G118/5
 ʿa. (hevā-yı ʿa.):TahII/2/1
 ʿa. (kesif-i baħr-i ʿa.):G205/4
 ʿa. (mehd-i ʿa.):G8/4
 ʿa. (mest-i ʿa.) :G118/1, G253/4,
 G50/1
 ʿa. (mest-i ʿa.-ı ezel):G157/1
 ʿa. (mülket-i sevdā-yı ʿa.):G139/1
 ʿa. (mülk-i ʿa.) :G159/6
 ʿa. (mülük-ı ʿa.):K6/2
 ʿa. (pādişāh-ı mülk-i ʿa.):G45/4
 ʿa. (pervāz-ı ʿa.):G8/5
 ʿa. (rāh-ı ʿa.):G121/1, G3/4, G48/3
 ʿa. (sandal-ı ʿa.):G107/2
 ʿa. (sulţān-ı sipāh-ı ʿa.):G106/3
 ʿa. (şarāb-ı ʿa.):G164/8, G208/5
 ʿa. (şarāb-ı ʿa.-ı dilber):G99/1
 ʿa. (teşne-i ʿa.) :G146/5
 ʿa. (ğavğā-yı ʿa.):G139/3
 ʿa. (cām-ı ʿa.) :G1/3
 ʿa. ol- :G128/4
 a.+a (Kaʿbe-i ʿa.):G248/5
 ʿa.+a (illet-i ʿa.):G212/4
 ʿa.+a (hāne-ķāh-ı ʿa.):G118/5
 ʿa.+a (haste-i ʿa.):G158/1
 ʿa.+a (huftegān-ı kūr-ı ʿa.):G146/6
 ʿa.+a (Halīl-i ʿa.):G238/4

- ʿa.+a (bağş-ı ʿa.):G66/5
 ʿa.+a (bağr-ı ʿa.):G179/5, G226/5,
 G86/4,
 ʿa.+a (bāde-i ʿa.):K2/30
 ʿa.+a (bezm-i ʿa.):G3/1
 ʿa.+a (cefā-yı ʿa.):G206/2
 ʿa.+a (defter-i ʿa.):G258/1
 ʿa.+a (derd-i ʿa.):G76/5
 ʿa.+a (ehl-i ʿa.):G111/4, G179/1
 ʿa.+a (genc-i ʿa.):G36/5
 ʿa.+a (hühdüd-i ʿa.):G103/6
 ʿa.+a (hümā-yı ʿa.):G162/1
 ʿa.+a (kān-ı ʿa.):K5/10
 ʿa.+a (lāne-i ʿa.):G239/2
 ʿa.+a (mariz-i ehl-i ʿa.):K7/12
 ʿa.+a (rāh-ı abdālān-ı ʿa.):G155/2
 ʿa.+a (süd-ı ʿa.):G133/2
 ʿa.+a (sulṭān-ı ʿa.):K5/7
 ʿa.+a (tekye-i ʿa.):G246/4
 ʿa.+a (varak-ı ʿa.):G38/7
 ʿa.+da (hāne-i ʿa.):G187/7
 ʿa.+da (diyār-ı ʿa.):G164/10
 ʿa.+da (mülket-i ʿa.):G261/7
 ʿa.+dan (āteş-i ʿa.):G261/2
 ʿa.+dan (genc-i şāh-ı ʿa.):G158/4
 ʿa.+dan (geştkān-ı ʿa.):G238/2
 ʿa.+ı (haste-i ʿa.):G50/3
 ʿa.+ı (tarik-i ʿa.):G181/5
 ʿa.+ı (tarik-i ehl-i ʿa.):G84/1
 ʿa.+ı (āteş-i ʿa.):G246/9
 ʿa.+ı (bağr-ı ʿa.):G154/1
 ʿa.+ı (bāde-i ʿa.):G182/1
 ʿa.+ı (cām-ı ʿa.):G10/7
 ʿa.+ı (derd-i ʿa.):G66/4
 ʿa.+ı (ders-i ʿa.):G33/7
 ʿa.+ı (deryā-yı ʿa.):G108/3
 ʿa.+ı (kitāb-ı ʿa.):G143/2
 ʿa.+ı (küh-ı girān-ı ʿa.):G47/4
 ʿa.+ı (mey-i cām-ı ʿa.):G192/3
 ʿa.+ı (mülk-i ʿa.):G194/3
 ʿa.+ı (mürde-i ʿa.):K3/7
 ʿa.+ı (rüzgār-ı ʿa.):G76/2
 ʿa.+ı (semāt-ı ʿa.):G198/2
 ʿa.+ı (sırr-ı ʿa.):G155/1
 ʿa.+ı (tevsen-i ʿa.):G33/5
 ʿa.+ım (āteş-i ʿa.):G34/4
 ʿa.+ım (murg-ı ʿa.):G251/3
 ʿa.+ıñ (haste-i ʿa.):G257/2
 ʿa.+ıñ (hüsn+i ʿa.):Tar4/13, G153/5,
 K3/104
 ʿa.+ıñ (ağker-i ʿa.):G228/4
 ʿa.+ıñ (bāğ-ı ʿa.):G198/5
 ʿa.+ıñ (cılve-i ʿa.):G71/1
 ʿa.+ıñ (dağme-i ʿa.):G121/8
 ʿa.+ıñ (derd-i ʿa.):G 14/2
 ʿa.+ıñ (feyz-i ʿa.):G131/3, G31/2
 ʿa.+ın (genc-i ʿa.):G245/5
 ʿa.+ıñ (satvet-i ʿa.):G251/4
 ʿa.+ıñ (sulṭān-ı ʿa.):G49/4
 ʿa.+ıñ (şāh-ı mülk-i ʿa.):G258/5
 ʿa.+ın (gam-ı ʿa.):G171/1
 ʿa.+ın (keyfiyet-i ʿa.):G125/1
 ʿa.+ın (şems-i ʿa.):G127/4
 ʿa.+ında (handān-ı ʿa.):G158/2
 ʿa.+ında (bağr-ı ʿa.):G160/3
 ʿa.+ında (yem-i ʿa.):G100/3
 ʿa.+ından (hān-ı ʿa.):G176/4
 ʿa.+ından :G258/4
 ʿa.+ını (nüküd-ı ʿa.):G183/5
 ʿa.+ıñla (āteş-i ʿa.):G219/2
 ʿa.+ınla (mey-i ʿa.):G160/6
 ʿa.+ıyam :Tah1/1/2
 ʿa.+ıyla (māye-i ʿa.):G143/2
 ʿa.+ıyla (sırr-ı ʿa.):G127/5
 ʿa.+ıyla :G109/1
 ʿa.+la (āteş-i ʿa.):G142/4
 ʿa.-ı haqikī :G62/7
 ʿa.-ı dilber :G244/1
 ʿa.-ı esmer :G127/1
 ʿa.-ı Ferdī-i zār:G11/5
 ʿa.-ı fitne-engiz:G232/1
 ʿa.-ı mecāz :G147/4
 ʿa.-ı müzlim :G169/2
 ʿāşık (a.i) :birine bir şeye tutkun,imre,
 emre
 ʿā. :G105/4, G11/3, G14/1,
 G14/2, G14/3, G14/4, G14/5
 G142/4, G222/3, G248/2,
 G258/3, G30/3, , G45/2,
 K3/10, M/7,
 ʿā.+a :G107/2, G191/3, G53/4,

- G62/6, G64/1, G69/3,
G79/2, G85/1
 ʿā+1 :G27/5, G67/1, G81/2,
G98/2, TahII/4/4, G238/3
 ʿā.+iñ:G111/1, G118/6, G143/1,
G192/5, G239/3, G64/4,
G65/4, G129/3
 ā.+ın :G159/4
 ʿā. (bāʿiṣ-i ihyā-yı ʿā.):G168/1
 ʿā. (derūn-ı ā.-ı zār):G165/4
 ʿā. (dil-i pür-şūr-ı ʿā.):K4/2
 ʿā. (insān-ı ʿayn-ı ʿā.):G238/3
 ʿā. (sīne-i ʿa.) :G153/3
 ʿā. (ülfet-i ʿā.) :G198/4
 ʿā. şürūh-ı sīne-i ʿā.):G28/5
 ʿā.-ı ḥubb-ı mecāzī:G62/7
 ʿā.-ı āvāre:G150/1
 ʿā.-ı cān:G201/1
 ʿā.-ı dīdār:TahI/2/1
 ʿā.-ı meftūn:G173/5
 ʿā.-ı şūrīde:G48/4, TahI/3/5
 ʿā.-ı zār:G210/4, G230/3
 ʿā.-ı nān-pāre-i vaşl:G168/3
 ʿā.-ı şeydā :G38/3
 ʿā.+da (qalb-i ʿā.):G178/5
 ʿā+dır (sīne-i ʿā.):G137/2
 ʿā+1 (hezār-ı ʿā.):G140/7
 ʿā.+ından (büy-ı lütf-ı ʿa.):G135/4
 ʿā.+ımı :G66/3
 ʿā.+lar: G246/1
 ʿā.+ları:G247/5
 ʿā.+larıñ:G132/2, G245/1
 ʿā.+ların:G98/3
 ʿāşıkān (a.s.) :aşıklar
 ʿā.+iñ:G69/1
 ʿā. (ʿarifān-ı ʿā.):K4/3
 ʿā. (ḥūn-ı çeşm-i ʿā.):G121/9
 ʿā.:G233/3, G66/2, G81/1,
G81/4, :K6/24
 ʿā.+dır (kulüb-ı ʿa.):K3/4
 ʿāşıkāne (a.zf.) :aşıkça aşık olana yakışır
şekilde
a. : K8/3
 āşüb (f.i.):kargaşalık ; karıştırıcı
ā. :G159/4
ā.-ı kıyāmet:G13/3
 at- :atmak
a. :G139/2
a.+ar :K5/9
a.+ıldı :G121/2
a.+ıp :G62/4
a.+sa :G206/3
a.+ıldı :K3/28
 ʿatā (a.) :ihsān, bağış
ʿa.+ya:G257/5
ʿa.-baḥşā: K3/100, Tar4/12
ʿa. (keff ü ʿa.):Tar7/4
 ʿateş (f.i.) :od, harāret, kızgınlık
ʿā. :G140/4, G211/1
ā.+e :G144/1
ā.+i :G14/5, G188/3, G219/1,
G32/5
ā.+inde:H/11, K512
ā.+inden:G246/5
ā.+ine:G215/2, G246/8, G38/2,
G72/1
ā.+ini :G173/4
ā. (ā. ü āb):G38/6
ā. (a.-bār):G8/3
ā. (āh-ı ā.-bār)G33/5
ā. (naḥl-i ā.-bār):G88/5
ā.+le (bāzī.e-i ʿā.):G143/5
ā.-i ʿaşk:G110/2, G142/4, G149/1,
G166/1, G219/2, G246/9,
G261/2, G34/4, G181/1
ā.-i cānsüz-ı ʿaşk:G191/2
ā.-i firkat:G67/2
ā.-i ruḥsār-ı āl:G241/3
ā.-i ruḥsār-ı gül:G99/4
ā.-i sūzān:G228/5
ā.-nīm:G241/4
 āteşīn (f.s.):ateşten ; ateşli , canlı
ā.:G7/1
ā. (şūḥ-ı ā.):G27/2
ā.+iñle (āh-ı ā.):G27/2
 ʿatf (a.) :eğme,meylettirme;bağlama;
dokunma
ʿa. eyle-:G259/6
 ʿatīk (a.) :berrāk saf karışmamış ;
kıymetli
ʿā. (ʿabd-ı ʿa.-i Ḥalidī):G253/5
 atla- :atlamak

- a.+dı :G163/4
aṭlās (a.i.) :üstü ipek altı pamuk kumaş
; düz havsız tüysüz ; büyük
harita ; Atlas okyanusu
a.-i baḥr ü berr:G30/4
‘aṭṣān (a.) :susuz ,susayan ; susamış
‘a.+e :K8/3
āvāre (f.s.):serseri boş gezen ; serseri
avanak
ā. :G103/7, G116/4
ā. et- :G219/5
ā. ol- :G103/6
ā. (Ferdī-i ā.):G245/7
ā. (Ferdī-i ā.-veş):G105/5
ā.+si(‘āṣīḳ-ı ā.):G150/1
āver (f.s.):getiren , taşıyan
ā. :K2/11
ā.+i :K2/11
ā. (şems-i hoş-ā.):G183/2
ā.+ī (rakş-ı ā.):K332
ā.-i feyz:G128/5
āvīz (f.s.):asılı bulunan , asılı
ā. (dil-ā.):G167/3
avla- :avlamak
a.+dım:G34/1
‘avn (a.i.) :yardım ; yardım eden , yordakçı
‘a.-i Rabbānī:K3/1
‘a. ü Ḥaḳḳ:TahI/4/1
‘a.-i ilāh:Tar3/5
‘avniyyet (a.i.) :yardım
avun-:avunmak
a.+ursuñ:G143/4
āyā (f.e.):şüphe ve tereddüd bildiren edat
ā. :G67/2
ayağ :kadeh
a. :247/3
a.+a :TahIII/2/3
a.+ı :G144/3
a.+ın :G170/4, G211/3
a.+ına :G144/2
ayağ :ayak
a. :G159/3
‘ayān (a.s.) :belli, açık, meydanda
‘a ol- :G104/2, G148/5
‘a. : G76/4, G82/4
‘a.+dır :G110/4
‘ayānī (a.s.) :açıkça belli olan, ayan
olana ait
‘a. :K9/6
‘ayār (a.s.) :hilekar , dolandırıcı; zeki
kurnaz ; çevik atik
‘a. (hüdhüd-i ‘a.):G84/3
‘a. :G108/1
āyāt (a.i.):ayetler,
ā.+ıdır :K3/66
ā.-ı füsün:G99/5
‘ayb (a.i.) :utanılacak şey , kusur ayıb
‘a.+ına :G178/7
Aydın :Aydın ili
A. :Tar7/2
A.+a :Tar7/13
ayende (f.s.) :gelen , gelici
ā.de :Tar6/3
āyet (a.i.):Kur’an’ın herhangi bir cümlesi ;
alamet iz , nişan
ā.:(hoş-beyan-ı a.-i ‘irfān)K1/6
ā.-i (nūr-ı ā.):G10/2
ā.-i ḥüsn:G171/5, G236/4
ā.-i nūr’ul-İlāhī:G30/2
ā.-i vaḥdet:G134/1
ā.-i vuşlat:G85/2
ā.+leri:K3/17
āyīn (f.i.):merasim tören
ā.-i Cem:G211/2
ā. (vaż‘-ı ā. eyle-):G93/1
ā. ol- :G178/1
ā.+e:G146/1
ā. (şūḥ-ā.):G100/4
āyīne f.i.):ayna
ā. :G6/1, G6/5
ā.+de :G113/3, G175/4, G219/1,
G53/5
ā.+den :G178/1, G178/2, G178/3,
G178/4, G178/5, G178/6,
G178/7, G184/4
a.+si :G93/3, G93/4, G12/1
ā.+sin :G106/2, G211/7
ā.+me :G170/2
ā.+de (cevher-i ā.):G146/1
ā.+sin (sīne-i ā.):G164/11
ā.-i ‘irfān:G163/5
ā.-i idrāk:G217/2

‘ayn (a.i.) :göz ;aslı ,kendisi ;bir şeyin
eşi tıpkısı ; kaynak pınar ; Osmanlı
alfabesinin yirmi birinci harfi
‘a. (‘aynü’l-kemāl):G34/4
‘a. (dürbîn-i ‘a.-i ‘usret):G252/2
‘a. (farz-ı ‘a.) :G224/1
‘a. (iltifât-ı ‘a.-i ihsân):G240/2
‘a. (insân-ı ‘a.-i ‘aşık):G238/3
‘a. (intikâ-yı ‘a. ol-):K12/6
‘a. (serâb-ı ‘a.):G26/5
‘a. :K3/82
‘a.+ıma:G245/5
‘a.+ıma :G232/2
‘a.-i ‘irfân:G188/4
‘a.-i hüsran:G174/3
‘a.-i kalb:K8/3
‘a.-i bahr-i vahdet:G199/4
‘a.-i düldüle :G202/5
‘a.-i feyz-i sübhânî:K3/5
‘a.-i güلزâr-ı na‘ım:K2/13
‘a.-i ihsân:K7/14
‘a.-i murâd:Tar5/13
‘a.-i nûr:G252/4
‘a.-i vebâl :M/3
‘a.-i zevâl :TahI/4/3
ayrıl- :ayrılmak
a. +alden:G101/1
a.+an:G24/3
a.+maz:G109/4, G131/1
az :çok olmayan
a. :G112/1, G146/1, G239/1,
Tar6/1
az- :azmak
a.+dırdı:G247/1
‘azâb (a.):eziyet , işkence
‘a. et-:G33/6
‘a. ol- :G185/3
‘a.+ıñdan(mağsad-ı havf-ı ‘a.):G105/4
‘a. (‘a. ender ‘a.):G31/4
âzâd (f.s.):serbest bırakılmış ; ayıpsız
kusursuz
â. (mutlâkü’l-â.):G117/5
â. et- :G180/6, G98/4
â. ol- :G164/1
â. :G136/2

âzâde (f.s.) hür, serbest ; tam bir mana
bildiren mısra
â. (â.-dil):G70/5
â. (Ferdî-i â.):G180/6, G199/5
â. ol- :G75/7, G182/1
â. :G114/4, G230/4, G258/4,
G67/5
a.+dır :G253/5
â.+lik :G98/4
â.+likde:G258/1
â.+yim (fâriğam u â.):TahI/3/5
â.+yim (Ferdî-i â.):G8/5
â.+yim:G196/5, TahI/1/3
â.+yiz:G113/4
a‘zâm (a.s.) :(daha pek çok) büyük
a. (ğavş-ı a.) :K8/6
a.+a (‘arş-ı a.) :K3/2
a.+a(müşîr-i a.):Tar2/2
a.+dır (‘ıyd-ı a.):G6/4
a.+dır (rûkn-i a.):G213/3
a.+ı (sevâd-ı a.):G243/3
a.+e(‘arş-ı a.) :K1/7
a.+la (mürşid-i a.):K12/5
âzâr (f.i.): incitme , kırılma , tekdir
â. et- :G32/2
â. :G2/3
‘azb (a.i.) :tatlılık
‘a.-i ferâset :G154/4
âzîne (f.i.):Cuma günü , bayram günü
â.+de (cünbiş-i â.):G219/3
‘azîz (a.s.) :muhterem sayın ; sevgili
‘a. (‘ömr-i ‘a.) :G64/2
‘a. :G61/3, G80/5
‘azm (a.):kasıt, niyet, karar
‘a. et- :G210/9
‘a. eyle- :G140/1
‘a. :TahIII/4/3
‘a.+i :Tar3/5
‘a.-i râh :K2/28
‘a (imdad-ı ‘a.): Tar7/8
‘a. (mâlik-i ‘a.-i kavî):Tar5/4
azvâ (a.i.) :ışıklar , aydınlık , pırıltılar
a-yı bî-tâkat:G95/2
bâ(a.): arapçaya göre ‘b’ harfinin okunuşu;
ebcet hesabında iki sayısını ifade
eder; mektup ve eski evraklarda

- recep ayına işaretir.
b.-huşuş:Tar2/2, Tar5/8
bāb(f.) :layık, münasip; hayır, uğur
b.+ı :H/11
b.+ında:G145/5,
b.+ında:K1/45
b.-ı cünün:G215/5
b.-ı lütf:G25/3
b.-ı niyâz:G13/2
b.-ı şefâat:K7/16
b.+da (cemâl-i b.):G29/7, G205/3,
K3/79
baba: baba
b.+dan :Tar3/7
b.+dan (ikrâ-yı b.):G186/1
bād(f.): olsun, ola, olaydı' manasına gelir
ve kelimelerin sonuna getirilir.
b. :G242/5, G52/1, K2/28
b.+a :G180/3
b.+ı :G6/2
b. u hâk:G105/5
b. u dümen tut-:G205/4
b.-ı âh:G239/2
b.-ı keşibân:G91/5
b.-ı murâd:G213/2
bād-ı şabâ:G197/1, G235/5
b.-şabâ-yı şarşar:K2/28
b. (berây-ı b.-ı muhâlif):G164/7
bādām(f.i) : badem
b. (şeker ü b.):G83/2
b. :G62/1
bād-bân (f.) :yelken, gemi
b. :G107/2, G91/5
bāde(f.) : şarap, içki, kadeh
b. :G117/4, G3/7, G38/6
b.+de :G217/5
b.+den (nūr-ı b.):G137/4, G121/9
b.+sin :G28/3
b.+yi (nūr-ı b.):G113/2
b.+yim (esîr-i b.):TahI/1/4
b.+yiz (esîr-i b.):G113/1
b.-i aşk:G182/1, K2/30
b.-i ʿirfân :G211/7
b.-i ʿirfân-ı harâbât:G35/4
b.-i şabūh :G179/6
b.-i dil-ırmen:G180/3
b.-i gül :G212/1
b.-i gül-fām :G69/1
b.-i laʿl-i leb-i dildâr:G1/4
b.-i nâb :G160/6
b.-i nuṭk-ı bî-mahall:G47/3
b.-i renk: G146/3
b.-i ser-şâr :G3/1
b.-i yârâne :G222/1
b.-peymâ :G129/1
bādī(f.):geçici; havaya veya rüzgara ait.
b.+niñ :G247/1
b.-i çeşm:G38/5
Bağdād:Bağdat
B. :K8/2
B. (bende-i mürşid-i B.):G117/1
bağış (a.i.): affetme
b.+la- :G215/1, G215/2, G215/3,
G215/4, G215/5,
b.+laya:Tar7/12
b.+lar :G104/4,G177/1
bāğistān:bağistan
b. :G243/4
bağla:bağlamak
b.- :G87/1
b.+ma :G230/2
b.+r :G125/7
b.+yalı:G72/2
b.+yan:G25/1,G81/3
b.+an :G192/1
b.+dın:G190/1, G190/2, G190/3,
G190/4, G190/5
bağr+ıñ:G211/4
bahā(f):kıymet, değer, bedel, paha
b. :K6/14
b. bul- :Tar1/7
b.+landı:G239/3
bahāne(f.): vesile, sebep; yalandan özür.
b. :M/5
bahār(f.i):kış ile yaz arasındaki mevsim
b. :G242/1, G83/1
b. (âb-ı b.):G90/4
b. (rüzgâr-ı nev-b.):G43/4
b. (tertîb-i b.):148/2
b.+a (faşl-ı b.):TahII/5/4
b.+da :G169/5

- b.+ı (büy-ı b.) :G176/1
b.r+ı (zemān-ı feyz-i b.):TahII/4/5
b.+ıñ :G98/1
- bahāristān(f.i)** :ilkbahar'ı hüküm sürdüğü zaman, yeşil ve çiçekli yer; Molla Caminin seri
b. :K3/91
- bāhir** :yalancı; ahmak; seseri adam; kırmızı kan
b. :K3/71
- bāhir(a.s.)** :aşık, açık; güzel, meşhur, namdar; galip
b. :K3/84
- bahr** :deniz; alim, çok bilen; büyük göl veya nehir; yarmak, yırtmak; çok yürüyen at; iyi kimse; deve hastalığı; aruzda asli bir vezinle ondan tevellüd eden vezinler mecmuası
b.+e :G108/3, G121/2, G127/4, K2/15,
b.+i :G46/4, :K3/56
b.+iniñ :G114/1
b.+inin :K7/9
b. u cevāb :G28/1
b. ü ber :G30/4
b.-ı Şāve :K3/32
b.-ı ma'ñā :K1/14
b.-ı vuşlat :G31/3
b.-i 'aşk :G179/5, G154/1, G160/3, G226/5, G78/2, G86/4
b.-i 'irfān :G253/2
b.-i ḥaḳīkat :G245/6
b.-i ḥikmet :K3/60
b.-i belā :G174/4
b.-i cürm :G225/4
b.-i firāḳ :G171/3
b.-i lütf :G223/4
b.-i mālīh :G140/5
b.-i mevc :K3/90
b.-i vücūd :G88/5
b.-i ḡam :G169/3
b.(kān-ı b.) :Tar7/4
b.(kesif- b.-i 'aşk):G205/4
b.(‘ayn-ı b.-i vaḥdet):G199/4
- bahs** :bir şey hakkında etrafıyla söz,
- söyleyip hakikatı araştırma; konuşulan şey; teftiş; söz , münarazası, muaraza, mübahase; bir mevzu hakkında tafsilat, açıklama; iddialaşma
b. et- :G246/3
b.-ı cām-ı mül :G136/2
- bahş(f.)** :bağış; verme, ihsan
b. :K3/8
b.+ımı :G10/5, G229/6
b. eyle- :G232/2
b.-ı 'aşk :G66/5
b.-ı ḥayāt :G259/4
b.-ı ṭarāvet :K3/8
b.(cān-b.-ı nefis):G123/1
b.(nuḳ-ı cān-b.):G146/3, G210/6, K1/47
b.(pirāye-b.) :Tar3/5
b.(rūḥ-b.):G5/2
b.(şafā-b.):K3/104, K3/4
b.(şeref-b.) :K3/40
b.+ıñ (cān-b.) :G168/2, G78/1, G25/4
- baht(f.)** :kader; tāli. ;uğur, alinyazısı; kısmet; ikbal; saadet; lezzet
b.+ımı :G258/2
b.+ına :K1/23
b.-ı nā-sāz :G202/4
b.-ı siyāh :G136/1, G175/1
b.(vişāl-i b.-ı zāt):K6/6
b.+ım (ebr-i b.):G209/1
b.+ımda (sīne-i b.):G109/4
- bā'id(a.)** :uzak,ırak; umulmadık
b.(ḡayr-ı b.) :G161/4, K4/12
- bā'is (a.)** :gönderen, sebep olan, icābettiren; yeniden yaratan, ölüleri tekrar diriltiren; peygamber gönderen (Allah C.C)
b.-i iḫyā-yı 'āşık :G168/1
b.-i tekdīr :G7/3
b.-i teşrīf-i ādem :G155/4
b.-i vaḥşet :G260/2
b.-i ḡaflet :G89/2
- bak** :bakmak
b.- :G141/3, G80/1, G144/1

- G146/1, G146/2, G146/3,
G146/4, G146/5,
G146/6, G157/4, G220/1,
G220/2, G237/5, G48/1
b.+dik :G125/3
b.+dımsa:G3/5
b.+ip :K6/12
b.+ma :G92/4
b.+masın:G137/2
b.+maz:G5/3, G5/4
b.+mazdı:G200/4
b.+sa :G157/5, G82/4
b.+sam:G240/5
- bākī (a.)** :ebedi, daimi, sonu gelmez,
ölmez, sonsuz; Cenab-ı Hak; artan,
geri kalan; bundan başka
b.+yi :K3/52
b.+dedir (zād-ı b.) :G187/6
b.+den(mey-i b.):G128/4
b.+niñ (ma'şūk-ı b.):TahI/4/4
- bāl(f.)** :kanat, kol, pazu, cenah; üst,
yukarı; boy, bos, endam
b. :G259/2, K2/29, K3/50
b.+dır :M/3
b.+iñ :G99/4
b.- hü mā:G76/3
b. u per:G200/4, G246/5,
G100/1, G216/5
b.(perr ü b. et-) :G153/5
- bāl (a.i.)**: kalb, yürek
b.-i aşhāb :K4/12
b.-i Naqşibendī:K6/25
- bālā(f.i)** :yüksek, yüce yüksek kat
b. (ḳal'ā-yı b.) :G130/3
b. (ḳubbe-i b.-i 'arş) :K4/9
b. (serv-i b.) :G191/5
b. ol- :G82/1
b. (ḳubbe-i b.-yī nūrānī) :K3/1
b. :G260/5, G88/3,
K11/2
b.+da ('ālem-i b.) :G247/6 (ālem-i
b.), G178/6, G145/2,
G155/3, K1/7
b.+dan (kilk-i b.) :G43/1
b.+dandır ('ālem-i b.) :G74/1
b.+dır :G158/2
- b.lanır :g64/3
b.+sına (ḳāmet-i b.):G43/3
b.+sına :M/3
- bālāde (f.s.)**:yüksekte, yüce olan
b.+yiz :G113/5
b.-yī mevzūn :G148/4
- bālīn(f.i)**:yastık
b. ol- :G152/3, G178/2
b.+i (bister-i b.):G186/6
b.+a (pister ü b.):G146/6
- bān (a.i.)**: sevgilinin boyu
b. (dīde-b.) :G48/1
b. (kār-b.) :G48/3
b.+a (bād-b.):G91/5
- bān (f.i)**:dam, satıh
b.-i kerem:G62/6
- baña** :bana
b. :G162/4, G162/5, G163/1,
G139/2, G140/3, G140/6,
G142/2, G153/4, G169/3,
G172/2, G174/2, G176/3,
G180/1, G193/3, G225/4,
G231/1, G231/5, G234/4,
G237/4, G251/5, G255/4,
G259/7, G260/2, G37/1,
G6/1, G6/2, G6/3, G6/4,
G6/5, G6/6, G6/7, G7/1,
G7/2, G7/3, G7/4, G7/5,
G8/1, G8/2, G8/3, G8/4,
G8/5, G9/1, G9/2, G9/3,
G9/4, G9/5, G9/6, G9/7,
G10/1, G10/2, G10/3,
G10/4, G10/5, G10/6,
G10/7, K3/99, Tar4/8
- bār (f.i.)**: Tanrı, Allah; yük
b. :G109/8, G3/3, K9/7
b.+ı :G261/5
b. (āteş-b.):G88/5, G8/3
b. (berg ü b.):G81/2
b. (berg ü b.-ı hüsn):G229/1
b. (dürrer-b.):K3/107, K4/6
b. (dürrer-b.):Tar4/16
b. (eşk-b.):G241/4
b. (kār u b.):G174/5
b. (nīm-b):G96/1
b. (timşāl-i b.):G229/5

- b.+a (āteş-b.):G33/5
b.+ı (berk-i b.):G176/1
b.+ım (kār u b.):G136/4
b.+ında (müşk-b.):G165/2
b.+ını:G258/4
b.-gāh:G45/5
b.-gāh:K3/6
b.gāh-ı hāzret:G94/4
b.-ı şıķlet:G257/4
b.-ı ʿurcun:K2/27
b.-ı Hūdā:K5/1
b.-ı girān:G249/2
b.-ı girān-ı minnet:G257/5
b.-ı tīmār:G194/3
- bārān** (f.i.): yağmur
b.+ı (inʿikās-ı ebr-i b.):K3/81
- bārekallāh** (a.n.): mübarek ola
b. :G228/3
- bārī** (f.e.): hiç olmasa bir kere
b. :G257/4, G80/4
- bas**:cem etmek, toplamak
b.- :G144/3
b.+ar :G177/4
b.+dı :G189/4, G211/3, K3/56
b.+dırdı:G256/2
b.+dığı:G51/2
b.+ınca:G29/6
- basar**(a) :görme duygusu; kalbe hisseme, kalb gözü; gözün görmesi; idrak, fikir; ilm-i kelimada: kendi şanına layık bir vecih ile Cenab-ı Hakkın görme sıfatıdır.
b. (kühl-i māzāğal b.) :K3/26
- basīr**:basiret sahibi ve anlayışlı, olan,hakikatleri anlayan, eniyi ve en çok anlayışlı; kalb gözü ile gören; it, köpek, kelp.
b. :K3/80
- basīret**:hakikatı kalbi ile hissedip anlama, kalpde eşyanın hakikatlerini bilen kuvve-i kudsiyye, feraset; imʿān-ı dikkat; ibret alınacak hidayet sebepleri; beyyine, hüccet; bir evin iki tarafının arası; yer üstündeki kan.
- b. :G260/3
b.(ehl-i b.):G252/2
- başt**(a.i.): yayma, açma
b. :K3/51
- baş**: baş
b: G188/2,G243/3,G256/2,G36/1, G4/3,G9/3, G96/3, H/10, K2/22, K3/65, Tar6/6
b. :G129/1, G160/5
b.+a:G234/5
b.+da :G90/2
b.+dan:G205/4, G256/1, G62/4, TahIII/2/3
b.+ı :K3/103, Tar4/12
b.+ladı:M/6
b.+ım:G170/4,G196/5,G251/3, G260/4
b.+ıma:G252/5, G261/7. G34/6, K3/99, M/13,Tar4/8
b.+ımda:G98/4
b.+ımız:G62/3
b.+ımıza:G255/5
b.+ımızda:G139/3
b.+ına :G137/4,G35/2
b.+ında:G129/2,G229/7,M/4
b.+ınla:G109/4
b.+ılsa:K6/18
b.+a kaç- :G144/4
b.-ı enfās:K6/19
- başka** (s.):diğer
b. :G193/2, G206/4, K5/4
- bat**-(f.i.):kaz;uzun boylu sürahi
bať- :G84/3
- batın**(a): iç, dahili; gizli iç yüz; sır, esrar; künh ve zātı itibarı ile gizli.
b. :K5/5, K7/7
b.+da :G102/5, G110/4, G118/2, G208/5, G94/5, K11/4K9/3
b.+ı :G148/3, G253/2
b.(ittihād-ı b.) :G87/1
b.+da (zāhir ü b.):G145/4
b.+da (çeşm-i b.):G104/2
b.+da (eşğāl-i b.):G80/9
- bātınī** :iççe ait olan, dış görüntü ve zahire dahil olmayan; bātına mensub ve müteallik;

- dāhili ve manevi mes'elelere
ait.
b. :K6/3
- batman**: eski ağırlık ölçülerinde olup, iki okkadan sekiz okkaya kadar yer yer değişir. Ekseriyya altı okkadır. Bu halen kullanılan sekiz kilo kadardır.
b. :G79/2
- bayrām**
b. :G238/5
- bāz (f.i.)**:yapan , oynayan , oynatıcı
b. (dil-b.):G200/3
b. (işve-b.):G147/1
b. (nazar-b.):G217/2
b. (oyun-b.):G112/5
b. (pak-b.):G221/4
b.+ın (dağal-b.):G144/2
- bāzār (f.i.)**:pazar, çarşı
b.+a :G27/5
b.+ı :Tar6/9
b.+ında:G121/4
b.-ı dehr:G61/4
b.-ı ma'ārif:G47/3
b.-ı mihr-i dilber:G164/6
b.-ı muḥabbet:G130/1, G167/5, G239/3
- bāzārlik (a.i.)**:pazarlık
b. :G135/3, TahII/1/3
b.+a :G202/1
b.+da :G181/3, G115/2, G191/5, G202/2, G256/4
b.+ınıñ:K3/43
b.-bān :G48/2
b.-ı aşk:G198/5
b.-ı nazm:G50/5
b.-ı Rıdvān:G220/3, K3/55
b.-ı tāk:G177/5
b.-ı vaḥdet:K6/8
b.-ı vişāl:G232/4
b. (gülzār-ı b.-ı istifā:K3/5
b. (mev'ād-ı b.-ı emel):G83/4
- bāzıçe (f.i.)**:oyuncak;oyun, eğlence
be(f.e.):kelimere -e halini verir; -e kadar manası verir
b. (cā-b.-cā):G198/4
b. (ced-b.-ced):Tar3/7
- b. (dīdār-ı b.-dīdār):G67/4
b. (dem-b.-dem):G139/3,G178/3 K4/2
b. (der-b.-der):G235/1, G235/5
b.(gün-b.-gün):G192/5. G66/4.K3/57
b. (leb-b.-leb):G12/2
b. (mū-b.-mū):G229/4,TahIII/2/3
b. (nev-b.-nev):K8/4
b. (nevbet-b.-nevbet):K3/9
b. (sū-b.-sū):G133/4,G190/4,K3/69
- be (f.e.)**:ile anlamı katar
b.-kām :Tar6/11
- beceyb (f.e.)**:yakaya doğru
b. (ser-b.):G14/3
b. (ser-b.-i ḥırka-i dil):G82/1
- bed (f.s.)**:kötü, çirkin
b. (nīk ü b.):G74/2, G144/2
- bedīd (f.s.)**:açık, belli
b. :K4/11
- bedel (a.i.)**:karışık
b. (yevm-i b.):G198/3
- beden (a.i.)**:gövde, vücut; ağacın dal ve kök dışındaki asıl kısmı; kale duvarı
beden+i:G259/1
beden+indir:G11/1
- bedi^c(a.s.)**:bir şeyi olmadığı halde meydana getiren, taze latif şeylerin vasfı; söz estetiği
bedi^c (şun^c-ı b.-i Ḥakk):K1/5
- bedr (a.i.)**:dolunay, on dört gecelik ay
b. (b.-i tam):K1/34
b. ol- :G71/2, K12/4
b.+e :K1/34
b.+i (şüret-i b.):G29/5
b.-i münīr:G175/4
b.ü'l-ducā:K7/5
- bedūh (a.i.)**:bir tılsım kelimesi
b. et- :G180/4
- begen**:beğenmek
b.+di :K5/1
- behişt (f.i.)**:cennet,uçmak
b.-i 'adem:G128/3
- bekā (a.i.)**:devam, sebat
b. :K6/15

- b.+ya :K3/52
b.+dan (nūr-ı sultān-ı b.):G131/3
b.+ya (āb-ı b.):G9/5
b.+yı (āb-ı b.):G143/7
b.+yı (gülzār-ı b.):Tar8/5
b. (mülket-i dār-ı b.):G198/3
bekām (f.s.):maksat ve meramına ulaşan
b. :G111/5, G127/5, G161/5,
G164/3, Tar5/12
bekle :beklemek
b.+ndi :K3/36
Bektāşīlik:G204/6
belā (a.i.):gam,keder
b. :K5/9
b.+dan :G164/5
b.+sı :G224/1
b. (baħr-i b.):G174/4
b. (renc ü b.):G238/5
b.+dır (dām-ı b.):G206/5
b.+sı (cism-i b.):G109/6
b.+ya (dām-ı b.):G187/3
belāğāt (a.i.):iyi, güzel
b.+de (gülzār-ı b.):Tar1/6
b.+de (meydān-ı b.):G202/5
belīğ (a.s.):düzgün söz söyleyen
b.+iñ (dükkānçe-i nazm-ı b.):G124/4
ben (f.i.): ben
b. :G259/7, G114/4, G136/2,
G139/2, G176/1, G177/1,
G177/2, G177/3, G177/4,
G177/5,G185/7,G2/3,
G5/1,G241/7,G251/2,G261/
7,G31/3, G31/4,G61/2,
G67/5, G8/4, G96/2, K1/11,
K3/78,Kk1/42, K1/44,
TahI/1/5, TahI/4/4,
b.+de :G199/5
b.+den :G5/1,G78/4,M/8
b.+i :G109/2, G123/1, G123/2,
G140/2,G150/1, G153/1,
G153/2, G163/2, G163/5,
G167/3,G169/2,G174/5,G18
9/2,G196/1,G222/5,G235/1,
G235/4,G240/1, G240/2,
G240/3, G240/4, G240/5,
G251/1, G251/2, G251/3,
G251/4, G251/5, G251/6,
G251/7, G251/8, G32/5,
G6/3, G91/2, G93/1, K3/92,
TahI/4/5
b.+im :G123/3,G139/1,G170/1,
G170/2, G170/3, G170/4,
G170/5, G174/1, G174/2,
G174/3, G174/4, G174/5,
G194/1, G194/2, G194/3,
G194/4, G194/5, G224/2,
G224/5,G225/1,G234/1,
G242/5, G246/2, G246/6,
K1/8, K3/19, M/13, M/14,
TahII/5/3
b.+imde:G225/4
b.+likdir:G118/4
benām (a.i.): parmak ucu
b. :Tar7/5
benān(a.i.): parmaklar
b. :K3/87
bend (f.i.): bağ, yular; emir altına alma;
boğum
b.+ini :K1/22
b. et- :G125/5, G191/1
b. eyle- :G45/3
b. ol- :G151/4, G215/3, G6/4
b. ü esir:G67/5
b.-i haķīkat:K6/3
b.-i pür:TahI/1/4
b.-i suħan:G104/5
b.-i zincir:G64/1
b.-i zünnār:G67/3
b. (uķde-i b.):G69/6
b. (kürsi-i b.-i haķīkat:K1/8
b. (pā-bend):G259/7
bende (f.i.): kul, köle
b. :K8/7
b.+leriñ:G253/5
b.+lige:G222/6
b.+ñe :G132/4, K3/105, Tar4/14
b.+ñi :G127/1, G78/5
b.+ñizde:Tar4/9
b.+sin :G98/5
b.+siyim:G209/5
b.+yi :G111/3, G45/3
b.-i muħtāc:K1/43

- b.-i şadık:G160/8
b.-i aşhâb:G75/7
b.-i dirîne:K12/7
b.-i muţlâkü'l-âzâd:G117/5
b.-i mürşid-i Bağdâd:G117/1
b.-i şâh:G261/7
bende-gân (f.i.): kullar, köleler
b.+iñ :G24/2
benefşe (f.i.):mor; menekşe
b.-zâr :G249/4, G27/3
b. (tâb-ı b.):G256/4
beñiz :beniz
b. +imize:G79/1
b.+ine :G222/2
ber (f.e.):üzere
b. :G199/3, G90/2
b.-zuhûr:G95/5
b.-taraf:K3/104
b.+e (baħr ü b.):G30/4
ber (f.i.): göğüs, sine
b.-taraf:TahIII/4/2,Tar4/13
b.-hevâ:G136/4
b.-murâd:G168/3,Tar2/1,Tar6/9
b.-vefķ-i rızâ:Tar7/12
berât (a.i.): rütbe
b.-ı ħüsn:K3/66
berây(f.e.): için, maksadı ile
b.-ı amed:G28/2
b.-ı bād-ı muħâlif:G164/7
berbād (f.s.): perişan; pis
b. et- :G180/3.G98/1
b. :G136/1.M/14
berd (a.i.): soğuk
b.+ :Tar6/2
berdâr(f.s.): asılmış
b. :G200/4
berg (f.i.): bent; yaprak
b. (şad-b.):K4/11
b. ü bâr:G81/2
b. ü bâr-ı ħüsn:G229/1
b.-i gül:G11/1.G241/7
b.-i ter :G158/4
berhem (f.s.): karışık
b.-i nigh:G222/5
beri (a.s.): kurtulmuş
b. :G207/1,TahI/5/3
berk ur-:G121/6
berk (a.i.): şimşek
b. :K3/44
b.-i bâr:G176/1
beruz (f.i.): kavga, savaş
b.-ı nişe-i himmet:G47/4
bes(f.e.): tamam
b. :G145/3, G145/5, G231/1,
G63/1, K11/3, K11/5
besle: beslemek
b.+r :G128/6
b.+nip :G100/3
beste (f.i.): şarkının makam ve ahengi
b. :G151/2
b.+dir :G249/2
b.-gerden:G63/1
b.-miyân:G148/3
b. (dem-b.):G163/5
b. (dil-b. ol-):G103/1
b. (ser-b.):G148/2, G148/3
b.+dir (dem-b.):G131/5
b.+dir (dil-b.) :G245/7
beşâret (a.i.): müjde; çirkin kıyafet
b. :G85/2
b.+dir :K3/70
beşer(a.i.): insan
b. (ħazret-i şâh-ı b.):Tar5/1
b.(nev^c-i b.) :K1/40
beyâbân (f.i.):kır, çöl
b.+dır :G174/2
b.+e :G163/2, G247/1
b.+ı :K3/44
beyân (a.i.):anlatma, bildirme
b. et- :G162/1
b.+dır :G174/4
b.+ı :K9/4
bey-hüde:boş yere
b. :G157/4, G193/2, G207/5,
G249/6
beyn (a.i.):ara, aralık;arada, araya
b.+i :H10
b.+imizi:M/14
beyt (a.i.):mesken, ev
b.+i :G189/3
b.+imde:G168/5
b.+imiñ:K1/8

- b.+inde:G239/5
b.-i Hüdā:G205/1
b.-i Hakk:G138/3
b.-i ma'mūr:G210/3, G217/2
b.-i ma'mūre:K3/3
- bezen** :bezenmek
b.+miş :G69/5
- bezl** (a.i.):bol bol verme,saçma
b. :K1/3, K8/3
b.-i maqdūr:Tar6/4
- bezm** (f.i.): içkili dernek
b. :G250/3, G107/1, G213/4,
G242/2, TahIII/4/1
b.+e :G153/2,G216/3,G257/4,
TahIII/4/3
b.+i :K3/55
b.+inde:G28/3,G37/9
b.+ine :G258/5
b.+ini :G233/2
b.-i aşk:G199/3,G3/1
b.-i şöhet:K5/5
b.-i aḥbāb:G7/3
b.-i ālī:G128/2
b.-i dünyā:G121/7
b.-i elest:G155/2
b.-i erbāb-ı muḥabbet:G123/1
b.-i germ-ā-germ:G33/6
b.-i İlahī:G245/2
b.-i lāhūt:K6/4
b.-i mey: G202/3, G29/4, G43/4,
G97/3
b.-i muḥabbet:G128/7,G213/1
b.-i mülūkān:G203/2
b.-i nevāl et-:G189/1
b.-i nūş-ā-nūş:G81/1,G207/3
b.-i semā:G139/5
b.-i serā:K5/14
b.-i teşrīf:G185/2
b.-i vuşlat:G117/4
b.-i yārān:G137/5
b. (semīr-i b.-i aḳdes):G223/3
b. (celis-i b.-i vaḥdet):K3/24
b. (sākī-i b.-i İlahī):K2/1
- bıçak**:bıçak
b. :H/10
- bık**:bıkmak
- b. :G141/3
- bırak**:bırakmak
b.+ma :G70/3
- bidāyet** (a.i.):başlama, başlangıç
b.+de :K6/1
- bī** (f.) :bir keliminin başına getirilir o
kelime menfī yapılır
b.-'alel :G47/6
b.-ḥād :G125/6
b.-ḥūdī:G213/2
b.-ḥiddet:G121/6
b.-intihā:G2/2
b.-ṭākat:G95/2, K10/2
b.-ḳarār eyle- :G240/1
b.-āmel:G47/2
b.-ārām:G89/4
b.-bāl:G235/1
b.-bedel:TahIII/2/1
b.-bünyād:G98/1
b.-cān :G250/3
b.-çāre :G136/5, G24/5,
b.-dār ol-:G14/1
b.-dār :G2/5
b.-nevā:G76/1
b.-nihāye:K3/106
b.-nihāye:Tar4/14
b.-nihāyet:G225/4
b.-niyāz:K3/47
b.-pāyān:225/4
b.-pervā:G118/5,G246/2
b.-pervāne:G100/1
b.-renk :G34/5,K12/4
b.-rūn eyle- :G236/2
b.-sūz-ı nāz:G198/4
b.-sūtūn:K1/10
b.-şe :K3/83
b.-şumā':Tar7/8
b.-tāb:G77/1
b.-tāb ol- G200/4
b.-tekellūf:G60/4
b.-temel:G47/1
b.-vaḳit :K8/5
b.-vefā:G187/1
b.-hengām:G14/5
b.-hūde:G129/5
b.-illet :G71/5

- b.-istibâh:Tar3/2
b.-iştihâh:G151/3
b.-mişâl:K1/36
b.-muḥâbâ:G244/5
b.-murâd:G184/2
b.-mey-i dilber:G155/3
b.-meze:K5/11
b.-dermân:G76/5
b.-lafz u hurûf:G35/3
b.-dâr (pertev-i b.):G133/1
- bîdâ (a.i.):**sonradan meydana çıkan şeyler
b.-yî aşq:G139/2
- bîgâne (f.s.):** kayıtsız; yabancı
b.(dil-i b.):G192/3
b.ol- :G99/3
b. :G153/1, G203/4, G213/6,
G245/4, G250/2, G49/1
b.+ler :G113/5
b.+lerle:G196/2
b.+ye :G137/2
b.-i esrâr:G14/4
b.+dir (ma'nî-i b.):G89/5
- bîgışş (f.s.):** hilesiz
b.+a (mey-i b.):G144/1
- bıkr(a.i.):**dokunulmamış, genç kız
b. :K2/26, K3/81
b.-i mazmûn-ı İlahî:G158/2
b.+leri (zümre-i b.):K2/30
- bil :** bilmek
b.- :G145/6, G155/5, G234/4,
G95/1, K10/1
b.+di :G4/3, G89/3, K3/45
b.+dicegi:G148/5
b.+digiñ:G229/7
b.+diginden:G60/4
b.+diler:G89/2
b.+dirdi:G173/3
b.+dirir:K9/4
b.+en :G24/2
b.+esidir:G70/4
b.+inir :G95/6, K10/6
b.+inmedi:G140/7
b.+inmez:G48/4
b.+ip :G85/3
b.+ir :G107/3, G162/3, G213/2,
G66/4, K5/14, Tar7/9
- b.+irdi :G200/1
b.+irim:G142/3, G160/5G174/2,
K5/8
b.+iriz:G115/2
b.+irse:K3/10
b.+irsek:G27/2
b.+irsen:G93/1
b.+mediñ:G49/5
b.+mek:G249/6, G95/7, K10/7
b.+mem:G10/7, G111/2, G129/5,
G153/4, G160/1, G160/2,
G160/3, G160/4, G160/5,
G160/6, G160/7, G160/8,
G160/9, G165/1, G165/2,
G165/3, G165/4, G165/5,
G169/1, G169/2, G169/3,
G169/4, G169/5, G188/3,
G203/9, G251/3, G260/1,
G75/2, TahIII/5/4
b.+mez :G10/7, G108/1, G108/2,
G108/3, G108/4, G108/5,
G108/6, G108/7, G109/1,
G109/2, G109/3, G109/4,
G109/5, G109/6, G109/7,
G109/8, G109/9, G134/3,
G154/2, G163/3, G188/2,
G60/5, 5/2,
b.+mezem:G88/6
b.+mezler:G84/4
b.+mezse:G102/7
b.+se :G170/1
b.+sin :G167/2
b.+sin :G84/3
- bilâd (a.i.):**memleketler, şehirler
b.(ehl-i b.):Tar5/8, Tar6/9
- bile (f.i.):**ada;yanak
b. :G212/3, G255/1
- bile :** bilmek
bile+mişdi:Tar7/7
- billür (a.i.):**gayet parlak ve şeffaf taş veya
pek saf ve temiz beyaz cam, kristal
b.- ı ḫâl-i ruḫsâr:G229/4
b.(ḫâne-i b.-ı taşvîr):G96/5
b.(câm-ı b.):G118/1
- bîm (f.i.):** korku; tehlike
b.-i ḳahr-ı Ḥaydar:K2/32

- b. (kebüter-i b.):G216/5
- bīmār (f.s):** hasta
- b. :G235/3
- b.+a :K3/87
- b.+lar :G2/6
- b. ol- :G108/7
- b.+if̄ (çeşm-i b.):G257/2, G67/1
- bīn (a.i.):** bin sayısı
- b. :G137/3, G219/5, G225/1, G246/8, G252/2, G4/5, K2/28, K2/34, K3/20, K3/95, K3/96, M/9, Tar4/1, Tar4/4, Tar5/4
- bīn (a.i.):**bölge, mıntıka
- b. (hürde-b.).G219/4
- b. (diğkat-b.):G181/5
- b.+if̄ (mirāt-ı hakk-b.):Tar4/5
- bin :**binmek
- b.+ip :G166/2, G34/3
- b.+sem:G79/4
- bīnā (f.)** : gören, görücü; göz
- b. ol- :G82/2
- bīnī (f.i.):**burun;uç;dağ tepesi
- b.-i simīn:G43/2
- b. (b.-i pāki-i münevver):K1/29
- bir (a.e.):**ile, ederek manasına gelip, eklendiği öşemsiye harfleriyle başlayan kelimeleri zarf yapar
- b. :G49/3, G7/4, G99/2, G100/1, G1/3, G1/4, G1/5, G2/1, G3/5, G4/5, G5/1, G6/4, G6/5, G7/2, G10/4, G10/5, G12/1, G12/2, G100/3, G101/3, G101/4, G102/2, G103/2, G103/3, G103/5, G106/2, G106/4, G109/ G109/8, G117/4 G112/4, G115/2, G116/1, G124/1, G125/7, G129/1, G124/5125/3, G127/5, G129/3, G133/4, G133/5, G134/2, G134/4, G135/2 G138/2, G141/1, G142/1, G142/2, G143/7, G144/2, G144/3, G144/4, G145/4, G146/1, G147/4, G150/1, G150/2, G150/3, G150/4, G150/5, 151/2, G151/4, G151/5, G153/3, G161/2, G162/4, G162/7, G165/4, G164/6, G166/2, G167/2, G168/4, G169/2, G170/2, G171/1, G171/4, G172/1, G172/2, G172/7, G173/5, G174/2, G174/3, G176/1, G178/1, G178/6, G180/3, G182/2, G182/4, G183/5, G185/2, G185/4, 184/5, G186/1, G186/3, G189/2, G190/1, G200/2, G201/4, G203/3, G204/5, G211/2, G211/7, G218/3, G218/4, G219/5, G225/1, G225/2, G226/1, G229/4, G229/7, G232/2, G233/5, G235/7, G237/4, G238/1, G242/5, G243/2, G246/2, G247/7, G249/5, G251/2, , G258/3 G29/2, G29/4, G31/3, G33/5, G33/7, G34/6, G35/5, G36/2, G36/4, G51/3, G62/2, G60/3, G65/5, , G76/5, G80/6, G81/3, G83/3, G85/5, G90/1, G90/2, G90/3, G90/4, G90/5, G93/3 H/1, H8, K1/14, K1/15, K1/34, K1/39, K142/, K1/43, K1/47, K1/48, K2/1, K2/2, K2/9, K3/25, K3/1, K3/4, K3/12, K3/14, K3/44 K10/5, K11/4, K11/6, K12/4, K12/6, K12/7, K3/106, K3/64, K3/65, K3/92, K4/8, K4/15, K7/14, K7/16, M/1, M/10, M/14, TahIII/1/4, Tar1/2, Tar3/1, Tar3/1, Tar3/2, Tar3/3, Tar3/6, Tar4/15, Tar5/8, Tar5/9, Tar7/3, Tar7/7, Tar7/9, K4/14
- b.+den :G242/3, K3/4

- b.+dir :G118/2, G93/4
b.+i :G145/5, G177/3, G7/2,
G70/4, G79/3, H15, H16,
K11/5, K2/35, K2/37,
K7/14, Tar6/7
b.+iñ :G249/5
b.+ine :K2/36
b.+ini :Tar2/3
b.+iniñ:G260/1
birün (f.i.):dışarı;dış harici
b.+da (vādī-i b.):G154/3
biryān (f.i.):tava, tepsi gibi şeylerde susuz
veya az suda pişirildikten sonra
kızartılan et kebabı
b. ol-:G154/1
b. (izhār-ı b.):G86/2
biʿset (a.i.):gönderme
b.-i peygamber:K2/25
bister (f.i.):yatak, döşek
b.-i bālīn:G186/6
b.-i nāz:G141/2
b.-i ğam:G189/2
b. (gül-b.-i nāz):G152/3
bit :bitmek
b.+di :G135/2
b.+en :G206/1
b.+er :G128/1
biz (f.s.):tarıyan
b. :G110/1, G110/3, G113/4,
G121/1, G121/7, G121/9,
G133/5, G171/1, G189/5,
G213/6, TahII/1/1
b.+dedir:G133/4
b.+e :110/2, G115/4, G125/2,
G142/5, G173/3, G185/3,
G185/4, G185/6, G215/1,
G250/3, G32/3 , G32/4
b.+i :G102/7, G162/3, G244/3,
G33/6, TahIII/1/1,
TahIII/1/2, TahIII/1/3,
TahIII/1/4
b.+im :G102/1, G102/7, G139/4,
G99/5
b.+iz :G117/1, G117/2, G117/3,
G117/4, G117/5,
b.+e :G13/5, G27/1, K7/13
boşan :boşanmak
b.+dım:M/12
boy :boy
b.+dan :G216/2
b.+lu :G143/1
b.+una :G229/1
boya:boya
b.+r :TahII/2/4
b.+ndım:M/12
b.+nmağdır:G63/5
b.+nmiş:G100/5
b.+nsın:G46/7
boz :bozmak
b.+amaz:G121/7
b.+sa:G79/3
b.+ulunca:G204/5
b.+ulup:G204/7
böyle:böyle
b. :G108/1, G109/6, G109/7,
G109/8, G140/4, G152/4,
G153/5, G156/2, G156/3,
G159/8, G191/4, G192/4,
G200/3, G225/3, G233/5,
G247/3, G248/4, , G255/4,
G251/6, G257/3, G34/6,
G37/7, G48/5, G50/5,
G64/3, G66/4, G81/3,
G85/7, G88/3, G88/5,
G91/1, G93/5, K1/15,
K12/4, K2/18, K3/90,
K5/13, M/8, M/1, M/13,
TahIII/2/1, Tar4/3, Tar5/6,
Tar5/8, Tar6/8
b.+ce :G115/4
b.+dir :G66/3
b.+sin :G50/2
bū (f.i.):koku
b. (renk ü b.):TahII/3/2
bu :bu
b. :G108/2, G108/3, G109/6,
G109/9, 112/1, G112/4,
G115/2, G116/3, G115/5,
G12/3, G12/4, G13/5,
G14/1, G14/2, G14/3,
G14/4, G15/5, G24/5, G27/3
G29/1, G29/2, G29/3,

G29/4, G29/5, G29/6,
 G29/7, G123/3, G131/1,
 G135/4, G137/1, G137/5,
 G139/1, G140/2, G140/4,
 G141/1, G142/3, G142/4,
 G142/5, G145/1, G145/3,
 G145/7, G146/2, G147/3,
 G152/2, G157/4, G160/1,
 G160/8, G162/5, G163/1,
 G164/2, G164/7, 165/2,
 G165/5, G167/2, G168/4,
 G169/3, G169/5, G171/2,
 G172/1, G173/3, G180/6,
 G186/3, G186/5, G186/7,
 G190/5, G191/1, G197/1,
 G197/2, G197/3, G197/4,
 G197/5, G198/1, G202/1
 G2/7, G203/9, G204/5,
 G205/2, G205/3, G207/2
 G210/1, G210/2, G210/3,
 G210/4, G210/5, G210/6,
 G210/7, G210/8, G210/9,
 G211/1, G211/2, G211/3,
 G211/4, G211/5, G211/6,
 G211/7, G212/4, G217/6,
 G220/5, G224/1, G224/5,
 G224/7, G225/5, G226/3,
 G227/5, G229/7, G230/5,
 G232/1, G232/2, G232/3,
 G232/5, G236/3G242/6
 G246/5, G247/1, G247/4,
 G247/5, G249/2, G249/3,
 G249/5, G249/7, G250/4,
 G255/1, G255/4, G259/6,
 G260/2, G261/6, G29/7,
 G30/3, G32/1, G33/1,
 G33/2, G33/3, G33/4,
 G33/5, G33/6, G33/7,
 G34/1, G34/2, G34/3,
 G34/4, G34/5, G34/6,
 G34/7, G35/4, G51/2,
 G61/5, G63/1, G63/3, G64/4
 G70/1, G70/7, G71/2,
 G71/4, G71/5, G83/2, G83/4
 G92/1, G92/6, G93/1,
 G95/4, G95/5, G93/3, G93/4

G99/2, G99/5, G100/5
 H/5, H/9, H/13, H/14
 K1/21, K1/22, K2/12
 K10/4, K10/5, K11/1,
 K11/3, K11/7, K12/6
 K2/27, K3/100, K3/13
 K3/41, K3/42, K3/54, K3/59
 K3/76, K3/79, K4/4, K5/9,
 K6/21, K6/7, K6/13, K7/12
 K8/7, K9/7, M/4, M/6,
 TahI/3/1, TahII/3/2, Tar1/5,
 Tar2/2, Tar4/9, Tar5/10,
 Tar6/7, Tar6/10,

b.+(n)lar:G11/3

b.+dur :G204/6, G61/5, G87/1,
 G87/2, G87/3, G87/4,
 G87/5, K3/54,

b.+na :G232/3, K6/8

b.+nca :G156/4

b.+nda :G102/5, G162/6, G188/3,
 G197/3, G1975, G218/4,
 G70/3,

b.+ndadır:K5/17

b.+ndan:G114/1, K3/50

b.+nlar:G118/2, G238/5, G256/4,
 K7/14, K9/4, Tar1/4, K7/15

b.+nlarda:K6/12

b.+nlardan:K9/2

b.+nuñla:K7/5

būd (f.i.)varlık

b.+dan :G154/5

b.-i imkân:G164/5

b. (sūd u b.):G121/4

b. (tār-ı b.):G255/3

b. (nā-b.+e):G154/5

b.+a (sūd u b.):G63/3

b.İ+dir (sūd-ı b.):K6/16

bugün :bugün

b. :G105/4, G6/3, TahI/4/4

buğār (a.i.):buğu

b.+ıñ :G221/1

bul-:bulmak

b.- :G154/1, G154/2, G154/3, ,
 G154/4, G154/5,

b.+dığı:K10/3

b.+du :G125/5, G199/1, G210/7,

- G236/4, G242/6, G46/1,
G51/1, K3/102, K3/22,
K3/33, K3/52, K3/85,
Tar1/1, Tar1/2, Tar1/3,
Tar1/4, Tar1/4, Tar1/5,
Tar1/6, Tar1/7, Tar4/11,
- b.+dukda:G133/2
b.+dukça:G186/5
b.+dum:G2/4, K3/18
b.+duran:G89/3
b.+durup:G242/3
b.+duysa:G253/5
b.+duğu:G95/3
b.+ıcağ:G69/3, G78/2, G78/3
b.+sun:G180/6
b.+mağda:G95/7, K10/7
b.+mada:G92/5
b.+madı:G236/3
b.+madım:G196/5
b.+mamış:G94/1
b.+masa:G257/2
b.+masın:K3/58
b.+mayanlar:G24/4
b.+maz:G130/1, G230/2,
b.+mazsa:G134/2
b.+muş:G117/4, G94/5, H/2,
b.+muşam:TahI/4/1, TahI/4/2,
TahI/4/3, TahI/4/4
b.+sa :G103/2, G5/3
b.+sam:G154/3
b.+sun :G145/7, K11/7, K4/12
b.+unca:G204/1, G250/4, G250/5,
TahII/1/1
b.+unmayınca:G11/5
b.+unmaz:G138/6, G140/3, G74/3,
G92/3
b.+unsun:G130/4, K3/59
b.+ununca:H/9
b.+unur:G11/5, G123/4, G61/3
b.+up :G153/3, G232/3, G34/4,
K3/43
b.+ur :G109/8, G212/7, G70/6,
G78/7, G80/9, G82/4,
K12/5, K3/11
b.+urlar:K3/4, K3/41
b.+ursun:G219/5
- b.+uruz:G252/3
b.+unmazmış:K3/52
b.+unur:M/6
- bulan** :bulanmak
b.+ık :G90/4
b.+ıklık:G222/4
- Burāk(a.i.):**Hz. Muhammed'in Miraçta
bindiği binek
B. :K3/44
B.+ın :K3/48
- burc (a.i.):**kale, hisar; yuvarlak bina
b.+unuñ:K7/4
b. u bārū :G50/4
b.-ı sa'ādet:Tar1/2
b.-ı şeref:K3/29
b.-ı tevfiķü'l-İlāhī:Tar7/1
- būriyā (f.i.):**hasır
b.+sı:G46/7
- būs (f.f.):**öpmek
b. et- :G183/3
b.-ı pāy:G253/5
b. (māyil-i b.-ı leb-i cām):G128/4
- būse (f.i.):**öpücük
b. :G144/4
b.+lerle:G152/4
b.+nin :G83/1
b.-gāh :G132/4
b. (dest-i b.):G147/5
- būselik (f.i.):**orta derecede kullanılmış
makamlardandır
b.+den :G259/4
- bütlān (a.i.):**batıllık, boşluk, çürüklük
b.+ı :K3/37
b. (ḥatt-ı b.):G168/3
b. (āṣār-ı b.):K3/37
- būy (f.i.):**koku
b.+ı :G167/3
b.+ıñdan:G241/2
b.-ı 'anber:K2/17, K4/12
b.-ı ḥayret:G2/7
b.-ı bahār:G176/1
b.-ı cānān:G197/5
b.-ı gül:K3/61
b.-ı gün-ā-gün:G205/2
b.-ı lütf:G2/3
b.-ı lütf-ı 'āşık:G135/4

- b.-ı maşūd:G143/6
b.-ı reyhān:K3/61
b.-ı riyā:G47/7
b.-ı sünbül:G202/2
b.-ı vefā:G197/1, G92/2
b.-ı zülf:G65/3, G76/2, K3/97
b. (müşk-b.):K1/36
b. (renk ü b.):G147/1, G65/3
b. (renk ü b.-ı arzū):G199/1
b. (rüy-ı b.-ı şevk):G127/3
b. (hoş-b.-ı zülf):G32/3
b.+dan (‘anber-i b.):G191/2
b.+ım (reng-i b.):G1/2
- buyur** :buyur
b. :G192/2
- bük** :bükmek
b.+me :M/8
b.+ülmez:G84/5
b.+ülmüş:G206/3
- bülbül** :bülbül
b. :G111/2, G202/1, G242/3, K3/22
b.+e :G169/5, G243/4
b.+ler :G208/2
b.+lere:G180/5, G37/4
b.+leriñ:G99/4
b.+ü :G96/3, K3/91
b.+ün :G248/4
b.-āsā :G185/1
b.-i hāmūş:G207/5
b.-i cān:G249/6
b.-i derhār:G103/5
b.-i dil :Tar1/6
b.-i nālān :G163/3, G198/5, G210/9, G241/7
b.-i şeydā:TahII/5/1
b. (hezārān-ı b.-i nālān):G52/1
b.+den (çeşm-i b.):G1/3
- bülend** (f.s):yüksek, yüce
b. et- :G191/5
b.-pervāz:G153/5
b. (hümā-yı dil-b.):G108/4
- bünyād** (f.i.):asıl, esas;bina, yapı
b. :G136/4
b. (pest ü bī-b.):G98/1
- bünyān** (a.i.)yapı, bina
- b.+e :K1/23
b.+ımız (dil-i b.).G166/5
- bürde** (a.i.):hırka
b.-i lütf:K3/101
- bürhān** (a.i.):delil, ispat
b. :G237/4
- bürün** :bürünmek
b.+sün :K3/101, Tar4/10
- büt** (f.i.s):put; güzel
b.-hāne:G220/2
b.-i işve-perest:G65/1
b.-i tennāz:G68/1
b.-i tersā:G13/1, G190/3
- bütün** :bütün,tam
b. :G109/5, G111/4, G157/5, G180/4, G246/9, G51/3, K1/45, K3/37, K5/13
- cā** (f.i.) :yer, mevki, mekān
c.-be-c.:G198/4, K1/27
- ca’d** (a.s.):kivircik (saç)
c.-ı müşkīn:K1/22
- cādde** (a.i.):geniş , işlek , geniş yol
c.-i ser-i muhābbet:G138/6
- cādū** (f.i.):cadı , büyücü; gülyabani hortlak;
çirkin kocakarı ; çok güzel göz
c. :G219/1
c.+casına:G227/1
c.-yı efsün-kār:G165/5
- Ca’fer** :(kerīm-i C.-i şādık)
C. :K7/7
- cāh** (a.i.):itibar , makam, mevki
c. :K2/19, K4/5
c.+iñ :G212/5
c.+iñdir (‘izz ü c.):G151/1
c.-ı ‘izzet:K3/28
c.-ı balā:Tar7/13
c.-ı zekā:G43/5
c.-ı zenahdān:G167/1
- cām** (f.i.):sırça , cam ; bardak kadeh şişe ve toprak cinsinden şarap kadehi
c. :G211/2, G211/7
c.+da :K5/4
c.+ındaki:TahIII/2/5
c.-ı ‘aşk:G1/3
c.-ı h’āb:G33/1
c.-ı şāff:G87/2

- c.-i kadeh:G99/2
c.-i âteş-bâr-ı düzâh:G8/3
c.-i billûr:G118/1
c.-i Cem:G170/2, G178/1
c.-i mey:G251/5, G99/2
c.-i muhabbet:K2/1
c.-i rahîk-i Hâlidî:G253/4
c.-i tecellî:G177/5
c.-i vaşl:G196/3
c. (leb-i c.):G83/1
c. (neş'e-i c.):G194/1
c. (pîr-i c.):G1/2
câme (f.i.): elbise , çamaşır
c. :G116/4, G159/2, G69/1,
M/6
c.+sini :G211/5
c.-i h'âb-ı sine:G27/4 ca
câmi' (a.i.):namaz kılınan yer; cem eden
derleyen toplayan ; içine alan,
içinde barındıran
c.-i ekvân:K2/4
c.-i 'irfân:G237/2
c.-i şarâb:G203/2
cân (f.i.):ruh ; hayat ; gönül ;
c. :G104/4, G134/3, G146/2,
G151/2, G154/3, G168/2,
G171/5, G 177/1 G189/5,
G197/4, G239/3, G4/3,
G4/5, G62/1, G62/4, G78/1,
G79/1, G79/7, G84/1,
G90/5,
c.+a :G107/3, G108/7, G109/8,
G137/1, G169/1, G172/1,
G230/2, G27/3, G60/1,
G60/4, K3/102, K3/7, M/11,
Tar4/11, G250/3, K22
c.+da :K8/6
c.+dır :M/19
c.+dadır:G61/1
c.+ı :G138/7, G166/1, G226/5,
G230/3, G259/5, G61/1,
G94/3, K3/50, K5/7
c.+ım :G109/6, G193/4, G197/4,
G201/5, G67/3, G67/4
c.+ımdan:M/12
c.+ımız:G179/4
c.+ıñ :G45/13, G76/5, TahIII/5/1
c.+ına :G14/5
c.+lar :G159/3
c. u dil:G228/4, G235/5, TahI/2/2
c. u gönül:G138/4, G261/2
c.-i 'uşşâk:G242/6
c.-i dil:G235/6
c.-i pākî:G121/2
c.-pāre:G150/3
c. (h'āce-i c.):G239/4, G97/5
c. (şüret-i c.):G168/1, G168/1
c. (tūfî-i c.):G261/6
c. (dimāg-ı c.):G183/1
c. (enfās-ı c.):G233/2
c. (genc-i c.):G61/3
c. (gevher-i c.):G221/1
c. (nuḡ-ı c.-baḡş):K1/47
c. (terk-i c.):G61/1
c. (vech-i c.):G5/3
c. (zād-ı rāh-ı c.):G224/6
c.+a (ḡalb-i c.):G91/1
c.+a (dil-i c.):G159/5
c.+a (dimāg-ı c.):K2/17
c.+a (kenz-i mahfî-i c.):G162/5,
G177/2
c.+a (meşām-ı c.):K3/61
c.+da (kişver-i c.):G175/2
c.+da (merkez-i c.):G117/2
c.+dan (feyz-i c.):K8/1
c.+e (çeşme-i c.):G5/4
c.+ım (kuvvet-i c.):G174/1
c.+ım (mest-i c.):TahI/1/2
c.+ım (terk-i c.):G7/5
c.+ımız (hāndān-ı c.):G198/2
c.+ıñ (murğ-ı c.):G187/3
c.+ından (zehr-i c.):G121/6
c.-gāh (süllem-i c.):G218/1
cānān (f.s.):sevgili ; Allah
c. :G12/4, G154/3, G185/3,
G189/5, G210/2, G237/5,
G255/3, G90/5, G94/3,
K3/50, TahIII/1/2
c.+e :G222/6, G228/1, G36/1,
c.+dadır:G61/1
c.+ı:G142/4
c.+ıñ:G198/1, TahIII/5/3

- c. (büy-ı c.):G197/5
c. (milād-ı leb-i c.):G36/1
cān-baḥş (f.b.):can veren , cana can katan , sevgili ; Cenab-ı Hakk
c.: G146/3, G168/2
c. (enfās-ı c.):G51/1
c. (nuḫ-ı c.):G210/6, G25/4, G78/1
c.-ı nefīs:G123/1
cārī (a.s.):cereyan eden akan geçen yürüyen
c. (nehr-i c.):K3/90
cāvidān (f.s.):daimi kalacak olan, sonrasız ebedi
c. ol-:G162/6
c. (ḥayāt-ı c.):G221/2
cāy (f.i.): yer
c. tut-:G113/1
c. (kūşe-i c.-ı selāmet):G129/4
c.-ı ārām-ı mesīḥ:G51/5
cāygır (f.b.): yer tutan yerleşmiş
c.-i ḥātir:TahIII/3/2
cebīn (a.s.): korkak ; alın
c.+em :G135/5
cebhe (a.i.):alın ;yüz taraf
c.+si :G43/1, G75/4
c. (ḳazā-yı c.):G258/2
cedd (a.i.):ata , dede
c.-be-c.:Tar3/3
cedīd (a.s.):yeni ; pek az zamandan beri bilinen ; Acemlerin kullandıkları bir vezin
c. :Tar3/3
c. (zevḳ-i c.):G161/2
c. (vācid-i rızḳ-ı c.):K4/2
cefā (a.i.):eziyet , incitme
c. :G169/1
c.+dan :G235/8
c+dır :G172/7
c.+ya :G2/3
c.-yı ḥār:G164/1
c.-yı eşk:G206/2
ceḥālet (a.i.):cahillik , bilgisizlik
c. :G31/4, K3/18
c.+le :G80/4
cehennem (a.i.): ahirette günahkar kulların gideceği tamu; çok sıcak yer
c.+de :H/3
cehl (a.i.): cehalet bilgisizlik
c. (zulmet-i c.):G46/3
celāl (a.i.): büyüklük , ululuk
c. (zulmet-i ceşş-i c.):G29/3
celb (a.i.): çekme çekiş ; yazı ile çağırma
c. et- :G85/5
c. ü selb:G60/3
c.+ine :G86/5
celīs (a.s.): birlikte oturan , arkadaş
c. :G123/1
c.-i bezm-i vaḥdet:K3/24
cellād (a.i.): insanı kesen kimse , merhametsiz olan
c.+ı:TahIII/5/5
celvet (a.i.): yerini yurdunu terk etme
c.+de (ḥalvet ü c.):G253/4
Cem (a.i) :Hükümdar , şah ; şark mitolojisinde şarab bulan kişi
C. :G193/1
C. (sāğar-ı C.):G7/3, G8/3
C. (şāh-ı C.):K2/34
C.+de (meclis-i C.):G49/3
C.+den (cām-ı C.):G178/1
C.+dir (sāğar-ı C.):G155/2
C.+in (‘ayīn-i C.):G211/2
C.-cāh :Tar3/3
cem^c (a.i.):toplama yığma; birden fazla şeyi gösteren isim ; çoğul
c. :K3/57
c. et- :G49/2
c. ol- :G193/1, G233/4, G260/3,G32/11, G75/3
c.+e (yem-i ‘ummān-ı c.):G84/4
c.+inde (yem-i c.):G163/4
c.-i hezār:G98/3
c.-i külāb-ı dūşmān:K2/33
cem^{cā} (a.i.): birleşme bir olma
c.-yı tevḥid:G226/4
cemā^cat (a.i) : insan topluluğu ; imamın arkasında namaz kılan
c. :G147/5, K3/46
c.+le (ṭavr-ı c.):G226/4
cemād (a.i.): taş gibi cansız olan
c.-i nūr:G124/4
cemāl (a.i.): yüz güzelliği

- c.+in :G5/4
c.+iñ :G76/4
c.+iñ (dīdār-ı c.):G235/1
c. (‘arz-ı c.):G189/1
c. (hürşīd-i c.):G29/6
c. (gūlzār-ı c.):M/2
c. (mihrāb-ı c.):G229/3
c. (mir’āt-ı c.):G10/3
c. (seyr-i c. et-):G34/4
c. (şem‘-i mihrāb-ı c.):K1/29
c. ü şimāl:G229/4
c.+i (tecellī-i c.):G171/6
c.+indeki (tāk-ı mihrāb-ı c.):G203/5
c.+inden (seyr-i c.):G12/4
c.-i bā :G30/2
c.-i Naqşibendī:K6/1
c.-i sine:G161/4
c.-i şu‘le:TahII/3/5
c.-i yār:G164/3
- cem‘iyyet (a.i.): topluluk**
c. :G117/4, G128/2
c.+i :G260/1
c.+im :G172/4
c.-i erbāb-ı ikān:K3/64
- cenāb (a.i.): şeref ; büyüklük**
c.+ı :G247/6
- cenāh (a.i.): kanat , kol ; ahiret**
c.+ına :Tar4/6
- cenk (f.i.): savaş**
c. :G211/4
c.+i (çeşm-i c.):G232/1
c. ü cidāl:K3/73
- cennet (ai.): uçmak ; bahçe ; ferah yer**
c. :K3/61
c.+de :H/3
c.+e :G60/5
c.-i firkat:G31/4
c.-i firdevs:Tar8/4
c.-i kūy:G111/3
- cer (a.i.): çekme ; sürüklenme**
c. et-:G183/5
- cere : cere**
c.+si:G261/5
- ceryān (a.i.): akma akım geçme ; gidiş hareket ; olma oluş**
c.-ı şem‘:G133/1
- cevāb (a.i.): sorulan şeye verilen karşılık**
c.+a :G34/2
- cevāhir (a.i.): cevherler kıymetli taşlar ; mayalar, özler**
c. :Tar1/7
c.+e :Tar4/10
- cevā‘iz (a.i.): caiz olanlar**
c.+le :K3/101
- cevher (a.i.): maya öz ; değerli taş**
c. :G229/8
c.+iñ :G1/3
c. (‘akd-i c.):K3/59, K3/60
c.-i Hakk:K3/11
c.-i āyīne:G146/1
c.-i bī-ḥiddet:G121/6
c.-i nūr-ı Hüdā:K1/17
- cevlān (a.): dolaşma gezinme**
c. :G106/4
c.+dayız:G121/5
c.+e :K1/28
c.+ı: K3/21
c. eyle-:G234/3, G94/3
- cevlānger (a.i.): gezen dolaşan**
c. :K2/2
- cevr (a.i.): haksızlık , eziyet**
c. :G32/2, H/11
c.+i :G234/2
c.+in :G97/5
c.+ine :G172/7
c.+ine :G9/3
c.+ini :G237/5
c.+iñle :G172/5
c. ü emrād:G206/3
c.+ine (tūg-i c.):G144/5
c.-i ādet eyle-:G152/2
c.-i Firāvān:G169/3
c.-i kemān:G81/5
c.-i şuturbān:K3/80
c.-i vefā:G197/2
c.+i (lūtf-ı c.):G185/5
c.+iñ (mızrāb-ı c.):G182/3
- Ceyhūn (y.a.):Ceyhun**
c. :G160/2, G172/3, G173/1
c. ol- :G192/4
- ceyrānī : ceylan**
c. (misk-i c.):K3/97

- ceyş (a.i.):** asker ; ses, seda
 c. (zulmet-i c.-i celâl):G29/3
 c.-i kara:G258/1
 c.-i ardâ:G50/4
 c.-i kâkül:G243/3
 c.-i kerâhat:G184/3
 c.-i gumûm:G189/4
- cezâ (a.i.):** ceza, karşılık azab
 c.+sı (âb-ı rûz-ı c.):K5/16
- cezbe (a.i.):** ruhun heyecana gelmesi ;
 tarikat ehlinin kendinden geçme
 hali
 c. :G33/5
 c.+ye :G3/3
 c.-i hüsn:G76/1
- Cibrîl (a.i.):** Cebrail
 C. :K2/11, K3/48
 C.-i 'aql-ı müstefâd:Tar5/3
- cidâl (a.i.):** kavga, savaş ; zorlu hararetle
 konuşma
 c. et- :G34/6
- cîfe (a.i.):** laşe, leş
 c.-i dünyâ:G80/7
- ciger (f.i.):** bağır ; avaz ; keder
 c. (hün-ı c.):G83/3
 c.+den (hün-ı c.):G176/4
- cihâd (a.i.):** din uğruna düşmanla savaş
 c.-ı nefis:G164/9
- cihân (f.i.):** dünya
 c. :G132/3, G229/4, G28/1,
 G36/5, G46/3, Tar1/2
 c.+a :G205/2, K3/6, K3/75,
 Tar5/9, K7/1
 c.+da :G11/5, G127/5, G187/4,
 G193/2, G249/7, G37/6,
 G47/2, G52/4, Tar5/6
 c.+dan:G184/2
 c.+ı :G11/4, G155/2, G50/1,
 Tar3/2
 c.+ıñ :K3/15
 c.-ârâ:G103/2
 c.-kâse:G108/6
 c. (ihtilâfât-ı c.):G74/1
 c. (pertev-endâz-ı c.):K12/3
 c. (şâh-ı c.):Tar3/3
 c.+dan (tütüyâ-yı çeşm-i c.):G82/2
- c.+dır (kuşbu'l-aqtâb-ı c.):K12/1
 c.+ı (mülk-i c.):K9/2
- cilve (a.i.):** kırıntı , görünme
 c.+ni :G190/3
 c.+si :G158/3
 c.-i sırr:G76/4
 c.-nümâ:Tar7/1
- cinn (a.i.):** gözle görülmez latif cisimlerden
 bir yaratık
 c.+i :K4/10
 c.+e :K2/12
- cinân (a.i.):** cinân
 c.-ı hüsn:G240/5
 c.-ı ma'rifet:G223/2
- cism (a.i.):** beden , gövde ; madde
 c.+ini :G221/1
 c. ü cân:G142/4
 c.+ini (serây-ı c.):G108/5
 c.-i belâ:G109/6
- cismânî (a.s.):** bedenle ilgili ; dini işlerden
 ayrı olan
 c. :K3/70
- civân (f.s.):** genç
 c. :G97/2
 c.+e :G142/1
 c. eyle-:G166/2
 c. (tab'ı c.):G90/4
 c.+ı :K9/7
 c.-ı tâze:G193/4
- çoş- :** çoşmak
 c.+arsıñ:G143/3
 c.+du :K3/56
- cū (f.i.):** akarsu , ırmak
 c. :K3/65
 c.+larla:G193/5
- cübâr (f.i.):** ırmak ,nehr
 c.-ı eltâf:G64/5
- cūd (a.i.):** cömertlik
 c.+un :K2/15
 c. (dest-i c.):K2/15
 c.+ından (keff-i c.):K3/81
 c.-ı Kâf:K4/4
- cumūh (a.i.):** atın harınlığı, baş sertliği
 c. :K3/21
- cüş (f.i.):** coşma kaynama
 c. :K3/20, K3/62

- c. et- :G32/2, G49/3, Tar6/12
cüy (f.i.): nehir akarsu
 c.-i arzū:G199/2
 c.-i esb-i şeh:Tar6/7
 c.-i melîh:G50/5
cümle (a.i.): bütün , hep birikiş ; manalı söz bütünü ; sistem
 c. :G107/4, G104/4, G141/5, G145/1, G145/6, G192/5, G210/4, G243/3, G25/5, G254/2, G46/5, G49/2, G74/4, K11/1, K2/10, K3/16, K3/46, K3/74, K3/90, K5/9, M/13, TahIII/2/2, Tar5/8, Tar5/9, Tar6/9
 c.+den (imtiyāz-ı c.):K1/40
 c.+den:K3/29
 c.+miz:G113/2
 c.+miz:G233/4
 c.+si :TahI/3/2
 c.-i erbāb-ı nihāyet:G253/1
 c.-i mest:G242/4
cünbiş (f.i.): kımıldanma, hareket
 c. :G88/5
 c.+in :G65/1
 c.-i āzīne:G219/3
 c.-i bîgāne:G213/6
 c.-i dolāb:G77/4
 c.-i engüşt:K2/14
 c.-i esmā:G74/2
 c.-i iksir-i emān:K2/31
 c.-i pervāne:G220/1
 c.-i timşāl:G178/4
 c. (mey-i c.):G249/4
cünd (a.i.): asker
 c.-i rühāni:K3/70
cünün (a.i.): delirme çıldırma
 c. :G248/1
 c. (deşt-i iklīm-i c.):G3/2
 c. (iklīm-i c.):G173/3
 c. (meşk-i c.):G66/1
 c. (zencir-i c.):G102/2
 c.+a (zencir-i c.):G250/1
cür'a (a.i.): yudum , içim
 c.-keş :G110/1
cür'et (a.i.): cesaret , atılganlık yiğitlik
 c. :G87/4
 c.+dir :K3/18
cürm (a.i.): suç
 c. :K3/103
 c.-i şisyān:Tar4/12, G136/3
 c.+üm (baħr-i c.):G225/4
 c.+ümde (deryā-yı c.):G224/2
cüz'î (a.s.): az pek az, az miktarda
 c.+ce :G141/3
çağla- : çağlamak
 ç.+tma :G193/5
 ç.+yıp :G128/3
çāh (f.i.): kuyu , çukur
 ç.-ı zezem:G8/2
çāk (f.i.): yarık , yırtık , yırtmaç
 ç. :G144/3, G237/3
 ç. et- :G259/3 G38/5
 çāk çāk ol-:G148/2, G177/1
 ç. eyle-:G135/5
 ç. kıl-:G94/4
 ç. ol-:G217/4
 ç.-ı girībān:G181/2, G197/4, G230/3, K3/96, Tar4/5
çaçal: çakal
 ç.+ına (naķş-ı bengāle-i ç.):G187/5
çāk çük: çakmak tokat atmak
 ç. ç. :G141/1
çāker (f.i.): kul , köle , cariye
 ç.+i :TahI/5/2
 ç.-i dīvāne:G100/1
çal- : çalmak
 ç. :G232/5
 ç.+dı :G202/4, G255/5
 ç.+sın :G174/5
çalkā- : çalkalamak
 ç. :M/6
çār (f.s.): dört
 ç.-deh :G166/2, K1/37
 ç.-'unşūr :G53/5, Tar5/11
 ç.-ebrū:G67/5
 ç.-erkān:K3/28
 ç.-ı haķimāne:G63/2
 ç.-ı anāşır:H/2
çāre (f.i.): yol ; yardım ; ilaç tedbir ; hile ; ayrılık ; bir kere

- ç. :G154/2, G174/2, G203/3,
G225/2, G9/3, G12/4
- ç.+si :G14/2
- ç.+sizlik:G14/2
- ç. et- :G76/5
- ç.-i nevâzım:G140/2
- çarh** (f.i.): felek , gökyüzü ;dönen devreden
- ç. :G160/8, K2/2, K3/2, K3/47,
K5/12,
- ç.+nî :G105/2
- ç.+ını :G79/3
- ç. ur- :G211/5, G219/2
- ç. (geşt-i ç.):G213/2
- ç. (mehd-i ç.):G2/5
- ç.-i felek:G190/5
- ç.-i gerdân:K3/47
- çarp-** :çarpmak
- ç.+ar :G201/4
- çārüb** (f.i.): süpürge
- ç. :K3/10
- ç.-i zıkr:G226/2
- çaşn** (f.i.): çeşni , lezzet , tad
- ç.+ı :G129/1
- çatla-** :çatlamak
- ç.+dı :K2/19
- çehre** (f.i.): çehre , yüz , surat
- ç.+nî (gül-ç.):G185/1
- ç.+ye (gül-ç.):G62/1
- çek-** : çekmek
- ç. :G238/2, G38/4, G38/6,
G51/5
- ç.+di :G133/2, G140/5, G209/1,
G247/7, G258/1, G258/2,
G258/3, , G258/4, G258/5,
K3/22, K3/43, Tar8/12
- ç.+dik :G185/6
- ç.+diği:G186/2
- ç.+dikçe:K2/34
- ç.+dim :G196/4, G241/7
- ç.+emem:G192/3, G194/5, G201/2
- ç.+emez:G171/6
- ç.+er:G175/2,G222/3,
G228/2,G247/4,
- ç.+erse:G81/5
- ç.+icek:G230/3
- ç.+ildi:G139/1, K3/32
- ç.+ilen:G67/1
- ç.+ilir:248/2, G197/2
- ç.+ilmiş:G88/1, K3/26
- ç.+ilsin:K4/9
- ç.+ip :G130/3, G243/3, K2/21,
K2/22, K3/21, K3/25,
K3/48, M/7
- ç.+medik:G196/3
- ç.+mege:G257/5
- ç.+mekdir:G238/5
- ç.+miş :G101/4, G171/3, G206/3,
G211/6, K3/86
- ç.+mişdi:K3/2
- ç.+ilmiş:K1/39
- ç.+tiklerim:G60/1
- ç.+ir :G79/7
- çekin-** : çekinmek
- çeleng** : mücevher veya herhangi bir
madenden yapılp başa takılan
sorguç
- ç. :G11/3
- ç. eyle-:G68/4
- çelik** : çelik
- ç.+li :M/10
- çemen** (f.i.): çimen yeşil otlarla örtülü yer ,
yeşillik
- ç. (serv-i ç.):G104/1, G242/7
- ç. (zevk-i ç.):G242/1
- ç.+e (sipâh-ı ç.):G159/6
- ç.+i (seyr-i ç.):G259/5
- çemenzâr** (f.b.): çimenlik
- ç.-i taḥassür:G206/1
- çenber** (f.i.): tahtadan veya demirden
yapılan daire veya halka ; başa
bağlanan yemeni ; esirlik bağıllık
- ç.+den :G127/3
- çeng** (f.i.): kanuna benzer bir çeşit müzik
aleti
- ç. ü ney:G156/3
- ç. ü rebâb:G65/1, G185/1
- ç. ü senâ:G207/4
- ç. ü rübâb:G97/3
- çerâğ** (f.i.) : çıra , mum
- ç. :G135/1
- ç.+ın :G53/1
- ç. et- :G106/5

- ç.-i gönül:G133/3
 ç.-i rind:G137/4
 ç.-i tekve-i aşk:K5/15
çerez : çerez
 ç.+i :G255/2
 ç.+lendirmez:G81/2
 ç.+le (çeşm-i ç.):G239/1
çerh (f.i.): tekerlek ; felek gök ; yaka ; ok yayı ; tef
 ç.+de (mekteb-i ç.):G30/4
çerī (i): asker; katile
 ç.+si :G204/7
çeşm (f.i.): göz
 ç. :G181/5, G243/2, G88/3, K2/18
 ç.+im :G173/1, G235/6, G77/3,TahII/2/2
 ç.+imde:G132/2, G207/4
 ç.+ime :G241/7, G79/4, K3/8, K4/5
 ç.+imin:G160/2
 ç.+imiñ:K1/26
 ç.+iñde:G96/4
 ç.+indeki:G215/4
 ç.+iñden:G226/2, G37/5
 ç.+ine :G149/4, G170/4, G232/2,
 ç.+iñe :G261/3
 ç.+ini :G104/2, G222/1, G222/5, G33/3
 ç. (hün-ı ç.-i aşıkān):G121/9
 ç. (sirişk-i ç.):G140/5
 ç. ü ebrū:G151/4, G52/5
 ç.+i (sirişk-i ç.):G96/5
 ç.+im (eşk-i ç.):G192/4, G193/5, G31/1, G32/2, G34/5, G64/2
 ç.-i ālem:K3/41, Tar1/1
 ç.-i ĩbret:G233/3
 ç.-i ĩrfān:G121/3
 ç.-i ĩāb-ālūd:G14/1
 ç.-i ĩūmmār:G247/5
 ç.-i ĩudā:G102/1
 ç.-i ĩasret:G62/4
 ç.-i āb-ı ĩayāt:G10/6
 ç.-i āhū-yı melīh:G50/1
 ç.-i āşinā:G216/4
 ç.-i āteş-nīm:G241/4
 ç.-i āgyār:G157/5
 ç.-i bīmār:G257/2, G67/1
 ç.-i bātın:G104/2
 ç.-i bülbül:G1/3
 ç.-i cān:G5/4
 ç.-i cengiz:G232/1
 ç.-i çerez:G239/1
 ç.-i dil:G199/1, G259/3
 ç.-i dilber:Tar6/6
 ç.-i fettān:G209/2
 ç.-i fitne:G64/4
 ç.-i fitnesāz:G108/1
 ç.-i füsūn:G192/1
 ç.-i incilā:G131/1, K7/6
 ç.-i mahmūr:G96/1
 ç.-i murād-bīñ:G26/5
 ç.-i remed-dāde:K3/82
 ç.-i sālīkān:K12/1
 ç.-i ser-ķāfile:G78/6
 ç.-i siyāh:G172/4, K3/26
 ç.-i siyeh:G212/2
 ç.-i süñen-gū:G78/5
 ç.-i şūh:G48/1
 ç.-i gammāz:G200/1, G216/4
 ç.+in (eşk-i ç.):G133/1
 ç.+iñ (eşk-i ç.):G228/1
 ç.+inde (bādī-i ç.):G38/5
 ç.+ini (şīve-i ç.):G249/1
 ç.+iyle (eşk-i ç.):G217/6
çeşmān (f.i.): gözler
 ç.+ımla:G177/3
 ç.+ımla (eşk-i ç.):G33/2
çeşme (f.i.): musluklu su haznesi ; pınar, su, kaynağı
 ç.-i ĩūr:Tar6/3
 ç.-i gūlzār:G2/2
çevgān (f.i.): ucu eğri değnek , baston; Allah'ın ezeldaki takdiri
 ç. :G209/3, G77/1
çık- :çıkmaq
 ç.+an: G130/2, G43/5
 ç.+ar :G140/4, G208/3, G248/4
 ç.+arır :G175/1, G218/1
 ç.+dı :G4/4, K3/56, G233/2, :M/5,
 ç.+ıp :G85/2, K7/8, G230/4, G30/2 , G38/6
 ç.+ma :G158/4

- ç.+madı:G179/3
 ç.+mış :G68/4
 ç.+sa :G255/1
çıkar- : çıkarmak
 ç.+dı :G114/5, G135/1
 ç.+ıp :G211/3, G227/4
 ç.-tmaz:G96/3
çiçek : çiçek
 ç. (sevdā-yı ç.):G90/2
 ç.+lik :G27/3
çift :çift , tek olmayan
 ç.+e:G201/2, G88/4
 ç.+di:TahIII/3/3
çile (f.i.): zevk safadan el çekerek bir yerde kırk günlük ibadet ; eziyet ; yün ve sair demeti ; yay kirişi
 ç. :G222/3
 ç.+ler :G206/3
 ç.+ni :G143/3
çille (f.i.) :yay kirişi
 ç.+si :G248/2
 ç.+sin :G81/5
 ç.-i tîr-i kemān:G90/3
 ç.-leşker:K5/10
çimenistān (f.i.): çimenlik
 çimenistān+da:G227/3
çin (f.i) : kıvrım büklüm (f.s.): topluyan derleyen manalarıyla mürekkebe kelimeler yapar; Çin
 ç. :G168/5,K2/16
 ç.+e :K3/97
 ç. (āhū-yı Ç.):K2/16
 ç.+e (āhū-yı Ç.):K2/16
 ç.-i turre:G169/4
 ç.-i zülf:G202/2, G229/6, G248/1, G27/3, G65/4, G9/4
 Ç.+i (nigaristān-ı Ç.):G229/6
çiyne- : çiynelemek
 ç.+mege:Tar7/7
çiz- : çizmek
 ç.+i :G255/5
çok : fazla , çok
 ç. :G1/4, G3/6, G125/3, G133/4, G133/5, G167/3, G171/7, G176/4, G182/3, G203/1, G222/3, G222/4, G250/5, G29/1, G34/1, G51/1, G62/5, G69/3, G98/3, K1/42, Tar1/4, Tar6/4 M/5
 ç.+dan :G179/2, G207/1
 ç.+dur :G247/7
çoban (f.i.): çuban , güden
 ç. :G79/6
 ç.+ı :K3/75
çök- : çökmek
 ç.+me :M/8
çöl : çöl
 ç.+lere:G192/4
çöz- :çözmek
 ç.+ülüp:G211/6
 ç.+üp :G117/5
çün (f.e.): çünkü , mademki
 ç. :G11/1, G37/2, H/3, G130/4, G161/4, G234/1,G234/2, G234/5, G235/5, G246/7, G27/2, TahII/2/4
 ç. ü çirā:G45/5
çünkü (f.e.): şundan dolayı , şu sebeble
 ç. G118/4
da (de) : bağlaç dahi anlamı katar
 d. :173/4, G118/4, G143/7, G144/5, G147/2, G154/1, G154/2, G154/3, G154/4, G154/5, G191/4, G2/6, G4/5, G8/1, G220/1, G229/2, G231/1, G231/2, G231/3, G231/4, G231/5, G241/4, G242/5, G260/5, G261/4, G36/3, G63/3, G65/1, G65/2, G65/3, G65/4, G65/5, G69/3, G81/1, K1/25, K1/38, K3/85, K3/88, K6/12, G128/6, G141/5, G146/5, G147/1, G185/5, G191/5, G246/2, G246/3, G246/6, G251/3, G251/4, G257/5, G3/5, G31/5, G51/5, G53/4, G72/5, G75/1, G75/2, G75/3, G75/4, G75/5,

- G75/6, G75/7, G83/1, G9/7,
G26/5, G27/2, G99/5, 101/2
K10/5, K11/2, K11/6,
K3/100, K3/44
- dāğ** (f.i.): yanık yarası; insan veya hayvan vücuduna kızgın demirle vurulan işaret
d. :G158/3
d.+da :G90/2
d.+lar :G159/5
- d.-ı hasret:G257/1
d.-ı hicrân:K3/95, Tar4/4
d.-ı derûn:G66/2
d.-ı dil :G216/1, G217/4, G83/2
d.-ı elvân:G176/2
d.-ı esved:K2/14
d.-ı peleng-i aşk:G29/3
- dağal-bâz** (f.b.): hileci
d.-bâz :G144/2
- dāğdār** (f.b.): dağlanmış, yaralı
d. eyle-:G240/5
- Dāğistān** (y.a.): Dāğistān
D. :G243/5
- dağī** (a.s.): deha sahibi; belā
d. :121/3, G110/5, G157/5,
G170/5, G180/3, G188/3,
G204/5, G224/5, G235/2,
G235/9, G77/5, G81/3,
G94/2, K1/41, K2/35,
K3/107, K4/14, K9/2, ,
M/14, Tar4/16, Tar5/10,
Tar6/6
- dağīl** (a.s.): yabancı; sığıntı
d. :G258/5, K3/33
- dağme** (f.i.): mezar; lahit; erkek devenin ağzından saçılan köpük
d.-i aşk:G121/8
- dād** (f.i.):adālet; ihsan
d.:Tar7/13
d. u sited:G121/4
dāb (hīlāf-ı d.-ı meclis):G47/3
d. (‘adl u d.):Tar3/5
d. (furūğ-ı ‘adl u d.):Tar5/5
- dāfī** (a.s.): def eden; Cenabı hāk
d. :G134/5
- dā’im** (a.s.): devamlı, sürekli
d. :G107/2, G109/6, G138/4,
G147/3, G163/2, G167/5,
G181/2, G190/5, G219/2,
G226/3, G240/1, G245/7,
G62/3, G80/4, K7/13,
Tar2/3
d.+e (huzūr-ı d.):K6/15
- dā’imā** (a.zf.): her vakit
d. :G103/1, G115/3, G14/2,
G172/1, G216/4, G53/5,
G81/4, G88/6, K1/25,
K12/2, TahI/1/5, Tar4/15,
Tar5/2
- dā’imī** (a.s.): devamlı,
d. :G139/4, G87/1
d.+dir :K8/4
- dā’ir** (a.s.): ilgili; dönen
d. :G111/6
- dā’ire** (a.i.): çember; zilli tef
d.-i vahdet:G102/6
- dakik** (a.s.): ince, ufak; un
d. :K1/24
- dalālet** (a.i.): doğru yoldan sapma
d. :G225/3, G74/4
d. (memleket-i küfr-i d.):G46/1
- dām** (f.i.): tuzak; yırtıcı olmayan vahşi hayvan
d. :G112/4
d.+ı :G101/2
d.+ına:G129/3, G230/1
d.-ı belā:G187/3, G206/5
d.-ı müstagnī-i ‘ālem:G8/5
d.-ı ümmīd:G260/4
- dāmān** (f.i.): etek; konuşulan kişi
d.+e :K1/46, K3/96, Tar4/5
d.+e (kūşe-i d.):G228/1
- dāme** (a.zf.): daim olsun manasında kullanılan iyi dilek sözü
d. :G69/2
- dāmen** (f.i.): etek; konuşulan kişi
d. :G251/2
d.+i :G238/2
d.+imizdir:G102/4
d.+iñ :G136/5, G181/2, G34/5,
Tar8/2

- d.+ine :G159/3
d.-i eflāk:G118/7
d. (ter-d.):G72/5
dānā (f.s.): bilen, bilici
d. :G203/7, G28/4, G45/4
d.+yı :G246/3
d.+dan (pīr-i d.):G186/1
dāne (f.i.): tane, tohum; çekirdek; kurşun
d. :G100/3, G167/5, G69/2
d.+mize:G213/5
d.+sine:G220/4
d. (yek-d.):G64/2
d. vü āb:G247/3
d.+dir (d.-d.):G89/1
d.-i pūr-imtinān:G91/4
dāniş (f.i.): bilgi
d.+le:K4/8
d. (ehl-i d.):G154/2
d.-i ʿirfān:TahI/3/3
dār (a.i.): ev,yer,yurt
d. :G109/9, K2/23
d.+ı :G2/4
d. (āyīne-d.-ı hüsn):G52/3
d. (bī-d.):G2/5
d. (dil-d.):G34/3
d. u dīvār :G118/3
d.-ı bekā:G198/3
d.-ı mekân:K3/51
Dārā (f.i.): hükümdār; Allahın bir adı
D. (hañcer-i D.):G88/2
dārāt (a.i.): alçalma; miskinlik gösterme
d. :K3/13
dārû (f.i.): ilaç
d. (te'şīr-i d.-yı melih):G50/3
d.+larla (köhne-d.):G193/4
dāstān (f.i.): destan; ün
d. :G3/6
da'vā (a.i.): şikayetçi olarak mahkemeye
başvurma; mesele; iddia
d.+sına:G231/4
d.+sıyla(ʿaql-ı d.):G156/1
da'vet(a.i.): çağırma; ziyafet; dua
d. :TahIII/1/2
d.+de :G145/6, K11/6
d. eyle-:H/7
dāver (f.i.):Cenabı hakkın adı; insafılı olan
- hükümār
d.+i (server-i dīn-d.):K2/7
de- : demek söylemek
d.+di :K1/38, Tar7/13
d.+dir :G229/3
d.+dim:G2/3/, G5/1, Tar1/7, Tar2/5
d.+me :G72/6, K8/5
d.+mem:G192/5
d.+memek:M/3
d.+miş :G185/5
d.+mişdim:G197/3
d.+mişsek:G172/6
d.+nilen:G204/1, G70/2
d.+r :G13/2, G24/3
d.+rler :G117/1, G117/2, G117/3,
G117/4, G117/5,
d.+rlerse:G12/2
d.+rsen:G92/5
d.+sin :G242/5
d.+sinler:G72/5
d.+yeler:G101/5
d.+yeniñ:M/3
d.+yerek:G235/9
debīr(f.i.): katip;yazıcı; müsteşar
d.-i ekber:K2/9
d.-i şun'ı-ı Haqq:G30/4
debistān (f.i.): mektep, okul
d.-ı İlāhī:K2/9
def' (a.i.): öteye itme, savma, savulma;
verme, ortadan kaldırma; giderme
d. et-:G144/3
defter (a.i.): dikilmiş kağıt mecmuası
d.+i :G185/5, :G206/4
d.+ine :G24/2
d.-i ʿaşq:G258/1
d.-i ʿuşşāk:G130/5, G222/6
d.-i kânūn ol-:G172/7
d.-i kânūn:G212/4
d.-i cevr-i hesāb:G161/3
d. (h'āce-i ser-d.):K2/8
deg :değmek
d.+me :G248/2
deger : kıymet , paha
d. :G145/1
degil :değil

- d. :G110/5, G156/1, G156/2, G156/3, G156/4, G156/5, G157/1, G157/2, G157/3, G157/4, G157/5, G184/5, G196/2, G234/4, G234/5, G32/5, G70/4, G91/5, G92/4, G92/6, K1/31, K1/41, K5/6
- d.+dir :G217/1, :G229/2, G260/1, G75/1, G75/2, G75/3, G75/4, G75/5, G75/6, G75/7, K3/27
- d.+iz :G115/1, G115/2, G115/3, G115/4, G115/5
- d.+dir:G182/5
- degin** : dek kadar
- d. :G250/4
- dehān** (f.i.) : ağız
- d. :G147/4, K1/32
- d.+ifn (sırr-ı d.):G10/5, G24/1
- d.+ından:G229/8
- d.-ı gonce:G243/4
- dehen** (f.i.): ağız
- d. :G157/2
- d.+i (na'ne-i sār-ı d.):G259/4
- dehr** (a.i.): dünya; zaman
- d. :Tar7/4
- d.+in :G159/8
- d. (d.-i d.):G148/2
- d. (gülşen-i d.):G143/6
- d. (gülzār-ı d.):K3/43
- d.+e (sıklet-i endiše-i d.):G52/2
- d.+e (hāne-kāh-ı d.):G248/3
- d.+i (hāne-kāh-ı d.):G129/5
- d.+i (būstān-ı d.):G50/2
- d.+ifn (gülşen-i d.):G147/2
- dehşet** (a.i.): şaşma; korkma, ürkme; korku
- d. :K3/34
- dek** (f.i.): hile, oyun; dilenci; sağlam; çatma
- d. :G197/4, K1/39
- del** : delmek
- d. :G211/4, G47/4
- delālet** (a.i.) : yol gösterme; işaret
- d. (kūtb-ı d.):K7/2
- deli** : akıllı olmayan
- d. :G143/1, G159/1
- delik** (f.i.): gül tohumu
- d.+li :M/10
- dem** (f.i.): soluk, nefes; içki; an, vakit
- d. :G109/8, G115/3, G131/2, G132/5, G138/2, G156/1, G163/1, G164/3, G170/5, G177/1, G200/3, G220/3, G232/2, G251/1, G254/2, G258/3, G35/1, G36/2, G64/3, G87/1, G87/3, G92/2, H/4, K3/22, K3/27, K4/12, K4/11, K6/16, Tar6/5, Tar6/11
- d.+de :G147/3, G148/5, G93/3, K3/23, K3/48, K3/95, K6/19, TahII/2/1, Tar4/4
- d.+dir :G6/3
- d.+ler :G132/4, G206/2, G257/3
- d.+lerde:G259/4, G83/2
- d. ur- :G246/3, G139/5
- d.-ā-d. :G155/1, G207/2, G228/3, G251/8, G27/2, G52/5, G71/2, K3/26
- d.-be-d.:G139/3, G178/3, K4/2
- d.-beste:G131/5, G163/5, Tar7/5
- d.-i İsā:K3/7
- d. (hem-d.):K9/5, G155/1
- dem'ā** (a.i.): bir damla göz yaşı
- d.-yı tev'īd:G226/2
- demir** (i.): demir
- d.+den:K3/86
- der-miyān** (f.s.) :arada , ortada
- d. eyle-:G251/2
- denī** (a.s.): alçak, rezil, soysuz
- d.+den (dünyā-yı d.):G51/5
- d.+ye (dünyā-yı d.):G186/3
- denā'at** (a.i.): adilik, alçaklık
- d.+de :G261/3
- dendān** (f.i.): diş; tamah ve ümit
- d.+ı (d.-i d.):K1/32
- denk** (f.s.):hayran , şaşkın , ahmak sersem
- d. :G11/5,
- d. eyle-:G68/2
- d. ol- :G36/3
- denlü** : kadar anlamında edat

- d. :G109/9, G169/1, G169/3, G260/5
- der (f.e):** kapı; içinde; mağra; defa; cins
 d. (şaf-der-şaf):K3/6
 d. (pinhân der pinhân):G121/3
- der (f.s.):** yırtan, delen
 d.+i:K2/24, Tar3/3
 d.-âgüş et- :G30/3
 d.-be-der:G235/1 G235/5
 d.-i meyhân:G203/1
 d.-i pîr-i muğân:G84/2
 d.-i vahdet:G226/5
 d.-meyke:G35/2
 d.-pây-ı gufrânî:K3/62
 d.-vağan:G35/5
- derd (f.i.):** keder; acı
 d. :G171/2, G67/1
 d.+e :G108/7, G109/6, G12/3, G142/1, G46/5
 d.+i :154/2, G131/2, G233/2, K3/83
 d.+ime:G174/3, G196/1, K1/47
 d.+imi :G170/1
 d.+imiz:G99/5
 d.+iñ :G47/6
 d.+ine :G132/2, G154/2
 d.+ini (esrâr-ı d.):G216/4
 d.+iniñ:G193/4
 d. ü gam:G203/3
 d.-i aşk:G14/2, G66/4, G76/5
 d.-i indiyât:G80/6
 d.-i hummâr:G240/2
 d.-i bi-dermân-ı cân:G76/5
 d.-i dil:G218/1, G66/4
 d.-i firqat:G174/2
 d.-i ser:G186/4
 d.-veş:K3/67
- dergâh (f.i.) :** tekke; kapı özü
 d.+ı :G84/5
 d.+iñ :G224/5
 d.+ına :G49/2
 d.+larına:K6/2
 d.-ı Hakk:TahI/5/1
 d.+in (ğubâr-ı d.):G82/2
- derin :**derin
 d.+ce :TahII/5/2
- dermân (f.i.):** ilaç; çare; takat; güç
 d. :G154/2, G142/1, G171/2, G174/3, K1/47,
 d.+ı :G193/4, K3/87
 d.+iñ :G47/6
 d. (telhi-i d.):G60/1
- ders (a.i.):** ders almak; telkin; akıl
 d. :K2/12
 d.+ini :G183/5
 d.-i aşk:G33/7
 d. et- :G143/2
- derûn (f.i.):** iç, dahil; gönül, kalp
 d.+um :G34/7, K4/7
 d.+umda:G162/5, G246/9, G200/2
 d.+uñ :G177/1
 d.+unda:G100/3
 d.+iñ :G226/2
 d.-ı dîde:G100/4
 d.-ı dil:G166/1, G206/2
 d.-ı pür-dâg:G208/1
 d. (dâg-ı d.):G66/2
 d.+a (güş-i mâhî-i d.):G82/3
 d.+a (sâz-ı d.):K1/13
 d.+a (tâb-ı d.):G193/3
 d.+um (tâb-ı d.):G33/4
 d.+um (süz-ı d.):G33/1
 d.î (ahvâl-i d.):G112/3
 d.-ı ârif-i billâh:G93/2
 d.-ı âşık-ı zâr:G165/4
 d.-ı âb-ı kevşer:K3/62
- dervîş (f.i.) :** tarikat ehli olan; fakir ve yaşlı kimse
 d. :G246/4, G61/4
 d.+e :G239/4, G78/4
 d.+in :G70/6
 d.-i felâset:G149/5
- dervîşân (f.i.):** dervişler
 d. :G36/4
 d. :G82/3, Tar6/12
 d.+lanır:G64/2
 d.+lar :G82/3
 d.+sına:G105/4
 d.+sında:G137/3
 d.+yı :G84/3
 d.+yı şîrfân:K6/23
 d.-dil :G3/6

- d.-y1 aşk:G108/3
d.-y1 hayāl:g96/5
d.-y1 tab:K3/20
d.-y1 cürm:G224/2
d.-y1 feyz-i vaḥdet:G124/3
d.-y1 füyüzād:G166/1
d.-y1 nuḫ:G235/4
d.-y1 sefid:G79/5
d. (āb-ı d.):G95/2, K10/2
d. (māhī-i d.-ı ekdār:G45/2
d.+dan (fenn-i d.):Tar7/6
d.+sına (ḥüsn-i d.):G75/2
d.+sındaki (qalb-i d.):G116/5
d.+ya (kân-ı d.):K4/4
- derz** (a.i.): yiv; kuru duvarın taşları arasına
harç doldurup tesviye etme
d. -i garq:K2/23
- dest** (f.i.): el; menfaat; zafer; mevki;
kuvvet; üslup
d. :G204/5, G32/3, K1/2,
K1/15, K2/17
d.+i :G204/2
d.+idir :K6/15
d.+ime:G202/4, G37/8
d.+imi :K1/46
d.+imle:G202/5
d.+ifinde:G151/5
d.+inde:K3/72
d.+indeki:TahIII/2/4
d.+ine :G130/4
d.+ini :G183/3
d. al-:G197/1
d.-i ḥaqqānī:G186/1
d.-i ḥikmet:K3/87
d.-i şabā:G139/3, G202/2, G238/3,
G259/3, G92/2, K2/17
d.-i irādet:G184/3
d.-i ḳudret:G139/1, G158/4,
G209/5, K1/6
d.-i būs et- :G147/5
d.-i cūd:K2/15
d.-i dehr:G148/2
d.-i fermā:Tar6/2
d.-i lütf:G189/3
d.-i maḡrūr:G118/7
d.-i sākī:G87/2
- d.-i ālem-i bālā:G82/1
d.-i Ḥudā:G204/2
d.-peymā-yı cünün:G48/2
- destān** (f.i.): kıssa; hile
d. :G206/4
d.+ı: K3/98, Tar4/7
- dest-māl** (f.b.i.): elbezi
d. :TahII/2/5
d.-māl et-:G34/5
- deşt** (f.i.): el; menfaat; zafer; mevki;
kuvvet; üslup
d.-i ḥayret:G104/1, G193/2
d.-i iqlīm-i cünün:G3/2
- devḥa** (a.i.): büyük ulu ağaç
d.+sı :G225/5
d.-y1 şahrā-yı pehnā:G48/2
- devā** (a.i.): ilaç; tedbir
d. :G196/1, G212/4, K/12
d.+dan :G131/2
d.+ma :G262/1
d.+sı :G224/3
d.+y1 :G76/5
- devlet** (a.i.): siyasi topluluk; zenginlik;
talih; rütbe
d. :G98/4
d.+dir :G124/1
d.+e :G162/1
d.+e :Tar5/13
d.+i :K8/1
d.-i sulṭān:G237/1
d.-penāh:K12/2
d. (dīn ü d.):Tar1/4, Tar5/2
d. ü ḥaşmet:G78/7
d. ü iqbāl:Tar2/2
d.+e (duā-yı d.):Tar1/5
d.+e (tāc-ı d.):K5/7
d.+i (ʿorf-i d.):TahII/4/1
d.+i (hümā-yı d.):G251/3
d.+i (serīr-i d.):Tar3/4
d.+i (tecdīd-i dīn-i d.):Tar5/4
d.+i (hümā-yı d.):G260/4
d.+inde (zamān-ı d.):Tar1/1
d.+ini (erkān-ı dīn-i d.):K2/35
d.çe-i ümmet-sitān:G107/3
d.-i sulṭān:G237/1

- d.-penâh:K12/2
 devr (a.i.): dönme; dolaşma; nakil;
 başkasına teslim etme
 d. :K2/1, K2/24,
 d.+iñ :G152/2, K3/100, Tar4/9
 d.+inde:G136/3, G36/4
 d. et- :G127/4, G128/2, G35/1,
 G75/6, G237/1, Tar5/11
 d. eyle- :G156/2, G12/4
 d.-i kamerî:G71/2
 d.-i gül:G241/1
 d.-i teselsül:G136/2
 devrân (a.i.): dünya; felek; zaman, kader
 d.+e :K1/10
 d. et- :G86/1
 d. et- :G49/2
 d. (kıtıb-ı d.):G209/4
 d. (âfet-i d.):G79/3, M/2
 d. (sâkî-i d.):G125/2, G211/1
 d. (sâkî-i d.-ı harâbât):G35/1
 d.+1 (kıtıb-ı d.):K3/27
 d.+1 (sâkî-i d.):G250/5
 d.-ı şem':G133/3
 devrânî (a.i.):devre ait , aynı devri yaşayan
 d. :K3/2
 devvâr (a.s.): çok devreden
 d.+e (künbed-i d.):G190/5
 deycür (a.s.): çok karanlık
 d.-ı şebistân-ı sitem:Tar6/3
 deyr (a.i.): manastır; insanlık alemi;
 meyhane
 deyr-i cân:G158/3
 deyû : diye
 d. :G154/3, G161/2, G171/4,
 G180/6, G191/3, G202/1,
 G218/4, G236/2, G28/4,
 G29/5, G80/1, G97/1, K3/18
 dıraşşân (f.s.):parlayan , parlak
 d.+1 (lâf-ı d.):K3/68
 d.+1 (necm-i d.):G167/2
 dıraht (f.i.): ağaç
 d.-ı köhne:G176/1
 d.-ı sebt:K3/84
 dîbâce (a.i.): başlangıç, önsöz
 d. (revnağ-ı d.-i hüsn:G88/3
 d.-i hüsn:G235/5
 dîdâr (f.i.): yüz, çehre; görüşme; göz;
 görüş; açık
 d.+a :G25/1
 d.+1 :K3/4
 d.+iñ :G137/1
 d.+ını :G135/3
 d.+ını :G239/1
 d.+ıyla:K3/40
 d.-ı cemâl:G235/1
 d.-ı şüh:G53/2, G53/4
 d.+iñ (âb-ı d.):G135/1
 d. (gülşen-i d.-ı ferrüh):G52/1
 d. (hezâr-ı gülşen-i d.):G164/1
 d. (lezzet-i d.):G60/1
 d.+iñla (nür-ı d.):G177/2
 d.+ıyam ('âşık-ı d.):TahI/2/1
 d.-ı be-didâr:67/4
 dîde (f.i.): göz
 d. :G13/4
 d.+de :G64/2
 d.+dir :G124/1
 d.+ler :G66/1
 d.+lerim:G77/3
 d.+leriñ:G38/1
 d.+m :G8/2
 d.+ñ :G91/1
 d.+niñ :G3/2
 d.-bân :G48/1
 d.-dâr :G96/1
 d. vü dil:K12/5
 d. vü güş:G110/4
 d.-düz-i intizâr:G91/2
 d.-i ağıyar:G53/3
 d.-i dil :G217/2, G72/6
 d.-i dünyâ:G115/1
 d.-i mādün:G212/6
 d.-püş :G82/2
 d.-i peykân:G121/3
 d.-i vuşlat:G26/1
 d. (âhü-yı sitem-d.):K3/79
 d. (çeşm-i remed-d.):K3/82
 d. (kirâs u d.):G62/1
 d.+de (dil ü d.):G171/5
 d.+den (derün-ı d.):G100/4
 d.+dir (hicâb-ı d.):G96/3
 d.+dir (âfitâb-ı d.):G96/2

- d.+dir (şarāb-ı d.):G96/4
diger (f.s.) : öteki
- d. :G145/4 ,G145/6, G165/3,
K11/1, K11/4, K11/6
d. (şāfi-i gürūh-ı d.):K3/81
d.+e (taraf-ı d.):G259/6
- dihim (f.i) : taç
d.+idir :K2/3
- dik (a.i): darlık
d.+er :G91/1
d.+ersen:G190/2
d.+ilmiş:K8/8
- dikkat (a.i.):dakiklik incelik; ehemmiyet
verme
d. :G191/4, G229/4, G26/2,
G260/3, K1/41,
d.+le :G100/4
d. et-:G167/4, G212/7, G33/7
- dil (f.i.): gönül, kalp; orta, yarı
d. :162/7, G109/9, G114/1,
G128/1, G131/4, G142/5,
G151/2, G167/1, G169/2,
G179/5, G179/6, G183/3,
G200/1, G200/2, G230/2,
G241/3, G246/5, G261/1,
G29/5, G38/2, G52/1,
G72/2, G81/3, G9/4, ,
G25/1, G98/2, G100/2,
G102/3, K3/91
d.+de :G109/8, G115/3, G13/1,
G133/2, G135/1, G150/2,
G160/1, G173/4, G178/6,
G206/4, G211/2, G217/3,
G226/3, G246/4, G257/1,
G26/3, G35/3, G47/2, G5/2,
TahIII/5/1
d.+dedir:G155/1, K9/7
d.+deki:G184/2
d.+den :G161/4
d.+e :G130/1, G78/1, :K3/94
d.+i :G92/4, G109/3, G159/1,
G174/4, G210/4, G228/2,
G235/6, G6/5, G62/7,
G87/5, K3/20, M/1,
d.+im :K3/20, G200/3
- d.+imde:G136/2, G228/3
d.+ime :G123/5
d.+imiz:G225/2
d.+inden:G199/5
d.+ini :G143/2
d.+ler :G149/1, G217/6, G236/3,
G246/2, G32/1, K3/4
d.+lerde:G113/2, G134/1, G53/1,
K3/62,
d.+leri :G177/2, G2/7,
d.+size:G147/4
d. bağla-:G87/1
d. ol- :G157/3
d. ver- :G25/2
d.-haşm:TahIII/5/5
d.-haste:G180/1, G235/3, G67/1
d.-hürmen:G180/3
d.-āvīz :G167/3
d.-beste ol-:G103/1
d.-beste:G245/7
d.-bülend:G108/4
d.-cān :G209/5, G69/2
d.-bāz :G200/3
d.-keş :G233/5
d.-mekān:G239/2
d.-rübā:G207/1, G84/1, G98/4
d.-sāde:G10/5
d.-sūz ol-:G33/2
d.-sūz :G37/9
d.-şād :G98/2
d.-şikār:K1/22
d.-zār :G169/5, K9/7
d. ü cān:G104/1
d. ü dīde:G171/5, G52/5
d.-i Ğsī-perest:G158/3
d.-i ‘uşşāk:G228/4, G90/5
d.-i āgāh:G71/1
d.-i bīgāne:G192/3
d.-i bī-tāb:G77/1
d.-i beytü’l-ḥazen:G166/4
d.-i cān:G159/5
d.-i dīvāne:G123/2, G191/1,
G213/1, G222/4, G250/1,
G92/1
d.-i efrūz:M/1
d.-i medhūş:G207/2

- d.-i meyve-çîn:G229/1
d.-i nālân:G36/2
d.-i pāk:G104/4
d.-i pervâne:G125/2
d.-i pür-şür-ı ʿāşık:K4/2
d.-i seng:G146/5, G152/1, G186/2
d.-i sevdâ-zede:G213/3
d.-i sūzân:G210/6, G250/4, K1/24
d.-i sūzân-ı şemʿ:G133/1
d.-i şeydâ:G246/1
d.-i tîre:G30/1
d.-i tenhâ:G68/1
d. (zûlmet-i d.):G26/3
d. (ʿandelîb-i d.):G131/5
d. (hâste-d.):G79/7
d. (âzâde-d.):G70/5
d. (bûlbûl-i d.):Tar1/6
d. (dîde vü d.):K12/5
d. (dîde-i d.):G217/2, G72/6
d. (deryâ-d.):G3/6
d. (ehl-i d.):G24/3, G261/5, G82/4,
G97/2, K6/11
d. (feyz-i d.):G48/5
d. (fûlk-i d.):G78/2, G78/3
d. (gürûh-ı ehl-i d.):K4/13
d. (levh-i d.):K3/14
d. (mağşad-ı d.):G61/1
d. (micmer-i d.):G127/2
d. (murğ-ı d.):G103/6, G220/4
d. (perde-d.):G103/2
d. (rûy-ı d.):G172/2
d. (ğonce-i d.):G64/5
d.+de (hâne-i d.):G133/5, G223/5
d.+de (âsumân-ı d.):G127/4
d.+de (çeşm-i d.):G199/1
d.+de (derûn-ı d.):G206/2
d.+de (ertenk-i d.):Tar4/3
d.+de (gûşe-i vahdet-i d.):G123/4
d.+de (meclis-i d.):G244/3
d.+de (mukûs-ı d.):G11/2
d.+de (nüsha-i d.):G179/3
d.+de (sûz-ı d.):G89/4
d.+de (taht-gâh-ı d.):G233/4
d.+de (tekye-i d.):G198/2
d.+de (tekye-i d.):G72/1
d.+de (zahm-ı d.):G90/3
d.+de (ğavâs-ı d.):G199/4
d.+deki (şadef-i d.):G203/8
d.+deki (tekye-i d.):G9/2
d.+den (hûn-ı d.):G196/4
d.+den (cân u d.):TahI/2/2
d.+den (dâğ-ı d.):G217/4
d.+dir (ʿaql-ı d.):G64/1
d.+dir (nisbet-i d.):G176/3
d.+e (âsumân-ı d.):G175/4
d.+e (dâğ-ı d.):G83/2
d.+e (ehl-i d.):G60/5
d.+e (evrâk-ı d.):G37/1
d.+e (murğ-ı d.):G91/4
d.+i (cân u d.):G235/5
d.+i (çeşm-i d.):G259/3
d.+i (fûlk-i d.):G205/4
d.+i (murğ-ı d.):G200/4
d.+i (vecd-i d.):G114/2
d.+im (derd-i d.):G66/4
d.+im (murğ-ı d.):G101/2
d.+im (sırr-ı mir'ât-ı d.):K1/13
d.+im (şebistân-ı d.):G183/1
d.+ime (kâf-ı d.):G235/7
d.+iñ (ehl-i d.):G165/5
d.+iñ (ehl-i d.):G249/5
d.+in (maṭlab-ı ehl-i d.):G118/2
d.+iñ (tîre-d.):G211/7
d.+iñ (vefâ-dar-ı d.):G45/3
d.+inde (mişkât-ı d.):G37/3
d.+ler (dâğ-ı d.):G216/1
d.+ler (ehl-i d.):G245/1, K1/23
dilber (f.b.s.) : gönlü alan güzel
d. :G161/2, G165/3, G215/3,
G254/6, TahII/2/1,
TahIII/2/1, d.+den
:G183/5
d.+e :G45/3
d.+i :G14/1
d.+in :G148/4
d.+iñ :G243/5
d.+inde:G152/2
d.+le :G12/1
d. (bî-mey-i d.):G156/3
d. (la'ı-i nâb-ı d.):G98/2
d.+de (bâzâr-ı mihr-i d.):G164/6
d.+de (kûy-ı d.):G32/1

- d.+den (‘aşk-ı d.):G244/1
d.+den (çeşm-i d.):Tar6/16
d.+den (evzâc-ı d.):G216/3
d.+den (zülf-i d.):G127/1
d.+le (şerâb-ı ‘aşk-ı d.):G99/1
d.-i hicr:G45/1
d.-i kâkül-i perîşân:K3/92
d.-i kâkül-i perîşân:Tar4/1
d.-i şirîn-edâ:G85/6
- dildâr (f.b.s):** birinin gönlünü almış, sevgili;
d. :G3/1, G34/3
d.+e :G109/2, G155/1, G24/3
d. (teverrüh-i d.):G70/1
d.+e (hâk-i der-i d.):G118/7
d.+e (bâde-i leb-i d.):G1/1
d.+e (kemân-ebürü-yı d.):K3/66
d.+ıyla (‘aks-i ruḥ-ı d.):G239/1
- dile-** :dilemek
d.+r :G10/4, G193/5, G86/2
d.+rse :G30/5
d.+mez:G102/6
d.+di :G125/4, G125/5
d.+rsem:G174/3
d.+rsen:G205/4, G84/5, G87/5, G95/6, K10/7
- dimâğ (a.i.):** beyin; akıl, şuur
d.-i cân:G183/1
- dîn :** din inancı
d. :G179/1
d.+i :K3/76
d.+iñ :K7/12
d.ü İmân:G67/3, Tar5/2
din ü devlet:Tar1/4
d.-dâver:K2/7
d. ü devlet:Tar5/4
d.(düşmânân-ı d.):K2/28
d.(emîn-i muḳtedâ-yı d.):K7/7
d.(erkân-ı d.-i devlet):K2/35
d.(sikke-i d.):G46/1
d.+imi (umûr-ı d.):K7/8
d.+ine (kişver-i d.):G159/4
- din :** dinmek
d.+di :G133/3
- diñle :** dinlemek
d.+dik :K3/79
- d.+mez:G97/3
d.+yip :G97/2
- dirîğ (f.i.):** esirgeme; eyvah; önleme
d. :G136/1
d.-i va‘d:G200/3
- diril :** dirilmek
d.+dim:G8/4
- dirîne (f.s):** eski
d.+de (künbed-i d.):G219/2
d.+den (künbet-i d.):G184/5
d.+dir (bende-i d.):K12/7
- dîv (f.i):** dev; şeytan; cin
d. :G250/2
d. ü Ehrimen:G205/1
- dîvân (a.i.):** büyük meclis; bir şairin şiirlerini alfabetik sıraya göre içine alan mecmua
di :G211/3
d.+dayız:G121/1
d.et- :G88/2
d.-hâne:G98/5
d.-ı ḥarâbât:G35/1
d.(şafha-i d.):G230/5
d.(naḳş-ı d.):G168/5
d.(resm-i d.-ı Süleymân):K3/6
d.(ünvân-ı d.):G111/1
d.+iñ (eş‘âr-ı d.):G181/5
- dîvâne (f.s):** deli
d. :G49/3, G226/4, G228/2
d.+si :G198/1, G245/7, TahII/3/3
d.+ye :G171/2
d. ol- :G100/1, G254/3
d. (dil-i d.):G222/4
d.+de (dil-i d.):G92/1
d.+dir :G151/2
d.+mi (dil-i d.):G123/2
d.+mize (dil-i d.):G213/1
d.+sine (sîne-i d.):G220/4
d.+ye (dil-i d.):G191/1
d.+yim (mest-i d.):G160/7
- dîvâr (f.i):** duvar
d. ol- :G109/3
d.+e (şüret-i d.):G116/2
d.+ında (dâr u d.):G118/3
- diyâr (a.i.):** ülke; yabancı evler
d. :G109/9

- d.+1 :G2/4
d.-1 ʿaşk:G164/10
d.-1 firāk:G140/3
d.-1 Kum:K3/69
d.-1 gurbet:G164/4
- dizgin : dizgin
d. :K3/21
- dizil : dizilmek
d.+miş:K11/5
- dola : dolamak
d.+dı :K2/2
- dolāb (a.i.): eşya konulan göz; hile;
kuyudan su çıkarmaya yarayan
çark; dönen; bedestenin içindeki
küçük dükkanlar
d. :G160/8, TahIII/1/1
d. (cünbiş-i d.):G77/4
d.-1 çarḥ-ı şüm:G62/3
- dolaş : dolaşmak
d.+dı :G242/4, G250/1, G250/2,
G250/3, G250/4, G250/5,
- donanma :deniz ordusu
d. :G68/3, K3/38
d.-yı hümāyūn:Tar1/1
- dost (f.i.): sevilen kimse; nikahsız eş;
hakiki sevgili, tanrı
d. :G176/3, G3/5, :G83/5
d.+dan:G234/4, G234/5
d.+lar:G3/7
d.+u:G118/2
- dög :dövmek
d.+erler:H/9
- dök :dökmek
d.+dü :G256/5
d.+er :H12
d.+me :M/8
d.+ülsün:G218/5
d.+ülüp:G192/4, G46/4
d.+ülür:G259/2
d.+üp :G183/4
d.ül+müş:G165/2
- dön : dönme
d.+dü :G211/1
d.+düm:G5/1
d.+dürür:G143/2
d.+er :K3/93, Tar4/2
- d.+erler:K3/9
d.+mekdedir:G127/3, G219/2
d.+üp :G150/4, G210/3, G246/4
d.+derir:G190/5
d.+eklik:G27/4
d.+mektedir:G209/4
- duʿā (a.i.): Allaha niyaz; birini çağırma, bir
yere gönderme
d.+ya :K3/102, Tar5/7
d. (münācāt-ı d.):Tar4/11
d.-yı devlet:Tar1/5
- dūd (f.i.): duman, tütün; keder
d.-1 āh :G140/4, G241/3, G256/1
d.-mān :G252/1
- duḥān (a.i.): tütün; duman
d. :G90/2
- dūn (a.i.): aşağı, aşağılık; alçak, soysuz;
aşağıda
d. :G234/3, G237/5
d.+uñ (aʿdā-yı d.):G177/2
- dūr (f.i.): uzağı gören, dürbün
d. ol- :G150/3
d.+dan:K2/33
d.-1 dırāz ol-:G147/2
- dur : durmak
d.+ulmaz:G204/5
d.+up:M/10
d.+uşlar:G173/3
- dürbīn (f.b.s.): ileriye gören; dürbün
d. ol-:G178/6
d.-i ʿayn-ı ʿusret:G252/2
- durūd (d.i.): döğme; vurma, çarpma
d. :K2/34
d. (taḥiyyāt-ı d.):K3/106, Tar4/15
- durūğ (f.i.): yalan
d.-1 mihr-i ʿālem-tāb:K3/68
- dūş (f.i.): omuz; dün gece; rüya
d.+unda:G215/2
- dut : tutmak
d.+maz:G118/2
d.+mazdı:G200/5
d.+up :G202/5
- duy :duymak+
d.+masa:G200/2
d.+masın:M/9
d.+up:G77/4

- dūzāh (f.i):** cehennem, tamu
 d.+dır (revzen-i d.):K2/18
 d.+ı (āşiyān-ı d.):K2/20
- dü (f.s.):** iki
 d. :G184/1, G188/5, K7/6
- dükkān (a.i.):** içinde eşya satılan yer
 d. :G107/5
 d.+da :M/10
 d.+e :K1/3
 d.+ıñ (biḥār-ı d.):K3/65
 d.-i nazm-ı belîğ:G124/5
- dümen (i):** dümen
 d.+i :G259/6
 d. tüt- :G205/4
- dün :** dün
 d.:TahIII/3/3, TahIII/4/5
 d.+kü :G227/2
- dünyā (a.i.):** içinde yaşadığımız âlem; küre
 d. :G141/3, G176/5, G198/3,
 G205/1, G70/3, Tar2/1
 d.+da :G129/3
 d.+dan:G25/1
 d.+lara :G205/3
 d.+ya :K4/3
 d.+yı :G236/4
 d.-yı denî:G111/4, G51/5, G186/3
 d. (zevk-i d.):G219/3
 d. (kûl-ı d.):G115/4
 d. (ehl-i d.):G86/5
 d. (fitne-i dīde-i d.):G115/1
 d. (hevā-yı maṭlab-ı d.):G47/1
 d.+dandır (gerdi-i d.):G74/1
 d.+ya (cīfe-i d.):G80/7
 d.+dan (bezm-i d.):G121/7
- dür- :** dürmek
 d.+er :K3/65
- dürer-bār (f.b.s.):** inci yağdıran, inci gibi söz söyleyen
 d.-bār:K3/107, K4/6, Tar4/16
- dürlü :** türlü
 d. :G28/3, G206/4, G7/4
- dürr (a.i.):** inci
 d. :K3/60
 d.-menşür:Tar6/12
 d.-dāne (māye-i d.):G89/1, G203/8,
 G245/6
- d.-i ʿirfān:G108/3, G137/3
 d.-i ḥikmet-i ʿirfān:G46/4
 d.-i cevāhir:K6/14
 d.-i dendān:K1/32
 d.-i deryā-yı ʿirfān:K6/23
 d.-i Ferdî:G82/6
 d.-i laʿl:G51/1
 d.-i maʿden:K1/33
 d.-i manzûm:K3/58
 d.-i nāyāb:G121/2, G160/3
 d.-i şehvār-ı ʿummānî:K7/9
 d.-i şehvār-ı vaḥdet:G100/3
 d.-i ḡalṯān:G163/4, K3/20
- düstür (a.i.):** kanun, kural; vezir; büyük defter; esaslı kaide; kanun kitabı
 d. eyle-:Tar6/11
- düş :** düşmek
 d. :M/3
 d.+dü :G103/7, G116/1, G116/2,
 G116/3, G116/4, G116/5,
 G233/1, G237/3
 d.+dükçe:G228/1, G228/2, G228/3,
 G228/4, G228/5,
 d.+düm:G31/4
 d.+en:G171/7
 d.+er :G260/4, G52/4, G69/1,
 G69/2, G69/3, G69/4,
 G69/5, G69/6, G69/7, G82/3
 d.+me :G138/1
 d.+mesin:G185/7
 d.+meyince
 d.+mezse:G183/2
 d.+se :G130/1
 d.+üp :G125/3, G173/5, G187/2,
 G251/2
 d.+ürme:G27/5
 d.+ürmez:G178/2
 d.+ürür:K3/97, Tar4/6
 d.+ürdü:G163/2, G169/2
 d.+ürdüm:G167/1, G167/2, G167/3,
 G167/4, G167/5
 d.+ürdüñ:G236/5
 d.+ürme:G207/1
 d.+ürmüşdüm:G224/2
 d.+ürtür:G187/3
- düşmān (f.s):** düşman, yağı

- d.+larınıñ:M/8
d.+a (cem'î külab-ı d.):K2/33
düşmenān (f.s.): düşmanlar; yağlar
d.-ı dīn:K2/28
düşün : düşünmek
d.+se :G201/3
düz : eğri olmayan
d. :G13/4
d.+er :G37/9
d.+e:G79/3
düzd (f.s.): hırsız uğru
d.-i rehzen:G91/3
ebdāl (a.i.): dünyadan elini çekmiş derviş
e.+i :G248/2
ebed (a.i.):sonu olmayan gelecek zaman
e. :G173/4, G180/2
ebkār (a.i.): kız oğlan kızlar ; birinci defa söylenmiş mazmunlar
e.-ı gülistān:G37/4
eblāğ (a.s.): belığ , en fasih olan
e.+ı :K1/6
ebnā (a.i.) çocuklar, oğullar
e.-yı zamān:G86/5, G108/6
ebr (f.i.): bulut
e.-i baht:G209/1
e.-i giryān:H/12
e.-i kerāmet:K3/42
e.-i nisān:Tar4/16
e.-i rıdvānī:K3/107
e.-i zülf:G91/2
e. (in'ikās-ı e.-i bārār):K3/81
ebrū (f.i.): kaş , kağıt üzerine yapılan hale
e. :G137/2, G240/4, G251/1, G88/3
e.+lar :G90/3
e.+ları :K1/28
e.+larında:G181/4
e.+larını:G203/5
e.+larla:G193/3
e.+sıyla:G150/2
e.+ları (tāk-ı e.):G75/4
e.+ları:G77/1
e.+sunun:G81/5
e.+yı āl:G229/6
e.-yı cem'î:G220/2
e.-yı esmedār:G258/2
e.-yı keçī:G148/4
e. (kemān-e.):G7/2, K1/24, K3/66
e.+da (sāye-i e.):G249/1
e.+dan (çeşm ü e.):G52/5
e.+dan (tīg-i e.):G34/2
e.+dan (zīr-i e.):G91/3
e.+dur (hilāl-e.):G65/5
e.+larda (çār-e.):G67/5
e.+larda (çeşm ü e.):G151/4
e.+sun (tāk-ı e.):G229/3
e.+ya (tāk-ı e.):G166/3
ebruvān (f.i.): kaşlar
e. :G11/4
e.+ı :G209/2
ebvāb (a.i.): kapılar , bölümler
e.+ı :K3/36
ecel (a.i.): muayyen olan vade , ömrün sonu
e.+den (şurāh-ı e.):G47/4
e.+le (şadme-i bād-ı e.):G261/1
eclī (a.i.): açık , belli
e.+dir :K7/11
ecnebi (a.s.): yabancı ; misafir ; taşralı
e.+lerden (şerr-i e.):K3/37
ecr (a.i.): bir iş bir hizmet karşılığında verilen şey; ahiret mükafatı, ücret
e.-i şevāb:G97/4
edā (a.i.): borç ödeme ;
e. :G159/4, K1/41
e.+sı :G224/1
Edhem :İbrahim Ethem
E. (hırka-ı E.):G170/3
E.+dir (tāc-ı E.):G155/2
edīb (a.s.): edebli ; edebiyatla uğraşan
e.+imdir (üstād-ı e.):G158/5
ednā (a.s.):çok alçak, az , pek az
e.+ya :G175/3
edviye (a.i.): ilaçlar
e.-i vaşl:G222/2
edyān (a.i.):dinler
e.+ı :K3/76
efdāl (a.s.): üstün faziletli
e.-i ins :K2/7
efendim : efendim
e. :G36/3, G78/4
efgān (f.i.): inleme - bağışma

- e. :G207/5
e.+e :K1/26
e.+ı :K3/5
e.+dır (āh u e.):G174/5
e.+ım (nāle vü e.):G247/6
- efkār (a.i.)**: düşünceler
e.+ı :G204/6, G30/3
e.+ıyla :Tar6/4
- eflāk (a.i.)**: semalar , gökler ; bahtlar felek
e. :G257/1, G140/4, G233/2, K3/43
e.-ı mezāhir:G116/2
e.-ı muhabbet:G71/2
e.+e (dāmen-i e.):G118/7
e.+e (kürsi-i e.):G30/2
- efrād (a.i.)**: fertler
e.+la:K9/2
e.-ı insan:K3/29
- efrüz (f.i.)**: parıltı
e.+da (rüz-ı dil-i e.):M/1
- efsāne (f.i.)**: asılsız hikaye masal; dillere düşmüş hadise
e. ol-:G99/5
e.+dir:G36/2
- efser (f.i.)**: taç
e.+isin:G223/1
e.-i şāh:G175/3
- efsün (f.i.)**: büyü , sihir
e. :G250/2
e.+ı (sihr ü e.):G249/7
e.-kār (cādū-yı e.):G165/5
- efşān (f.s.)**: saçan
e.+ı :K3/65
e. (zülfi ‘anber-efşān):Tar4/1
e.+ı (‘anber-e.):K3/92
- eftīmūn (**
e.:G129/2
- efzā (f.s.)**: çoğaltan
e. (neşāt-e.):K4/11
e. (rūḥ-e.):G43/4
e. (ziynet-i e.):G223/1
- efzūn (f.s.)**: fazla çok , yukarı
e.:G97/5
e. ol-:G192/5
- eg** : eğmek
e.+dirince:G159/2
- e.+mem:G196/5
- eger (f.e.)**: şart manasındaki edat , şayet
e. :G12/2, G28/3, G134/4, G183/2, G225/1, G225/2, M/11
- egme** : eğmek
e.+meve:G9/3
- eḡad (a.s.)**: tek , bir
e.+dır :K3/29
- ehibbā (a.s.)**: dostlar , sevgililer
e. :G53/3
- ehl (a.s.)**: sahip malik ; maharetli ; bir yerde oturan ; karı kocadan her biri
e.+ı :G63/5, G72/4, K3/16 e.+iñ :K2/23
e.+ine :G185/2
e.+iniñ :G222/4, G246/8
e.+iyle:G210/5
e.-i ‘İrfān:G24/1
e.-i ‘aşk:G111/4, G179/1, G84/1
e.-i ‘iffet:Tar8/2
e.-i ‘İrfān:G186/7
e.-i ḡüsrān:G24/4
e.-i ḡüdā:K12/2
e.-i ḡaḡīḡat:G149/4, G88/6
e.-i ḡikmet:G154/2
e.-i zevḡ:G49/1, G85/7
e.-i ḡaḡḡ:G4/3, G86/5
e.-i ḡoḡbet:G31/2
e.-i ‘İmān:G24/1, K7/10
e.-i ḡarīḡāt:G87/2
e.-i ḡuḡyān:G24/3
e.-i ḡulūb:G31/5
e.-i baḡiret:G252/2
e.-i bilād:Tar5/8, Tar6/9
e.-i dāniḡ:G154/2
e.-i dil:G106/1, G106/5, G24/3, G245/1, G248/5, G249/5, G261/5, G82/4, G97/2, K1/23, K6/11
e.-i dūnyā:G192/6, G86/5
e.-i fenā:K5/2
e.-i irḡād:G80/6
e.-i kemāl:TahI/4/1
e.-i kerem:G106/1, G24/2
e.-i ref’:G148/1

- e.-i selāmet:G116/3
e.-i sevdā:G175/2
e.-i sūḥan:G200/5
e.-i taḥkīk:G118/4
e.-i tecrīd:G192/6
e.-i tevbe:K8/4
e.-i turāb:H/4
e.-i vefā:Tar1/5
e. (gürūh-ı e.-i dil):K4/13
- ehrimen (f.i.): şeytan ; dev**
E. :G205/1
- ehven (a.s.): en zararsız ; pek ucuz ; kolay**
e. :G182/5
- ekber (a.s.): en büyük olan**
e. (ıyd-ı e.):G6/3
e. (nāmūs-ı e.):K3/5
e.+i (debīr-i e.):K2/9
- ekdār (a.i.): kederler, tasalar ; bulanıklıklar**
e.+e (māhī-i deryā-yı e.):G45/2
- ekl (a.i.): bir şey yeme**
e.ü şurb:G111/6, :G131/4, G80/4
- ekşer (a.s.): en çok daha ziyade**
e.+i:G85/6, H/16
- eksik : noksan olan**
e. :G139/3
- ekvān (a.i.):varlıklar , alemler , dünyalar**
e.+da :G37/3
e. (cāmī-ı e.):K2/4
e.+e (a'dād-ı e.):G188/4
e.+ı (ālem-i e.):G67/4
- el :yabancı**
e. :G255/4
e.+lere :G197/2
- el : insan uzvu**
e.+de :G135/2, G136/2, G242/2,
G79/3, G86/2, G97/1,
G135/2, G136/2, G242/2,
G79/3, G86/2, G97/1
e.+den :G114/5, G250/3
e.+e :G250/3, G36/3
e.+i :G159/1
e.+imde:TahII/2/5
e.+in :G219/5
e.+iñ :M/6
e.+inde:G106/5, G118/1, G185/1,
G185/4, G216/3, G234/3,
G75/6, K3/69
- e.+inden:G185/7, G28/4, G3/5**
e.+ine :G204/5, G83/5
e. şun- :G205/2
e. çek- :G196/4
e. etek :G51/5
e. eyle-:G255/2
e. ver- :G260/2
- elbet : elbet**
e. :G158/2, G78/7, G98/5
- elbette : elbette**
e. :G13/3, G130/2, G181/4, ,
G183/2, G204/2, G228/4
- elem (a.i.): ağrı , acı ; keder dert ; maddi
manevi ıztırab**
e. :G258/4
- Elemisā : bir özel isim**
E. :G13/2
- elest (a.i.): ruhların toplandığı insanlığın
yaratılış başlangıcı**
e.+iñ:G134/3
e.+e (bezm-i e.):G155/2
e.+i (āhd-ı e.):G139/5
e.+i (āhd-i e.):G164/2
- elfāz (a.i.): kelimeler , sözler**
e. :G47/2
- elḥān (a.i.): nağmeler ezgiler**
e.+a (hoş-e.):K1/19
e. (nağme-i e.):G1/4
- elif (a.h.): arap alfabesinin ilk harfi (a.s.)
alışılan ülfet olunan şey**
e. :G69/6
- elṭāf (a.s.): lütuflar iyilikler**
e.+a :G60/2
e.+iñā :G113/2
e.+ına :TahI/1/2
e.+ımı :K1/2
e.-ı aṣlā:K3/89
e.-ı elvān:K1/35
e.-ı nesīm:G156/4
e.+ı İlahī:G210/7
e. (cübār-ı e.):g64/5
e.+ı (sīr-āb-ı e.):K6/24
e.+ında (āb-ı e.):G168/2
- elvān (a.i.): renkler , çeşitler**

- e.-ı muḥabbet:G242/6
e.+e (eltāf-ı e.):K1/35
e.+ım (dāğ-ı e.):G176/2
elvedā^c (a.c.): Allaha emanet ol manasında
cümle
e. :G132/1, G132/2, G132/3,
G132/4, G132/5
elzem (a.s.): daha lüzumlu
e. :G3/4
em : emmek
e.+erek:G79/1
e.+erken:G165/1
e.+mezsem:M/11
emān (a.i.): eminlik korkusuzluk ; yardım
isteme ; şikayet
e.+ı (vech-i e.):Tar4/13
e.+ı (cünbiş-i ksīr-i e.):K2/31
emānet (a.i.): emanet edilen şey
e.+dir (şāhib-e.):K7/15
emel (a.i.): ümit , umma arzu
e.+de :G24/5
e.+i :G92/1
e. (şişe-i e.-i aḥmer):TahII/2/3
e.+de (gülistān-ı e.):G63/4
e.+de (mevād-ı bāğ-ı e.):G83/4
e.+den (tül-i e.):G47/1
e.+ifn (beccehā-yı e.):G261/1
e.+tin (vaşl-ı e.):G157/3
emīn (a.s.):emniyet sahibi; korkusuz ; iman
eden ; birine güvenen ; korkusuz
e. ol-:G152/2
e.-i muḳtedā-yı din:K7/7
emlüce
e.+ler :G7/1
emmāre (a.s.):emreden , emredici
e. (nefs-i e.):G146/4
emn (a.i.): eminlik , korkusuzluk , rahatlık
e.-i rāḫat:K3/41
emniyet (a.i.): eminlik , korkusuzluk ;
inanma , güvenme ; polis teşkilatı
e. :Tar5/6
emr (a.i.): iş buyurma , buyruk ; iş şey
husus vakıta hadise
e.+ini:Tar6/11
e.-i nīm-i nigāh:G151/4
e.-i tekliḫ-i sülük:G3/3
e. ü fermān:K3/69
e.+e (imtişāl-i e.):Tar8/3
emşāl (a.i.): örnekler ; benzer ; eşler
e.+iyle:Tar2/4
emtār (a.i.):yağmurlar , yağmur bulutları
e.-ı ḫikmet:K3/56
emvāc (a.i.): dalgalar
e. :G75/2
e.+ına :G114/1, G174/4
en : zirveyi belirten yükseklik
e. :G223/5
enbiyā (a.i.):peygamberler
e. :K2/5,
e.+dan :K1/18
e.+lar :G145/3, K11/3
e.+nıñ :K2/6
e. (gürüh-ı e.):K3/45, K3/46
e.+nıñ (gürüh-ı e.):G223/3
e.+nıñ (gürüh-ı e.):K9/3
encām (a.i.):nihayet ,son
e. :G62/7
e.+da (eyyām-ı ferāh-ı e.):Tar5/8
encüm (a.i.): yıldızlar
e.-i seyyāre:G150/5
e.-sipāh:Tar3/6
endām (f.i.):vücut , beden , insanın azası ;
boy bos , cisim
e. :G191/4
e. :K1/21,
e.+ıñ (ḫüsni-i e.):G178/5
endāz (f.s.): atıcı ; silah veya ok atan
e. (pertev-e.):G109/9
e. (pertev-e.-ı cihān):K12/3
e.+lar (tīr-e.):G91/1
endek (f.s.): az , azıcık ; yaşı küçük tıfıl
e. (şey-i e.):G3/6
ender (f.zf.): -de içinde
e.(^cazāb-e.-^czāb):G31/4
e.(ḫarāb-e.-ḫarāb):G31/5
e.(ḫayāl-e-ḫayāl):G10/1
e.(ḫabāb-e.-ḫabāb):G31/3
e.(fenā-e.-fenā):K6/12
e.(kebāb-e.-kebāb):G31/1
e.(serāb-e.-serāb):G31/2
e.(şarāb-e.-şarāb):G31/1
endīşe (f.i.):düşünce vesvese merak kaygı

- e.+m :K1/9
e. (şıklet-i e.-i dehr):G52/2
e. (sāhil-i e.):K1/14
e.+sinde (hāne-i e.):G94/2
enf (a.i.): her şeyin ön kısmı burun
e.-i pāk:K1/30
enfās (a.i.):nefesler , soluklar
e.-1 cān-baḡş:G51/1
e.-1 Raḡmānī:K3/7
e.-1 rūhānī:K4/2
e.+a (genc-i e.):G6/3
e.+dır (bāş-ı e.):K6/19
enfūs (a.i.): ruhlar canlar
e. ü āfāk:K1/6
engüşt (f.i.): parmak
e.+i :G77/2
e.-i sīmīn:K2/13
e. (ser-i e.-i zībā):G43/2
e.+i (hilāl-e.):K3/77
e.+i (cünbiş-i e.):K2/14
engüşterī (f.i.):süs için takılan yüzük
e. :K2/6
enhār (a.i.): ırmaklar nehirler
e. :H/16
enīs (a.i.):dost , arkadaş , sevgili
e. :G123/4, G140/3
e.+im :G200/2
e. (ins ü e.):G176/3
ense : ense
e.+sine:G141/4
enseb (a.s.): daha müsait uygun
e. :G167/5
e.-hevā:Tar1/6
entāk (a.s.): daha iyi söz söyleyen
e.+dır:G48/4
enva^c (a.i.):çeşitler , türler
e.-1 münakkaş:G38/5
e.-1 ta^czīm:K3/107, Tar4/16
envār (a.i.): nurlar , ışıklar
e.+da :K2/26
e.+ı :G46/3
e.+a (maṭla^c-ı e.):G4/2
enver (a.s.): nurlu , çok parlak
e. :G132/2
e.+isin :G223/5
er- : ermek
e.+di :G128/3, G242/1, G254/4, K3/49
e.+er :G143/6, G225/5, G220/1, G252/4
e.+erdi:G217/6
e.+ince:G164/10, G47/4, K3/49, TahII/5/1
e.+mek:K3/94
e.+mezse:G225/1 ,G225/2
e.+mişler:K9/5
e.+sin:K3/61
er :erkek adam , asker
e.+e(kişiye):G87/4
erba'a (a.s.):dört
e. (fuşül-ı e.):Tar5/11
erbāb (a.s.): malikler sahipler ; muktedir
becerikli
e.-1 fażl:K3/15
e.-1 muḡabbet:G70/1
e.-1 şuşūr:G31/4
e. (cemiyet-i e.-1 İḡān):K3/64
erguvān (f.i.): kırmızımsı bir çiçek
e. (keyf-i şarāb-ı e.):G107/1
eri- :erimek
e.+r :G188/3
eriş -: erişmek
e.+ip:G226/4
e.+sin:G134/5
e.+sin:K4/2
e.dir+sem:K3/96
e.dir+sem:Tar4/5
erkān (a.i.): destekler , sütunlar ; reisler
e.+lı :G159/3
e.-1 sebe-hāne:G213/3
e.(çār-e.):K3/28
e.+1 dīn-i devlet:K2/35
erken :erken
e.+den :G63/2
ertenk (f.i.): mecmua , dergi
e.-i dil :Tar4/3
es- :esmek
e.+di :G128/3, K3/32, Tar1/6
e.+er :G78/2
esās (a.i.): asıl , temel kök doğruluk gerçek
e. :K11/1, G145/1, K2/4
e.-1 men:G205/5

- esb (f.i.):** beygir , at
 e.-i erder:K2/29
 e.-i nâz:G68/5
 e.-i serkeş:G232/5
- esbâb (a.i.):** sebebler vasıtalar ;
 e. :G71/5
 e.-i riyâ:G69/5, G80/1
 e.-i tehcâcet:Tar7/9
- eşer (a.i.):** iz, nişan ; eser yapı
 e.+i :G215/4, G92/3
 e.+idir:G71/1
 e. et- :G71/5
 e.-i hüsn-i kabûl:G74/5
 e.-i neşv ü nemâ:G187/6
- esîr (a.i.):** esir tutsak
 e. :K3/92
 e. ol- :G225/3, Tar4/1
 e.-i bâde:TahI/1/4
 e.-i kâkûl-i dildâr:G164/5
 e.-i zülf:G151/2
 e. (bend ü e.):G67/5
 e. (şuhûd-ı e.):G26/5
 e.-i bâde:G113/1
- eski :** yeni olmayan , yıpranmış , yillanmış
 e. :G12/3, G160/3 G180/6,
 G72/1, G97/2, G101/5, K1/48
 e.+dir :K3/98, Tar4/7
- esmâ (a.i.):** isimler , adlar
 e.-y1 şıfat:K2/3
 e.+dandır (cünbiş-i e.):G74/2
- esme :** esmek
 e.+di :G197/1
- esmer (a.s.) :** buğday renkli , kara yağız
 e.+isin:G223/3
 e.+den (aşk-ı e.):G127/1
- esnâ (a.s.):** efdal , yüksek , yüce
 e. :Tar4/10
 e.+a :G1/4, G116/5
 e.+ı :G210/5, G6/2
 e.+ifî :G206/2
 e.-1 derd:G216/4
 e.-1 ferrûh:G52/5
 e.+ıyam (mağzen-i e.):TahI/2/2,
 TahII/2/1
 e. (bîgâne-i e.):G14/4
 e. (mağrem-i e.):G105/1
- e.+ (minşâr-ı e.):G4/1
- esved (a.s.):** siyah , kara
 e. (püş-ı e.):G8/2
 e.+i (dâğ-ı e.):K2/14
- eşâr (a.i.):** şiirler
 e.-1 dîvân:G181/5
- eşbâh (a.s.):** nazirler , misiller ,
 benzeyenler
 e.-1 rüsüm:G204/6
- eşçâr (a.i.):** ağaçlar
 e. :H/15
- eşk (f.i.):** gözyaşı
 e. :G36/3
 e.+ifî :G190/4
 e.-bâr :G241/4
 e.-i çeşm:G133/1, G192/4, G193/5,
 G217/6, G228/1, G31/1,
 G32/2, G34/5, G64/2
 e.-i çeşmân:G33/2
 e.-i dîde:TahII/2/4
 e.-i nedâmet:G38/1
 e.-i riyâ-âlûde:G183/4
 e.-i ter:G208/1
 e.+im (cüy-ı e.):G206/1
 e.+imle (katre-i e.):Tar8/5
- eşrâf (a.s.):** şeref ve itibar sahibi kimseler
 e.+ınfî:K3/34
- eşref (a.s.):** şerefli kimse
 e. :K1/18
- eşğâl (a.i.):** işler , güçler
 e.-i bâtın:G80/9
- et- :** etmek
 et- :G62/2, G112/5, G138/2,
 G138/3, G145/7, G204/3,
 G221/4, G27/4, G38/1,
 G38/2, G38/3, G38/4,
 G38/5, G38/6, G38/7, K11/7
 e.+di :G11/2, G127/4, G134/1,
 G135/1, G145/2, G163/1,
 G183/3, G189/2, G211/7,
 G235/1, G235/2, G235/3,
 G235/4, G235/5, G235/6,
 G235/7, G235/8, G235/9,
 G237/1, G237/5, G243/1,
 G259/6, G32/2, G32/3,
 G32/4, G35/5, G91/2,

- K11/2, K2/15, K2/20,
K2/23, K3/45, K3/48,
K3/51, K3/73, K3/74, ,
K3/75, K3/76, K3/77 K3/78,
K3/80, K3/86, K5/4,
TahIII/1/2, Tar3/4, Tar4/1,
Tar7/3, Tar8/2, H/5
- e.+digi :G6/5
e.+digini:G222/6
e.+dik :G113/3, G3/5, K3/47,
e.+dikçe:G202/3, G208/2, G216/1,
G64/3, Tar5/10, Tar5/5
e.+dikleriñ:G172/7
e.+diklerindir:G206/4
e.+diler:G147/5, G4/3, K3/9
e.+dim :G1/1, G1/2, G1/3, G1/4,
G1/5, G150/5, G197/4,
G227/4, G259/7, G29/1,
G29/2, G29/3, G29/4,
G29/5, G29/6, G29/7,
G33/1, G33/2, G33/3,
G33/4, G33/5, G33/6,
G33/7, G34/1, G34/2,
G34/3, G34/4, G34/5,
G34/6, G34/7, K1/1, K1/2,
K1/3, K1/4, K1/5, K1/6,
K1/7, K1/8, K1/9, K1/10,
K1/11, K1/12, K1/13,
K1/14, K1/15, K1/16,
K1/17, K1/18, K1/19,
K1/20, K1/21, K1/22,
K1/23, K1/24, K1/25,
K1/26, K1/27, K1/28,
K1/29, K1/30, K1/31,
K1/32, K1/33, K1/34,
K1/35, K1/36, K1/37,
K1/38, K1/39, K1/40,
K1/41, K1/42, K1/43,
K1/44, K1/45, K1/46, K147,
K1/48, K1/49, K4/5, K4/6
- e.+diñ :G153/1, G153/2, G153/3,
G153/4, G153/5
e.+e :G217/5, G4/5, K2/36,
Tar7/10
e.+ecek:G2/2, G66/2
e.+elden:G10/7, G150/3, G213/1,
- GT224/3
e.+eli :G125/5, G160/4, G175/4,
G213/5, G249/4, G78/3
e.+elim:G123/3, G166/1, G166/2,
G16/3, G166/4, G166/5,
G194/2, G261/6, G170/5,
G171/1, G171/2, G171/3,
G171/4, G171/5, G171/6,
G171/7, M/9, Tar7/9
e.+em :3/54
e.+emem:G104/2
e.+emez:G69/4
e.+emezsifi:G35/4
e.+en :G118/4, G163/5, G212/7,
G221/3, G238/4, G24/1,
G37/2, G43/2, G67/1,
G82/4, G89/4, K6/2
e.+enin:G157/4,
e.+enler:G229/4, G89/3, K9/4,K9/6
e.+enleriñ:G61/1
e.+er :G109/7, G128/2, G128/7,
G13/4, G135/3, G138/6,
G140/2, G140/6, G143/2,
G143/6, G146/6, G172/6,
G175/4, G177/5, G178/6,
G186/3, G191/5, G200/2,
G201/2, G211/4, G213/1,
G213/6, G216/4, G218/2,
G220/5, G227/1, G229/6,
G242/3, G244/5252/2,
G253/2, G256/3, G257/3,
G259/3, 259/4, G259/5,
G2/7, G30/1, G30/2, G30/3,
G30/4, G30/5, G37/5,
G37/7, G48/5, G49/2,
G49/5, G50/3, G52/1,
G52/5, G62/2, G69/7,
G75/6, G77/3, G77/4,
G76/2, G80/8, G82/5,
G85/5, G86/3, G98/1,
G98/2, G98/3, G98/4,
G98/5, K2/12, K3/10,
K3/16, K3/62,K3/64, K3/7,
K5/4, K6/9, K7/16, K8/3,
Tar5/2
e.+erdi :K2/29,

e.+erdik:G116/3,
e.+erek:G175/5, G210/7, G210/8,
G237/3, G78/1, G9/5
e.+erken:G167/4, G246/3, G256/4
e.+erler:G186/6, K6/20,
e.+erlermiş:K3/35
e.+ermiş:G191/3, G254/6
e.+erse:G229/8, G52/3, G68/2
e.+ersek:G113/3
e.+ersen:G2/3, G53/4, G95/6,
K10/6
e.+ersin:G232/1, G240/3, K5/13
e.+esin:G226/4
e.+icek:G210/9, G259/2
e.+ince:G32/5, K2/20, TahII/5/3,
Tar8/3,
e.+ip :G108/3, G131/3, G133/1,
G136/1, G136/4, G138/5,
G144/1, G144/3, G139/3,
G153/4, G154/5, G157/2,
G161/5, G166/4, G175/3,
G179/2, G181/3, G190/4,
G199/5, G227/5, G235/3,
G238/3, G2/4, G26/4,
G32/2, G33/4, G33/6,
G33/7, G36/2, G49/2,
G77/5, G86/1, G88/2,
G98/3, H/4, K1/12, K1/13,
K1/14, K1/2, K2/16, K2/21,
K2/23, K2/24, K3/103,
K3/19, K3/47, K3/52,
K3/55, K3/75, K3/76,
K3/96, K9/6, Tar1/7,
Tar4/5, Tar4/12
e.+li :K1/31
e.+me :G107/4, G112/3, G123/2,
G127/1, G183/4, G196/4,
G213/3, G255/3, G261/4,
G28/4, G63/3, K8/6, M/7,
M/7,
e.+mede:G192/6, G231/5, G90/4,
G108/7, G222/6, G247/6,
K3/89
e.+medikçe:G221/1
e.+medim:G136/1
e.+mediñ:G153/4,

e.+mege:G114/5, G121/7, G14/4,
G140/1, G30/3, G50/4,
G70/2, K6/20
e.+mek:G10/4, G27/3, G176/2,
K3/101, Tar4/10,
e.+mekse:G111/5
e.+mem:G30/1
e.+memek:G13/5
e.+memiş:G94/1
e.+mese:K2/11
e.+meseydi:G28/3
e.+mesi:G157/4
e.+mesin:G180/1, G180/2, G180/3,
G180/4, G180/5, G180/6
e.+mesinde:G185/4
e.+meye:G162/2, G210/5, G251/6
e.+meyici:M/2
e.+meyince:G221/2
e.+meyip:Tar6/6
e.+mez:G106/2, G106/5, G128/5,
G129/2, G181/1, G188/5,
G189/1, G189/2, G189/3,
G189/4, G189/5, 191/1,
G191/2, G191/3, G191/4,
G191/5, G231/5, G232/4,
G243/5, G71/5, G72/4,
G76/5, G97/5
e.+mezse:G203/3
e.+miş :G100/4, G121/8, G146/3,
G183/5, G209/1, G219/5,
G241/1, G6/3, K1/30,
K3/15, K3/46, K6/6
e.+mişdi:G239/2
e.+mişdik:G161/3
e.+r :H/8
e.+se :K2/16, K2/28
e.+sem:G72/6
e.+sin :G130/4, G232/1, G253/4,
K3/44, Tar2/3
e.+sinler:G232/3,
e.+egör-:G38/7
e.+mede:K6/17, K6/18
e.+mededir:G35/1, G35/3
etbā^c (a.s.) : uyanlar , tabi olanlar
e. (haşmet-i e.):G78/7
eṭibbā (a.i.): hekimler , doktorlar

- e. :G108/7
e.-yı zamān:G66/4
etraf (a.i.): yanlar , kıyılar , uçlar
e.+a :G256/1, K3/8, Tar3/1,
Tar5/5, Tar6/2,
e.+1 :G242/2
e.+ına :K3/17
e.+ındaki:K2/23
eṭvār (a.i.):hal ve hareketler
e.+1 :TahIII/2/2
ev : ev
e.+i :Tar2/1
e.+inde:G154/3, G176/5, G254/2
e.+iniñ::G141/3, G70/3
evc (a.i.): bir şeyin en üst derecesi
e.-i himmet:G261/3
e.-i istignā:G121/5, Tar4/8
evc (şāh-bāz-ı e.-i i.):K3/99
evkār (a.i.):kuş yuvaları
e.+ıyla (feyz-i e.):G60/5
evkāt (a.i.): zamanlar , çağlar
e.+ına:Tar8/4
e.+ları:G111/6
evlād (a.i.): çocuklar , sülale , nesil
e. :K9/2, Tar5/12, Tar6/10
e.+1 :G218/5
e.+1 (āl ü evlād):Tar2/3
evliya (a.i.): keramet sahibi olanlar
e.+lar :G145/5, K11/5
e.+lardır:K9/1, K9/2, K9/3, K9/4,
K9/5, K9/6, K9/7
e.ullāh :K8/7
e. (imāmü'l-e.):K7/2
e. (nizāmü'l-e.):K7/15
evrāk (a.i.): sayfalar , yapraklar
e.-1 dil:G37/1
e.+dan (şafhā-yı e.):G94/2
e.-1 dil ü dīde:G171/5
evreñg (f.i.): taht ; şeref , süs ; yakışıklılık
e.-i ḥaḳīkat:K2/3
evşāf (a.i.): sıfatlar , kaliteler
e.+ında:K1/49
e.-1 ḥüsn:G168/5
e.-1 ḥıdıvāne:Tar7/9
e.+1 (ḥüsn-i e.):K1/42
evsāḥ (a.i.): kirliler , pisler
e.-1 göñül:G217/6
evvel : ilk , birinci ; geçmiş zamanda
e. :G100/2, G164/3, G4/1,
e.+de :G90/2
evzāc (a.i.):haller , tavırlar , vaziyetler
e. :T6/7
e.+ınla:G172/1
e.-1 dilber:G216/3
ey : nida veya nidaya cevap için kullanılır
e. :G104/1, G111/1, G111/2,
G112/4, G12/3, G28/4,
G123/1, G125/2, G132/1,
G132/2, G132/3, G132/5
G133/4, G135/1, G136/1,
G136/2, G136/3, G136/4,
G136/5, G146/2, G149/3,
G153/2, G156/1, G157/4
G171/7, G172/2, G188/3,
G190/1, G193/4, G196/1,
G197/2, G201/1, G205/5,
G207/1, G207/3, G207/4
G216/5, G229/7, G235/8, G236/5,
G239/4, G240/1, G246/8, G247/2
G254/5, G261/2, G261/6, G30/5,
G36/1, G38/3, G45/1, G45/4,
G47/7, G52/1, G61/3, G64/2,
G65/4, G69/1, G7/2, G70/2, G72/2,
G88/1, G97/5, K1/46, K1/47,
K3/50, K3/95, K3/103, TahI/4/5
TahIII/4/5, Tar4/4, Tar7/1
ey- : eymek
e.+me :G78/3
eyā (f.e.): ey , hey
e. :K3/99, Tar4/8
eyle-: eylemek
e.- :G123/1, G138/1, G138/3,
G138/5, G168/3, G184/4,
G204/2, G210/7, G225/3,
G226/2, G237/2, G247/5,
G248/5, G203/6, G207/3,
G24/5, G38/2, G47/1, G47/5
G87/1, G87/4, G87/5, G95/1
H/1, K10/1, K3/20, K6/8,
Tah3/5/1, TahIII/5/3,
e+r :K1/25, K11/3, K2/24,
K2/30, K3/13, K3/20

- e.+di :G107/5, G 113/4, G11/3,
G12/4, G130/5, G135/1,
G140/7, G150/2, G167/3,
G173/1, G210/2, G211/3,
G211/4, G222/5, G233/2,
G234/1, G234/2, 234/3,
G234/4, G234/5, G235/7,
G236/1, G236/2, G236/3,
G236/4, G236/5, G237/4,
G238/3, G247/5, K2/6,
K3/49, K3/55, K3/73,
K3/76, K3/79, K3/82,
TahIII/1/4, Tar2/5, Tar5/4,
Tar5/5, Tar5/6, Tar5/9,
Tar6/1, Tar6/2, Tar6/3,
Tar6/4, Tar6/5, Tar6/6
Tar6/7, Tar6/8, Tar6/9,
Tar6/10, Tar6/11, Tar6/12,
Tar6/13, Tar7/8, Tar8/1
- e.+digim:M/13
- e.+dik :G11/4, G198/2
- e.+dikçe:G68/2, K3/62, Tar5/11
- e.+diler:K2/4, Tar5/7
- e.+dim :G10/2, G137/5, G147/5,
G150/3, G150/4, G160/2,
G259/6, G2/4, G3/6, Tar2/4,
Tar3/2,
- e.+diñ :G153/5, G219/1, G233/4
- e.+din :Tar7/2
- e.+i :M/14
- e.+me :G138/2, G141/2, G172/4
- e.+medi:G213/5
- e.+mege:G112/2
- e.+mek:G112/4, G254/3, G6/3,
K1/5,
- e.+mem:G158/5
- e.+mez:G156/2, G69/6, G80/8,
- e.+miş :K3/8, G10/3, G10/5,
G165/4, G223/4, G238/4,
G86/2, K2/14, K3/23, K5/3,
TahIII/3/1, TahIII/3/2,
- e.+mişdi:K3/78
- e.+mişdim:G132/4
- e.+mişdir:K3/29
- e.+mişken:G14/5, G152/2, G93/5
- e.+ñdikçe:G185/3
- e+r :G105/1, G110/3, G112/2,
G138/4, G145/3, G145/5,
G172/5, G181/2, G181/4,
G198/1, G198/2, G198/3,
G198/4, G198/5, G210/6,
G219/3, G240/1, G240/2,
G240/3, G240/4, G240/5,
G251/1, G251/2, G251/3,
G251/4, G251/5, G251/6,
G251/7, G251/8, G255/2,
G35/5, G50/1, G51/4,
G68/1, G68/2, G68/3, G68/4
G68/5, G68/6, G68/7, G88/6
G91/3, G96/4, H/7, K2/17,
K6/18
- e.+rdim:Tar3/1
- e.+rem :G196/4
- e.+rim :G142/3, K3/50, K9/7
- e.+rken:G93/2
- e.+rler :G66/1, K11/5
- e.+se :G121/4, G70/4, G82/4
- e.+sek :G255/1
- e.+sem:G174/2, K1/42
- e.+sen :G137/3, G191/4
- e.+sin:G140/1, G142/4, G147/3,
G185/2, G260/3, G26/4,
K2/36, K3/65, K5/16, M/1,
Tar4/16, Tar8/4, G70/7
- e.+yelim:G161/1, G161/2, G161/3,
G161/4, G161/5, G194/4,
G204/1
- e.+yemez:G123/2
- e.+yen :G121/9, G229/5, G232/2,
G67/3, G67/4, G93/1,
G93/2, G93/3, G93/4,
G93/5, K9/2,
- e.+yim:G166/2, K4/9
- e.+yip :G1/4, G124/2, G124/4,
G131/1, G158/4, G170/4,
G189/5, G211/5, G258/2,
G34/3, G45/3, G60/2, G68/3
G94/3, K1/10, K1/27, K1/38
K1/48, K1/49, K3/20,
K4/10, K4/11, K4/12,
TahIII/1/3, Tar2/4
- eyvâh (f.n.): yazık , heyhat

- e. :G235/3
- eyvān (f.i.): büyük sofa ; çardak; kemerli yüksek bina
e.+1 :K3/31
- eyyām (a.i.): günler , gündüzler
e.+1 :G172/3
e.+1dır :G242/2
e.+1 şebāb:G136/3
e.-1 ferāh-1 encām:Tar5/8
e.-1 mātem:G132/4
e.-1 mesīh:G51/1
e.-1 rebīü'l-evvel:G156/3
e.+da (hengām-1 şafā-yı e.):Tar6/8
- ez (f.e.): -den , -dan manası katar
e.-kādīm:G209/5, K1/28, K12/3
e.-cümle:K3/13, Tar5/10
e.-pāyān:K3/89
e.-revān-ı üstüḥ'ān:G76/3
- ezber (f.i.):zihinde tutma
e. :K2/12
e.+den :G183/3
- ezel (a.i.): başlangıcı olmayan geçmiş
e. :G234/1, G234/5, G28/3
e.+de:G162/7, G164/2
e.+den :TahI/1/1
e.-i der-yüze:G25/3
e.+dendir (taḫsīm-i e.):G115/4
- ezelī (a.s.): öncesiz , başlangıçsız
e. :G66/3
- ezhār (a.i.): çiçekler
e. :H/15
e.-1 laṭīf:G156/4, G50/5
e.-1 nevbahār-1 firāk:G140/1
e. (seyr-i e.):G176/2
- ezkiyā (a.s.): halisler , temizler
e.+lar :G111/6
- ezvāk (a.i.): tatlar , neşeler hazlar
e.-1 ma'ārif:K6/17
- fağfūr (f.i.):Çin imparatorlarına verilen ad
f. (tāc-1 f.):G118/1
f.+dan (mülket-i f.):G182/1
f.+1 (taht-1 f.):G49/4
- fāḫir (a.s.): şerefli; kıymetli; parlak
f. :TahII/4/2
- faḫr (a.i.) övünme
f. :K3/13
- f. et- :G53/4
- fā'ide (a.i.): menfaat; ümit, hayır; faydalı olan fikra
f.-i seyr-i sülük:G74/4
- fā'ik (a.s.): manen üstün olan; alā
f. :K1/34
- fā'iz (a.s.): muradına ulaşan, başarı kazanan
f. :K6/13
- fāk (i.a.): tuzak, kapan
f. :G144/5
- faḫr (a.i.): fakir; dilenci; aciz; alçak gönüllülük göstererek ben manasına gelir
f. (libās-1 f.):G53/4
f. (libās-1 f.-1 fenā):K5/13
- fām (f.i.): renk
f.+ın :G165/5
- fānī (a.s.): ölümlü; geçici; yaşlı
f. (ālem-i f.):K3/52
f.+de (ālem-i f.):G5/3
- fāniye :fani olan
f.+niñ (zühre-i f.):G187/6
- fānūs (a.i.): küre şeklinde cam kapak; içinde mum yakılan büyük fener, abajur
f.-1 ḫayāl:G133/3, G153/2
f. (perde-i f.):G221/3
f.+iñ (resm-i f.):G252/4
- fārgam (a.s.): vazgeçmiş
f. u āzāde:TahI/3/5
- farīḫ (a.s.): vazgeçmiş; rahat; işsiz
f.-i Ḥālidī:G253/1
- farḫ (a.i.):ayrılık , başkalık , ayrılma seçilme
f.+dan :G260/3
f.+1 :G182/3, G6/2
f. et- :G104/2
f.+a (sāhil-i f.):G163/4
- fāris (a.s.): atlı , binici
F.-i meydān-1 ḫüsn:G209/3
- Fārūḫ (a.s.):Hazret-i Ömer'in lakabı ; hakkı batıldan ayıran
F. :K2/31
- farz (a.i.): tahmin; Allahın kesin olan emirleri; zaruri

- f.-1 ‘ayn:G224/1
farzān (a.zf.): diyelimki, tatalımki
 f. :K8/3
fāsık (a.s.): Alllah’ın emirlerini tanımayan
 , sapkın
 f.+lar :H/7
fāsıla (a.i.): aralık ara
 f. :G114/1
faşl (a.i.): ayrıntı, kesme, bölme;
 neticelendirme; adam çekiştirme;
 kitap bölümü; bir defada çalınan
 şarkı; tiyatro oyununun kısımları;
 dört mevsimden her biri
 f.-1 bahār:TahII/5/4
fāş (f.i.): meydana çıkma açığa vurulma
 f. et- :G112/3
 f. ol- :G206/2, G69/5
fāşi (a.s.): kötü fena
 f. ü bimā:K3/72
fāyız (a.s.): feyz veren.
 f. ol- :G50/5
fażl (a.s.): ziyade; üstünlük; iyilik, erdem;
 sayılar arası fark
 f.+ını :K3/10
 f.+ı (aşhāb-ı f.):K3/15
fedā (a.i.): feda , gözden çıkarma
 f. :G151/2, G192/5, G4/1,
 G4/2, G4/3, G4/4, G4/5,
 K5/7
 f. ol- :G45/3
feh̄m (a.i.): anlama anlayış
 f. :K6/8
 f.+inde:K3/16
 f.+ine :K4/6
 f. et- :G136/1
 f. eyle-:G147/5, G26/4
felāket (o.i.): kötü hal , musibet , bela
 f.+le :G140/4
Felātun : Eflatun
 F. :G173/2
felek (a.i.): gökyüzü , sema
 f. :G106/5, G237/1, G257/5,
 G28/4,
 f.+de :G107/4
 f.+iñ :G115/4, G249/3, G9/3
 f.+le :G284
 f. (çarḥ-ı f.):G190/5
 f. (tāk-ı f.):G
 f. (tābiş-i rüy-ı f.):G74/1
 f.+sin (meşreb-i çarḥ-ı f.):G188/1
fem (a.i.): ağız
 f.+iñ (sākī-i kevser-f.):G8/3
fenā (a.i.): yok olma , yokluk
 f. :G157/1, G9/5
 f.+dan :Tar8/2
 f.+ya :G131/3
 f.+yı :K3/52
 f. (ehl-i f.):K5/2
 f.+da (şahrā-yı f.):G143/7
 f.+da (küy-ı f.):G177/3
 f.+dır (f.-ender-f.):K6/12
 f.+yız (me‘mūn-ı f.):G213/6
fenn (a.i.): fen , ilim
 f.+de :G158/5
 f.-i deryā:Tar7/6
fer (f.i.): kuvvet , nüfuz ; parlaklık
 f. :K3/60
 f.+i :K2/25
 f. (zīb u f.):G187/5
ferāgāt (a.i.): vazgeçme , el çekme
 f. :G239/5
 f. eyle- :G11/3
ferāh (a.i.): gönül açıklığı , sevinme
 f. (eyyām-ı f.-ı encām):Tar5/8
ferāset (a.i.): anlayışlılık , çabuk sezış
 f. (‘azb-ı f.):G154/4
Ferdī: Şair Ferdi
 F. :G12/5, G13/5, G28/5,
 G121/9, G125/7, G136/5,
 G140/7, G141/5, G142/5,
 G146/9, G147/7, G248/5,
 G249/7, G250/5, G160/9,
 G162/7, G163/5, G164/12,
 G165/5, G167/5, G168/5,
 G171/7, G173/5, G174/5,
 G181/5, G183/5, G184/5,
 G186/7, G189/5, G191/5,
 G192/7, G197/5, G198/5,
 G2/7, G6/5, G205/5, 206/5,
 G211/6, G213/6, G215/5,
 G216/5, G222/5, G223/5,
 G226/5, G229/8, G230/5,

G232/5, G235/9, G237/5,
G242/7, G254/7, G258/5,
G261/6, G30/5, G35/5,
G38/7, G47/7, G49/5,
G63/5, G70/7, G71/5,
G72/7, G77/5, G84/5,
G91/5, G92/6, G93/5,
G97/5, G101/5, G102/7,
G103/7, G106/5, G107/5,
G109/9, G110/5, G111/7,
G112/5, G114/5, K3/98,
K5/17, K6/25, K7/16, K8/7,
K9/7, TahII/5/3, Tar1/7,
Tar3/7, Tar4/7, Tar7/13

F.+niñ :G96/5

F.+ye :G134/5, G225/5

F.+yi :G219/5

F.-i ‘abd-i münzevî:Tar2/5

F.-i hâkir:G145/7

F.-i ahķer:K10/7

F.-i āvāre:G245/7

F.-i āvāre-veş:G105/5, G240/5

F.-i āzāde:G180/6, G196/5, G199/5,
G8/5

F.-i bī-çāre:G24/5, TahI/5/1

F.-i dīl-sūz:G37/9

F.-i dīl-zār:K9/7

F.-i kemter:G233/5, K12/7

F.-i nā-kām:G9/7

F.-i nāşād:G108/7, G117/5,
G188/5, G236/5

F.-i pūr-‘acz:K2/37

F.-i tīre-dīl:G211/7

F.-i zār:G11/5, G132/5, G224/7,
G227/5, G228/5, G25/5,
G4/5, G7/5, G94/5, K4/15

Ferdiyā:ey Ferdi manasında nida

F. :G10/7, G14/5, G26/5,
G116/5, G118/7, G123/5,
G124/5, G127/5, G128/5,
G129/5, G130/5, G131/5,
G133/5, G135/5, G137/5,
G138/5, G139/5, G143/7,
G144/5, G146/6, G176/5,
G177/5, G178/7, G179/6,
G182/5, G185/7, G187/8,

G190/5, G193/5, G194/5,
G200/5, G202/5, G203/9,
G209/5, G210/9, G212/7,
G217/6, G218/5, G220/5,
G221/4, G231/5, G234/5,
G238/5, G239/5, G241/7,
G243/5, G244/5, G251/8,
G252/5, G253/5, G255/5,
G256/5, G257/5, G260/5,
G259/7, G29/7, G31/5,
G32/5, G33/7, G34/7, G3/7,
G5/4, G36/5, G43/5, G45/5,
G46/5, G48/5, G50/5,
G51/5, G53/5, G60/5,
G61/5, G62/7, G64/5,
G65/5, G66/5, G67/5,
G68/5, G69/7, G74/5,
G75/7, G76/5, G78/8,
G80/9, G81/5, G83/5,
G86/5, G87/5, G89/5,
G90/5, G95/7, G98/5,
G104/5, G113/5, G115/5,
K10/7, Tar5/13, Tar6/13

ferdā (f.i.): yarın , yarınki gün

f. :G235/9

f.+ya :G70/3

f.de+yim:TahI/4/5

f. (va‘de-i f.).TahIII/1/2

Ferhāt :Ferhat

F. :G146/2

ferhunde (f.s.):kutlu , uğurlu , mübarek

f.(mihir-i f.):Tar7/1

f.+yi (tal‘at-ı f.):G156/2

ferīde (f.s.): kendi reyiyle hareket eden

f. eyle- :G223/4

fermān (f.i.): emir , buyruk

f.+ı :K3/25

f.-ı celīlü’ş-şān:Tar6/2

f.+ı (emr ü f.):K3/69

ferrūh (f.i.):uğurlu , talihli

f. (esrār-ı f.):G52/4

f. (güftār-ı f.):G52/3

f. (gülşen-i dīdār-ı f.):G52/1

f. (gülzār-ı f.):G52/1

f. (inkār-ı f.):G52/2

f. (yār-ı f.):G52/4

- fersüde (f.i.): yıpranmış , eskimiş
f. :G157/5, K3/12
- ferş (a.i.): döşeme , yayma
f.+in :K4/5
f.-i zemîn:K3/10
- feryād (f.i.):bağırma bağırışma
f. :K3/91
f.+ına :G98/3
f. et- :G180/5
- ferzâne (f.s.):hakim bilgili
f. (‘âkil-i f.):G99/2
f.+de (şâ‘ir-i f.):G92/6
- fes :fes
f.+ini :G159/2
f.+den(zîr-i f.):G227/4
f.+i (mülk-i f.):G261/7
- feşân (f.s.):saçan , saçıcı
f.+ından (leb-i gevher f.):Tar4/2, K3/93
- feth (a.i.): açma , açış
f. :K3/65
f. ol- :G62/5
- fettân (a.i.):fitneci ; cazibeli , gönül alıcı
f. :G173/5
f.-i evren:G5/4
f. (çeşm-i f.):G209/2
f. (gamze-i f.):G102/1
f.+ı (çeşm-i f.):G180/2
- fevt (a.i.):bir daha ele geçmemek üzere
kaybetme
f.+ine :G130/4
- feyz (a.i.):bolluk çokluk , verimlilik
f. :G63/4, K2/36, K3/8
f.+iñ :G82/3
f. al- :G1/2
f. et- :G218/2, G43/5
f.-i ‘adl:Tar6/3
f.-i ‘aşk:G131/3, G31/2
f.-i Hudâ:G186/2
f.-i Hudâvânî:K3/24
f.-i Hakk:K6/1
f.-i cân:K8/1
f.-i dil:G48/5
f.-i ebkâr:G60/5
f.-i İlâhî:G26/2
f.-i lütf:K11/7
f.-i Rahmân:G168/2
- f.-i rahmet:G145/7
f. (‘ayn-ı f.-i subhânî):K3/4
f. (şafâ-yı f.):K7/13,
f. (şahbâ-yı f.):G256/3
f. (katre-i f.):G82/3
f. (âver-i f.):G128/4
f. (güster-i f.):G128/7
f. (kevşer-i f.):G128/3
f. (mazhar-ı f.):G128/1
f. (mâder-i f.):G128/6
f. (mustagrâk-ı f.-i seher):Tar3/2
f. (rehber-i f.):G128/4
f. (sâkı-i f.-i ezel):G1/3
f. (sâgar-ı f.):G128/2
f.+iñ (dil-i f.):G228/3
- fezâhât(a.i.): rezalet; alçaklık
f. :M/13, G225/2
- fezâ’il (a.i.):iyi huylar , güzel vasıflar
f. :G223/5
- fitrât (a.i.):yaratılış , tabiat
f. :K2/22
f.+ı (tıfl-ı f.):G2/5
- fidân :fidan
f. :G229/2
- figân (f.i.):inleme , feryad
f.+sın :G182/4
- fikr (a.i.):fikir düşünce , zihin , akıl
f.+i :G247/4
f. ü telâş:G65/4
f.-i hâl-i lâlezâr:G240/5
f.-i muhâl:G29/1
f.-i ruhsâr:G67/2
f.-i zülf:G142/2
- firāk (a.i.):ayrılma , ayrılış
f.+iñ :G100/2
f.+iñla :G7/5
f.-i yâr :G163/3
f.-i yâr :G169/1, G8/4
f. (diyâr-ı f.):G140/3
f. (hezâr-ı f.):G140/1
f. (medâr-ı f.):G140/7
f. (nâr-ı f.):G140/5
f. (nigâr-ı f.):G140/6
f. (rüzgâr-ı f.):G140/4
f. (zâr-ı f.):G140/2
f.+iñda (bañr-i f.):G171/3

- Firāvān (a.i.):** Firavunlar
 F. :H/12
 F. (bağs-ı F.):G111/5
 F. (cevr-i F.):G169/3
- Firāvānī (a.s.):** Firavun gibi
 F.İ (özü-i F.):K3/49
- firdevs (a.i.):** cennet
 f.-i bostān:K3/59
 f. (cennet-i f.):Tar8/4
- fırkat (a.i.):** dostlardan ayrılış ayrı olma
 f.+de :G235/8
 f.+dir :G254/2
 f.+iñ :G240/1, G10/1
 f.+iñle :G189/4
 f.+iyle :G112/2
 f.+le :G254/4
 f. ü zār:G194/5, G194/1
 f. (āteş-i f.):G67/2
 f. (zehr-i f.-i nüş):G150/3
 f.+de (cennet-i f.):G31/4
 f.+de (şeb-i f.):G134/1
 f.+den (tül-i f.):G31/1
 f.+den (vādī-i f.):G228/2
 f.+dir (mātem-gāh-ı f.):G205/3
- firūzān (a.i.):** değerli taşlar
 f. :G38/2, K3/23
 f. eyle-:G135/1, G165/4
 f. ol- :G241/3
- fişek :fişek**
 f.+lik :G27/2
- fişenk :fişek**
 f. eyle-:G68/3
- fitne (a.i.):** fitne , bela ; ara bozma, ayartma, azdırma
 f. :G151/4, G180/2, K1/26, Tar6/6,
 f.+dir :G247/7
 f.+ye :G13/3
 f.+yi :G249/1
 f.-engiz:G232/1
 f.-i dīde-i dünyā:G115/1
 f.-sāz+ın (çeşm-i f.):G108/1
 f.+sinde (çeşm-i f.):G64/4
- Frenk :batılı**
 F. :G159/5
- Frenkāne :Frenk gibi, Frenkāne**
 F. :G159/4
- Frenkistān :** batı illeri
 F. :G243/2
- fuḳārā (a.s.):** fakirler , yoksullar
 f. :K5/8
 f. (zamān-ı f.):Tar7/11
- fülk (a.i.):** gemi sandal kayık
 f.-i ʿaşq:G123/3
 f.-i dil:G205/4, G78/2, G78/3
 f.-i vücūd:G77/3
- fürüg (f.i.):** nur , ışık , aydınlık
 f.+ın :G124/4
 f.-ı ʿadl u dād:Tar5/5
 f.-ı sīne:K3/68
 f.-ı şevket-i İslām:K3/76
 f. (nokşān-ı f.):G212/6
- füsün (f.i.):** büyü , efsun
 f.+a :K3/15
 f. (çeşm-i f.):G192/1
 f. (talīm-i f.):G66/1
 f.+larıñ (āyāt-ı f.):G99/5
- fütūh (a.i.):** fetih üstünlük
 f. :G179/2
- füyüzāt (a.i.):** feyizler
 f.-ı Hudā:G223/2
 f. (deryā-yı f.):G166/1
- füzün (f.s.):** çok fazla
 f. :K3/19, G201/5
 f. eyle-:G66/4
- gaddār (a.s.):** çok gadreden , zulmeden , merhametsiz , ; pahalı mal satan , soyucu
 ğ. :G108/6
 ğ.+dir :G141/3
- gāfil (a.s.):** gaflette bulunan, ihmal eden
 ğ. :G220/4, G29/5
- gaflet (a.i.):** gafillik , boş bulunma ; ihmal
 g. (bāʿiṣ-i ğ.):G89/2
 g.+de (ḥʿāb-ı ğ.):G90/1
 g.+e (ḥʿāb-ı ğ.):G63/2
- gāh (f.e.):** zaman bildiren edat.
 g. :G53/2
 g. (ıyd-g.):G194/4
 g. (bār-g.-ı rıfʿāt):K3/6
 g. (şive-g.-ı şiven):G238/5
 g. (taht-g.-ı dil):G233/4

g (tekye-g.):K12/5
gāhī (f.zf.): bazen, arasıra
 g. :G107/4, G175/3, G185/2,
 G191/3, G199/3, G245/6,
 G251/7, G261/5, G49/3
 g.+ce :G80/7, G181/2, G201/3
galaṭ (a.i.):yanlış , yanlışla
 ğ. :G130/5
gālib (a.s.):galebe eden , üstün gelen ,
 yenen
 g. :K8/1, TahII/4/3
 g. ol- :G46/2, G66/3
gālibā (a.zf.):sağlam bir ihtimale göre ,
 belki
 ğ. :G28/4
gāltān (f.s.):yuvarlanıcı , tekerlenen
 ğ. (dürr-i ğ.):G163/4
 ğ.+ı (dürr-i ğ.):K3/20
gam (a.i.):tasa , keder , sıkıntı
 g. :G170/5, G184/5, G196/2,
 G217/1,
 g.+dan :G103/5, G113/3
 g.+ı :G97/1
 g.+lar :K4/12
 g.-hāne ol-:G100/2
 g.-hāne:G92/1
 g.-güsār:G176/3
 g. u şādī:G70/4
 g.-ı aşk:G171/1
 g.-ı hicrān:G194/4
 g.-ı aġyar:G192/7
 g.-ı sipāh:G189/4
 g.-peyvest:G81/3
 g. (āşār-ı ğ.):G161/4
 g. (baħr-i ğ.):G169/3
 g. (kūşe-i ğ.):G231/1
 g.+a (mihmān-ı ğ.):G38/2
 g.+da (hummār-ı ğ.):G46/5
 g.+da (bister-i ğ.):G189/2
 g.+da (vādī-i ğ.):G185/6
 g.+da (vādī-i ğ.):G242/7
 g.+dan (hummār-ı ğ.):G254/5
 g.+dan (āmed-i şād-ı ğ.):G9/2
 g.+dan (hummā-yı ğ.):G152/5
 g.+dan (vādī-i ğ.):G78/8
 g.+dan (zengibār-ı kişver-i ğ.):G130/2

g.+ın (tātār-ı ğ.):G172/5
 g.+ız (derd ü ğ.):G203/3
gammāz (a.i.):birine iftira ederek zarar
 veren
 ğ. (çeşm-i ğ.):G200/1
 ğ.+e (çeşm-i ğ.):G216/4
gamz (a.i.):kaş göz işareti , göz kırpma ;
 münafıklık etme
 ğ. et-:G256/3
gamze (a.i.):süzgün bakış , çene veya
 yanak çukurluğu
 g.+den :G11/4
 g.+ler :G101/4, Tar6/6
 g.+n :G219/5
 g.+ñ :G230/3
 g.+si :G116/1, G173/5, G201/1
 g.-i bir :G151/3
 g.-i fettān:G102/1
 g.-i pür-çîn:G88/2
 g.-i pür-hün:G249/2
 g.-i tātār:G240/3, G64/4
 g. (şāhīn-i ğ.):G216/5
 g.+file (hañcer-i ğ.):G152/1
gāne (f.ek.):bazı sayıların sonuna gelerek
 -lik halinde sıfatlar yapar.
 g.+mize (bī-g.):G213/6
 g.+si (bī-g.):G245/4
ganī (a.s.):zengin , varlıklı ; Allah'ın
 adlarından biri
 ğ.+sidir:K5/8
garāz (a.i.):hedef , gaye , maksad
 ğ. :G129/1, G129/2, G129/3,
 G129/4, G129/5,
garīb (a.i.):kimsesiz , zavallı ; şaşılacak şey
 ğ. :G5/1
garīķ (a.s.):gark olmuş suda boğulmuş
 ğ.-i Hālidī:G253/2
garķ (a.i.):suya batma ; boğulma
 ğ. :G162/4, G29/5
 g. eyle-:G210/2
 g. ol- :G121/1, G124/3, G154/1,
 G157/3, G179/5, G86/4
 g.-āb et-:G166/1
 g.-āb :G77/3
garrā (a.s.):bir çeşit at
 ğ.+ya :K3/33

- gavgā :kavga
 g.+da :G74/3
 g.+dan :G129/5
 g.+sında:G234/2
 g.-yı ʿaşk:G139/3
 g.-yı haqq:G130/2
 g.+dan (hay-hüy-ı ğ.):G186/4
- ğavş (a.i.):yardım ; yardım istemek için
 bağıрма ; yardım eden
 ğ.-ı aʿzām:K8/6
- ğavvās (a.i.):dalgıç
 ğ. ol- :G105/4, TahI/1/5
 ğ.-ı dil :G199/4
 ğ.-ı ihtisās:G31/3
- ğayb (a.s.):gizli olan , göze görünmeyen ;
 belirsiz bilinmeyen
 ğ. (hātif-i ğ.):Tar2/5
 ğ.+ı (lisān-ı ğ.):G162/2
- ğāyet (a.i.):nihayet (zf.):çok
 g. :G236/3, G247/1, K1/20,
 K1/26, K3/102, M/3, Tar4/11
 g.+le :G150/1
 g.-i ʿakd-i süreyyā:G104/3
- ğayr (a.s.):ayrı başka özge ; yabancı
 ğ.+e :G204/4
 ğ.+ı :G142/5, G186/4
 ğ.-ı bāʿid:G161/4
 ğ.-ı ğıdā:G196/4
 ğ.+ı (nükūş-ı ğ.):G113/3
- ğayret (a.i.):çalışma , çabalama
 g. :G261/6, G67/1, K6/1
 g.+inden:GF192/3, K3/94, Tar4/3
 g.+le :G232/5
- ğayrī (a.e.):değil anlamı katan edat ;
 yabancı
 ğ. :G109/9, G160/2
 ğ.+den :G158/5, TahI/1/3
 ğ.+yı :G102/6
- ğazā (a.i.):din uğruna savaş
 ğ.+lar :K3/73
- ğazāb (a.i.):darğınlık , kızğınlık , darılma
 ğ. :G88/2
- ğazālān (a.i.):ceylanlar , geyik yavrusu
 ğ. -ı herem:G48/1
- ğazel (a.i.):latif ; klasik edebiyatta bir
 nazım türü
- ğ. :G230/5
- gece :gece
 g. :G111/4
 g.+ler :G6/4
 g.+m :K4/1
- geç :geçmek
 geç- :G47/1, G47/2, G47/3,
 G47/4, G47/5, G47/6,
 G47/7,G87/3
 geç+di :G133/5, G136/3, :G180/5,
 G254/4
 g.+digin:G99/2
 g.+dim:K1/45
 g.+en:G10/1, :G257/3, :G90/1,
 G99/2
 g.+er :G105/1, G105/2, G105/3,
 G105/4, G105/5, G111/6
 g.+erse:G140/4
 g.+ip :G108/3,K9/5
 g.+mege:G12/5
 g.+meyen:G84/5
 g.+meyince:G186/7
 g.+mez:G209/2
 g.+miş:G84/3
 g.+üp:K3/44
 g.+inir:G143/5
 g.+çirdi:K3/74
- gedā (f.s.):dilenci , yoksul
 g. ol- :G45/4
 g. :K7/16
 g.+lardan:K7/16
 g.+ya :K3/69
 g.yı hāsīs:G36/4
- geh (f.zf.):bazı , arasıra
 g.i (cevlān-g.):G244/2
- gehvāre (f.i.):beşik
 g.+de :G77/2
- gel-: gelmek
 g.- :G102/6, G113/2, G123/3,
 G146/4, G170/5, G186/1,
 G194/3, G207/3, G226/1,
 G238/2, G27/4, G61/2,
 G61/3, G95/1, K10/1
 g.+di :G128/3, G131/3, G132/4,
 G133/2, G133/5, G161/2,
 G162/6, G2/1, G2/2, G2/3,

- G2/4, G2/5, G2/6, G2/7,
G3/1, G3/2, G3/3, G3/4,
G3/5, G3/6, G3/7, G9/1,
G9/2, G9/3, G9/4, G9/5,
G9/6, G9/7, G9/8, G9/9,
G209/3, G210/1, G227/2,
G235/9, G242/1, G242/2,
G242/3, G242/4, G242/5,
G242/6, G242/7, G259/4,
K1/18, K3/102, K3/14,
K3/18, K3/33, K7/1, K7/2,
K7/3, K7/4, K7/5, K7/6,
K7/7, K7/8, K7/9, K7/10,
K7/11, K7/12, K7/13,
K7/14, K7/15, K7/16, K8/1,
M/4, M/5, M/6, Tar4/11,
Tar5/9, Tar5/10, Tar6/7,
Tar6/12
- g.+dik :G135/2
g.+dim:K8/5
g.+din :G88/2
g.+diyse:G192/7
g.+e:G235/2
g.+en:G234/4, G234/5
g.+icek:G110/2, G235/2
g.+ince:G199/3, G216/3, G250/3
g.+iñiz:M/9
g.+ip :G162/4, G162/7, G164/2,
G189/2, G248/1, G51/4,
Tar7/7
g.+ir :G139/4, G203/1, G203/2,
G203/3, G203/4, G203/5,
G203/6, G203/7, G203/8,
G203/9, G228/3, G236/2,
G261/7, G65/2, G78/1,
G78/2, G78/3, G78/4,
G78/5, G78/6, G78/7,
G78/8, G79/1, G79/2,
G79/3, G79/4, G79/5,
G79/6, G79/7, K3/88
g.+irse :G131/4
g.+iyor:G101/1, G101/2, G101/3,
G101/4, G101/5,
g.+me :TahIII/4/4
g.+medin:G207/1
g.+memişdir:G34/6
- g.+meseydiñ:G137/1
g.+mez:G123/5, G213/4, G245/5,
G69/3, K3/54
g.+miş :G234/4
g.+mişdi:G210/5
g.+se :G181/3, G216/5, G234/5,
G255/5, G257/5, G257/5
g.+sem:G101/5
g.+sin :G179/1, G179/2, G179/3,
G179/4, G179/5, G179/6,
G233/5, TahI/5/4
g.+ür :G29/7
gemi :gemi
g.+sin :G79/4
genc (f.i.):hazine , define
g. :K5/8
g.-i ‘aşk:G245/5, G36/5
g.-i huzür:G89/3
g.-i hüsñ:G217/5
g.-i cān:G61/3
g.-i enfās:G6/3
g.-i şāh-ı ‘aşk:G158/4
gencīne (f.i.):hazine
g.+den :G184/2
gencūr (f.i.):hazinedar, hazine bekçisi
g.-ı ‘aşk:G118/5
ger (f.e.):eğer kelimesinin kısaltılmışıdır
g. :G203/3, K1/44
g. (şüret-g.):K3/94
gerçi (f.e.):her ne kadar ise de anlamı katar
g. :G103/1, G113/5, G147/1,
G218/4, G239/1, G32/4,
G34/7, G5/49/1, G66/5,
G69/4, G98/4,
gerdān (f.s.):döntücü dönen ; felek dünya
g. :G51/5
g.+ında:G88/4
g.+ı (çarḫ-ı g.):K3/47
gerden (f.i.):boyun ; gerdun
g.+de :G109/6
g.+i :K3/74
g.+ini:G114/3
g.-i ‘uşşāk:G248/1
g.-i aḡyār:G153/2
g. (beste-g.):G63/1

- g.+imde (tavk-ı hüküm-i g.):TahI/1/3
g.+imizdir (zülf-i ter-i g.):G102/2
- gerdiş (f.i.):dönüş , dönme**
g.-i Tūr:Tar6/9
g.-i dünyā:G74/1
g.-i nīm-bār:G96/1
- gerdiyye (**
g.-i tıflāne:G89/4
- gerdün (f.s.):dönücü , dönen**
g. (nigāristān-ı g.):G106/2
- gerek :gerekli olan**
g. :G118/7, :G147/1, G147/2,
G147/3, G147/4, G147/4,
G147/5, G148/1, G148/2,
G148/3, G148/4, G148/5,
G149/1, G149/2, G149/3,
G149/4, G149/5, G157/2,
G186/5, G196/2, G255/5,
K3/73, K3/96, Tar4/5,
g.+dir :G53/5, K3/99, Tar4/8
g.+mez:G112/1, G112/2, G112/3,
G112/4, G112/5,
- germ (f.s.):sıcak**
g. :K3/2, TahIII/4/4
g. ol- :G113/2, G98/3
g.-ā-g.+de:G33/6
- germiyyet (o.i.):hararet , sıcaklık ; ateşli
çalışma**
g.+i:G29/3
g.-i çeng ü rebāb:G65/1
g.+le :G1333/2
- gerü :geri**
g. :G196/1, G196/2, G196/3,
G196/4, G196/5
- geşt (f.i.):gezme , seyretme**
g. :K2/16
g. ü güzār:G2/4
g.-i çarḥ:G213/2
g.-i İlāhī:G70/2
g.-i āmāl:G124/3, G259/6
g.-i vuşlat:G79/5
- geşt-kān (f.i.):gezen , seyreden**
g.-ı aşk:G238/2
get
g.+ir :G97/1
g.+irir :G92/2
- getir :getirmek**
g.+mez:G222/4
g.+miş:G239/3
g.+se :Tar4/6
g.+di :G158/4
- gevher (f.i.):elmas , cevher ; inci ; bir şeyin
aslı**
g. :K1/32
g.+i :K2/15
g.+isin :G223/1
g.+leriñ:K1/3, K4/9
g.-feşān:K3/93, Tar4/2
g.-i cān:G221/1
g.-i maqşūd:G154/4
g.-i nā-yāb:G124/5, G85/7
g.-i şehvār:G84/4
g.-i yek-dāne:G64/2
g.-i yektā:G82/6
g.-i garrā:K7/3
- gey- :giymek**
g.+di :G130/4
g.+ip :G68/4
- gez :gezmek**
g.+di :G250/3
g.+dim:G50/2
g.+elim:G141/5
g.+en :G102/5
g.+er :G101/2, G102/2, G109/4,
G110/3, G163/2, G226/5,
G230/4,
g.+erek:G259/4,
g.+erken:G258/4
g.+erler:H/16
g.+ip :G116/4, G128/5, G159/8,
G167/5, G250/5, H/2,H/6,
g.+me :G154/3, G193/2, G36/5,
G61/3
g.+mez:G190/4
g.+se :G231/3, :G251/3
g.+sem:G135/3
- gıbta (a.i.):imrenme**
g. et- :G213/6
- gıdā (a.i.):besi , besin maddesi**
g. :G197/4, G9/6, K5/11
g.+landı:G239/1
g.+lar :G8/4

- g.+sı :G224/6
g. ol- :G45/2
g.-yî rūḥ:G242/6, G52/3
g.+dan (tıfl u ğ.):G131/4
- ġinā (a.i.):usanç , bıkkınlık
ğ. gel- :G9/1
ğ.-yî ḳalb:K3/65
ğ. (kār-ı iksîr-i ğ.):G47/2
- gibi :gibi
g. :G1/2, G111/6, G117/5, G140/5, G143/3, G146/5, G148/3, G157/2, G159/7, G169/4, G183/3, G190/4, G197/5, G198/1, G201/4, G201/5, G204/3, 206/4, G211/1, G217/4, G219/1, G227/1, G232/3, G233/1, G233/2, G233/3, G233/4, G233/5, G235/3, G235/5, G235/7, G257/2, G67/3, G67/4, G67/5, G9/6, G9/7, G96/2, G97/5, K2/25, K3/7, K5/4, M/3, TahIII/1/1, TahIII/5/3, TahIII/5/3, Tar6/12, Tar7/8
g.+dir :G187/5
- gice :gece
g. :G133/4, G166/2, G210/1, G210/2, G210/3, G210/4, G210/5, G210/6, G210/7, G210/8, G210/9, G211/1, G211/2, G211/3, G211/4, G211/5, G211/6, G211/7, G234/2, G234/3, G237/5, G30/1, G 35/5, K3/47, Tar7/11
g.+cik :G255/1
g.+niñ :G6/2
g.+yi :G128/7
- gir- :girmek
g.- :G141/1, G204/5, G226/1
g.+di :G250/5
g.+e :G261/5
g.+ten :G117/2, G212/7, G252/4
g.+er :G118/5, G140/3, G211/5, H/9
g.+icek:G37/8
g.+ince:G232/4
g.+ip :G192/2, G237/1, G237/2, K43/44
g.+mek:G94/4
g.+meyelden:G207/4
g.+meyip:G255/4
g.+mez:G207/4
- girān (f.s.):ağır , sakil ; fena ; bıktırıcı ; sert
g. :G215/2
g. ol- :G148/1
g.-ḳadr:K6/4
g.-ı ‘aşḳ:G47/4
g.-ı minnet:G257/5
g. (bār-ı g.):G249/2
g. (kūh-ı g.-ı ḳalb):G 146/2
g. (rıfl-ı g.):G257/4
g.+dır (şervet-i ‘ömr-i g.):G53/4
- gird (f.i.):yuvarlak , çevre
g.-i ruḥsār:G208/3
g.-i zülf:G209/3
- gird-āb (f.i.):suların döndüğü ve çukurlaştığı yer ; anaför
g.-āb:G174/4, G75/2, G77/3
- giribān (f.i.):elbise yakası
g. :G181/2
g. (çāk-ı g.):G230/3
g.+ı (çāk-ı g.):K3/96, Tar4/5
g.+ıñ (çāk-ı g.):181/2
g.+ına (çāk-ı g.):G197/4
- giriftār (f.s.):tutulmuş , yakalanmış ; düşkün , tutkun
g.-ı ter:G235/2
g. ol-:G109/6, G142/1, G206/5
g.+ıñ (tarz-ı g.):G186/4
- giriḥ (f.i.):bağ
g.+i :G250/1
- giryān (f.i.):ağlayıcı , ağlayan
g. (ebr-i g.):H/12
g. (zār u g.):H/11
- girye (f.i.):ağlama ; gözyaşı
g.-i şādī:G213/4
- ġisū (f.i.):omuza dökülen saç,uzun saç,saç örgüsü
g.+larla:G193/1
g.-yî perîşān:G70/6

git-:gitmek

- g.- :G138/2
 g.+di :G165/1, G4/4, K2/22,
 K3/48
 g.+er :G204/4, G227/3, G248/5,
 G253/3, H/11
 g.+ilmez:G141/5
 gid+iyor:G222/1
 g.+mem:G224/5
 g.+miş :G9/4
 g.+sem:K3/50
 g.-mez :G180/2

giy- :giymek

- g.+dirdik:G116/4
 g.+ip :G242/3
 g.+miş :G159/2
 g.+se :K5/8

giysü :giysi

- g.+da :G249/5
 g.+lar :G242/4
 g.+larından:G152/3

giz :sır , esrarengizlik

- g.+li :G118/2

ğonce (f.i.):tomurcuk ; açılmamış çiçek

- g. :G169/5, G208/1, G98/2
 g.-dehen:G242/2
 g.-i ‘adnān:K1/36
 g.-i dil :G64/5
 g.-i nevreste:G202/1
 g.-i ter :K1/33
 g.-i ümmīd:G172/2
 g.-i ümmīd-i göñül:G208/2
 g.-la‘l:G160/4
 g. (şerm-i ğ.):G96/3
 g.+yi (dehan-ı ğ.):G243/4
 g.-dehen:G197/2

ğöç :ğöçmek

- g.+mezse:K5/2

ğök :sema , gökyüzü

- g. :G256/3
 g.+de :G103/1
 g.+ler :G241/4
 g.+lere :K2/21

ğönder :gönder

- g.+di :G162/4

ğöñül :gönül

- g. :G106/2, G108/1, G109/7,
 G112/2, G12/1, G12/2,
 G124/3, G133/4, G144/5,
 G152/5, G155/1 G155/2,
 G155/3, G155/4, G155/5,
 G156/1, G157/1, G158/1,
 G158/2, G158/3, G158/4,
 G158/5, 161/5, G188/3,
 G189/3, G190/1, G198/1,
 G193/1, G203/6, G205/1,
 G205/3, G210/9, G230/1,
 G232/1, G234/3, G239/1,
 G239/5, G244/1, G36/1,
 G93/3, G99/1,
 g.+cegizim:G164/1, G164/2,
 G164/3, G164/4, G164/5,
 G164/6, G164/7, G164/8,
 G164/9, G164/10, G164/11,
 G164/12,
 g.+de :G135/2, G140/5, G185/1,
 G86/4
 g.+dedir:G160/9
 g.+den :G128/2, G218/4, G89/2
 g.+e :G128/2, G218/4
 g.+ler :G109/1, G142/4, G152/1,
 G227/3, G241/3, K4/12,
 K4/3, G216/3
 g.+lerde:G46/3, K7/7
 göñl+ü :G138/7, G143/1, G75/5
 göñl+üdür:G245/1
 göñl+üm:G100/3, G12/5, G127/1,
 G131/1, G150/1, G153/4,
 G157/2, G162/1, G162/2,
 G162/3, G162/4, G162/5,
 G162/6, G162/7, G172/1,
 G172/2, G172/3, G172/4,
 G172/5, G172/6, G172/7,
 G208/3, G234/1, G245/5,
 G246/2, G254/3, G258/5,
 G3/3, G78/8, K1/19,
 g.+üme:G79/2, G132/3, K1/26
 g.+ümü:G125/4, G127/2, G233/1,
 G235/1, G33/4, TahI/3/1
 g.+ümüz:G115/5, G116/1, G116/2,
 G116/3, G116/4, G116/5,
 G121/8

- g.+ümüz:G139/4, G179/2
g.+ümüzde:G180/2
g.+ünde:G147/1
g.+üne :K6/1
g.+ünü:G165/5, G184/4, G249/5,
G45/2
g.+dür (in'ikās-ı g.):G129/2
g.+den (cān u g.):G261/2
g.+m (ğonce-i ümmīd-i g.):G208/2
g.+üm (şehir-i g.):G234/4
g.+ümü (çerāğ-ı g.):G133/2
g. (şāh-ı g.):G256/2
g.+de (cān u g.):G138/4
- ör -:görmek
- g. :G111/3, G111/3,G184/1,
G248/5, :G261/6, G37/3,
G65/1, G65/2, G65/3,
G65/4, G65/5, K5/5
- g.+dü :G33/6, G83/4
g.+dügümüz:G110/4
g.+dügün:G230/2
g.+dük :G152/1, G152/2, G152/3,
G152/4, G152/5, G116/1,
G242/5
g.+dükçe:G141/4
g.+düm:G125/7, G147/5, G149/5,
G159/8, G244/5, G250/2,
G99/3, K3/17, K3/23, K5/3,
Tar3/2
g.+dünse:TahIII/5/3
g.+e ger:K2/26
g.+e :G255/3, M/8
g.+eli :G230/1, G235/1, G72/6
g.+elim:G174/5
g.+em :TahII/2/3
g.+emem:G114/3
g.+en :G181/1, G181/2, G181/3,
G181/4, G181/5, G25/1, ,
G27/1,
g.+enler:G229/3, G24/1, G91/5
g.+esin:G184/4
g.+icek:G201/4, G203/5
g.+me :G135/4, G196/1
g.+medeñ:G235/8
g.+medik:G133/5
g.+medim:G224/4, G50/2, K1/21
- g.+mege:G12/4, G6/1
g.+mek:G103/3, G234/3, G8/1
g.+memiş:G81/3
g.+memişdir:Tar5/6
g.+memişken:K3/41
g.+mez:G91/4, K2/22
g.+mezse:G247/2
g.+se :G13/1, G13/4, G241/2
g.+sem:G168/4
g.+sen :K5/12
g.+ülsün:G185/5
g.+ünce:G164/11, G165/3, G227/3,
G229/1, TahII/1/5,
TahII/4/4
g.+ündü:G101/2, G53/3, K3/1,
K3/8
g.+ünmez:G125/3
g.+ünmezdi:G227/2
g.+ünse:G140/6
g.+ünsün:K3/104, Tar4/13
g.+ünür:G143/5, G187/8, G212/5,
G230/3, K1/29
g.+ünürse:G95/2
g.+ünürse:K10/2
g.+üp :G100/4, G113/4, G14/3,
G234/1, G238/2, G239/1,
G33/3, G69/2, K1/31,
K3/92, K5/11, K5/13,
Tar4/1
g.+ür :G108/5, G109/2, G86/1,
G86/2, G86/3, G86/4,
G86/5, K3/11
g.+üşde:G190/1
- göster :göstermek
- g.- :G172/2
g.+di :K3/21, Tar8/3
g.+ince:G199/1
g.+ip :G180/1, K3/84
g.+ir :G178/5, G184/3, G80/1,
G80/2, G80/3, G80/4,
G80/5, G80/6, G80/7,
G80/8, G80/9, G85/1,
G85/2, G85/3, G85/4,
G85/5, G85/6, G85/7,
G155/2
g.+medi:G91/4

- g.+mez:Tar6/6
g.+miş:G124/1, G124/2, G124/3,
G124/4, G124/5
g.+sin :Tar1/5
g.+üp :K1/11
ötür :götürmek
g.+dü :K3/49
g.+se :K3/97
g.+ür :G175/1
öz :görme organı , göz
g. :G181/2, G190/2, G227/1,
G97/4, H/10, M/8,
g.+den :G201/5
g.+ler :K3/36, G103/7
g.+leme:G121/6
g.+leri :K2/22
g.+lerim:G170/4
g.+ü :G163/2 G232/4
g.+ünden:G102/4, G52/4
g.+üfle:G200/1
g. dik- :G91/1, G91/2, G91/3,
G91/4, G91/5,
özet :gözetmek
gözet - :G219/4, G43/1, G43/2,
G43/3, G43/4, G43/5
ū (f.s.):söyleyen, diyen
g. (güft-g.):G210/4
g. (naʿt g.):Tar4/9
g. (sühān-g.):G193/1
g.+da (suhēn-g.):G249/7
g.+ların(suhēn-g.):G78/5
ubār (a.i.):toz
g.+ıñ :G53/5
g.-ı ʿarız:G229/5
g.-i ḥāk-i pāy:K4/5
g.-i dergeh:G82/2
g.-ı ravza:G132/5
ūher (f.i.):cevher , bir şeyin kaynağı
g.-i ʿirfān-ı Ḥaḫḫ:G245/6
ulgule (a.i.):gürültü , şamata
g. :G202/1
g.+si :G248/3
ūn (f.s.):renk
g. :K2/25
g.+e :K3/59
ūr (f.i.):mezar ; yaban eşiği
g. :K2/23
gūş (f.i.):kulak ; işitme, duyma
g. :G200/5, K1/38, K3/83
g.+ıma:G207/4, G259/4, K4/6
g.+ına :G261/5
g.+ız :G110/4
g. et- :G24/1, Tar8/3
g. eyle-:G60/2, H/1, Tar3/2
g.-i hūş:G36/2
g.-i māhī-i derūn:G82/3
gūşe (f.i.):köşe , bucak
g. :G228/3
g.-nişīn:G177/5
g. vü bāzār:Tar6/9
g.-i māhūr-ı muḥabbet:G37/7
g.-i meyḥāne:TahIII/1/3
g.-i vīrāne:G36/5, G89/3
g.-i vaḥdet-i dil:G123/4
g.-i virān:G121/8
g.-i ḡam-ḡāne:G92/1
gūy (f.i.):acemlere mahsus bir çeşit oyun
top
g.-ı sevdā-yı süveydā:G209/3
gūyā (f.s.):söyleyen , söyleyici (zf.):sanki
g. :G110/2, G151/5, G168/2,
G227/2, G30/1, G98/2,
K1/19, K3/55, Tar6/7
g.+sı (serr-i g.):G116/5
gūyān (f.s.):söyleyen , güya
g. :G45/2, K3/98
g. et- :G163/5
g. (şafā-g.):Tar4/7
gūyiyā (f.i.):söyleme , söyleyiş ; sanki
g. :G76/1
ḡufrānī (a.i.):affedici
ḡ. :K3/62
ḡül (f.i.):ahmak , aptal
ḡ.-i beyābān:G247/1
ḡulām (a.s.):tüyü bıyığı çıkmamış delikanlı
; köle , esir
ḡ. :G101/5
ḡumūm (a.i.):kederler , tasalar
ḡ. :G132/3
ḡ. (ceyş-i ḡ.):G189/4
ḡurbet (a.i.):gariplik yabancılık
g.+de :G163/2

- g.+de (diyār-ı ğ.):G164/4
g.+de (şām-ı ğ.):G29/6
ğurūb (a.i.):güneşin batma vakti
ğ.+a :K3/39
ğurūr (a.i.):boş şeylere kibirlenme , kendini
yüksek ve değerli tutma hissi
ğ. et- :G107/4
ğuyūbāt (a.i.):bilinmemelikler
ğ.-ı :K3/88
güftār (f.i.):söz
g.+e :G1/1
g. ol- :G164/11
g.-ı ferrūh:G52/3
gül- :gülmek
g.+erek:G222/1, G222/5
gül (f.i.):çiçek ;gül
g. :K1/31, G136/3, G141/2,
G156/1, G165/1, G171/6,
G197/2, G198/5, G2/3,
G5/4, G202/1, G207/5,
G208/1, G215/1, G220/1,
G236/1, G241/5, G241/7,
G38/1, G38/6, TahII/2/5,
g.+e :G202/1, G202/3, K3/25
g.+ler :G1/2, G159/5, G180/5,
G217/4, G50/2
g.+lerle:G243/4
g.+ü :TahII/1/1
g.+ün :G60/2, G75/1
g. g. et-:G11/2, G241/1
g. g. ol-:TahII/1/1, TahII/1/2,
TahII/1/3, TahII/1/4,
TahII/1/5, TahII/2/2,
TahII/3/5, TahII/4/5,
TahII/5/5
g.-āb :G241/2
g.-bister-i nāz:G152/3
g.-çehre:G207/3, G62/1
g.-çemen:G210/9
g.-dest :K1/2
g.-endām:G83/1
g. ü mül:G242/1
g.-i ḥandān:M/2
g.-i āmāl:G143/6
g.-i nevres:G229/2
g.-i nevrete:G199/1
g.-ğonce:G141/4
g.-pirehen:G242/5
g.-ruḥ :G202/1
g.-rüy :G180/5, G33/2
g.-ter :TahII/2/4
g.-i ruḥsār:G1/3, G194/2
g.-i ruḥsār-ı şevk:K3/91
g.-i sünbül:K3/8
g.-i şādāb:G160/4
g.-i ter :G208/2, G65/3, TahII/2/4
g.-i zībā:G103/5
g. (āteş-i ruḥsār-ı g.):G99/4
g. (bāde-i g.):G212/1
g. (berg-i g.):G11/1
g. (büy-ı g.):K3/61
g. (devr-i g.):G241/1
g. (vişāl-i g.):TahII/1/1
g.+de (mevsim-i g.):G37/4
g.+den (berg-i g.):G241/7
g.+den (heyet-i g.):G241/5
g.+den (maḥdem-i g.):TahII/5/2
g.+üñ (şemf-i g.):G220/1
g.-āb (taḫtīr-i g.):G33/2
g.-çehre (sākī-i g.):G185/1
g.-fām (bāde-i g.):G69/1
g.-fām (leb-i g.):G83/3
gülbün (f.i.):gül kökü , gül biten yer
g.-i Rıdvān:K4/14
güļçīn (f.s.):gül toplayan ; gül devrişan
g. ol- :G114/4
güļgūn (f.s.):gül renkli , penbe
g. ol- :G192/2
g.+ünde (‘ārız-ı g.):G212/1
g.+ünü (rūh-ı g.):G107/1
güļgūl (f.s.)gül renkli
g.+ü :G241/1, G241/2, G241/3,
G241/4, G241/5
g.+ü (ḥicāb-ı g.):G241/2
g.+ü (māh-tāb-ı g.):G241/6
g.+ü (nāb-ı g.):G241/1
g.+ü (nikāb-ı g.):G241/7
g.+ü (seḥāb-ı g.):G241/3, G241/4
g.+ü (şarāb-ı g.):G241/1, G241/5
gülistān (f.i.):gül bahçesi
g. :G231/1
g.+a :G205/2

- g.+1 :K3/55
g.+iñ :G232/2
g.+lar :G242/3
g.-i hâk-i lütf:K4/11
g.-i cemâl:G163/3
g.-i cihân:G236/2
g.-i emel:G63/4
g.-i tecellî:G75/5
g. (ebkâr-ı g.):G37/4
- ül sitân (f.i.):** gül yeri , gül bahçesi
g.+da :G98/3
g.+lar :G7/1
g.-i nazm:G64/5
- ül şen (f.i.):** gül bahçesi
g.+de :G256/2
g.+e :G135/4
g.+iñ :K3/98, Tar4/7
g.-i hüsn:G194/2
g.-i hüsn:G248/4, K1/19
g.-i dîdâr:G164/1
g.-i dîdâr-ı ferrûh:G52/3
g.-i dehr:G143/6, G147/2
g.-serâ-yı hüsn:G153/1
g.+i (nür-ı g.):G238/4
- ül zâr (f.i.):** gül bahçesi
g. :K3/24, K4/11
g.+1 :K3/61
g.-1 hayret:G131/5
g.-1 tab^c-1 pâk:G48/5
g.-1 beğâ:Tar8/5
g.-1 belâgat:Tar1/6
g.-1 cemâlş:M/2
g.-1 dehr:K3/43
g.-1 ferrûh:G52/1
g.-1 nazm:G254/7
g.- bağ-ı istifâ:K3/5
g. (‘ayn-ı g.-ı na‘ım.):K2/13
g. (çeşme-i g.):G2/2
g.+e (nahl-i g.):G29/4
g.+1 (ruh-ı g.):G236/1
- üm-geşte (f.s.):** kaybolmuş
g. (Yüsuf-ı g.):G166/4
- ün :** gün , gündüz
g. :G227/2, G251/2, G62/6,
G99/2
g.+de :G133/5
- g.+den :G178/3, G247/2, G31/5,
K3/43
g.+e :G178/3, G186/5, G247/2,
G31/5, K3/43
g.+ler :G10/1
g.+lerde:G100/5, G163/1
g.-â-g. :G152/4, G205/2, G5/4,
g.-be-g.:G192/5, G66/4, K3/57
- gündüz :** gün , gecenin tersi
g. :G128/7
g.+den :G6/2
g.+üm :K4/1
- Gürcistân :** Gürcistan
G. :G243/1
- gürüh (f.i.):** cemaat , bölük takım
g.+uñ :G134/4
g.-1 ‘aşıkân:K6/24
g.-1 ‘uqalâ:Tar7/5
g.-1 ehl-i dil:K4/13
g.-1 ehl-i İslâm:K7/10
g.-1 enbiyâ:G223/3, K3/46, K9/3
g. (şâfi-i g.):K3/81
- güzâr (f.i.):** geçme , geçiş
g. et-:G235/9
g. (geşt ü g.):G2/4
- güzel :** beğenilen , hoş giden
g. :G123/5, G159/1, G159/2,
G159/3, G159/4, G159/5,
G159/6, G159/7, G159/8,
G161/1, G237/4, G28/5,
G30/2, G60/2, G79/6
g.+iñ :G194/2
g.+ler :G246/2, TahIII/5/3
g.+lik :G151/1
g.+i :G227/5
g.-i mülk-i şeb-hâne:G203/9
- hâ (f.e.):** çoğul edatı.
h. :K6/11
- h̄‘âb (f.i.):** uyku, rüya.
h̄. :G124/1, M/13
h̄.-1 hüsn:G178/2
h̄.-1 nâz:G175/1, G29/3
h̄.-1 gaflet:G63/2, G90/1
h̄. (câm-ı h̄.):G33/1
- habâb (a.i.):** su üzerinde olan hava kabarcıkları.

- h. :G157/3
h.et- :G38/1
h.-ender-ḥabāb:G31/3
h.-ı dīde:G96/5
h.-ı pūr:G28/1
h.(şüret-i mevc-i h.):K10/2
h.(mevc-i h.):G95/2
- Habbānī** (
H. (ibn-i H.):K3/78
- ḥabbe** (a.i.): buğday, arpa vs. ufak ve yuvarlak olan şeyler, taneler.
h.-i ḥāl:G75/3
- ḥaber** (a.i.): son ve yeni havadis, bilgi; ağızdan ağza dolaşan söz.
h. :G188/3, G229/8, K2/5, K3/54, K3/88, Tar3/2
- ḥabīb** (a.s.): sevgili; seven, dost.
h.+i :G25/2
h.+iñ :G145/2, K11/2, K3/103, Tar4/12
h.-i Ḥaḳḳ:K6/24
- ḥabībī** (a.s.): sevgili
h. ‘Arabī:G192/5
- Ḥabībullāh** (a.s.): Allah’ın sevgilisi; Hz. Muhammed.
H. :K3/85
- ḥābīde** (f.s.): uyumuş, uykuya dalmış.
h. :G2/3
- ḥābir** (a.s.): haber veren, bilgilendiren.
h.-i ‘ālem-i ḥāl:K7/6
h.-i ‘ālem-i esrār:G164/12
- ḥabs** (a.i.): hapis, alıkoyma; bir yere kapama.
h. eyle-:G219/1
- ḥacc** (a.i.): İslam’ın beş şartından biri olan ve muayyen vakitte Kabe’yi ziyaret etmek üzere yola çıkma farızası.
h.-ı ‘amīk-i Ḥālidī:G253/5
- ḥaccāc** (a.i.): Kabe’yi ziyaret edenler, hacılar.
h. (Ḳa‘be-i h.-ı rūḥānī):K3/3
- ḥāce** (f.i.): hoca, efendi, sahip, müderris.
h.-maḳām:Tar8/5
h.-i cān:G239/4, G97/5
h.-i medrese:G187/7
h.-i ser-defter:K2/8
- ḥācet** (a.i.): ihtiyaç lüzum, gereklilik.
h. :G102/5
- ḥad** (a.s.): keskin, sivri; azgın
h.+den:G201/3
- ḥadd** (a.i.): iki devlet topraklarının birleştiği yer, kenar; bir şeyin nihayeti, sonu.
h. :K10/5
h. ü pāyān:G171/3
h.-i zāt:G95/3, K10/3, K3/29
h.-i imkān:G168/4
- ḥādī** (a.s.): hidayet eden, doğru yolu gösteren.
h.+niñ (mudill ü h.):G93/4
- ḥafī** (a.s.): gizli, saklı.
h. :G110/4
h.+niñ :G71/1
- ḥāḥiṣ** (f.i.): istek, arzu, isteyiş.
h. +le :G167/3, G232/4
h.+lenür:G60/5
h.-i piste-leb:G83/2
- ḥāk** (f.i.): toprak.
h. :G113/5, G217/1
h. ol- :G149/4, G177/4
h.-ı rāh:G88/6
h.-i ḥūn:G238/2
h.-i der-i dildār:G118/7
h.-i mezellet:G146/6
h.-i pāy:G101/5, G132/3, G251/2
h.-i reh:G110/1
h.-i şeh-i yār:G164/7
ḥak-pāy-ı sāyedār:K6/25
h.+ında (cevher-i h.):K3/11
- ḥāḳeret** (a.i.): hakirlik, hor görme, incitme küçük düşürme.
h.+le :G213/3
- ḥāḳāyık** (a.i.): hakikatler, gerçeklikler.
h. :K2/27, K4/6
- ḥāḳīkat** (a.i.): bir şeyin aslı, esası, mahiyeti; gerçek, doğru.
h. :G155/5, G162/6, K9/4
h.+de :G251/4, G252/5, G72/3, G93/4, K3/38
h.+den :K3/54
h.+dir :G252/4
h. (bend-i h.):K6/3

- h. (ehl-i h.):G149/4
h. (kürsî-i bend-i h.):K1/8
h.+dır (baħr-i h.):G245/6
ıakıķı (a.s.): gerçek; sahici; gerçekten.
h. :K5/15
h.+ye (‘aşķ-ı h.):G62/7
ıakimān (a.f.s.): alimler, bilginler.
h.+ı (‘ırfān-ı h.):K3/64
ıakır (a.s.): itibarsız, değersiz, aşıağı, adi,
bayağı.
h.+ı (Ferdı-i h.):G145/7
ıakķ (a.i.): Allah, tanrı; doğruluk ve insaf;
bir insana ait olan şey.
h.+ıñ :G85/4
ıakķ (a.i.): Allah, Tanrı.
H. :G61/5, G82/5, K2/34,
K2/36, K3/23, K3/85, M/1,
Tar8/4, G103/4, G223/4,
G249/1, K4/10, G245/4
H.+a :G110/4, G103/1, G80/6,
G84/5, K1/49, K2/35, K6/3
H.+ıñ :K5/8, K5/16
H.+dır :K12/3
H.-bıñ :K3/96
H. (lütf-i H.):Tar2/3
H. (kudret-i H.):K2/4
H. (beyt-i H.):G138/3
H. (feyz-i H.):G86/4
H. (feyz-i H.):K6/1
H. (vech-i H.):G6/1
H. Te‘ālā:Tar6/10
H.+a (Ka‘be-i H.):G253/3
H.+da (ķurb-ı civār-ı H.):G111/3
H.+dan (ħabīb-i H.):K6/24
H.+dan (sırr-ı H.):G246/3
H.+dan (vuşlat-ı H.):G215/3
H.+dır (debır-i şun‘-ı H.):G30/4
H.+dır (güher-i ‘ırfān-ı H.):G245/6
H.+ıñ (dergāh-ı H.):TahI/5/1
H.+la (‘avn ü H.):TahI/4/1
H.-ı (ehl-i H.):G86/5
H.+en (cilve-i H.):G93/3
ıakķānı (a.s.) hak ve adalete uygun.
h. (taşdıķ-i h.):K3/88
ıaksār (f.b.s.): toz toprak içinde kalmış,
hali perişan.
- h. eyle-:G240/1
ħāl (f.a.i.): vücutta husule gelen ben, nokta.
h. :G243/2
h.+ı :G125/5, G209/3, G78/6
h.+ıñ :G230/1
h.+inde:G108/5
h.+ine :G186/1
h.+ıñıñ:G8/2
h.+ler :G165/2
h. et- :G153/4
h.-ruķ :G69/2
h. u ruķ-ı veş:G127/2
h.-ı ‘anber:G197/3
h.-ı reĉend-i Naķşibend:G262/1
h.-ı siyāh:K3/95, Tar4/4
h.+ine (ħabbe-i h.):G75/3
h.+ine (reng-i h.):G187/4
h.+e (nokta-i h.):G115/2
ħāl (a.i.): oluş bulunuş suret, durum.
h. :G10/4, G10/7, G204/4,
G229/7, G260/1, G48/4,
TahII/3/2
h.+de :G139/2
h.+dır :M/4
h.+ımı :G200/1
h.+ımız:G63/5
h.+ı :G186/5, G24/5, TahII/3/2,
TahIII/4/1
h.+im :G225/1, G234/1, G234/5,
h.+ine :G157/4, G187/3, G187/8,
G89/4
h.+ını :G249/2
h. ol- :G140/6
h. ü şān:G108/6
h.-ı ‘anber-i bŷy:G191/2
h.-ı maķviyyet:G96/4
h.-ı Naķşibendı:K6/22, K6/7
h.-ı ğarīb:G34/6
h. (‘arz-ı h.):K3/80
h.+e (‘arz-ı h.):G48/4
h.+ı (‘ālem-i h.):K7/6
h.+ime (şama‘-ı h.):G192/6,
G170/1, G174/3
h.+ıñ (naķd-i h.):TahI/4/2
h.+ıñ (şevķ-i h.):G91/4
h.+ıñle (tamġā-yı h.):G27/5

- ālā (a.zf.): şimdi, henüz.
 h. :2/14
- alāş (a.i.): kurtulma, kurtuluş.
 h. :G127/1, G127/2, G127/3,
 G127/4, G127/5, G154/5,
 G164/5
 h.+ım :G235/2
 h. eyle-:G225/3
 h. ol- :G87/3
- āle (a.i.): bazen Ay ve Güneşin etrafında
 görülen parlak daire, ay ağılı.
 h. :G175/4
 h.+lendikçe:G208/4
 h.+sinde:G234/3
 h.-i sīne:G210/1
- āle (a.i.): teyze.
 h. :K6/7
- ālet (a.i.): hal, suret, keyfiyet, nitelik.
 h. :G178/5, G220/5, G65/2
 h.+de :G246/9, K3/42
 h.+le :G9/1
- āli (a.i.): şu anda; ıssız
 h. kıl- :G260/5
- ālī (a.s.): تنها, boş, sahipsiz yer; açık
 yer.
 h.:G8/2, G114/3
- Ālid Efendi :Tarikat şeyhi Halid Efendi
 H. :K6/22
- Ālidī (a.s.): Halid'e bağlı olan.
 H.+ler :G262/1
- ālil (a.s.): samimi dost.
 h.-i şadr:K3/90
- ālil (a.i.): dost anlamında erkek ismi.
 h.-i aşk:G238/4
- ālīş (a.s.): hilesiz, katıksız.
 h. :G47/7
- alk (a.i.): yaratma, yaratılma, yaratılmış.
 h. :G110/5, G61/4, G61/5
 h.+a :G80/3, G82/3, K1/4,
 Tar5/11
 h.+dan :H/4
 h.+ı :G231/5, Tar5/7
 h.+ına :K9/1
- alka (a.i.): boğaz.
 h.+da :G49/2
- alka (a.i.): daire biçiminde olan şey.
 h. :G208/3
 h.+da :G86/1, G99/5
 h.-i zikr:G117/2
 h.-i perçem:G75/2
 h.-i zencir:G245/7
 h.-i zih-gir:G105/3
 h.-i zülf-i siyāh:G69/2
- hall (a.i.): çözme, çözülme, karışık bir
 meselenin içinden çıkma.
 h. et- :G189/3, G52/5, G78/3
 h. eyle-:G213/5
 h. ol- :G61/5, G63/5
 h. u işkāl:G74/3
- halvet (a.i.): yalnız, تنها kalma, tenhaya
 çekilme; تنها yer.
 h.+e :G86/3
 h.+in :G110/3
 h. ol- :G203/4
 h. ü celvet:G253/4
 h.-sezā-yı sīne:G184/5
- hām (f.s.): pişmemiş, olmamış, çiğ; nafile,
 beyhude; işlenmemiş, üzerinde
 çalışılmamış.
 h. :G62/2, G204/3, G204/5
 h. (tama^c-ı h.):G83/4
 h. (zülf-i h.):G72/3
 h.+e (tama^c-ı h.):G187/2
- hamd (a.i.): Tanrıya olan şükran
 duygularını bildirme.
 h.+ini :G109/6
- hāme (f.i.) : kalem.
 h. :TahII/4/2
 h.+m :G202/5
 h.-i gül-dest:K1/2
 h. (tama^c-ı h.):G69/5
 h.+ñi (kümeyt-i h.):G68/5
 h.-i şüret-kerīmānī:Tar4/3
- hāmī (a.s.): himaye eden, koruyan, sahip
 çıkan, gözeten.
 h.-i şer^c-i mübīn:Tar5/3
- hāmīl (a.s.): geb; yüklü; haiz; taşıyan,
 götüren.
 h. ol- :G258/4
- hāmūn (f.i.): büyük sahra, düz ova, bozkır.
 h.+unda:G212/2
- hāmūş (f.s.): susmuş, sessiz.

- h. :G131/5, G78/5
 h.+ız :G110/2
 h. ol- :G164/11, G186/4, G199/5,
 G35/3
 h.+ıma (bülbul-i h.):G207/5
h'ān (f.i.): yemek sofrası; üstüne yemek
 konulan tepsi; yemek.
 h.+ındadır:G224/6
 h.-ı aşk:G176/4
 h.-ı ihsān:G145/5, G196/4, K11/5
 h.-ı in'ām:K3/64
 h.-ı na'im:K6/23
 h.-ı vaşl:G62/6
hançer (a.i.): ucu sivri, iki yanı keskin
 bıçak.
 h. çek- :G101/4
 h.+ini :G230/3
 h.-i Dārā:G88/2
 h.-i gamze:G152/1
 h.-i müşgīn:G150/2
handān (f.s.): gülen, gülücü, sevinçli.
 h. :G231/1
 h.+ı :K3/53
 h.-ı aşk:G158/2
 h. ol-:G163/1
 h.-ı cān:G198/2
 h. (şafā-yı şem'î-i h.):G99/4
 h. (gül-i h.):M/2
 h. (verd-i h.):G209/1
 h. (verd-i h.):K1/31
 h.+ıñ (nübüvvet-i h.):K4/13
 h.+ın (şem'î-i h.):G181/1
hāne (f.i.): ev.
 h. :G250/4, TahIII/4/2
 h.+me :G210/1
 h.+sin:G226/2
 h.+sinden:G111/4
 h.+sine:G220/2
 h.+sini:G203/6
 h.-kāh-ı aşk:G118/5
 h.-kāh-ı dehr:G123/4, G129/5
 h.kāh-ı dehr:G248/3
 h.-i aşk:G187/7
 h.-i ilm:K4/8
 h.-i hārāb:G38/1
 h.-i hummār:G164/8
 h.-i şüret-ger-i ma'nî:K3/94
 h.-i agyār:G94/3
 h.-i billūr-ı taşvīr:G96/5
 h.-i dil:G133/5
 h.-i dil:G223/5
 h.-i ehl-i kulüb:G4/2
 h.-i endīşe:G94/2
 h.-i tābşır:G217/5
 h.-i vīrān:G198/3
 h.-i vīrān:G210/3
 h.+de (gam-h.):G92/1
 h.+dir (misāfir-h.):G205/1
 h.+dir (nigār-ı h.):G89/2
 h.+mize (perī-h.):G213/1
 h.+mize (sebe-h.):G213/3
 h.+ñde (şifā-h.):G224/3
 h.+sin (misāfir-h.):G106/1
hānī (e): nerede kaldı manasında soru edatı
 h. :K3/41
hār (f.i.): eşek.
 h.+dan :G2/3
 h. (zāhid-i h.):G137/4
hār (f.i.): diken.
 h.+dan :G114/4
 h. (zāhid-i h.):G211/6
 h.+ı (mihnet-i h.):G194/2
 h.-ı muğaylān:G231/2, K3/8
hārā (f.i.): pek katı taş, mermer.
 h.+dan (seng-i h.):G186/2
hārāb (a.s.): yıkık, viran.
 h. :G121/8, G177/3, G189/3
 h. et- :G232/1, G38/4
 h.-ender-h.:G31/5
 h. (h.-i h.):G38/1
 h. (mest ü h.):G65/2
 h.+ı (asāyiş-i h.):G247/4
 h.+ı (mest ü h.):G247/7
hārābāt (f.i.): harabeler, viraneler;
 meyhaneler.
 h. :G125/3, G185/2, G63/5
 h.+la :G203/7
 h. eyle-:G121/9
 h. (mestān-ı h.):G35/2
 h. (mest-i h.):G139/4
 h. (mihmān-ı h.):G35/5
 h. (nedīmān-ı h.):G35/3

- h.+ım (rind-i h.):G170/2
h.+ına (pîr-i h.):G220/5
- ḥarābī (a.i.): harabiyet, viranlık.
ḥ. :H/4
- ḥarāc (a.i.): vaktiyle Müslüman olmayan teb'adan alınan vergi.
ḥ. :G46/2
- ḥarām (a.s.): dinen yasak edilmiş şey, kutsal, mübarek.
ḥ. :G251/5
- ḥarāmī (a.s.): hırsız, haydut, yol kesen.
ḥ. :G101/4, G159/1
ḥ.-nigeh:G247/7
- ḥarāret (a.i.): sıcaklık.
ḥ. :M/11
ḥ.+le (ḥüsn-i h.):G256/5
- ḥarb (a.i.): savaş, kavga.
ḥ.+de (san'at-ı h.):Tar7/6
- ḥāre (f.i.): sert taş, kaya.
ḥ. :G215/1
- ḥarekāt (a.i.): hareketler.
ḥ.-ı sekenāt:Tar7/12
- ḥarem (a.i.): herkesin girmesine müsaade edilmeyen kutsal yer.
ḥ.-i vuşlat:G217/6
ḥ.-i yār:G37/6
- ḥāric (a.i.): dış, dışarı; dışarıda, dışta.
ḥ. :K3/89
- ḥārīdār (f.b.s.): satın alıcı.
ḥ. ol- :G164/6
- ḥāriḳ (a.s.): üstün olan.
ḥ.-i ādāt:K6/16
- ḥāris (a.s.): muhafız, bekçi, koruyucu, gözcü.
ḥ. :K3/86
- ḥaş (a.s.): iyi cins, yüksek kalite; temiz
ḥ.+ıñla (şoḥbet-i h.):K4/13
- ḥas (f.i.): ot kırıntısı, çerçöp.
ḥ.+da(ḥār u h.):G205/2
ḥ.+ı (ḥar u h.):G38/2
- Ḥasan (a.i.) Hz. Muhammed'in torunun ismi.
Ḥ.+dır:K7/2, K7/3
- ḥasb (a.zf.): göre, nazaran, gereğince.
ḥ.-i hāl et-:G34/1
- ḥāşıl (a.s.): peyda olan, olan, çıkan, üreyen.
ḥ. :G174/4, G186/4, G63/4, K3/53, G5/1
- ḥ. ol- :G137/3
ḥ.-ı kār:G194/3
- ḥāşiyet (a.i.): özellik, nitelik.
ḥ.-i la'f:G51/3
ḥ.-i la'f-i bedahşān:K3/11
- ḥaşlet (a.i.): insanın yaratılışındaki huyu, tabiatı, mizacı.
ḥ. (melek-ḥ.):G210/3
- ḥāsis (a.s.): cimri, pinti; alçak, değersiz, kıymetsiz.
ḥ.+in (gedā-yı h.):G36/4
- ḥasr (a.i.): bel; bögür.
ḥ.-ı ābā:TahI/1/4
- ḥasret (a.i.): ele geçirilemeyen yada elden kaçırılan bir nimete üzülop yanma, özleyiş.
ḥ.+ıñle :G171/1, G64/2, K3/97, Tar4/6
ḥ.+le :G185/6, G31/2
ḥ.-keş :G38/4
ḥ.+de (külbe-i h.):G240/1
ḥ.+i (dāğ-ı h.):G257/1
- Ḥassān (a.i.): erkek ismi.
Ḥ.+ı :K3/100
- ḥaşşaten (a.zf.): hususi olarak, özellikle, ayrıca, yalnız.
ḥ. :K2/35
- ḥaste (f.s.): hasta, rahatsız, sayrı.
ḥ. :G222/2
ḥ.+yim:G7/5
ḥ.-dil:G232/4, G79/7
ḥ.-i aşq:G158/1, G257/2, G50/3
ḥ.-i derd ü ğam:G203/3
ḥ.-i derd-i ḥummār:G240/2
ḥ.-i dil:G131/2
ḥ.-i mehcūr:g182/4
ḥ. (dil-ḥ.):G67/1
ḥ.+me (dil-ḥ.):G180/1
- ḥāşe (i.) çirişli kalınca bez
ḥ.-i āğuş:G257/1
- Ḥāşimī (a.s.): Haşimoğullarından olan kimse.
Ḥ. vü Kureyşī:G4/1, G4/1
- ḥaşmet (a.i.): heybet; hiddet, kızgınlık.

- h. :K3/13
haşyet (a.i.): korku, korkma.
 h. :G227/1
 h.-i dilber:G233/3
haşr (a.i.): toplama, cem etme; ölüleri diriltip mahşere çıkarma.
 h. ol- :G35/2, G148/1
haṭā (a.i.): yanlış, yanılmak; günah; kabahat, kusur.
 h.-pūş:Tar4/12
hātem (a.i.): mühür, üstü mühürlü yüzük.
 h.+iñ :K2/6
hātır (a.i.): zihin, fikir; hal, keyif; gönül.
 h. :G189/2, G3/1, G228/1
 h.+a :G79/7
 h.+ıma:G203/1, G203/2, G203/3, G203/4, G203/5, G203/6, G203/7, G203/8, G203/9
 h.-ı aḥbāb:G166/4, G77/1
 h.+in (cāygır-i h.):TahIII/3/2
hātırā (a.i.): hatıra gelen, hatırda kalan şey, andaç.
 h. :G78/5
hātif (a.s.): gaipden haber veren melek.
 h.-i ḡayb:Tar2/5
hātım (a.s.): bitiren; mühürleyen.
 h. :K7/13
 h.-i bedūh et-:G180/4
hātıme (a.i.): son, nihayet.
 h. :G51/3
hātım (a.i.): sona erdirmeye, bitirmeye; mühürleme.
 h. :K2/6, G51/4
 h.-i tūmār-ı velāyet:K6/23
 h.-i encām-ı mesīh:G51/2
hātme (a.i.): hatim etme, bitirme.
 h.-i kerem:G74/5
hātṭ (a.i.): çizgi; satır; yol; yazı; sıra.
 h. :G69/7
 h.+iñ :G235/2
 h.+iñla :G235/2
 h.-i bütlan:G168/3
 h.-ı reyḥān:K3/17
 h.-ı müsteḡnā:K1/39
 h.-ı sāḡar:G183/3
 h.-ı siyāh:G43/1
 h. (ʿanber-i sārā-yı h.):G130/1
 h. (imzā-yı h.):G130/5
 h. (kala-yı h.):G130/4
 h. (miralāy-ı h.):G130/3
 h. (sevdā-yı h.):G130/1
 h. (ḡavḡā-yı h.):G130/2
 h.+iñ (sebze-i h.):G159/5
hattā (a.zf.): dahi, bile, hem de.
 h. :G12/2
havāriḡ (a.i.): harikalar, olağanüstü şeyler.
 h. :K3/57
havātır (a.i.): hatıralar, fikirler, düşünceler.
 h.+la :G92/6
hāver (f.i.): doğu yönü, gün doğusu.
 h.+i (sipāh-ı h.):K2/34
havşala (a.i.): anlayış, akıl, zihin.
 h. :G114/5
hāy (f.n.): vah!, eyvah!
 h. u hūy:G129/5
 h. hūy-ı ḡavḡā:G186/4
hay (a.s.): diri
 h. :G156/5
hayā (a.i.): utanma, sıkılma; namus, edeb.
 h. :K2/32
 h.+sı :TahII/4/3
 h.+dan (renk-i h.):G215/4
hayāl (a.i.): insanın kafasında tasarlayıp canlandırdığı şey.
 h. :G104/5, G229/8
 h. et- :G140/6
 h.+dir :M/3
 h.+i: G254/2
 h.+in :G124/1
 h.+inde:G7/2, G7/2
 h.-i ʿarız:G228/5
 h.+iñ (perizād-ı h.):G165/3
 h.+e (fānūs-ı h.):G133/3
 h. (naḡş-ı h.):TahII/3/1
 h. (vehm-i h.):TahI/3/2
 h.-i leyle-i zūlf:G172/2
 h.-i Naḡşibendī:K6/3
 h. (deryā-yı h.):G96/5
 h. (fānūs-ı h.):G153/2
hayāt : hayat, yaşam.
 h. :G156/5
 h.+ımdan:G224/6

- h.+ından (çeşme-i āb-ı h.):G10/6
 h.-ı cāvidān:G221/2
 h. (āb-ı h.):G111/7, G128/5, K8/3
 h.+ı (āb-ı h.):G186/2
Haydar (a.i.): Hz. Ali'nin lakabı.
 H.+ı (bīm-i şahr-ı H.):K2/33
Hayder : Haydar
 H.-i kerrār:k7/2
hayf (a.e.): haksızlık; beddua; yazık ki.
 h. :G102/7, G156/3
 h.+dır :G135/4
hayli (f.s.): epeyce, çokça; oldukça; bir takım.
 h. :G161/3, G234/3, G62/5, G80/1, G206/3, G256/2, G33/7, K2/29,
 h.+ce :G3/6, K3/21, G113/5, G220/4
hayme (a.i.): çadır.
 h.+ñi:G143/7
hayr (a.i.): iyilik; iyi, faydalı iş; fayda.
 h. :K7/1
 h.+a :G85/2
 h.+ı :G123/4
 h.-ı hulk:K4/1
 h.-ı bī-temel:G47/1
 h.-ı nās:G145/2, K11/2
hayrān (a.s.): şaşmış, şaşsa kalmış; çok tutkun.
 h. :G110/2, K3/34, K6/7, M/2
 h.+ı :K3/84
 h.+ım :G96/2
 h. ol- :G154/5, G231/3
hayrānī (a.i.): hayranlık, şaşkınlık.
 h. (teng-i h.):Tar4/6
hayret (a.i.): şaşma, şaşsa kalma.
 h. :G109/2, G116/2, G260/2, G53/2, G78/5, G124/3
 h.+de :G116/4, G46/3, G50/1, G63/4, G142/5
 h.+desin:G190/2
 h.+deyim:G174/3
 h.+e :G169/1
 h.+le :G109/3
 h. kıl- :G163/5
 h.- efzar:G207/2
 h. gel- :G29/7
 h. ol- :G203/8
 h. (ālem-i h.):G95/1, K10/1
 h. (būy-ı h.):G2/7
 h.+de (deşt-i h.):G104/1
 h.+de (mest-i h.):G233/3
 h.+le (rāh-ı h.):G101/2
 h.+de (vādī-i h.):G108/4, G165/3
 h.+de (gülzār-ı h.):G131/5
hayvān (a.i.): canlılık, dirilik; canlı şey.
 h.:G111/6, G211/6
 h. (tab^c-ı h.):G111/7
 h. (āb-ı h.):G168/1, G221/2
hazākat (a.i.): ustalık, üstatlık.
 h.+le :G158/1
 h.+a :G128/5
hazān (f.i.): sonbahar, güz.
 h. :G180/5
 h. (rūy-ı h.):G182/4
hazen (a.i.): gam, keder, tasa.
 h.+i (beytü'l-h.):G166/4
hazer (a.i.): sakınma, kaçınma, korunma.
 h. :G172/4
hāzır (a.s.): huzurda, meydanda, göz önünde olan, bizzat bulunan.
 h. :G179/6, K8/5
 h. ol- :G224/3
hazm (a.i.): midedeki yiyecekleri eritme, sindirme.
 h. et- :G114/5
hazret (a.i.): saygıyı ifade etmek üzere büyüklere verilen isim.
 h. :G111/7
 h.-i Şiddīk-i Ekber:K6/13
 h.-i Ğsā:G13/3
 h.-i Allāh:G218/2
 h.-i cānān:K1/1
 h.-i Cibrīl:K2/11
 h.-i Cibrīl:K3/48
 h.-i maḥbūb-ı Rabbānī:K3/106
 h.-i mesiyet:G26/3
 h.-i Mevlā:G110/5
 h.-i Monlā:G134/5
 h.-i Oşman:K2/32
 h.-i peygamber:Tar5/3
 h.-i subḥān:G94/1

- h.-i sultān:K1/16
h.-i şāh-ı beşer:Tar5/1
h.-i Zünnün:G9/6
h.+e (bārgāh-ı h.):G94/4
ıazūr (a.s.): çok çekingen, çok dikkatli.
h.:TahI/1/1, G162/2
h. ol-:G139/5
ıazz (a.i.): hoşlanma, zevklenme; sevinç;
baht, nasip, saadet, kıymet.
h. :G131/1, G131/2, G131/3,
G131/4, G131/5, G161/2
ıecr (a.i.): ayrılma, terk etme; ayrılık.
h.+i (rūze-i h.):G69/7
h.+inden (nār-ı h.):G31/1
ıediye : hediye, armağan.
h.+mdir:G137/5
ıelāk (a.i.): mahvolma, ölme; çok yorulma.
h. :K1/44, H/14
h. et- :G140/2, G189/2
h. ol- :G149/1, G177/1
ıele(e.): bilhassa; ikaz
h. :G102/4, G112/3, G115/2,
G237/3, G7/4, G7/4, K6/10
ıekīm (a.s.): üstte bulunan, kadı, vali,
amir, hükümdar.
h. :G229/8, G83/4
ıekīmāne (a.f.zf.): hikmet sahibi, hakim
olana yakışacak şekilde.
h. :G222/2
ıelāl (a.i.): dinin hükümleri bakımından
kullanılabilen, haram olmayan şey.
h. et- :G254/6
ıelvā (a.i.): unlu, yağlı ve şekerli
maddelerle yapılan bir tatlı.
h. :M/5, M/10
h.+cı :M/1
h.+sını :M/7
h.+sına (şeb-i h.):G134/4
ıem (f.e.): -dak, -deş, -i bir.
h. :G184/2, G188/1, G201/5,
G29/2, G33/5, G94/1,
G94/2, G99/1, G107/4,
G108/5110/1, K1/27,
K2/35, K3/63, K3/85,
K4/13, K9/3, Tar5/4,
Tar6/8, TahI/1/4
h.-renk:G170/2
h.-sāye:G140/3
h.-zebān:G251/8
h.-dem (tıfl-ı h.):G155/1, G170/2,
K9/5
ıemān (f.zf.): hemen, derhal.
h. :G110/4, G184/5, G2/1,
G2/1, G232/5, G239/2,
G61/1, K8/7, K10/5,
TahII/2/5
h.-rā :Tar7/10
h.-ı iksir:K6/17
ıemdem (f.b.i.): sıkı fıkı, canciğer arkadaş.
h.+i :G49/4
ıemīşe (f.zf.): daima, her vakit, her zaman.
h. :G26/3, G26/3, K3/107,
K6/19, K12/5, Tar2/3, K9/1,
Tar4/16
ıempā (f.b.i.): kötü işlerde arkadaş,
ayaktaş.
h. :G261/5, Tar7/4
ıemtā (f.b.s.): benzer, taydaş, denk.
h. :Tar7/10
ıemyān (f.i.): heybe, çanta, büyük kese,
dağarcık.
h. :G237/3
ıengām (f.i.): zaman, çağ, sıra, vakit,
mevsim.
h.+dan:G14/5
h.-ı şafā:Tar6/8
h.+dan (vaşl-ı bī-h.):G14/5
ıengāme (f.i.): kavga, gürültü.
h.+yi :G198/4
ıentüz (f.zf.): şimdiye kadar, bu ana denk.
h. :K3/28
h.-ı na't:K1/42
ıep : hepsi, bütünü.
h. :G102/4, G102/5, G109/1,
G113/1, G113/3, G115/4,
G133/1, G133/2, G136/3,
G137/1, G141/5, G151/1,
G172/5, G233/2, G245/3,
G246/1, G246/6, G246/7,
G29/2, G32/1, G32/2,
G32/3, G32/4, G32/5,
G34/1, G34/2, G38/1,

- G46/1, G3/7, G4/2, G4/4,
24/1, G24/2, G24/3, G24/4,
G24/5, G25/1, G25/2,
G25/3, G25/4, G25/5,
G28/1, G28/2, G28/3,
G28/4, G28/5, G74/3,
G86/1, K2/23, K3/16,
K3/32, K3/33, K3/45,
K3/96, K3/103, K4/9,
K4/13, K4/14, K5/5, K5/6,
K5/9, K5/11, K6/9, K6/12,
Tar4/5, Tar4/12, H/14, M/5,
M/13, G3/7, G4/2, G4/4,
G24/1, G24/2, G24/3,
G24/4, G24/5, G25/1,
G25/2, G25/3, G25/4,
G25/5, G28/1, G28/2,
G28/3, G28/4, G28/5,
TahI/5/3
- ier (f.e.): hep, bütün.
h. :G127/3, G130/5, G131/2,
G132/5, G145/5, G133/4,
G135/3, G155/5, G156/1,
G158/3, G158/5, G164/3,
G166/5, G168/5, G170/5,
G172/5, G177/1, G187/4,
G196/3, G200/3, G205/4,
G210/2, G216/4, G220/3,
G230/2, G231/1, G240/3,
G245/4, G249/1, G249/5,
G251/1, G254/2, G257/1,
G260/5, G3/5, G3/7, G6/3,
G6/4, G7/2, G10/3, G10/4,
G14/2, G28/3, G28/4,
G32/5, G34/7, G35/1,
G37/4, G37/5, G45/3,
G46/5, G52/3, G64/3, G,
G74/2, G78/8, G82/4,
G87/3, G90/4, G92/2,
G109/1, G109/2, G109/8,
G114/2, G114/5, G117/3,
K1/10, K1/11, K2/35,
K2/36, K2/37, K3/5, K3/7,
K3/4, K3/27, K3/36, K3/30,
K3/95, K3/98, K4/6, K4/11,
K6/19, K7/14, K8/2, K8/4,
K8/5, K9/7, K11/5, Tar2/2,
Tar2/3, Tar3/1, Tar3/3,
Tar3/6, Tar4/4, Tar4/7,
Tar6/5, Tar6/7, Tar6/11,
Tar7/1, Tar7/6, H/6, G3/5,
G3/7, G6/3, G6/4, G7/2,
G10/3, G10/4, G14/2,
G28/3, G28/4, TahII/2/1
- hergiz (f.zf.): asla, katiyen.
h. :G102/6, G109/2
- herkes : herkes
h. :K6/18
h.+e :G80/6, H/8
h.+iñ :G144/2, G24/5, G24/5,
G49/5
- hesâb : hesap, sayma, aritmetik.
h. :G97/5
h. et- :G237/5
h. ol- :G185/5
- hestî (f.i.): var olma, varlık.
h.-i vādî-i şüret:G9/5
h.+yi (kayd-ı h.):G117/5
h.-i vādî-i şüret:G9/5
- hevâ (a.i.): heves, istek, arzu.
h.+landı:G1/5, G1/5, G216/3,
G239/2
h.+landıkça:G208/3
h.+sın :G242/3
h.+yı :G78/2, G78/3
h.-âlûde:G90/4
h.-yı aşk:TahII/2/1
h.-yı hâl-i ahter:G183/1
h.-yı hâl-i ahter:G183/1
h.-yı dil-rübâ:G84/1
h.-yı dūd-ı âh:G256/1
h.-yı maṭlab-ı dünyâ:G47/1
h.-yı vādî-i ḥayret:G108/4
h. (vakf-ı h.):G90/2
h.+da (nefs ü h.):G221/2, G112/4
h.+sında (nefs-i h.):G80/5
h.+ya (râh-ı h.):G9/4
h.+ya (râh-ı h.):G9/4
- hevādâr (f.b.s.): havadar, etrafı açık
rüzgarlı yer.
h. :G109/5
- hevâ'î (a.s.): nefsine düşkün,; hava ile

- ilgili.
 h. :H/13
 h.+ler :K3/38
- nevāyī (a.s.):hava ile ilgili
 h.+dir:G27/2, G27/2
- neves (a.i.): arzu, istek; gelip geçici istek.
 h. :K3/94
 h.-kār-ı taleb:G261/2
 h.+i (murğ-ı h.):G167/4
- ney'et (a.i.): şekil, suret; hal, durum; kurul.
 h.-i gül:G241/5
 h.-i hūbān:G237/1, G237/1
- neyyülā (a.i.): madde, eşyanın gerçek olan kısmı.
 h.-yı cihān:G109/3
- nezār (f.i.): bülbül.
 h. :G11/2, G11/2, G242/3, G52/5
 h.+ı :K3/98, Tar4/7
 h.-ı 'āşık:G140/7, G140/7
 h.-ı firāk:G140/1
 h.-ı gülşen-i dīdār:G164/1
 h. (cem'-i h.):G98/3
- hezārān (f.i.): bülbüller; binlerce.
 h.:K3/90
 h.-ı bülbül-i nālān:G52/1
- hıfz (a.i.): saklama, ezberleme.
 h. :TahIII/5/1
- hırām (f.i.): nazlı, edalı, salına salına gidiş.
 h. :Tar8/2
 h.+ında:G244/4
- hırāmān (f.s.): nazlı, edalı, salına salına yürüyen.
 h.+ı :K3/43
 h.+ıñ (serv-i h.):G181/3
- hired (f.i.): akıl, us.
 h. :G123/1
- hırka (a.i.): kalın kumaştan yapılmış veya içi pamukla beslenmiş ceket uzunluğunda bir giyecek.
 h. :G215/2
 h.+cıgıñ:G144/1
 h.+sın :G116/4
 h.+yı :G185/7
 h.-i Edhem:G170/3
 h.-i peşmīne:G184/3, G219/4
- hirmān (a.i.) mahrumluk, ümitsizlik.
 h.+ı (hūsrān u h.):Tar4/14
- hirmānī (a.i.) mahrum olan, ümitsiz kişi.
 h. :K3/105
- hürmen (a.i.): mahrumluk, ümitsizlik.
 h.-i şabr:G67/2
 h.+imle (dil-h.):G180/3
- hırs (f.i.): ayı.
 h.+ın :G229/7
 h.+ı (şarf-ı h.):G118/5
- hırsız : hırsız.
 h.+ı :TahIII/5/5
- hışm (f.i.): kızgınlık, öfke.
 h. :G182/3, G201/2
- Hızır: Hz: Hızır
 H. :Tar7/8
 H.+a :G210/6
 H.-ı haķıķı:G162/7
- hicāb (a.i.): utanma, sıkılma; perde.
 h.+ından:G105/1
 h. et- :G38/5
 h.-ı dīde:G96/3
 h.-ı neng:G11/2
 h.-ı bār-ı şerm:TahIII/4/2
 h. (mihr-i maķşūd-ı h.):G90/2
 h. (müdrük-i ehl-i h.):K10/3
- hicābāt (a.i.): perdeler, tılsımlar, şirinlik muskaları.
 h.+la (setr-i h.):G115/3
- hicāz (a.h.i.): Arap yarımadasında Mekke ve Medine'nin bulunduğu bölge.
 h. :G147/3
- Hicāz(a.i.): Arap yarımadasında Mekke ve Medine'nin bulunduğu bölge.
 H.+a (semt- H.):G1/5
 H.+ı (semt-i H.):K3/22
 H.-i 'ālem-i 'adl:K7/4
- hicr (a.i.): ayrılık.
 h. :G14/5
 h.+iyle:K3/77
 h. (dilber-i h.):G45/1
 h.+imiz (nağme-i h.):G180/4
- hicrān (a.i.): ayrılık, unutulmaz acı, keder.
 h. :G237/5, G60/1
 h.+dır :M/9
 h.+ı :G194/5

- h.+ı (dāğ-ı h.):K3/95, Tar4/4
h.+ı (rüz-ı h.):G161/2
h.+ıñ (kūh-ı girān-ı h.):G198/4
h.+ıñ (rüz-ı h.):G142/3
h.+dır (zehr-i h.):G174/1
üç (f.zf.): yok denecek kadar az olan, yok olan.
h. :G109/2, G109/4, G114/1,140/3, G164/12, G191/3, G234/4, G247/6, G34/6, G37/8, G50/2, G61/4, G48/1, G76/5, M/11
h.-i yemm:G103/4
üdüyet (a.i.) hak yoluna, doğru yola kılavuzlama.
h. :K1/11, G226/1
h. (māh-ı h.):K5/6
h.+dır (meşāl-i rāh-ı h.):G252/1
h.+dır (mülk-i ehl-i h.):G253/1
iddet (a.i.): öfke, keskinlik.
h.+inde:K3/9
ikāyet (a.i.): anlatma; olmuş bir hadise; masal.
h. :K1/25
ikmet (a.i.): hakimlik, sebep.
h.+i :Tar6/11
h.+ini :G75/7
h.-āmiz:G186/4
h.-i ʿirfān:G46/4
h. (baħr-i h.):K3/60
h. (ehl-i h.):G154/2
h.+den (kıbāb-ı şun-ı h.):G12/1
h.+den (dest-i h.):K3/87
h.+le (iksīr-i h.):G52/4
h.+ler (emtār-ı h.):K3/56
ilāf (a.i.): karşı, zıd, yalan.
h.-ı dāb-ı meclis:G47/3
ilʿāt (a.i.): eskiden, padişah veya vezir tarafından takdir edilen kimseye giydirilen süslü elbise, kaftan.
h. :G242/3
ilāl (a.i.): yeni ay.
h. :G161/2, G29/5
h.-āsā :K1/24
h.-ebrū:G65/5
h.-engüşt:K3/77
h.+i (aħter ü h.):G254/1
hilkat (a.i.): yaratılma, yaradılış.
h.+de (hulq-ı h.):K7/3
h.+inden:K1/16
hilm (a.i.): insanın tabiatında olan yavaşlık, yumuşaklık.
h. (menba-ı h.):K2/32
hilmī (a.s.): yumuşak huylu, nazik, kibar.
h. :G226/5
hilye (a.i.): süs, zinet; güzel sıfatlar; güzel yüz.
h.+ñi :K1/48
h.+si :K1/41
h.-i pāk:K1/19
himmet (a.i.): gayret etmek, çalışmak, çabalamak.
h. :G111/4, G261/6, TahI/4/2
h.+de :G111/7
h.+e :G60/3
h.+i :G191/5, G89/4
h.+im :G64/3
h.+iñ :G258/5
h.+ine :Tar7/4
h.+iyle:G1/2, G1/2
h.+inde:G244/4
h.+le :G134/5
h.+leri :Tar3/6
h.-i ʿālī:K6/20
h.-i ʿālī:G87/5
h.-i merdāne:G89/1
h. (şebdīz-i h.):G177/4, K3/72
h.+de (evc-i h.):G261/3
h.+dır (ehl-i h.):G252/1
h.+dır (pute-i iksīr-i h.):G252/3
h.+i (nigāh-ı h.):G260/5
h.+i (pür-h.):G217/4
h.+i:K8/1, K8/5, Tar5/4, Tar6/1
h.+iñ (şāh-bāz-ı h.):K2/20
h.+inden (hümā-yı h.):K6/25
h.+le (hümā-yı h.):G206/5
h.+le (tişe-i h.):G199/2
h.-i pīrān:G128/1, G251/7
Hindī (a.i.): Hindistanlı olan kimse.
H. :H/1
hīrām (f.i.): salınma, salınarak edalı edalı yürüme.

ħ. et- :G64/3
 işāl (a.i.): huylar, tabiatlar, ahlaklar.
 ħ.-i Naķşibendī:K6/19
 ħitāb (a.i.): bir veya bir çok kimselere
 ağızdan veya yazı ile söyleme.
 ħ. :Tar8/3, K3/19
 ħ.+ıyla:K3/97
 ħ.+ı :Tar4/6
 ħitām (a.i.): son, nihayet, bitme, tükenme.
 ħ. :Tar8/4
 ħ.+ı :H/2
 ħ. (ħüsn-i ħ.):G29/4
 ħiyel (a.i.): hileler, aldatmalar.
 ħ.+den (rāh-ı ħ.):G47/5
 ħ.+le:K3/35
 ħizmet (a.i.): iş, iş görme, vazife.
 ħ. :K3/84
 ħ.+le :G98/5, K3/13
 ħ.+inde:G51/2
 ħ.-i ‘uşşāk:G93/1
 ħ.-i mürşid:G3/3
 ħ.-i Kur’ān:TAR8/4
 ħ.:K4/15
 ħod (f.zm.): kendi.
 ħ. :G88/3
 ħ.-perest:G178/7
 ħodbīn (f.b.s.): kendini beğenmiş.
 ħ.+e (şüret-i ħ.):G146/1
 ħoķķa (a.i.): içine mürekkep konan küçük
 kap; içine tükürülen kap.
 ħ.-ı gevher:K1/32
 ħoş (f.s.): güzel, iyi, tatlı.
 ħ. :G176/3, G198/5, G239/3,
 G257/5, H/8, K7/2
 ħ.+uz :G110/5
 ħ. gör- :G87/4
 ħ.-āb :M/11
 ħ.-aver:G183/2
 ħ.-bū+ların:G139/3
 ħ.-būy-ı zülf:G32/3
 ħ.-gū:G227/5
 ħ.-lehçe:K1/12
 ħoşbeyān (a.i.): güzel söz
 ħ. :K1/6
 ħoşnūd (f.s.): razı, memnun.
 ħ. ol- :G108/5

Ĥudā (f.h.i.): Tanrı.
 H. :K3/17, K3/31, Tar1/5
 H.+nıñ:G225/4
 H.+nıñ:K3/64
 H.+nıñ:K9/1
 H.+yı:K6/3
 H.+da (rāh-ı Ĥ.):G204/1
 H.+dan (feyz-i Ĥ.):G186/2
 H.+dan:K7/14
 H. (bār-ı Ĥ.):K5/1
 H. (cevher-i nūr-ı Ĥ.):K1/17
 H. (yārān-ı Ĥ.):G138/5
 H.+dır (beyt-i Ĥ.):G205/1
 H.+dır (dest-i Ĥ.):G204/2
 H.+dır (nazar-gāh-ı Ĥ.):K3/3
 H.+nın (ehl-i Ĥ.):K12/2
 H.+nıñ (fuyūzāt-ı Ĥ.):G223/2
 H.+ya (mürşid-i rāh-ı Ĥ.):G138/2
 H.+yı (sırr-ı Ĥ.):TahI/5/5
 Ĥ.-yı (kīne-i ehl-i Ĥ.):G184/1
 Ĥudāyā (f.n.): Ey Tanrı!, Ey Allah!
 Ĥ.:K3/103, Tar4/12
 Ĥudāyī (f.i.): Allahlık, Allah’a mensup.
 Ĥ.-zāde:TahI/5/5
 Ĥuneyn (a.i.):
 Ĥ.:K3/78
 Ĥürşid (f.i.): Güneş.
 Ĥ.-i cemāl:G29/6
 Ĥuşuş (a.i.): bakım, iş; şekil, yol, konu.
 Ĥ.+ında:G34/6
 Ĥ.+unda:G112/1
 Ĥuşuşā (a.zf.): başkaca, ayrıca.
 Ĥ. :K6/21
 Ĥüb (f.s.): güzel, hoş, iyi.
 Ĥ.+lar :G66/3
 Ĥ.-āb :G160/2
 Ĥübān (f.s.): güzeller, iyiler.
 h. :G230/1, G78/7, M/1,
 TahIII/5/2
 h.+a (şāh-ı Ĥ.):G175/5
 Ĥübān+ı (zülf-i Ĥ.):K3/10
 h.+ı (zümre-i Ĥ.):TahIII/5/2
 h.+ıñ (şāh-ı Ĥ.):G172/7
 h.+sın (şāh-ı Ĥ.):G151/1
 h. (şāh-ı Ĥ.):G111/1

- h. (şemʿ-i ḥ.):G153/2
h. (zülfi-i ḥ.):G136/1
h. (zümre-i ḥ.):G152/2, G230/1
- ḥubb (a.i.): sevgi.
ḥ.+unda:G145/7, K11/7
ḥ.-i zātī:K11/2
ḥ.-i mecāzī:G62/7
ḥ.-i vaṭan:K5/14
ḥ.-i Yūsuf:G43/5
ḥ.-i zer:G211/3
ḥ.-i zātī:G145/2
- ḥudāyī (f.s.): Allah'a mensub.
ḥ. :G50/2
- ḥuftegān (f.b.s.): yatıp uyumuş olanlar.
ḥ.-i kūr-i ʿaşq:G146/6
- ḥukūk (a.i.): haklar; kanunların verdiği haklar; hakikatler.
ḥ.+uñ :G224/1
- ḥulāsā (a.i.): bir şeyin, nır sözün özü.
ḥ. :K3/55
ḥ. et- :G232/3
- ḥulḳ (a.i.): huy, tabiat.
ḥ.-i ḥilḳat:K7/3
ḥ. (ḥayr-i ḥ.):K4/1
ḥ.+un (ḥayb-i ḥ.):K2/16
- ḥum (f.i.): küp, şarap küpü.
ḥ. u mey:G143/3
- ḥummā (a.i.): ateşli hastalık; nöbet; sıtma.
ḥ.-yı ḡam:G152/5
- ḥummār (ḥ.-i ḡam:G254/5, G46/5
ḥ. (renc-i ḥ.):G189/2
ḥ.+ı (çeşm-i ḥ.):G247/5
ḥ.+ı (renc-i ḥ.):G194/1
- ḥūn (f.i.): kan, öldürme, ök.
ḥ.+da:G77/3
ḥ.+ı:TahII/2/2
ḥ.+lu:G209/2
ḥ. ol-:G192/3, G261/4
ḥ.-ālūd:G96/4
ḥ.-behā:G76/4
ḥ.-i ciger:G176/4
ḥ.-i ciger:G83/3
ḥ.-i çeşm-i ʿaşıḳān:G121/9
ḥ.-i çeşm-i mevc:G172/3
ḥ.-i dīl:G196/4
- ḥ.+da (pāy-i ḥ.):G113/1
- ḥurde (f.i.): ufak, değersiz şey, kırıntı; nükte, dakika.
ḥ.+ler :G86/3
ḥ.+li :M/8
ḥ. (sā-ḥ.):K3/80
- ḥurūf (a.i.): harfler.
ḥ.-i ʿāliyāt:G236/4
- ḥusūd (a.i.): hased eden
ḥ.-i māh:G193/3
- ḥūş (f.i.): akıl, fikir, şuur, us.
ḥ.+ıma (semiʿa-yı ḥ.):G101/3
ḥ.+ın (ḡuş-ı ḥ.):G36/2
- ḥūşe (f.i.): başak; salkım.
ḥ.-i pervīn:G146/4
- ḥuşḳ (f.s.): kuru.
ḥ. (zāhid-i ḥ.):G213/5
ḥ.+i (riyā-yı ḥ.):G100/5
- ḥüy (f.i.): çalıp eğlenmeden çıkan gürültü, vaveyla, çığıltı.
ḥ.+la (ḥāy u ḥ.):G129/5
- ḥuzūr (a.i.): hazır bulunma; rahat.
ḥ. :G217/3
ḥ.+a :G121/1, G138/7, G258/5
ḥ.+ında:G160/7
ḥ.+ından:G61/2
ḥ.-i āḡehī:G244/3
ḥ.-i dā'im:K6/15
ḥ.+u (genc-i ḥ.):G89/3
- ḥüccet (a.i.): senet, vesike, delil.
ḥ. :K10/5
- ḥücre (a.i.): göz, odacık.
ḥ.-nişīn:K5/14
- ḥücüm (a.i.): saldırı, saldırma.
ḥ.+una:Tar7/7
ḥ.-i leşker-i cev:G172/5
- ḥüdā (a.i.): doğru yol gösterme.
ḥ.-pertev:G134/1
- ḥüdāvend (f.h.i.): Allah, Tanrı; efendi; hükümdar.
ḥ.-i muʿīn-i ʿālem:Tar7/10
- ḥüdhüd (a.i.): çavuşkuşu. Hz. Süleyman ile Sebe Melikesi Belkis arasında haber getirip götüreren kuş.
ḥ.-i ʿaşq:G103/6
ḥ.-i ʿayyār:G84/3

ükemā (a.i.): hakimler, alimler, bilginler.

h. :G75/7

ükm (a.i.): hüküm, emir, komuta.

h.+üne :G140/3

h.-i Rabbānī:K3/42

ümā (f.i.): devlet kuşu, saadet, kutluluk.

h. :G261/3, G8/5, G8/5

h.-āsā :K6/2

h.-sāye-i lütf:G38/3

h.-y1 aşk:G162/1

h.-y1 řāb-ı Ferdī:G153/5

h.-y1 devlet:G251/3, G260/4

h.-y1 dil-bülend:G108/4

h.-y1 himmet:G206/5, K6/25

h. (perr-i h.):G11/3, G11/3

h.-y1 (bāl-ı h.):G76/3

h.+dan (perr-i h.):G121/5

ümām (a.s.): himmetli, azimli.

h. :Tar7/5

ümāyün (f.s.): mübarek, kutlu; padişaha ait.

h.+unda (mihr-i h.):G212/5

üner (f.i.): marifet, bilme; ustalık

h. :G238/5

ürmet (a.i.): saygı, haramlık.

h.+ine:G211/7

üseynī (a.s.): Hüseyin'e tabi olan.

h.+ye :G248/4

üsn (a.s.): güzel, iyi; güzellik, iyilik.

h. :G11/5, G191/4

h.+ü :G13/3

h.+üñ :G109/9, G88/3, K1/2

h.+üne :G168/3, G260/3, G36/3

h.+ünde:G166/3

h.+ünü:G229/1

h.+ünüñ :G130/4, G5/3

h. ü aşk:G153/5, K3/104, Tar4/13

h.-i řitām:G29/4

h.-i şüret:G80/2

h.-i şabül:G74/5

h.-i cihān-süz:G141/1

h.-i deryā:G75/2

h.-i endām:G178/5

h.-i evřāf:K1/42, K1/49

h.-i ezel:G2/1, G220/1

h.-i mümtāzān:G243/1

h.-i şiret:G188/1

h.-i ta'bir:G29/1

h. ü ān:G85/6

h. (şayd-ı h.):K3/39

h. (cāmi'-i h.):G166/3

h. (irtibāt-ı h.):G138/6

h. (kisve-i h.):G221/3

h. (mekteb-i h.):G151/3

h.+e (řāb-ı h.):G178/2

h.+e (bengāle-i h.):G27/3

h.+e (evrāk-ı h.): G88/4

h.+e (gülşen-serā-yı h.):G153/1

h.+e (mülk-i h.):G212/5

h.+e (mülk-i h.):G243/2

h.+e (serīr-i h.):G68/4

h.+i (řāh-ı h.):G233/4

h.+i (zeķāt-ı h.):G144/4

h.+iyle (evřāf-ı h.):G168/5

h.+ü (āyīne-dār-ı h.):G52/3

h.+ü (cezbe-i h.):G76/1

h.+ü (gülşen-i h.):G194/2

h.+ü (mülket-i h.):G130/2

h.+ü (revnaķ-ı h.):G68/2

h.+üñ (şüret-i h.):G113/3

h.+üñ (berāt-ı h.):K3/66

h.+ün (dibāçe-i h.):G235/5

h.+üñ (nür-ı h.):G96/2

h.+üñ (řāh-ı h.):G209/5

h.+üñ (şu'a-ı h.):G30/1

h.+üñ (taşvir-i h.):G153/2

h.+ünde (řafħa-i h.):G229/3

h.+ünde (āyet-i h.):G236/3

h.+ünde (bezm-i h.):G213/4

h.+ündeki (genc-i h.):G217/5

h.+ünden (muřħāf-ı h.):G10/2

h.+ünden (muřħaf-ı h.):G85/2

h.+üne (cinān-ı h.):G240/5

h.+üne (gülşen-i h.):G248/4

h.+ünü (şüret-i h.):G171/5

h.+ünü (zeķāt-ı h.):G239/4

h.+ünüñ (āfitāb-ı h.):G85/3

h.+ünüñ (řīve-i h.):G236/2

hüşün(a.i.): güzellik

h.-ı resm-i ādāb:K3/80

hüsrān (a.i.): zarar, ziyan; mahrumiyet acısı.

- h. :K3/105
 h.+dadır:G61/4
 h.+1 :K3/33
 h. u hirmān:Tar4/14
 h+dır (ʿayn-ı h.):G174/3
 üşyār (f.b.s.): akli kendisine yar olan,
 yarayan, akıllı.
 h. :G84/2
 h. ol- :G108/2, G14/1, :G14/1,
 G26/4, G26/4
 h.-1 şūh:G53/3
 üzn (a.i.): gam, keder, sıkıntı.
 h. :K2/21
 h.-i kuvvet:G105/4
 raq :uzak
 ı.+larda:G61/1
 Irāk (y.a.): Irak
 ʿI. u Işfahān:G147/3
 şkāt (a.i.):düşürme , düşürülme ; yok etme
 ; hükümsüz bırakma ; ölünün adına
 dağıtılan sadaka
 ı. et- :G82/6
 ı.-1 izāfet:G77/5
 şlah (a.i.):iyileştirme düzeltme
 ı.+a :G216/2
 ssı :sahip
 ı.+nı :G134/3
 ştabıl (a.i.): ahır
 ı.+a :G211/6
 şık : ışık
 ı.+dır :G72/1
 ıyd (a.i.):bayram
 ı. :K4/1
 ı.+inden:G142/3
 ı.-1 aʿzām:G6/4
 ı.-1 ahker-i kemter:Tar5/10
 ı.-1 ekber:G6/3
 ı.-1 saʿīd:G161/2, Tar3/3
 ı.-1 şādī:Tar5/9
 ı.-1 vaşl:G226/4
 ı. (meh-i ı.):G212/3
 žtırāb (a.i.):acı, elem
 ı.-1 cilve-i Haqq:G93/3
 ibād (a.i.):uzaklaştırma ; tart etme kovma ;
 ı. :Tar5/9
 ı. (āl-i ı.):K3/107
 ı.-1 terk-i kabā:K5/2
 ıbādet (a.i.): Allahın emirlerini yerine
 getirme , tapma tapınma
 ı.+le :G80/9
 ibn (a.i.):oğul
 ı.-i Nuʿmān:K3/82
 ı.-i vaqt:TahI/4/2
 ibrām (a.i.):can sıkacak derecede üstüne
 düşme
 ı. :G62/5
 ı.+e :G69/4
 ibrāz (a.i.):meydana çıkarma
 ı. :G112/3
 ıbret (a.i.):kötü bir hadiseden alınan ders ;
 acayib tuhaf
 ı.+i :G146/5
 ı.+de (çeşm-i ı.):G233/3
 ibtāl (a.i.):boş , hükümsüz bırakma ,
 bozma , boşa çıkarma ; lağv etme
 ı. eyle- :G130/5
 ibtidā (a.i.): başlama ; başlangıç ; ilkin en
 önce , başta
 ı. :K1/1, K1/2, K1/3, K1/4,
 K1/5, K1/6, K1/7, K1/8,
 K1/9, K1/10, K1/11, K1/12,
 K1/13, K1/14, K1/15,
 K1/16, K1/17, K1/18,
 K1/19, K1/20, K1/21,
 K1/22, K1/23, K1/24,
 K1/25, K1/26, K1/27,
 K1/28, K1/29, K1/30,
 K1/31, K1/32, K1/33,
 K1/34, K1/35, K1/36,
 K1/37, K1/38, K1/39,
 K1/40, K1/41, K1/42,
 K1/43, K1/44, K1/45,
 K1/46, K1/47, K1/48,
 K1/49, G1/1, G1/2, G1/3,
 G1/4, G1/5, G2/1, G2/2,
 G2/3, G2/4, G2/5, G2/6,
 G2/7, G3/1, G3/2, G3/3,
 G3/4, G3/5, G3/6, G3/7,
 G184/1, G1/1, G1/2, G1/3,
 G1/4, G1/5, G2/1, G2/2,
 G2/3- G2/4, G2/5, G2/6,

- G2/7, G3/1, G3/2, G3/3,
G3/4, G3/5, G3/6, G3/7
i.+da :K3/28
i.+dan :G147/4
i.+sı :G63/1
cāhāl (a.i.):yalvarıp yakarma
i.-i Nakşibendî:K6/24
cāhāl (a.i.):bir şeye düşkün olma ,
düşkünlük
i. :G169/5
cād (a.i.):vücuda getirme ; yeniden bir şey
çıkarma
İ. et- :G180/2, G98/3
cāz (a.i.):sözü kısa söyleme ; az sözle çok
mana anlatma
i. :K3/54
cāzet (a.i.):izin ruhsat ; diploma
i. :K3/50
cāl (a.i.):büyültme , saygı gösterme ,
ikram ; büyüklük , kudret , kuvvet
i.+de (mesned-i i.):Tar2/3
i.+ine (sudde-i i.):Tar5/1
cāmālen (a.zf.): icmal suretiyle kısaltarak
i. :K3/54
cārā (a.i.): akıtma akıtılma ; yapma yerine
getirme , bir işi yürütme ; bir müzik
parçasını çalarak gösterme
i. :Tar6/11
ç : iç
i.+inde:G109/9, G188/1, G221/3,
G231/3, G256/2, H/15,
H/16, K3/60, K3/85
ç:-içmek
i. :G183/5
i.+di :G162/7
i.+enler:G182/1
i.+er :TahII/1/4
i.+ip :G242/4, G246/1, G87/2
i.+irdi :G1/3
i.+irirler:G143/7
i.+irirse:G128/4
i.+mege:G222/3
çre : içinde
i. :G107/1, G107/2, G110/2,
G121/1, G123/3, G128/5
G141/2, G151/3, G173/2,
G173/3, G159/6, G160/8,
G169/3, G181/1, G188/4,
G199/3, G199/4, G205/4
G2/5, G3/4, G7/3, G8/4
G215/5, G221/3, G232/3,
G250/3, G251/3, G45/5,
G47/6, G48/3, G61/3,
G61/4, G61/5, G63/2,
G71/3, G80/8, G84/3, H/9,
M/2, K2/2, K3/43, K5/12,
K9/1, K9/6, TahIII/5/3,
Tar7/5
içün : için , bundan dolayı
i. :G12/5, G151/3, G176/2,
G180/4, G188/2, G234/3,
G246/5, G249/6, G60/1,
G76/2, G79/2, G94/4,
G106/1, G106/2, G106/3,
G106/4, G106/5, G108/3,
K1/2, K1/3, K1/28, K10/5,
K2/20, K2/27, K2/28, K2/5,
K3/103, Tar4/12, Tar6/11
idi :idi
i. :G101/3, G140/7, G164/3,
G171/3, G210/2, G210/6,
G227/2, G34/2, G37/1,
G5/3, , K1/31, K1/35,
K1/39, K12/6, Tar5/8,
Tar8/2
i.+k :G171/3
i.+m :G100/2, G171/5, G211/6
idlāl (a.i.): naz etme , nazlanma
i.l et- :G231/5
iftār (a.i.): oruç açma ; ramazan
akşamlarında verilen ziyafet
i.+da :G69/7
ifsād (a.i.): fesada uğratma uğratılma ,
bozma
i. :M/14
iftirāk (a.i.):ayrılma , dağılma , perişan
olma ; ayrılık , hicran
i.+ı :G132/3
ihdā (a.s.):bir olan kadın
i. :Tar7/7

hlās (a.i.):halis temiz , doğru sevgi ;
önülden gelen dostluk , samimiyet
i. :G82/4

htilāfāt (a.i.): ayrılıklar , anlaşmazlıklar ,
aykırılıklar
i.-ı cihān:G74/1

htirāz (a.i.): sakınma , çekinme ; korkma
i. :G116/3,
i. et- :G232/4

hvān (a.i.): sadık , samimi , candan dostlar
; bir tarikat arkadaşı
i. :G111/2
i.+ıyla :Tar1/5

hyā (a.i.): diriltme ; taze can verircesine
iyilik lutfetme ; yeniden
kuvvetlendirme
i. :K3/7 , K6/20

hrām (a.i.): hac edenlerin giydiği dikişsiz
kıyafet ; Arapların büründükleri
yün , çarşaf ; yün yaygı
i. :G138/3

hrāz (a.i.): alma , kazanma , elde etme ;
erişme
i. et- :G121/7

hsān (a.i.): iyilik etme ; bağış bağışlama ;
bağışlanan şey ; lütf , iyilik
i. :G60/3, G78/4,
i.+a :K1/2, G36/4
i.+ı :K9/6
i.+ın :G60/2
i.+ına :G115/4
i.+ını :G107/3
i.+ılı :G159/5
i. :K6/20
i. (‘ayn-ı i.):K7/14
i.+ı (kāleb-i tecrīd-i i.):K3/60
i.+ı (in‘ām u i.):Tar4/10
i.+ı (in‘ām-ı i.):K3/101
i.+ı (lu‘b-ı i.):Tar4/9
i.+ında (h‘ān-ı i.):G145/5
i.+ından (h‘ān-ı i.):G196/4
i.+ıyla (iltifāt-ı ‘ayn-ı i.):G240/2
i.-yı sünnet:K6/9 i. :K6/20

htimām (a.i.):dikkatle , gayretle çalışma ,

özenle iş görme
i. :Tar8/1

ihzār (a.i.): hazırlama , hazır etme ; huzura
getirme, mahkemeye davet etme
i. eyle-:G198/2

ihkāl (a.i.):bağ ; ayak bağı köstek
i. :TahI/3/4

ikān (a.i.): sağlam biliş , bilme
ī.+a :K1/39
ī.+ı (cem‘iyyet-i erbāb-ı ī.):K3/64

ikbāl (a.i.): birine doğru dönme ; talih ;
işlerin yolunda gitmesi , mutlu
olma ; arzu istek
i. :K6/18

i.+ine (nev-ṭālī‘-i i.):Tar5/2

ikdām (a.i.):gayret ve sebatla çalışma
i.+ım :K3/18

iken : iken

i. :G13/2, G14/3, G157/5,
G184/3, G202/4, G206/2,
G210/9, G217/3, G 224/1,
G247/2, G258/3, G260/4,
G33/2, G64/4, G77/2,
G79/5, G80/7, G94/4,
G99/3, G117/2, G117/3,
G117/4, K1/4 , K2/18, K8/6,
Tar7/2

iki :iki

i. :G141/1, G144/4, G150/4,
G203/3, G209/2, G211/2,
G235/7, G237/4, G258/3,
G62/2, G8/2, G85/5,
K3/105, K3/47, K7/16,
TahIII/1/4, Tar4/14, Tar7/4
i.+miz :G194/3
i.+si :G91/1, G90/2, G90/3,
G90/4, G90/5, G93/2

iklīm (

i. :K6/21
i.+i :Tar6/1
i.-i cünün:G173/3

ikmāl (a.i.):kemala erdirme , tamamlama
bitirme, eksikliğini doldurma
i. :K3/76

ikrār (a.i.):saklamayıp , söyleme ; dil ile
bildirme ; tasdik , kabul

- i. :G138/1
i.-ı irādet:G182/2
krā (a.i.):okutma
i.-yı baba:G186/1
ksīr (a.i.):tesirli faydalı şurub ; biricik şifa
, en tesirli sebep
i.+ine :K1/3
i.-i hikmet:G52/4
i.-i em‘ān:K2/31
i.+dir (hemān-ı i.):K6/17
ktibās (a.i.):ödünç alma ; bir yerden alıntı
yapma
i. :G145/3, K11/3
ktidā (a.i.):tabi olma uyma
i. et- :G138/2
i. eyle- :G248/5
kvān (a.i.):kevnler
i.+ı :G77/2
i.+e (mebde-i i.):K1/16
.: vilayet , memleket
i.+de :G162/4
i.+i :G243/1, G243/2, G243/3,
G243/4, G243/5, Tar7/2
i.+in :G146/2
lāc (a.i.):derde deva olan şey ilac ; çare
tedbir
ī. :G46/5, K7/12
ī.+a :G203/3
ī.+ım :K1/47
ī. et- :G140/2
lāhī (a.s.): Allaha mensub tanrı ile ilgili ;
İlahi
İ. :K2/1
İ.+den :Tar7/1
İ.+dir (beytü’l-İ.):K6/11
İ.+niñ (debistān-ı İ.):K2/9
İ.+ye (bikr-i mazmūn-ı İ.):G158/2
İ.+ye (gešt-i İ.):G70/2
İ.+ye (lütfı İ.):G161/5
lām (a.i.):bildirme anlatma ; bir davanın
hükümünün resmi vesikası
i. :K3/83
lān (a.i.): meydana çıkarma , açığa
vurma; yayma
i.+a :K1/5, K1/13
lās (a.i.): kinayeli iğneli sözler söyleme
i.eyle- :G233/4
‘illet (a.i.):hastalık , sakatlık ; sık sık tepen
hastalık ; sebep; gaye , hedef
‘i.-i ‘aşq:G212/4
ile :birliktelik edatı
i. :177/2, G179/6, G180/6,
G181/1, G181/2, G181/3,
G181/5, G182/3, G184/4,
G184/5, G186/2, G186/7,
G189/1, G189/2, G190/2,
G190/3, G190/5, G191/4,
G191/5, G192/1, G192/7,
G196/1, G196/3, G198/4,
G201/2, G201/5, G202/4,
G204/3, G206/3, G207/2,
G208/5, G210/3, G210/7,
G211/1, G211/4, G211/5,
G1/1, G1/4, G4/3, G4/5,
G8/1, G8/4 G29/2, G31/2,
G32/2, G33/1, G33/4,
G33/5, G34/2, G34/3,
G34/6, G38/6, G45/1,
G45/2, G45/4, G46/3,
G46/4, G47/1, G47/2,
G49/1, G51/2, G52/2,
G53/4, G61/2, G61/4,
G61/5, G62/2, G62/3,
G63/3, G9/7, G10/2, G10/4,
G11/4, G11/5, G12/3,
G13/1, G123/4, G14/4,
G29/1, G121/4, G125/7,
G127/1, G128/2, G129/2,
G133/4, G135/3, G136/1,
G136/3, G138/2, G138/5,
G140/4, G140/5, G141/1,
G141/4, G143/4, G144/3,
G144/4, G145/4, G145/6,
G146/4, G148/2, G148/3,
G149/1, G149/2, G154/3,
G155/1, G157/5, G159/2,
G161/2, G161/3, G161/5,
G162/2, G162/3, G163/4,
G164/1, G164/3, G164/8,
G164/9, G164/12, G166/1,
G166/4, G166/5, G169/1,
G171/1, G171/2, G213/4,

- G215/2, G215/3, G216/3,
G220/4, 226/1, G226/2,
G226/3, G226/4, G226/5,
G227/1, G230/4, G236/4,
G237/4, G240/3, G240/4,
G243/1, G244/3, G248/3,
G249/5, G250/2, G251/6,
G253/2, G253/5, G256/5,
G257/3, G258/5, G259/1,
G260/1, G260/3, G261/2,
G261/4, G64/5, G66/1,
G67/1, G69/2, G69/3,
G69/5, G70/5, G71/3,
G72/2, G72/3, G72/7,
G74/2, G74/3, G77/1,
G77/2, G77/3, G77/4,
G77/5, G78/1, G78/6,
G78/7, G79/2, G79/3,
G80/1, G80/4, G80/6,
G83/3, G84/1, G85/1,
G85/5, G85/6, G90/3,
G90/5, G93/3, G94/1,
G94/3, G95/4, G97/2,
G97/4, G98/2, G99/1,
G102/7, G109/8, G110/5,
G111/6, G112/3, G112/4,
G113/5, G114/1, G115/1,
G116/2, G116/3, G117/3,
G117/4, G118/3, K1/21,
K1/40, K1/48, K2/2, K10/4,
K10/7, K11/4, K11/6,
K11/7, K12/4, K2/11,
K2/21, K2/30, K2/31,
K2/32, K2/34, K3/13,
K3/19, K3/33, K3/39,
K3/58- K3/65, K3/73,
K3/77, K3/84, K3/9, K3/93,
K5/2, K6/1, K6/4, K6/5,
K6/18, K7/13, K8/6, K9/5,
TahI/4/2, TahII/3/2,
TahII/2/1, TahII/3/4,
TahIII/1/1, TahIII/1/2,
TahIII/4/3, Tar2/1, Tar2/3,
Tar4/2, Tar4/6, Tar5/7,
Tar5/8, Tar5/12, Tar6/7,
Tar6/9, Tar6/10, Tar6/11,
Tar7/6, Tar7/13, Tar8/4,
H/3, H/7, M/1, M/11, M/12
i.+dir :G83/1, G83/2, G83/3,
G83/4, G83/5, K8/5
ilet :iletmek
i.+di :G12/5
ilhām (a.i.):Allah tarafından insanın
gönlüne bir şeyin doğdurulması ;
peygamberlerin kalbine gelen ilahi
düşünceler ; gönüle doğan şey
i. ol- :G210/4
i.-ı mesîh:G51/4
i.-ı semîr:G251/8
iliş :ilişmek
i.+diğim:G160/5
İlm(a.i.):bilme biliş ; okuyarak öğrenilen
bilgi
İ. :G249/7, K2/8
İ.+le (kemâl-i İ.):K7/5
İ.+indir:K4/8
İ.+ine :K9/4
İ.+iyle:K2/12
İ. ü fazl:TahI/3/4
İ.-i efrâz-ı cünûn:G175/2
İ. (serîr-i İ.):K7/8
iltibās (a.i.):iki veya daha çok şeyin
birbirine benzemesi
i. :G145/6
i.-ı şöhret:G170/3
iltifât (a.i.): yüzünü çevirip bakma ; dikkat
; hatır sorma gönül alma ; sözü
başka bir şahsa çevirme
i. :G257/2, K2/30
i.+ı :G34/2
i.+ıñ :G132/5, G24/4
i.+ın :G236/5
i.+ından:G172/2, K12/7
i. et- :G106/2
i.-ı ‘ayn-ı ihsân:G240/2
İmā (a.i.): işaret ; dolayısıyla anlatma
İ. :G222/6
İ. eyle-:G150/2
İ.+dandır (nükte-i İ.):G74/3
imām (a.i.): namazda kendisine uyulan
kimse ; önde bulunan ön ayak olan
kimse ; halife olan kimse; bir

- mezheb kuran zat
i. :K3/46
i.-1 zāhir:K7/7
i.-1 Mūsī-i Kāzım:K7/8
i.-1 müctehid:K7/14
i.u'l-evliyā:K7/2
- imāme(a.i.):** sarık ; tesbihin başı ; bir çeşit motif
i. :M/6
- imāmet (a.i.):** imamlık
i. :K7/13
- mān (a.i.):** inanma , inanış ; İslam dinini kabul etme
i.+dayız:G121/7
i.+1 :G142/1, K3/83
i.+ıñ :G198/2
i. eyle-:G234/1
i. (ehl-i İ.):K7/10
i. (şem^c-i İ.):K3/23
i.+ıñ (dīn ü İ.):G67/3
- mān (a.i.):** inceden inceye araştırma.
i.+e (levha-ı i.):K1/8
- mdād (a.i.):** yardım ; yardıma gönderilen kuvvet
i. :G136/5, M/1
i. et- :G180/1
i.-1 'azīm:Tar7/8
- miş :i'**mek fiilinin geçmiş zamanı
i. :G134/3, G167/2, G218/4, , G220/5, G229/5, G256/2, G71/3, K5/16
- mkān (a.i.):** olabilecek vaziyette bulunma
i. :G229/5, G94/4, G142/2
i. (ālem-i i.):G105/2
i.+da (būd-ı i.):G164/5
i.+dayız (sāhil-i i.):G121/2
i.+e (mācerā-yı ālem-i i.):K1/9
i.+e (nokta-i i.):G228/4
i.+e (sāhil-i i.):G46/4
i.+ını (perde-i i.):G94/4
- imlā (a.i.):**doldurma , doldurulma ; söyleyip yazdırma , yazdırılma ; bir dilin cümlelerini kelimelerini doğru yazma bilgisi
i.+sı :G130/5
- imtişāl (a.i.):**gerekeni yapma , bir örneğe göre hareket etme ; alınan emre boyun eğme
i.-i emr:Tar8/3
- imtiḥān (a.i.):** deneme , sınama
i.+dan :G111/5
i. eyle- :G251/5
i. ol- :G193/5
- imtiyāz (a.i.):** başkalarından ayrılma farklı olma ; ayrıcalık
i. :G82/6
i.-1 cümle:K1/40
- imtizāc (a.i.):**karışabilme , birbirini tutma , uygunluk , iyi geçinme uyuşma
i.+1 :H/8
i. et :G202/3
- imzā (a.i.):**bir kimsenin kendine has el ile yaptığı remz
i. :K3/83
i.-yı ḥaṭṭ:G130/5
- in -:**inmek
i.+di :K3/55
i.+er :G13/3
- ināam (a.i.):** nimet verme , iyilik etme
i.u iḥsān:Tar4/10, K3/101
i.(ḥān-i i.):K3/64
i.+1 (vecd-i i.):K3/104
- inanmak :**inanmaklı
i.+dır :G63/1
- inbīk (a.i.):**inbak
i.+den :G88/1
- inbisāfāt (a.i.):**yayılma açılma , genişleme ; iç açılma , ferahlık
i.-1 vüçūd:G95/1, K10/1
- incilā (a.i.):**cilalanma parlama ; aşikar belli ; görünme
i. :G193/3
i. bul- :Tar1/1
i. (çeşm-i i.):K7/6
i.+dan (çeşm-i i.):G131/1
- indirās (a.i.):**kökten yıkılma , adı sanı kalmama
i. :G145/7, K11/7
- infīāl (a.i.):**gücenme , darılma
i. et- :G31/2, G32/2, G34/7
- inḥirāf (a.i.):**munharif olma , dönme ,

- sapma ; doğru yoldan çıkma ;
değişme bozulma ; kırıklık ; kırılma
, gücenme
i. :G138/6
- n'ikās (a.i.): yankılanma ; tesir
i. et- :Tar5/5
i.-1 ebr-i bārān:K3/80
i.-1 göñül:G129/2
- nkār (a.i.):yaptığını saklama gizleme ;
reddetme
i. :G3/5, TahIII/3/1
i.+a :G116/3
i.+ıyla :G138/1
i. et- :G229/8
i.-1 ferrūh:G52/2
- ñile :inlemek
i.+r :G208/2
- ns (a.i.):insan
i. :K3/58
i.+i :K3/101
i. ü enīs:G176/3
i. (‘ālem-i i.):G199/4
i. (efdāl-i i.):K2/7, K2/12
i. (sevlāb-ı i.):K6/19
i. (surūş-ı i.):K4/10
- nsān (a.i.):adam ; olgun vicdanlı adam
i. :G118/3, G188/1, G231/4
i.+a :K1/18
i.-1 kāmīl:G94/1
i.+1 (efrād-ı i.):K3/29
- nşād (a.i.):şiiir okuma şiiir söyleme ;
edebiyatta manzum bir sözü
ahengine göre okuma
i. :K1/48
- ntifā (a.i.):ortadan yok olma aradan çıkma
i. :K2/21
- ntihā (a.i.):nihayet bulma sona erme ;
bitme tükenme ; nihayet son
i. :G2/5, K1/49
i.+da :G3/7
- ntikā (a.i.):seçme , ayırt etme
i.-y1 ‘ayn:K12/6
- ntikāl (a.i.):bir yerden başka bir yere
geçme göçme ; birinden diğerine
geçme ; ölme ölüş , öbür dünyaya
göçme ; babadan kalma miras
i. et- :G34/2
- intisāb (a.i.):bir kimseye mensub olma ; bir
yere bağlanma ; birinin adamı
olma
i. :K5/17, K6/2
i.-1 der-i meyhāne:G203/1
- intizām (a.i.):nizam , nizamlı tertibli
düzgün olma
i. :K12/5
- intizār (a.i.):bekleme , beklenilme ;
gözleme gözlenilme
i. :K3/46
i.+1 :G176/4, G96/2
- inzivā (a.i.): bir köşeye çekilip hiçbir işe
karışmama ; dünya işlerinden
vazgeçme
i. eyle- :G123/4
i.+landı:G239/5
- ip : ip
i. :G144/2
- irābiye (a.i.):düzgün konuşma ilmi
i. :K3/84
- ‘irfān (a.i.): bilme , anlama ; kültür ; ilahi
bir feyz olarak kainatın sırlarını
bilme kudreti
‘i. :G154/4, G60/5, G86/5,
G94/2
‘i.+a :K7/8
‘i.+e :K1/6
‘i.+1 (kān-ı ‘i.):K3/15
‘i.-1 ḥarābāt:G35/4
‘i.-1 ḥakīmān:K3/64
‘i. u ḥikmet:TahI/3/3
‘i.+da (baḥr-i ‘i.):G253/2
‘i.+da (dürr-i ‘i.):G137/5
‘i.+da (mekteb-i ‘i.):G143/2
‘i.+da (sūḳ-i ‘i.):G124/5
‘i.+dan (çeşm-i i.):G121/3
‘i. (ḳaşr-ı ‘i.):G61/2, K1/10
‘i. (deryā-yı ‘i.):K6/23
‘i. (genc-i ‘i.):G61/5
‘i.+a (merkez-i ‘i.):G228/3
‘i.+a (mevḳıf-ı ‘i.):G138/7
‘i. (mekteb-i ‘i.):K2/8
- irsāl (a.i.):gönderme gönderilme , yollama
; salıverme , koyuverme

- i. :K2/20
- tibāt (a.i.):bağlanış bağlanma ; ilgi , ilgili olma ; bağlantı ibarelerin birbirini tutması
- i. :G74/3
- i.-1 hüsn:G138/6
- rtifāc (a.i.):yükselme , yükseklik yükselti
- i.+ından:G85/3
- rtikāb (a.i.): bekleme , gözleme
- i.-1 zillet:G129/4
- İsā (a.i.):Hazeti İsa
- Ā. :G192/6,
- Ā. (dem-i Ā.):K3/7
- şāl (a.i.):vardırma vardırılma , ulaştırma , ulaştırılma
- Ā. et- :G138/6, G123/3
- şbāt (a.i.): şahit ve delil göstererek doğrusunu meydana çıkarma ; var etme ; şahit veya tanık
- i. :K10/6
- i.+1 :G10/5
- i. et- :G95/6
- se :şart kipi
- i. :G128/6, G129/3, G134/4, G145/6, G145/7, G146/5, G193/5, G197/3, G2/7, G215/5, G230/5, G233/5, G237/3, G255/5, G72/4, G74/2, G74/4, G81/2, G82/4, G87/1, G87/3, K10/4, K10/5, K11/6, K11/7
- i.+ñ :G146/2, G196/3, G36/5, G61/4
- İsā :İsa peygamber
- Ā.-i dem:G128/6
- Ā.-perest:G158/3
- slām (a.i.):Hz. Muhammed'in (sav) tebliğ ettiği din ; islam olan kimse , müslüman
- Ā. (fūrūğ-ı şevket-i Ā.):K3/76
- Ā. (gūrūh-ı ehl-i Ā.):K7/10
- ismet (a.i.): masumluk , günahsızlık ; haramdan çekinme
- Ā. (maḍden-i Ā.):Tar8/2
- Ā. (Yūsuf-ı Ā.):G186/3
- ismī :isimle ilgili isme ait olan
- i.+ne :K2/4
- İsrā (a.i.): geceleyin yürütme , yürütülme , gönderme
- Ā.+da (leyle-i Ā.):G223/3
- iste- :istemek
- i.+digim :G139/2
- i.+me :G221/1, G221/2, G221/3, G221/4
- i.+mem:G176/1, G176/2, G176/3, G176/4, G176/5, G196/1, G244/1, G98/4
- i.+mez:G111/1, G111/2, G111/3, G111/4, G111/5, G111/6, G111/7, G118/1, G118/2, G118/3, G118/4, G118/5, G118/6, G118/7, G198/3
- i.+r :G12/1, G12/2, G12/3, G12/4, G12/5, G130/3, G196/3, G222/4, G257/5, G48/1, G48/2, G48/3, G48/4, G48/5
- i.+rem :G132/5
- i.+riz :G24/4
- i.+rler :G97/1, G97/2, G97/3, G97/4, G97/5
- i.+rsen :G147/4
- i.+rseñ :G89/4
- i.+se :G62/4
- i.+sen :G27/3
- i.+yen :G103/3, G149/4, G226/5, TahI/5/5
- isticā (
- i.+ya :G60/4
- istignā (a.i.): aza kanaat etme , tok gözlülük ; ihtiyaçsızlık; nazlanma , ağır davranma ; çekinme
- i. :K3/99, TahIII/2/2
- i.+dan :G211/5
- i.+lanır:G80/3
- i.+sını :G178/3
- i.-yı libās:G216/2
- i. (evc-i i.):Tar4/8
- i. (nāz-ı i.):G151/1
- i.+da (evc-i i.):G121/5
- i.+da (kāf-ı i.):G38/4

- stiğrāk (a.i.):**dalma , içine gömülme ;
boğulma ; kendinden geçip dünyayı
unutma
i. :G162/4
i.+a :G233/3
- stikā (a.i.):**bir şeyin olmasını bekleme
i.+sı :G224/4
- stikāmet (a.i.):**doğruluk , doğru hareket ;
bir şeyin bir tarafa doğrulması ;
Allah'a kullukta bulunma
i. :K10/1
i. eyle-:G95/1
- stikān (a.i.):**yakinen bilme
i.+a :K1/5
- stimdād (a.i.):**medet , yardım isteme
i. :K7/16
- stinād (a.i.):**dayanma ; güvenme ; sened ,
delil , hüccet sayılma
i. :Tar5/1
- stirāk (a.i.):**çalma , hırsızlama , çalınma
i.+a :K2/24
i.-1 şem:K3/35
- işyān (a.i.):**itaatsizlik , emre boyun
eğmeme ; ayaklanma
ş.+e :K1/43
ş. (cürm ü ş.):G136/3
ş.+ıñ (şillet-i ş.):G224/1
- ş :iş , fiil**
i.+dir :G254/2
i.+i :G107/2, G61/4
i.+inde:G14/2
i. gör- :G86/1, G86/2, G86/3,
G86/4, G86/5
- şāret (a.i.):**bir şeyi gösterme ; iz alamet
i. :K3/66
i.+le :G210/4
i. eyle-:G124/2
- şfa (a.i.):**hastaya şifa bulmaya çalışma
i. :G227/1
- şit :işitmek**
i.+dik :G186/2
i.+dim :K3/78
i.+ildi :G101/1
i.+ip :G110/4
- şret (a.i.):**içki ; içki içme
i.+de :G239/2
- işte :**gösterme zarfı
i. :G132/4, G87/4, M/12, ,
M/13, Tar5/10
- iştiyāk (a.i.):**şevklenme , göreceği gelme ,
özleme
i.+ından:Tar4/4, K3/95
- iştiyāh (**
i. :G151/3
- işve (a.i.):**güzelin nazı
i.-bāz :G147/1
i.-perest:G65/1
ş.+de (mahcüb-ı i.):TahII/4/3
ş.+niñ (pür-i.):G185/7
- i'tā (a.i.):**ödeme
i.+ya :G239/4
- i'tāat (a.i.):**boyun eğme ; alınan emre göre
davranma
i. :K3/84
i.+den :K3/21
i. ol- :G25/1
- i'tāb (a.i.):**azarlama , tersleme
ş. :G185/2, G85/4
- i'ti'ām (**
i. :K3/58
- i'tibār (a.i.):**saygı gösterme ; ehemmiyet
verme ; şeref , haysiyet ; bir şeyin
hakiki değil , karşılaştırılan değeri ;
ibret alma
i. :G2/3, K6/6
i.+ı (nesim-i i.):Tar1/6
- i'tibārāt (a.i.):**var sayılan şeyler
i. :G95/4, K10/4
- i'tikāf (a.i.):**bir yere kapanıp ibadetle vakit
geçirme
i. :G138/4
- i'tilā (a.i.):**yükselme , yukarı rutbelere
erişme
i. bul- :Tar1/3
- İtilāf (a.i.):**ülfet etme alışma ; uyuşma ,
uygunluk
İ. :G138/5
- i'tirāf (a.i.):**hakkı teslim etme ; itiraf etme
i. :G138/1, K1/45, K3/15
i. et- :G221/4
- i'tiyād (a.i.):**adet edinme , alışkanlık
i. :Tar5/7

- tlāf (a.i.): telef etme , öldürme ; lüzumsuz
yere harcama ; yok etme , bozma
i. et- :G255/3
- tmām (a.i.): tamamlama , bitirme
i.-i ni'met:K3/76
- tminān (a.i.): emin olma ; birine inanma ,
güvenme ; kati olarak bilme
i :G91/4, G93/3
- trā (a.i.): doldurma
i. :Tar7/9
- ttibā^c (a.i.): tabi^c olma , uyma
i. :K6/9
- ttifāḳ (a.i.): birleşme uyuşma , sözleşme
i. :G243/3
- ttiḥād (a.i.): bir olma birleşme , aynı
fikirde olma
i. :Tar5/6
i.-i bātın:G87/1
- tyān (a.i.): getirme , getirilme ; söyleme
bildirme
i.+a :K1/38
i.+ı :K3/57
- z :iz
i.+ine :G138/2
i.+ini :G103/7
- z'āf (a.i.): zayıflatma , kuvvetini azaltma ;
bir şeyin üstüne bir mislini
zammetme
i.-i mezīd:K4/10
- zār (a.i.): yanak
ḳi.+ıñ (zūlf-i müşkin-i ḳi.):G64/1
- zdiyād (a.i.): ziyadeleşme , artma çoğalma
i. :G133/2
- zhār (a.i.): gösterme meydana çıkarma ;
yalandan gösteriş
i. :G49/5, K3/16, TahIII/3/2
i.+e :G1/2
i. et- :K1/4
i.-i biryān:G86/2
i.-i fūnūn:G66/5
- zz (a.i.): değer , kıymet ; yücelik , ululuk ;
güçlülük
ḳi. ü cāh:G151/1
ḳi.-i nahımdānī:K3/91
- zzet (a.i.): değer , kıymet , yücelik ,
ululuk; kuvvet , kudret ; hürmet ,
saygı
ḳi. :G230/2
ḳi.+le (cāh-ı ḳi.):K3/28
ḳi.-i (ḳadr-i ḳi.):G89/3
ḳi.-i nefis-i hevā:G80/5
- jāle
j. :K1/33
- Ka^cb : Müslümanların en önde gelen sahabi
şairi
K. :K3/100
- ḳabā (a.i.): cübbe , kaftan
k. :G241/5, K5/3, M/3
k.-yı nār:G11/1
k.-yı neng:G11/1
- ḳabāḥat (a.i.): kabahat , çirkin davranış;
kusur suç
ḳ. :M/13
- Ka^cbe (y.a.): Hicaz
K. :G246/6, K1/25
K.-i āmāl:Tar6/5
K.-i haccāc-ı rūhānī:K3/3
K.-i maḳşūd:G103/3
K.-i ruḥsār-ı perçem:G8/2
K.-i ḳavseyn:K3/66
K.-i Ḥaḳḳ:G253/3
K.'l-ı uşşāḳ:G138/4
- ḳābil (a.i.): kabul eden, alan
ḳi :G260/1
- kābir (a.s.): büyük , ulu
k. :K7/15
- kābirā
k. :K7/15
- ḳabūl (a.i.): kabul razı olma
ḳ. :G129/2, G24/5
- ḳaç : kaçmak
k. :G133/5
k.+arlar:G204/7
k.+up :M/8
- ḳadar : zarf olarak onun gibi onun
ölçüsünde anlamı katar
ḳ. :G110/5 , G13/3, G157/4,
G187/4, G197/2, G210/8,
G230/5, G245/5, G249/2,
G249/5, , G259/1, K1/37
- ḳadd (a.i.): boy

- k.+imi :M/8
k.+im :G240/4, G7/2
k. u kāmēt:G64/3
k.-i ʿuṣṣāk:G206/3, G216/2
k.-i ṭākat:G254/3
k.-i kemān:G251/1
k.-i mevzūn:G113/4
k.-i meyyāl:G187/2
k.-i Nihāl:G229/1
k.-i ṣimṣād:G244/4
k. (ṣūrāh-ı k.):G29/2
- adeh (a.i.):** kadeh , içki bardağı
k. :G49/1, G49/2, G49/3, G49/4, G49/5, G81/1
k.+ler :G98/2
k.-rīz :G153/4
k.-rīz-i kelām:K3/93, Tar4/2
k. (cām-ı k.):G99/2
k.+ler (zerrīn-k.):G242/2
- ader (a.i.):**inanılması İslami esaslardan olmak üzere Allahın insanlar üzerindeki , her türlü hüküm ve takdiri
k. :G261/7
k.+den :G246/3
k.+dir (mevc-i k.):G28/1
- adīm (a.s):**eski ; öncesi olmayan ; öncesi bilinmeyen
k. :G207/3, K1/28
k.+i :G152/2, K3/31
k.-i āṣiyān:G162/1
- adīmī (a.s.):** eskiden beri var olan daimi
k. :G99/3
- ādir (a.s.):**kudret sahibi , güçlü ; Allah
k.+im :G139/2
k. ol-:G62/4
- adr (a.i.):** değer itibar ; onur şeref , aysiyet ; rütbe , derece
k. :K4/1, K6/14
k.+i :G121/7
k.+in :G4/3
k.-ı saʿīd.:K3/44
k.-i ʿizzet:G89/3
k.-i ʿünvān:K3/19
k. (ṣeb-i k.):G210/2
- āf (y.a.):**Kaf dağı , zümürd-i anka
kuşunun yaşadığı rivayet olunan dağ
K.+larda:G247/3
K.-ı dil:G235/7
K.-ı istignā:G38/4
- kafes (a.i.):** kafes
k.+i :G261/6
kafes-i ten:G249/6, G92/4
- kāfile (a.i.):** kafile
k. :G114/1, G78/6
k.+si :G248/1
k.+sidir:G70/1
k.+siyle:G261/5
k.+ye:G78/6
- kāfir (a.i.):**Allah'ın varlığına ve birliğine inanmayan
k. :G174/3, G204/7, K2/18, TahIII/1/5
k.+e :G185/3
k.+in :Tar7/8
k.-i dilgir:G33/6
- kāfirān (a.i.):** kafirler
k. :G234/1
- kāḥ (f.i.):**köşk
k. u serāy:H/6
- kāhin (a.i.):**gaibden haber verme iddiasında bulunan, falcı
k.+ler :K2/19
k.+lerin:K3/37
- kahr (a.i.):**zorlama , zorla bir iş gördürme ; üstün gelerek mahvetme ; çok kederlenme , çok üzüntü duyma
k. :G102/7
k.+ıyla:G203/6
k. et- :G66/2
k.-ı Ḥaydār:K2/33
k.+ı (lütf u k.):G81/4
- kā'im (a.s.):**ayakta duran , birinin yerini tutan birinin yerine geçen
k. :K7/13
- kā'ināt (a.i.):**var olan şeylerin cümlesi , hepsi ; dünya
k. :K2/8, K9/1
- kaḥnūs (f.i.):**şark masallarında geçen mitolojik bir kuş
k.-i muḥabbet:G246/5

ākül (f.i.):kakhül , saç perçemi

ķ. :G220/4, G234/3, G32/3

ķ.+üñ :G11/3

ķ.+ün :G209/1

ķ.-i hoş-bü:G139/3

ķ.-i dildâr:G164/5

ķ.-i müşgîn:G256/5

ķ.-perişân:K3/92, Tar4/1

ķ.+ler (ceyş-i k.):G243/3

ķ.+ü (nikâb-ı k.):G207/5

ķ.+üñ (hümâ-yı k.):G68/4

ķ.+üñ (sevâd-ı k.):G246/7, G258/1

ķ.+ünden (sevâd-ı k.):K3/67

çâl (a.i.):dedikodu

ķ. :K5/2

ķ. et- :G252/3

ķ. ol- :G187/7, G232/3

çâl (a.i.):koparma , koparıma

ķ. :G10/2

çal- :kalmak

ķ.+an :K11/6

ķ.+dı :G136/5, G142/5, G150/2,
G164/4, G199/4, G224/6,
G260/3, G32/4,

ķ.+dıkça:G185/6

ķ.+dılar:K6/7

ķ.+dım:G136/3, G67/5

ķ.+ınca:G247/3

ķ.+ıp :G131/5, G31/5

ķ.+ır :H/10

ķ.+ırsam:G229/7

ķ.+ma :G146/4, G178/1, K12/6

ķ.+madı:M/11

ķ.+maz:G105/5, G164/9

ķ.+mış :G125/1, G125/2, G125/3,
G125/4, G125/5, G125/6,
G125/7, G221/1

ķ.+mışdı:G46/3

ķ.+mışdıñ:G46/5

ķ.+mışdır:G179/4

ķ.+sa :G198/4

ķ.+sın :G230/5

çâlâ (f.i.):kumaş

ķ.+nda :G145/6

ķ.-yı riyâ:G80/2

çâlâ (a.i.):kale , hisar

ķ. :G62/5

ķ.-yı kalb:G204/7

ķ.-yı hatt:G130/4

ķ.-yı bâlâ:G130/3

ķalb (a.i.):yürek , yürek hastalığı ; gönül , ;

her şeyin ortası

ķ.+de :G38/7

ķ.+e :G52/2

ķ.+idir :G243/5

ķ.+i :G105/2, G150/5, G156/5,
G75/5

ķ.+iñ :G137/3

ķ.+in :K3/88

ķ.+ini :G184/3

ķ.+le :G124/2

ķ.-i ‘arîf:G28/2

ķ.-i ‘aşık:G178/5

ķ.-i haķâyık:K2/27

ķ.-i şanavber:G70/2

ķ.-i bî-nevâ:G76/1

ķ.-i cân:G91/1

ķ.-i deryâ:G116/5

ķ.-i ma‘nevî:G48/3

ķ.-i mecrûh:G85/4

ķ. (‘ayn-ı ķ.):K8/3

ķ. (ğınâ-yı ķ.):K3/65

ķ.+den (küh-ı girân-ı ķ.):G146/2

ķ.+imi (şehir-i ķ.):G189/4

ķ.+iñ (keşkül-i ķ.):G118/6

ķ.+iñ (seyrân-gâh-ı ķ.):G238/1

ķaldır :kaldırmak

ķ.- :M/4

ķ.+dı :G225/3, G243/3

ķ.+ınca:K2/15

ķ.+maya:G35/2

ķalem (a.i.): kalem

ķ. :G151/5, G258/2

ķ.+i :G255/5

ķ.+le :G30/4, K3/17

ķ. (levh-i ķ.):K2/9

ķalender (f.s.): dünyadan elini çekip

başiboş dolaşan ; her şeyi hoş gören

ķ. :H/1

ķ.+den :G183/4

ķallâş (a.s.): kalleş , hilebaz , dönek

ķ. :G219/4

- cām (f.i.): istek , emel , arzu
 k. :G180/1
 k.+1 :G62/2
 cāmaşık : kamaşmış olan
 k.+dır :G72/6
 cāmerī (a.s.): aya mensub ay ile ilgili
 k.+dır (devr-i k.):G71/2
 cāmer-tāb (a.i.) parlay ay
 k.-tāb :G75/1, G77/2
 cāmet (a.i.): boy
 k. :G85/1
 k.+de :G69/6
 k.+iñ :G88/5
 k.-i bālā:G43/3
 k.-i mezzūn:G260/5, G81/2
 k.-i yār:G192/7
 k.-i ūbā:G244/4
 k.+le (kadd u k.):G64/3
 cāmīlān (a.i.): olgunlar , kamil olanlar
 k. :G212/6
 cāmū : bütün , hep
 k. :Tar2/1
 k.+sı :H/14
 cāmūş : kemiş
 k.-ı leb:K5/5
 cān (f.i.): maden ocağı ; bir şeyin kaynağı
 k. :G79/1
 kan+a :M/12 , K1/4
 k.+1 :G132/5
 k.+iñ :G254/6
 k. eyle-:G234/2
 k.-ı aşk:K5/10
 k.-ı ʿirfān:K3/15
 k.-ı hük-m-i esrār:G132/1
 k.-ı baħr:Tar7/4
 k.-ı deryā:K4/4
 k.-ı irşād-ı kerem:G136/5
 kan : kan
 k.+ar :G223/2
 k.+dır :G174/1
 k.+1 :G205/3, K7/9
 k.+lı :G101/4, G144/5, G159/1,
 G238/5
 kanāʿat (a.i.): kısımete razı olan ; kanma ;
 görüş , tahmin
 k. :G101/3, G69/3
 k.+dır :G47/2
 kanda : nerede
 k. :G108/3
 k.+n :G61/5
 k.+sin :G64/2
 kandır : kandırmak
 k.+ır :G128/5
 kāndil (a.i.): kandil
 k.+i :G13/1
 k.+iñ :G37/2
 kāniʿ (a.s.): kanaat eden , inanmış
 k. :G260/4
 kānūn (a.i.): nizam, kaide , kural
 k. :G173/4
 k.+dan :G37/7
 k.+1 :G95/7
 k. ol- :G172/7
 k. u kavāʿid: TahI/3/2
 k.+unda (defter-i k.):G212/4
 kap : kapmak
 k.+ar :G175/3
 kapı : kapı
 k.+dan :G107/2
 k.+nda :G100/1, K12/7
 k.l+an :G192/1
 kaʿr (a.i.): çukur şeyin dibi , dib nihayet
 k.-ı nār:K3/22
 kār (f.i.): iş , güç ; kazanç
 k. :G149/3
 k.+a :G215/3
 k.+1 :G93/4
 k.+iñ :G261/2, G63/1
 k.+ına :G62/7
 k.-bān :G48/3, G91/3
 k. et- :Tar6/6
 k. eyle-:G14/5
 k. u bār:G136/4, G174/5
 k.-mān :G162/1
 k.-sāz ol-:G147/5
 k.-zārı maşlahat:G62/5
 k.-ı iksīr-i ğinā:G47/2
 k.-ı pür-ħalel:G47/7
 karā (a.i.): su khabırları ; gül suyu kapları ;
 kara
 k.+sın :G215/4
 k.+yı (şehr-i k.):H/6

- k.+larda (ceyş-i k.):G258/1
 arar (a.i.):durma ; rahat ; devamlılık ;
 ölçülülük; tahmin
 k. :G172/3
 k. (kavl u k.):G45/5
 arar :karartmak
 k.+dup:G97/4
 āra :kara renk
 k. :G225/2
 arış :karışmak
 k.+ıp :M/14
 arışık :karışmış
 k.+dır :G72/2
 arīb (a.s.): yakın uzak olmayan
 k.-i vaʿde-i kemmün:G172/6
 arīn (a.s.): yakın ; bir şeye sahip olan ,
 hisim
 k.-i şöhet-i aḡyār:G164/4
 arşı :karşı
 k.+ma :G2/4
 k.+sında:G8/2
 ārūn (a.i.):zenginliğiyle meşhur bir sultan
 K. ol-:G192/2
 K.+ı (māl-ı K.):G52/4
 aqd (a.i.):niyetlenme ; bir işe bilerek
 isteyerek girişme ; yaralama gibi
 işlere kalkışma ; saldırma
 k. eyle-:G174/2
 asīde (a.i.): övgü şiiri
 k. :K3/102
 k.+m :Tar4/11
 aṣr (a.i.): saray
 k.+ına:G102/3
 k.-i ʿirfān:G61/2, K1/10
 k.-i āmāl:G136/4
 k.-i refīʿ:G98/1
 k.-i rüzgār:G176/5
 āse (f.i.):çiniden porselen veya topraktan
 yapılmış çanak ; çukur ; başta
 bulunan bir kemik
 k.-i tanbūr:G182/1
 k.-i ser:G162/2, G217/1
 k.-i siyāh:G141/3
 k.-i zerrīn:G75/6
 aṣ :kaş
 k. :G248/2, H/10
 kâş+ı :G150/4, G161/2
 kaş+ları:G43/1
 k. :TahI/1/5
 kâşāne (f.i.):köşk
 k. :G203/6
 k. :K1/7
 k. :K3/75
 k. ol- :G71/3
 k.-i metāʿ:G202/4
 k.-i ümmīd:G142/3, G161/1
 k.-i imdād:G117/3
 kat : kat makam , huzur
 k. k. :G168/2
 k. k. ol-:G241/2
 kat- :katmak
 k.+arak:G197/4
 katı :katı
 k. :G79/5, H/8
 kātīb (a.i.):yazan , yazıcı
 k.-i kudret:G255/5
 kaṭl (a.i.):öldürme
 k.-i ʿuṣṣāk-ı cemāl:G76/4
 kaṭre (a.i.):damla
 k.+si :G82/3
 k.+sin :G94/1
 k.-i eşk:Tar8/5
 k.-i feyz:G82/3
 kayd (a.i.): ayağa vurulan zincir ; bağlama
 ; hülasayı yazma ; belirtme ;
 ehemmiyet verme ; telaş
 k.+den :G113/4
 k. et- :G199/5, G222/6, G24/2
 k. ol- :G229/7
 k.-i hestī:G117/5
 k.-i sivā:G259/7
 k.-i tedbīr:G171/7
 k.-i zülf:G196/5
 kayır :kayırmak
 k.+mam:G185/7
 k.+mazdım:G172/4, G185/7
 kaymak :kaymak
 k. :M/3
 k.+ın :G255/4
 Kays (a.i.):Mecnun'un asıl adı
 K.+a :G123/2
 Kayşer (a.i.):Roma imparatorlarına verilen

- ad
K. :K3/73
K.+e :G46/2, K2/19
K.+i (rūh-ı K.):K2/20
- ıavvāş (a.i.): oklu asker ; ok yapan ; kapıcı bekçi
k.+ım :G160/3
- ıavī (a.s.):dağlayan , yakan , yakıcı
k. :Tar3/5
- ıavl (a.i.):söz
k. u karar:G45/5
k. u fi':G87/4
k.+ini :K2/27
- ıavs (a.i.): yay
k. :K9/2
k.+ından:G246/6
k.-ı kazā:K5/9
- ıavseyn (a.i.): iki kavis
k. :K1/25
k.+i (Kābe-i k.):K3/66
- ıavuş : kavuşmak
k.+du :K3/45
- ıazā (a.i.):olacağı ezelden cenabı Hakk tarafından takdir olunan şeylerin vuku^c bulması
k.+larda:G108/4
k.+ya:K.2/28
k. vü kader:G151/4
k.-yı cebhe:G258/2
k.-yı Rūşen:G238/1
k. (sehm-i k.):K5/10
k. (sihām-ı k.):G11/4
k.+da (kavs-ı k.):K5/9
k.+sından (levha-i k.):G258/2
k.+ya (tamīg-i k.):G201/1
k.+ya (sehm-i k.):G181/4
- azanmak :kazanmak
k.+dır :G63/3, G63/4
- ebāb (a.i.):direk ateşte pişirilen et veya her türlü nesne
k. :G33/3
k. et- :G38/2
k.-ender-k.:G31/1
- ebāse (a.s.): artık ilaveli
k. :G13/5
- ebūter (f.i.):güvercin
k. :K3/86
k.-bīm :G216/5
- keder (a.i.): bulanıklık ; kaygı
k. :G9/2
- kefçe (f.i.): kepçe
k.+yi :M/4
- kef (f.i.):köpük
k.ü 'aṭā:Tar7/4
k.-i cūd:K3/81
k.-i nüh-tāk-ı çenber:G127/3
k.-i sāhil:G28/1
k.+iñ (vücūd-ı k.):K4/4
- kelām (a.i.): söz , lakırdı ; dil lehçe
k. :K3/93
k.+a :K6/18
k.+ı :G100/1, G103/4, K1/10
k.+iñ :G124/5
- kelef (a.i.):yüzdeki benek ; şiddetli sevgi
k. :K2/14
- kelle (f.i.): baş , kafa ; ekinlerde başak
k.+de :G221/1
- kem (f.s.):kötü
k.+lik :G215/4
- kemāl (a.i.): olgunluk
k. :G223/5, K1/41, K3/71
k.+in :G30/2, G30/4
k.-ı ilim:K7/5
k.-i zāt:G245/4
k.-i Nakşibendī:K6/11
k.-i gül:TahII/1/3
k.+in (kesb-i k.):G10/4
k.+inde (vaşf-ı k.):K3/15
k.+iñ (ehl-i k.):TahI/4/1
- kemālāt (a.i.):insanın bilgi ve ahlak güzelliği bakımından olgunluğu
k. :G145/4
k.+a :K6/9
k.+ı :K11/4
k.+ında:K3/29
- kemān (f.i.): kavis , yay ; keman
k. :G137/2, G181/4, G206/3, G240/4, G251/1
k.+ı :G201/2
k.-ebrū:G7/2, K1/24, K3/66
k. (cevr-i k.):G81/5
k. (tīr ü k.):G90/3, G148/4

- kemen+iñ:K1/22
kemend et-:G191/1
- ken'ānī** :Hazreti Yakub'un memleketi
Filistinli olan
K. (mehtāb-ı K.):K3/39
- kenār** (f.i.):kenar köşe ; sahil
k. +a :G102/6
k.-ı cuybār-ı sīne:242/7
k.-ı nazm:K3/20
k.-ı cūy-ı revān:TahII/5/4
- kendi** : dönüşlülük zamiri kendi
k. :G235/3, G29/7, G81/1
k.+ler :G32/1
k.+liksiz:G95/7, K10/7
k.+m :G165/3
k.+me :G29/7
k.+mi :G10/7, G79/2
k.+n :G108/2, G113/5, G187/7,
G95/7, K10/7
k.+ñ :G95/7
k.+ni :G247/7, G95/7, K10/7
k.+si :G251/5
- kenīsā** (a.i.): kilise
k. :G13/1
- kenz** (a.i.):hazine
k.ü var :G118/3
k.-i ḥafī:G71/1
k.-i mahfī-i cān:G162/5
k.-i (künt-i k.):G203/7
k.-iñ (künt-i k.):G121/8
- kerāmāt** (a.i.):kerametler
k.+a :G80/1
- kerāmet** (a.i.):kerem , bağış ; ağırlama ;
velilerin gösterdiği fevkalade hal ;
ermişçesine yapılan iş
k. :G254/5, G85/5, K7/4, K7/9
k.+den :K6/16
k.-pīşe :Tar6/1, Tar7/3
k. (ebr-i k.):K3/42
k. (sevdā-yı k.):G237/4
- kerb** (a.i.):tasa , kaygı
k.+in :K5/7
- kerbelā** :Hz Hüseyinin şehid edildiği yer
K. (şehid-i K.):K7/4
- kerde** (f.s.): yapılmış, edilmiş
k.+ye :G176/4
- kerem** (a.i.):soyluluk , cömertlik ; lütuf ,
bağış
k. :G71/5
k. kıl- :G113/2, G224/7
k.-güşā ol-:G169/4
k.-i ḥazret-i Monlā:G134/5
k.-i ülfet:G196/2
k.-pīşe:K6/22
k. (bān-ı k.):G62/6
k. (ehl-i k.):G106/1, G24/2
- kerrār** (a.s.): savaştta döne döne saldıran
k. (Ḥaydār-ı k.):K7/2
- kerrāt** (a.i.):defalar , kezler
k. :K2/11
- kes -**:kesmek
k.- :G87/5
k.+di :G216/2, G256/4
k.+dim:G33/4
k.+ici :G101/4
k.+ildi :G164/10, H/4
k.+me :G78/4
k.+miş :G256/2
- kesb** (a.i.): çalışıp , kazanma ; edinme
k.-i kemāl:G10/4
k.-i sa'ādāt:K3/105, Tar1/14
- keşret** (a.i.):çokluk bolluk
k. :G26/5, G260/2, K10/4
k.+de :G70/6
k.-i 'uşşāk:G78/7
k.-i isķāt:G82/6
k.-i mihmān:G230/2
- keşir** (a.s.):çok
k. (şu'ünāt-ı k.):G93/2
- keş** (f.s.):çeken , çekici
k. (ḥasret-k.-i ümmīd):G38/4
k.+e (ser-k.+e):G144/2
- keşf** (a.i.):açma , meydana çıkarma ; gizli
bir şeyi bulma ; Allah tarafından
ilham
olunma ;
k. et- :G179/2, G32/4, G6/5
k. ol- :G218/3
k.-i şarāb:G247/5
- keşkül** (f.i.): dilenci çanağı ; süd tatlısı
k.+ünü :G36/4
k.-i kalb:G118/6

- keşif (a.i.):** keşif
 k.-i baħr-i aşk:G205/4
 k. (çeşm-i k.):G71/3
- keşti-bān (f.i.):**kaptan , gemici
 k. :G91/5
- sevkeb (a.i.):**yıldız , süvari alayı
 k.-i keyvān:G78/6
 k.+de (aks-i.):K2/15
- sevn (a.i.):** olma , var olma
 k.+i :Tar6/13
 k.-i mek:G4/4
 k.ü fesād:G80/8
 k.+e (ālem-i k.):G2/1
- sevren (a.i.):**sarık
 k.+imizdir :G102/7
- sevser (a.i.):**maddi ve manevi çokluk ; kalabalık nesil; cennette bir havuzun adı
 k. :K3/62
 k.+i :K2/13
 k.+isin :G223/2
 k.-fem :G8/3
 k.-i feyz:G128/3
 k.+le (āb-ı k.):K4/5
- seyf (a.i.):**sağlık , afiyet hoşlanma memnunluk; gönül açıklığı ; hafif sarhoşluk ; arzu heves istek ; mizac
 k. et- :G111/6
 k.-i uşşāk:G236/1
 k.-i sahbā:G129/1
 k.-i şarāb-ı erguvān:G107/1
 k.+i (şarāb-ı k.):TahII/3/4
- seyfiyet (a.i.):**nitelik ; bir şeyin iyi veya kötü olması tarafı
 k. :G208/5
 k.+iñ :G84/2
 k.-i aşk:G125/1
- seyvān (f.i.):**Zühal yıldızı
 k. (kevkeb-i k.):G78/6
- tez (f.i.):** defa , kere
 k. :G219/5
- ıbāb (a.i.):**tepsi , yarımküre şeklinde olan bina damları
 k.-ı şun^c-ı hikmet:G12/1
 k.+ından (nüħ-k.):G105/4
- ıble (a.i.):** namazda yönelinen taraf ; güneyden esen yel ; darlıkta başvuralan kapı
 k.+m :G150/4
 k.-nümā:G76/1
 k.-gāh :Tar3/4
 k.-i uşşāk:G75/4
- kıç:**geri arka
 k.+ına :G79/4
- kıl :**saç teli
 k. (saç teli):G125/7, G2/3
- kıl :**kılmak
 k.- :G138/3, G260/5, G72/7, G113/2
 k.+a :K6/25
 k.+ar :G118/6, G163/5, G171/4
 k.+arsak:G178/7
 k.+dı :G106/4, G116/2, G131/1, G159/7, G210/2, G211/2, G245/4, G51/3, G6/5, K2/1, K5/1, K5/6, Tar8/5
 k.+dılar:K2/5, K3/47
 k.+dım:G210/1, G33/2, TahI/5/3, TahIII/2/3
 k.+ıp :G167/4
 k.+ma :G219/4
 k.+mak:G95/4
 k.+mış :G184/3
 k.+sa :K2/30, K2/32, K2/33, Tar6/5, TahIII/4/3
 k.+sañ :G186/6
 k.+sam:G172/3
 k.+sın :Tar5/12, Tar6/10
- kılıç :**kılıç
 k.+ı :G159/1
- kır- :**kırmak
 k.+ar :G182/3, G37/9
 k.+ıp :G159/7, M/12
 k.+mış :G99/2
 k.+ān :G104/3
 k.+ıldı :TahII/2/3
- kışlāk :** kışlık mekan
 k. u yaylak:G159/8
- kışa (a.i.):**bölük cüz , parça
 k.-ı anber:G233/1, G165/2
 k.-i elmās:G159/7
- kıvā :**

- k. :G131/4
kıvām (a.i.): durma duruş
k.+a :M/6
kıyāfet (a.i.): bir şeyin dış görünüşü ; suret
k. :G159/2, G85/6
k.+le :M/6
kıyām (a.i.): kalkma , ayakta durma ;
namazın farzı ; bir işe başlama ;
ayaklanma ; ölümden sonra ayağa
kalkma
k. :Tar8/3
kıyāmet (a.i.):dünyanın sonu ; bütün
ölülerin dirilerek mahşerde
toplanacakları zaman; büyük sıkıntı
k.+de :K2/37
k.+den :K6/10
k.-i mahşer:G181/3
k. (şūr-ı serāfil-i k.):G134/3
k.+den (rüz-ı k.):G85/1
kıyās (a.i.):bir şeyi başka başka bir şeye
benzeterek hüküm verme ;
karşılaştırma
k. :G145/4, K11/4
kıyl (a.i.):demek
k. :G45/5, K5/2
kıymet (a.i.):değer , bedel , tutar
k.-i hüdām-ı vildān:K3/63
kız :kız
k.+ı :TahIII/1/5
kız
k.-nazār:G6/4
kızar :kızarmak
k.+ır :TahII/2/3
kızıl :kızıl , kırmızı
k. :G49/3
k.+la :G35/4
ki : ki
ki :G104/5, G115/2, G117/1,
G117/2/, G117/3, G117/4,
G117/5, G121/8, G125/2
G13/3, G27/1, G134/3,
G147/5, G167/2, G169/2,
G170/2, G172/6, G174/3,
G174/4, G185/5, G185/6
G193/2, G201/3, G204/3,
G218/5, G220/3, G224/7,
G227/2, G235/3, G237/5,
G245/2, G249/6, G259/1,
G260/1, G38/2, G51/1,
G61/3, G61/5, G66/5,
G69/7, G72/1, G76/1,
G87/2, G9/2, G93/1, G98/5,
G101/58, G102/5, K1/11,
K1/31, K3/12, K3/2, K3/25,
K3/50, K3/57, K3/58,
K3/64, K3/89, K6/22,
K7/15, K9/2, Tar1/4,
Tar2/1, Tar5/11, Tar7/4
TahI/1/5
Kibriyā (a.i.):büyüklük ululuk ; Allah
K. :K7/1
kilk (f.i.): kalem
k.-i bālā :G43/3
k.-i nevī :K4/7
k.-i pür-himmet:G217/4
k.-i sühen-gü:G249/7
k.+ime (lāl-i k.):G200/5
kim : ki
k. :G182/4, G190/2, G196/2,
G224/5, G62/1, G81/5,
G82/4, G89/2, G9/7, G98/4,
K1/43, K2/3, K3/20, K3/23,
K4/10, Tar5/1, Tar5/7,
Tar5/9, Tar6/1, TahI/4/5
kim :soru edatı
k. :G200/1, G202/1, G247/2,
G247/3, G247/4, G139/5,
G142/4
k.+de :M/6
k.+dir :G93/1, G93/2, G93/3,
G93/4, G93/5,
k.+iñle:G196/3
k.+i :G143/5, H/10
kimse :kimse
k. :G188/2
k.+den :G234/4
k.+niñ :G134/2, G150/1, G150/2,
G150/3, G150/4, G150/5
k.+ye :G145/4, K11/4
kimyā (a.i.):kimya
k. :G88/6

- k.-ger :G232/3
k.-yı bî-‘amel:G47/2
kine (f.i.):gönülden gizlenen düşmanlık
k.+de :G219/1
k.-i ehl-i Hüdā:G184/1
kirām (a.s.):soydan gelenler soyu temizler
ulular , şerefliiler ; cömertler eli
açıklar
k.+ın (şahābe-i k.):G4/3
kirās :kiraz
k. u dīde:G62/1
k.-ı abdān:G232/4
kirdiş
k.-i peymāne:G220/5
kiriş (k. :K5/10
kise (f.i.):kese ; cepte taşınan para torbası
k.+mde :G13/5
Kisrā (a.i.):İran hükümdarlarına verilen ad
K. :G46/2
K.+nıñ:K2/19, K3/31
kisve (a.i.):elbise
k.-i hüsn:G221/3
kişī : kişi
k. :G10/4, G37/5, G66/5,
G86/4, K5/2, G127/5
k.-i kanā‘aktār:G261/3
kişver (f.i.) :iklim , memleket vilayet ülke
k.-i cān:G175/2
k.-i dīn:G159/4
k.-i irşād:G117/1
k.-i ğam:G130/2
kitāb (a.i.):kitap
k. :G185/4, G33/7
k. et- :G38/7
k.-ı ‘aşk:G143/2
ko :söylemek
k. :G144/1, G246/6, G72/1,
G72/5, M/12
k.+du :G35/2
koca :büyük olan ; eş
k. :G210/5
koğla :koklamak
k.+darak:G197/2
k.+rlar :G229/2
koku :koku
k.+su :M/5
kol :kol
k.+una :G143/4
kon :konmak
k.+duğu:G235/7
k.+mağ:G129/3
k.+muş:G206/5, G229/4
k.+sa :G229/2
k.+durarak:G143/4
k.+durma:G135/4
k.+durur:G159/5
kopmak :kopmak
k.+da :G108/1
kopuz :bir çeşit çalgı ; savaş aleti
k. :G86/2
kor :ateşin en koyu hali
k. :K2/24
kov :kovmak
k.+sañ :G224/5
koy :koymak
k.+du :G50/1, K3/51
k.+dun :219/1
k.+ma :G204/3
k.+muş:G86/3
k.+sun :G170/4
k.+up :G84/2
koyun (koyn) :göğüs , kucak
k.+uma:G79/6
k.+una:G141/2
koyun :koyun
k.+u :G255/4
koyul :koyulmak
k.+unca:G2014/7
köhne (a.i.):eski , harab durumda olan
k. :G187/4, G229/2, G97/2
k.-dār :G193/4
k.+lendi:G161/1
k.+den (kumāş-ı k.):G107/5
k.+mizde (kaleb-i k.):G179/4
k.+yim (dıraht-ı k.):G176/1
k.+yim (şarāb-ı k.):G183/5
köpük:köpük
k. :M/7
k.+si :G261/2, K3/17
k.-i bālā-yı ‘arş:K4/9
k.-i bālā-yı nūrānī:K3/1

- ı. -i eflāk:G217/3
ıubbe (a.i.):yarım küre veya kümbetimsi yapılan bina damı.
ıudret (a.i.):kuvvet, takat, güç;Allah'ın ezeli gücü; varlık,zenginlik;
 ı. :K2/6
 ı. -i Hakk:K2/4,
 ı. +de (āsar-ı ı.):K3/57
 ı. +le (dest-i ı.):G139/1
 ı. (dest-i ı.):G158/4, K2/6
 ı. (kātib-i ı.):G255/5
ıudsī (a.s.): kutsal ; Allah'la ilgili
 ı. -i vefādar:G4/1
 ı. (ālem-i ı.):K3/40
 ı. +yle (rūh-ı ı.):G251/8
ıudūm (a.i.):uzak bir yoldan , uzak bir yerden gelme
 ı. +iyle :Tar1/7
 ı. +ün :K3/45
ıudūret (a.i.) :bulanıklık
 k. :K3/104
 ı. :Tar4/13
ıūh (f.i.):dağ
 k. -ı girān-ı aşk:G47/4
 k. -ı girān-ı hicrān:G199/2
 k. -ı girān-ı ıalb:G146/2
 k. -ı melāmet:G102/2
ıūhl (a.i.):göze çekilen sürme ; göz ilacı
 k. ol- :G149/4
 k. -i mazāga'l-başar:K1/28
 k. -i ümīd:K4/5
 k. -i çeşm-i sālik.:K12/1
 k. -i māzāga'l-başar:K3/26
ıūhsār (f.i.):dağlık dağ tepesi
 k. +ı :G176/2
 k. -ı Tūr:G182/5
ıul :kul
 ı. +dur :G180/5
 ı. +larıñ:G236/5
 ı. +luğı:G98/4
 ı. +luğıñ:G24/2
 ı. ol- :G220/2
ıulāk :kulak
 ı. :G36/2
 ı. +ı :G97/3
 ı. +ıñ :G143/2, G204/6
ıullan :kullanmak
 ı. +ır :G107/4
ıulüb (a.i.):kalbler , gönül
 ı. +a :G201/3
 ı. +ı :K6/17
 ı. +ıñ :G106/1
 ı. +um :G188/2
 ı. -ı aşıkān:K3/4
 ı. (ehl-i ı.):G31/5
 ı. -ı (ehl-i ı.):G85/5
ıulzüm (a.i.):deniz
 k. +ü :G203/8
ıum :Kum şehri
 K. +u (diyār-ı K.):K3/69
ıumā
 ı. -yı tevhīd:G226/5
ıumār (a.i.):para karşılığı oynanan oyun
 ı. -ı aşk:G63/3
ıumāş (a.i.): dokuma
 ı. -ı köhne:G107/5
 ı. -ı vuşlat:G27/5
ıundura :ayakkabı , kundura
 ı. +sından:G159/5
ıur : kurmak
 ı. - :G144/5
 ı. +ar :G107/4
 ı. +araş:G143/1, G143/7
 ı. +duğun:G203/2
 ı. +ma :G201/2
 ı. +uldu:G242/2
 ı. +ulmuş:G258/3
 ı. +ulup:G128/2
 ı. +ulur:G218/1, G35/1, G37/4
 ı. +up :G125/2
 ı. +ur :M/3
ıurbān (a.i.):Allah'ın rızasını kazanmaya vesile olan şey; kesilen koyun ; gaye uğrunda feda olma
 ı. et- :G226/4
ıurbet (a.i.):yakınlık
 ı. -i yār:G161/5
ıurb (a.i.):yakın olma , yakınlık
 ı. -ı civar-ı Hakk:G111/3
 ı. -ı ev-ednā:K3/53, K1/25
ıurbiyyet (o.i.):yakınlık
 ı. +indendir:G145/3, K11/3

- ķurtul** :kurtulmak
ķ.l+manıñ:G142/2
ķ.+up :G182/1
- ķuru** :kuru
ķ. :G144/3, G47/2
ķuru+tdu:G256/5
- ķüş** (
ķ.+una :G144/5
ķ. u müş:G143/4
- ķuvvet** (a.i.):güç kuvvet , takat ; bir
hükümetin askeri gücü
ķ.-i ķudsi:K3/71
ķ.-i cān:G174/1
ķ. (hüzn-i ķ.):G105/4
- ķuzu** :kuzu
ķ.+sudur:G79/6
ķ.+suyum:G255/4
- ķūr** (f.s.):ķör , ama
ķ.-i aşķ:G146/6
- ķur'āni** (a.s.):Kur'āna uygun olan
ķ. :K3/25
- ķureyş** (a.i.):peygamberimizin sülalesi
ķ. :K3/34
- ķureyşī** (a.i.):ķureyş kabilesinden olan
ķ. :G4/1
- ķur'an** :Kur'an
ķ.-ı mecīd:K4/7
- ķurşun** (i.): kurşun
ķ.+lara :K3/35
- ķüşe** (güşe) (f.i.):köşe , bucak
ķ.-gir-i vaħdet:G177/5
ķ.-i cāy-ı selāmet:G129/4
ķ.-i dāmān:G228/1
ķ.-i mey-ħāne:G125/3
ķ.-i mihrāb et- :G166/3
ķ.-i sine:G201/2
ķ.-i ğam:G231/1
- ķuşūr** (a.i.):ayıb ; eksiklik
ķ.+a :G61/2, G138/1, G221/4
ķ.+umla:Tar5/10
- ķuṭb** (a.i.): dönen bir çarkın aksi ;
ķ.-ı aķṭāb:K6/21, K8/6
ķ.-ı delālet:K7/2
ķ.-ı devrān:G209/4, K3/27
ķ.-ı medār:Tar5/2
- ķūteh** (f.i.): boy
- ķ.+i** :G244/4
- ķūy** (f.i.): köy , diyar
ķ. :G232/5
ķ.+da :G238/2
ķ.+ınadır:G206/1
ķ.+ında:G250/4, G53/2
ķ.+ımı :G194/4, G88/6
ķ.+ınıñ:G209/4
ķ.-ı dilber:G32/1
ķ.-ı fettān:G177/3
ķ.-ı vaşl:G234/2
ķ.+ıñ (Ka'be-i ķ.):G231/2
ķ.+ın (na't-ı ķ.):K3/100
ķ.+ında (cennet-i ķ.):G11/3
- ķüberā** (a.s.):büyükler , ulular
ķ. :Tar7/5
- ķübrā** (a.i.):büyük , daha büyük olan
ķ.-yī istikān:G1/5
ķ.+sı (maķ'ad-ı ķ.):G224/5
ķ.+sıdır (nüshā-i ķ.):K2/10
- ķüffār** (a.s.):kafirler hak dinini inkar edenler
ķ. :K3/73
- ķüfr** (a.i.):Allah'a ve dine ait şeylere inanmama
ķ.+ü :G121/7
ķ.+ünde:G234/1
ķ.-i dalālet:G46/1
ķ.-i zülf:G67/3
- ķüheylān** (a.i.): arap atı
ķ.+ı :K3/22
- ķülāh** (f.i.):külāh
ķ. :K5/7
ķ.-ı Mevlevī:G252/1, G252/2, G252/3, G252/4, G252/5,
ķ. (zerrīn ķ.):K2/3
ķ.+ı (tarf-ı ķ.):G175/5
- ķülbe** (f.i.):kulübe
ķ.-i ḫasret:G240/1
ķ.-i aḫzān:G176/5
ķ.-i zāviye:G166/3
- ķüll** (a.s.): hep , bütün , çok
ķ. (aķl-ı ķ.):G100/1, K1/15
- ķüme** :kümesi
ķ.+si:G261/1
- ķümeyt** (a.i.):doru at

- k.-i hāme:G68/5
kümmel (a.s.):kamiller , olgunlar
 k. :K6/22
künbed (f.i.): kubbe , künbet biçiminde bina
 k.-i devvār:G190/5
 k.-i dīrīne:G184/5, G219/2
künc (f.i.):köşe bucak
 k.-i ma'nā:G151/5
künh (a.i.):bir şeyin aslı
 k.-i zāt :G145/1, K11/1
künt (
 k.-i kenz:G121/8, G203/7
kürek :kürek
 k.+dir :G107/2
kürk :kürk
 k. :K3/79
kürsī (a.i.):oturulacak yüksekçe yer
 k. :K2/4
 k.+de :G244/5
 k.-i bend-i hakīkat:K1/8
 k.-i eflāk:G30/2
 k. (vā'iz-i k.):G125/6
küstah (f.s.):küstah
 k.+lıktan:K3/18
küstāhī (a.i.): küstahlıkla ilgili olan
 k. :G34/5
küşād (f.i.): açılış; fetih
 k. :K1/33, Tar5/10
 k. ol- :G115/3
küşāde (a.i.):açık
 k. :G135/5
küşāyiş (f.s.): ferahlık, açıklık
 k. :G52/2
lāf (f.i.):lakırtı söz
 l. :G94/1, TahIII/2/1
 l.+la :G186/1
 l.-ı dıraḡşān:K3/68
 l.-ı nādān:K3/16
lafz (a.i.):söz kelime
 l.+ı :G89/5
 l.-ı bī-me'āl:TahIII/3/3
lāhūt (a.i.):uluhiyet alemi
 l.-i cinān:G102/3
 l.+a (sāye-i l.):G92/4
 l.+ı (bezm-i l.):K6/4
laḡab (a.i.):başkalarına gerçek ismi dışında takılan isim
 l. :K2/12
lākayd (a.s.): kaygısız , kayıtsız
 l.+da (şüret-i l.):G80/3
laḡ (a.i.): lāl taşı ; kırmızı al ; dudak
 l.+iñ :G201/1
 l.+ini :G116/1, M/11
 l.-ı medār-ı şerm:K3/93
 l.-i dil-cū-yı melīḡ:G50/1
 l.-i leb :G1/1, G125/1, G129/1, G192/3, G203/2, G46/5
 l.-i müzāb:G98/2
 l.-i müzābā:Tar4/2
 l.-i nāb:100/5, G116/5, G133/3, G165/1, G168/1, G178/1, G180/1, G202/3, G259/2, G33/3, G62/1, G79/1, K1/33
 l.-i nāb-ı dılber:G98/2
 l.-i nāb-ı gülgülü:G241/1
 l.-i yār:G146/3
 l. (aks-i l.-i leb):G69/1
 l. (serāb-ı l.-i nāb):G108/2
 l.+iñ (ḡaşıyyet-i l.):G51/3
 l.+iñ (mey-i l.):G153/4
 l.+inde (dürr-i l.):G51/1
 l.+inde (leb-i l.):G109/5
 l.+ine (ḡonce-i l.):G160/4
 l.+iñle (leb-i l.):G9/1
lāl
 l. :G210/9, K3/14
 l. (aḡd-i l.-i Nakşibendī):K6/14
 l.+im (nazm-ı l.):G200/5
 l.-i kıl:G200/5
lāle (f.i.): lale
 l. :G217/4
 l.+lendikçe:G208/1
 l.+ye :G83/3
 l.-āsā :G176/2, G216/1
 l.-ruḡ :G66/2, K3/95, Tar4/4
 l.-veş :G135/2
lālezār (f.i.): lale bahçesi
 l.+ın (fıkr-i ḡāl-i l.):G240/5
lām (a.h.):Osmanlı alfabesinin yirmi altıncı harfi
 l.+a :G69/6

- āne (f.i.):**yuva
 l. :K3/66
 l.+de :G92/4
 l.+den:G103/6
 l.-i ʿaşk:G239/2
- lāt (a.i.):**İslam öncesi putlardan biri
 l. :K3/33
- laṭīf (a.i.):**yumuşak , nazik , hoş
 l. (ezhār-ı l.):G156/4
- laṭīfe (a.i.):**güzel söz , şakalı , nükteli söz
 l. ol- :G201/3
- lāubālī (a.s.):**ilişiksiz , kaygısız , senli , benli
 l. :G118/5, G3/4
- lāyık (a.i.):**uygun , yaraşır
 l. :G156/1, G156/2, G156/3, G156/4, G156/5, G4/5, M/7
- lāzım (a.i.):**lüzumlu , gerekli
 l. :G173/1, G173/2, G173/3, G173/4, G173/5
 l.+dır :G85/6
- leb (f.i.):** dudak
 l.+i :G84/2, K5/5
 l.+iñ :G199/2
 l.+inde:G51/3
 l.+inden:G152/5
 l.+leri :G85/4
 l.+leriñ:G10/6, G177/1, G236/1, G78/1
 l.+leriñde:G179/4
 l.+lerini:G79/7
 l.-be-l. :G12/2, G196/3
 l.-teşne:G63/4
 l.-i cām:G128/4, G83/1
 l.-i dildār:G1/1
 l.-i gevher-feşān:K3/93, Tar4/2
 l.-i gül-fām:G83/3
 l.-i laʿl:G9/1
 l.-i mey-gün:G255/2
 l.-i sāķī:G246/1
 l.-i şirīn:G146/2
 l.-ilaʿl:G109/5
 l. (ğonce-l.):G107/1
 l.+i (laʿl-i l.):G203/2
 l.+iñ (ʿaks-i laʿl-i l.):G69/1
 l.+iñdir (laʿl-i l.):G129/1
- l.+iniñ (laʿl-i l.):G125/1, G46/5
 l.+iñle (laʿl-i l.):G192/3
- ledünn (a.i.):**Allah yanı
 l.-i kāʿināt:K2/8
- lehçe (a.i.):** dil kolu , bölüm
 l.+siyle:K2/9
- le'im (a.s.):**alçak , aşagılık , cimri
 l.-i şād-ı nev:G107/3
- lemʿa (a.i.):**parıltı
 l.-ı tevḥīd:G226/1
 l. (tāc-ı l.):K3/25
- lerzānde (f.s.):**titreyen , titrek
 l. ol- :G152/5
- leşker (f.i.):**asker
 l.+e :K2/28
 l.+i (çille-l.):K5/10
- levāzım (a.i.):** lazım olan şeyler
 l. :G28/3
- levh (a.i.):**düz satıh
 l.+i :K4/7
 l.-i kalem:G171/6, K2/9
 l.-i aʿlā:G43/1
 l.-i dil :K3/14
- levḥa (a.i.):**bir yere asılmak üzere yazılmış veya yapılmış yazı veya resim
 l.-i każā:G258/2
 l.-i dīvān:K1/1
 l.-i imʿān:K1/8
- leyāl (a.i.):** gece
 l.-i Naķşibendī:K6/20
 l. (tū'l-i l.):G142/2
- leyl (a.i.):**gece , gece yarısı
 l.-i tabīʿat:G81/3
- Leylā (a.i.):** Leyla ; çok karanlık ve uzun gece
 L.:G103/1
 L.+ya:G110/5
 L. (zūlf-i L.):G123/2
 L.-y1 (zūlf-i L.-y1 siyeh-kār):G115/1
- leyle (a.i.):**bir gece
 l.-i ʿıyd-ı mübāhāt:G210/7
 l.-i kadr-ı saʿīd:K3/44
 l.i İsrā:G223/3
 l.-i zūlf:G172/1
- lezīz (a.i.):**lezzetli tatlı
 l. :G60/1, G60/2, G60/3,

- G60/4, G60/5
- lezzet (a.i.):**tat , çeşni
 l.+lidir :G60/3
 l.-yāb :G188/5
 l.-i āb-ı hayāt:G111/7
 l.-i dīdār:G60/1
- libās (a.i.):**elbise
 l. :G145/1, K11/1
 l.+ıyla :K6/10
 l.+ını :K5/3
 l.+ız (mestūr-ı l.):G102/4
 l.-ı faqr:G53/4
 l.-ı faqr-ı fenā:K5/13
 l.-ı nefis:G138/3
 l.(istignā-yı l.):G216/2
- liḥye (a.i.):**sakal
 l.+si :K1/36
- līk (f.e.):** lakin fakat
 l :G121/1, K1/18, G243/1
- likā (a.i.):**mürekkebb hokkalarına konulan
 ham ipek
 l. vü iqbāl:Tar7/11
 l.-yı rūyet:K3/53
- līkin (f.e.):**lakin fakat
 l. :G252/5, H/9
- limān :**liman
 l.+lık (süd-l.):G79/5
- lisān (a.i.):**dil
 l. :G48/4
 l.+e :M/5
 l.+ı :K9/7
 l.-ı ḡayb:G162/2
- loḡma :**lokma
 l.+sın :M/8
- lūcce (a.i.):**engin su
 l. ʿummān:K1/14
- lūtf (a.i.):** iyi davranış , iyilik , ihsan
 l. :G196/1
 l.+ı :G225/4
 l.+ıñ :G152/2, G234/4, Tar4/16
 l.+ıña :G132/5, G236/5
 l.+ında :Tar4/6
 l.+ınıñ :G245/6
 l.+ıñla :G127/1, K4/8,
 l.+ıyla :Tar5/7
 l.+um :G185/5
- l. et- :G36/2
 l. eyle- :G170/4, G185/3, G203/6
 l.-ı Ḥaqq:Tar2/3
 l.-ı ḡahr:G74/2, G81/4
 l.-ı İlähî:G161/5
 l.-ı nesīm:G259/1
 l.+ım (āb-ı l.):G172/6
 l.+ıñ (bürde-i l.):K3/101
 l.+ıñ (feyz-i l.):K11/7
 l.+ıñ (perde-i l.):Tar4/10,
 l.+ıñda (sāye-i l.):G113/4, G64/3
 l.+ından (baḡr-i l.):G223/4
 l.+ından (bāb-ı l.):G25/3
 l.+ından (hümā-sāye-i l.):G38/3
 l.+ınla (āb-ı l.):G25/5
 l.+ıñla (dest-i l.):G189/3
 l.+ıñla (gülistān-ı ḡāk-ı l.):K4/11
 l. (būy-ı l.):G2/3
 l. (būy-ı l.-ı ʿaşık):G135/4
- mā (f.zm.):** biz.
 m. (pīr-i m.):K6/22
- mā (a.e.):** o şey ki, şu nesne, ...da ki.
 m.-ḡazar:G176/4, G28/3
 m.-ḡaşal:TAR7/10
 m.-teḡtehî:G244/5
- maʿārif (a.i.):** marifetler, bilimler; bilgi,
 kültür.
 m.+de:K6/17
 m.+de (bāzār-ı m.):G47/3
 m.+de (sūk-i m.):G107/5
 m.+den (yebbuʿ-ı m.):K3/56
- mācerā (a.i.):** cereyna eden, geçen, olup
 geçen şey.
 m.+mız:G206/4
 m.-yı ʿālem-i imkān:K1/9
- maʿden (a.i.c.):** maden.
 m.+in:K1/4
 m.-i ʿişmet:Tar8/1
- māder (f.i.):** anne, ana.
 m.-i ṭabʿ:G68/3, G131/4
 m.-i feyz:G128/6
- mādūn (a.i.):** alt, aşağı derece, emir
 itibarıyla aşağıda olan.
 m.:G115/5
 m.+ında (dīde-i m.):G212/6
- maḡbūn (a.s.):** alışverişte aldanmış olan;

- şaşkın, şaşırılmış.
m.:G115/2
- mağlûb (a.s.):** galebe edilmiş, kendisine üstün gelinmiş, yenilmiş, yenilen kimse.
m.:K3/76
- māh (f.i.):** astr.Ay, senenin on ikide bir kısmı, ay.
m.+ı:G175/4, G43/2, K1/30, K7/4
m.+ıñ:G208/4
m.-rû:G32/4
m.-tāb et-:G33/1
m.-tāb:G241/6, G65/5
m.-ı hidāyet:K5/6
m.-ı muharrem:G8/1
m.-ı münevver:G183/1
m.-ı Naqşibend:K12/4
m.-ı tībān:G209/1, K3/77
m.-ı temām:G32/4
m.+ı (hüsüd-ı m.):G193/3
- maḥabbet (a.i.):** sevgi.
m. (cām-ı m.):K2/1
- maḥal (a.i.):** yer
m.+de:G134/2
- maḥbûb (a.s.):** muhabbet olunmuş, sevilmiş, sevilen, sevgili; erkek sevgili.
m.:G85/5
m.+ıñla:G239/5
m.-ı Rabbānî:K3/106, Tar4/15
- maḥbûbān (a.f.s.):** sevilenler.
m.-ı Hakk:K12/3
- maḥcûb (a.s.):** kapalı, örtülü, perdeli; utanan, utanmış, utangaç.
m.-ı şive:TahII/4/3
- maḥfî (a.s.):** gizli, saklı.
m.:G49/5, G91/3, M/9
m.+dir (sırr-ı m.):G220/4
- maḥfûz (a.s.):** hifzolunmuş, saklanmış; korunmuş, gözetilmiş; gizlenmiş, ezberlenmiş.
m.:G206/2, K3/37
- māhî (f.i.):** balık
m.-ı derûn:G82/3
m.-ı deryâ-yı ekdâr:G45/2
- māhir (a.s.):** maharatlı, hünerli, elinden iş gelir, becerikli.
m.:TahII/4/3, :Tar7/6
m.+e:G212/6
- māhiyet (a.i.):** bir şeyin aslı, esası, iç yüzü.
m.+i:G92/3
m.+in:G49/5
- maḥmûd (a.s.):** hamdolunmuş, sena edilmiş, övülmeye değer.
m.:G75/4, K6/20
- Maḥmûd (a.i.)**
M. Hân (sultān M.):Tar1/1
- maḥmûr (a.s.):** sarhoşluğun verdiği sersemlik; uyku basmış, ağırlaşmış göz, baygın göz.
m.-ı gam:G71/4
m.-ı muḥabbet:G37/5
m.+uñ (çeşm-i m.):G96/1
- mahmûz (a.s.):** hamızlanmış, oksitlenmiş.
m.:G232/5
- maḥrem (a.s.):** haram, şeriatın yasak ettiği şey; gizli olan, herkese söylenmeyen; herkesçe bilinmemesi icabeden.
m.:G132/1, G156/3
m.+dir:G155/1, G6/2
m.-ı esrâr:G105/1
m.-ı rāz:G200/1
- maḥrûm (a.s.):** bahtsız, nasipsiz; istediğini, dilediğini elde edemeyen.
m.'l-vişâl:G153/1
- maḥşer (a.i.):** haşrolunacak, toplanılacak yer; kıyamette ölümlerin dirilip toplanacakları yer.
m.+de (rûz-ı m.):G225/5, G24/4
- māhûr (f.i.):** meyhane, kumarhane.
m.-ı muḥabbet:G37/7
- maḥv (a.i.):** yok etme, ortadan kaldırma; harabetme, perişan etme; batma, bitme, yok olma.
m.+ı:G154/5, K6/4
m. et-:G113/3, G131/3, G94/1, G33/4
m. ol- :Tar6/3
m.+ıñ (sahv u m.):G29/7
- maḥzen (a.i.):** içinde eşya saklanacak yer; yer altı; havasız, karanlık yer.

- m.-i esrār:G2/6, TahI/2/2
maḥzūn (a.s.): hüzünlü, tasalı, kaygılı.
 m.:G115/3
 m.+dur:G172/1
 m. eyle-:G236/3
 m. ol-:G176/5
mā'il (a.s.): bir yana eğilmiş, eğik, eğri;
 hevesli, istekli, düşkün.
 m. :K1/34
mağrūr (a.s.): gururlu; güvenilmeyecek
 şeye güvenip aldanan.
 m. eyle-:Tar6/6
 m.-ı şeytān:G231/5
maḥad (a.i.): oturulacak yer, minder.
 m.-ı kübrā:G224/5
maḥām (a.i.): kıyam edilen, durulan,
 durulacak yer, durak; ermişlerden
 birinin mezarı sanılan yer.
 m.:G147/3, K3/43, K9/6
 m.+ı:G75/4, K6/20
 m.+ıñ:K3/22
 m.-ı diğērān:K6/7
 m.-ı yās:G142/5
 m. (ḥāce-m.):Tar8/5
makāmāt (a.i.): makamlar; meclisler,
 topluluklar, kalabalıklar.
 m.-ı nağme:G37/7
makāsıd (a.i.): maksatlar, niyetler, arzular,
 istekler.
 m.+dan:K9/5
maḥbūl (a.s.): kabul olunmuş, alınmış,
 alınan; beğenilen, hoş karşılanılan,
 geçer.
 m.:K1/46
naḥdem (a.i.): gelme, dönüp gelme.
 m.+i:Tar5/13, Tar6/13
 m.-i gül:TahII/5/2
naḥşād (a.i.): kasdolunan, istenilen şey.
 m.+a:G70/3, G91/5
 m.+ıñ:G111/5
 m.-ı ḥavf-ı 'azāb:G105/4
 m.-ı dil:G61/1
naḥşūd (a.i.): kasdolunan, istenilen şey,
 istek.
 m.:G179/3
 m.-ı ḥicāb:G90/2
 m. (şems-i m.):G117/3
 m.+a (Ka'be-i m.):G103/3
 m.+a (ser-menzil-i m.):G192/4
 m.+a (veche-i m.):G217/2
 m.+ı (büy-ı m.):G143/6
 m.+ını (gevher-i m.):G154/4
 m.+una (sāhil-i m.):G123/3
māl (a.i.): bir kimsenin tasarrufu altında
 bulunan değerli ve gerekli şey;
 varlık, servet; tüccar eşyası.
 m.+dır:M/3
 m.+ı:G62/4
 m.+ıñ (re's-i m.):G239/4
 m.+ına:G187/6
 m.-ā-māl:G12/2
 m.-ı Kārūn:G52/4
 m.-i Naḥşibendī:K6/9
māliḥ (a.s.): tuzlu
 m.+den (baḥr-i m.):G140/5
mālik (a.s.): sahip, bir şeye sahip, bir şeyi
 olan.
 m.:G205/3, G36/5, K1/3
 m.-i 'azm-ı kavī:Tar5/4
 m.-i kişver-i irşād:G117/1
mālikān (a.f.s.): sahipler.
 m.+ımdır:G139/1
ma'mūr (a.s. umran'dan): bayındır,
 şenlikli.
 m.:G118/3
 m.+dur:G31/5
 m. eyle-:Tar6/1
 m. (mülket-i m.-ı muḥabbet):G37/1
 m.+da (beyt-i m.):G217/2
ma'müre (a.i.): ma'mur olan yer, insan
 bulunan bayındır yer; şehir, kasaba.
 m.:K3/3
 m.+si:G245/5
 m.+sin:G36/5
 m. (beyt-i m.):G210/3
ma'nā (a.i.c.) mana, anlam; iç, içyüz; rüya,
 düş; akla yakın sebep.
 m. :G6/1
 m. (baḥr-ı m.):K1/14
 m.+da ('ālem-i m.):G29/1
 m.+sı:K3/58

- m.-y1 Kur'ân-ı mecîd:K4/7
m.-y1 ta'bir:G251/6
m.+y1 (şâhid-i m.):G212/7
- ma'nâdar** (a.f.b.s.): manalı, bir şeye delalet eden, bir şey demek isteyen.
m.:G85/7
- ma'nevî** (a.s.): madde dışı olan, manaya ait; ruha ve içe ait olan.
m. (ahbâb-ı sūr-ı m.):Tar2/1
m.+de (seyr-i kalb-i m.):G48/3
m.+den (ser-lisân-ı m.):G251/6
- ma'nî** (f.i.): mana, anlam; rüya, düş; akla yakın sebep.
m.-i biğâne:G89/5
- māni'** (a.s.): men eden, geri bırakan, alı koyan, engel olan; engel, özur.
m. :G144/4, G229/2, G27/4, G32/5, G91/5
m. ol- :G70/3
- ma'nidâr** (a.f.s.): manalı, bir şeye delalet eden, bir şey demek isteyen.
m. :F233/5
- manşûr** (a.s.): nasrolunmuş, Allah'ın yardımıyla galib, üstün gelmiş.
m.+dan (şâh-ı m.):G182/
- manzar** (a.i.): nazar edilen, bakılan, görülen yer; görünüş; çehre.
m.+ımda:G135/3
- manzûm** (a.s.): nazmolunmuş, tanzim edilmiş, dizilmiş, düzenlenmiş, sıralanmış.
m. (dürr-i m.):K3/58
- manzûr** (a.s.): nazar edilen, bakılan, bakılmış, görünen yer; görülmüş; gözde olan, beğenilen.
m. eyle-:Tar6/10
- mâr** (f.i.): yılan.
m. :K2/31
m. u ağıyâr:G32/4
m. u diken:G205/2
m.-ı münakkaş:G187/5
m.+e (âhû-yı m.):Tar5/6
- nārân** (f.i.): yılanlar.
m. :G217/5
m.+dadır:G61/5
- na'rifet** (a.i.c.): herkesin yapamadığı ustalık; her şeyde görülmeyen hususiyet, ustalıkla yapılmış olan şey.
m. :G75/6
m.+de (cinân-ı m.):G223/2
- marîz** (a.s.): marazlı, hasta, hastalıklı, sayrı.
m.-i ehl-i 'aşk:K7/12
- māsivā** (a.i.): bir şeyden başka olan şeylerin hepsi, Allah'tan başka bütün varlıklar; dünya ile ilgili olan şeyler.
m. :K10/4
m.+dan:G131/2, G138/3, G149/4, G150/4, G176/3
m.+nîf:G105/3, G135/5
m.+ya :G87/5
m.+y1 :G115/2, G82/5
m.+dan (nüķüş-ı m.):TahI/5/3
m.+dır (āşiyân-ı m.):G245/4
m.+nın (nüķüş-ı m.):G28/2
- maşkal** (a.i.) cila
m.-ı tevhid:G184/4
- maşlahat** (a.i.): iş, emir, husus, madde, keyfiyet; ehemmiyetli iş; barış, dirlik düzenlik.
m.+da:G62/5
- maşnū'ât** (a.i.): san'atle yapılmış şeyler; uydurma, düzme şeyler.
m.+a:G29/5
- ma'şer** (a.i.): cemaat, topluluk, birlikte yaşayan cemaat.
m.-i 'uşşāk:G91/3
- mā'sûk** (a.s.): sevilen, sevilmiş (erkek).
m.-ı bākî:TahI/4/4
- mātem** (a.i.): yas, yaslı, kederli bulunma.
m.+dir:M8/1
m.+iñle:G231/1
m.+iyle:G100/2
m.+ler:G130/4
m.-gâh-ı firkat:G205/3
m.-zede:G212/3
- maṭla** (a.i.): tulu edecek, doğacak yer.
m.-ı ḥurşid:G161/4
m.-ı envâr:G4/2
m.-ı envârı Hüdâ:Tar7/2
- maṭlab** (a.s.): talebolunan, meram, maksat,

- istenilen şey, istek; bahis, mesele.
 m.+ım:K1/5
 m.-i dünyā:G47/1
 m.-i ehl-i dil:G118/2
 m.-i gufrān:K1/45
- maṭlūb** (a.s.): talebedilen, istenilen, aranan şey; alacak.
 m.+a:K9/5
 m. (müntic-i m.):Tar6/4
 m.+a:K9/5
- māverā** (a.i.):ard, geri, bir şeyin ötesinde, arkasında bulunan.
 m.+sından:G9/5
 m.+yı:G154/5
 m.-yı perde:G94/5
- māye** (f.i.): maya, asıl ve lüzumlu madde; asıl esas; iktidar, güç; bilgi.
 m.:K3/60
 m.+si:G90/5
 m.-i aşk:G143/3
 m.-i ʿirfān:G78/1
 m.-i zevk-i vişāl:G10/1
 m.-i aşliyye:K1/17
 m.-i dürr-dāne:G89/1
 m.-i iksir:k1/3
 m.-i tiryāk:K2/31
- māil** (a.s.):eğik ; hevesli
 m.-i būs-ı leb-i cām:G128/4
- mazhār**(a.i): bir şeyin görüldüğü, çıktığı yer; nail olma, şereflenme; bir çeşit tef.
 m. :G132/1, G236/5, K2/35, K6/14
 m.+ı :K2/26
 m.- maʿnā:G81/3
 m. ol- :G25/2
 m.+ı :K2/3
 m.-i hüsn-i ezel:G2/1
 m.-i hüsn-i müdām:G262/1
 m.-i feyz:G128/1
 m.-i ikrār:G164/2
 m.-i inkār:G231/4
- māzi** (a.i.):geçmiş zaman.
 m. vü müstakbel:TahI/4/3
- mazmūn**(a.i.): ödenmesi lazımgelen şey; mana, kavram; nükteli, sanatlı ince söz.
 m.-ı İlahī:G158/2
 m.+ında (siret-i m.):G212/7
- maʿzūr** (a.s.): özürlü, özrü olan.
 m.:G224/5, K3/102
 m. tüt-:Tar4/11
- meʿāric** (a.i.): çıkacak yerler, merdivenler.
 m.:K6/5
- mebde** (a.i.): evvel, başlangıç, prensip, ilk unsur, ilmin ilk kısmı.
 m.-i ikvān:K1/16
- mebnī** (a.s.): bina olunmuş, yapılmış, kurulmuş; bir şeye dayanan; kden dolayı, kden ötürü.
 m. :G140/7
- mebzūl** (a.s.): bol, çok.
 m. :K2/15
- mecāl** (a.i.):güç, kuvvet, takat; fırsat, imkan.
 m.-i Nakşibendī:K6/15
- mecālis** (a.i.): meclisler, toplantılar, toplantı yerleri.
 m. Şādī:K6/18
- mecāz** (a.i.): yol, geçecek yer; hakikatin, gerçeğin zıddı.
 m.+ı (sevbi-i m.):G237/2
 m.-ı mürsel:G162/6
- Mecīd** (a.s.):çok ulu , yüce Allah'ın sıfatı
 M. :K7/10
- meclā** (a.i.): çıkma yeri, görünme yeri; ayna.
 m.+yı :G246/9
- meclis** (a.i.): oturulacak, toplanılacak yer; görüşülecek bir mesele için bir araya gelmiş insan topluluğu.
 m.:H/9, G125/2, G242/6, G97/2
 m.+de:G111/2, G35/3, G7/4, G99/2
 m.+e:G135/2, G191/3, G192/2, G250/5, G33/3, G37/5, G65/2
 m.+imden:G185/3
 m.+iñ :G79/3
 m.+inde:G188/5, G34/4, TahI/1/1
 m.+lerde:G68/1
 m.+lerini:K5/11
 m. ol- :G201/5
 m.-i ʿālī:G258/3

- m.-i ‘unşūr:G105/5
m.-i Cem:G49/4
m.-i dil:G244/3
m.-i mey:G251/5
m.-i rindān:G211/1
m.-i rūhānī:G245/3
m.-i šāhāne:G203/1
- mecma^c** (a.i.): toplanılacak yer; kavuşulan yer, nokta.
m.-ı aşnām:G220/2
- mecmū^a** (a.i.): toplanıp biriktirilmiş, tertip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi; seçilmiş yazılardan meydana getirilen yazma kitap.
m.-ı nazm:G72/7
- mecmū^c** (a.i.): toplanıp biriktirilmiş, tertip ve tanzim edilmiş şeyler.
m.-i hūsn:G38/7
- mecmū^c** (a.i.): cem olunmuş, toplanmış, bir araya getirilmiş şey, tüm.
m.-ı aḥbāb:G75/3
- Mecnūn** (a.h.i): Leyla ile Mecnun hikayesinin erkek kahramanı.
M. :G103/1, G110/5, G115/1, G173/1, G193/2, G81/3
M.+ları:G212/2
M. ol-:G172/1, G192/1
M.-ı muḥabbet:G114/3
- mecrā** (a.i.): suyun cereyan ettiği, aktığı yatak, su yolu, akıntı yeri; bir işin gidiş, oluş yolu.
m.+sını:K2/22
- mecrūḥ** (a.s.): yaralanmış.
m. :K2/14, G211/4
m.+a (ḳalb-i m.):G85/4
- mecrūr** (a.s.): çekilmiş, sürüklenmiş.
m.:G118/6
- mecūs** (a.i.): Zerdüşt dininde bulunan halk, ateşe tapanların bağlı buldukları din.
m.+ıñ :K3/32
m. (nār-ı m.):K2/21
- mecz** (a.i.): çekmek, katmak, çekilmek, katılmak.
m. ol- :G98/2
- meczūb** (a.s.): cezbolunmuş, çekilmiş;
- Allah sevgisinden dolayı cezbeyle tutularak kendinden geçmiş olan.
m.+larını:G248/3
- medār** (a.i.): bir şeyin döneceği, devredeceği, üzerinde hareket edeceği, yer, etrafında dönülen nokta; astr. yörünge.
m. :K3/93
m.-ı āferīniş:G52/4, K3/27
m.-ı firāk:G140/7
- meded** (a.i.): yardım, imdat.
m.:G123/1, G171/3, K1/43, K8/7
- medfen** (a.i.): defnolunacak yer mezar, kabir.
m.+i :K8/2
- medḥ** (a.i.): övme, birinin iyi şeylerini söyleme.
m.+e :K3/18
m.+inde:K3/14
- medḥūs** (a.s.): dehşete uğramış, şaşırılmış, korkmuş, ürkmüş.
m. :G164/12
m.+ıma (dil-i m.):G207/2
- medīd** (a.s.): çekilmiş, uzatılmış; uzun, çok uzun.
m. :K4/9
- medrese** (a.i.) eskiden, içinde dini dersler okutulan yer.
m.+niñ:G187/7
- mefāḥīr** (a.i.): iftihar edilecek, övünülecek şeyler.
m. :K7/6
- meftūn** (a.s.): sihirlenmiş; gönül vermiş, tutkun, vurgun; hayran olmuş, şaşmış.
m. :G115/1
m. eyle-:G236/4
m. ol-:G172/4, G192/1
m.+ını:G13/4
- meger** (f.e.): meğer, oysa ki, halbuki; olsa olsa, ancak.
m. :G171/2, G210/2, K2/12
- meh** (f.i.): astr. Ay, senenin on ikide biri, ay.
m. :G135/5, G234/3, G72/2, K2/2, K3/9

- m.+de (sīne-i m.):K2/14
m.-vā'izā:G191/3
m.-i tābān-ı şem':G133/4
m.-peyker:G210/1
m.-rū:G241/6, G249/3
m.-i 'ıyd:G212/3
m.-i tābān:G211/5
mehār (f.i.) yular, dizgin.
m.+ındır:G229/7
mehcūr (a.s.): terkolunmuş, bırakılmış,
kullanulmaz olmuş, unutulmuş;
uzaklaşmış, ayrılmış.
m.+dan (ḥaste-i m.):G182/4
mehd (a.i.): beşik.
m.-i 'aşq:G8/4
m.-i çarḥ:G2/5
mehtāb (f.b.i.): ay ışığı.
m. :G124/4, G30/1, G30/2,
G30/3, G30/4, G30/5, G75/1
m.+a :G38/6
m. et- :G166/2
m. (zevk-i m.):G160/9
m.-ı (zevk-i m.):G34/3
m.-ı Ken'ānī:K3/39
m.-ı pūr-envār-ı şūḥ:G53/1
m.-ı şebistān:K3/38
mehveş (a.i.): karışık ve kalabalık yer.
m+e :G144/3
mekān (a.i.): yer, mahal; ev, oturulan yer.
m.+ıñ :H/3
m.-ı aqdes:G210/3
m.+dan (levh-i m.):G4/4
m.+ı (dār-ı m.):K3/51
mekkār (a.s.): çok hile yapan, hileci,
düzenbaz.
m.+e (perī-mekkār:G190/1
mekteb (a.i.): yazı yazacak yer, okul.
m.+imde:G66/1
m.-i 'ırfān:G143/2
m.-i 'ırfān-ı Ḥaḥk:K2/8
m.-i ḥüsn:G151/3
m.-i çarḥ:G30/4
melā'at (a.i.): cemaatlar.
m. :G118/6
melāḥat (a.i.): güzellik, yüz güzelliği.
m. :G85/4, 188/5
melā'ik (a.i.): melekler
m. :K2/29
melāl (a.i.): usanç, usanma, bıkkıma;
sıkılma, sıkıntı.
m.-i Naḫşibendī:K6/12
melāmet (a.i.): ayıplama, kınama;
azarlama, çıkışma.
m. :G116/4
m.+de (kūh-ı m.):G102/2
melāyik :melekler
m. :G233/2
melce (a.i.): iltica edecek, sığınacak yer.
m.-i me'vā:K12/2
m.-i üftāde-kān:G50/4
melek (a.i.): Allah'ın, halleri diğer
varlıklara benzemeyecek şekilde
nurdan yarattığı varlıklar.
m. :K2/7
m.+lik :G27/1
m.+sin :G188/1
m.-ḥaslet:G210/3
m. (reşk-i m.):K1/35
melīḥ (a.s.): güzel, şirin, sevimli.
m. (āhū-yı m.):G50/1
m. (bārū-yı m.):G50/4
m. (cūy-ı m.):G50/5
m. (dārū-yı m.):G3
m. (delcū-yı m.):G50/1
m. (şebbū-yı m.):G50/2
melsek (a.i.): bitiştiiren, yapıştıran,
bitiştirilmiş, yapıştırılmış.
m.-i ehl-i tevāzu':G80/5
memālik (a.i.): memleketler, ülkeler; bir
devletin toprağı.
m. :Tar5/7
me'men (a.i.): emin, güvenilir, sağlam yer;
sığınılacak yer.
m.+imizdir:G102/1
membūr (o.s.): mühürlü, mühürlenmiş.
m.-ı muḥabbet:G37/8
memleket (a.i.): ülke, devlet toprağı; şehir,
kasaba, il; bir kimsenin doğup
büyüdüğü yer.
m.-i küfr-i dalālet:G46/1
memnūn (a.s.): minnet altında bulunan;
razi, hoşnut.

- m. :G115/4, G100/2
m. ol- :G172/1
- memsūh** (a.s.): mesholunmuş, suratı daha çirkin bir hale sokulmuş.
m.+dur:G231/4
- me^ʿmūn** (a.s.): emin bulunan, korkusuz, tehlikesiz, sağlam.
m.-i fenā:G213/6
- men** (a.i.):mani olma ,
m. :TahI/2/4, TahI/3/5, TahI/5/5
m. tūt-:G205/5
- menāzil** (a.i.): menziller, duraklar, konak yerleri.
m. :G71/3
- menba^ʿ** (a.i.): kaynak; pınar.
m.+dan:K6/13
m.+ı :K3/62
m.-i hilm:K2/32
m.-i āb-ı revān:K3/77
m.-i feyz:K3/82
- menhār** (a.i.): hayvan kesilecek yer.
m.+ı :K2/18
- menşūbe** (a.s.): bir şeye, bir kimseye nisbeti olan, bir şeyle ilgisi bulunan.
m.+sin :G107/4
- menşūr**(a.s.): saçılmış, dağılmış.
m. :G118/4
- menşūr** (a.s.): neşrolunmuş, dağıtılmış, yayılmış.
m. :G168/3
m.-i ʿulūm:K2/10
m.-i muhābbet:G37/1, G37/2
m. (rak-ı m.):K3/69
- menzīl** (a.i.): yollardaki konak evi; ev; bir günlük yol, konak.
m.+ine :G164/10
m.-i ʿankā-yı zībā:G84/3
m.-i maqşūd:G192/4
m.+i:G178/4
m.+inde:K3/22
m.+e (zāt-ı m.):G138/6
- merām** (a.i.) : istek, maksat, niyet.
m.+ıñ :G232/5
m.-i meges:G261/3
- merātib** (a.i.): rütbeler, dereceler.
m. :G145/2, G218/3, K11/2
m.+de :G145/1, K11/1
- merbūt** (a.s.): bağlanmış, bağlı; ulaşılmış, bitişmiş; iliştilmiş, eklenmiş.
m. eyle-:G93/5
- mercān** (a.i.): mercan.
m.+e :K1/33
- merdāne** (f.zf.): mertçe, erkekçe.
m. :G112/5
m.+dir (himmet-i m.):G89/1
- merfū^ʿ** (a.s.): kaldırılmış, yükseltilmiş.
m. :G249/7
- merhem** (a.i.): melhem, deriye sürülerek kullanılan tereyağı kıvamında ilaç.
m. :G132/2, G170/1
- merhūn** (a.s.): rehin edilmiş; muayyen zaman, bir şeye bağlı.
m. :G114/2
- merkez** (a.i.): bir şeyin en işlek yeri, orta yer.
m.+i :K3/27
m.-i ʿirfān:G228/3
m.-i cān:G117/2
- mertebe** (a.i.): derece, basamak; rütbe; miktar.
m. :G65/4
- Meryem** (a.i.): Hz. İsa'Nın annesinin ismi.
M.+dir (şīr-i M.):G8/4
M.+le (şīr-i M.):g128/6
- mess** (a.s.):yapışma , değme
m.-vücūd:G88/6
- mesā** (a.i.): akşam.
m. (şubh-ı m.):G101/2
- mesābih** (a.i.): kandiller, aydınlatma aletleri.
M.-i şefā^ʿat:Tar1/3
- mesām** (a.i.) : duracak yer.
m.-i cān:K3/61
- mescīd** (a.i.): secde edilecek, namaz kılınacak yer, küçük cami.
m.-i Akşā:k3/45
m.+e :G138/4
- meserret** (a.i.) : sevinç, şenlik.
m.+de :G185/6
- mesken** (a.i.): oturulacak yer, oturulan ev.

- m.+imizdir:G102/1
neslek (a.i.): süluk edilen yer, yol; gidiş; sistem.
 m.+iñ :G3/4
mesned (a.i.): dayanılan şey; rütbe, derece.
 m.-i iclāl:Tar2/3
mesrūr (a.s.): memnun, sevinmiş, meramına ermiş.
 m. eyle-:Tar6/13
 m. ol-:Tar5/7
mess (a.i.): yapışma, değme, dokunma.
 m.-i vücūd:G232/3, G252/3
nest (f.s.): sarhoş.
 m. :G14/1, G258/3, G33/2, G38/3, G53/3, K3/92
 m. et- :G177/5, G2/7, :Tar4/1
 m. eyle-:G167/3, G222/5, G247/5
 m. ol- :G116/1, G178/2, G212/1, G242/4, G81/1, G87/2
 m.+likle:G125/3
 m.-i aşk:G118/1, G253/4, G50/1
 m.-i aşk-ı ezel:G157/1
 m.-i ħarāb:K5/14
 m.-i ħarābāt:G139/4
 m.-i ħarābāt-ı sürüş:G110/1
 m.-i ħayret:G233/3
 m.-i cān:TahI/1/2
 m.-i dīvāne:G160/7
 m.-i müdām:G101/4
 m.-i müdām:G128/7
 m.-i nāz:G33/1
 m.-i nāz:G34/5
 m.-i yār:G245/1
 m. ü ħarāb:G164/8, G247/7, G65/2
 m. ü medhūş kııl-:G171/4
nestān (f.s.): sarhoşlar.
 m. :M/2
 m.-i ħarābāt:G35/2
 m. (nergis-i m.):G211/2
 m.+dayız (nergis-i m.):G121/9
nestāne (f.zf.): sarhoşa yakışır şekilde, sarhoşça, sarhoşçasına.
 m. :G222/1, G222/5, G256/3, K1/27, K1/30, K2/30
 m.+leriz:G102/1
 m.+lerle:G26/4
 m.+lik :G244/3
 m.+si :G245/3
 m.-i bī-mār:G235/3
 m.+de (nāle-i m.):G92/3
 m.+de (ser-i m.):G125/1
 m.+mize (naʿrā-i m.):G213/2
 m.+sine (naʿra-i m.):G220/4
 m.+ye (ʿarız-ı m.):G178/2
mestī (f.i.): sarhoşluk.
 m.+de (ʿālem-i m.):G108/2
 m.+den (şāgar-ı m.):G96/4
mestūr (a.s.): örtülü, kapalı.
 m. :G118/2
 m.-ı libās:G102/4
 m.-ı muḥabbet:G37/5
mesʿūd (a.s.): saadetli, bahtiyar, bahtlı.
 m. :G187/4
meşʿal (a.i.): aydınlatıcı alet; ucunda, alev çıkararak yanan bir bir madde bulunan değnek, sopa.
 m.-i nūr-ı muḥabbet:G253/3
 m.-i rāh-ı ħidāyet:G252/1
meşʿāle (a.i.): aydınlatıcı alet; ucunda, alev çıkararak yanan bir bir madde bulunan değnek, sopa.
 m.-sidir:G70/1
meşgāle (a.i.): iş, iş güç, uğraşılın iş.
 m.+sidir:G70/3
meşgūl (a.s.): bir işle uğraşan; tutuk, dalgın, dolgun.
 m. :Tar5/8
 m. ol- :Tar6/9
meşhūr (a.s.): şöheretli, ün salmış.
 m. :G218/4, :G243/1
meşk (f.i.): tulumdan yapılmış su kabı.
 m.-i cünün:G66/1
meşkūr (a.s.): şükre, teşekkürle değer, beğenilmiş, övülmüş.
 m. (saʿy-i m.):Tar6/5
meşreb (a.i.): huy, mizaç, ahlak.
 m. :G27/2, G28/4, G3/4
 m.+ce :G86/5, K4/3
 m.+dir :G49/1, G49/2, G49/3, G49/4, G49/5
 m.+i :G155/4, H/13
 m.+imde:G137/4

- m.-i rindān:G29/2
m.-i rindāne:G100/5
metāc (a.i.): satılacak mal, eşya; sermaye, elde bulunan varlık.
m.-ı vaşl:G164/6, G239/3
m.-ı tāt:G224/2
metīn (a.s.): metanetli, sağlam, dayanıklı.
m. (muḥkem-i ḥable'l-m.):K3/59
metn (a.i.): bir yazıyı şekil ve noktalama hususiyetleriyle birlikte meydana getiren kelimelerin hepsi.
m.-i şerh:G33/7
mevā (a.i.): yurt, mesken, yer, makam, sığınacak yer.
m. eyle- :Tar8/4
m.+sıdır (melce-i m.):K12/2
mevāc (a.i.):dalgalar
m.:G46/4
mevād (a.i.): cisimler; maddeler.
m. (terkīb-i m.):Tar5/11
m.-ı bāğ-ı emel:G83/4
mevāfık (a.i.): uygun olan
m.+dan:K9/5
mevc (a.i.): dalga.
m. :G202/3, K3/60
m. ur- :G86/4, G212/1, G245/5
m. ü ḥabāb:G95/2
m. :G202/3, K3/60
m.+e :G172/3
m.-zen :G38/6
m.e-i seyl-āb:G177/3
m.-i ḥabāb:K10/2
m.-i ḳadr:G28/1
m.-i sitem:G169/3
m.-i yemm-i vuşlat:G157/3
m.+ine (baḥr-i m.):K3/90
mevcūdāt (a.i.):var olan şeyler, mahluklar.
m.+a :G145/1, K11/1
mevhūm (a.s.): aslı, esası yokken zihinde kurulmuş olan.
m.+uñ (nokṭa-i m.):G10/5
mevkıf (a.i.): duracak yer, istasyon.
m.-ı ırfān:G138/7
mevkūf (a.s.): durdurulmuş, alıkonulmuş;
ait, bağlı; vakfedilmiş.
m. :G151/4
Mevlā (a.s.): Allah; malik, sahip.
M. :G103/1
Mevlevī (a.s.): Mevlana Celaleddin- i Rumi'nin tarikatı ve tarikatten olan kimse.
M.:G121/5,
M.+leri:K5/1, K5/2, K5/3, K5/4, K5/5, K5/6, K5/7, K5/8, K5/9, K5/10, K5/11, K5/12, K5/13, K5/14, K5/15, K5/16, K5/17
mevlūd (a.i.): yeni doğmuş çocuk.
m. :K3/40
m.-ı şāhiyye:K3/38
mevrīd (a.i.): varacak yer, varacak yol.
m.-i ḥüsn-i ezel:G220/2
mevsim (a.i.): yılın dört bölümünden her biri.
m.+i :G180/5, G83/4
m.+inde:G156/1
m.-i gül:G37/4
mevsül (a.s.): bitştirilmiş, kavuşmuş.
m. et-:G69/7
mevt (a.i.): ölüm.
m.-i aḥmer:G127/4
mevtā (a.i.): ölümler.
m.+yı:G246/8
mevzūn
m. ol- :G192/7
m.+ıyla (bālā-yı m.):G148/4
m.+uñ (ḳadd-i m.):G113/4
m.+una (ḳāmet-i m.):G81/2
mey (f.i.): şarap.
m. :G211/1, G215/3, G97/1
m.+leri:G43/4
m.-ḥāne:G250/5, G99/1
m.+de (tūr-ı m.):G236/2
m.+de:G83/4
m.+den:G81/1
m.+den (zevḳ-i m.):G9/1
m.-ḥāne+de:G92/5
m.-ḥāne+dir:G139/4
m.-ḥāne+si:G245/1
m.-ḥāne+veş:G118/5
m.-gün:G236/1, G33/3
m.-perestān:G211/3
m.-i zāhir:G92/3

- m.-i aşk:G160/6
m.-i bākī:G128/4
m.-i bigış:G144/1
m.-i cām-ı aşk:G192/3
m.-i cünbiş:G249/4
m.-i dilber:G156/3
m.-i laf:G153/4
m.-i lāl-i leb:G84/2
m.-i nev:G104/3
m.-i zīr:G165/2
m.ḥāne+sinde (gūşe-i m.):TahIII/1/3
m.+e (nuql-i m.):G83/2
m.+i (mihir ü m.):G244/1
m.+le (zevk-i m.):G244/1
m.+le (cām-ı m.):G99/2
m.+le (raḥş-ı m.):G189/4
m.-ḥāne+de (kūşe-i m.):G125/3
m.+de (bezm-i m.):G202/3, G29/4,
G43/4, G97/3
- meyān** (f.i.):orta,
m.+ında:G69/6
- meydān** (a.i.): geniş, açık, düz, yer, alan.
m.+a:K5/10
m.+e:G81/5
m.+ı:G68/5
m.-ı ḥüsn:G209/3
m.-ı belāḡāt:G202//5
m.-ı muḥabbet:G112/5
m.-ı muḥabbet:G232/5
m.-ı şecāat:G87/4
m.-ı vegā:K2/29
- meyke** ??????????????????????????
m.+de:G35/2
- meykede** (f.b.i.): meyhane.
m.-i nāz:G141/1
- meyl** (a.i.): eğilme, eğiklik; akıntı.
m.+i:G155/4
m.+imiz:G83/2
m.+in:G162/3
m.+ini:G85/3
m. et-:G68/2
- me'yūs** (a.s.): ümitsiz.
m.:K3/89
- neyve** (f.i.): meyve.
m.:G204/3
- neyyāl** (a.s.): çok istekli, düşkün; çok
eğilen.
m.+ine (kadd-i m.):G187/2
- mezāhir** (a.i.): çiçekli yerler.
m.+de:G102/7
m.+den (eflāk-ı m.):G116/2
- mezāhir** (a.i.): bir şeyin görüldüğü, ortaya
çıktığı yerler; nail olmalar,
şereflenmeler.
m.:G188/4
- mezāk** (a.i.): zevk, lezzet; tad duyulan yer,
damak.
m.+ı:G108/2
m.+ıñda:G134/4
- meze** (f.i.): tad, lezzet; içki içilirken
yenilen şey.
m.:K5/11
- mezellet** (a.i.): horluk, hakirlik; alçaklık,
itibarsızlık.
m.:K3/33
- mezid** (a.i.): artma, arttırma, çoğalma; s.
artmış, çoğaltılmış.
m.:K4/10
m. eyle- :G161/5
- mı** :soru edatı
m.:G108/5, G11/5, G12/1, G12/2,
G12/3, G12/4, G12/5, G190/1,
G190/2, G190/3, G190/4, G190/5,
G193/5, G196/2, G196/5, G197/2,
G200/2, G203/9, G210/5, G210/6,
G239/4, G248/2, TahIII/4/2
m.+dır:G67/1, G67/2, G67/3,
G67/4, G67/5, G88/1, G88/2,
G88/3, G88/4, G88/5, G88/6, K6/7,
TahIII/5/4
m.+dur:G165/1, G165/2, G165/3,
G165/4, G165/5,
m.+ydı:G200/3
- Mısr** (a.i.): şehir, ülke.
M.-ı dil:G111/2, G228/3
- mısra** (a.i.): manzum bir parçayı meydana
getiren satırlardan herbiri.
m.+ımda:K1/8
- mızrāb** (a.i.): telli çalgıları çalmaya
yarayan ağaç.
m.-ı cevri:G182/3
- mi** ??????????????????????????

- m.:G104/2, :G109/7, G109/8,
G114/5, G140/2, G140/6, G153/2,
G164/5, G164/12, G165/2, G165/3,
G165/4, G169/3, G171/2, G171/3,
G226/5, G228/1, G236/4, G228/1,
G232/2, G37/9, G48/1, G48/2,
G48/3, G48/4, G48/5, G67/2,
G67/4 G67/5, G70/4, G75/2, g88/2,
G9/3, K2/24, K3/100, K3/42
m.+dir:G125/6, K5/6
m.+sin:189/1, G189/2, G189/3,
G189/4, G189/5, G191/1, G191/2,
G191/3, GH191/4, G191/5
- micmer (a.i.):** buhurdan, içinde tütsü
yakılan kab.
m.:G233/1,
m.-i dil:G127/2, G191/2
- midḥat(a.i.):** medh etme, övme.
m.-i evṣāf-ı nazm:Tar6/12
- mihmān (f.i.)** misafir, konuk.
m.:G106/1, G111/4, G210/1,
G235/7, G78/8, G9/2, TahIII/1/3
m.+iñ:G198/2
m. ol- :G32/1, G254/2
m.-i ḥarābāt:G35/5
m.-i ṣemʿ:G133/4
m.-i gam:G38/2
- miḥnet (a.i.):** zahmet, eziyet; gam, keder;
bela, musibet
miḥnet-i ḥār:G194/2
- mihr (f.i.):** Güneş.
m.:K2/2, K3/9
m.+iñ:G37/7, G37/8
m.+iniñ:G223/6
m. ü māh:Tar3/1
m. ü meh:G127/3
m. ü mey:G244/1
m.-i ʿālem-tāb:K3/68
m.-i ziyā:G128/7
m.-i dıraḥşān:G250/4
m.-i dilber:G164/6
m.-i ferḥunde:Tar7/1
m.-i maḳşūd-ı ḥicāb:G90/2
m.-i meh:G219/2
m.-i müşīr:Tar3/6
m.-i nisbet:G212/6
- m.-i ruḥsār:G248/3
m.-i süküt:G37/8
m.+i (pertev-i m.):TahII/1/5
m.+i (şuʿa-i m.):K3/42
- miḥrāb (a.i.):** camilerde namaz esnasında
imamlık yapan kimse için ayrılmış
bulunan girintili yer; ümit bağlanan
yer; sevgilinin kaşları.
m. et-:G166/3, G75/4
m.-i cemāl:G229/3, K1/29
m.:G124/2
m.-i cemāl:G203/5
- mihter (f.s.):** daha büyük.
m.+i (revak-ı m.):K2/19
- mīḳāt (a.i.):** bir iş için belirtilen vakit,
zaman veya yer.
m.+ında:G138/3
- miḳdār (a.i.):** kıymet, değer; belirlenen
gerekli miktar.
m.+ı:K3/50
- milād (a.i.):** doğum günü; Hz. İsa'nın
doğum günü.
m.+iñ (tāriḥ-i m.):Tar1/7
m.+ını (şeb-i m.):K3/30
- min (a.e.):** den beri.
m.e'l-leyāli:G254/1
- minā (f.i.):** gökyüzü
m. :G185/7
- minber (a.i.):** camilerde hatibin çıkıp hutbe
okuduğu merdivenli kürsü.
m. :G233/2
m.+i :K2/4
- minnet (a.i.):** görülen iyiliğe karşı
teşekkürde bulunma; yapılan iyiliği
başa kakma.
m. :G213/2, G107/3, G24/2,
G60/4
m.+i :K8/7
m. et- :G196/4
- miñşār (a.i.):** destere; bıçkı.
m.-i esrār:G4/1
- miʿrāc (a.i.):** merdiven, göğe çıkma; Hz.
Muhammed'in göğe yükseltilmesi
hadisesi.
m.+iñ :K3/53, K3/54
m.+ında:G4/4

- m.-i rūḥānī:K9/6
 mir'āt (a.i.): ayna.
 m. :G260/3
 m.+ıñ :G130/4
 m.-i ḥaḫḫ-biñ:Tar4/5
 m.-i Ḥaḫḫ-biñ:K3/96
 m.-i şāf:G82/3
 m.-i ṭab':Tar5/5
 m.-i cemāl:G10/3
 m.-i dil:K
 m.-i etem:G245/4
 m.-i İskender-i fu'ād:Tar3/5
 m.-i la'l-i leb-i cānāñ:G36/1
 m.-i sīne:K3/104
 m.-i sīne:Tar4/13
 m. (ḥidmet-i m.):G45/4
 miralāy (f.b.i.): albay.
 m.-i ḥaṭṭ:G130/3
 mirsād (a.i.): gözetme yeri.
 m. :K3/36
 misāfir (a.i.): misafir.
 m.-ḥāne:G106/1, G205/1
 misk (a.i.): bir cins ceylanın erkeğinin
 karın derisi altındaki bir bezden
 çıkarılan güzel kokulu madde.
 m. :M/3
 mi.-i 'anber:G197/5
 m.-i Ḥoten:G197/3
 m.-i ceyrānī:K3/97
 mişāl (a.i.): örnek.
 m.+i :TahII/1/2
 mi.+iñ :K3/94, Tar4/3
 m.-i ḫabb-ı vaḫṣī:K3/84
 m.-i Naḫṣibendī:K6/4
 m.-i peyk-i revān:TahII/5/1
 mişl (a.i.): benzer, kat.
 m.+in :K3/57
 mişkāt (a.i.): içine kandil vs. şeyler
 koymak için duvarda yapılan oyuk
 hücre.
 m.-i dil:G37/3
 mīve (f.i.): meyve
 m.-i vaşl:G187/2
 miyān (f.i.): orta; ara, aralık.
 m. (mūy-ı m.):G104/5
 m.+e (mūy-ı m.):M/5
 m.+ı (mū-m.):G168/4
 m.+ıñ (mūy-ı m.):G190/2
 mizāc (a.i.): huy, tabiat.
 m.+ı :H/8
 m.+ım :G224/3
 m.+ıñ :G222/2
 mizān (a.i.): terazi, ölçü aleti; adalet, eşitlik
 duygusu; akıl, idrak.
 m.+ı :G47/3
 Mollā (a.i.): büyük kadı, büyük alim.
 M.-yı Rūm:K5/6, K5/17
 mü (f.i.): kıl.
 m.+lar :G7/2
 m. (siyeh-m.):K1/36
 m.-be-mū:G229/4, TahIII/2/3
 mu : soru edatı
 m.:M/7, M10
 mu'āf (a.s.): affolunmuş; ayrı tutulmuş.
 m. :TahIII/2/2
 mu'allem (a.s.): talimli, talim görmüş.
 m.+dir :K4/4
 mu'allim (a.s.): öğretmen, hoca.
 m.-ḥāne-i 'ilm:K4/8
 mu'anber (a.s.): güzel kokan, güzel kokulu.
 m. :K3/10
 mu'ānid (a.s.): inatçı.
 m.+ler :K3/74
 mu'āşir (a.s.): birlikte yaşayan.
 m. (ḫayd-ı m.):G80/3
 mu'aṭṭar (a.s.): güzel kokulu.
 m. eyle-:G233/2
 m.+dir:G183/1
 mu'azzām (a.s.): koca, kocaman.
 m.:G185/4, K3/12
 mu'ciz (a.s.): olağanüstü.
 m.-i ḫoş-lehçe-i ṭıbyān:K1/12
 m.-i sâ'il:G224/5
 mu'cizāt (a.i.): tansıklar, mucizeler.
 m.:K3/89
 mudill (a.s.): doğru yoldan çıkarı eğri yola
 saptıran.
 m. ü hādī:G93/4
 muğ (f.i.): ateşe tapan.
 m. (pīr-i m.):TahIII/3/3
 muğān (f.i.): ateşe tapanlar.
 m.+e :G84/2

- muğaylān** (f.i.): deve dikenini.
 m.+ı (hār-ı m.):K3/8
 m. (hār-ı m.):G231/2
- muḥabbet** (a.i.): sevgi.
 m. :G7/4, G258/4, K3/105,
 Tar4/14
 m.+le :G146/3
 m. (nūr-ı m.):G37/3
 m. (semm-i m.):G66/3
 m. (sūr-ı m.):G37/4
 m.+de (zevḳ-i m.):G222/3
 m.+de (kaḳnūs-i m.):G246/5
 m.+de (bāzār- ı m.):G239/3,
 G130/1, G167/5
 m.+de (bezm-i erbāb-ı m.):G123/1
 m.+de (bezm-i m.):G128/7
 m.+de (meş'al-i nūr-ı m.):G253/3
 m.+de (meydān-ı m.):G112/5
 m.+de(cadde-i şer' -i m.):G138/6
 m.+le (eflāk-ı m.):G71/2
 m.+le (elvān-ı m.):G242/6
 m.+le (Mecnūn-ı m.):G114/3
 m.+le (meydān-ı m.):G232/5
- muḥāl** (a.s.): mümkün olmayan, olmaz,
 olmayacak.
 m. :TahII/3/3
 m.+dir :M/4
 m. ol- :G112/3, G10/5
- muḥālif** (a.s.): muhalefet eden.
 m. :G45/3, G87/4
- Muḥammed** (a.i.): övülen anlamında erkek
 ismi .
 M. Bākır:K7/6
 M. Mehdī-i Kā'im:K7/13
 M. Mustafā:K7/1
 M.:Tar5/13
 M.+dir:K7/10
- muḥarrem** (a.s.): haram kılınmış.
 m.+dir (māh-ı m.):G8/1
- muḥaşşal** (a.s.): hasıl edilmiş, elde edilmiş.
 m. :K3/63
- muḥātāb** (a.s.): kendisine söz söylenen.
 m.:G75/6
- muḥayyer** (a.s.): seçmeli, beğenmeye bağlı.
 m. :G202/4
- muḥibbān**(a.s.):sevenler , dostlar
 m.+nıñla:G224/7
- muḥīt** (a.s.): çeviren, kuşatan.
 m.-i kâ'ināt:K1/7
- muḥkem** (a.s.): sağlamlaştırılmış, kuvvetli.
 m. :K3/31
 m.-i ḥable'l-metīn:K3/59
- muḥtāc** (a.s.): ihtiyacı olan.
 m.+ıñla:K4/4
 m. (bende-i m.):K1/43
- muḥtār** (a.s.): seçilmiş, seçkin; hareketinde
 serbest olan, dilediğini yapan.
 m.+ı :K3/22
 m. (Aḥmed-i m.):K7/2
 m.+e (Aḥmed-i m.):G4/3
- muḥtasar** (a.s.): kısaltılmış.
 m.+ca :G33/7
- muḥtell** (a.s.): bozulmuş, bozuk.
 m.-i meḳ:G224/3
- muḥtesib** (a.s.): belediye işlerine bakan
 memur.
 m.-becce:G185/5, G161/3
- muḥtevī** (a.s.): içine alan, içinde
 bulunduran.
 m. :Tar2/3
- mu'in** (a.s.): yardımcı.
 m. (ḥüdāvend-i m.-i 'ālem):Tar7/10
- muḳayyed** (a.s.): kayıtlı, bağlı, bağlanmış.
 m. :G61/2
- muḳīm** (a.s.): ikamet eden, oturan.
 m. ol- :G98/5
 m.-i ḥāne-i ḥummār:G164/8
- muḳtedā** (a.s.): uyulan, örnek tutulan; önde
 bulunan, kendisine uyulan.
 m. :K7/4
 m.-yı dīn:K7/7, K7/11
- mūm** (f.i.): mum.
 m. :G133/4
- mūnis** (a.s.): cana yakın, sevimli.
 m. ol :G212/2, G27/1
- muntāzır** (a.s.): gözleyen, bekleyen.
 m.+dım:Tar5/13
- mūr** (f.i.): karınca.
 m. :G61/5
- mūrā** (f.i.): karıncalar.
 m.+yı:G246/1
- murād** (a.i.): arzu, istek, dilek.

- m. :G193/5, K3/47
m.+iñ:G224/7
m.-bine:G26/5
m. (‘ayn-ı m.):Tar5/13
m.+ı (bād-ı m.):G213/2
- muraşsa (a.s.):** süslü.
m. :K3/72
- murğ (f.i.):** kuş.
m.+ını :G38/2
m.-ı ‘aşk:G251/3
m.-ı cān:G187/3
m.-ı dil:G10/1/2, G103/6, G200/4,
G220/4, G33/3, G91/4
m.-ı dil-cān:G69/2
m.-ı heves:G167/4
m.-ı irem:G247/3
m.-ı semender:K5/12
m.-ı şāhbāz-ı vişāl:G143/4
- Murtazā (a.s.):** beğenilmiş, seçilmiş.
M. (‘Aliyyü’l-M.):K7/2
- muşaffā (a.s.):** süzülüş, yabancı
maddelerden arındırılmış.
m.+dan (āb-ı m.):G43/5
m. (āl-i m.):K4/14
- muşahhar (a.s.):** ele geçirilmiş.
m. eyle-:G67/3
- muşāhib (a.s.):** konuşan, arkadaş.
m.+ler :K4/14
- muşallā (a.i.):** namaz kılmağa mahsus açık
yer.
m.+dan (seng-i m.):G186/6
- muşavver (a.s.):** resimli; tasarlanmış,
düşünülmüş.
m.:G233/3
- muşhaf (a.s.):** kitap; i. Kuran
m.+ına:G171/5
m.-ı hüsn:G85/2, G10/2
- Mūsī (a.s.):** vasiyet eden, tavsiye eden.
M.-i Kāzım:K7/8
- mūsikī (o.i.):** müzik.
m.-i sine:G182/3
- muṭābık (a.s.):** uyan, uygun.
m.:M/7
- muṭād (a.s.):** adet edilmiş, alışılmış.
m.:m/1
- muṭāf (a.i.):** tavaf edilecek, etrafında
dolaşılacak yer.
m.-ı kudsīyān:K3/3
- muṭlāk (a.s.):** kayıtsız, şartsız; sonsuz.
m. (şeh-i m.):K7/1
m.ü’l-āzād:G117/5
- muṭteber (a.s.):** saygın; güvenilir;
yürürlükte olan, geçer.
m.:G87/3
- muṭtī (a.s.):** itaat eden; bağlı.
m.-i gevher-i garrā:K7/3
- muṭrib (a.s.):** çalgıcı; şarkıcı.
m.+iñ:G147/3
- muttāşıl (a.s.):** kavuşan, bitişen; aralıksız,
hiç durmadan.
m.:G7/1
- muvaṫṫaf (a.s.):** başaran, beceren; işi rast
gitmiş.
m. :G36/5
- muvāfiq (a.s.):** uygun, yerinde.
m. :M/7
- muvaḥḥid (a.s.):** Allah’ın birliğine inanan.
m. :G220/2
- muvaḥid(a.s.):** vaad eden
m.-i vaşl:G235/9
- müy (f.i.):** kıl.
m.+dan:K1/38, K1/39
m.-ı miyān:G104/5, G190/1, M/5
- muṣāḫaf (a.i.):** iki kat, kat kat, katmerli.
m. :K4/10
- muṣlim (a.s.):** karanlık.
m.+e (‘aşk-ı m.):G169/2
- muṣṭarib (a.s.):** ızdırabı olan, rahatsız.
m. :G178/4
- mü :** soru edatı
m.:G183/4
- mübārek (a.s.):** bereketli, feyizli.
m. :G52/1, G242/5, K3/83, K4/5
m.+dir:K6/2, Tar2/4
- müberrā (a.s.):** temize çıkmış, aklanmış.
m. kıl-:G106/4
- mübhem (a.s.):** belirsiz, örtülü, anlaşılmaz.
m.+dir (sırr-ı m.):G6/5
m.+i (sırr-ı m.):G229/8
- mübīn (a.s.):** açık, besbelli, hayrı ve şerri
ayıran.
m. (nūr-ı m.):G43/1

- mübtedā (a.i.):** başlangıç, baş.
m.+dır:K2/5
- mübtedī (a.s.):** bir şey öğrenmeye yeni başlayan, acemi.
m.:G146/5
- mübtelā (a.s.):** tutkun, tutulmuş; düşkün.
m.:G61/2
m.+lık:G61/5
m.+sına:G148/5
m.+yım:G142/1, G174/1
- mücellā (a.s.):** cilalı, parlak.
m.:G184/4, K3/82, K6/1
m.+dır:K6/14
- mücerred (a.s.):** karışık ve katışık olmayan; tek, yalnız.
m. :G186/1
- mücmel (a.s.):** kısa ve az sözle anlatılmış.
m.+i :G28/2
m.-i terkīb-i ʿālem:G158/1
- müctehīd (a.s.):** ayet ve hadislerden şer'î hüküm çıkararak din allamesi.
m.:K7/4
- müdām (a.s.):** devam eden, sürekli.
m. ol-:G147/2
m.-i bī-ālel:G47/6
m. (hüsn-i m.):G262/1
- müdarā (f.i.):** yüze gülme, dost gibi davranma.
m. et-:G128/5
m.+dan:G129/4
- müdāvāt (a.i.):** deva arama, hastaya bakıp ilaç verme.
m.+ı:G129/2
- müddeʿā (a.s.):** iddia olunan şey; asılsız iddia.
m.+ya:K10/5, G95/5
- müddeʿī (a.s.):** iddia eden, davacı.
m.+ler:G36/2
- müdrīk (a.s.):** anlayan, anlamış; akli ermiş.
müdrīk-i ehl-i hicāb:K10/3, G95/3
- müfīde (a.s.):** ifade eden, anlatan, faydalı.
m.:G121/1
- müflis (a.s.):** iflas etmiş, parasız.
m.:G184/2
- müheyā (a.s.):** hazır, hazırlanmış.
m.:K3/36
- m.:TahIII/4/1
- mühtedī (a.s.):** hidayete erişen.
m.+yız:G121/3
- mühür (a.i.):** evlenen erkekler tarafından verilen nikah bedelleri.
m.-i mūr:K3/63
- müjde (f.i.):** sevinç haberi.
m.+si:G228/3
m.+siyle:Tar5/9
m.-i peyk-i vilādet:Tar6/8
- müjgān (f.i.):** kirpik, kirpikler.
m.+da :G91/1
m.+larım:G167/4
m.-ı siyeh:G90/3
m.+ıñ (tīr-i m.):G181/4
m.+ıñ (tīr-i m.):K1/24
m.+a (tīr-i m.):G137/2
m.+ına (nāvek-i m.):G251/1
- mükemmel (a.s.):** tam, olgun, kusursuz.
m.+dır:G145/4, K11/4
- mükerrem (a.s.):** muhterem, aziz, saygıdeğer.
m. :K3/28
- mükerrer (a.zf.):** tekrarlı, tekrarlanmış.
m.:G152/4
- mükrem (a.s.):** ikram olunmuş ağırlanmış.
m. :G132/5
m.+dır:G155/3
- müktehil (a.s.):** gözlerine sürme çeken.
m.:K1/28
- mükūs (a.i.):** öşürler, vergiler.
m.-ı dil:G11/2
- mül (f.i.):** şarap.
m. :G136/3
m.+de (gül ü m.):G242/1
- mülk (a.i.):** taşınmaz ve gelir getiren mal; bir devletin ülkesi.
m. :G234/5
m.+ü :Tar6/8
m.+üñ :G232/1
m.+üne:G193/1, K7/11, K7/6
m.+ünüñ:K7/4
m.-i ʿadem:G157/5
m.-i ʿaşk:G159/6, G194/3, G258/5, G45/4
m.-i hüsn:G212/5, G243/2

- m.-i cihân:K9/2
m.-i ehl-i hidâyet:G253/1
m.-i fes:G261/7
m.-i istiğnâ:G246/5
m.-i ma'nevî:G111/1
m.-i şeb-ḥâñe:G203/9
m.-i vücūd:G109/7, G149/3
- mülket (a.i.):** ülke.
m.+i :Tar3/4
m.-i aşk:G261/7
m.-i ḥüsn:G130/2
m.-i dâr-ı beḳâ:G198/3
m.-i fağfūr:G182/1
m.-i ma'mūr-ı m.:G37/1
m.-i nâsūt:G102/3
m.-i sevdâ-yı aşk:G139/1
mültecâ+sı:G224/7
- mülük (a.i.):** hükümdarlar.
m.-ı al-i Şâşânî:K3/73
m.-ı al-i Oşmânî:K3/3
m.-ı aşk:K6/2
- mülūkân (a.f.i.):** hükümdarlar.
m.+e (bezm-i m.):G203/2
- mü'min (a.s.):** iman etmiş kimse.
m.+leri:G145/6, K11/6
- mümkın (a.s.):** mümkün olabilen, olabilir.
m. :G183/4, G216/4, G235/4,
G254/3, K1/41, K3/57,
K3/71
- mümtâz (a.s.):** seçkin.
m.:K1/40
m.-ı adnânî:K3/40
- mümteni' (s.):** imkansız, olamaz.
m.+dir :K2/27
- münâcât (a.i.):** Allah'a dua etme,
yalvarma.
m. :K3/102
m. u du'â:Tar4/11
- münâfık (a.s.):** iki yüzlü.
m.+lar :K3/74
- münâkkaş (a.s.):** nakışlı, işlemeli.
m.+la :G38/5
- münbasit (a.s.):** genişleyen; şen, gönlü
açık.
m.+dir :K8/2
- müneccim (a.s.):** yıldız falına bakan kimse;
falcı.
m. :G167/2
- münevver (a.s.):** parlatılmış, aydınlatılmış,
aydın kimse.
m. :G253/3, K1/29, K1/30,
K3/82
m.+den (mâh-ı m.):G183/1
- münezzir (a.s.):** uyarıcı, uyarıcı.
m. :K3/40
- münḥaşır (a.s.):** sınırlanmış, her tarafı
çevirili, yalnız bir kimseye veya
şeye mahsus.
m. ol- :Tar7/6
- münîr (a.s.):** nurlandıran, ışık veren,
parlak.
m. (bedr-i m.):G175/4
- münker (a.s.):** reddedilen, yapılması caiz
görülmeyen.
m.+ifî :G61/4
- münkesir (a.s.):** kırılan, kırık.
m. ol- :G189/3
- münkîr (a.s.):** inkar eden, kabul etmeyen.
m. :G102/7
m.-i maṭlûb:Tar6/4
- müntehâ (a.s.):** son uç; bir şeyin varabildiği
son nokta.
m.+ya :G43/3, K3/49
m.-yı ḥâlet:G65/2
- münzevî (a.s.):** köşesine çekilip kimse ile
görüşmeyen.
m. :G82/1
- mürîd (a.s.):** bir şeyhe bağlı olan kimse.
m. :G237/4, K4/3,
m.+i :G49/2
- mürîdân (a.f.s.):** bir şeyhe bağlı olan
kimseler.
m. :G218/2
- mürde (f.s.):** ölü, ölmüş.
m. :G78/1
m.+mize:G79/1
m.-i aşk:K3/7
- mürekkeb (a.s.):** iki veya daha çok şeyin
karışmasından meydana gelen.
m.:H/14
- mürgân (f.i.):** kuşlar.
m. :G91/2

- m.+a (şāne-i m.):G250/1
m.-i kulüb:G75/3
mürsel (a.s.): gönderilmiş; peygamber.
m.-i ümmî:K2/12
m. (sultān-ı m.):K3/89
mürselin (a.s.): peygamberler.
m. (fahırü'l-m.):K1/16
mürşid (a.s.): doğru yolu gösteren.
m.+e G149/4
m.+ifñ :TahI/4/1
m.-i a'zām:K12/5
m.-i Bağdād:G117/1
m.-i kāmīl:G204/1
m.-i rāh-ı Hüdā:G138/2
m.+e (hizmet-i m.):G3/3
mürtesim (a.s.): resmi çıkan.
m. :G168/1, G168/2, G168/3,
G168/4, G168/5
mürür (a.i.): geçip gitme; sona erme.
m. :K6/6
müsāvī (a.s.): eşit, denk.
m. :G93/4
müsellem (a.s.): teslim edilmiş olan;
doğruluğu herkesçe kabul edilen.
m. :TahIII/2/2
m.+dir :G139/2, G6/1
müselmel (a.s.): zincirleme, ardı ardına.
m. :G168/4, G49/3
müšmir (a.s.): netice veren; faydalı,
verimli; meyveli.
m. ol- :G187/2
müstāgnī (a.s.): gönlü tok; lüzumlu, gerekli
bulmayan.
m.+dir (zāt-i m.):G155/3
m.-i ālem:G8/5
müstāgrāk (a.s.): batmış.
m.-i feyż-i seher:Tar3/2
müstāgrık (a.s.): batmış; kendini
bilmeyecek derecede dalgın.
m.+dır :G31/4
müstakbel (a.s.): gelecek.
m.+ifñ (māzi vü m.):TahI/4/3
müstakīm (a.s.): doğru, düz.
m. :G231/3
m. (tarīk-i m.):47/5
müstecāb (a.s.): kabul olunmuş.
m. :K1/46
müstefid (a.s.): istifade eden, faydalanan.
m. :K4/4
müsteħir (a.s.): geciken.
m.:G77/2
müstemendān (f.s.): üzüntülü, gamlı;
zavallı.
m.+ı:K3/89
müsteškī (a.s.): karnı su toplamış.
m.+ye:K3/81
müstešnā (a.s.): istisna edilen;
benzerlerinden baskın.
m. (ħaṭṭ-ı m.):G1/39
müsteşār (a.s.): bildirilen, haberli.
m.-ı rey:Tar5/3
müsteşir(a.s.):teşir eden
m.-i cānān:G106/3
müsvedde (a.i.): karalama; aciz, işe
yaramaz.
m.+ñi :G38/7
müšgīn (f.s.): misk kokulu.
m. :G88/1, G92/2
m. ol- :G152/1
m.-i ğizār:G64/1
m.+i (kākül-i m.):G256/5
m. (ħançer-i m.):G150/2
müšg (f.i.): misk.
m.-i Ħutem:G248/1
m.+ine :G209/2
m.-bār :G165/2
m.-yāb :G65/3
m.-büy-ı bī-mişāl:K1/36
m.-i ānber-i zülfi:G171/4
m.-i muānber:G171/4
müšīr (a.s.): emir ve işaret eden; mareşal.
m. :Tar7/3
m. ol- :G159/6
m.-i a'zām:Tar2/2
müškil (a.s.): güç, zor, çetin.
m. :G254/2, G34/2
m.+i :G134/5
müškülāt (a.i.): zorluklar, güçlükler.
m. :K1/15
müšrīk (a.s.):Allah'a ortak koşan.
m.+lere:K2/32
m.+ifñ (tersā-m.):K2/26

- müşāk** (a.s.): özleyen, can atan.
m. ol- :G25/1
m.-ı timsāl:G109/3
- müşterī** (a.s.): satın alan, alıcı; alış verişte bulunan.
m. :G49/5, M/4
m. ol- :G146/4
- müteāl** (a.s.): yüksek, yüce.
m. (Hüdā-yı m.):Tar7/2
- mütelevvin** (a.s.): renkli; renkten renge giren, bir halde durmayan.
m. :G187/8
- mütün** (a.i.): bir yazıyı şekil ve noktalama hususiyetleriyle birlikte meydana getiren kelimeler.
m.-ı tıbb-ı zāhid:G28/5
- müyesser** (a.s.): kolay gelen, kolaylıkla olan.
m. :G129/3, H/1
- müzdād** (a.s.): artmış, çoğalmış.
m. :Tar6/11
- müzehhep** (a.s.): altınsuyuna batırılmış; yaldızlanmış.
m.+dir :K6/14
- müzeyyen** (a.s.): süslü.
m.+dir :K6/10
- nāb** (a.i.):azı dişi , yaşlı deve
n.+ından:G108/2, G228/5
n.+ındır:G137/5
n. (bāde-i n.):G160/6
n.+ı (laʿl-i n.):G165/1, K1/33
n.+ıñ (laʿl-i n.):G116/5, G174/1, G259/2, G33/3, G79/1
n.+ından (laʿl-i n.):G133/3, G168/1, G180/1, G62/1
n.+ıñla (laʿl-i n.):G202/3
- nā-bekār** (f.s.):işsiz , işe yaramaz ; haylaz yaramaz
n. :G235/8
- nā-būd** (f.b.s.):yok olan bulunmayan
n.+e :G154/5
- nā-çār** (f.b.s.):çaresiz
n. :G14/2, G67/5
n.-ı şūḫ:G53/5
n. ol- :G109/1
- nā-çīz** (f.b.s.):hiç hükmünde olan değersiz
- ehemmiyetsiz
n.+i :G232/2
- nā-dān** (f.b.s.):bilgisiz ; kaba terbiyesi kıt
n.-dān :G62/3
n. (zāhid-i n.):G185/4
n. (zūhhād-ı n.):G111/6
n.+ı (lāf-ı n.):K3/11
- nādīm** (a.s.):pişman olan
n. :K1/46
n. ol- :G125/4, G204/5
- nāfe** (f.i.):misk , koku ; sevgilinin saçı
n. :G261/4, K1/39
n.+den :G197/4
n.+sinden:K3/97, Tar4/6
n.+ye (cabīr-i n.):G169/4,
- naʿf** (a.s.):menfaatli , karlı ;Allah'ın adlarından
n. :G134/2
- nā-gāh** (f.b.s.):vakitsiz , ansızın
n.-gāh :Tar3/2
- nā-gehān** (f.b.s.):ansızın
n. :K3/1
- nağme** (a.i.):ahenk ; güzel ses ; bir kimsenin yapmacık söylediği söz
n.+ler :G185/1, G98/3
n.+si :G147/2
n.+ler eyle-:G112/2
n.-i elḫān:G1/4
n.-i sāz:G200/2
- naḫl** (a.i.):arı , bal arısı
n.-i āteş-bār:G88/5
n.-i gülzār:G29/4
- nā'il** (a.s.):muradına eren
n.:K4/15
- naʿīm** (a.i.):bollukta oluş ; bolluk
n.+inden:K6/23
n. (ʿayn-ı gülzār-ı n.):K2/13
- naʿb** (a.i.):karga veya horoz gibi ötmek
n.+ıñ (laʿl-i n.):G178/1
n.-ı (laʿl-i n.) :G185/6
- nā-kām** (f.b.s.):maksadına erişmemiş
n. :G9/7
- naqd** (a.i.):akçe ; maden para
n.+i :K3/105
n.+i Tar4/14
n.+ini :G239/3

- n.-i hāl:TahI/4/2
n.-i zekāt-ı hüsn:G144/4
naķş (a.i.):resim ; ipekle sırmayla işleme sanatı
n. :G212/6, G94/3, K1/2
n.+ıñ:G104/1
n.+ına:K3/94, Tar4/3
n.- et- :G113/3, G213/1, G229/6
n.-i hāl:G233/1
n.-i hayāl:TahII/3/1
n.-i bengāle-i çākā:G187/5
n.-i dīvān:G168/5
n.-i gün-ā-gün:G5/4
n.-i sivā:G94/1
n.-i Yūsuf:G212/5
Nakşibendī (a.i.):Nakşibendi tarikatına mensub
N.+ler :K6/1 ,K6/2, K6/3, K6/4, K6/5, K6/6, K6/7, K6/8, K6/9, K6/10, K6/11, K6/12, K6/13, K6/14, K6/15, K6/16, K6/17, K6/18, K6/19, K6/20, K6/21, K6/22, K6/23, K6/24, K6/25
N.+yem:G252/5, TahI/5/2
nāl (f.i.):kamış kalem ; kamış ; inleme
n.+im (āh u n.):G243/5
nālān (f.s.):inleyici , inleyen
n. :G210/4, K3/78
n.+e :K1/31
n. eyle-:G234/4
n.+e (dıl-i n.):G36/2
n.+ıñ (bülbül-i n.):G198/5
n.+ıyım (bülbül-i n.):G241/7
n.-i sūzān:G32/5
nāle (f.i.):inleme , inilti
n.+lendikçe:G208/2
n.+m :G112/2
n.+siñ :G77/4
n. vü efgāñ:G211/4, G247/6
n.-i bī-hūdī:G213/2
n.-i cenk ü senā:G207/4
n.-i mestāne:G92/3
n.-i şebkīr:G166/5, G170/4
nām (f.i.):isim ; ün ; lakab
n.+ı :G101/3
n.+ına :K2/6
n.+ımı :G9/6
n. u nişān:TahII/5/2
n.-i mesīh:G51/1
n.-i pāk:G46/1
namāz (f.i.):namaz
n.-i pūr-niyāz:K9/6
nāme (f.i.):mektup ; aşka dair yazılmış mektup ; kitap mecmua
n.-i sār-ı dehen:G259/4
n.+sin :G130/3, K2/6, K7/13
n. vü peygām:G83/5
n.-i hicr:G180/4
n.-i pūr-şevk-i vuşlat:G156/4
nāmūs (a.i.):kanun ; edep ; temizlik
n.-i ekber:K3/5
n. (perde-i n.):G11/2
nān (f.i.):ekmek
n. u nemek:G85/4
n.-i niʿmet:G186/6, G186/6
n.-pāre :G106/5, G168/3
nār (a.i.):ateş
n.+e :G215/2
n.+ına :G31/4
n. et- :G238/4
n. u āb :G105/5
n.-i hecr:G31/1
n.-i firāk:G140/5
n.-i mecūs:K2/21
n.-i Nemrūd:G238/4
n.-i şevk:G154/1
n.-i şirk-i ʿudvān:K3/75
n.-i zülf:G240/3
n.+e (ķar-ı n.):K3/32
n. (ķabā-yı n.):G11/1
naʿra (a.i.):yüksek sesle bağırma
n.+lar:G217/3
n.-i mestāne:G213/2, G220/3
nā-refte (f.b.s.):gidilmemiş , kesilmemiş
n.-refte:G47/5
nās (a.i.):insanlar , halk
n.:G106/5, G28/4
n. (hayr-ı n.):K11/2
n.+la (şerār-ı n.):G164/4

- nā-sāz (f.b.s.):uygunsuz
n.-sāz :G202/4
- naşīb (a.i.):pay hisse ; Allah'ın kısımet ettiği şey
n. :G5/2
n.+i :G244/4
n.+imdir:G158/1
n.+in :G186/3
- nāşih (a.s.):öğüt veren
n.+iñ :G36/1
- naşr (a.i.):yardım , üstünlük
n. :K3/70
- nāsūt (a.i.):insanlık , insanlığa ait şeyler
n.+da :G102/3
n.+a (‘ālem-i n.):K1/18
- nā-şād (f.b.s.):gamlı olan
n. :G188/5
n.-tuvānlık:G104/5
n.-ümmīd:G186/2
n.+a (Ferdī-i n.):G108/7
n. (Ferdī-i n.):G117/3, G236/5
- naʿt (a.i.):bir şeyi överek anlatma ; Hz Muhammed (s.a.v.)i övmek için yazılmış şiir
n.+ında:Tar4/11
n.+inde:K3/102
n.-gū :Tar4/9
n.-i kūy:K3/100
n.-i pāk:K1/16
n.+inde (henüz-i n.):K1/42
- naʿt(a.i.):sofra bezi ; meşinden yapılan döşek
n.-i satranc-ı cihān:G107/4
n.+ı (‘ālem-i n.):K6/4
- nāvek (f.i.):ok ; ok yapma
n.-i müjgān:G251/1
- nāy (f.i.):kamuş , ney
n. :G148/3, K5/4
n.+iñ :G92/3
- nā-yāb (f.b.s.):bulunmaz , benzeri olmaz
n. (dürr-i n.):G121/2, G218/5, K10/6, K10/7, :G160/3
n. (gevher-i n.):G124/5
n. (şir-i gevher-i n.):G85/7
- nāz (f.i.):işve , şive
n. :112/1, G148/2, G191/5,
- G211/5, G216/3, G66/1,
G79/2, G85/1, TahIII/2/2,
TahIII/4/3
- n.+dan :G78/5
n.+ı :K1/46
n.+landı:G208/1
n.+lı :G200/3
n.+e et-:G208/2
n.+e :G175/1
n.-ı istignā:G244/2, G151/1
n.u şive:G151/3, G178/3
n.-perver:G147/1
n.-ı şive:G68/3
n.(bister-i n.):G141/2
n.+a (meykede-i n.):G141/1
n.+a (mest-i n.):G33/1
n.+e (şüret-i n.):G216/1
n.+ı (h̄āb-ı n.):G29/3
n.+ı (esb-i n.):G68/5
n.+ın (mest-i n.):G34/5
- naẓar (a.i.):bakma , göz atma
n. :G13/4, G166/3, G219/4,
G33/2, K2/32, TahIII/2/3
n.+ı :G9/5
n.+ım :G203/8
n.-bāz :G217/2
n. (şarf-ı n.):G72/6, G80/8
n.+da (şaff-ı n.):G113/5
n.+dır (reft-i n.):G28/2
- naẓar-gāh (a.i.):nazar yeri
n.+ı :K3/26
n.+ım :G31/2
n.-ı Hudā:K3/3
- nāzenīn (f.s.):cilveli , oynak ; çok nazlı ; narin
n.+iñ (vücūd-ı n.):G152/4
- nāzım (a.s.):tanzim eden ; manzume yazan
n. :K7/8
n.+da :G92/6
- naẓır (a.s.):benzer , eş
n.+in:K3/58
- naẓm (a.i.):düzme tertip etme ; vezinli kafiye söz
n. :K4/9
n.+ı :G107/5, G197/5

- n.+ımızın:G70/7
n.+ına :Tar5/13, Tar6/12
n.+ında:G2/7
n.-i laṭīf:G200/5
n.-i selīs:G123/5, G26/2
n.-i ṣīrīn:K1/32
n. eyle-:G3/6
n.+ımın (sīpīr-i n.):K1/10
n.+a (ṣūret-i n.)212/7
n.+a (gūlzār-ı n.):G254/7
n.+a (kenār-ı n.):K3/20
n.+da (gūlsitān-ı n.):G64/5
n.+ımda (bāğ-ı n.):G50/5
n.+ında (mecmū'a-ı n.):G72/7
- ne:** soru kelimesi
n. : K3/57, K3/71, K3/79,
K5/13, K5/15, K6/13, H/10,
M/7, M/13, K10/6, K3/18,
G3/7, G6/2, G9/2, G49/5,
G61/4, G63/5, G66/4,
G71/4, G74/2, G74/4,
G84/3, G9/5, G10/7, G12/4,
G27/4, G95/6, G101/1,
G101/2, G102/5, G108/7,
G110/5, G124/1, G 128/1,
G134/3, G135/3, G140/6,
G144/4, G153/4, G153/5,
G159/5, G162/1, G162/3,
G167/2, G171/1, G186/1,
G186/4, G186/6, G187/4,
G188/4, G212/4, G216/4,
G223/1, G230/5, G246/9,
G254/2, G254/3, G255/1,
G255/5, G260/1, G260/5,
TahII/3/2
n. eyle-:G105/2, G48/2
n.+ler :G171/3
n.+ye :G173/1, G173/2,
G173/3,
G173/4, G173/5,
- necāt (a.i.):**kurtuluş
n.-i ṣamt:G93/5
- necīl (a.s.):**soylu , soyu soppu temiz
n.-i ḥāzret-i Zehrā:7/3
- necl (a.i.):**oğul , evlat
n.-i pāk:Tar6/10
- necm (a.i.):**yıldız
n.-i dīraḥṣān:G167/2
n.-i tābān:Tar1/2
- nedāmet (a.i.):**pişmanlık
n.:G219/3
n.+le (eşk-i n.):G38/1
- neden :**sebeb , soru kelimesi
n. :G114/3, G190/5, G215/4,
G251/1, G99/3,
n.+dir :G109/6
- Nedimā :**ey Nedim manasında sesleniş
N. :TahIII/4/4
- nedīmān (a.i.):**meclis arkadaşı ; güzel
hikaye anlatan
n.-i ḥarābāt:G35/3
- nedir :**nedir , soru kelimesi
n. :G104/2, G108/6, G129/5,
G159/7, G165/2, G165/5,
G169/1, G169/2, G169/3,
G169/4, G169/5, G184/4
G2/5, G5/1, G208/5,
G227/4, G75/1, G95/1,
K10/1, K10/2, K10/3,
K10/4, K10/5, K3/42, K5/2,
K6/8
- nefes (a.i.):**soluk ; okuyup üfleme
n. :G218/5
n.+de :K2/21, K3/5
n.+i :G261/4
- nefḥ (a.i.):**üfürme
n. :K1/12
- nefḥa (a.i.):**nefes
n.-i Raḥmān:G25/4
n.-i ṣīrīn:G261/4
- nefis (a.i.):**ruh can , hayat ; insanın kendi
şahsı
n.+den :G218/1, G218/2, G218/3,
G218/4, G218/5
n.+e :G218/1, G218/2, G218/3,
G218/4,
- nefs (a.i.):**ruh , can , hayat
n.+imde:K3/18
n.+imiz:G109/7
n.+ini :G226/4
n.+iñle:G31/5
n. ü hevā:G221/2

- n. ü şeytân:G87/4
n.-i dağal-bâz:G144/2
n.-i emmâre:G146/4
n. (cihād-ı n.):G164/9
n.+ini (libās-ı n.):G138/3
nehîb (a.s.):yağmacı ; korku
n.+imdir:G158/4
nehr (a.i.):akarsu
n.-i cārî:K3/90
nefy (a.i.):sürme , sürgün etme
n. :K10/6
n. ol- :G95/6
nekkād (a.s.):acıklı , kederli
n. :K7/5, K3/11
nemā (a.i.):çoğalma ; faiz
n. :G224/2, K3/43
n.+landı:G239/4
n. (neşv ü n.):G187/6
nemāz (f.i.):namaz
n. :G226/3
n.-ı bî-niyāz:K3/47
nemek (f.i.):tuz ; tat ; hakk
n.+sin :G188/5
Nemrūd (a.i.):Hazreti İbrahim'i ateşe
attıran babil hükümdarı
N.+u (nār-ı N.):G238/4
neng (f.i.):ayıb , utanma ; şan , şöret
n. :G38/1
n. eyle-:G124/4
n. ü nāmūs:TahI/2/4
ner (f.s.):erkek
n.+dir :K3/70
n.+le (şîr-i n.):Tar5/6
nergis (f.i.):süs bitkisi ; güzelin gözü
n. :G235/3
n.+inden:G81/1
n.+ler:G242/4
n.+leri:M/2
n.-i mestân:G121/9, G211/2
n.-i pür-hûn:G212/1
n.-i sākî:G99/5
nerîmân (f.i.):yiğitlik
n.+ı (şām u n.):K3/71
neşāhāt (a.i.):nasihatlar
n. :M/13
neseb (a.i.):soy
n. :K7/9, TahII/4/1
nesîb (a.s.):soylu , soyu temiz
n.+imdir:G158/2
nesîm (a.i.):rüzgar
n. :K2/16, K3/7
n.-i i'tibâr:Tar1/6
n.-i vuşlat:G128/3, G78/2
n. (el'tāf-ı n.):G156/4
n.(lüt'f-ı n.):G259/1
nesl (a.i.):kuşak , nesil
n.-i pāk:G51/4
nesnās (a.i.):efsanevi bir hayvan ; maymun
cinsinden bir hayvan
n. :G145/6, K11/6
nesne (
n.+si :G48/4
n.+ye :G71/5
nesr (a.i.):yayma , saçma , manzum
olmayan söz
n.+ini :G1/2
neşāt (a.i.):sevinç , neşe , şenlik
n. ol-:G207/3
neşāt-efzā (a.s.):sevinç neşe saçan
n. :K4/12
neş'e (a.i.):yeniden meydana gelme ; neşe ,
keyif ,sevinç ; az sarhoşluk
n. :K11/7
n.+lendim:G1/1, G3/1
n.+me :G29/4
n.+si :G125/1, H/3
n.-yāb :G65/1, G145/7, G149/5,
G253/4
n.-yāb ol-:G160/6
n.-i cām:G194/1
n.-i kāmîl:G199/3
n.-i mā-teştehî:G244/5
n.-i sāgar:G165/1
neşîm
n. et-:G227/4
neşr (a.i.):yayma , dağıtma ; herkese
duyurma ; kıyamette bütün
insanların dirilmesi
n. :K1/2, :K2/16,
n.et- :Tar1/7, Tar6/2
n.-i āfāk:G25/4
neşv (a.i.):yeniden büyüüp , hayata gelme

- n. :K3/43,
n. ü nemā:G187/6, Tar1/4,
neşve (a.i.):sevîç , hafif sarhoşluk
n.-i şahbā:G246/1
netīce (a.i.):sonuç , öz
n. :K6/5
nev (f.s.):yeni taze körpe
n. :K3/98, Tar4/7
n.-civān:G12/2, G251/7
n.-nihāl:G240/1
n.-nümā:G146/1
n.-peydā:K3/58
n.-bahār:G128/3, G243/4, G98/1
n.-be-n.:K8/4
n.-resīd:G182/4, G65/5
nev-i müjgān-ı siyeh:g90/3
n.-tālīc-i iqbāl:Tar5/2
n. (mey-i n.):G104/3
nev^c (a.i.):çeşit , tür cins sınıf
n.-i beşer:K1/40
nevā (f.i.):ses ,seda ; makam adı ; refah ;
kuvvet ; nasib
n.+lar et-:G140/1
n.+lar eyle-:G1/4
n.+dan (seyr-i n.):G131/5
nevāl (a.i.):talih , kısmet ; bahşiş
n.-i Naşşibendī:K6/6
nevāziş (f.i.):okşama , gönül alma
n.+le :G152/4
nevbet (a.i.):nöbet ; hastalık ateşi
n. :K3/9
n.+i :K8/4
n.-i nüdemā:G250/3
nevī (a.i.): çeşit
n. (kilk-i n.):K4/7
nev-res (f.b.s.):yeni yetişen , yeni biten
n.+im :G159/2
n. (gül-i nev):G229/2
nev-resm (f.a.b.i.):yeni çıkma ; bir çeşit
kaput; yeni moda
n.+e :G237/1
nev-reste (f.b.s.):yeni bitmiş , yeni yetişmiş
meydana gelmiş
n. (gül-i n.):G199/1
nev-sāl (f.b.i.):yeni yıl , yılbaşı
n. :Tar2/1
nev-zād (f.b.s.):yeni doğmuş , yeni doğan
n. :G68/3
ney (f.i.):ney , kamış çalgı
n. :G211/4
n. (şadā-yı çeng ü n.):G156/3
nezāfet (a.i.):temizlik
n. :K7/11
n.+le :G80/2
nezāhet (a.i.):temizlik , incelik
n. :G3/4
nezīl (a.i.):konuk , misafir
n.-i hāne-i ağıyār:G164/3
nezzāre (a.i.):seyirci , bir şeye bakma
n.+si :G150/1
nice :nice , çokluk bildirir
n. :G132/4, G134/1, G 134/5,
G159/3, G163/1, G163/5,
G171/1, G184/2, G203/6,
G206/2, G212/2, G217/4
G219/4, G219/5, G220/2,
G236/2, G246/ G 246/8,
G250/5, G256/4, G258/4,
G78/8, G97/4, G108/1,
K3/100, K3/19, K3/20,
K3/30, K3/53, K3/87, K5/9
Tar2/4, Tar4/9, Tar4/10,
Tar5/12, Tar6/10, Tar8/1,
H/4, H/7,
n.+ler :G66/1
nidā(a.i.):çağırma , bağırma ; ses verme
n. :G53/2, G9/7
nigāh (f.i.):bakış , bakma
n. :G213/3, G69/3, G91/3,
Tar3/1
n.+ı :G185/2, G3/2,
n.+ıñ :G137/2, G260/2
n. et- :G100/4, G160/4
n.-ı himmet:G260/5
n.-ı Naşşibend:K12/7
n.-ı sünbülī:G256/3
n.+ıñ (nīm ü n.):G240/2
n.+ın (şimşir-i n.):G238/1
n.+ındır (emr-i nīm-i n.):G151/4
nigār (f.i.):resim ; sevgili ; resmi yapılmış ;
put
n.-ı hāne:G89/2

- n.-ı firāk:G140/6
nigār-istān (f.b.i.):resim ve heykellerle süslenmiş yer ; put hane ; güzelleri çok olan yer
 n.-ı ÇİN:G168/5, G229/6
 n.-ı gerdün:G106/2
nigeh (f.i.):bakış , bakma
 n.+i :G159/1
 n.+iñ (ḥarāmī-n.):G247/7
 n.+iñ (raḥş-ı n.):G77/1
 n.+le (berhem-i n.):G222/5
 n.+le (nīm-i n.):G201/4
nigeh-bān (f.b.s.):bakan , nigah eden
 n.+ı :K3/36
nigün (f.s.):tersine dönmüş ; uğursuz
 n. (ser-n.):K3/33
nihād (f.i.):tabiat , huy , yaratılış
 n.+iñ :G76/3
nihāl (f.i.):taze düzgün fidan
 n. :G135/4, TahII/1/5, TahII/4/5
 n.-ı arzū-yı pür:G124/1
 n.-i Nakşibendī:K6/8
 n. (ḳadd-i n.):G229/1
 n.+im (nev-n.):G240/1
nihān (f.s.):gizli , saklı , görünmeyen ; sır
 n. :G104/2, G107/4, G206/2,
 n.+dır :M/9
 n.+ı :K9/5
 n. eyle-:G251/1, G251/4
nihāye (a.i.):son
 n. :K3/106
nihāyet (a.i.):sonlar
 n. :G62/7
 n.+dir :K6/1
 n.+dir (cümle-i erbāb-ı n.):G253/1
nīk (f.s.):iyi , hoş
 n. ü bed:G144/2, G74/2
niḳāb (a.i.):peçe , yüz örtüsü ; perde örtü
 n. :G12/1
 n.+ı :G247/2
 n.+ından:G105/1
 n.-ı gülgül:G241/7
 n.-ı kākül:G207/5
Nil :Nil nehri
 N.-i feyz:G228/3
nīm (f.s.):yarı , yarım buçuk
 n.:G135/2, G257/2, K12/7
 n. ü nigāh:G240/2
 n.-bār :G96/1
 n.-i mest ol-:G178/2
 n. ü nigāh:G62/4, G201/4
 n.-keyf:G65/2
 n.-neş'e:G65/2
 n.-nigāh:G26/1
ni'emet (a.i.):iyilik , lütuf ; azık ; mutluluk
 n.+i :G157/4
 n.+in :G62/3
 n.-i nākerde:G176/4
 n.+le (nān-ı n.):G186/6
nīrānī (a.i.):ateşle ilgili olan
 n. :K3/32
nīsān :nisan
 n.- :G162/5
 n.+ı (ebr-i n.):Tar4/16
nisb
 n. :G202/4
nisbet (a.i.):bağlılık , ilgi ; kıyaslama ; inat olsun diye yapılmış iş
 n. :G169/4, G95/2, K3/60, K6/13
 n.+i :G26/1, K8/2, M/12
 n.+le :G95/3, K10/3, K6/8
 n.-i bī-renk:K12/4
 n.-i dil :G176/3
 n. (mihr-i n.):G212/6
nist u hest (f.i.):var ve yok
 n. :G81/4
nistī (f.i.):yokluğa ait olan
 n.+de :G9/6
nisyān (a.i.):unutma
 n.+e :K1/42
 n. (āb-ı n.):G221/1
nişān (f.i.):iz belirti ; işaret ; yara izi ; amaç
 n. :G103/7, G181/4, G219/5, K3/70
 n.+ı :K3/66, K9/1
 n.+iñdır:G151/5
 n. eyle-:G251/1
 n. ḳıl- :G159/7
 n.+e (seng-i n.):G91/1

- n. (nām u n.):TahII/5/2
nişīn (f.s.):oturan oturmuş manası katan
sıfat
n. (hücre-n.):K5/14
nitekim :yani bunun sonucunda anlamı
netice olarak anlamı katar
n. :Tar6/10
niyāz (f.i.):yalvarma yakarma ; dua
n. :K6/24
n.+1 :G215/5, G217/3, G251/7,
K1/46
n.+ına :G183/4
n. et- :G216/1
n. (sūz-ı n.):G147/1
n.+a (bāb-ı n.):G13/3
niyet (a.i.):meram kurma
n.:G108/6
n.+im:G158/2
n.+im:G79/7
nizāc (a.i.):çekişme , kavga
n.+1 :K3/75
n. et- :G161/3
n.-ı kürk-i çobān:K3/80
nizām (a.i.):dizi , sıra ; usul , tertib ;
zamanın icabına göre konulan
esaslar
n. :K7/15
n.-ı dīn ü devlet:Tar1/4
nīze (f.i.):kargı , mızrak , süngü
n.:G101/4
noğşān (a.i.):eksiklik , kusur ; yokluk
n.+e :K1/41
n.+ım :G34/4
n.-ı fūrūg:G212/6
n.-ı şem:G133/2
nokta (a.i.):nokta ; benek , leke ; boyutu
olmayan işaret ; yer
n.+dır :G229/4
n.+sı :K1/11
n.-i imkān:G228/4
n.-i mār-ı münakkaş:G187/5
n.-i mevhum:G10/5
n.-i şekl-i şalīb:G158/3
n.-i zībā:G88/4
n.-yı hāl:G115/2
Nuh :Hazreti Nuh peygamber
N. (geştī-i N.):K4/13
nuql (a.i.):meze , çerez
n.-i mey:G83/2
nukūd (a.i.):nakitler , paralar
n.-ı aşk:G183/4
Nuṣmān :İbn-i Numan
N.+ı (ibn-i N.):K3/82
nūr (a.i.):aydınlık , parıltı
n. :K2/25, K2/36, K3/82,
K5/15,
n.+da :K5/4
n.+ı :G82/5, G188/4
n.+landırıp:G85/5
n. ol- :Tar3/1
n.-aver:K2/11
n.-bāde:G137/4
n.-ı hüsn:G96/2
n.-ı āyet:G10/2
n.-ı bāde:G113/2
n.-ı dīdār:G177/2
n.-ı dağık:K1/24
n.-ı gülşen:G238/4
n.-ı muhabbet:G37/3
n.-ı mübīn:G43/1
n.-ı mücessem:K1/21
n.-ı pāk:K3/23
n.-ı ruhsār:G24/1
n.-ı sevād:K1/26
n.-ı siyāh:G246/7
n.-ı siyāh:G26/1
n.-ı sultān-ı bekā:G131/3
n.-ı tecellī:182/5
n.-ı veqar:K1/37
n.+a (zemīn-i n.):G107/5
n.+una (cemāl-i n.):G124/4
n. (ʿayn-ı n.):G252/4
n. (cevher-i n.-ı Hūdā):K1/17
n. (pür-n.):Tar6/7
n. (süllem-i n.):K3/48
nuşh(a.i.):nasihat
n.+ı :G231/5
n.-ı pend et:G191/3
nuşret (a.i.):yardım ; Allah'ın yardımı ;
üstünlük
n.-reşān:K9/1
nūş (f.i.):tatlı , bal , içki

- n. :G10/7, G7/3
n.-ā-n. :G207/3, G81/1
nuṭṭ (a.i.):söz , konuşma ; söylev ; söyleyiş
n.+a :G110/2
n.-ı şafā-baḥşā:G43/4
n.-ı cāh-baḥş:G168/2, G210/6,
G25/4, G78/1, K1/47
n.-ı cān-baḥş-ı ḥabīb:G146/3
n.-ı pirān:G63/1
n.+da (deryā-yı n.):G235/4
n.+ı (zülāl-i n.):G93/5
nübüvvet (a.i.):peygamberlik
n. :K2/6, K3/43
n.+le :G46/3, K3/28
n.-i ḥāndān:K4/13
nücüm (a.i.):yıldızlar
n.+ıñ :G82/5
nüdemā (a.i.):nedimler
n. :K5/5
n.+dan (nevbet-i n.):G250/3
nüfūs (a.i.):ruhlar , canlar
n.-ı dil-i-pāk:G104/4
nüh (f.s.):dokuz
n.-çetr :G70/5
n.-felek:G209/4
n.-kıbāb:G105/2
n.-tāk :G51/2, G127/3
nükte (a.i.):herkesin anlayamadığı ince
mana ; ince manalı zarif söz
n. :G162/6
n.+li :G159/8
n.-i imā:G74/3
n.-i per-dāz:G200/5
nüküş (a.i.):nakışlar
n.-ı māsivā:G28/2, TahI/5/3
n.-ı ğayr:G113/3
nümā (f.s.):gösteren , bildiren
n.+yı (kıble-n.):G76/1
n. et- :G241/1, G256/3, G28/3
nüşha (a.i.):yazılı bir şeyden çıkarılan suret
n.-i dil :G179/3
n.-i kübrā:K2/10
n.-i kübrā-yı İkan:K1/5
n.-ı nā-muṭteber:G28/5
nüzül (a.i.):aşağı inme ; felç
n. :G3/5
- o : o üçüncü tekil şahsı
o :246/9, G247/7, G250/2,
G258/5, G259/1, G113/4,
G117/1, G117/2, 1G117/4,
G117/5 , 125/7, G130/3,
G131/1, G13/3, G27/2,
G134/2, G140/6, G141/4,
G154/6, G152/3, G159/3,
G159/4, G161/1, G162/2,
G162/3, G165/1, G171/6,
G178/74, G185/2, G185/6,
G187/1, G203/4, G208/1,
G210/1, G213/1, G213/3,
G213/6, G216/1, G217/4,
G224/4, G232/1, G244/2,
G245/2, G229/6, G229/8,
G243/2, G244/2, G47/7,
G65/5, G69/4, G70/6,
G75/1, G79/6, G84/5,
G86/3, G92/5, G99/3,
G100/4, G101/1, G101/2,
G101/5, G107/1, G108/1,
G109/2, K11/6, K2/14,
K3/5, K3/12, K3/23, K3/45,
K5/4, TahII/1/4, TahII/5/3,
TahIII/1/5, TahIII/3/3,
TahIII/4/3, Tar2/2, G3/2,
G4/5, G9/1
o+dur :Tar5/1
ocak : aile ; ateş yakılan yer
o.+ı :M/1
oğul : erkek evlat : çoğalma
o.+um :G186/1
oqu-: okumak
o.+du :G183/3
o.+dum:G250/2
o.+muş:G125/6, G99/5
o.+sa :G206/4
o.+yup :G203/7, G70/7
ol (o):
o. :K1/22, K1/24, K1/30, ,
K1/38, K2/49, K3/25,
K3/38, K3/40, K3/48,
K3/104, K4/1, K4/3,
TahII/1/1, Tar5/12, M/14,
G2/1, G4/4, G32/4, G33/1,

G34/5, G37/5, G45/3,
 G45/4, G60/2, G62/1,
 G65/1, G65/2, G68/1,
 G68/4, G68/5, G71/1,
 G77/4, G85/1, G85/2,
 G10/1, G10/2, G10/3,
 G11/4, G13/4, G25/2,
 G25/5, G27/4, G113/4,
 G116/5, G118/3, G125/4,
 G127/1, G127/2, G137/2,
 G141/2, G141/3, G149/5,
 G150/2, G156/2, G159/7,
 G168/1, G162/4, G167/3,
 G169/5, G171/2, G172/7,
 G173/3, G175/4, G177/3,
 G178/2, G179/2, G180/1,
 G181/4, G183/2, G184/5,
 G185/5, G185/6, G190/1,
 G190/3, G191/5, G192/5,
 G193/1, G193/4, G194/2,
 G194/4, G199/1, G199/2,
 G200/1, G201/1, G201/2,
 G201/4, G204/4, G206/2,
 GT208/1, G209/4, G209/5,
 G210/3, G211/1, G211/5,
 G217/6, G220/1, G221/4,
 G222/2, G227/3, G227/4,
 G230/4, G235/3, G240/4,
 G241/6, G241/7, G243/5,
 G245/6, G246/2, G248/2,
 G250/4, G250/5, G251/1,
 G257/1, G260/1, G260/2,
 G260/5, G261/3

ol-: olmak

o.- :G138/5, G138/7, G139/5,
 G146/4, G154/5, G186/4,
 G215/1, G219/4, G245/2,
 G36/5, G47/6, G86/2,
 G92/2, G95/2, G102/1,
 G105/2, G109/1, G109/3,
 G87/3, G98/5, K1/17,
 K10/2, K12/5, Tar1/2,
 Tar1/5

o.+a :G10/2, G102/7, G111/7,
 G132/5, G134/5, G135/5,
 G156/4, G191/3, G212/2,

G234/5, G261/6, G35/2,
 G37/3, G74/5, G8/3, G87/2,
 K2/34, K3/37, K3/58,
 K3/60, K3/61, K3/63,
 K3/105, K3/106, K4/7, 5/17,
 K6/24, K7/5, K8/7, M/11,
 TahIII/4/1, Tar2/1, Tar2/2,
 Tar3/16, Tar4/13, Tar4/14,
 Tar4/15, Tar5/12, Tar7/11,
 Tar7/12

o.+alar :K2/37

o.+aldan:G175/2, G244/2

o.+alı :G128/1, G160/6, G37/4,
 G6/4, G64/5, G75/3

o.+amaz:G248/2, G114/4, G170/2,
 G212/6, G260/3, G37/5,
 G63/5, Tar7/4

o.+amazsñ:G261/5

o.+an :G105/1, G105/4, G107/3,
 G114/4, G118/1, G144/2,
 G148/3, G162/1, G162/2,
 G162/3, G162/4, G162/5,
 G162/6, G162/7, G163/1,
 G163/2, G163/3, G163/4,
 G163/5, G176/5, G182/2,
 G2/5, G2/6, G5/4, G9/7,
 G25/2, G26/2, G26/4,
 G212/5, G229/5, G229/7,
 G237/2, G257/3, G262/1,
 G38/5, G70/3, G71/3,
 G71/5, G75/7, G78/4,
 G88/3, G103/1, G103/4,
 TahII/2/5, G164/1, G164/2,
 G164/3, G164/4, G164/5,
 G164/6, G164/7, G164/8,
 G164/9, G164/10, G164/11,
 G164/12

o.+ana :G128/4

o.+andan:G154/1, G154/2, 154/3,
 G154/4, G154/5, G84/5

o.+andır:G138/7

o.+anıñ:G148/1, G231/3,

o.+anlar:G138/4, G221/4, G231/4,
 G231/2, G72/5, G84/2,
 K3/11, K3/27

o.+aydım:TahI/1/5

- o.+dığı:G115/3, G116/1, G83/5,
Tar1/4, Tar7/9
- o.+dığın:G108/1, G108/2, G108/3,
G108/4, G108/5, G108/6,
G108/7, G109/1, G109/2,
G109/3, G109/4, G109/5,
G109/6, G109/7, G152/1,
G152/2, G152/3, G152/4,
G152/5, G196/2, G223/3
- o.+dığından:G130/5, G14/2, G25/2,
K3/40
- o.+du : K1/19, K1/37, K1/44,
K2/23, K2/25, K2/26, K3/33
K3/21 K3/1, K3/2, K3/38,
K3/40, K3/46, K3/51,
K3/53, K3/57, K3/81,
K3/83, K3/86, K3/89,
K3/100, K4/13, G103/6,
G104/5, G109/9, G112/3,
G136/1, G127/4, G134/1,
G135/1, G 136/4, G13/3,
G140/5, G145/2, G150/1,
G150/4, G152/3, G157/1,
G157/2, G159/6, G161/3,
G161/4, G161/5, G164/11,
G168/5, G179/6, G180/5,
G182/1, G189/3, G206/2,
G207/2, G207/4, G208/1,
G210/3, G210/4, G210/8,
G210/9, G215/3, G219/2,
G224/3, G225/2, G230/1,
G236/2, G238/1, G240/2,
G242/4, G242/6, G24/1,
G24/2, G24/3, G24/4,
G24/5, G25/1, G25/2,
G25/3, G25/4, G25/5,
G246/2, G246/5, G246/7,
G247/4, G249/7, G254/2,
254/3, G256/3, G262/1,
G3/7, G32/1, G32/2, G32/3,
G32/4, G32/5, G46/1,
G46/4, G53/2, G74/2,
K10/4, K12/4 ,K12/6,
K11/2, TahI/3/4, Tar3/1,
Tar3/3, Tar3/4, Tar3/7,
Tar4/9, Tar5/7, Tar6/6,
- Tar7/6, Tar7/13, H/4, M/5,
M/13,
- o.+duk:G233/4, G239/5
- o.+dukça:G177/1, G177/2, G177/3,
G177/4, G177/5, H/5, H/14
- o.+dukların:TahIII/3/1
- o.+dular:G32/1, K3/12, K3/46,
- o.+dum:G10/7, G143/1, G225/3,
G254/5, G31/1, K1/3, K1/6,
K1/44, K1/46, K, K3/92,
Tar4/1
- o.+dun :G146/5, G190/4, G207/2,
G31/5, G51/5, K4/3
- o.+dur :G36/4
- o.+duğu:G148/5, K1/26
- o.+ıcağ:G169/4, G35/5, G5/2,
G69/5
- o.+ma :G134/4, G174/4, G186/2,
G70/5
- o.+mağ:G147/1, G147/2, G147/3,
G147/4, G147/5, 149/1,
G149/2, G149/3, G149/4,
G149/5, G193/5, K3/42
- o.+mağdadır:G240/4
- o.+mada:G6/4, G81/5
- o.+madan:G168/3, K3/28
- o.+madı:G129/3, G210/4, G235/6
- o.+madım:G136/2
- o.+madıysa:G253/4
- o.+mak:G205/4, G3/4, G30/5,
G45/1, G45/2, G45/3,
G45/4, G45/5, G53/5, G63/4
- o.+makda:K2/25
- o.+masa:G164/5, G200/1, G200/2,
G200/3, G200/4, G200/5,
G50/5
- o.+masam:G9/2
- o.+masaydı:G51/2
- o.+masın:G127/1, G150/3, G36/3,
G53/5, K3/100, Tar4/9
- o.+maya:G134/3, G156/5
- o.+mayıcak:G37/6
- o.+mayınca:G127/5, G137/3,
G184/2, G186/4, G244/2,
K3/52
- o.+maz:G112/4, G114/1, G11/2,

- G11/3, G11/4, G114/5,
G15/5, G127/3, G127/5,
G129/4, G134/2, G137/3,
G139/3, G13/5, G29/5,
G37/6, G49/3, G145/4,
G178/4, G187/2, G199/5,
G207/3, G2/6, G260/3,
G62/4, G71/3, G86/4,
K11/4, K6/12, M/7,
TahII/3/3, TahIII/4/2
- o.+mazdı:G153/5, G28/3
o.+mazsa:G147/2, G6/2
o.+mağa:G127/2, G186/7, G204/3,
G206/5, G27/4, Tar7/2
o.+mağı:G149/5
o.+muş:G10/1, G10/2, G10/3,
G10/4, G10/5, G10/6,
G10/7, G117/2, G146/3,
G151/2, G151/4, G192/6,
G241/2, G244/4, G245/7,
G75/5, G77/2, K1/23,
K2/12, K2/13, K3/5, K3/15,
K3/26, K1/7, K1/9, K6/6,
Tar3/1,
o.+muşdu:G152/5, G163/4
o.+muşdur:G154/1, G162/3, G99/1,
G99/2, G99/, G99/4, G99/5,
G100/1, G100/2, G100/3,
G100/4, G100/5, K11/1,
K3/32, G142/1, G142/2
o.+sa :G118/4, G128/6, G104/2,
G141/5, G148/1, G148/2,
G148/3, G148/4, G148/5,
G173/4, G187/4, G188/3,
G198/5, G212/3, G217/1,
G217/2, G217/3, G217/4,
G217/5, G217/6, G2/6,
G8/1, G216/5, G231/1,
G231/2, G231/3, G231/4,
G231/5241/3, G241/4,
G241/6, G244/1, G260/5,
G261/4, G35/3, G65/2,
G69/4, G71/2, G78/5, G9/7
K3/57, K3/88, K3/93,
K5/10, K5/12, Tar4/2,
Tar7/4, M/14
- o.+sak :G102/3, G110/5,
o.+salar:K5/15
o.+sam:G203/3, G251/4,
o.+sañ :G191/4
o.+sun :G128/4, G144/5, G170/5,
G185/1, G185/2, G185/3,
G185/4, G185/5, G185/6,
G185/7, G192/1, G192/2,
G192/3, G192/4, G192/5,
G192/6, G192/7, G194/1,
G194/2, G194/3, G194/4,
G194/5, G196/2, G196/5,
G232/3, G65/1, G65/2,
G65/3, G65/4, G65/5,
K2/35, K3/65, K4/1, K4/2,
K4/3, K4/4, K4/5, K4/6,
K4/7, K4/8, K4/9, K4/10,
K4/11, K4/12, K4/13,
K4/14, K4/15,
o.+una :Tar2/1
o.+unan:G102/4, G6/1
o.+unca:G133/4, :G143/3, G203/7,
G204/3, G208/3, G62/5,
G68/3, K3/63, K3/98,
Tar4/7
o.+unmuş:G234/5
o.+unsa:G106/2
o.+unur:K6/20
o.+up :G113/2, G116/4, G121/1,
G115/3, G125/4, G128/7,
G134/1, G154/1, G157/3,
G162/6, G164/8, G164/9,
G168/5, G179/5, G193/1,
G199/2, G200/4, G201/5,
G203/8, G208/4, G258/4,
G258/5, G27/1, G29/2,
G31/2, G31/3, G33/2,
G46/2, G51/1, G3/6, G7/2
G66/3, G72/5, G77/4,
G82/2, G90/3, G98/3,
G108/5, H/6, G1/5, G4/4,
G8/4, K3/2, K3/31, K3/34,
K3/36, K3/48, K3/51, K4/8,
K4/12, K7/5, K7/12, Tar1/2,
Tar6/3, Tar6/9, Tar7/1,
o.+ur :G114/2, G123/2, G130/2,

- G128/6, G140/6, G141/5,
 G164/5, G 164/12, G168/4,
 G162/2, G170/1, G170/3,
 G171/2, G172/1, G172/2,
 G172/3, G172/4, G172/5,
 G172/6, G172/7, G177/1,
 G177/3, G 178/1, G178/2,
 G178/3, G178/4, G178/5,
 G178/6, G178/7, G187/7,
 G199/3, G201/3, G203/9,
 G208/5, G212/1, G212/2,
 G220/2, G203/9, G218/3
 G225/1, G241/6, G251/5,
 254/2, G257/3, G260/1,
 G260/3, G35/4, G47/6,
 G49/3, G49/4, G52/3
 G4/2, G5/2, G9/7, G14/1,
 G14/2, G14/3, G14/4,
 G14/5, G62/5, G76/4,
 G81/1, G81/2, G81/3,
 G81/4, G81/5, G82/1,
 G82/2, G82/3, G82/4,
 G82/5, G98/5, H/1, H/14,
 M/7, M/4, K1/33, K2/32,
 K1/47, K3/68, K3/82, ,
 K5/10, K6/2, K6/13, K6/23,
 K8/4, TahII/1/1, TahII/1/2,
 TahII/1/3, TahII/1/4,
 TahII/1/5, TahII/2/2,
 TahII/2/5, TahII/3/1,
 TahII/3/2, TahII/3/3,
 TahII/3/4, TahII/4/4,
 TahII/4/5, TahII/5/5,
 TahIII/2/1, Tar6/4
- o.+urdu:G170/4
 o.+urdu:G210/6
 o.+urdu:K3/24
 o.+urdu:G137/1
 o.+ursa:K10/6
 o.+ursa:TahIII/2/1
 o.+ursan:K6/3
 o.+ursun:G184/2,
 o.+ursun:G204/5
 o.+usar:G217/2
- añ+a : ona
- a. :K3/13, K3/10, K3/51,
 K3/60
 a.+a :G102/7, G128/4, G145/3,
 G172/4, G173/5, G247/6,
 G255/2, G4/5, G79/6,
 G82/3, G95/3, H/1, H/10,
 K10/3, K11/3, M/2,
 Tar6/10, Tar7/3,
 an+da : onda
 a.+da :G128/2, G141/3, G152/3,
 G191/2, G191/5, G199/2,
 G203/1 , G205/1, G233/4,
 G252/2, G252/3, G6/1,
 G75/6, G86/3, H/10, K3/16,
 K3/4, K3/46, K353
 an+dadır :ondadır
 a.+dadır:G61/2
 an+dan: ondan
 a.n+dan:G139/4, G145/2, G145/3,
 G145/5, G191/1, G246/1,
 G25/4, G4/2, G63/1, K1/45,
 K11/2, K11/3, K11/5, K2/5 ,
 K2/10, K3/26, K3/31, K3/51
 an+ı : onu
 a.+ı :G114/5, G125/7, G128/6,
 G13/5, G133/5, G171/4,
 G249/6, G51/4, G68/2,
 G72/1, G79/6, H/7, H/9,
 K2/11, K4/11, K6/6
 G144/2, G167/5, G210/1
 an+ın : onun
 a.+ın :G109/1, G117/4, G142/4,
 G145/4, G204/2, G220/4,
 G224/4, G234/2, G244/4,
 G245/5, G247/6, G248/5,
 G259/1, G262/1, G30/5,
 G60/4, G70/1, G79/4, H/3,
 H/8, H/13, K1/34, K1/35,
 K11/4, K2/3, K2/5, K3/12 ,
 K3/4, K3/19, K3/2 ,K3/25 ,
 K3/27, K3/59, K3/78,
 TahIII/5/4, Tar7/4
 an+ındır: onundur
 a.+ındır:G155/5
 an+ınla : onunla
 a.+ınla:G95/4, K10/4

anınçün : onun için

a.çün :G121/8, G251/5, G262/1,
K6/20, :Tar1/6

ora : orası

o.+da :G162/2, G201/4

o.+dan :G203/6

orman : bol ağaçlı alan

o.+lı :G159/1

Osmân: Hazret-i Osman , erkek adı

O. (hazret-i O.):K2/32

‘Osmânlı : Osmanlı devleti ; Osmanlı’dan

olan

‘O. :G159/4

otur- : oturmak

o.+an :M/10

o.+ma :G201/5

o.+muş:G106/3, G258/3

o.+up:G110/3, G138/2

oyna : oynadır

o.+dır :G76/1, G76/2, G76/3,
G76/4, G76/5

o.+mazdı:G200/2

o.+r :G181/1- G209/2, G77/1,

G77/2, G77/3, G77/4, G77/5

o.+tma:G68/5

o.+tmağa:G139/2

oyun : oyun

o.-bâz :G112/5

ögle :öğle

ö.+sinde:Tar6/3

öğren :öğrenmek

ö.+dik :G186/1

ö.+diñ :G89/5

ö.+tir :G181/5

öl :ölmek

ö.+düm:G8/4

‘ömr (a.i.):ömür , hayat

‘ö.+ü :G192/5

‘ö.+üm:G136/1, G254/4, K1/44

‘ö.+ümle:K3/83

‘ö.+ümüñ:G259/5

‘ö.+üñü:G255/3, Tar6/11

‘ö.-i ‘azîz:G64/2

‘ö.-i girân:G53/4, G90/1

öñ :ön , baş taraf

ö.+lerine:M/8

ö.+ümden:G235/9

‘örf (a.i.):gelenek , adet ; bir çeşit kavuk

‘ö.-i devlet:TahII/4/1

örme :örme

ö.+ge :G69/7

öte : diğer , öte yan

ö. :K3/50

öyle :onun gibi manasında edat

ö. :G156/1, G160/8, G212/4,
G78/2, G78/3, Tar7/4

öz :kendi

ö.+ü :G162/6, G4/5, G47/7

özge :başka

ö. :G10/4, G8/1

‘özr (a.i.):bir kusurun hoş görülmesini

gerektiren sebep ; suçun

bağışlanması ;engel

‘ö.-i Firāvānî:K3/49

‘ö.+ün :G124/3

pâdişâh (f.i.):hükümdar , padişah

p. :G236/5, Tar3/7

p.+ına :Tar7/12

p.+lar :K3/12

p.-i mülk-i jaş...:G45/4

p.-i mülk-i istiṣnâ:G246/8

pâk (f.s.):temiz , saf , halis ; kutsal

mübarek

p. :G138/7

p.+ı :K1/16

p.+ım :Tar6/12

p. eyle-:G229/5

p. ol- :G177/3, G217/6

p. (iĀlμ-i p.-i eclμ):K7/11

p. (şunı-i p.):K1/20

p. (enf-i p.):K1/30

p. (nûr-i p.):K3/23

p. (rûv-ı p.):K3/106

p. (şüne-p.):G149/3

p. (şeruf-i p.):TahII/4/1

p.+ı (necl-i p.):Tar6/10

p.+ı (ṯabı-ı p.):G76/2

p.+ıme (ṯabı-ı ≥amır-i p.):K1/12

p.+ımı (gülzâr-ı ṯabı-ı p.):G48/5

p.+ından (nesl-i p.):G51/4

p.+ıñle (nâm-ı p.):G46/1

p.-bâz:G221/4

p.-i münevver:K1/29

p.-mevlûd:K3/40

pâkı (f.i.):temizlik arılık ; ustura

- p. (cân-ı p.):G121/2
pâre (f.i.):parça
 p.:G225/2
 p. (nân-p.):G168/3
 p. (vech-i pâk-i p.):G30/5
 p.+si (cân-p.):G150/3
 p.+sin (nân-p.):G106/5
parmak :parmak
 p.+ınıñ:G183/3
pâs (f.i.):gecenin sekizden biri ; bekleme ,
 gözetleme ; gam , keder
 p. -ı enfâs:G261/4
pây (f.i.):ayak ; kök
 p.+da :G114/4
 p.+ım :G51/2
 p.+ını :G177/4
 p.-rı≥â:K5/12
 p.-i «ûn:G113/1
 p.-i mâl et-:G189/4
 p. («âk-p.):K6/25
 p. (bûs-ı p.):G253/5
 p.+ıñ («âk-i p.):G132/2
 p.+ıñ (πubâr-ı «âk-i p.):K4/5
 p.+ına («âk-i p.):G101/5, G251/2
pâyân (f.i.):son , nihayet kenar sofinin
 ulaşacağı birlik alemi
 p. :G210/7
 p.+e :G254/4, K1/49
 p.+ı :G142/3, K3/102, K3/62,
 K3/9, Tar4/11
 p. (√add-i p.):G171/3
 p. (ez-p.):K3/89
 p.+e (şible-i p.):K1/37
pâye (f.i.):rutbe , derece ; ilmiyenin bir
 rutbesi ; basamak
 p.+ne :G35/2
peder (f.i.):baba
 p. :G229/2
pejmürde (f.s.):eski , püskü , yırtık
 dağınık
 ; perişan
 p.+yim (pür-gül-i p.):G176/1
pek :miktar zarfı fazlalık bildirir
 p. :G125/4, G130/1, G136/5,
 G204/3, G225/3, G235/1,
 G239/4, G244/1, G247/1,
 G26/1, G3/2, G49/1, G72/6,
 K1/31, K3/41, M/8,
 TahI/3/1, Tar2/4
 p.+çe :G204/2
 p.+sin :G188/3
pekmez :pekmez
 p. :M/3
penbe (f.i.):pamuk
 p.-i «âr-ı sim-ten:G241/5
 p.-i cân:G70/5
pençe (f.i.):yırtıcı hayvanların ön ayak
 tırnakları ; zorlu el
 p.+leşmek:K3/71
perçem (f.i.):kakül ; tepede bırakılan saç ;
 yele ; mızrak vs. şeylerin başına
 konulan püskül
 p. :G175/1, G175/2, G175/3,
 G175/4, G175/5
 p.+i :G159/2, G206/5
 p.+ıñ :G191/1
 p.+ını :G227/4
 p.+ınıñ:G105/3
 p.+dir (zülfi p.):G8/5
 p.+i («al...a-i p.):G75/2
perde (f.i.):kapı,pencere gibi yerlere asılan
 örtü
 p. :G209/1
 p.+ler :K3/86
 p.+siñ :G135/5
 p.+yi :G189/5, G38/5
 p.+yiz :G189/5
 p.-dil :G103/2
 p.-i fânûs:G221/3
 p.-i imkân:G94/4
 p.-i lütf:Tar4/10
 p.-i nâmûs:G11/2
 p.+de (mâverâ-yı p.):G94/5
perest (f.s.):tapan,tapınan
 p.+e (İşm-p.):G158/3
 p.+i («od-p.):G178/7
 p.+i (işve-p.):G65/1
perestân (f.i.):tavus gibi güzel tüylü bir
 kuş
 p.+a (mey-p.):G211/3
perestû (f.i.):putperest olan
 p.+casına:G227/2
perhuz (f.i.):perhiz;dince yasak edilen
 şeylerden tamamıyla uzak kalma
 p. :G131/2
 p.+i :G232/4
peru (f.i.):cinlerin güzel olduğu
 düşünülen
 dişilerine verilen ad
 p. :G125/7, G140/6, G178/2,

- G179/2, G187/1, G207/4,
G27/1, G65/4, G92/5,
G109/1, K3/58,
p.+ler :K3/34
p.+niñ :G101/1
p.-«âne:G213/1
p.-mekkâr:G190/1
p.-p. :G250/2, G69/4
p.-rû :G48/1
p.-veş :G200/2
p.-zâd :G213/1
p.-zâd-ı «ayâl:G165/3
p.-zâd-ı niyâz-ı âlûde:G203/4
peruşân (f.s.): dağınık , karışık; bozuk
düzensi ; kederli , kaygılı
p. :G209/1, K2/23
p.+lık :K3/14
p.+lıtıla:G/94p.eyle-:G172/4
p. eyle-:G234/1, G234/5
p.ol- :G115/5, G142/2, G24/5,
G32/1, G32/4
p.u «azân ol-:G148/2
p. (dilber-i kâkül-i p.):Tar4/1
p.(gûsû-yı p.):G70/6
p. (zûlf-i p.):G230/1
p.+a (zûlf-i p.):G167/4
p.+ı (ja...l-ı p.):K3/34
p.+ı (kâkül-i p.):K3/92
p.+ıñ (zûlf-i p.):G181/1
perr (f.i.):kanad;yelek,kuş kanadının
büyük tüyleri
p. :K6/25
p.+im :K3/50
p.+in :G246/7
p.+iñ :G48/3
p.+inden:K2/29
p.-i hü mâ:G11/3, G121/5
p. ü bâl et-:G153/5
p. (bâl u p.):G235/1
p.+iñ (bâl u p.):G100/1
p.+in (bâl u p.):G200/4, G216/5,
G246/5
p.+den (zur-i p.):G96/3
pertev(f.i.):ışık,parlaklık,yalım;erkek adı
p.+i :Tar1/3
p.-endâz:G109/9
p.-endâz-ı cihân:K12/3
p.-i bûdâr:G133/1
p.-i dîdâr:G33/4
p.-i mihr:TahII/1/5
p.-i ru«sâr-ı şû«:G53/1
p.-i rûy:G65/5
pervâne (f.i.):geceleri ışığın etrafında
dönen küçük kelebek;fırıldak
p. :G246/2
p.+den :G221/3
p.+dir :G163/3
p.+si :G245/2
p. et- :G210/8
p.-i şifat:G110/2
p. (âfet-i p.):G99/4
p.+de (sûz-ı dil-i p.):G125/2
p.+mize (su«te-i p.):G213/4
p.+sine (cünbiş-i p.):G220/1
pervâz (f.i.):uçma,uçuş;saçak
p. :G112/1
p.+a :G216/5
p. ol- :G108/4, G14/5
p.-ı jaş...:G8/5
p. (bülend-p.):G153/5
perver (f.s.):besleyen,besleyici
p. :K2/10
p. (nâz p.):G147/1
perverde (f.s.):beslenmiş,terbiye edilip
yetiştirilmiş
p. et-:G143/6
perveriş (f.i.):besleyiş,besleme;terbiye
etme,yetiştirme
p. :G186/6, G9/3
pervun(f.i.):ülker yıldızı
p.+e (hûşe-i p.):G146/4
pesend (f.i.):beğenme, seçme
p. et- :G191/4
pesmânde (f.s.):geri kalmış,geride
bulunan;artık,artmış
p. ol- :G164/9
pest (f.s.):alçak,aşağı hafif sesle söylenen
p. ol- :G81/2
p. ü bû-bünyâd:G98/1
peşumân (f.s.):pişman
p.+ı :K3/18
p. ol- :M/7
peşmân (
p.+dayız:G121/1
peşmâne(
p. :M/7
peşmüne (f.i.):yünden,yapağıdan
yapılma;sof elbise
p.+de («ır...a-i p.):G219/4
p.+den (√ır...a-i p.):G183/3

peyâm (f.i.):haber,başkasından alınan bilgi

p. :G101/1, TahII/5/2

p.+ından:K3/88

peydâ (f.i.):meydanda,açıkta

p. :M/1

p. (nev-p.):K3/58

peyâm (a.i.):haber

p.-ı şen:G242/3

p. (nâme-i p.):G83/5

peygamber (f.i.):Allah tarafından haber

getiren,Allah'ın emirlerini insanlara
haber veren

p.+e :K2/25

p.+i :K2/5

p.+i :Tar5/3

p.+iñ :K2/25

peyk (f.s.):haber ve mektup getirip götür

p. :TahII/5/1

p.+de :M/10

p.+i :Tar3/6

peykân (f.i.):temren, başak; okun ucundaki
sivri demir

p. :G219/5

p.+e (düde-i p.):G121/3

peyker (f.i.):yüz,surat

p.+e :G140/6

p.+i :G92/5

p.+iñ :G30/1

p.+iniñ:G105/1

peyk-i vilâdet:Tar6/8

p. (meh-p.):G210/1

p. (perµ-p.):G250/2

p.+e (perµ-p.):G69/4

peymâ (f.s.):ölçen,ölçücü

p. (dest-p.):G48/2

p.+dan (bâde-p.):G129/1

peymân (f.i.):yemin,and

p. (jahd u p.):G99/1

p.-ı şiken:G242/1

peymâne (f.i.):büyük kadeh,şarap bardağı

p. :G135/2, G203/3, K1/48

p.+de :G125/1

p.+ler :G242/1

p.+leri :G112/1

p.+si :G245/1

p.+sinden:TahIII/2/4

p.+sini:G249/3

p.+ye :G237/3

p.+yle :TahIII/1/4

p. ol- :G99/1

p.+sine (kirdiş-i p.):G220/5

peymûde (f.s.):ölçülmüş

p.+dir :H/16

peyrev (f.s.):arkası sıra giden,izinden

giden,uyan

p. :G210/6

peyrevµ (f.i.):birinin izinden gitme,birine

uyuma

p. :Tar2/2

peyveste (f.s.):ulaşmış,bitişik

p.+dir :G81/4

puç (f.i.):büklüm , kıvrım , dolaşık

p. ü tâb:G105/3, G65/4, G69/6

p.-nâk :G209/5

pinhân (f.s.):gizli

p. :G86/3, H/9

p.+dır :G52/5, G94/5

p.-der-p.:G121/3

pur (f.i.):yaşlı , ihtiyar

p. :Tar1/5

p.+e :G112/1

p.+imiz:G78/3

p.+ine :G87/1

p.-i «arâbât:G220/5

p.-i câm:G1/2

p.-i dârâ:G186/1

p.-i mâ:K6/22

p.-i muþân:G84/2

p.-i müjgân:TahIII/3/3

p.+ler :G123/5

purân (f.s.):ihtiyarlar , ulular , ermişler

p.+a (nuþ...-ı p.):G63/1

p. (himmet-i p.):G128/1, G251/7

pirâhen (f.i.):gömlek

p.+i :G238/3

p.+imizdir:G102/6

p.-i Yûsuf:G235/5

pirâye (f.i.):süs

p.-ba«ş:Tar3/5

pirehen (f.i.):gömlek

p. :G238/3, G241/5

p.+i :G259/1, G259/3

pister (f.i.):yatak, döşek

p. ü bâlin:G146/6

puş (f.i.):ön, ileri , ön taraf

p.+inde:Tar7/10,

p.+irirken:M/5

puşân (f.s.):en ileri , en ön

p.+ı :K3/12

puşe (f.s.):alışmış huy edinmiş manalarına

- gelerek birleşik kelimeler meydana getirir
 p. (felâset-p.):G149/5
 p. (kerem-p.):K6/22
- piyâle (f.i.):**kadeh,şarap bardağı
 p. :G189/2
 p.+ler :TahII/1/3
- pul (f.i.):**para
 p.+a :G164/6
- pûş (f.s.):**Örten , giyen,giymiş
 p. eyle-:G238/3
 p.-ı esved:G8/2
- pute (f.i.)** içinde maden eritilen tava
 p.-i iksır-i himmet:G252/3
- putperest(f.i):**puta tapan
 p+i :G146/1
- pûyân (f.s.):**koşan(en çok insan hakkında)
 p. :G83/5
- pür (f.s.) :** dolu ,çok fazla
 p. :G112/1, G118/6, G123/1,
 G145/6, G176/2, G240/2,
 G251/7, G63/5, Tar3/4
 p.-ıµşve :G185/7
 p.-ıjacz :K2/37
 p.+dür :G123/1
 p.-«ûn :G212/1, G249/2
 p.-dâr :G208/1
 p.-envâr:G53/1
 p.-güher:G235/4
 p.-gül-i pejmürde:G176/1
 p.-halet:G47/7
 p.-himmet:G217/4
 p.-imtinân:G91/4
 p.-kûn ol-:G178/7
 p.-lûtf :Tar4/6
 p.-melâvât:G33/3
 p.-niyâz:K9/6
 p.-nûr :Tar1/2, Tar6/8
 p.-renk:G38/5
 p.-şev...:G156/4
 p.-şûr:K4/2
 p.-tâb et-:G166/1, G166/5
 p.-tâb:G12/5
 p.-temkûn:G178/4
 p.-ziver:G223/4
 p.-çûn (ğamze-i p.):G88/2
 p. (√abâb-i p.):G28/1
- pürvâye(f.i.):** kırkayak
 p. :K6/25
- Rabb (a.i.):**Allah
 R. :G7/11, G127/1
 R.+im :K2/37, Tar5/12
 R.-i mu'în:Tar2/4
- Rabbânî (a.s.):**Rab'la ilgili
 r. :K3/106, K3/90
 R.(‘avn-i R.):K3/1
 r.(hük-m-i r.):K3/42
 r.(maḥbûb-ı r.):Tar4/15
- râbıta (a.i.):**eski yazma kitaplarda sahife numarası yerine kaim olmak üzere soldaki sahifenin , sağdaki sahifenin altına yazılan ilk kelimesi
 r.+lı :G204/3
 r.+m :K12/5
- râbıt (a.s.):**rabt eden , bağlayan , birleştiren ; nefsinin ahirete bağlamış olan
 r.-ı bend-i ḥaḳıḳat:K6/3
- ra‘d (a.i):**gök gürlemesi
 r.-ı meydân:K3/72
- rafi‘ (a.s.):**kaldıran , yükselten ; Allah adlarından
 r. :G134/1
- rağbet (a.i.):**istekle karşılama ; istek arzu
 r. et- :G232/1
- râḥ (f.i.):**yol , meslek
 r. :G218/4
 r.+e :K3/88
 r.+ı :G231/3
 r.-ı ‘aşḳ:48/3, G121/1, G3/4
 r.-ı ḥayret:G101/2
 r.-ı Ḥudâ:G204/1
 r.-ı şafâ:Tar6/5
 r.-ı şavâb:G12/5
 r.-ı abdâlân-ı ‘aşḳ:G155/2
 r.-ı hevâ:G9/4
 r.-ı hiyel:G47/5
 r.-ı Hüdâ:G138/2
 r.-ı mecâzî:G72/3
 r.-ı müstaḳîm:G47/5
 r.-ı Naḳşibend:K12/1, K12/6
 r.-ı süfliyyet:G45/4
 r.-ı vişâl:G83/5
 r. (‘azm-i r.):K2/28
 r.+ı (şâh-ı r.):Tar7/11
 r.+ıñ (ḥâk-ı r.):G88/6

- r.+in (şeh-r.):K6/20
r.+ı (zād-ı r.):G47/1
r.-ı rūḥ-efzā:G 43/4
- rāḥat** (a.i.):üzüntüsüz , tasasız ; gönlü rahat
r. :G254/2, K3/83, M/11,
M/13
r.+la :Tar7/11
r.et- :Tar3/4
r. (emn-i r.):K3/41
- rāḥile** (a.i.):yük devesi ; yük hayvanı
r.+si :G248/5
- rahm** (a.i.):acıma , esirgeme , koruma
r.- :M/2, G180/6
- Raḥmān** (a.i.):herkese merhamet eden
manasında Allah'ın ismi
R. (feyz-i R.):G168/2
R.+e (şüret-i R.):K1/21
- Raḥmānī** (a.s.):Allaha mensup,Allahdan
gelen ve hayırlı olan
r. (enfās-i r.):K3/7
- rahmet** (a.i.):acıma,esirgeme,koruma;Hz.
Muhammed;Kuranı Kerim;rahmet
r. :K2/36
r.+i :G105/4
r.-i ümmīd:G91/2
r.+le (feyz-i r.):G145/7
r.+den (āşār-ı r.):G156/5, H/12
- rahne** (f.i.):gedik , yarık ; zarar , ziyan
r.-i sūr :G236/2
- raḥş** (f.s.):gösterişli , yürük ve güzel at
r.+ına :G106/4
r.+ınıñ :G244/2
r.-ı mey:G189/4
r.-ı niğeh:G77/1
- rahşān** (a.f.s.):parlak
r.+ı (şems-i r.):K3/67
r.+e (ruḥ-ı r.):K1/34
- raḥ(a.i.):yama vurma**
r.+ı menşūr:K3/69
- raḥam** (a.i.):yazı yazma;yazı ile işaret
r. :G258/1
- raḥīb** (a.i.):destek,dayak
r. :G111/3, G144/5, G210/5,
G258/4, G33/6
r.+i :G141/4, G185/3, G250/2
- raḥībān** (a.s.):rakipler,bekçiler
- r.+dan :G50/4
- raḥş** (a.i.):hora tepme,sıçrayarak
oynama,dans etme
r.et- :G181/3, G200/2, G244/5,
G77/4
r.+a :G207/4, G211/5
r.-aver:K3/31
- rām** (f.s.):ithal eden , boyun eğen
r.+ı :G91/4
r. et- :G13/5
r. ol- :G191/3
r.-ı mesīḥ:G51/3
- ramaḥ** (a.i.):hayat kalıntısı ; pek az şey
r. ḳal-:G224/6
- rast** (f.s.):doğru ; sağ ; uygunluk
r.+dır :72/3
r.-bīn :K5/8
- ravza** (a.i.):ağacı çayırı , çimeni bol olan
yer ; bahçe
r.+ña :K4/5
r.+sında:K3/23
r.-i ḥüsn:G2/2
r.+sı (ğubār-ı r.):G132/2
- raʿvī** (a.s.):rivayet eden , söyleyen , anlatan
r.-i tezvīr:G30/5
- raʿy** (a.i.):otlama ; otlatma ; teslim olma
r.-ı şebān:G48/1rayḥa (a.i.):koku
r.-i ḥayyīb:G227/4
- rāy** (a.i.):rey oy ; fikir
r.-ı tedbīr:Tar7/5
- rāyet** (a.i.):sancak , bayrak
r. :K3/70
r.-keş :Tar3/5
- rāyic** (a.s.):revaçta olan , sürümü olan
r.+i (zuyūf-ı r.):G188/2
- rāz** (f.i.):sır , gizlenilen şey
r.+ı:G206/2
r.+ını:G203/4
r. (maḥrem-i r.):G200/1
- rāzı** (a.s.):rıza gösteren , kabul eden
r.+dır :G34/7
r.+yım :G144/4
- rebāb** (a.i.):bir çeşit kemence
r. (çeng ü r.):G185/1, G65/1
- recm** (a.i.):taşa tutma , taşlama ; birine
atılan taş

- r. :G210/5, K2/24
- redd (a.i.):geri döndürme , geri çevirme , kabul etmeme; tanımama
r. :K2/27
- redif (a.s.):hayvanda birinin arkasına binen ; arkadan gelen
r.-i şif-r-i Rızāyī:TahII/5/5
- ref^c (a.i.):kalkındırma , yüceltme ; yukarı kaldırma
r. :K3/86
r. et- :G146/6
r. ol- :G199/2
r.-i dest-i mağrūr:G118/7
r.+e (ehl-i r.):G148/1
- refik (a.i.):arkadaş , yoldaş
r. :G48/3
r.-i rind:H/6
- refakat (a.i.):arkadaşlık ,refiklik , yoldaşlık
r.+le (ihvān-ı r.):G157/2
- refi^c (a.s.):yüksek, yüce
r. eyle- :G189/5
r.+iñ (kaşr-ı r.):G98/1
- refref (a.i.):ince , yumuşak kumaş ; kenar saçağı ; döşek
r. :K3/51
- reftar (f.i.):gidiş , yürüyüş
r. :G181/3, TahIII/4/3
r.ur- :G85/1
r.+e :G238/2
r.+ına :G235/6
r. et- :G191/5
r. ol- :G1/5
- reft (f.i.):gitme , gidiş
r.-i nazar:G28/2
- reg (f.i.):damar
r.-i tāk :G220/3
- reh (f.i.):yol
r.-güzer:G238/2
r.-i teslīm:G74/4
r.-i vuşlat:G259/7
r.-zen :G5/3, G91/3
r. (hāk-i r.):G110/1
- rehin (a.s.):rehin edilmiş
r. :G48/5
- rehber (f.s.):yol gösterici kılavuz
r.-i feyz:G128/4
- rehn (a.i.):tutu , ödünç alınan eşya
r.-i şarāb:G185/7
- re'is (a.s.):baş , başkan
r. :G123/3
r.-i kātībān:G224/4
r.-i māl:G239/4
r. ol- :G205/4
- rekābet (a.i.):gözleme , gözetleme ; birbirini çekememe ; kıskanma ; benzerleriyle yarışa çıkma
r. :G192/7
- rekat (a.i.):namazda bir kıyam , bir rüku ve iki sucūttan ibaret hareket
r. :K3/47
- remed (a.i.):göz ağrısı
r.-dīde :K3/82
- remz (a.i.):işaret , işaretle anlatma ; gizli ve kapalı bir surette söyleme
r.+i :G186/7
- remzi (a.s.):remze mensub , remiz ile ilgili
r.+niñ :G6/2
- renc (f.i.):ağrı sızı ; zahmet , eziyet
r. u belā:G238/5
r.-i hūmmār:G189/2, G194/1
- rencide (f.s.):incinmiş kırılmış
r. eyle- :G207/3
- reng (f.i.):renk ; türlü sazların ses benzerliği ; hile oyun ; suret şekil
r. ü bŷy:G65/3
r. ü bŷy-ı arzū:G199/1
- renk :renk
r. :G11/1, G205/2, K1/35, TahII/3/2
r.+den :G192/2
r.+e :G192/2, G63/5
r.+i :G35/4, G63/5
r.+in :G152/1, G178/1, G233/5, G251/6
r.+inden:G187/1
r. eyle- :G68/1
r. ver- :G83/3
r. ü bŷy:G1/2, G147/1
r. ü ihtişām:G170/3
r.-i hāl:G187/4
r.-i hŷn:G96/4
r.-i hāyā:G215/4

- r.-i āl:G187/1
r.-i istiḥyā-yı ruḥsār:G96/3
r.-i rūy:G241/1, G241/2
r.-i rūy-ı sāğar:G29/2
r.-i sipāh:G175/2
r.-i tezvīr:G97/4
r.-i yem:G202/3
r. (pür-r.):G38/5
r.+ine (bāde-i r.):G146/3
- resīd (f.fi.):**yetişti erişti ; maliyede kayıtlı paranın tahsil edilmesi
r. :K4/15
r. eyle- :G161/3
r.+e (nev-r.):G182/4
- resīde (f.s.):**erişmiş , yetişmiş
r. :Tar2/2
r. (nev-r.):G65/5
- resān (f.s.):**erişenler , yetişenler , ulaşanlar manalarıyla birleşik kelimeler yapar
r.+ı (nuşret-r.):K9/1
- resm (a.i.):**yazma , çizme ; eser , iz , nişan ; suret
r. :Tar1/5
r.+idir :K2/5
r. et- :G135/3, G175/4
r. eyle-:G258/2
r. ol-:G168/5
r. ü ādāb:G160/7, K3/80
r.-i ḥüsn:K1/21
r.-i ādāb:G181/5
r.-i dīvān-ı Süleymān:K3/6
r.-i fānūs:G252/4
- resme-dār (a.s.):**resmeden
r.+ına (ebrū-yı r.):G258/2
- resūl (a.i.):**elçi , peygamber
r.+e :K6/9
r.-i Kibriyā:K7/1
- Resūlullāh (a.i.):**Hazret-i peygamber
R. :G223/1, G223/2, G223/3, G223/4, G223/5, G224/1, G224/2, G224/3, G224/4, G224/5, G224/6, G224/7, G225/1, G225/2, G225/3, G225/4, G225/5, G24/3, K1/43
R.+a :K3/51
- reşīd (a.s.):**doğru yol tutan ; iyi hareket eden akıllı ; ergin
r. :K4/6
- reşk (f.i.):**kıskanma , hased günü
r. :G177/2, G256/5, G33/1
r.+iyle :K2/19
r. et- :Tar5/2, G213/1, G220/5, G98/3
r. eyle-:G113/4, G210/6
r.-i gerdiş-i tūr:Tar6/9
r.-i melek:K1/35
r.-i verdī:G202/2
- revḥā (a.i.):**rahat , gönül rahatlığı
r.+larıñ:K6/8
- revā (f.s.):**yakışır , uygun
r. :G135/4, G169/3, G196/5
- revāk**
r.-ı mihter:K2/19
- revāc**
r. :G46/1
r.+ıñ :G130/1
- revān (f.s.):**yürüyen , giden ; ruh can
r. :TahII/2/2, TahII/5/1, TahIII/1/1, G104/4
r.+dır :G26/2
r. ol- :G162/7
r. (kenār-ı cūy-ı r.):TahII/5/4
r. (āb-ı r.):G206/1, G235/6, G48/5, G90/1, K3/77
r. (serv-i r.):G113/4, G227/3, G43/3
r.+ı (āb-ı r.):G259/5
- reviş (f.i.):**gidiş , yürüyüş , tarz , üslub ;tutum
r. :G259/6, G70/7
r.+de :G2/7
r.+ler :G236/3
- revnāk(a.i.):**parlaklık , güzellik
r. :G199/1 TahII/3/1, G208/1
r.-ı ḥüsn:G68/2
r.-ı dībāce-i ḥüsn:G88/3
- revzen (f.i.):**pencere
r.+i :G238/1
r.+imizdir:G102/3
r.-i düzāh:K2/18
- revgān (f.i.):**yağ ; parlak ; üstü yağ gibi kayan parlak şey

- r.+ı (tavḳ-ı r.):K3/75
re'y (a.i.):görme , görüş
 r.+i :Tar3/5
 r.+idir (müsteşār-ı r.):Tar5/3
reyhān (a.i.):fesleḡen
 r.+ı (ḥaṭṭ-ı r.):K3/17
 r.+ı (būy-ı r.):K3/61
rezm (f.i.):kavga , dövüş , cenk
 r.:TahIII/4/4
Rıdvān (a.i.):cennetin kapıcısı olan büyük melek
 R.+e (riyāz-ı gülbīn-i R.):K4/14
 R.+ıfī (bāḡ-ı R.):K3/55
rıdvānī (a.i.):melek gibi olan , razı olan
 r. :K3/107
rıḥlet (a.i.):göç , göçme ; ölme
 r.+i :Tar8/5
rıkkıyyet (a.i.):kulluk , kölelik
 r.+de :G180/6
rıtl (a.i.):büyük kadeh
 r.-ı girān:G257/4
rızā (a.i.):hoşnutluk , memnunluk
 r.+sıyla:K3/82
 r.-yı Ḥaḳḳ:K2/35
 r.(pāy-ı r.):K5/12
 r.+dır (tīr-i r.):K5/9
Rızāyī :divan şairi Rızayī
 R. (redf-i şīr-i R.):TahII/5/5
rızḳ (a.i.):azık , yiyecek içecek şey ;
 Allah'ın herkese bahşettiḡi nimet
 r. :K4/2
ribā (a.i.):artma , çoḡalma ; tefecilikle
 alınan fahiş faiz
 r.-yı mescīd:G226/3
ricāl (a.i.):erkekler ; yayan ; yaya olanlar
 r.-i Naḳşibendī:K6/16, K6/2
rif'at (a.i.):yükseklik , yücelik
 r.+in:K3/6
 r.+inden:K2/19
 r.+le:K3/51
 r.+lice:K1/29
rīk (a.i.):salya ; aḡız suyu
 r.+ı:K3/81
 r. (turāb-ı r.):K3/81
rind (f.s.):kalender , dünya işlerini hoş
 gören kalender kişi
 r. (refik-i r.):H/6
 r.+i (çerāḡ-ı r.):G137/4
rindān (f.s.):kalenderler
 r.+ıfī :G97/3
 r.+la :G121/7
 r.-i ḥarābat:G170/2
 r.-i abdālān-ı destūr:G118/5
 r. (meclis-i r.):G211/1
 r. (meşreb-i r.):G29/2
 r.+ız (ehl-i r.):G139/4
rindāne (f.zf.):rind gibi
 r. :G257/4, G49/1
 r. ol- :G100/5
risālet (a.i.):elçilik
 r. :K3/56
 r.+dir (şāh-ı r.):K3/25
rivāyet (a.i.):söylenti bir haber veya
 hadisenin hikayesi
 r. :K3/78
riyā (a.i.):özü , sözü farklılık
 r. (ucb-ı r.):G215/3
 r. (esbāb-ı r.):G69/5, G80/1
 r.+sından (būy-ı r.):G47/7
 r.+yı (dalḳ-ı r.):G237/3
 r.+yı (zerk ü r.):G144/1
 r.-ālūde:G183/4
 r.-yı ḥuşḳ:G100/5, G109/8
riyāz (a.i.):bahçeler , aḡaçlar
 r.+ı :K1/27
 r.-ı üns:G257/3
 r.-ı gülbīn-i Rıdvān:K4/14
rīz (a.i.):gizli ses
 r. (ḳadeḡ-r.):G153/4, K3/93
rū (f.i.):yüz , çehre
 r. (siyeh-r.):K4/15
 r.+ya (meh-rū):G241/6
rūbā (f.s.):kapan , kapıcı manalarıyla
 birleşik kelimeler yapar
 r.+lar (dil-r.):G98/4
Rufā'ī :Rufai tarikatına mensub olan
 r. :G143/5
ruḡ (f.i.):yanak , yüz , çehre
 r. :K3/95
 r.+ın :G241/7
 r.+ları:TahIII/2/5

- r.+ının:TahII/3/1, TahII/3/2,
TahII/3/3, TahII/3/4
r.+ları:G192/2, G211/4, G227/2,
G75/3, K1/31
r.+larının:G153/1
r.+larından:G131/1, G2/2
r.+larıñı:G79/1
r.+larıñıñ:G34/2
r.+larının:K1/30
r.+umdan:G207/5
r.+ı (tāb-ı r.):G183/2
r.+ıñ (gül-r.):G202/1
r.+lar (lāle-r.):G66/2
r.+uñ (hāl-i r.):G69/2
r.+uñ:G197/2, G198/5
- rūḥ** (a.i.):can , nefes ; canlılık
r. :G179/4, G8/4, K58/5
r.+a :K5/11
r.+ımı :G6/5
r.+ın :G224/6
r.+um :G4/1
r.+una :Tar8/4
r.-baḥş :G5/2
r.-ı Kayser:K2/20
r.-ı gülzār:G236/1
r.-ı raḥşān:K1/34
r.-ı veş:G127/2
r.-ı ḳuds:G155/1
r.-ı ḳudsī:G251/8
r.-ı pāk:K3/106, Tar4/15
r.-ı sultānī:G108/5
r.-ı gülgün:G107/1
r.-ı mücemmim:G104/2
r.-ı pür-tāb:G12/5
r.-ı revān:G104/1
r. (ḡidā-yı r.):G52/3
r.+a (ṭabīb-r.):G47/6
r.(ḡidā-yı r.):G242/6
- rūḥān** (a.z.): ruh yönünden
r.+ı (cünd-i r.):K3/70
- rūḥānī** (a.s.):ruha ait
r.:K3/3
r.+cedir (ṭıbb-ı r.):G50/3
r.+de (ṭıbb-ı r.):G87/3
r.+de (meclis-i r.):G245/3
r.(enfās-ı r.):K4/2
- r.(mi'rāc-ı r.):K9/6
ruḥsār (f.i.):yanak , yüz, çehre
r.+e :G208/4
r.+ıñ :G115/3
r.+ıñ :G32/4
r.+ımı :G68/1
r.-ı gül :G99/4
r.+ı (gül-i r.):G194/2
r.+ıñ (hāl-i r.):G229/4
r.+ıñ (fikr-i r.):G67/2
r.+ıñ (mihr-i r.):G248/3
r.+ıñ (nūr-ı r.):G24/1
r.+ın (renk-i istiḥyā-yı r.):G96/3
r.+ıñ (şems-i r.):G25/1
r.+ın (şu'āc-ı mihr-i r.):G165/4
r.(gül-i r.):K3/91
r.+a (gül-i r.):G1/3
r.+ıñla (tāb-ı r.):G233/1
r.+ıyla (tāb-ı r.):G127/2
r.-ı şūḥ:G53/1
- ruḥşāt** (a.i.):izinler , müsadeler
r.-ı tām:G34/5
- Rüm** :Anadolu'ya verilen ad
R. (mollā-yı R.):K5/6, K5/17
R. :Tar7/7
- rumūz** (a.i.):remizler , işaretler
r.+uñ:G52/5
- rūşen** (f.s.):aydın , parlak , belli meydanda
r.:G4/2
r.-ger+i:Tar5/5
r.+lenir:G183/1
r.+i (ḳazā-yı r.):G238/1
r.+im (tabc-ı pāk-i r.):G251/8
- rūşenā** (f.s.):ruşen
r. ol-:G45/1
- rütbe** (a.i.):sıra , derece
r.:G108/2, G12/3, G165/5, G169/2,
G169/3, G260/5, K3/13,
K3/8, K3/89, K4/4,
TahII/2/2
r.+de:G155/5
r.-i ḥadd:K10/5
- rūy** (f.i.):yüz , çehre
r.+ı :G75/1
r.+ıñ :G234/3
r.+ında:G215/4

- r.+iñla :K4/1
 r.-1 hāzān:G182/4
 r.-1 şihhāt:G257/2
 r.-1 āl:G65/3
 r.-1 arzū:G199/1
 r.-1 bŷy-1 ŷevk:G127/3
 r.-1 dil:G172/2
 r.-1 zībā:K1/34
 r. (tābiş-i r.-1 felek):G74/1
 r.+1 (pertev-i r.):G65/5
 r.+ın (‘aks-i r.):G219/1
 r.+iñ (tābiş-i r.):G247/2
 r.+ına (gŷl-r.):G33/2
 r.+ınıñ (renk-i r.):G241/2
 r.+ları (gŷl-r.):G180/5
- rŷz**
 r. :K3/9
 r.+1 :G138/4
 r. u ŷeb:G127/3, G230/2, G70/4
- rŷze**
 r.-i hecr:G69/7
- rŷzgār (f.i.): rŷzgar**
 r. :Tar5/6
 r.+1 :G98/1
 r.-1 ‘aşk:G76/2
 r.-1 firāk:G140/4
 r.-1 nev-bahār:G243/4
 r. (kaşr-ı r.):G176/5
- rŷz(f.i.): gŷn**
 r.-1 haşr:G8/3
 r.-1 hicrān:G142/3, G161/2,
 r.-1 kıyāmet:G85/1, K2/37, M/11
 r.-1 kıyāmet-i maşer:G181/3
 r.-1 cezā:K5/16
 r.-1 dil-i efr.:M/1
 r.-1 ferrŷh:Tar3/1
 r.-1 maşer:G225/5, G24/4
 r.-1 ŷebinger:G244/1
 r.-1 vişāl:K5/16
 r.-nāme-i kŷsem:G13/5
- rŷbā (f.s.):kapan , kapıcı manalarıyla
 birleşik kelimeler yapar**
 r. (dil-r.):G84/1
- rŷbāb (a.i.):bir çeşit kemeñçe**
 r. (çeng ŷ r.):G97/3
- rŷcu^c (a.i.):dönme , geri dönme**
 r. :G142/5
- rŷkn (a.i.):bir ŷeyin en sağlam tarafı ; kolon
 , direk**
 r.-i a‘zām:G213/3
- Rŷstem (f.i.):İran Firdevsi’nin
 ŷehname’sinde adı geçen ŷnlŷ
 pehlivan**
 R. (tŷr-i R.):G88/2
- rŷsŷm (a.i.):vergiler ; usŷl**
 r.+iñ (eşbāh-ı r.):G204/6
- rŷsvāy (f.s.):rezil , itibarsız ŷerefsiz**
 r. :G37/5
- rŷ‘yā (a.i.):düş**
 r.+ları :G72/2
 r.+da :G12/4
- rŷ‘yet (a.i.):görme , bakma**
 r.:+iyle (likā-yı r.):K3/53
 r.-i asbāb:G91/5
- şacādet (a.i.):mutluluk , kutlu**
 s. :K2/2
 s.+lŷ :G109/5
 s.+de (kesb-i s.):Tar4/14
 s.+den (burc-ı s.):Tar1/2
 ş. (tāc-ı s.):G252/5
- şabā (a.i.):gŷn doğusundan esen hafif
 rŷzgar**
 s. :G1/5, G169/4, G32/3,
 K3/97
 s. (bād-ı ş.):G235/5,
 s. (dest-i ş.):G202/2, G238/3,
 G92/2, G139/3
 s.+ya (dest-i ş.):G259/3
- şabāh**
 ş.-ı ‘ārız:G169/2
- şabāvet :çocukluk**
 ş.+den :G136/4, G207/1
- şābit (a.s.):hareketsiz , kımıldamayan ;
 ispatlanmış**
 ş.+dir :G221/4
- şabr (a.i.):tahammŷl , sabır , dayanma**
 s. :TahIII/4/5
 s.+a :G80/3
 s. et- :M/4
 s.+1 (‘aql u ş.):G243/1
 s.+1 (hŷrmen-i ş.):G67/2
- şabŷh (a.i.):sabahleyin sağılan sŷt ; sabah**

- vakti sağılan süt
 ş. :G179/1
 ş.-ı seheri:G71/4
 ş. (bāde-i ş.):G179/6
- saç :saçmak
 s.+ar :G118/6
- sāde (f.s.):düz basit
 s. :G230/5, K2/23, K5/11,
 TahI/3/3
 s.+yem:TahI/2/5
 s.+yiz :G113/3
 s.+ler (dil-s.):G10/5
- şadā (a.i.):ses
 ş. :K5/4
 ş.+y1 :G261/5
 ş.-y1 şūr-ı yāhū:G63/2
 ş.-y1 çenk ü ney:G156/3
- şadākat (a.i.):dostluk , doğruluk
 ş.+le :K3/88
- şadef (a.i.):sedef , inci kabuğu
 ş. :G100/3, G137/3, G84/4
 s.+de :G82/6, G89/1
 s.+den :K3/58
 s.-dār+ı:G121/2
 s.-i dil :G203/8
- şādık (a.s.):doğru , gerçek , içten bağlılığı
 olan
 ş. u maşdük:G93/5
 ş.+ım (bende-i ş.):G160/8
- Şācdī :İrānlı meşhur şair
 Ş. :K6/18, G143/5
- şadme (a.i.):çarpma , tokuşma ; ansızın
 başa gelen bela
 ş.-i bād-ı ezel:G261/1
- şadr (a.i.):göğüs ; yürek
 s.+ımıñ :K2/9
 s.-ı mäh-ı tībān:K3/77
 s. (şerh-i ş.):Tar5/7
 s. (ziynet-i ş.):G53/3
 ş.+ma (halil-i ş.):K3/90
- şāf (a.s.):saf , temiz , halis
 s. :G138/7, G229/5, G252/3,
 TahIII/2/4
 s.-der-s.:K3/6
 şaf-ebriz:G232/3
 s.-eşkel:K1/27
- ş.+ıñ (mir'āt-ı ş.):G82/3
 şafa (a.i.):saflık , berraklık ; gönül şenliği
 s. :G141/5, G196/3, G197/5,
 G7/3, G9/2, K3/98, K7/7
 s.+da :G164/11
 s.+landı:G239/1
 s.+sı :TahII/3/1
 s.+sından:K3/31
 s.+ya :G138/5
 s.-bağş ol-:Tar4/13
 s.-bağş :K3/104, K3/4
 s.-bağşā:G43/4
 s.-güster:G208/4
 s.-güyān:Tar4/7
 s.-y1 eyyām:Tar6/8
 s.-y1 feyz:K7/13
 s.-y1 şem'-i hāndān:G99/4
 s.-y1 vaşl-ı 'üryān:K6/5
 s.-y1 vişāl:G259/5
 s.+da (müttek-i rāh-ı ş.):Tar6/5
 s.+da (şems-i ş.):K5/6
- şaff (a.i.):dizi sıra
 s.et- :G211/7
 ş.-ı nazar:G113/5
 ş.-ı ni'āl-i Nakşibendī:K6/18
- şafha (a.i.):bir şeyin düz yüzü ; bir cismin
 görünen tarafları
 s.-ı hüsn:G229/3
 s.-i dīvān:G230/5
 s.-i evrāk-ı hüsn:G88/4
 ş.-y1 evrāk:G94/2
- şāfī (a.s.):duru temiz ; samimi
 ş. (şūfī-i ş.):G198/1
 ş. (cām-ı ş.):G87/2
 ş.+niñ (ādem-ş.):K3/28
- şafk ()
 s.-ı semā:Tar1/3
- şafra (a.i.):öd , safra
 s.-i tevbe-i naşūh:G179/1
- şafvet (a.i.):saflık , temizlik
 s.+de :G153/3
 s.+le :G52/3
 s.+de (sāhil-i s.):G45/2
- şag :sağ taraf
 ş. :G224/4
 ş. u şol:G204/6

- sāgar** (f.i.):kadeh,içki bardağı;Allah'ın nuru ile dolan insan gönlü
 s. :TahIII/4/4
 s.+1 :K2/1
 s.+ım :G29/4
 s.-veş :G107/1
 s.-1 Cem:G155/2, G7/3, G8/3
 s.-1 feyz:G128/2
 s.-1 mestî:G96/4
 s.+1 (reng-i rüy-ı s.):G29/2
 s. (hâtt-ı s.):G183/3
 s. (neş'e-i s.):G165/1
- sāha** (a.i.):meydan , avlu
 s.+sın :G106/4
 s.-1 çeşm:G207/4
 s.-i lütf:G115/5
 s.-i çeşm:G244/2
 s.-i seyr-i sülük:G155/5
- şahābe** (a.i.):sahibler , sahib çıkanlar
 ş.-i kirām:G4/3
- şahb** (a.i.):gürültü , patırtı etme
 ş.+ına :K3/107
- şahbā** (a.i.):şarab
 s. :G255/2, TahIII/1/5
 s.+dan (keyf-i ş.):G129/1
 s.-y1 aşq:G139/4
 s.+y1 (neşve-i ş.):G246/1
 s.-y1 feyz:G256/3
 s.-y1 ter:TahIII/2/5
- şāhib** (a.s.):sahip ; bir vasfı olan
 ş.-emānet:K7/15
 ş.-şaşt :G81/5
 ş.-vefā :K7/8
- şāhil** (a.i.):deniz göl kenarı , kıyı
 ş. :K3/22
 s.-i imkân:G46/4
 s.-nişin-i fark:G84/4
 s.-i şafvet:G45/2
 s.-i fark:G163/4
 s.-i imkân:G121/2
 s.-i maşşūd:G123/3
 s. (kef-i s.):G28/1
- şahrā** (a.i.):kır , ova , çöl
 s.+dan :G146/5
 s.+ları :G190/4, K2/16
 s.-y1 fenā:G143/7
- s. (sünbül-i s.):G88/1
- saht** (f.s.):katı sert , kuvvetli , güçlü
 s. ol- :G81/5
- şahv** (a.i.):ayılma , ayıklık ; iyileşme
 ş.+1 :G154/5
 ş. u mahv:G29/7
- şahve** (a.i.):ayıklık , uyanıklık
 ş. gel- :G131/3
- sa'īd** (a.i.):mutlu , uğurlu ; ahiretini hazırlamış kimse
 s. :K4/1
 s.-i bü'l-hayr:12/6
 s. (ıyd-ı s.):G161/2, Tar3/3
- sā'il** (a.s.):sual eden (a.i.):dilenci
 s.+dir :G145/5
- sā'ir** (a.s.):seyreden , yürüten ; bir şeyden kalan başka şey
 s. :G231/3
 s. :G188/4, K2/5, K3/73
 s.+e :K3/101
- şakın** :sakınmak
 ş. :G186/1, G247/7, G70/5, K6/11
 ş.+ip :G201/1, G204/4
 ş.+ırlar:G201/5
- sakız** :sakız
 s.+1 :TahIII/3/3
- Sakız** :Sakız Adası
 S.+1 (adası):Tar7/7
- sākī** (a.s.):su veren , su dağıtan ; içki sunan
 s. :G112/1, G137/4, G207/3, G222/1, G225/5, G240/1, G242/2, G254/5, G29/4, G7/3, G75/6
 s.-i bezm-i İlāhî:K2/1
 s.-i devrān:G125/2, G183/5, G211/1, G250/5, G258/3
 s.-i devrān-ı harābat:G35/1
 s.-i feyz-i hüdāvānî:K3/24
 s.-i feyz-i ezel:G1/3
 s.-i gül-çehre:G185/1, G62/1
 s.-i kevşer-fem:G8/3
 s.-i meh-rū:G249/3
 s.-i pür-işve:G185/7
 s. (leb-i s.):G245/3
 s.+den (dest-i s.):G87/2

- s.+den (nergis-i s.):G99/5
s.+yi (yār-ı s.):G203/2
- sākiyā (a.):**ey saki anlamında sesleniş
s. :G113/1, G144/3, G178/1,
G189/1, G192/2, G97/1
- sākiyān (**
s. :G12/3
- şakla :**saklamak
ş.+r :G106/1, G106/2, G106/3,
G106/4, G106/5,
- sāl (f.i.):**yıl
s.-ı nevī:Tar2/5
- şal :**salmak
s.+ar :G159/4, G175/5, TahIII/3/5
s.+dı :G132/3, G202/1, G79/4,
K1/26
s.+dım :G174/4
s.+dığı :G180/1
s.+ınca:G225/5, G246/5
s.+ıp :G124/3, G166/3, G203/8,
G205/4
s.+mış :G209/2, G243/2
s.+sa :G260/4
- şalāt (a.i.):**namaz
ş. :K2/34
ş.+iñ :K4/9
- sālī (**
s.+de :G187/4
- sālīk (a.s.):**bir yola giren ; bir tarikata
girmiş bulunan
s. :G146/5, G205/3
s.+i :G143/5
s.+iñ :G83/5
s.-i nehc-i reşād:Tar5/4
- sālīm (a.s.):**sağ , sağlam
s.+dir :K11/5
- sāmi^c (a.s.):**işiten , duyan
s. :G134/3
- sāmīr (a.s.):**meyvalı , meyve tutmuş
s.+de :G114/2
- şan^cat (a.i.):**ustalık , sanat ; bir şeyi güzel
yapmak
ş. :G141/4, G85/7
ş.-ı harb:Tar7/6
- şan- :**sanmak
ş.- :G254/1
- s.+ır :G108/2, G13/1, K5/12,
TahII/2/3
- s.+ma :G171/1, G206/1, G206/2,
G206/3, G206/4, G206/5,
G209/2, G244/3, G249/6,
G63/4, G69/7, K2/14,
K5/11, K6/12, TahI/4/5
- saña :**sana
s. :G1/1, G1/2, G1/3, G1/4,
G1/5, G24/3, G112/4,
G143/7, G153/3, G167/5,
G188/2, G201/2, G204/2
G215/3, G229/7, G237/5,
G247/2, G255/3, G48/3,
G61/5, G63/5, G87/2, G96/2
K3/101, K3/88, M/13,
Tar4/10
- sandal :** küçük su kayığı
s.-ı ^caşk:G107/2
- şānem (a.i.):**put
ş.+ler :K3/33
- şānevber (a.i.):**sevgilinin boyu ; çam fıstığı
ağacı
ş. (serv-i ş.):G81/2
ş.+de (şāh-ı ş.):G128/1
- sānī (a.s.):**ikinci
s. :K3/48
- şanki :**sanki , öyleymiş gibi
ş. :G101/4, G108/6
- şanşur (**
s.+dan :G182/3
- sār (a.i.):**öc , intikam
s.-ı dehen:G259/4
- şar :**sarmak
ş.+ıldı :G229/1
ş.+ılır :M/5
- sārā (f.s.):**halis , katıksız
s.-yı hatt:G130/1
s. (^canber-i s.):G88/1
- şarāhat (a.i.):**ibarede açıklık
ş. :G74/3
- şarf (a.i.):**harcama masraf etme ; para
bozma
s.-ı hırs:G118/6
s.-ı izāf-ı mezīd:K4/10
s.-ı nazar et-:G72/6

- s.-1 nazar:G80/8
s.-1 vaqt-i naqd:G63/3
- sāre**
s.+yem:Tah1/2/3
- Sāsānī** :İran'lı olan
S. (mülük-1 'āl-i S.):K3/73
- şat** :satmak
s.- :G215/3
s.+dığı :M/10
s.+ıdı :TahIII/1/5
s.+ıldı :G164/6
s.+ma :G255/4
s.-mağ :G79/2
- şatvet (a.i.)**:birinin üzerine şiddetle sıçrama
; ezici kuvvet
s.-i 'aşk:G251/4
- şav** :savdı
ş.+dı :G136/3
- şavb (a.i.)**:taraf , yön
ş.+ına :G33/5
- Sāve (a.i.)**: Save gölü
S. (baħr-ı S.):K3/32
- şavlet (a.i.)**:şiddetli hücum , saldırma
ş.+de :G202/5
ş.+iñ :K2/29
- savm'a (a.i.)**:oruç ayı
s.+da :G110/3
- şavrul** :savrulmak
ş.+du :G164/7
ş.+duğum:G180/3
- şavur** :savurmak
ş.+du :K2/21
- say** :saymak
s.+mağa:G102/5,
ş.+ar :G85/4
ş.+dı :G238/5
ş.+ılmaz:K1/42
- şafy (a.i.)**:çalışma , çabalama
s.et- :G138/5, G27/4
s.eyle- :G204/1
s.-i meşkür:Tar6/5
- şayd (a.i.)**:av , avlama
ş. :G260/4, K1/28, K2/20,
s.+ı :G194/4
s.eyle-:G11/4
s.ol- :G230/1
- s.-1 ħisn:K3/39
- sāye (f.i.)**:gölge
s. :G182/3, G225/5
s.+n :K3/99
s.+ñ :Tar4/8
s.+sin :G260/4
s.+sinde:G8/3, K3/41, Tar7/11
s.sal- :G209/2
s.-bān :K3/42
s.-i ebrū:G249/1
s.-i lāhūt:G92/4
s.-i lütf:G113/4, G64/3
s.-i şehbāl-i hümā:G175/5
s.-i zülf:G75/1
- şayhā (a.i.)**:bağırma
ş. :K2/24, K2/33
ş.+sından:K3/34
- sāz (f.i.)**:müzik aleti;silah;kuvvet
s. :G112/2, G202/4, K1/13,
K5/4
s.+ına :G192/1
s. (nağme-i s.):G200/2
- seb'a (a.s.)**:yedi
s.-1 etvār-ı qalb:G150/5
s.-1 seyyāre:G105/2, G146/4
- şebāt (a.i.)**:yerinde durma , sözünden
vazgeçmeme
ş.eyle- :G47/5
- sebeb (a.i.)**:sebeb;bahane;alaka
s. :G130/2, G74/2,
s.+den :G118/3, G60/2
s.-kār :G205/5
- sebk (a.i.)**:bir şeyi eritme,kaliba dökme
s. :K3/63
- şebt (a.i.)**:yazma , kaydetme
ş. :G37/1
- sebze (f.i.)**:sebze
s.-i ħaṭṭ:G259/5
- seccād (a.s.)**: çokça secde eden
s. ('Alī-i ħazret-i s.):K7/5
- secde(a.i.)**:namazın farzı
s.-i şükrān:G203/5
- seç (**
s.+di :K5/1
- sefer(a.i.)**:yolculuk;savaş;defa,kere
s.+idir :G71/3

- s. et- :G235/7
s.-i der-vaṭan:G35/5
- sehā** (a.i.):beyin zarı
s. :K4/4
- sehāb** (a.i.):bulut;karanlık
s. :K2/15
s.-i gülgülü:G241/3, G241/4
- seher** (a.i.):tan yeri ağarmadan önceki vakit
s. :K3/7
s.-gāh (şubḥ-ı s.):G218/3
s. (şam u s.):G166/5
- seherī**(a.s.):seher vaktine ait olan
s.+dir (şabūḥ-ı s.):G71/4
- sehm** (f.i.):korku ,dehşet
s.-i każā:G181/4, K5/10
- sehv** (a.i.):yanlış;yanılma
s. :K6/4
- sekīnet**(a.i.):dinlenme,gönül rahatlığı
s. :K3/85
- sel** (a.i.):sel;şiddetle gelen şey
s.+e :G38/1
- selām** (a.i.):barış, rahatlık ; sonu iyi ve hayırlı çıkma ; fani ; selam
s.+ı :G101/1
- selāmet** (a.i.):salimlik eminlik ; kurtulma ; iyi netice ; cümlelerin düzgün ve doğru olması
s.+le :K3/86, K4/6
s.+den (ehl-i s.):G116/3
s.+dir (kūşe-i cāy-ı s.):G129/4
- selb** (a.i.):zorla alma ; kaldırma , giderme ; menfileştirme
s. ol- :G254/2
- semā** (a.i.):gökyüzü
s. :K6/18
s.+ya :G182/2
s.+ya :H/11
s.+da :K3/48
s.+niñ :K3/36
s.+ya (bezm-i s.):G139/5
s.+ya (safk-ı s.):Tar1/3
- semāhat-kār** (a.i.):cömert olan
s. :G107/3
- semāvāt** (a.i.):gökler ; insanların ulaştığı büyük aşamalar
s.+da (nūru's-s.):K3/68
- s.+ı (arz u s.):G124/4
- semen** (f.i.):yasemin
s. :G186/5, G242/6
- semir** (a.s.):meyve veren , meyveli
s.-i bezm-i akdes:g223/3
- semm** (a.i.):zehir ağı
s.-i muḥabbet:G66/3
- semt** (a.i.):taraf , cihet , açıklık
s.+imize:G197/1
s.-i Hicāz:G1/5, K3/22
s.-i fūrū:G85/3
s.-i vişāl:G107/2
- sen** :sen
s. :G104/4, G144/2, G146/5
G184/2, G184/5, G188/1,
G188/2, G188/3, G188/4,
G188/5, G190/1, G190/2,
G190/3, G190/4, G190/5,
G191/5, G193/1, G193/2,
G193/3, G193/4, G193/5,
G206/1, G235/8, G235/9
G245/2, G246/3, G25/3,
G27/2, G29/5, G31/5
G38/3, G61/1, G61/2,
G51/5, G64/3, G72/5,
G89/5, G95/6, G 98/5, K4/3
s.+de :G223/2, G95/6, G95/6,
K10/6
s.+den :G136/5, G204/4, G225/1,
G24/3, G5/1, G97/5, H/14,
K3/83
s.+i :G123/3, G188/3, G201/4,
G201/5, G205/5, G215/1,
G219/3, G253/4, G30/3,
G92/5, G95/6, K10/6
s.+iñ : G194/1, G194/2, G194/3,
G194/4, G194/5, G111/2,
G135/3, G136/5, G151/1,
G151/2, G151/3, G151/4,
G151/5, G165/5, G170/5,
G172/2, G189/5, G206/4,
G224/6, G239/4, G245/2,
G246/8, G25/3, K3/102,
K3/95, Tar4/11, Tar4/4,
s.+iñdir:G189/5
s.+iñle :G170/5, G196/2

- s.+sin :G224/7
s.+siz :G188/5, G207/3, G238/4,
G71/1, G71/2, G71/3, G71/4,
G71/5, G71/6, G71/7
- senā (a.i.):**övme , övüş
s. :K9/7
s.+lar (nāle-i cenk ü s.):G207/4
- senāhānī (a.s.):**öven medheden
s. :K3/46
- sencām**
s.-i ʿālem:K4/9
- seng (f.i.):**taş
s.-i hārā:G186/2
s.-i muşallā:G186/6
s.-i nişān:G91/1
s.-i siyeh:K3/11
s. (bī-pāyān-ı s.):G225/4
s.+ifn (dil-i s.):G186/2
s.+ine (dil-i s.):G146/5
s.+iniñ (dil-i s.):G152/1
- ser (f.i.):**baş
s. :G206/5, K3/2, K3/43
s.+de :G140/3, G68/4
s.+i :G157/1, K2/1
s.-beceyb:G14/3, G82/1
s.-beste:G148/2, G148/3
s.-büleñd-i Burāk:K3/45
s.-hoş :G79/3
s.-kāfile:G78/6
s.-keş :G144/2
s.-keşlik:G256/4
s.-keşte eyle-:G140/7
s.-keşte:G219/2
s.-levha:K2/8
s.-ā-s. :K3/64
s.-te-s. :G130/3, G253/3, G82/2,
K3/15, Tar3/2
s.-levha-i dīvān:K1/1
s.-lisān-ı maʿnevī:G251/6
s.+māye-i ūamgā:G80/2
s.-halkā-i bezm-i İlāhī:G245/2
s.+de (kāse-i s.):G217/1
s.+den (derd-i s.):G186/4
s.+den (sevdā-i s.):G127/5
s.-gerdān:TahIII/1/4
s.-firāz-ı ʿahd u ikrār:G14/3
- s.-fürū:K3/74
s.-gerdān et-:G76/2
s.-gerdān-ı hayrān:G96/2
s.-geşte:G209/4, G62/3
s.geşte-i çün ü çirā:G45/5
s.-mest et-:G153/4
s.-nigün:K3/33
s.-menzil-i maqşūd:G192/4
s.-i kāfile:G104/4
s.-i engüşt-i zībā:G43/2
s.-i mestāne:G125/1
s.-i sevdā-zede:G
s.-i sühan:G114/5
s.-tāb+a:G133/2
s.-şāh-ı vücūd:G223/1
s.-i zülf:G187/3
s.-i zülf-i siyeh:G217/5
s.-keş (esb-i s.):G232/5
s.-şār (bāde-i s.):G3/1
s.-şār (mey-i s.):G116/1
- serāb (a.i.):**ılgın ; öteki dünya
s.+ı :G247/1
s. ol- :G185/6
s.-keş :G26/3
s.-ender-s.:G31/2
s.-ı ʿayn:G26/5
- serāy (f.i.):**saray büyük konak ; hükümet
konağı
s.+ın :G198/3
s.+ında:G124/3
s.-ı cism:G108/5
s.+ı (kah u s.):H/6
- serd (f.s.):**soğuk , sert , haşin çirkin
s.+i (āh-ı s.):G182/4
- ser-dāde (f.b.s.):**baş vermiş , baş göstermiş
olan
s.+yiz :G113/1
s.-i taqdir:G171/7
- ser-dar (f.b.i.):**komutan
s.+da :G249/4
s.+lığın:G182/5
- serīr (a.i.):**taht ; yatacak yer
s.+inde:Tar5/12, Tar6/11
s.-i ʿilm:K7/8
s.-i hüsn:G68/4
s.-i kaħr:K3/25

- s.-i devlet:Tar3/4
s.-i sırr:G106/3
ser-māye (f.b.i.):ana mal ; ana para ; bilgi
ustalık
s.+dir :G63/4
s.+m :K3/105, Tar4/14
s.+min:G224/2
s.-i 'adv:G173/4
serseri (f.s.):ötede beride başıboş gezen ;
beyhude
s. :K2/16, K2/22
serv (f.i.):servi ; sevgilinin boyu
s. :G85/1
s.-āsā :G88/5
s.-i hıramān:G181/3, G230/4
s.-i şanavber:G81/2
s.-i kıadd:G64/3
s.-i bālā:G191/5
s.-i çemen:G104/1, G242/7
s.-i revān:G113/4, G227/3, G43/3
s.-i sehī:K1/20
s.-i ziver:G182/3
s.er+idir:K7/12
s.er-i dīn-dāver:K2/7
servet (a.i.):mal mülk , zenginlik varlık
ş.-i 'ömr-i girān:G53/4
ses :ses
s.+sizce:G141/2
setr (a.i.): örtme , kapama , gizleme
s.-i hicābāt:G115/3
setre (a.i.):düz yakalı çuhadan yapılmış
elbise
s.+siniñ:G159/3
sev :sevdiceğim
s.+diceğim:G123/2
s.+elim:G161/2
sevāb (a.i.):Allah tarafından
mükafatlandırılan hareket
s.-i ins :K6/19
s. (ecr-i s.):G97/4
sevād (a.i.):karalık , siyahlık karartı ; yazı ;
s.+1 :K1/26
s.-i a'zām:G243/3
s.-i kākül:G246/7, G258/1, K3/67
sevb (a.i.):bez , elbise
ş.-i mecāz:G237/2
sevdā (f.i.):aşk , sevgi
s. :G254/1
s.+dan :G129/2
s.+lanır:G64/1
s.+ñ :G72/2, M/12
s.+sı:G78/6
s.+yı:G246/7
s.-zede:G213/3
s.-i ser:G127/5
s.-yı hañ:G130/1
s.-yı cünün:G173/2
s.-yı çiçek:G90/2
s.-yı kerāmet:G237/4
s.-yı süveydā:G209/3
s.+ya (ehl-i s.):G175/2
seyāhat (a.i.):yolculuk , gezi
s. :G172/3, H/1
seyelān (a.i.):akmak
s. et- :G90/4
seyf (a.i.):kılıç
s. ü sinān:G121/6
s.-i illallāh:G149/2
s.-i şārem:K3/72
seyl (a.i.):sel ; şiddetle gelen şey
s.+i (zebün-i s.):G28/1
s.-āb:G177/3
seyr (a.i.): yürüme yürüyüş ; yolculuk ;
eğlenmek üzere bakma ; uzaktan
bakıp karışmama
s. :H/2, K3/30, K3/64, K3/96
s.+de :G90/1
s.+i :G219/4
s. et- :Tar4/5, H/4
s. ol- :G148/1
s.-i 'ālem-i āb:H/5
s.-i kalb-i ma'nevī:G48/3
s.-i cemāl et-:G34/3
s.-i cemāl:G12/4
s.-i çemen:G157/2, G259/5
s.-i ezhār:G176/2
s.-i maķāmat:G148/3
s.-i māh:G241/6
s.-i nevā:G131/5
s.-i sülük:G138/5, G155/5, G74/4
seyrān (a.i.):gezinme , bakıp seyretme
s. :G78/5

- s.+a :G141/5, G230/4, K1/11
s. ol- :G6/1
s.-gāh-ı kalb:G238/1
seyyāh (a.i.):yolcu , gezici
s. :G82/1
s. ol- :G116/4
seyyār (a.s.):gezen , dolaşan ; yerli olmayıp istenilen tarafa taşınabilen ; gök cismi
s. ol-:G108/3, G164/10, G84/1
sezā (f.s.):münasip , uygun
s. :G181/3, K5/1, Tar6/13, Tar7/6
şiddik (a.i.):doğruluk , dürüstlük
ş. :G138/2
ş. u teslīm:G45/5
şiddik (a.s.):sözünün eri ; Hazreti Ebubekir'in lakabı
ş.-i ekber:K6/13
şifāt (a.i.):hal , suret , şekil varlık
ş. :G261/4, K6/9,
ş.+ı :G211/6
ş.-i āhenger:K2/27
ş. (pervāne-i ş.):G110/2
şıg :yüksek olmayan
ş.+maz:K3/90
şihhāt (a.i.):sahihlik , doğruluk ; sağlamlık , sağlık
s. :G131/2, G60/1, G87/3
s.+i (rūy-ı ş.):G257/2
şık :gevşek olmayan , sıkı
ş. :G141/5
ş.+ılmaz:G52/2
şıkı :sıkı
ş. :G144/3
şıklet (a.i.):ağırlık , yük , sıkıntı
s.+i (bār-ı ş.):G257/4
s.-i endişe-i dehr:G52/2
ş.-i mihmān:G60/4
silā (a.i.):memleketine gitme , akrabasına ulaşma
s.-yı vāşıla:G78/4
sırr (a.i.):gizli tutulan , kimseye söylenmeyen şey ; Allah'ın akıl ermeyen hikmeti
s.+ıdır :G121/8
s.+ım :G112/3
s.+ıma : G6/5
s.+ıñ :G239/5
s.+ına :K1/25
s. et- :G221/3
s.-ı aşk:G127/5, G155/1
s.-ı Hudā:TahI/5/5
s.-ı Hakk:G246/3
s.-ı dehān:G10/5, G24/1
s.-ı maḥfi:G220/4
s.-ı mir'āt-ı dil:G1/13
s.-ı mübhem:G229/8, G6/5
s.-ı telkīn:G218/2
s.-ı vaḥdet:G182/2
s. (cılve-i s.):G76/4
s.+ımı (serīr-i s.):G106/3
s.+a (tūṭi-i s.):G259/2
sīb (f.i.):elma
s.-i zekā:G255/2
sidre (a.i.):en yüksek makam
s.+den :G43/3
s.+ye :K3/49
sifāl (f.i.):testi saksı parçaları ; çanak ; orak
s. :G229/2
s. et- :G29/4
sihām (a.i.):oklar
s.-ı każā:G11/4
sihr (a.i.):büyü ; fetanlık
s.et- :G227/1
s.ol- :G90/3
s.ü efsün:G249/7
s.-i revnaç:G92/6
s.-i helāl-i Naḫşibendī:K6/17
sikke (a.i.):para üzerine vurulan damga ; madeni para ; düz yol
s.-i dīn :G46/1
sil :silmek
s. :G184/1, G226/2
s.+diler:G89/2
s.+er :G228/1
s.+memiş:G94/2
silk (a.i.):iplik ; sıra dizi ; yol meslek
s.-i ta'zīm:K4/9
s.-i vāhid:K7/15
sille :tokat
s.+yi :G141/4

silsile (a.i.): zincir ; zincirleme olan şey ;
soy sop ; sıradağ

s. :G114/3, G123/5, G248/1
s.+sidir:K6/13

sim (f.i.): gümüş , gümüş para

s. :G88/1, K2/15
s. ü serv:G88/5
s.-ten :G241/5

sim-âb (f.i.): cıva

s.-ı pür-temkîn:G178/4

simîn (f.s.): gümüştan , gümüş gibi

s. :G241/5, G242/5,
s.+den (lâle-i engüşt-i s.):K2/13
s.+ini (bîni-i s.):G43/2

simurg (f.i.): masal kuşu , anka kuşu

s. :G235/7
s.-şifat :G38/4

sîne (a.i.): göğüs yürek

s.+de :G128/2, :G140/1, G171/6,
G217/4, G219/5, G238/1,
G35/1, s.+den :G150/3,
G176/2, G184/1, K1/39

s.+m :G106/4, G251/3, G33/1,
s.+mde:G101/3, G210/9,
s.+mi :TahI/5/3

s.+niñ :G36/4

s.+si :G152/3, TahIII/2/4

s.+sin :G181/4

s.+sinde:G103/5, G88/4

s.+sine:G148/4

s.+sini :G211/4

s.-pāk:G149/3

s.-i ‘āşık:G137/2, G153/3, G28/5

s.-i ‘uşşāk:G71/2, G71/2,

s.-i āyīne:G164/11

s.-i bīkīne:G184/1, G219/1

s.-i baht:G109/4

s.-i ehl-i tarīkat:G149/2

s.-i kāfūr ol-:G170/1

s.-i meh:K2/14

s.-i vażf:G179/3

s.+i dīvāne:G220/1

s.+den (halvet-sezā-yı s.):G184/5

s.+m (cemāl-i s.):G161/4

s.+de (āsumān-ı s.):G124/4

s.+de (cāme-ḥ’āb-ı s.):G27/4

s.+de (hāle-i s.):G210/1

s.+mde (mir’āt-ı s.):K3/104, Tar4/13

s.+me (kenār-ı cūybār-ı s.):G242/7

s.+mi (kūşe-i s.):G201/2

s.+mi (şeyḥü’l-ḥarem-i s.):G167/1

s.+miñ (mūsikī-i s.):G182/3

s.+si (furūğ-ı s.):K3/68

s.+sin (şikāf-ı s.):G124/2

s.+sinden (şikāf-ı s.):K3/96, Tar4/5

sipāh (f.i.): asker , ordu

s.+ın :G108/5

s.+ıñdır:G151/1

sipāh ol-:G244/2

s.-ı ḥāver:K2/34

s.-ı çemen:G159/6

s.-ı sünbülī:G256/1

s.-ı şevk:G164/9

s.+ı (reng-i s.):G175/2

s.+ın (ğam-ı s.):G189/4

sipās (f.i.): şükretme , dua etme

s. :G145/5, K11/5

sipehsā

s.+lar :G172/5

sipihr (f.i.): talih ; sema

s.-i nazm:K1/10

sır-âb (f.s.): suya kanmış ; taze körpe

s. :G172/6, G31/2

s.-ı eltāf:K6/24

s.-ı nazar:G235/6

sırâc (a.i.): ışık , kandil

s. :G46/3

sîret (a.i.): bir kimsenin gidişi hali , tavrı ;

hal tercümesi

s.+de :G27/1

s.+i :G231/4

s.+le (ḥüsn-i s.):G188/1

s.-i mazmûn:G212/7

sirişk (f.i.): gözyaşı

s.-i çeşm.:G140/5, G96/5

sitem (f.i.): zulüm , haksızlık , eziyet ,

çıkışma

s.+inden:G70/5

s.+ler :G216/2

s.-dîde :K3/79

s. (mevc-i s.):G169/3

sivā (a.i.): başka , gayrı

- s.+dan :G33/4, G186/7
s.+yı :G246/7
s.+yı (nağış-ı s.):G94/2
- siyâh** (f.s.):kara ;zenci
s. :G258/2
s.+iñ :G125/5
s.+ında:G69/2
s.-ı sünbülî:G256/5
s. (kâse-s.):G141/3
s. (zülf-i s.):G255/1
s.+ı (baht-ı s.):G175/1
s.+ı (nür-ı s.):G246/7
s.+ım (baht-ı s.):G136/1
s.+ın (hañ-ı s.):G43/1
s.+iñ (zülf-i s.):G105/3
s.+ında (hâl-i s.):Tar4/4
s.+ında (çeşm-i s.):K3/26
s.+ından (çeşm-i s.):G172/4
s.+ındır (şive-i çeşm-i s.):G151/2
s.+ındır (zülf-i s.):G109/5
- siyeh** (f.s.):siyah
s. :G152/3
s.-fâm :G171/2
s.-kar :G192/1
s.-mû :K1/36
s. (ser-i zülf-i s.):G217/5
s.+i (çeşm-i s.):G212/2
- şoğut** :soğutmak
ş.+mağda:TahI/3/1
- şoñbet** (a.i.):görüñüp konuñma , arkadañlık
s. :G87/1
s.+i :G111/6, G257/3, G35/3,
K8/5
s.+leri :K5/11
s. et- :G89/3
s.-i hâş :K4/3
s.-i ağıyar:G164/4
s.+e (bezm-i ş.):K5/5
s.+iñ (ehl-i ş.):G31/2
- şol** :sol taraf
ş.+unca (şag u s.):G204/7
- şol** :solmak
ş.+durarak:G143/6
- son** :nihayet ,arka , son
s. :G187/3
- şoñra** :sonra
- ş. :G144/4, G184/1, G204/7,
G27/4, G3/6, G97/5, K1/18,
M/7
ş.+mızı:G255/1
- şor** :sormak
ş. :G154/1, G154/2, G154/3,
G154/4, G154/5, G84/1,
G84/2, G84/3, G84/4,
G84/5
ş.+arlar:G108/7
ş.+du :G202/1, G202/5
ş.+sam :G79/7
- sor** :sormak
s.+ar :G228/1
s.+arsan:G228/5
s.+mazdı:G201/1
- şoyun** :soyunmak
ş.+du :G246/4
- sön** :sönmek
s.+dü :K3/32
s.+düdü:K3/75
s.+mez:G140/5
s.dür+mege:G173/1
- söyle** :söylemek
s.- :G200/1, TahIII/5/3
s.+r :G229/8
s.+me :G204/4
s.+mez:G154/4
s.+yen :G233/5
s.+yin :G180/1, G180/5
- söyün** :sönmek
s.+mez :G173/4
- söz** :söz
s. :K3/102
s.+dür :G230/5
s.+leri :G36/2
s.+lerin:G36/1
s.+ü :Tar4/11
s.+üm :G104/1, G104/5, K1/7
s.+ünde:G47/3
s.+üne :G204/6
s.+üyle:G247/4
s. ver- :Tar4/3
- sü'** (a.i.):kötü fena
s.-be-s.:G133/4, G190/4, K3/69
- şu** :su

- ş. :G183/3, H/13
 ş.+casına:G227/3
 ş.+da :G157/3
 ş.+l :G226/2
 ş.+lar :G206/4, TahII/3/5
 ş.+larda:G123/3
 ş+larında:G3/3
 ş.+ya :G90/4
- su^cāl (a.i.):soru
 s.l et- :G189/2, G34/1
 s.-i Nakşibendî:K6/23
- şubḥ(a.i.):sabah,sabah vakti
 ş. :G133/4
 ş.+a :G210/8, G247/4, G250/4,
 K2/26
 ş.+ı :G148/1
 ş.-dem:G202/2
 şubḥ-gāh:Tar3/1
 ş.-i mesā:G101/2
 ş.-i seher-gāh:G218/3
- sūd (f.i.):fayda kar ;sevdalılar
 s. :G255/4
 s. u būd:G121/4, G63/3
 s.-i ʿaşq:G133/2
- sudde (
 s.-i iclāl:Tar5/1
- şūfī (a.i.):tasavvuf ehli;sofu
 ş. :G138/7, G183/4, G215/1,
 G99/2, G110/3
 ş.-i şāfī:G198/1, G76/3
- şūfiyā (a.):ey sufi manasında sesleniş
 ş. :G144/1, G87/2, G95/1,
 K10/1
- suḥte (f.s.):yanmış , tutuşmuş ; medrese
 talebesi
 s.+dir :G248/2
 s.-i pervāne:G213/4
- sūk (a.i.):çarşı , pazar
 s.-i ʿirfān:G124/5
 s.-i maʿārif:G107/5
- sukkerīn (a.i.):şeker
 s. :G79/7
- şulḥ(a.i.):barış;
 ş.+a :G232/1
- sultān (a.s.):padişah , hükümdar ; saray
 ailesinden bayan
- s. :K1/16, K3/45, K8/1, K8/2,
 K8/3, K8/4, K8/5, K8/6,
 K8/7, Tar5/13, G24/2
 s.+e :K1/17
 s.+ım :G153/3, K3/13, Tar4/8
 s.-i ʿaşq:G49/4, K5/7
 s.-i şāfī-i muḳtedā:K7/11
 s.-i ālī:K3/12
 s.-i beḳā:G131/3
 s.-i mürsel:K3/99
 s.-i sipāh-ı ʿaşq:G106/3
 s.-i velā:G72/4
 s. (devlet-i s.):G237/1
 s. Maḥmūd Ḥān-ı Gazi:Tar1/1
 s. Murād:Tar6/13
 s.Ī (rūḥ-ı s.):G108/5
- şun- :sunmak
 ş.- :G112/1, G219/5
 ş.+ar :K2/29
 ş.+du :K2/1
 ş.+madan:G135/2
 ş.+mazsa:G251/5
 ş.+up :G205/2, G211/2
- şun^c (a.i.):yapış , yapma ; tesir kudret
 ş.-i ḥikmet:G12/1
 ş.-i bedī^c-i Ḥaḳḳ:K1/5
 ş.-i pāk:K1/20
- şūr (a.i.):boynuzdan yapılmış büyük boru ;
 kıyamette İsrāfil'in üfleyeceği boru
 ş.-i maʿnevī:Tar2/1
 ş.-i serāfil-i kıyāmet:G134/3
- sūr (f.i.):dügün ; ziyafet ; şenlik
 s. :G196/3
 s. eyle-:Tar6/7
 s.-ı mey:G200/1
 s.-ı muḥabbet:G37/4
 s.-ı vaşl:G100/2
 s.+a (raḥne-i s.):G236/2
- şūret (a.i.):biçim , görünüş ; tarz , yol
 ş. :G138/1, G153/3, G246/4,
 G27/1, G95/3
 ş.+de :G231/4, G93/4
 ş.+e :G109/3, G219/4
 ş.-ger :K3/94
 ş.-i zāhir:G34/7
 ş.-i ḥodbīn:G146/1

- ş.-i hüsni:G113/3
 ş.-i bedr:G29/5
 ş.-i cân:G168/1
 ş.-i dîvâr:G116/2
 ş.-i lâkayd:G80/3
 ş.-i mevc-i habâb:G95/2, K10/2
 ş.-i nazm:G212/7
 ş.-i nâz:G216/1
 ş.-i Rahmân:K1/21
 ş.-i şâhid:G184/4
 ş.-i timsâl:G155/3
 ş. (rest-i ş.):G178/7
 ş. (zâd-ı ş.):G162/3
 ş.+de (‘âlem-i ş.):G251/4
 ş.+de (hüsni-i ş.):G80/2
 ş.+de (şehâ-ş.):G121/1
- sus** :susmak
 s. :G216/1
- süz** (f.i.):yanma , tutuşma , ateş ; dert acı ızdırab
 s.+ıñla :G100/1
 s.+ıyla :G241/4
 s.-ı dil :G89/4
 s.-ı dil-i pervâne:G125/2
 s.-ı güdâr:G34/4
 s.-ı niyâz:G147/1
 s.-ı tâb:G30/3
 s.-i nâk:G149/1
 s.-ı derûn:G33/1
- süzân** (f.s.):yakan , yakıcı
 s. :H/11
 s.+e :K1/24
 s. (dil-i s.):G210/6
 s. (dil-i s.-ı şem‘:G133/1
 s. (nâlân-ı s.):G32/5
 s. (şem‘-i s.):G45/1
 s.+e (âteş-i s.):G228/5
- sühân** (f.i.):söz , lakırdı
 s.+dan :G259/2
 s. (ehl-i s.):G200/5
 s. (ser-i s.):G114/5
 s.-gü :G193/1, G249/7, G78/5
 s. (bend-i s.):G104/5
- sühen-dân** (f.b.s.):söz bilen , güzel söz söyleyen
 s.+ı :K3/14
- sükût** (a.i.):susma , söz söylememe
 s.+ı (mihr-i s.):g37/8
- Süleymân** :Hazret-i Süleyman
 S.-veş :G51/3
 S. (resm-i dîvân-ı S.):K3/6
- süllem** (a.i.):merdiven
 s.+ı nûr:K3/48
 s.-i cân-gâh:G218/1
- sülük** (a.i.):bir yola girme ; tarikata intisab etme
 s. :G137/3
 s.+ıñ :G72/3
 s.+ında:K6/6
 s. (seyr-i s.):G155/5
 s.+ıñ (ahvâl-i s.):G204/4
 s.+ıñ (bâde-i teklif-i s.):G3/3
 s.+ında (seyr-i s.):G138/5
- sünbül** (f.i.):sünbül , güzellerin saçı
 s. :G242/4
 s. (gül-i s.):K3/8
 s.-i sahrâ:G88/1
- sünbüle** (a.i.):başak ; başak burcu
 s.+sidir:G70/2
 s. (büy-ı s.):G202/2
 s.+si (zülf-i s.):G248/4
- sünbülî** (f.i.):sünbülü andıran sünbül gibi olan
 s. :G256/1
- süpür** :süpürmek
 s.- :G226/2
- sür** :sürmek
 s.+dü :G135/1, G246/7
 s.+er :G228/2
 s.+erken:G80/5, G246/4
 s.+erler:G231/2
 s.+erse:G68/5
 s.+mege:G101/5
 s.+mek:G118/7
 s.+se :K2/29
 s.+sem:G251/2
 s.+sünler:G185/3
 s.+üldü:G210/5
 s.+üp :G33/5, K3/72, K4/5
- sürâhî** (a.i.):su şişesi
 ş. :G135/2
 ş.-i lâle:G242/2

- ş.-i zerrīn:TahII/1/2
sürme (f.i.):sürme
 s.+li :G201/4
 s.-i çeşm-i ğazāl:G29/3
sürür (a.i.):sevinç , mutluluk
 s. :G170/5
 s.-ı sür-ı vaşl:G100/2
sürüş (f.i.):melek
 s.-ı şīr :K3/70
 s.-ı ins :K4/10
 s.+ız (mest-i ħarābat-ı s.):G110/1
sürün :sürünmek
 s.+e (koku):H/12
sütün (f.i.):direk ; yazılarda sayfanın yukardan aşağı bölünen her bir bölümü
 s. :K1/10, K3/75
 s.-āsā :K3/2
süvār (f.i.):ata binmiş, binici
 s. :K3/51
süveydā (a.i.):kalpteki kara benekler ; kalbdeki gizli günah
 s.+da :K3/95, Tar4/4
 s.+dan :G246/7
 s.+dandır:G74/4
 s.+yı :G89/2
 s.+da (gūy-ı sevdā-yı s.):G209/3
süz :süzer
 s.+er :G227/1
 s.+ünce:G222/1, G222/2, G222/3, G222/4, G222/5, G222/6
şād (f.i.):sevinçli olma
 ş et- :G166/4, G180/1
 şād ol- :G115/3
 ş.-āb :G124/1, G48/5, G64/5
şādī (f.i.):memnunluk
 ş. :G210/7
 ş. (ıyd-ı ş.):Tar5/9
 ş. (girye-i ş.):G213/4
şādān (a.s.):sevinçli , keyifli
 ş. :G163/1
şāffī (a.s.):şefaaf eden
 ş. :K6/8
 ş.-i gürūh:K3/81
şāh (f.i.):padişah
 ş. :G162/2, G162/3, G230/4, G68/4, K1/11
 ş.+a :G130/3, Tar1/5
 ş.+dan :G78/4
 ş.+ı :K7/4, Tar5/12
 ş.+ım :G135/3
 ş.+lığı :G180/6
 ş.+lığıñ:G111/2
 ş. u gedā:K3/69
 ş.+ım (bende-i ş.):G261/7
 ş.+ı (efser-i ş.):G175/3
 ş. (tarīk-i ş.):G47/5
 ş.-ı aşq:G158/4
 ş.-ı ħübān:G111/1, G151/1, G175/5, G172/7
 ş.-ı ħüsn:G209/5, G234/4
 ş.-ı şanavber:G128/1
 ş.-ı küdsī-i vefādār:G4/1
 ş.-ı Cem:K2/34
 ş.-ı cihān:Tar3/3
 ş.-ı evreñg-i ħaķīkat:K2/3
 ş.-ı gönül:G256/2
 ş.-ı iklīm-i muħabbet:G118/1
 ş.ı manşūr:G182/2
 ş.-ı muħabbet:G173/3
 ş.-ı mülk-i aşq:G258/5
 ş.-ı mülk-i ma'nevī:G111/1
 ş.-ı rāh :Tar7/11
 ş.-ı rızā:K7/9
 ş.-ı risālet:K3/25
 ş.-ı sa'adet:K2/2
 ş.-ı ümmīd:G172/6
 ş.-ı velāyet:G212/5
şāhān (f.i.):şahlar
 ş.-ı ālem:Tar5/1
şāhāne (f.zf.):hükümdara ait ; hükümdara yakışacak şekilde olan , mükemmel
 ş. :G49/4
 ş. ol- :Tar3/4
 ş. (meclis-i ş.):G203/1
şah-bāz (f.b.i.):bir cins iri ve beyaz doğan ; yigit , şanlı
 ş.-ı evc-i istiğnā:K3/99
 ş.-ı himmet:K2/20
 ş.-ı dil :G92/4
şah-enşāh (f.i.):şahlar şahı

- ş.-ı cihān:Tar1/1
 şahid (a.s.):şahid olan , eser örnek ;
 ş. :K10/5
 ş.+dir :G90/5
 ş.-i kudsi:G247/2
 ş.-i ma'nā:G212/7
 ş.-i mülk-i vücūd:G149/3, TahI/2/1
 şahit ü hüccet:G95/5
 şahidī (a.s.):güzelle ilgili olan ; şahidlik eden
 ş. vü mevlevī:TahI/5/4
 şahin (f.i.):doğan kuşu
 ş.-i gamze:G216/5
 şah-rāh (f.b.i.):büyük işlek yol
 ş.-ı Nakşibend:K12/6
 şahş (a.i.):kişi , kimse
 ş.+ını :G118/4
 şā'ir (a.i.):şiir yazar
 ş.+e :Tar4/10
 ş.+ifn :G187/8
 ş.-i hoş-gü:G227/5
 ş.-i ferzāne:G92/6
 şakird (f.i.):talebe ; çirak ; stajyer
 ş.+ine :M/1
 ş.-i dest-i müşkilāt:K1/15
 şakḳ (a.i.):yarma , yarılma ; yarık
 ş. :K3/77
 ş. et- :G186/3, G43/2
 ş.-ı şife:G69/4
 şāk şūk :yansıma sonucu olan sesler
 ş. ş. :G141/4
 şām (f.i.):akşam
 ş. u seher:G166/5, G67/2
 Şām :Şam ili
 Ş.-ı ğurbet:G29/6
 şān (a.i.):şan şöhret ; keyfiyet ; huy
 ş. :G221/4
 ş.+ı :K3/85
 ş+lı :G159/7
 ş. bul-:G78/7
 ş.+ından (hāl ü ş.):G108/6
 ş.+lar (celilü'ş-ş.):Tar6/2
 şāne (f.i.):tarak
 ş. :G167/3, G202/4, K1/47,
 şāne+de:G125/7, G92/2
 şāne+sin:G32/3
 şāne kıl-:G167/4
 şāne-i mürġān:G250/1
 şarāb (a.i.):içilecek şey
 ş. :G12/3, G185/1, G202/3,
 G97/2
 ş.+ı :G11/1, G236/1, TahII/1/4
 ş.+ıñ :G242/4
 ş.-ender-ş.:G31/1
 ş.-ı 'aşḳ:G164/8
 ş.-ı 'aşḳ-ı dilber:G99/1
 ş.-ı dīde:G96/4
 ş.-ı gülgül:G241/1
 ş.-ı keyf:TahII/3/4
 ş.-ı köhne:G183/5
 ş.-ı la'l-i nāb:G108/2
 ş.+ı (keşf-i ş.):G247/5
 ş. (cām-ı ş.):G203/2
 ş. (rehn-i ş.):G185/7
 şaş :şaşırmak
 ş.+ırmaz:G231/3
 şāt (a.i.):koyun
 ş. :G84/3
 şāyān (f.s.):yakışır yaraşır
 ş. :G225/4
 ş.+a:K1/40
 ş. ol-:G37/5
 şāyed (f.e.):olabilir ki , olur ki
 ş. :G201/3
 şāyetse (f.s.):yakışır , uygun
 ş.+dir :G53/4
 şeb (f.i.):gece
 ş. :167/2, G12/4, G29/1,
 G29/2, G29/3, G29/4,
 G29/5, G29/6, G29/7
 G137/2, G138/4, G143/7,
 G247/4, G250/4, G257/1
 G32/1, G33/1, G33/2,
 G33/3, G33/4, G33/5,
 G33/6, G33/7, G34/1,
 G34/2, G34/3, G34/4,
 G34/5, G34/6, G34/7,
 G72/2, K3/9
 ş.+de :G247/5
 ş.-hāne:G203/9
 ş.-tāb :G75/5
 ş.-i zulmet:G63/2

- ş.-i kadr:G210/2
 ş.-i firkat:G134/1
 ş.-i helvā:G134/4
 ş.-i mi'rāc:G4/4
 ş.-i milād:K3/30
 ş. (rüz u ş.):G127/3, G230/2, G70/4
 şeb-behîz-i şāh:G29/6
şebāb (a.i.):gençlik , tazelik , civan
 ş.-i gülgül:G241/5
 ş. (eyyām-ı ş.):G136/3
şeb-bū (f.b.i.):sabah vakti duyulan koku
 ş.+casına:G227/4
 ş.-i melîh:G50/2
şeb-dîz (f.b.i.):gece renkli at
 ş.-i hîmmet :G177/4, K3/72
şebîh (f.s.):benzeyen , benzeyici
 ş.-i müctebā:K7/3
şeb-istān (f.b.i.):yatak odası
 ş. :G210/8
 ş.-i dil :G183/1
 ş.-i sitem:Tar6/3
 ş.+i (mehtāb-ı ş.):K3/38
şeb-nem (f.b.i.):çiğ
 ş. :G242/4
şedîd (a.s.):şiddetli katı
 ş. :K1/26
şefā'at (a.i.):birinin affedilmesi için edilen aracılık
 ş. :G132/5, G225/1, G225/5, G24/4, K1/44, K2/26, K4/15, K5/17
 ş. (müšābih-i ş.):Tar1/3
 ş.+de (bāb-ı ş.):K7/16
şeffī' (a.s.):şefa'at eden
 ş. :G25/5
 ş. :K2/37
şeft-ālū (f.b.i.):şeftali ; öpücük
 ş. :G62/6
şeh (f.i.):şah
 ş.+in :G101/5
 ş.-i muṭlāk:K7/1
 ş.-i mümtāz:G141/2
 ş.+de (cāy-ı esb-i ş.):Tar6/7
şehā (f.):ey padişah anlamında sesleniş
 ş. :G141/1, G142/3, G170/4, G196/4, G31/1, G37/8, G46/1, G88/2
 ş.-şüret:G121/1
şehāb (
 ş. :G97/1, K2/24
şehd (a.i.):bal
 ş. ü şeker:G10/6
 ş.-i muḥabbet:G134/4
şehîd (a.i.):din için ölen
 ş.-i Kerbelā:K7/4
şehnā (
 ş.-yı 'aşk:G139/5
şehper (f.b.i.):kuş kanadının en uzun tüyü
 ş.+lerin:G68/4
şehr (f.i.):şehir
 ş.+ini :G38/1
şehr (f.i.):şehir
 ş.-i kalb:G189/4
 ş.-i karā:H/6
 ş.-i gönül:G234/4
şehrā (
 ş. :G103/3
şeh-rāh (f.b.i.):ana yol, açık yol
 ş. :K6/21
 ş.-i ḥaḳīkat:G72/3
 ş.-i vişāl:G71/3, G83/5
şehr-āyin (f.b.i.):donanma, şenlikl
 ş. :Tar5/8, Tar6/9
şehsuvār (f.b.s.):ata iyi binen
 ş.+a :G68/5
 ş.+ım :G177/4
 ş.+ıñ :G106/4
 ş.-i nāz:G244/2
şehvār (f.b.s.):hükümdara yakışacak şekilde
 ş. :K7/9
 ş.-i 'ummān:K3/60
 ş. (gevher-i ş.):G84/4
şeh-zāde (f.b.i.):hükümdar oğlu
 ş.-i 'ālī-nijād:Tar5/9
şeker (f.i.):şeker
 ş. :G165/1
 ş. ü bādām:G83/2
şekl (a.i.):şekil; resim, plan; çeşit; çehre, beniz
 ş.+ini:G211/2, K1/27

- ş.-i fânūs-ı hayāl:G210/8
 şekve (a.i.): şikayet
 ş.-i hâtır-ı aḥbāb:G166/4
 sem^c (a.i.): bal; bal mumu
 ş. :G125/2
 ş.+e :G246/2
 ş.+inde:G163/3
 ş.+ine :G245/2, G246/2
 ş.-i ḥandān:G181/1
 ş.-i ḥandān:G99/4
 ş.-i ḥübān:G153/2
 ş.-i ĩmān:K3/23
 ş.-i bī-ārām:G89/4
 ş.-i gül:G220/1
 ş.-i kāfūr:Tar6/2
 ş.-i pinhān:G221/3
 ş.-i vücūd:G252/4
 şem-i veş:G34/4
 ş. (ceryān-ı ş.):G133/1
 şem^c (istirāk-ı ş.):K3/35
 şem^a (a.i.): mumlu fitil
 ş. :G213/4
 ş.-yı tevḥīd:G226/1, G226/3
 şemm (a.i.): koklama, koku
 ş. et- :G197/4
 ş.+ine :G197/3
 şemme (a.i.): bir kere koklama; az şey
 ş.+dir :K3/67, K3/79
 ş.+si :G76/2
 ş.+yle :K3/92, Tar4/1
 ş.-i zülf:G92/2
 şems (a.i.): güneş
 ş. :G82/5
 ş.+em :TahI/2/3
 ş.+i :G30/3
 ş.+in :K5/15
 ş.-i †aşk:G127/4
 ş.-i hoş-aver:G183/2
 ş.-i şafā:K5/6
 ş.-i cihān-ārā:G103/2
 ş.-i hüdā-tertev:G134/1
 ş.-i maşşūd:G117/3
 ş.-i raḥşān:K3/67
 ş.-i ruḥsār:G25/1
 ş.-i tābān:G67/4
 ş.+le (zerre-i ş.):G121/5
 ş. ü vahdet:G116/1
 şemşīr (f.i.): kılıç
 ş.+de :G92/6
 şen (f.i.): naz ve eda; sevinçli; gönüle hoş
 görünen hal
 ş. şut-:G205/3
 şen^c (
 ş.-i sūzān:G45/1
 şenā (
 ş. :G188/1
 şenīd(
 ş. (vaḳf-ı ş.):K4/8
 şerbet (a.i.): şerbet
 ş. :G152/5, G222/2, G87/2
 ş.+i :K8/3
 ş.+iyle :G86/2
 şeref (a.i.): büyüklük, ululuk; övünme;
 üstünlük
 ş. :G137/1, G253/5
 ş.+lendi:G202/3
 ş.+den (burc-ı ş.):K3/39
 şerḥ (a.i.): açma, ayırma; açıklama
 ş. :K2/11
 ş.-i şadr:Tar5/7
 şeri^cat (a.i.): doğru yol, Allahın emri
 ş.+de :K6/10, K7/14
 ş.+le :G72/5
 şerīf (a.s.): şerefli, kutsal; soylu, temiz
 ş.-i pāk:TahII/4/4
 ş.+iñle (ahādīs-i ş.):K4/7
 şerm (f.i.): utanma
 ş. :Tar4/2
 ş.-i ḡonce:G96/3
 ş. (ḥicāb-ı bār-ı ş.):TahIII/4/2
 ş. (āşār-ı ş.):TahII/4/4
 ş. (medār-ı ş.):K3/93
 şerr (a.s.): fenalık; en kötü
 ş.-i ecnebī:K3/37
 şeş-per (f.b.i.): altı kanat; eski harp
 aletlerinden topuz
 ş. :K2/29
 şevḳ (a.i.):şiddetli arzu ; keyif , neşe ,
 sevinç
 ş. :G1/1, G13/1, G51/2,
 G84/1, K6/12
 ş.+e gel-:Tar6/12

- ş.+e :Tar5/10
 ş.+i :G83/1
 ş.+iyle :G62/6, K3/2, K3/91
 ş.+le :G139/5
 ş.-i hâl :G91/4
 ş.-i Ka^cbe:G76/1
 ş. ü tarab:G1/4
 ş.+ine (rüy-ı büy-ı ş.):G127/3
 ş.+i (nâr-ı ş.):G154/1
şevket (a.i.):büyüklük , heybet
 ş.+le :Tar5/12
 ş. ü saltanat:G46/2
 ş.+i (zıll-ı hü mâ-yı ş.):Tar3/4
şey' (a.i.):eşya , nesne
 ş. :G156/1, G4/5
 ş.-i endek:G3/6
şeydâ (f.s.):aşktan aklını kaybetmiş divane
 düşkün
 ş. :G53/3
 ş.+lanır:G64/1
 ş. ol- :G82/5
 ş.+y1 (dil-i ş.):G246/1
 ş. (‘aşık-ı ş.):G38/3
 ş. (bülbül-i ş.):TahII/5/1
şeyh (a.i.):yaşlı adam ; tekke ve zaviyede
 reislik eden kimse ; aşiret reisi
 ş. :G87/1, K4/3
 ş.+i :G201/4
 ş.+im :G237/4, G85/2, G86/1
 ş.+in :G97/3
 ş.+inden (kâm-ı ş.):G218/2
 ş.-i şah-ı Nakşibend:K12/1
şeytân (a.i.):şeytan
 ş. :G111/3, G201/4, G210/5,
 K2/24, M/14
 ş.+a :G225/3
 ş. (mağrūr-ı ş.):G231/5
 ş.+a (nefs ü ş.):G87/4
 ş.+1 (aḥbār-ı ş.):K3/35
şihne (a.s.):inzibat memuru , emniyet
 memuru
 ş.-veş:G211/3
şible
 ş.-i pâyân:K1/37
şifâ (a.i.):hastalıktan kurtulma , iyi olma
 ş. :G212/4, K3/90
 ş.-hâne :G224/3
şifâh (a.i.):dudaklar
 ş.+ındır:G151/5
şife (
 ş. (şakḳ-ı ş.):G69/4
şihâb (a.i.):kıvılcım , akan yıldız
 ş. et-:G38/3
şiheb
 ş.+le :K3/35
şikâf (f.i.):yarık , yırtık , çatlak
 ş.-ı sîne:K3/96, Tar4/5, G124/2
şikâr (f.i.):av ; avlama ; avlanan hayvan ;
 ganimet
 ş.+1 :G194/4,
 ş. eyle-:G112/4, G240/4
 şikar (dil-ş.):K1/22
şikem (f.i.):karın
 ş.-i mâhî-i nistî:G9/6
şikest (f.s.):kırılmış , kırık ; kırma , kırılma
 ; yenilme
 ş.-i mest:G96/1
şimâl (a.i.):sol , sol taraf; kuzey
 ş. (cemâl ü ş.):G229/4
şimden :şimdiden
 ş. :G196/1, G196/2, G196/3,
 G196/4, G196/5
şimdi :şu anda
 ş. :G100/2, G107/5, G116/3,
 G123/3, G144/4, G152/5,
 G163/2, G171/5, G185/3,
 G207/2, G239/2, G242/3,
 G249/7, G65/4, G66/4,
 Tar7/3, Tar7/10
 ş.+ki :G139/2
şimşâd (f.i.):şimşir ağacı
 ş.+1 (kadd-i ş.):G244/4
şimşîr (f.i.):kılıç
 ş.+e (zîr-i ş.):G249/1
 ş.+i (âb-ı ş.):K3/75
 ş.-i nigâh:G238/1
şinâver (f.i.):suda yüzen , yüzgeç
 ş. +dir :G253/2
şi'r (a.i.):anlama ; şiir
 ş. :G251/6
 ş.+imiñ:K1/11
 ş.-i dil-keş:G233/5

- ş.-i gevher-i nā-yāb:G85/7
 ş.-i pāk:K1/36
- şîr (f.i.):arslan
 ş.-i ʿirfān:G131/4
 ş.-i Meryem:G128/6, G8/4
 ş.-i ner:Tar5/6
 ş.-i zebān-ı murğ:G205/5
 ş. (surūş-ı ş.):K3/70
- Şîrîn : halk hikayesinde Ferhat'ın sevgilisi
 ş. eyle-:G93/5
- şîrîn (f.i.):sevimli , tatlı , cana yakın
 ş. :G199/2
 ş.+e (leb-i ş.):G146/2
 ş.-edā:G85/6
- şîrk (a.i.):müşriklik , Allah'a ortak koşma
 ş. :K3/75
 ş.+i :G10/4
- şîşe (f.i.):şişe , sırça
 ş.-i dil:G189/3
 ş. emel-i aḥmer:TahII/2/
 ş.+de (derūn-ı ş.):G208/5
- şîtāb (f.i.):acele , sürat , çabukluk
 ş. :G97/1
- şîve (f.i.):naz , eda
 ş. :G151/1, G159/4
 ş.-i ḥüsn:G236/3
 ş.-i ṭamgā:G74/5
 ş.-i çeşm:G249/1
 ş.-i çeşm-i siyāh:G151/2
 ş.-şiken:G259/2
 ş.+li:G230/5
 ş.+lerinden:G191/1
 ş. (nāz u ş.):G178/3
 ş.+de (ḥüsn ü ān-ı ş.):G85/6
 ş.+ler (nāz-ı ş.):G68/3
 ş.+yi (nāz u ş.):G151/3,
- şol :şu
 ş. :G102/2, G125/2, G134/3,
 G146/1
- şöhret (a.i.):ün , ad yapma ; ad, san
 ş.+i :K8/6
 ş. ü şān:G111/1
 ş.+imdir (iltibās-ı ş.):G170/3
- şöyle :şu şekilde manasında zamir
 ş. :G121/3, G170/2, G190/2,
- G210/2, G227/2, K3/19,
 K3/94, Tar5/7
- şu :işaret etmede kullanılan zamir
 ş. :G109/9, G169/1, G203/7,
 G70/2, K3/8, TahII/2/2
 ş.+nda :G174/3
 ş.+nu :M/4
- şuʿāc (a.i.):ışın , güneşten veya başka bir
 ışık kaynağından uzanan tel tel ışıklar
 ş.+sı:G208/4
 ş.-ı ʿarız:K3/67
 ş.-ı mihr-i ruḥsār:G165/4
 ş.-ı ḥüsn:G30/1
 şuʿa-ı mihr:K3/42
- şūḥ (f.s.):hareketlerinde serbest ; neşeli ,
 şen , ve oynak kadın
 ş. :G125/4, G244/2, G69/1,
 G77/4, G86/3,
 ş.+ıf:G152/3, G168/1, G232/1,
 G246/9, G10/2, G243/2,
 G65/5, G85/2
 ş.+ın :G165/1
 ş.+um :G178/4, G185/2, G216/1
 ş.-ı āteşin:G27/2
 ş.-ı derd-i taḳvā:G99/3
 ş.-ı dil-rübā:G131/3
 ş. (dīdār-ı ş.):G53/2, G53/4
 ş.+ıf (çeşm-i ş.):G48/1
- şuʿle (a.i.):alev , ateş alevi ; atlarda beyaz
 tüylerden oluşan benekler
 ş.+lendi:G211/1
 ş.+lendir:G113/2
 ş.+si :G208/3
 ş.-i vuşlat:G210/8
 ş. (cemāl-i ş.):TahII/3/5
- şuhūd (a.i.):şahidler , tanıklar
 ş.-ı esīr:G26/5
- şūrīde (f.s.):karışık , perişan ; aşık , tutkun
 ş.+nin (ʿāşık-ı ş.):G48/4
 ş.+yim (ʿāşık-ı ş.):TahI/3/5
- şuʿunāt (a.i.):hadiseler olaylar
 ş.-ı keşīr:G93/2
- şuʿūr (a.i.):anlama , anlayış , duyma
 ş.+un :G244/5
 ş. (erbāb-ı ş.):G31/4
- şübhe (a.i.):kuşku

- ş.+den :K9/4
 ş.+siz :K1/44
 şühüdī (a.s.):şahidlerle ilgili olan
 ş.+ler :K6/7
 şükr (a.i.):görülen iyiliğe karşı gösterilen memnuluk
 ş. et- :G161/5
 şükrān (a.i.):teşekkür etme
 ş.+e (secde-i ş.):G203/5
 şürb :içme
 şurb (ekl ü ş.):G111/6, G131/4, G80/4
 şürüh (a.i.):şerhler , izahlar
 ş. :G179/3
 ş.-ı sīne-i ʿāşık:G28/5
 tā (f.e.):kadar
 t. :G104/1, G127/4, G133/4, G135/5, G137/3, G184/4, G200/3, G204/1, G204/3, G207/1, G222/6, G247/3, G247/4, G35/2, G37/3, G37/6, G37/8, G77/2, K1/39, K1/43, M/11, TahI/1/1, Tar2/1, Tar5/11
 taʿālluk(a.i.):asilma;sevme;ait olma
 t.+dan :G87/5
 tāʿat (a.i.):Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet
 t.+a :G80/4
 t.+i (metāʿ-ı t.):G224/2
 t.+le (ālāyiş-i t.):G71/4
 taʿayyün (a.i.):belli olma, belirme
 t. :K11/2
 t.+de :G145/3
 t.+dür :G145/1, K11/1
 t.et- :G145/2
 tāb (f.i.):güç, kuvvet;işık, parlaklık
 t.+ımda:G50/5
 t.+ına :Tar1/6
 t.-ı hayvān:G111/7
 t.-ı pāk:G76/2
 t.-ı pāk-i rüßen:G251/8
 t.-ı tarāvet:G259/1
 t.-ı derün:G193/3, G33/4
 t.-ı küsüf:G104/3
 t.-ı revnāk:G66/5
 t.-ı ruhsār:G233/1
 t. u tuvān:G164/10
 t.-ı ruḥ:G183/2 t.:G133/3, G160/1,G83/3, K3/33
 t.+ım (tūtī-i t.):K1/13
 t.+a (keç-t.):G28/4
 t.+ından (pīç ü t.):G105/3
 t.+la (süz-ı t.):G30/3
 t. (māh-t.):G65/5
 t. (pīç ü t.):G65/4, G69/6
 tabʿ(a.i.):tabiat,huy;mühür,damga basma
 t. :G180/4
 t.+a :G257/5, H/12
 t.+ıma:Tar5/10
 t.+ımın:K1/15
 t.+ımla:K3/21
 t.+ıñ:G192/7
 t.-ı zamīr-i pāk:K1/12
 t.-ı civān:G90/4
 t.-ı pāk:Tar6/12
 t.+a (māde-i t.):G131/4
 t.+ı (kerīmü'l-t.):G60/3
 t.+ımdan (deryā-yı t.):K3/20
 t.+ında (māder-i t.):G68/3
 t.-ı (mirʿāt-ı t.):Tar5/5
 tābān (f.s.):ışıklı, parlak
 t. (necm-i t.):Tar1/2
 tābān (f.s.): ışıklı
 t.+ıñla:G193/3
 t. ol-:G32/2
 t. (māh-ı t.):G209/1
 t.+ı (şadr-ı māh-ı t.):K3/77
 t.+ı (şems-i t.):G67/4
 tābe (a.cü.): iyi ve temiz olsun manasındadır
 t.-nāf :TahIII/2/3
 tābiʿ(a.s.):birinin arkası sıra giden;boyun eğen
 t. :K3/41
 t. ol- :G138/2
 tabīʿat (a.i.): yaratılış; kaniat
 t. :G81/3
 t.+den (aḥkām-ı t.):G87/3
 tabīb (a.i.):hekim, doktor
 t. :G12/3, G140/2, G193/4, G202/3, G76/5

- t.+im :G196/1, G7/5
t.+imdir:G158/1
t.-i cān :K1/47
t.-i rūḥ :G47/6
- ta'bir** (a.i.): anlatma; terim
t. et- :G171/4
t.+inde (ḥusn-i t.):G29/1
- tābiş** (f.i.): parlayış
t.-i 'irfān:G106/1
t.-i rūy-ı felek:G74/1
t.-i ruḥsār-ı yār:G149/1
t.-i rūy :G247/2
- tāc** (a.i.): hükümdarların başlarına giydikleri cevahirli başlık
t.+ı:G46/2
t.-ı devlet:K5/7
t.-ı fağfūr:G118/1
t.-ı isti'nā:G68/4
t.-ı lem'a:K3/25
t.-ı sa'adet:G252/5
t. (zer-t.):K3/99
- tafsīl** (a.i.): anlatma; açıklama
t.-i tıbyānī:K3/54
- tāğ** :dağ
t. :G135/2, G135/3
t.+da :G194/4
t.+lar :G146/2, G257/5
- tağıl** :dağılmak
t.+dı :G261/1
t.+ır :G259/1
- tağıt** :dağıtmak
t. :G144/3
t.+dı :K2/10, G239/2
- taḥaşşün** (a.i.): kale ve hisara kapanma
t. et- :G50/4
- taḥammül** (a.i.): yüklenme; dayanma
t. :G80/4, TahIII/4/5
- taḥayyül** (a.i.): hayale getirme
t. :G80/1
- taḥayyür** (a.i.): hayran olma; şaşka kalma
t.+de :G110/3
- Tāhir** :Tahir paşa
T. :Tar7/6
T. Paşa:Tar7/13
- Tahiyyāt** (a.i.):
t. u durūd:Tar4/15
- taḥiyyāt** (a.i.): Allah ömürler versin demeler; selamlar
- taḥkīk** (a.i.): doğruluğunu araştırma; gerçek
t.+e :G237/2
- taḥkīk** (a.i.): doruluğunu araştırma
t. :Tar3/6
- taḥlīş** (a.i.):kurtarılma
t. :G174/4
- taḥmīr** (a.i.):eşek deme
t. :G143/3
- taḥrīk** (a.i.): kıvıldaştırma, oynatma
t. :G76/3
- taḥşīl** (a.i.):ele geçme
t.-i ādāb-ı fūnūn:G158/5
t.-i zād u uḥrevī:G121/4, Tar8/1
- taḥrīr** (a.i.): yazma, yazılma
t. et- :G30/4
- taḥt** (f.i.): hükümdarların oturduğu büyük koltuk; hükümdarlık makamı
t.+ında:G109/7
t.-gāh-ı dil:G106/3, G233/4
t.-ı fağfūr:G49/4
- tāk** (a.i.):bina kemeri;kubbe,künbet
t.+ı :K3/31
t.-ı 'arş:K3/10
t.-ı ebrū:G229/3
- tāk** (a.i.):kubbe , yüksek nokta
t.+ma :G144/2
t.-ı zer :H/12
t.+e (nüḥ-t.):G196/5
- tāk** :takmak
t. :G144/2
t.+ar :G80/6
t.+ınca :G11/3
t.+sın :G137/4
t. tūḡ :G141/2
t.-ı ebrū:G166/3, G75/4
t.-ı evc-i lā-mekān:G200/4
t.-ı felek:G220/5
t.-ı mihrāb-ı cemāl:G203/5
t.+ıñ (reg-i t.):G220/3
- tākāt** (a.i.):taklar;takatlar,güçler
t. :G254/3, K10/2, M/11
- takıl** :takılmak
t.+ıp :G190/3
- Tākī** : on iki imamdan biri

- T. :K7/10, K7/11
t. olun-:G234/5
t.+e (tiğ-i t.):G63/1
t.-i gül-âb:G33/2
- taḳlīd** (a.i.): asma; benzemeye çalışma
t. :G244/3
- taḳrīb** (a.i.): yaklaştırma; ḥahmin
t. et- :G178/6
- taḳrīr** (a.i.): yerleştirme; sağlamaştırma;
anlatma
t. et- :G171/3, G30/1
- taḳsīm** (a.i.): bölme; bölüm
t. et- :G194/2
t.-i zuhūrāt:G170/5
t.-i erzāk:G25/3, G25/3
t.-i ezel:G115/4
- taḳşīr** (a.i.): kısaltma; eksik yapma
t.+e :K2/37
- taḳşīrāt** (a.i.): suçlar; alın yazısı
t.+ımı :K1/45
- taḳtīr** (a.i.): damla damla akıtma; damıtma
t. et- :G171/7
- taḳvīm** (a.i.): eğriyi dorutma; takvim
t. (aḥsen-i t.):K1/40
t.+le (aḥsen-i t.):G155/3
- taḳva** (a.i.): Allaha korkma
ḫ. :K6/10, TahIII/5/5
t.+nıñ (şüh-ı derd-i t.):G99/3
- taḳviyet** (a.i.): kuvvetlendirme,
kuvvetlendirme
ḫ. :G80/4
- ḫal** (f.i.): parmaklara takılan zil; gümüş veya
bakır tepsi
t.+dım :G169/1, G199/4
t.+dır :G226/5
t.+ınca :G127/4
t.+mış :G179/5
t.+mışdı:G108/3
- ḫalʿat**(a.i.): yüz, surat, çehre; güzellik
t. :G85/3
t.-ı şıyd:G8/1
t.-ı ferḫunde:G156/2
t.+i (meh-ḫ.):G257/1
- ḫaleb** (a.i.): isteme, istenme; istek
ḫ. :G71/1
ḫ.-kār-ı vişāl:G149/3
- t.(heveskār-ı t.):G261/2
- ḫālğa** :dalga
ḫ.-ı tevḫīd:G86/4
- ḫālīʿ** a.i.): nişangah'ın arkasına düşen
ok;doğan ay;talih, kısmet
ḫ. :G134/1
ḫ.+imdir:G150/5
ḫ.+in :G187/4
ḫ.-i vārūn:G212/3
t.(nev-ḫ.-i iḫbāl):Tar5/2
t.-i mesʿūd:G167/2
- ḫālib** (a.s.): isteyen, istekli; talebe
ḫ. :G70/2
- taʿlīm** (a.i.): öğretme
t. :G151/3
t.i füsūn:G66/1
- tām** (a.s.): tamacı
t. :Tar7/13
t.-ı ḫāme:G69/3
t.+ı (ruḫşāt-ı t.):G34/5
t.+ı (tārīḫ-i t.):Tar6/13, Tar5/13
- tamaʿ** (a.i.): tama eden
t.-ı ḫāme:G69/5
- tamgā** :damga
t.-yı ḫāl:G27/5
ḫ.+dandır (şīve-i ḫ.):G74/5
- ḫaʿn** (a.i.): sövme, yerme, ayıplama
ḫ.+e :G213/5
ḫ. et- :G28/4
- ḫamaʿ**(a.i.): açgözlülük
t.-ı ḫām:G187/2, G83/4
t.-ı ḫāl:G192/6
- ḫāmiʿ**(a.s.): tamahçı, tamah eden
ḫ. :G134/4
ḫ.-i ḫazā:G201/1
- taʿmīr** (a.i.): onarma
t.+i :G189/3
- ḫanbūr** (a.i.): Telli bir çalgı
ḫ.-ı muḫabbet:G37/9
ḫ.+dan (kāse-i t.):G182/1
- ḫanḫana**
ḫ.-i ḫubbe-i eflāk:G217/3
- ḫanzīm** (a.i.): düzeltme; nesir veya nazım
olarak yazma
ḫ. eyle- :G137/5
- ḫanzīmāt** (a.i.): düzenlemeler; Sultan

- Abdülmeccid zamanında yayınlanan
bir ferman
t.-i hayriyye:Tar6/4
- ṭār (f.s.):karanlık;saç teli
t. :G3/2
t.-i bûd:G255/3
- tār (f.s.): karanlık; saç teli
t.+ımı:G67/3
- tārāc (f.i.): yağma
t. :G46/1
t.+e :G130/2
- tarāf (a.i.): yön; bölge
t. :G32/5, K3/104
t.+da :K8/2
t.+dan :G240/3
t.+ın :Tar7/2
t.-i diger:G259/6
t.(ber-t.):TahIII/4/2
- tār (f.s.):karanlık
t.-i zülf-i yār:G136/2
- tārūmār (f.s.): karma karışık
tārūmār eyle-:G240/3
- ṭara :tarardım
t.+rdım:G167/3
t.+yıp:G125/7
- ṭarab(a.i.) :şenlik
t. :G242/1
t.-nāk (āb-ı t.):G217/1
t. (aḥbāb-ı t.):G92/1
t. (esbāb-ı t.):G7/4
t. (şevk ü t.):G1/4
- ṭaraf (a.i.):yön;memleket
t.+dan :K3/36
- ṭarāvet (a.i.):tazelik , taze olma
t. :G213/4, G254/7, G51/1
- ṭārem (f.i.):kubbe
t.-i nüh-tāk:G51/2
- ṭarf (a.i.):bakış;göz ucu
t.-i külāh:G175/5
- ṭarḥ(a.i.):atma,bırakma;dağıtma, çıkarma
t. :K3/20
t. et- :G227/5, G249/4
- tarḥ (a.i.): atma; koma
t.-i mükfit:G27/3
- tārīḥ (a.i.): tarih
t. :Tar3/7
- t.+ini :Tar2/5, Tar7/13, Tar8/5
t.-i milād:Tar1/7
t.-i tām:Tar5/13, Tar6/13
- ṭarīḥ(a.s.): terk eden,bırakan
t.-i aşk:G181/5
t.-i Ḥālidī:G253/1
t.-i aḳdem:Tar7/11
t.-i ehl-i aşk:G84/1
t.-i evtān ol-:G163/2
t.-i itisāf:G138/1
t.-i şāh:G47/5
t.-i vaḥy:K3/37
- ṭarīḳat (a.i.):Allah'a ulaşmak için tutulan
yol
t.+de :K7/14
t.+de (ehl-i t.):G87/2
t. (bahş-ı t.):K3/8
t.+de (tāb-ı t.):G259/1
- ṭarrār (a.i.):yan kesici
t. :G108/1
t.+e (ṭurre-i t.):G190/1
- ṭart :tartmak
t.+ılacak:G79/2
- ṭarz (a.i.):biçim,suret;yol
t.-i giriftār:G186/4
- ṭaşarruf (a.i.): sahip olma; tutum
t. :K9/2
- ṭaşavvur (a.i.): zihinde şekillendirme
t.+la :G29/5
- ṭaşdīḳ (a.i.): doğrulama; onaylama
t. :K3/78,
t.-i ḥaḳḳānī:K3/88
- ṭaşfiye (a.i.): saflaştırma
t. :G222/4
t. :K4/6
- ṭaşvīr (a.i.): resmini yapma; resim
t. :G211/2, K3/54
t.+dir :G7/1
t.+iñ :G13/1
t.et- :G171/6, G30/1
t.-i ḥüsn:G153/2, K1/2
t.+iñ (ḥāne-i billūr-ı t.):G96/5
- ṭaşḥīḥ (a.i.): iyiletme; yanlış düzeltme
t.-i mizāc:G50/3
- ṭaş (f.e.):'daş' manasına gelir
t. :G184/5, G220/1, H/10,

- K3/88
t.+a :G174/5
t.+dan :G174/5
- taş (f.e.): daş
t. :G10/2
t.+ır :G109/6
- tātār (f.i.): Tatar
t.-ı gam:G172/5
t. (gamze-i t.):G64/4
- tavķ (a.i.): gerdanlık
t.+ına :G113/1
- tayr (a.i.): kuş
t. :K2/20
- tāze (f.s.): taze; genç
t. :G161/2, G183/5, G216/1,
G237/4, G33/3, G38/2,
G83/1, G97/2, K3/98,
Tar4/7
t.+den :G216/1
t.+dır (civān-ı t.):G193/4
t.+lendi:K1/48
- tavāf (a.i.):etrafımı dolaşma
t. :G138/3, G88/6
- tāvil (a.s.): uzun ;çok süren
t. ü kıyl u kāl:TahI/3/1
- tavķ(a.i.):gerdanlık;takat
t.-ı revgān:K3/74
t.-ı hükmi-gerden:TahI/1/3
- tavr (a.i.):davranış;gösteriş
t.-ı aceb:G116/3
t.-ı cemāat:G226/4
t.-ı zāhid:G226/3
- tay (a.i.):dürüp bükme;atlama
t. :G156/4
- tayan :dayanmak
t.+mağdır:G63/1
- ta'yīn (a.i.):atama
t. eyle-:G93/1
- tayyār (a.i.):uçan
t. :G84/1
t. ol- :G108/4
- tayyīb (a.i.):iyi,güzel
t.+e (rayha-i t.):G227/4
- ta'zīm (a.i.):büyükleme;saygı gösterme
t. :K9/3
t.-ı durūd-ı bī-nihāye:K3/106
- t.+e (silk-i t.):K4/9
t.+i (enva'-ı t.):Tar4/16
- ta'zīm (a.i.):büyükleme
t.+i (enva'-ı t.):K3/107
- te (f.e.): kadar, dek
t. (ser-t.-ser):G82/2, G130/3,
G253/3, K3/15, Tar3/2
- te'ālā (a.cüm.): yüksek olsun manasına
gelen bir söz olup Allah adı ile
birlikte kullanılır
t.+dan :K2/34
- tebāh (f.i.s.): bozuk, çürük; yıkıntı
t.+ıyla:K3/3
t. (maḥv u t.):G82/5
- tebdīl (a.i.): yer değiştirme
t. :K8/4
t.-i ahlāk:G80/8
- tebeddül (a.i.): değişme
t. :G80/8
- teberkün (a.i.)
t. :G242/7
- tebessüm (a.i.): gülümseme
t.+le :G85/4
- tecdīd (a.i.): yenileme
t. ol- :Tar2/1
t.-i dīn ü devlet:G5/4
- tecellī (a.i.): görünme; kader; Allahın
lütfuna nail olma
t. :G210/2, G226/1, G232/2
t.+si :G246/9, G82/5
t.+yi :G249/3
t. eyle- :G10/3
t.-i cemāl:G171/6
t.(cām-ı t.):G177/5
t.(gülistān-ı t.):G75/5
t.(nūr-ı t.):G182/5
- tecemmül (a.i.): süs, süslenme
t. :G80/2
- tecrīd (a.i.): soyma, soyulma; ayırma
t. et- :G108/3, G138/3
t.eyle- :G237/2
t.(kaleb-i t.-i ihsān):K3/63
t.+e (ālem-i t.):TahI/2/3
t.+im (terk ü t.):G170/3
- tecvīd (a.i.): bir şeyi güzel yapma; Kur'anı
Kerimi usulüne bağlı olarak okuma

- ilmi
t.+e (‘ālem-i t.):G86/3
- teḥācet (t. (erbāb- t.):Tar7/9
- taḥassür (a.i.): hasret çekme
t.+dür (çemen-zār-ı t.):G206/1
- teḥī (f.s.): boş
t. :G244/1
- te’hīr (a.i.): sonraya geriye bırakma
t. et- :G259/6
- teşkin (a.i.): sakin kılma; yatıştırma
t. eyle- :G93/3
- te’sīr (a.i.): alamet; işleme, dokunma
t. :G247/6
t.+i :K3/11
t.-i dārū-yı melīh:G50/3
t.et- :G231/5, G243/5
t. :K5/4
- teḫābül (a.i.): karşı karşıya olma, karşılaşma
t. :G5/3
- teḫāvüd (a.i.)
t. :G145/3, K11/3
- tekrīr (a.i.): tekrarlama
t. :K3/42
- tedbīr (a.i.): çare; önlem alma
t.et- :G171/1, G171/7, G30/3
t.-i ‘aql:G48/2
t.-i kimyā-yı bi-‘amel:G47/2
t.+dir (aḥsen-i t.):G7/5
t.+e (ḳayd-ı t.):G171/7
t.+ine (rāy-ı t.):Tar7/5
- tedvīr (a.i.): döndürme, çevirme
t.+e :K1/34
- tefāşīl (a.i.): ayrıntılar
t.+i :G28/2
- tefe’’ül (a.i.): fal açma; hayıra yorma
t. eyle-:G85/2, G10/2
- tefriḳ (a.i.): ayırma, seçme
t. (zūlf-i t.):G117/4
- tefriḳā (a.i.): ayrılma, ayrılık; bozuşma
t. :G193/1
t.-ālūd :G115/5
- tefsīr (a.i.): yorum; Kur’anı Kerimi mana bakımından açıklayan ilim
t. et :G171/5, G30/2
- teftiṣ (a.i.): gereği gibi sorup araştırma; kontrol
t.:TahIII/5/2
- teḥī (f.s.zf.): boş, boşuna
t. :G112/1, G156/2, K5/8
t. ol- :G199/3
- tek :tek
t.:G183/2
t. ü tenha:G247/3
- teksīr (a.i.): çoğaltma; kırma
t.+i :G178/6
- tekāpū (f.i.): telaşla araştırma; dalkavukluk
t. ol- :G102/4
t. :G35/5
- tekāsül (a.i.): üşenme; tembellik
t. :G80/9
t.+dür :G224/1
t. et- :G259/7
- tekdīr (a.i.): bulandırma; kederlendirme; azarlama
t.+dir (bā’is-i t.):G7/3
- tekellüm (a.i.): konuşma
t.et :G153/4
- teklīf (a.i.): birinden eziyetli fakat için faydalı olan bir iş isteme; önerge
t.+e :G80/4
t.+in :G60/4
t.(emr-i t.-i sülūk):T 3/3
- tekmīl (a.i.): kemale erdirme, bitirme
t. :K3/47
- tekrār (a.i.zrf): birden fazla yapma; yine, bir daha
t. :K9/7
- tekye (a.i.): dayanma; güvenme; tekke
t.+siniñ:G248/2
t.+ye :G2/6, G78/8
t.+yi :G85/5
t.-dil :G72/1, G198/2, G9/2
t.-i ‘aşḳ:G246/4
t.-gāh-ı Naḳşibendī:K12/5
t. (çerāğ-ı t.-i ‘aşḳ):K5/15
- tel (a.i.): tepe, küme
t. :G182/3
t.+ine :G125/5
t.+leri :G37/9

- t.+li :G216/3
- telâş (a.i.): kaygı
t.+ı (fıkr ü t.):G65/4
- telebbüs (a.i.): giyme, giyinme
t. :G72/7
- telef (a.i.): yok etme öldürme; boşa
harcama
- telh (f.s.): acı
t.-kām:G219/3
t.-i şāh-ı nāk:G149/5
t.-i zebān:G235/4
t. :G137/1, G261/4
- telhī (a.i.): acılık
t.-i dermān:G60/1
- telkīn (a.i.): aşılama; yeniden müslüman
olana iman esaslarını anlatma
t. ol- :G178/3
t.+i (sırr-ı t.):G218/2
t.- :G86/3
- tellen : tellenmek
t.+ip :G216/3
- temām (a.i.): neticelendirme
t. :G127/4, G199/3, H/5
t.+ı:H/2
t. ol- :G161/2, G242/6
- temāşā (f.i.): bakıp, seyretme; gezme
t. et- :G2/2
- temennā (a.i.): dilek, temenni
t. :G246/8
- temkīn (a.i.): ağır başlılık; tedbir
t.+i :K3/85
t. eyle- :G93/2
t.+dedir (ālem-i t.):K12/4
t.+dir (süvār-ı esb-i t.):K6/15
- temyīz (a.i.): ayırma, seçme
t. :G188/2
t. et- :G38/7
- ten (f.i.): insan vücudunun dış yüzü; gövde
t. :G121/2, G157/1
t.+de :G7/2
t.+den :G5/2
t.+imde:G137/5
t.+in :K1/38
t.+de (kafe-i t.):G249/6, G92/4
t.-perest:G205/5
- tenezzül (a.i.): kendine aykırı düşen bir işi
veya durumu kabul etme, alçalma;
gönül açıklığı
t. :G80/7
t. et- :G175/3
- tenfīr (a.i.): nefret ettirme, irendirme;
savaşa toplama
t.+dir (ālet-i t.):G7/4
- teng (f.s.): dar, sıkıntılı; küçük
t. :G261/7
t. eyle- :G68/1, G68/5
t. ol- :G236/2
t.-i hayrānī:Tar4/6
- tenhā (f.s.): yalnız, ıssız; tek
t. :G33/6, G34/1, TahIII/4/4
t. (dil-i t.):G68/1
- tennūre (a.i.): Mevlevi dervişlerinin sema
ayini sırasında giydikleri geniş etek
t.+miz :G121/5
- tenvīr (a.i.): ışıklandırma
t. eyle- :G185/2
- ter (f.s.): yaş, ıslak; taze
t.+dir :K3/19
t.+den (şahbā-yı t.):TahIII/2/5,
t.+dir (gül-i t.):G208/2
t.+dir (gonce-i t.):K1/33
t.+le (eşk-i t.):G208/1
t.-dāmen:G114/4, G72/5
t.-dil :G216/5
- terakķī (a.i.): yükselme, ilerleme
t. :G70/6, K6/9
- terāzū (f.i.): terazi
t.+yı :G36/3
t.-yı muhabbet:G68/2
- tercümān (a.i.):
t. eyle-:G251/6
t. ol- :G162/2, G162/3
t.-ı eblāğ:K1/6
- teremmül
t. :K1/32
- terk (a.i.): bırakma; boşama
t. et- :G154/5, G157/4, G2/4,
G221/1, G257/3, G261/6,
G35/5
t. ü tecrīd:G144/1, G170/3
t.-i cān :G61/1, G7/5
t.-i ebnā-yı zemān:G186/5

- t.-i mey:G156/1
t.-i vār :G157/4
t. (‘ibād-ı t.-i ḳabā):K5/3
- terkī** (a.i.): yamama, yamanma
t.+de :G194/4
- terkīb** (a.i.): birkaç şeyi birleştirip karışık
bir şey meydana getirme
t. :H/5
t.-i ‘ālem:G158/1
t.-i derūn:G173/2
t.-i mevād:Tar5/11
t.+le (veche-i t.):G218/3
- tersā** (f.i.): hristiyan
t.-müşrik:K2/26
- tertib** (a.i.): dizme, sıralama; dizgi; sıra
t.-i bahār:G148/2
t.+le (aḥsen-i t.):G123/5
- tervīc** (a.i.): kıymet ve itibarını arttırma;
geçirme
t. eyle-:G107/5
- teshīr** (a.i.): ele geçirme; büyüleme
t. :K6/17
- tesellī** (a.i.): avutma
t. :G109/8
- teselsül** (a.i.): zincirleme
t.+den:G168/4
t.+den (devr-i t.):G136/2
- teskīn** (a.i.): sakin kılma
t.ol- :G152/5, M/11
- teslīm** (a.i.): bir emaneti yerine verme; bir
şeyi yeni sahibine verme; hakikat
olduğunu söyleme; pes etme
t. :G77/5
t. ol- :G47/6
t.+dedir (reh-i t.):G74/4
t. (şıdk u t.):G45/5
- tesvīd** (a.i.): karartma; karalama yapma
t.-i evrāk:G25/5, G25/5
- teşhīs** (a.i.): ayırma, seçme
t. :G108/7
- teşdīd** (a.i.): şiddetlendirme; şeddeleme
t. :K3/19
- teşne** (f.s.): susamış; çok istekli
t.+si :G46/5
t.+sini :G128/5
t.+yim :G160/1
- t.-dil :K3/4
t.-i ‘aşḳ:G146/5
t.-ter et-:G235/6
- teşnegān** (f.s.): susamışlar, istekliler
t. :K3/74
- teşrīf** (a.i.): şereflendirme; gelme
t. :K3/55
t.+ini :G242/5
t. buyur-:G192/2
t. et- :G191/3
t. eyle- :Tar2/4
t.+le (bezm-i t.):G185/2
t.+iñ (bezm-i t.):G189/1
- teşriḥ** (a.i.): açma, yayma; parça parça
kesme; anatomi
t.+dir :G28/5
- tev’em** (a.i.): ikiz
t. :G146/3, G208/3
t.+dir :Tar1/4
- tevḥīd** (a.i.): birleştirme; bir sayma ;
Allahın birliğine inanma
t.(zerre-i tevḥīd):G253/2
t.(talğa-ı t.):G86/4
t.(cem‘ā-yı t.):G226/4
t.(dem‘ā-yı t.):G226/2
t.(kum‘ā-yı t.):G226/5
t.(lem‘a-ı t.):G226/1
- tevāzu‘** (a.i.): açıklanma
t.+dur :G155/4
t.+da (meslek-i ehl-i t.):G80/5
- tevbīḥ** (a.i.): azarlama
t. :K3/19
- tevbe** (a.i.): tövbe
t. :G197/3
t.+niñ :G98/1
t. (ehl-i t.):K8/4
- teveffük** (
t. :K3/29
- tevekkül** (a.i.): işi Allaha bırakıp kadere
razı olma
t. :G80/3
- tevessül** (a.i.): sarılma; inanma
t. :G80/6
- tevfīḳ** (a.i.): elçilikle yollama
t.: G89/1, Tar3/6
t.+ini :Tar7/10

- tevfiz (a.i.):
t. :K1/49
- tevsen (f.s.): başı sert at
t.+imizdir:G102/5
t.-i ʿaşk:G33/5
t.-i tabʿ:K3/21
- tezāyüd (a.i.): sıkışma; çoğalma
t. eyle-:G68/2
- tezellül (a.i.): alçalma, küçülme
t. :G80/5
- tezvîr (a.i.): yalan dolan, kovuculuk
t. (renk ü t.):G97/4
- tezyîn (a.i.): süsleme süslenme
t. et- :G253/2
t.eyle-:G93/4
t.ol- :G152/4, G178/5
- tıb (a.i.):doktorluk
t.-hâne-i ʿaşk:G173/2, G47/6
- tıbb :tıp
t.-ı rûhânî:G50/3, G87/3
- tıbyân (a.i.):tıbçı olan
t.+e :K1/12
t.İ (tafşîl-i t.):K3/54
- tıfl (a.i.):küçük çocuk
t.:G77/2
t.+ı:G183/3
t.u ğidâ:G131/4
- tıflâne (a.zf.):çocukça
t.+dir (gerdiyye-i t.):G89/4
- tıfl (a.i.): küçük çocuk
t.-ı fitrat:G2/5
t.-ı hem-dem:G155/1
t.-ı nevreste:G128/6
t.-i şîr-i hûn-âşâm:G186/5
- tıyb (a.i.):tabiat
t.+ı :G202/2
t.-ı hulk:K2/16
- tıynet(a.i.):mizaç
t.+iñ :G143/3
- tîğ (f.i.):kılıç
t. :G209/2
t.-i cevr:G144/5,
t.-i ebrû:G34/2
t.-i taqdîr:G63/1
- tih (a.i.): çöl
t. :G231/3
- tîmâr(f.i.):yara bakımı;ağaç temizleme
t.+ı (bâr-ı t.):G194/3
- tîmsâl (a.i.): suret, resim; simge
t.-i bâr :G229/5
t.(müştâk-ı t.):G109/3
t.+den (şüret-i t.):G155/3
t.+ine (cünbiş-i t.):G178/4
- tîr (f.i.):ok
t.+dir :G7/2
t. ü kemân:G90/3
t. ü müjgân:K1/24
t.-endâz:G91/1
t.-i âh:G206/3
t.-i kemân:G148/4
t.-i müjgân:G137/2, G181/4
t.-i rızâ:K5/9
t.-i Rüstem:G88/2
- tîre (f.i.):karanlık
t.+lendi:K2/22
t.-dil:G211/7
t.+mde (dil-i t.):G30/1
- tîrenâk (a.i.):geceye ait olan, gececi
t. ol- :Tar7/2
- tîr-keş(f.i.):ok atan
t. et- :G201/2
- tiryâk (a.i.): bir çeşit macun; panzehir
t. :K2/31
t.+ın :G109/5
t. ol- :G217/5
- tîşe (f.i.):balta
t.-i efkâr:K1/4
t.-i himmet:G199/2
- tîz (f.s.):keskin;çabuk
t.+dir :G178/4
t.-âgâh :G218/5
- ţob :top
t.+lamış:G243/2
t.-ı benefşe:G256/4
t.(p)+dan:Tar7/8
- toğ :doğdu
t.+du :Tar1/2
t.+duğda:G82/5
t.+up :K3/39
- ţoğrı :doğru
t. :G68/5
- ţokan :dokanmak

- t.+dı :G246/1
 tokun :dokunma
 t.+ma :K6/11
 t.+ur :G201/3
 tol :dolmak
 t.+du :K3/30
 t.+ar :TahII/1/2
 t.+du :G248/3
 t.+u :G36/1
 t.+up :G242/1
 tolan :dolanmak
 t.+dırmağdadır:G86/1
 t.+dirmaz:G234/2
 t.+anam:G105/3
 t.+anıp:G105/2
 t.+anır :G248/1
 tolaş :dolaşmak
 t.+dı :K6/4
 t.+dıkça:G9/4
 t.+ıkdır:G72/3
 toldur :doldurmak
 t.+arağ :G143/3
 t.+dular:G129/5
 tolu :dolu
 t.+yu :G144/3
 tondur :dondurmak
 t.+arağ :G143/5
 toz :toz
 t.+utma:G226/2
 tūb (a.i.): tuğla, kiremit
 t.-ı siyeh-mū:K1/36
 tūbā (a.i.):güzellik,rahatlık
 t.+dan (kāmēt-i t.):G244/4
 t.+dan (kadd-i t.):G43/3
 tūde (f.i.): yığın
 t.-i dürc-i şifāh:G151/5
 tūfān (a.i.):Hz. Nuh zamanında meydana gelen tufan
 t. :G79/5, K3/56
 t.ol-:G32/2
 tufeylī(a.s.):dalkavukluk
 t. :G145/6, K11/6
 tuğrā (t.i.):tura
 t.-y1 ʿaşk:G139/1
 tuğyān (a.i.):azgınlık
 t.+e :K1/44
 tuhaf (a.i.): hediyeler; hoşça giden şeyler; gariplik
 t. :G137/5
 tuhfe (a.i.): hediye; güzel şey
 t.+sini :G227/5
 tūl (a.i.): uzunluk; uzun müddet
 t.-i emel:G47/1
 t.-i firkat:G31/1
 tūlūʿ(a.i.):doğma
 t. :G248/3
 t.+ıñ :G223/5
 tulumba :tulumba
 t. :G140/5
 tūlüʿ(a.i.):doğma
 t.-leyāl:G142/2
 tūmār (a.i.):tomar
 t. :K6/23
 tūr :durmak
 t.+an :G187/3
 t.+ma :G201/4
 t.+maz:G108/4, K3/20
 t.+mazlar:K3/16
 t.+muş:G94/3
 t.+san :G235/9
 t.+sun :G246/6
 t.+ulmaz:G141/3
 t.+up :G108/5, K7/16
 t.+urken:G153/3
 tūr (a.i.): Sina dağı
 t.-ı mey:G236/4
 tūr (a.i.):dağ
 t. (reşk-i gerdīş-i t.):Tar6/9
 T.+dan (kūhsār-ı T.)G182/5
 turāb(a.i.):toprak
 t.-rīk :K3/81
 t.+a :G155/4
 t.+ı (ehl-i t.):H/4
 turre (a.i.):alın saçı
 t.-i țarrār:G190/1
 t.-i tehākī:G254/1
 t. (Çin-i t.):G169/4
 tut (f.i.):dut
 t.- :G36/1, G36/2, G36/3, G36/4, G36/5, G47/7, K3/102, Tar4/11
 t.+alım:G194/3, G218/5

t.+ar :G113/5, G241/3, G241/4,
H/3
t.+arlar:G38/3, K3/6
t.+dı :G242/2, G255/1, K6/4,
Tar6/4
t.+dık :G113/1
t.+dum:G136/5
t.+ma :G182/4, G205/1, G205/2,
G205/3, G205/4, G205/5,
G226/3, G36/1, G36/2
t.+mam:G176/3
t.+mamak:G156/2
t.+muş :G157/5
t.+sa :G106/5, G78/6
t.+up:G186/1, G3/4, K3/22
t.+mağ (yüz t.):Tar7/2
tūī(f.i.):dudu,bir çeşit kuş
t. :G110/2
t.+leri :G163/5
t.+ye :G52/3
t.-i cān :G261/6
t.-i gūyā:G82/4
t.-i güftār ol-:G164/11
t.-i sırr :G259/2
t.-i tab^c:K1/13
tūtiyā (a.i.): çinko; sürme
t. :G132/2
t.-yı çeşm-i cihān:G82/2
tuvān (a.i.):
t.+ı (tāb u t.):G164/10
tuy :duymak
t.+salar:G111/2
t.+ulunca:G204/4
tūzāk:tuzak
t. :G144/5
tüken : bitmek
t.+di :G224/6
tünd (f.s.): sert, şidetli
t. ol- :G178/7
Türkistān: Türkistan
T. :G243/1
u : ve
u. :K3/100, K3/102, K3/107,
G118/3, G118/4, G118/6,
G121/4, G124/4, G127/3,
G129/5, G131/4, G136/3,

G136/4, G138/4, G140/2,
G143/3, G143/4, G144/1,
G14/3, G28/1, G147/3,
G148/2, G151/3, G159/8,
G164/10, G166/5, G169/2,
G174/5, G178/3, G187/5,
G204/6, G205/2, G205/4,
G216/5, G230/2, G235/1,
G235/5, G243/1, G261/2
G244/2, G246/5, G29/7,
G32/4, G35/3, G38/2,
G45/5, G50/4, G62/1, G
G63/3, G67/2, G70/4,
G74/2, G74/3, G75/4,
G81/4, G82/5, G83/3,
G84/5, G87/4, G93/5,
G99/1, G100/1, G101/2,
G105/5, G114/2, K1/29
K2/23, K2/25, K2/4, K3/33,
K3/50, K3/4, K3/5, K4/4
K5/2, K5/15, K6/24, K7/14,
Tar3/4, Tar3/5, Tar4/10,
Tar4/11, Tar4/12, Tar4/14,
Tar4/15, Tar4/16, Tar5/5,
TahI/1/1, TahI/3/2, TahI3/3,
TahII/4/3, TahIII/2/2,
TahIII/2/4, TahIII/4/5

uc : uc

u.+u :G187/3

u.+uyla:G181/2

u^ccb (a.i.): kendini beğenmişlik

u.-i riyā:G215/3

uç : uçmak

u.+ar :H/11

u.+du :G261/1

u.+mağa:G261/6

u.+urdum:G92/4

u.+urup:G69/2

u^d (a.i.): ağaç, odun; ut

u. :K3/55

u.-i yābīs-i nālān:K3/78

uğra: uğramak, varmak

u.+dı :G163/1

u.+maz:G193/2

u.+tdım:K3/21

u.+yıp :G1/5

- u.t+maz:G13/2
- uhrevī (a.s.): ahirete ait
u.+de (taḥṣīl-i zād-ı u.):Tar8/1
u. (zād-ı u.):G121/4
- ʿuḳālā (a.i.): akıllılar; bilmişlik taslayan
ʿu. (gürüh-ı ʿu.):Tar7/5
ʿu.+yız :G102/2
- ʿuḳbā (a.i.): ceza; ahiret
ʿu.+dan:G129/3
ʿu.+lara:G205/3
ʿu.+ya :Tar8/2
- ʿuḳde (a.i.): düğüm; zor karışık iş
ʿu.-i bend:G69/6
ʿu.-i şalvār:G190/2, G62/5
ʿu.-i zülf:G78/3
- ulaş : ulaşmak
u.+dım:G247/4
u.+ır :G162/1
u.+mazsa:K1/44
- ʿulūm (a.i.): ilimler, bilgiler
ʿu.+ın :K3/56
ʿu.-ı zāhir:K9/3
- ʿulviyet (a.i.): yücelik, yükseklik
ʿu. :G87/5
- um: ümit etmek
u.+ar :G223/5, K12/7
u.+ardım:G235/2
u.+ma :G187/2
u.+up :G201/1
- ʿummān (a.i.): ulu, büyük engin deniz
ʿu. :G79/4, G86/4, G94/1,
K3/86
ʿu.+e (lücce-i ʿu.):K1/14
ʿu.+ı (şehvār-ı ʿu.):K3/60
- ʿummānī (a.s.):ummana ait olan
ʿu. (dürr-i şehvār-ı ʿu.):K7/9
- ʿumūm (a.i.): genel
ʿu.+a :G163/1
- umūr (a.i.): işler, hususlar; önem verme
u.-ı dīn:K7/8
- ʿunşūr (a.i.): cisimleri meydana getiren
eleman; bütünden ayrılıp ayrı bir
firka meydana getiren kısım;
madde, esas, kök
ʿu.+da (çār-ʿu.):G53/5
ʿu.+da (meclis-i ʿu.):G105/5
- unut: unutmak
u.+du :G164/2, K6/4
u.+durdu:K3/6
- ur-(a.s.): tek gözlüler; silahsız olanlar
u.:G141/4
u.+an :G37/8
u.+du :G202/3, G247/5, G256/2,
G46/2, K3/22, K3/44,
u.+duḳça:G202/2
u.+duḳda:K2/4
u.+dum:K1/4
u.+duñ:G190/3
u.+ma :G201/1
u.+masın:G182/3
u.+mayan:G188/2
u.+mazlar:K6/16
u.+ulur:G220/4
u.+unca:G32/3, K3/60
u.+up :G139/5, G211/5, G212/1,
G219/2, G85/1, K1/14
u.+ur :G245/6, H/10ü, K3/5
u.+urlar:K3/16
u.+ursa:G86/4
u.+ursan:G246/3
- ʿurcun (a.i.): kurumuş hurma dalı
ʿu. (bār-ı ʿu.):K2/27
- ʿurūc (a.i.): yükselme
ʿu. :K3/48
ʿu. et- :G192/6
- ʿuryān (a.i.): çıplak
ʿu. +e :K6/5
- uşan: usanmak
u.+dım:M/12
- ʿusret (a.i.): zahmet, sıkıntı
ʿu.+dir (dürbīn-i ʿayn-ı ʿu.):G252/2
- usta (i.): usta
u. :G78/4
u.+m :M/19
- uşūl (a.i.): asıllar,kökler; başlangıç; metot;
soydan gelme
u. :G77/4
u.+de :H/2, Tar6/4
u. :K3/83
u.+ler :G204/5
u.+üyle:G159/3

- ʕuşāk (f.i.): amonyak
 ʕ. :M/4
 ʕuşşāk (a.i.): aşıklar
 ʕu. :G201/5, G216/5, G25/2,
 G32/1, G78/6
 ʕu.+a :G111/5, G124/2, G137/1,
 G152/3, G178/3, G238/5,
 G241/6, G27/1, G68/1,
 G85/3, G97/1, G100/4,
 TahIII/4/5
 ʕu.+ı :G159/7, G175/3, Tar6/6
 ʕu.+ıñ :G177/3, G25/3, G77/4,
 G92/5
 ʕu.+ına :G10/3, G168/2, G188/1, ,
 G189/1, G97/5, M/2
 ʕu.+ını :G13/2, G141/1, G222/6
 ʕu.+ına :G62/2
 ʕu.+da (dil-i ʕu.):G90/5
 ʕu. (kible-i ʕu.):G75/4
 ʕu.+a (hizmet-i ʕu.):G93/1
 ʕu.+a (zevk-i ʕu.):G188/5
 ʕu.+a (kadd-i ʕu.):G216/2
 ʕu.+a (cān-ı ʕu.):G242/6
 ʕu.+a (gerden-i ʕu.):G248/1
 ʕu.+a (maʕşer-i ʕu.):G91/3
 ʕu.+ı (kadd-i ʕu.):G206/3
 ʕu.+ı (defter-i ʕu.):G130/5
 ʕu.+ı (keyf-i ʕu.):G236/1
 ʕu.+ına (zümre-i ʕu.):G53/2
 uy: uymak
 u.+maz:G187/8
 u.+ub :G103/6
 u.+ur :G141/2
 u.+durup:G80/3
 uy+ğün:G255/2
 uyan: uyanmak
 u.+mağdır:G63/2
 uza :uzanmak
 u. +dı :K3/74
 uzak: uzak
 u.+dan :G99/3
 uzun: uzak
 u. :G143/1
 ʕuzviyyet (a.i.): canlılık; organizma
 ʕu.+ıñ (vesā'it-i ʕu.):G223/4
 ü :ve
 ü :G1/4, G2/4, G4/2, G6/2,
 G8/5, G10/6, G26/1, G28/2
 G116/2, G118/2, G118/3,
 G121/4, G121/6, G127/3,
 G131/4, G136/3, G140/3,
 G142/4, G144/2, G145/4,
 G146/6, G147/1, G148/5,
 G151/1, G151/4, G153/5,
 G160/7, G164/8, G170/3,
 G171/3, G171/4, G171/5,
 G171/6, G176/3, G185/1,
 G187/6, G194/5, G199/1,
 G204/2, G205/1, G205/2,
 G206/3, G207/4, G221/2
 G229/1, G229/4, G138/5,
 G241/2, G242/1, G242/7,
 G243/2, G244/1, G247/3,
 G247/4, G247/7, G249/7,
 G253/4, G254/1, G30/4,
 G45/5, G46/6, G47/5, G52/5
 G65/1, G65/2, G65/3,
 G65/4, G67/3, G67/5,
 G69/6, G71/4, G72/4,
 G74/2, G78/7, G80/4,
 G80/8, G80/9, G81/2,
 G83/2, G85/4, G85/6,
 G87/4, G88/5, G90/3,
 G93/4, G95/5, G97/3,
 G98/1, G102/5, G104/1,
 G105/3, G108/6, G109/3,
 G110/1, G111/1, G111/6
 K1/46, K2/2, K2/24, K2/32,
 K2/36, K3/9, K2/7, K2/12,
 K2/15, K2/18, K3/103,
 K3/13, K3/41, K3/43,
 K3/58, K3/60, K4/10, K4/14
 K5/7, K5/8, K6/6, K6/14,
 K6/18, K6/25, K7/7, K7/8,
 K7/10, K9/3, K10/5, Tar1/2,
 Tar1/4, Tar2/2, Tar2/3,
 Tar3/1, Tar5/2, Tar7/4,
 Tar7/5, M/13, H/13,
 TahI/2/4, TahI/3/4,
 TahII/3/2, TahIII/4/4
 üç :üç sayısı
 ü. :H/14

üftāde (f.s.):düşmüş , düşkün , biçare ; aşık

ü. :K2/2

ü.+dir :G43/3

ü.+ler :G236/3, G68/3, G72/2

ü.+sin :G98/4

ü.+ye :G176/5

ü.-kān :G254/6

ü.+sin (hâtır-ı ü.):G228/1

ü.-kān (melce-i ü.):G50/4

ülfet (a.i.):alışma , kaynaşma ; görüşme

konuşma ; dostluk

ü.+den :G12/3

ü.+e :G230/2

ü.+i :G260/1

ü.+im :G129/4

ü.+iñ :G29/3

ü.+lerle:G27/3

ü. et- :G181/1, G26/4

ü. eyle-:H/7,

ü. ol- :G163/4, G196/2

ü.-i aşık:G198/4

ümmet (a.i.):bir peygamberin cemaati

ü.+lere :K2/5

ü.+lige :G24/5

ü.-sitān:G107/3

ü. (müktedī-i ü.):G51/4

ümmī (a.s.): okuma yazma bilmeyen ; ana

ü. (mürsel-i ü.):K2/12

ümmīd (f.i.): umma , bekleme , umut

ü.+iyle :G60/1

ü. et- :G2/3

ü.-i vuşlat:G11/3

ü. (kaṭf-i ü.):G142/3, G161/1

ü. (kuhl-i ü.):K4/5

ü. (ğonce-i ü.):G172/2

ü.+i (hasret-keş-i ü.):G38/4

ü.+im (dām-ı ü.):G260/4

ü.+in (şāh-ı ü.):G172/6

ü.+le (raḥmet-i ü.):G91/2

üns (a.i.):alışıklık , alışkanlık alışma

ü. :G198/4, G260/1

ü. (riyāz-ı ü.):G257/3

ünsiyet (o.i.):alışkanlık , ahbablık

ü. :G7/4, G260/2

ü. et- :G163/1

ünvān (a.i.):kitap , mecmua , makale

başlığı; ad , isim lakab

ü. :G78/7

ü.+lı:G159/6

ü.-ı dīvān:G111/1

ü.+ı (ḳadr-i ü.):K3/19

ürk :ürkme

ü.+me :M/8

üryān (a.i.):çıplak

ü. ol- :G154/1

üst :üst

ü.+e :G242/4

ü.+ü :G135/3

ü.+üme:G183/2

ü.+ündeki:M/10

ü.+üne :G209/1, G209/2, G209/3,
G209/4, G209/5, G250/2

ü.+ünedir:G104/1, G104/2, G104/3,
G104/4, G104/5

üstād (f.i.):muallim , usta , sanatkar

ü. :G143/2, M/1

ü.-ı edīb:G158/5

üste :üste olan , zor olan

ü.+lere :M/5

üzeri :bir şeyin üstü ; bir şeyden arta kalan

ü. :G78/8

üzre :üzere

ü. :G104/3, G107/4, G136/4,
G147/3, G155/4, G162/6,
G170/4, G183/5, G206/5,
G223/5, G226/3, G229/1,
G229/2, G229/3, G229/4,
G229/5, G229/6, G229/7,
G229/8, G235/9, G251/3,
G256/4, G260/1, G260/2,
G260/4, G28/1, G47/5,
G78/2, G83/1, K1/41,
K3/10, K3/2, K3/48, K3/54,
K3/61, K3/71, K3/75,
K3/77, K3/80, K4/9, Tar1/5

vâcib (a.s.):terki caiz olmayan , yapılması gereken

v. :G94/4

vâcid (a.s.):vücuda getirici , getiren ; zengin

v.-i rız...-ı cedüd:K4/2

va;d (a.i.): söz verme , üstne alma ; yapılmasına söz verilen şey

- v. +ine (dirµπ-i v.):G200/3
- va√de (a.i.):** Bir iş için önden belirtilen zaman ; bir işi geciktirmek için belirtilen zaman ; ecel ; söz verme
v. :G235/7
v.-i ferdâ:TahIII/1/2
v.-i ferdâde:TahI/4/5
v.-i kemmûn :G172/6
v.-i vuşlat:G27/4
- vâdu (a.i.):**iki dağ arasındaki uzun çukur ; bir nehrin aktığı yer
v.+dir :G193/2
v.-i «ayret:G108/4, G165/3
v.-i Ceyvûn ol-:G172/3
v.-i fir...at:G228/2
v.-i πam:G185/6, G242/7, G78/8
- vâfir (a.s.):**çok , bol
v. :K3/78
- vah :**yazık manasında acıma
v. :G229/7
- va√det (a.i.):** Yalnızlık ,teklik ,birlik ; Allaha yakınlık ulaşma.
v. :G95/1, K10/1
v.+de :G176/3
v.+e :G203/8
v.+i :G260/2
v.+iñ :G245/2
v.+le :G37/2, G82/6
v.-nişûn:G239/5
v. (jâlem-i v.):G26/4
v. (celis-i bezm-i v.):K3/24
v. (der-i v.):G226/5
v. (dürr-i şehvâr-ı v.):G100/3
v. (sırr-ı v.):G182/2
v.+de (bâπ-ı v.):K6/8
v.+e (jâyn-ı ba√r-i v.):G199/4
v.+e (dâ'ire-i v.):G102/6
v.+e (deryâ-yı fey≥-i v.):G124/3
v.+i (küşe-gür-i v.):G177/5
v.+le (âyet-i v.):G134/2
v. (şems ü v.):G116/2
- vâvid (a.s.):** Yalnız , tek
v.+dir :K3/28
v.+de (silk-i v.):K7/15
- va√şet (a.i.):** Vahşilik ; ıssızlık ; korku ,ürküntü
v.-âmuz:G212/2
v.+dir (bâ'i&-i v.):G260/2
- va√şu (o.s.):** Yabani , insandan kaçan ; ürkek , korkak ; merhametsiz
v.:G193/2
v. (çeşm-i v.-i πazâlât:G240/4
v. (mi&âl-i ≥abb-ı v.):K3/84
- va√y (a.i.):** Bir fikrin veya emrin Allah tarafından bir peygambere bildirilmesi
v. (farµ...-i v.):K3/37
- vâji@ (a.s.i.):** Dini öğütlerde bulunan
v.+iñ :G231/5
- vâji≥**
v.+i :G244/5
v.-i kürsü:G125/6
- vâji@â (a.s.i.):** Dini öğütlerde bulunan kadın
v. (meh-v.):G191/3
- va...âr (a.i.):**ağırbaşlılık temkin
v. u jar:TahI/2/4
v. (nûr-ı v.):K1/37
- va...f (a.i.):**durdurma , alıkoyma ; duruş ; bir malı veya mülkü satılmamak kaydıyla bir hayır kurumuna bağışlama
v. ol- :G2/6
v.-i hevâ:G90/2
v.-i şenµd:K4/8
- va...fiyye (a.i.):**bir vakfin şartlarını bildiren
resmi sened
v.-i dânuş:K4/8
- vâ...if (a.s.):**duran , ayakta duran ; arafatta vakfeye duran ;bir şeyi elde eden ; bir şey vakfeden
v.+dır :T118/3
v. ...ıl-:G178/7
v. ol- :G138/7, G2/6
- vâ...ij (a.s.):**vuku bulan , olan
v.+i :G27/4
- vâ...it (a.i.):**vakit zaman , çağ
v. :K8/5
v.+siz :G204/4
- va...t (a.i.):**vakit , zaman , çağ , mevsim
v. :G114/2, G190/2, G62/2
v.+e :K3/36
v.+i :Tar3/3
v.+im :G254/4
v.+ine :G114/2
v. ol- :G98/5
v. ü zemân:M/9, G90/1
v.-i eşâd:K3/44
v.+im (ibn-i v.):TahI/4/2

- v.+im (Yûsuf-1 v.):G111/2
v. (şarf-1 no...†a-i v.):G63/3
- lâ (f.s.):**yüksek , yüce
v.+dan :G186/7
v.+sına (câh-1 v.):Tar7/13
v.+sıyla (≠ât-1 v.):Tar1/4
- lîmu (a.i.):**bir vilayet eden en büyük amir
v. :K7/6
- lîr :**bulunma , mevcud olan
v. :G129/3, G145/6, G155/4, ,
G162/6, G162/6, G171/3,
G193/5, G197/3, G197/5,
G218/4, G2/1, G2/7, G3/7,
G6/2, G215/5, G233/5, ,
G243/5, G36/4 G64/4
G74/4, G88/3, G95/4,
G95/6, G9/3, G28/2, K1/39,
K10/4, K10/6, K11/6,
K11/7, K4/10, K5/15, K8/6,
TahIII/5/4
v.+sa :G261/6
v.+ını :G215/2
vâr+1 :G100/3
v.+1 :G64/4
v.+ım :G131/3, G33/5
v.+ımızı:G255/1
v. ol- :G108/5, G109/7
v.+ına :G36/3
v. (vücûd-1 v.):G145/7
v.+ında (kale-i v.):G74/5
v.+ıñ (terk-i v.):G157/4
v.+dır (kenz ü v.):G118/3
- lar- :**varmak
v.+dı :G157/1, G233/3, G258/5,
K3/39, K3/52, K3/80
v.+dıkda:G138/7
v.+dır :G219/3, G219/4
v.+dırın:G108/5
v.+ınca:K3/45
v.+ıp :G141/2, G 153/2, G153/3,
G183/3
v.+mış :G86/3
v.+sın :G185/3, K4/4
- lara... (a.i.):**yaprak veya kitap yaprağı
v.-1 jaş...:G38/7
- lârid (a.s.):**gelen , vasıl olan , erişen
v. ol- :G26/2
v.-i i&bât-1 vücûd:G37/2
- lârudât (o.i.):**gelir ; hatıra gelen içe doğan şeyler
v.+1 :Tar4/13
v.-1 ...add-i †â...at:G254/3
v.-1 vecd-i injâm:K3/104
- vâri&ân (a.i.):**varisler , mirasçılar
v.+1 :K9/3
- varlı... :**zenginlik ; var olmuş olan , yaratılan
v. :G102/5, G105/1, K5/3
v.+dan:K6/5
v.+ını :G215/1
- vârûn (f.s.):**ters , aksi , uğursuz
v.+unda (†âli-i v.):G212/3
- vaşf (a.i.):**nitelik , bir kimsenin veya şeyin taşıdığı hal ; övme
v. :K8/6
v.+1 :G236/1
v.+ıñ :G207/2
v.+ın :K1/40
v.+ında:G1/4, G198/5, K3/15
v.+ıyla:G202/1
v.+iyle:Tar1/4
v.-1 kemâl:K3/15
v. et-:K3/17
v. (zîkr-i v.):K1/18
v.+ınfa (bahâristân-1 v.):K3/91
- vâşıl (a.s.):**erişen , ulaşan , karışan
v. :G156/5
v.+dır :G103/4
v. ol- :G138/5
v.-1 †a.....:G105/5, G186/7
- vâşıla (a.s.):**dıştan , dıştan gelen , idealar
v.+fî (sılağ-1 v.):G78/4
- vasıj (a.i.):**bir ölünün vasiyetini yerine getirmeye memur edilen kimse
v.-i A vmed-i mu«târ:K7/2
v. (cebhe-i pâk-i v.):K1/23
- vaşl (a.i.):**kavuşma
v. :G179/6, K3/105, K3/32,
Tar4/15
v.+ına :G101/3
v.+ında:G234/2
v.+ıñla:G168/3
v.-1 emel:G157/3
v.-i bi-hengâm:G14/5
v. (≠ev...-i v.-1 yâr):G229/2
v. (şafâ-yı v.):K6/5
v. (muvâjid-i v.):G235/9
v.+e (jıyd-1 v.):G226/4
v.+e (metâj-1 v.):G164/6
v.+1 (edliye-i v.):G222/2

- v.+1 (metâj-1 v.):G239/3
v.+1n («ân-1 v.):G62/6
v.+1n (mive-i v.):G187/2
v.+1ñla (sürûr-1 sûr-1 v.):G100/2
v.-1 (câm-1 v.):G196/3
v.-1 (mey-i v.):G222/3
- †an (a.i.):**yurt
v. :K5/16
v.+1m :G140/3
v.+1ñ :G249/6
v. †ut- :G205/1
v. (der-v.):G35/5
- ı; (a.i.):** koyma , konulma
v. :K2/4
v.+1na :G34/7
v.+1nı :G97/3
v.-âyün eyle-:G93/1
v.+a (şüne-i v.):G179/3
- ı;@ (a.i.):** bir kimseye kalbini
umuşatacak
kendisini iyiliğe seck edecek surette
söz söyleme ; dini öğüt
v.+1ñ :G147/5
- ebâl (a.i.):**şiddet , ağırlık , azab ; günah
v.+dir (javn-1 v.):M/3
- ecd (a.i.):**kendinden geçecek kadar
dalğınlık
v.+ini :G76/3
v. (vâridât-1 v.-i inâm):K3/104
- ech (a.i.):**yüz , surat , çehre ; üst , sath ,
düz yüz
v. :G145/4, K11/4, Tar7/6,
v.+i :K1/35
v.+1ñ :G72/6
v.+ine :G6/5
v.+ini :G179/2
v.-i ða.....:G6/1
v.-i cân:G5/3
v.-i dil:G114/2
v.-i emjân:Tar4/13
v.-i pâk-i pâre:G30/5
v.-i şüne-i bıkıne:G184/1
v.-i tâbân:G193/3
v.-i tera.....µ:G70/6
v.-i yâr-i kuz-na@ar:G6/4
v.-i Yezdânµ:K3/26
- èche (a.i.):**yüz ; yan taraf , semt
v.-i ma...şûd:G217/2
v.-i terküb:G218/3
- edâ; (a.i.):**ayırılma , ayrılış ;
Allahısmarladık
v. :K3/47, K3/51
- vefâ (a.i.):**sözünde durma , sözünü yerine
getirme ; dostluğu devam ettirme ;
yetişme yetme , kafi gelme
v. et- :G112/5
v.+dır (bµ-v.):G187/1
v. (bûy-1 v.):G197/1
v. (bûy-1 v.):G92/2
v. (ehl-i v.):Tar1/5
v. (şavîb-v.):K7/8
- vefâ-dâr (a.f.b.s.):**vefâlı sözünde duran
v.+1ñ::G109/3
v.-dâr-1 dil:G45/3
v.+a (şâh-1 ...udsµ-i v.):G4/1
- vepâ (a.i.):**gürültü ; patırtı
v.+ya (meydân-1 v.):K2/29
- vehm (a.i.):**kuruntu , yersiz korku
v.+ine :G168/4
v.-i √ayâl:TahI/3/2
- velâyet (a.i.):**velilik ermişlik ; ermiş
kimsenin hali ; başkasına söz
geçirme ; dostluk , sadakat
v. (şâh-1 v.):G212/5
v.+dir («atm-i †ûmâr-1 v.):K6/23
v.+dir (≠ât-1 v.):K7/11
- velµ (a.i.):**Allah'ın isimlerinden biri ;
sahip
; ermiş eren
v. :G10/6, G106/4, G188/1
- veli...in :**velakin
v. :G146/2
- Velµ Mollâ-yı Rûm:**TahI/5/2
- velvele (a.i.):**şaşkınlık , gürültü patırtı
v.+sidir:G70/7
- ver- :**vermek
v. :G38/1, G188/3, G193/3
v.+di :G131/3, G137/1, G197/4,
G216/1, G220/3, G247/3,
G260/2, G29/4, G 46/2,
G46/5, G53/1, G53/2,
K2/19, K2/27, K3/84,
K3/85, K3/87, Tar4/7
Tar8/4
v.+digi:G51/3, G83/3,
v.+dik:G115/2
v.+diler:K3/35, K6/5
v.+dim:K3/94, Tar4/3, Tar5/10
v.+din :G207/1, G254/7
v.+dirmez:G7/3

- v.+eli :G66/2
v.+emez:G104/3, G66/5
v.+en :G83/3
v.+icek:G248/4
v.+icek:G259/3
v.+ildi :G37/1
v.+ilmiştir:G145/5
v.+ip :G11/2, G11/4, G25/2,
G144/4, G180/3, G255/4,
G34/5
v.+ir :G11/1, G146/1, G168/2,
G208/4, G227/5, G257/4,
G259/2, G52/2, G62/1,
G62/2, G62/3, G62/4,
G62/5, G62/6, G62/7,
G80/4, K3/7, K3/98,
v.+iriz :G255/1
v.+irse :G10/6
v.+iş :G61/4
v.+me :G193/1, K3/105, Tar4/14
v.+mem:G222/2
v.+memiş:G94/3
v.+mesin:G207/5, G257/4
v.+mez:G111/4, G255/3, G62/2,
G62/6, G7/4, G88/5, K5/7
v.+miş :G202/4, G241/5
v.+se :G261/7, G62/2
v.+sem:K3/88
v.+sin :K3/90
- erd (a.i.):gül**
v.-i «andân:G209/1, K1/31
v. (reşk-i v.):G202/2
- esâjîf (a.i.):vasıtalar**
v. :G178/6
v.-i ju≥viyyet:G223/4
- esule (a.i.):yol , vasıta ; bahane , sebep;
fırsat , elverişli vaziyet**
v. eyle-:G34/3
- veş (f.e.):gibi manası veren bir edat**
v.(siccül-v.):K2/18
v.(Süleymân-v.):G51/3
v.(şemj-i v.):G34/4
v.(πonce-v.):G148/2
- eyl (a.):vay , yazık manasında sesleniş**
v. :G132/2
- icdân (a.i.):bulma , bir şeyi bir halde
görme ; duyma , duygu ;
kendinden geçme ; insanın içindeki
iyi ile kötüyü ayırt eden duygu**
v.+1 :G142/5
- vi...âye (a.i.):kayıрма , koruma , esirgeme**
v. :K3/85
- vildân (a.i.):yeni doğmuş çocuklar , kullar
köleler**
v.+1 (...ıymet-i hudâm-ı v.):K3/63
- vurân (f.s.): yıkık,yıkılmış; üzgün**
v.+dadır:G61/3
v. («âne-i v.):G210/3
v.+dayız (gûşe-i v.):G121/8
v.+ıñ («âne-i v.):G198/3
- vurâne (f.i.): harab olmuş yer**
v. :G203/7
v.+de :G125/4, G125/5
v.+si :G245/5
v. (gûşe-i v.):G36/5
v.+dir (gûşe-i v.):G89/3
- vird (a.i.):belli zamanlarda okunması adet
olan Kur'an cüzleri**
v.-i zebân:G150/3, G150/4
- vişâl (a.i.):ulaşma , sevgiliye kavuşma**
v. :G229/1
v. et- :G153/1, G189/5, G29/1
v.+ıñ :G109/8, G99/1, K4/1,
TahI/4/4
v.-i ba<t-ı ≠ât:K6/6
v.-i gül:TahII/1/1
v.-i Na...şibendı:K6/5
v.-i yâr:G164/12, K5/1, K9/5
v. (şafâ-yı v.):G259/5
v. (†aleb-kâr-ı v.):G149/3
v. (rûz-ı v.):K5/16
v. (şeh-râh-ı v.):G71/3
v.+e (...azπân-ı v.):M/4
v.+e (bâπ-ı v.):G232/4
v.+e (semt-i v.):G107/2
v.+e (şeh-râh-ı v.):G83/5
v.+i (murr-ı şâhbâz-ı v.):G143/4
v.+i (şemj-i v.):G37/3
v. (≠ev...-ı v.):G10/1
- vu...ûf (a.i.):duruş , durma ; anlama
bilme ,
öğrenme**
v. et- :G70/2
- vuşlat (a.i.):bir şeye ulaşma , yetişme**
v. :G34/6, G87/1
v.+a :G228/2, G83/4
v.+da :G166/2
v.+1 :G174/2
v.+ıñ :G142/3, G234/2
v.+ına :G255/1

- v.+ındır:G129/3
v.-i ða.....:G215/3
v.-i yâr:G194/1, G194/5
v. (âyet-i v.):G85/2
v. (dûde-i v.):G27/4
v. (nesûm-i v.):G128/3, G78/2
v.+a (varem-i v.):G217/6
v.+a (...umâş-ı v.):G27/5
v.+a (mevc-i yem-i v.):G157/3
v.+a (şuile-i v.):G210/8
v.+a (yem-i v.):G79/4
v.+da (ba√r-ı v.):G31/3
v.+da (bezm-i v.):G117/4
v.+da (reh-i v.):G259/7
v.+da (vaide-i v.):G27/4
v.+da (zevrâk-ı v.):G241/6
v.+dan (ümmüd-i v.):G11/3
v.+ı (geşti-i v.):G79/5
- ıŝûl (a.i.):**ulaşma , yetişme ,
v. :G192/4
- i :ve**
v. : K3/70, K3/105, G101/4,
G110/4, G151/1, G151/4
G184/2, G211/4, G213/2,
V216/5, G247/3, G247/6,
G251/7, G260/2, G4/1,
G82/3, G83/5, G88/3,
K1/45, K12/5, K2/26, K4/1,
K4/4, TahI/1/4, TahI/5/4,
Tar4/12, Tar7/1, TahII/2/5
- icûb (a.i.):**vacib ve lüzumlu olma ;
bırakılması mümkün olmama ;
layık olma
v. :G121/2
v.+ıñ :G228/4
- icûd (a.i.):**bulunma , var olma , varlık
v. :K10/1
v.+da :K5/3
v.+ı :G251/4, G95/9, K10/3,
K10/4, K11/7, K2/13
v.+ım :G225/2
v.+ıñ :G226/1, G186/6, G188/4
v.+ın :G46/4, K3/27
v.+ıñdan:K4/2
v.µ+ler:K6/7
v.-ı müdrık:G95/3
v.-ı nâzenµn:G152/4
v.-ı sûd-ı bûdµ:K6/16
v.-ı vâr:G145/7
v. (inbiŝâfât-ı v.):G95/1
- v. (şâhid-i mülk-i v.):G149/3
v.+a (ba√r-ı v.):G88/5
v.+a (mes-v.):G88/6
v.+ı (fülk-i v.):G77/3
v.+ı (mess-i v.):G232/3
v.+ı (vârid-i i&bât-ı v.):G37/2
v.+ıñ (mess-i v.):G252/3
v.+ıñ (ser-şâh-ı v.):G223/1
v.+ıñ (şâhid-i mülk-i v.):TahI/2/1
v.+ıñ (şemj-i v.):G252/4
v.+umda (mülk-i v.):G109/7
- vücûhât (a.i.):**yönler
v. :G134/2
- vürûd (a.i.):**geliş , gelme , varma , yetişme
v.+ıñ :K4/10
- vüzerâ (a.i.):**vezirler
v. :Tar7/5
- yâ : ey**
y. :G127/1, G223/1, G223/2,
G223/3, G223/4, G223/5,
G224/1, G224/2, G224/3,
G224/4, G224/5, G224/6
G224/7, G225/1, G225/2,
G225/3, G225/4, G225/5,
G232/1, G53/3, G67/3,
G80/5, K1/43, K3/17,
K3/61, K4/1, K6/7, K8/7,
M/3,
- yâb (f.s.):**bulucu , bulan , ele geçen
y. (kâm-y.):G33/4
y. (müşk-y.):G65/3
y. (nâ-y.):G85/7
y. (neş'e-y.):G145/7, G65/1, K11/7
- yâbân (f.i.):**çöl , sahra ; yabancı , yabani
y.+e :K5/9
- yâd (f.i.):**hatırlama , anma ; hatır gönül
y :G136/1, K1/27, G117/2,
y.et- :G78/1, G98/5
- yâdigâr (f.b.i.):**bir kimseyi veya nesneyi
hatırlatacak şey
y.+ıdır :G162/4
- yağma (f.i.):**çapul , zorla mal kapma
y. :G158/4
y.+dan :G186/5
y.+lanır:G64/4
y.et- :G139/3
- yağ :yağmak**
y.+a :G184/5

- y.+ıp :K3/56
y.+dırıp:K2/18
hūd (f.e.):veya
y. :K1/37
ķ :yakmak
y. :G127/2, G144/1, G215/4,
G221/2,
y.+a :G37/3
y.+ar :G183/2, G228/4, G32/5
y.+dı :G53/1
y.+dığına:G125/4
y.+dım:G173/4
y.+dıñ :G233/1
y.+ıl :G187/7
y.+mış :G100/5
yāk yıķ-:G141/1
ķūb :Yakub peygamber
Y. :G100/1, G67/2
Y.+dur:G99/4
ķūt (a.i.):deđerli sūs tařı
y. :G152/1, G208/5
y.-ı rummāñi:Tar4/2
ķñız :yalnız
y. :K3/79
ķvar :yalvarmak
y.+a gör-:G215/5
ķmān :kötü , uğursuz , yaman
y. ol-:G225/1
ķn :taraf , yaka , civar , yakın
y. :G187/7
y.+e :G167/2
y.+ı :K3/30
y.+ımda:G224/4
y.+ımı :G210/2
y.+ında:K11/5
y. gel- :G78/2, G78/3
y. yan+a:G36/3
ķn-: yanmak
y.+ar :G163/3, K3/5, K3/91,
K3/95
y.+arken:G191/2
y.+dı :G46/3, K3/38, M/5
y.+dım:M/12
y.+dır :G125/2
y.+dırdı:M/1
y.+dırıp:G137/4
y.+dırmada:G67/2
y.+dığından:K2/24
y.+mağa:G72/1, G173/1
y.+sın:G142/4
ķanařık :yanaşmış durumda olan
y.+dır :G72/7
ķa'ni (a.e.):demek , şu demek
y. :K6/22, :Tar7/3
ķap :yapmak
y.+dı :K3/86
y.+ıp :G189/3
y.+maķ:G125/4, G125/5
ķapıř :yapışmak
y.+ıp :G204/2
ķār (f.i.):dost , sevgili , ahabab
y. :G147/1, G154/3, G184/5,
G215/1, G34/6, G60/4
y.++e :G63/3, G225/2
y.+ı :G34/1, K2/14, G118/2
y.+imi :G154/3
y.+iñ :G34/2
y. ol- :G109/1, G51/1
y.-ı feruħ:G52/4
y.-ı sākī:G203/2
y.+i (vuşlat-ı y.):G194/1
y.+a (la'f-i y.):G146/3
y.+da (ħarem-i y.):G37/6
y.+e (zevk-i vaşl-ı y.):G229/2
y.+e (ārız-ı y.):G38/6
y.+e (řerħ-i ħüsn-i y.):G33/6,
y.+e (viřāl-i y.):K5/1
y.+e (zülfi y.):G160/5
y. (ķāmet-i y.):G192/7
y. (ķurbet-i y.):G161/5
y. (cemāl-i y.):G164/3
y. (firāk-ı y.):G169/1, G163/3
y. (tār-ı zülfi y.):G136/2
y. (viřāl-i y.):G164/12
y. (vuşlat-ı y.):G194/5
ķārān (f.i.):dostlar , yarlar
y. :G227/5, H/9, M/9
y.+ı :G86/1
y.-ı Ĥudā:G138/5
y.-ı ĉār:K2/35
y.+e (bezm-i y.):G137/5
ķārāne (f.zf.):dostĉa

y. (bāde-i y.):G222/1
e :yara
y.+li :G49/2
y.+me :G170/1
y.+si :G150/2
ık :yarılmışlık hali
y.+dı :K3/31
rıl :yarılmak
y.+sın :K3/94, Tar4/3
rım :bir bütünün iki parçasından biri
y. :G81/1
s :elem , üzüntü , keder
y.+dan (maḳām-ı y.):G142/5
sāk :yasak , kanun , nizam
y. :G141/5
ş :ıslak
yaş+ı :G170/4, G173/1
ş :bir şeyin yaşadığı hayat süresi
y.+ı :G77/3
y.+ıf :G160/2
t :yatmak
y. +ar :Tar4/4
ver (f.i.):yardımcı , imdatçı
y.+i :K2/37, K3/1
yłağ :yaymaya uygun , yaylalık yer
y.+ı (kışlağ u y.):G159/8
z :yazmak
y.- :Tar3/7
y.+anları:G229/6
y.+ar :G197/5
y.+arken:K3/14
y.+arsam:G172/7
y.+dı :G209/5, K1/6
y.+dım:Tar8/5
y.+ıldı :G180/4
y.+ılmış:G229/3, K3/17, G125/6,
G130/3, G171/5
:di : yedi
y. :G84/3
:k (f.s.):bir , tek
y. :G134/5, G172/2, G63/5,
G82/6, K3/92
y.+sin :G188/4
y.-dāne:G64/2
ksān (f.b.s.): düz , beraber
y. :G113/5

yek-tā (f.b.s.):tek , eşsiz , benzersiz
y. (gevher-i y.):G82/6
yel :rüzgar
y.+ler :K3/32
yelken :yelken
y.-i zevrağ:G157/3
yelpāze :yelpaze
y. :G216/3
yemm (a.i.):deniz
y.-i ‘ummān-ı cem‘:G84/4
y.-i cem‘:G163/4
y.-i vuşlat:G79/4
y.+de (hıç-i y.):G103/4
y.-i ‘aşğ:G100/3
y. (mevc-i y.-i vuşlat):G157/3
y. (renk-i y.):G202/3
yeñi :yeni
y. :G183/5, G97/2, K1/48
y.+den :G180/2
yer- :yemek
y. :G205/5
yer :yeryüzü , dünya
y. :G182/4, G231/1, K2/24
y.+de :G135/3, G139/2, G216/4
y.+den :G91/3
y.+e :G180/5, G218/5, G46/2,
K6/3
y.+i :G201/3, G212/3, G80/7
y.+idir :G71/1
y.+im :K5/5
y.+inde:K3/32
y.+ine :G220/1
y.+lerini:GF141/5
yeryüzün :yeryüzü
y. :K3/55
yet :yetmek
y.+er :G146/2, G148/4, G176/2,
G176/4, G176/5, G180/2,
G180/3, G192/4, G218/5,
G219/5, G48/3, G71/4
yetiş :yetişmek
y.+ip :G112/2, Tar7/8
yevm (a.i.):gün
y.-i bedel:G198/3
Yezdānī (a.s.):Allah’a ait , Allah’la ilgili
Y. (vech-i Y.):K3/26

- :yıkamak
 y.+madı:G182/5
 y.+sa :G203/6
 yık+al :G121/9
 :yıl , sene
 y. :G137/3
 zırmı :yirmi
 y.+ye :K1/37
 ie :tekrar , bir daha
 y. :G110/3, G116/4, G117/3,
 G128/3, G128/6, G140/7
 G153/4, G154/2, G183/5,
 G192/7, G207/3, G211/6
 G31/2, G47/6, G63/4,
 G94/3, K3/16, K3/42
 gurt :yoğurt
 y.+lanamam:G79/6
 ğ :yok
 y. :G101/3, G134/4, G217/3
 ğsa :yoksa
 y. :G67/1
 k :yok
 y. :G108/2, G142/1, G142/2,
 G142/3, G142/4, G142/5,
 G180/5, G186/7, G62/7,
 K3/102, K3/50, Tar4/11,
 y.+dur :G48/4, G142/5, G170/2,
 G174/2, G182/3, G216/2,
 G224/4, G224/2, G30/5,
 G92/1, G92/2, G92/3,
 G92/4, G92/5, G92/6, K1/49
 y.+luğuma:G215/1
 y.+sa :G121/5, G95/4, K10/4
 kıla :yoklamak
 y.+dı :G125/4
 ol :yol ; takip edilen usül
 y. :G101/4, G186/7, G215/2,
 G218/4, G231/3, G78/8,
 y.+a :G125/3
 y.+da :G64/4, G93/1
 y.+lara:G231/2
 y.+ları :K3/36
 y.+um :G174/2
 y.+uñ :G70/1
 y.+una :G104/4, G192/5, G226/1
 y.+unca:G204/2
 y.+unda:G205/5, G94/3, K3/1
 yor- :yormak
 y.+arak:G143/1, G143/2
 y.+ulunca:G204/1
 y.+ulur:G171/7
 yoşma :hafifmeşreb kadın
 y. :G159/2, G85/6, M/6
 yumşat :yumşatmak
 y.+madı:G188/3
 Yūsuf :Yusuf peygamber
 Y. :G157/2
 Y.+ıñ :G109/7
 Y.+ın :G167/1
 Y.-ı ğismet:G186/3
 Y.-ı gümgeşte:G166/4
 Y.-ı vakt:G111/2
 Yūsuf (naķş-ı Y.):G212/5
 Yūsūf (pirehen-i Y.):G235/5
 Y.+dan (ħubb-ı Y.):G43/5
 yut :yutmak
 y.+dugum:G174/1
 y.+ulmağ:G67/3
 yüce :büyük , ulu , kutlu
 y. :G200/4
 yürü :yürütmek
 y.+dü :K3/69
 yüz :çehre , sima , suret
 y. :G118/7, G150/4, G231/2,
 K2/34, K3/95, Tar4/4
 y.+den :G109/2, G130/5, G145/3,
 G224/4, K11/3
 y.+ler :K4/5
 y.+ü :G135/5, G62/6
 y.+üm :G101/5, G225/2
 y.+ün :G51/3
 y.+ünde:K5/5
 y.+üne :G102/5
 y. tut- :Tar7/2
 y. bul- :G236/4
 y. ver- :G66/2
 y.-i nikāb:G105/1
 zabb (a.i.): kertenkele, keler.
 z. (mişāl-i z.-ı vahşī):K3/84
 zabt (a.i.): sıkı tutma; idaresi altına alma,
 kendine mal etme; anlama,
 kavrama; kaydetme, özetini yazma.

- z. eyle-:G123/2, G254/3
z. ol- :G49/3
z.-i kânün:TahI/3/2
- l** (a.fî.): azık, yiyinti.
z.-i şüret:G162/3
z.-i bākī:G187/6
z.-i rāh:G47/1
z.-i rāh-ı cān:G224/6
z. (nev-z.):G68/3
z. u uhrevī:G121/4
z.+ı (perī-z.):G213/1
- ğ** (f.i.): karga.
z. :G135/4
- hid** (a.s.): çok aşırı sofı; kaba sofı.
z. :G109/8, G157/4, G194/3,
G229/7, G60/5, G69/5,
G80/1, TahI/4/5
z.+e :G49/1
z.+i :G257/4
z.+iñ :G148/5, G182/5, G47/7
z.+ler :G237/3, H/7
z.-i hār:G211/6
z.-i hār:G 137/4,
z.-i huşk:G213/5
z.-i nādān:G185/4
z.+i (tavr-ı z.):G226/3
- ihidā** :ey zahid manasında nida
z. :G146/4, G147/4, G244/3,
G246/3
- ihir** (a.s.): görünen, görüntücü, açık, belli,
meydanda; i. dış yüz, görünüş.
z. :G117/3, G247/2, K1/37,
K2/25, K3/37, K3/57,
K3/89, K9/3, TahII/4/4
z.+i :G94/5
z.+de :G110/4, G170/3, K11/4
z.+dir :K3/68
z.+in :G148/3
z.+e :K6/12
z. ol- :G135/5, G37/3
z. ü bāṭın:G102/5, G118/2, G145/4
z.+de (şüret-i z.):G34/7
z.+i (īmām-ı z.):K7/7
z.+le (mey-i z.):G92/3
- āhirā** (a.s.) : parlak.
z. :G80/9
- zāhiren** (a.zf.): görünüşte, görünüşe göre,
göründüğü gibi, meydanda olarak.
z. :G247/6
- zāhm** (f.i.): yara.
z.-ı dil:G90/3
- zāhr** (a.i.): arka, sırt; kağıt ve sairenin arka
tarafı, gerisi.
z.-i cān:G121/6
- zālim** (a.s.): zulmeden, haksızlık eden.
z.-i bidād:M/14
- zāmīr** (a.i.): iç, iç yüz; kalp, vicdan;
gönülde gizli olan sır.
z. (ṭabʿ-ı z.-i pāk):K1/12
- zann** (a.i.): sanma, sanı, sezme; şüphe,
işkil.
z. :K5/13
z.+ıyla :G251/2
z. et- :G123/2
- zānū**(f.i.):diz
z.+de :G157/1, G249/4
- zār** (f.zf.): yanık yanık, hazin hazin, ağlaya
ağlaya.
z.+e :G215/5, G249/4
z.+ım :TahII/2/1
z.+ın :G198/5
z. et- :G32/2
z. u giryān:H/11
z. u nāşād:G136/3
z. u zebūn:G66/3
z. (āh-ı z.):G133/1
z. (Ferdī-i z.):K4/15
z.+a (ʿaşık-ı Ferdī-i z.):G11/5
z.+da (Ferdī-i z.):G4/5
z.+e (ʿaşık-ı z.):G230/3
z.+e (Ferdī-i z.):G227/5, G228/5,
G25/5
z.+ı (derūn-ı ʿaşık-ı z.):G165/4
z.-+ı (Ferdī-i z.):G224/7, G94/5
z.+ı (firkat ü z.):G194/5, G194/1
z.+iñ (ʿaşık-ı z.):G210/4
z.+iñ (dil-z.):K9/7
z.+iñ (Ferdī-i z.):G132/5, G156/5,
G157/5
- zarār** (a.i.): ziyan, eksiklik, kayıp.
z. :G255/1
- zarīf** (a.s.):zarafetli, güzel, şık; nazik, ince,

- yakışıklı, beğenilir; ince nükteli, ince nüktelerle konuşan.
z. :G159/8
- rifâne (a.zf.):** zarif olana yakışacak şekilde, zariflikle, incelikle.
z. :G222/3
- rûrî (a.s.):** mecburi, zorunlu iş, ister istemez olacak olan iş.
z. :K3/74
- t (a.i.):** kendi; (a.s.): sahip, malik.
z.+1 :G204/1, K2/5, K3/27
z.+ıdır :Tar5/2
z.+ıñ :G245/6
z.+ına :Tar7/6
z.+ında (hadd-i z.):G95/3, K10/3, K3/29
z.+ınıñ :G245/4
z.-1 esmâ-yı şîfât:K2/3
z.-1 menzîl:G138/6
z.-1 müstağnî:G155/3
z.-1 vâlâ:Tar1/4
z.-1 velâyet:K7/11
z. (vişâl-i baht-ı z.):K6/6
z.+1 (âfitâb-ı z.):G103/2
z.+ıñ (hesb-i z.):G131/2
z.+ıñ (küh-i z.):G145/1
- tî (a.s.):** kendiyile ilgili, kendine ait, kişilik, özlük, özel.
z.+den (hubb-ı z.):G145/2, K11/2
- viye (a.i.):** köşe; küçük tekke.
z.+miz (külbe-i z.):G166/3
- zân (f.i.):** dil, lisan; lugat, lehçe.
z. :G133/2
z.+ım :K4/7
z.+ıñ :Tar1/3
z. (hem-z.):G251/8
z. (şîr-i z.-1 murğ):G205/5
z. (vird-i z.):G150/3, G150/4
z.+ım (telh-i z.):G235/4
z.-1 kilik-i sühen-gü:G249/7
- zân (f.s.):** zayıf, güçsüz, aciz.
z.-1 seyl:G28/1
- zede (f.s.):** vurulmuş, çarpılmış, tutulmuş, uğramış, yakalanmış.
z. (sevdâ-z.):G213/3
z.+niñ (mâtem-z.):G212/3
- zehrâ (a.s.):** yüzü pek beyaz ve parlak olan.
z. (necîl-i hasret-i z.):K7/3
- zehre (a.i.):** çiçek.
z.+lerin:Tar7/8
z.+lerini:K2/33
- zehr (f.i.):** zehir
z.-i hicrân:G174/1
z.-i firqât-i nûş:G150/3
- zekâ (a.i.):** saflık, duruluk; hal düzgünlüğü.
z.+ndan (çâh-ı z.):G43/5
z.+ndan (sîb-i z.):G255/2
- zekât (a.i.):** İslamın beş şartından biri olan, mal ve paranın, paklığını ve helalliğini sağlamak üzere, kırkta birinin her yıl dağıtılması.
z. (naqd-i z.-1 hüsn):G144/4
- Zelîhâ (a.h.i.):** Hz. Yusuf'un refikası.
Z.+dan:G186/3
- zelzele (a.i.):** sarsma; yer sarsıntısı, deprem.
z.+ :G114/2
- zemîn (f.i.):** yer, yeryüzü.
z. :Tar1/7
z.+e :K3/55
z.+i :K3/98, Tar4/7
z.-i asumân:K3/30
z.-i nûr:G107/5
- zemân (a.i.):** zaman, vakit, çağ, devir; mehil, süre.
z. :G101/3, Tar7/7, Tar8/1
z.+da :G150/2, Tar6/1
z.-1 devlet:Tar1/1
z.-1 feyz-i bahâr:TahII/4/5
z.-1 fûkârâ:Tar7/11
z. (eţibbâ-yı z.):G66/4
z. (ebnâ-yı z.):G86/5
z. (vaqt-i z.):G90/1
z. (zühhâd-ı z.):G97/4
z.+dır (vaqt ü z.):M/9
z.+ıñ (terk-i ebnâ-yı z.):G186/5
z.e (zühhâd-ı z.):G77/5
- zemzem (a.i.):** Kabe civarındaki meşhur kuyu.
z. :G70/4
z.+dir (çâh-ı z.):G8/2
- zen (f.s.):** vurucu, vuran, atan, çalan.

- z. (mevc-z.):G38/6
z. (reh-z.):G91/3
z.+den (reh-z.):G5/3
nahdān (f.i.): çene.
z.+e (cāh-ı z.):G167/1
ncīr (f.i.): zincir.
z.+dir :G7/1
z.+i :M/12
z.+iyle :G49/1
z.+li :G86/2
z. et- :G171/2
z.-i cünün:G102/2, G250/1
z.-i zülf:G113/1
z.+i (bend-i z.):G64/1
z.+iniñ (halka-i z.):G245/7
r (f.i.): altın.
z. :G30/4, K3/17
z.-nişān:G8/4
z.-tāc-ı hākānī:K3/99, Tar4/8
z.+den (tāk-ı z.):H/12
z.+i (hubb-ı z.):G211/3
rk (a.i.): sofuların giydiği mavi cübbe;
iki yüzlülük, hile, riya dalavere.
z. :K3/50
z. ü riyā:G144/1
z.-i sālūs-ı riyā:TahI/2/5
rrīn (f.s.): altından yapılmış, altın; altın
gibi sarı; parlak.
z. :K3/9
z.-kadeh:G242/2
z.-külāb:K2/3
z. (şūrāhi-i z.):TahII/1/2
vce(a.i.): nikahlı kadın.
z.+si :Tar8/1
re (a.i.): pek ufak parça; molekül.
z. :G245/5, K3/67, G10/3
z.+lerde:TahI/2/3
z.+ce :G141/1, K3/50
z.+de :G117/3
z.+yim :G5/1
z.-i şems:G121/5
z.-i tevḥīd:G253/2
vāl (a.i.): yerinden ayrılıp gitme; sona
erme, öğle vakti.
z.-i Nakşibendī:K6/10
z.+ın (‘ayn-ı z.):TahI/4/3
zevḳ (a.i.): tadım, tatma; hoş giden hal,
haz; manevi haz; eğlence, eğlenme.
z.:G152/4, G52/2
z.+e:G179/6
z.+i:G10/6, G142/5, H/13
z.+le:G154/1
z.et-:M/9
z.ol-:G241/6
z.-i ‘uşşāk:G188/5
z.-i vişāl:G10/1
z.ü şafā:G80/9, Tar1/2
z.-i cedīd:G161/2
z.-i çemen:G242/1
z.-i dünyā:G219/3
z.-i mehtāb:G160/9, G34/3
z.-i mey:G244/1, G83/1, G9/1
z.-i muḥabbet:G222/3
z.-i vaşl-ı yār:G229/2
z.+ini (renk ü büy-ı z.):G65/3
z.+e (zevraḳ-ı z.):G166/2
z.+e (ehl-i z.):G85/7
zevraḳ (a.i.): kayık, sandal.
z.-ı zevḳ:G166/2
z.-ı vuşlat:G241/6
z. (yelken-i z.):G157/3
zeyn (a.i.): süs, bezek.
z. :K4/7, K7/5
z. et- :G175/5
zıddıyyet (o.i.): zıtlık, karşıtlık.
z. :G95/7, K10/7
zıll (a.i.): gölge; koruma, sahip çıkma.
z.-ı ḥimāyet:G225/5
z.-ı ḥümā-yı devlet:Tar3/4
zıllıyyet (a.i.): Allah’ın yer yüzündeki
gölgesi olma bakımından
hükümdarın vasfı.
z. :G95/6, K10/6
zīb (a.i.): süs, bezek.
z. u fer:G187/5
z.-i ḥāme-i fāḥir:TahII/4/2
z. (cāme-i z.):G72/7
zībā (f.s.): süslü; yakışıklı, güzel.
z.+lanır:G64/5
z.(gül-z.):G103/5
z.(ñokta-i z.):G88/4
z.+dan (ser-i engüşt-i z.):G43/2

- z.+sı (rüy-ı z.):K1/34
z.+y1 (menzil-i 'anķā-yı z.):G84/3
z (f.i.): kiriş; yay kirişi; kaytan, şerit.
z.-i :H/1
z.-gir:G105/3
z (a.i.): zikir
z. :K1/42
z.+im :G174/5
z.+ini :G246/4
z.-i nām:K1/1
z.-i vaşf:K1/18
z.-i yār:G257/3
z. (çārüb-ı z.):G226/2
z.+e (halka-i z.):G117/2
z (a.i.): hakirlik, horluk, alçaklık, aşağılık.
z. :G61/3
z. (irtikāb-ı z.):G129/4
z (f.i.): alt, aşağı; tiz perde.
z.-i benefşe-zār:G249/4
z.-i destān-ı meserret:Tar6/7
z.-i ebrū:G91/3
z.-i fes:G227/4
z.-i müjgān:G91/1
z.-i perr:G96/3
z.-i sehā:G254/1
z.-i şimşir:G249/1
z. (mey-i z.):G165/2
z (a.i.): doruk, bir şeyin en yüksek noktası, tepe.
z.-i kâf-ı kanā'at:G80/7
z (f.i.): süs, bezek.
z.-i ser-levhā:K1/1
z.+isin (pür-z.):G223/4
z (a.i.): ışık, aydınlık.
z. :G53/1, K5/15
z.-y1 göster:G128/7
z.+sıyla:Tar1/2
z (f.i.): zarar, kayıp.
z.-ı mihr ü māh:Tar3/1
z (a.i.): süs, bezek.
z. :G207/1, G248/4, K12/3
z.+ine :G141/3
z.+lendi:G243/4
z.-i şadr:G53/3
z.-i efzā:G223/1
z.+de (vücūd-ı kümmet-i z.):K6/22
z (a.i.): görünme, meydana çıkma, baş gösterme, türeme.
z. :G146/3, G96/4, K10/5
z.+iñ :G178/5
z. eyle-:G93/2
z. ol- :G74/2
z (a.i.): hesapta olmayan, umulmadık hadiseler, rastlayış.
z. (taķsīm-i z.):G170/5
z (a.i.): karanlık
z. :G128/5
z (a.i.): zulüm, haksızlık, eziyet.
z. et- :G134/1
z (a.i.): karanlık.
z.+den :G135/1
z.+e :G162/7
z.+iñe :G235/8
z.+lidir:G177/2
z. -kede:G102/3
z.-sitān:G111/7
z.-i cehl:G46/3
z.-i ceş-i celāl:G29/6
z.-i dil:G26/3
z.+de (şeb-i z.):G63/3
z (f.i.): kuvvet, güç.
z. et- :M/7
z (a.i.): misafirler, konuklar.
z.-ı rāyic:G188/2
z (a.i.): saf, hafif, soğuk, güzel, tatlı su.
z.+in :K3/41
z (a.i.): her türlü zevke karşı koyarak kendini ibadete verme.
z. :G116/3, G261/2, G71/4
z. ü taķva:TahI/3/4
z.-i yār:G9/1
z (a.i.): kaba sofular, çok aşırı sofular.
z. :G121/7
z.-ı nādān:G111/6
z.-ı zemān:G97/4
z.-ı zemāne:G77/5
z (f.i.): Çobanyıldızı, Venüs.
z.-i fāniye:G187/6
z (a.i.): saf, hafif, soğuk, güzel, tatlı su.
z. :G10/6
z.+indendir:G25/4

- z.-i Nağşibendî:K6/13, K6/2
z.-i nuḡ:G93/5
lf (f.i.): yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; sevgilinin saçı.
z.+i :G50/2
z.+ü :G129/2, G243/2
z.+üñ :G125/5, G125/7, G172/4, G234/1, G235/1, G250/1, G6/4, G88/1, G96/1
z.+ündeki:G13/4, G190/3
z.+üne :G12/5, G25/1, G144/5, G144/5, G168/4, G245/7, G72/2, G81/3
z.+ünle:K4/1
z.+ünü:G202/4, G91/4
z. ü ‘arız:G6/2
z. ü perçem:G8/5
z.-i ‘anber-efşân:K3/92
z.-i ‘anber-efşân:Tar4/1
z.-i hām:G72/3
z.-i hūbān:G136/1, K3/10
z.-i dil-āvīz:G167/3
z.-i dilber:G127/1
z.-i Leylā:G123/2
z.-i Leylā-yı siyeh-kār:G115/1
z.-i müşk-bār:G165/2
z.-i perişān:G167/4, G181/1, G230/1
z.-i siyāh:G248/4, :G105/3, G255/1, G69/6
z.-i siyeh-fām:G171/2
z.-i tefriḡ:G117/4
z.-i ter-i gerden:G102/2
z.-i yār:G160/5
z.+üñ (‘uḡde-i z.):G78/3
z.+ün (çġn-i z.):G202/2, G65/4
z.+ün (ebr-i z.):G91/2
z.+üñ (esġr-i z.):G151/2
z.+üñ (küfr-i z.):G67/3
z.+üñ (müşk-i ‘anber-i z.):G171/4
z.+üñ (nār-ı z.):G240/3
z.+üñ (şemme-i z.):G92/2
z. (‘arız u z.):G169/2
z. (halka-i z.-i siyāh):G69/2
z. (ser-i z.-i siyeh):G217/5
z. (tār-ı z.-i yār):G136/2
z.+i (büy-ı z.):G75/1
z.+ünde (çġn-i z.):G248/1, G9/4
z.+ünde (ser-i z.):G187/3
z.+ünden (hoş-büy-ı z.):G32/3
z.+ünden (kayd-ı z.):G196/5
z.+ünden (büy-ı z.):G65/3, K3/97
z.+ünden (çġn-i z.):G27/3
z.+üne (gird-i z.):G208/3
z.+üñle (hayāl-i leyle-i z.):G172/1
z.+üñle (çġn-i z.):G229/6
z.+üñle (fıkr-i z.):G142/2
zümre (a.i.): bölük, takım, cemaat, topluluk, sınıf, cins, grup.
z.-i ‘uşşāḡ:G53/2
z.-i hūbān:G152/2, G230/4, TahIII/5/1
z.-i hūr-ı melek:G245/3
z.-i aşhāb-ı şer:K2/7
z.-i bikrġ:K2/30
zūnnār (a.i.): papazların bellerine bağladıkları uçları sarkık, ipten örme kuşak.
z.+e :G13/4
z.+ıñ (bend-i z.):G67/3
z.+ını (‘aḡd-i z.):G213/5
zūrafā’ (a.i.): zarifler, ince, nazik, duygulu konuşmayı bilen kimseler.
z.-i tenzġr:G203/9
zūvvār (a.i.): ziyaretçiler.
z. :K3/6

SONUÇ

Ferdî'nin; hayatı , kişiliği divanın şekil ve muhtevası incelenip, divandaki tüm kelimeler alfabetik dizin haline getirilerek eser ortaya çıkarılmıştır.

Ferdî Abdullah Efendi Turgutlu'da doğmuş. İstanbul'da medrese eğitimi almış, Nakşibendî tarikatına mensup olmuş Hicaz'a gidip orada Nakşibendî şeyhi Muhammed Can Efendiye intisap etmiş ve ondan hilafet alarak İstanbul'a dönmüş, Emir Buharî Dergahı'nda hocalık yapmış ve 1857'de bu görevine devam ederken vefat etmiş bir şairimizdir. Yine bu dergaha defnolunmuştur.

Ferdî Efendi'de en öne çıkan özellik tasavvuf olmuştur. Onun eserinde özellikle tasavvuf teması işlenmiş. Bu da Ferdî'nin kişiliğinin eserine yansıdığına bir göstergesi olmuştur.

Şair şiirlerinde dönemine kıyasla sadelik açısından orta diyeceğimiz bir dil kullanmış, deyimlere ve birçok edebi sanata yer vermiş, özellikle teşbihlerle dikkat çekmiştir.

Şair divanında yoğun olarak Arapça kelimeler kullanmış fakat fiillerde daha çok Türkçe fiilleri tercih etmiştir.

Kafiye olarak genelde tam ya da zengin kafiye kullanan şair çok az yarım kafiye kullanmış şair rediflerde ise çoğunlukla kelime halinde redifi tercih etmiştir. Divanda on iki farklı vezin kullanılmış en çok fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün ve mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün kalıbını tercih etmiştir.

Eserleri açısından ise bir "kaside-i bür'e" si olduğu bir ve bir tercümesi bulunduğu rivayet olunmuştur. Ferdî'nin devam ettiği dergahta çıkan yangında bu eserlerin yok olduğu sanılmaktadır.bugün bu eserler elimizde mevcut değildir.

Divanın muhtevasında en önemli temanın tasavvuf olduğu ve özellikle tasavvufun dünyadan tecrit olma , bir mürşide bağlanma , nefsini zelil görme , canını sevgili yolunda feda etme gibi önde gelen özellikleri üzerinde durulduğu görülmüştür.

Tasavvufa bağlı olarak divanda en çok ele alınan konulardan bir diğeri ise aşk teması olmuştur. Aşk , aşık , maşuk ve ağıyar arasındaki ilişki çeşitli yönlerden işlenmiştir. Aşk yolunun zorluğu ve güzelliği, aşğın aşk yolunda her şeyden vazgeçip özünü canana feda etmesi , maşukun güzelliği, vefasızlığı , maşukun ağıyara tahammülsüzlüğü üzerinde durulmuştur. Peygamber sevgisi işlenirken özellikle Hazret-i Muhammed'in güzel vasıfları övülmüş ve ondan şefaah isteği dile getirilmiş. Onun alemlere rahmet oluşu sanatlı bir dille vurgulanmıştır.

Divanda bir çok efsanevî şahsiyetin yanı sıra bazı şehirlerin ve ülkelerin adı da şiirlerde kullanılmıştır. Özellikle Cem, Yusuf , Ceyhun isimlerinin divanda çokça geçtiği görülmüştür.

Sonuç olarak Ferdî 19.yüzyıl klâsik Türk edebiyatı içerisinde bugüne kadar çok tanınmasa divanı ile kendisine yer açmış olmaktadır. Onun şiirlerinin aslında aşk ehlini etkileyecek kadar güzel olduğu, aşıkane tarzı ve üslûbuyla Nedim'in etkisinde kaldığı açıkça görülmektedir.

Şair bu çalışmanın temelini oluşturan divanında tasavvuf ve aşk gibi birbiri içine girmiş iki temel kavramın oluşturduğu güzellikler ve incelikler dünyasında kendini ispat etmeyi başarmıştır.

7. KAYNAKLAR

- DEVELLİOĞLU, F. 1996. Osmanlıca Sözlük Aydın Kitabevi, Ankara
- DOĞAN, M. 1996. Türkçe Sözlük, İz Yayıncılık, İstanbul
- AYDEMİR, Y. 2000. Behiştî Divanı, MEB, Ankara
- BANARLI, N. Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, MEB Yayınları, Ankara, 1366 s.
- ONAY, A. T. , 1992. Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar, TDV yay., Ankara, 720 s.
- PALA, İ. , 1989. Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü , Kültür Bakanlığı Yayınları , Ankara,
- LEVENT , A. S., 1984 Divan Edebiyatı, Enderun Kitabevi, İstanbul, 662 s.
- TAHİR, B. M., 1333, Osmanlı Müellifleri, İstanbul, cilt I, 510 s.
- TUMAN , M. N. , 2001, Tuhfe-i Naili, Bizim Büro Yayınları, Ankara, cilt 2, 765 s.
- İMLA KLAVUZU 2000 Türk Dil Kurumu, Ankara
- MENGİ M. 1995 , Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Akçağ, Ankara, 261 s.
- YILMAZ , M. , 1992. Edebiyatımızda İslamî Kaynaklı Sözler, Enderun Kitabevi, İstanbul, 196 s.
- ŞEMSEDDİN , S. 1989. Kâmûs-ı Türkî , Enderun Yayınları , İstanbul
- İPEKTEN , H. 1994. Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz, Dergah Yayınları , İstanbul
- KURNAZ , C. 1996. Hayalî Bey Divanının Tahlili, MEB Yayınları , İstanbul
- LEVEND, A. S. , 1984. Divan Edebiyatı Kelimeler ve Remizler, Mazmunlar ve Mefhumlar, Enderun Kitabevi , İstanbul, 662 s.
- KARAAĞAÇ, G. 1997. Lutfî Divanı, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara

ÖZ GEÇMİŞ

20- 04- 1976 yılında Hatay'ın Dört Yol ilçesinde doğdu. Hatay'ın Erzin ilçesinde ilk ve orta öğrenimini tamamladı. 1999 yılında Atatürk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünü bitirdi. Aynı yıl Kahramanmaraş'ın Türkoğlu ilçesine Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olarak atandı. 1999 yılında Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında kazandığı yüksek lisans öğrenimini mesafeden kaynaklanan olumsuzluklar nedeniyle yarıda bıraktı. 2001 yılında Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında yüksek lisansa başladı. Halen Türkoğlu ilçesinde Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olarak görev yapmaktadır

